

БЕЛАРУСКАЯ АКАДЭМІЯ НАВУК
АДДЗЕЛ ГУМАНІТАРНЫХ НАВУК
КАМІСІЯ ДЛЯ УКЛАДАНЬНЯ СЛОЎНІКА ЖЫВОЙ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ

КРАЁВЫ СЛОЎНІК

ЧЭРВЕНШЧЫНЫ

Улажыў
М. В. ШАТЭРНІК

Пад рэдакцыяй
М. Я. Байкова і Б. І. Эпімаха-Шыпілы

МЕНСК — 1929
ВЫДАНЬНЕ БЕЛАРУСКАЕ АКАДЭМІІ НАВУК

Дазваляецца выпусціць у сьвет.
Неадменны сакратар
Беларускае Акадэміі Навук *В. Ластоўскі.*

Чэрвенскі краёвы слоўнік зьяўляецца адным з ліку беларускіх краёвых слоўнікаў, вызначаных да выдання Камісіяй для ўкладання слоўніка жывой беларускай мовы (б. Інстытуту Беларускай Культуры, яшчэ да рэ-арганізацыі яго ў Беларускаю Акадэмію Навук, і сярод прац Камісі ідзе сьледам за Віцебскім Краёвым слоўнікам, укладзеным М. І. Касьпяровічам на падставе слоўных матар'ялаў, сабраных Віцебскім Акруговым Таварыствам Краязнаўства, пад непасрэдным кіраўніцтвам і рэдакцыяй Камісіі і выданым у 1927 г.

Чэрвенскі краёвы слоўнік, як і ранейшы Віцебскі краёвы слоўнік, укладзены паводле прынцыпаў, устаноўленых Камісіяй для ўкладальнікаў краёвых слоўнікаў і з мэтодалёгічнага боку мае наступныя асаблівасці: а) беларускія словы ў асноўнай калюмне беларускага тэксту, набранага на тлусты шрыфт, запісаны паводле існуючага цяпер літаратурнага беларускага правапісу; б) у слоўніку даюцца не тлумачэньні беларускіх слоў па беларуску-жа, а пераклады іх на расійскую мову; в) прыклады ў слоўніку запісаны паводле фонэтычнага запісу з захаваньнем асаблівасьцяй мясцовага вымаўленья.

Чэрвенскі краёвы слоўнік апрацаваны пад непасрэдным кіраўніцтвам Камісіі настаўнікам Навасёлкаўскай школы Пухавіцкага раёну, родам з в. Стáрына, М. В. Шатэрнікам і, як індывідуальная праца краязнаўца, адрозьніваецца ад раней выданага Віцебскага краёвага слоўніка, які зьяўляецца вынікам масавай працы цэлага Краязнаўчага Таварыства.

Абмежаваньне вузкім Чэрвенскім раёнам і непасрэднае веданьне мясцовай народнай гаворкі дазволілі т. Шатэрніку выканаць вымогу аб дыялекталёгічнай правільнасьці яго запісаў і надалі разам з тым яго працы тую суцэльнасьць і адналітнасьць, якімі яна адрозьніваецца параўнальна з Віцебскім слоўнікам.

Аднак і слоўныя запісы М. Шатэрніка ня могуць разглядацца, як вычэрпваючыя, і маюць значэньне толькі як *матар'ялы* для вывучэньня народнай гаворкі Чэрвеншчыны.

Пры рэдагаваньні гэтых матар'ялаў Камісія зварочвала сваю ўвагу пераважна на правільнасьць запісу беларускіх слоў у асноўнай калюмне тэксту і літаратурнасьць перакладаў; прыклады пакідаліся, як правіла, ў запісе ўкладальніка. Адно прынцыповае адхіленьне было зроблена ў запісе прыёмьніка *э* (*с*), які заўсёды даецца ў цвёрдым вымаўленьні супраць запісу яго т. Шатэрнікам у пэўных мясцох (перад мягкімі) з зьмягчэньнем.

Тэхнічныя ўмовы друку слоўніка пры абмежаванай колькасці шрыфту не дазволілі дасылаць гранкі слоўніка для корэктур самому аўтару, дзеля чаго памылкі, якія маглі быць дапушчаны ім у працэсе працы, змогуць быць выпраўлены і пропускі дапоўнены толькі ў далейшых выданнях слоўніка.

*Камісія для ўкладання слоўніка
жывой беларускай мовы.*

10 жніўня 1929 г.

Чэрвенскі краёвы слоўнік зьмяшчае ў сабе словы, якія сустракаюцца ў жывой народнай мове Сьмілавіцкага, Пухавіцкага і пэўнай часьці Шацкага р. р., што ўваходзілі раней у склад Чэрвенскага (б. Ігуменскага) павету. У слоўнік увайшоў матар'ял з розных 25 вёсак, галоўным чынам Сьмілавіцкага р., а пераважна з вёскі Стáрына, мае родзіны.

Праца над зьбіраньнем слоўнікавага матар'ялу праходзіла пад кіраўніцтвам Камісіі для ўкладаньня слоўніка жывой беларускай мовы Інстытуту Беларускае Культуры пры беспасярэдніх зносінах з самой Камісіяй, якая наважыла выдаць маю працу асобнаю кніжкаю, зважаючы на каштоўнасьць такога выданьня з навуковага погляду.

Апрача звычайных моўных зваротаў, словы ілюстраваны народнымі прыказкамі, прыгаворкамі і народнымі параўнаньнямі („Малы, ік вузля“, „Ідзе ды йдзе, ік тая вада“); у слоўнік увайшло таксама досыць і т. зв. ідыётызмаў,—спэцыяльных беларускіх выразаў („Ўці за блізкі сьвет“ „Здацян на ўсе рукі“ і інш.).

Мэтод зьбіраньня слоў у мяне, можна сказаць, быў адзіны — мае ўласныя назіраньні над мовай. Праўда, троху матар'ялу дастаўлена мне і іншымі асобамі, але я заўсёды меў магчымасьць праверыць гэты матар'ял, працуючы ў азначаных раёнах і ведаючы дыялектычныя асаблівасьці іх гаворак.

Тыя шпаркасьць і завіханьне, якімі адзначаецца сучасны момант жыцьця, а ў роўнай меры і тая нагрузка рознастайнымі заняткамі, якія праводзіў я, як настаўнік і загадчык вясковай сямілеткі, бязумоўна, адбіліся на маёй працы: я ўпэўнен, перша за ўсё, што няпоўнасьцю зафіксаваны рэдкія і цікавыя словы жывой гаворкі Чэрвеншчыны; магчыма, што даны ня ўсе значэньні некаторых асобных слоў; магчыма, што ёсьць і інш. недахопы. Але я правуюся менавіта гэтай самай сьпешкаю жыцьця; такія працы, як укладаньне слоўніка жывой народнай мовы, хоць і невялікага аб'ёму, патрабуюць вельмі шмат часу, шмат маруднай і спакойнай працы.

Спадзяюся, што ўсе недахопы, якія заўважу я сам і якія адзначыць крытыка, будуць з часам выпраўлены, бо на даным разьмеры мой слоўнік ня спыніцца: я маю сваёй няўхільнай задачай працу гэту працягваць і папаўняць.

Вельмі трудна было разьвязаць пытаньне з правапісам слоў. Слоўнікавая Камісія ухваліла пісаць словы, набраныя ў слоўніку тлустым

шрыфтам, згодна сучаснага літаратурнага беларускага правапісу, а ў тэксце прыкладаў я трымаўся пераважна фонэтычнага запісу, за выключэннем тых выпадкаў, калі запісваліся звыклія зычныя, злучнік *каб*, прыменьнікі *аб*, *над*, *пад*, *пярэд* (*перад*), дапаможнік *ж*, якія пісаліся мною ўсюды згодна літаратурнага правапісу. Для паказання моцнага аканьня, якім адзначаецца ўвесь абшар Чэрвеншчыны, ненаціскае *е* ва ўсіх складох перад націскам і пасля націску абзначаецца мною ў тэксце літарай *я*.

У заключэнне выказваю шчырую падзяку за дапамогу мне ў працэсе працы парадамі навуковага характару Навуковаму Сакратару Камісіі для ўкладання слоўніка жывой беларускай мовы т. М. Байкову і дырэктару гэтай Камісіі Бр. Іг. Эпімаху-Шыпіла, якім належыць і рэдакцыя майго слоўніка, а таксама і ўсім асобам, да якіх я зварачаўся за дапамогаю; асабіста дзякую свайму аднафамільцу наст. Андр. Шатэрніку, які дапамагаў мне парадамі адносна слоў з в. Старына.

Мік. Шатэрнік.

31 жніўня 1927 г.

С. Навасёлкі, Пухавіцк. р., Менск. акр.

Сьпіс скарчэньняў.

выкл. — выклічнік

гл. — глядзі

дэс. — дзеяслоў

дэс. безас. — дзеяслоў безасабовы

ж. — іменьнік жаночага

м. — „ мужчынскага роду

н. — „ ніякага „

аг. — „ агульны

мн. — „ множнага ліку (*plurale tantum*)

зб. — „ зборны

звар. — зваротак

злуч. — злучнік

ліч. — лічэбнік

літ. — літаратурнае слова

прм. — прыметнік

прм. в. ст. — прыметнік вышэйшай ступені

прм. н. ст. — „ найвышэйшай ступені

прс. — прыслоўе

прс. в. ст. — прыслоўе вышэйшай ступені

прс. н. ст. — „ найвышэйшай ступені

пам. — памяншальнае слова

пав. — павялічальнае „

прыйм. — прыйменьнік

Прык. — Прыказка

пр. — прыраўнай

скар. — скарочана

В. — Вёска

П. — Пасёлак

С. — Сяло

Х. — Хутар

Сьміл. р. — Сьмілавіцкі раён

Пух. р. — Пухавіцкі „

Шацк. р. — Шацкі „

Увага. Націскі ў слоўніку над беларускімі словамі, надрукаванымі тлустым шрыфтам, з прычыны адсутнасці ў друкарні адпаведных літар з націскам, паказаны курсывымі літарамі.

Парадак літар у слоўніку.

А, Б, В, Г, Д (Дз, Дж), Е (Ё), Ж, З, І (Й), К, Л, М, Н, О,
П, Р, С, Т, У (Ў), Ф, Х, Ц, Ч, Ш, Ы, Ь, Э, Ю, Я.

А.

- А, аб** (перад гл. зычнымі ап, перад аднасклад. з дзвюма зычнымі ў пачатку аба), *прыйм.*—1) о, об. Я а божум сьвеца нічога ня ведаю. Ё тут аб чом казаць! Аб тоя-ж і я кажу. Бацьке клапоцяца аба мне. *В. Старына*, —2) в смысле предл. с. Гаруя аб адной картоплі. *В. Старына*.
- А, злуч.**—и. Казянінкі а Пўдзіцак—адна хвіля: увосьянь такая гразішча, што ня вялязьці. *В. Старына*.
- А, выкл.**—а. 1) для выраж. удивления. А—а! во дык дзіва!—2) догадки. А—а, бачыш, як яно; я й ня ведаў!—3) негодования. А, ліха на вас!—4) переспроса. А? што ты там кажаш? *В. Старына*.
- Аба, злуч.**—гл. Абд. Аба я пайду, аба ты йдзі. *В. Раўнаполье, Сьміл. р.*
- Абабраца, дзс.**—1) вызвацца на што. Абаброўся етакі-то разумны, ня трэба!—2) очиститься. Ніяк ня'бабраца ад гразішчы. *В. Старына*.
- Абабэніць, абабэнчыць, дзс. безас.**—вздуть (живот) от об'ядения. Абабэніла живот. *В. Старына*. Сьмонаву аўцу абабэнчыла. *Пас. Дубраўка, Пух. р.*
- Абадзьмуты**—гл. Абдзімаць.
- Абадзьмуца, дзс.**—надуться, насупись. Абадзьмуўся, ік тая курыца, ды сядзіць. *В. Старына*.
- Абадзьмуць, дзс. безас.**—вздуть (о животе). Каб цібе абадзьмула! *В. Старына*.
- Абазваца**—гл. Абзывацца.
- Абалона, ы, ж.**—верхний слой дерева до сердцевины. Няважны стол: дошкі з аднае абалоны. *В. Старына*.
- Абалоністы, прм.**—сделанный из верхних слоев дерева. Ня купляй абалоністага дэбра. *В. Старына*.
- Абалонка, і, ж.**—оконное стекло. Дзіця выбіла абалонку. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Абапал, прыйм.**—по обе стороны. Абапал дарогі стаяць бярозы. *В. Старына*.
- Абапнуца, дзс.**—окрыться. Абапніся хустаю, ато холадна. *В. Старына*.
- Абаранак, нка, м.**—баранка. Ня плач: куплю дзірачку з абаранка (жарт да малога). *В. Старына*.
- Абараніць, -ца, дзс.**—защитить, -ться. Чуць абараніўся ат сабак. Каб ня'баранілі, прытаўклі-б яго. *В. Старына*.
- Абарачаца, дзс.**—вращаться среди кого; бывать в каких-либо местах. Дзе-та абарачаяцца наш сыноч? *В. Старына*.
- Абарачваца, дзс. (зак. абярнуца)**—поворачиваться к кому. Ня'барачвайся назад, ня пазірай. Аберняцца задам, ды маўчыць. *В. Старына*.
- Абарачваць, -ца, дзс. (зак. абярнуць, -ца, прм. абэрнуты)**—опрокидывать, -ться. Хадзім абарачваць вазэ. Абернам воз. Воз абярнуўся. Міска абэрнута на лаўца. *В. Старына*.
- Абарванец, -нца, м.**—оборванец, оборвыш. Па сяле ходзіць нейкі абарваняч. Ах ты абарваняч! (*лялька*). *В. Старына*.

- Абарваны**—гл. **Абрываць**.
Абармот, а, м. (*лаянка*)—большой плут. Абармот ты, гультай! *В. Старына*.
- Абарона**, ы, ж.—защита. Ламачную якую вазьмі—і то будзь абарона. Ого, у немцаў вялікая абарона! *В. Старына*.
- Абарсаць лапаць дзс.**—втянуть в ушки лаптя „aborы“ Абарсаю лапці ды буду абувацца. *В. Белая, Пух. р.*
- Абачнасьць**, і, ж.—внимание. Хай маё пяройдзя: некаліся чалавек будзь мець абачнасьць і на міне. *В. Старына*.
- Аббіваць**, дзс. (*зак. абабіць, прм. абабіты*)—околичать. Сундук абабілі зязлам. Ёк засяваюць, дык сьцелюць першы абабіты снапок. *В. Старына*.
- Абблутаць**, дзс. (*прм. абблутаны*)—опутать. Ёк абблуталі каня лейцамі, дык тады толька ўлавілі. Марынка ходзіць у вузкай спадніцы, ёк абблутаная. *В. Старына*.
- Аббрэхваць**, дзс. (*зак. аббрахаць*)—оговаривать, возводит клевету. Толька бегая па сяле ды аббрэхвая суседзяў. Ужо ўсё ўсьпеў аббрахаць пра міне. *В. Старына*.
- Аббгяць**, дзс. (*зак. аббегчы*)—обегать. Конь уцякоў, а я стоў яго аббгяць. Трэба кругом аббегчы. *В. Старына*.
- Абважваць**, дзс. (*зак. абважыць*)—обवेशивать. Ёк станя абважваць каждага па каплі, дык і то шмат зьбярэцца. Міне абважылі чуць ня на хунт. *В. Старына*.
- Абваліць-цца**, дзс. — обрушить, в-тсья. У вадрныя абваліўся дзядок. *В. Раўнаполье, Сьміл. р.*
- Абвінавачваць**, дзс. (*зак. абвінаваціць*)—обвинять. У судзе абвінавацілі яго на тры рублё. *В. Старына*.
- Абвінуць**, дзс.—обвить, обвязать. Парэзаў паляц: трэба абвінуць чым. *В. Старына*.
- Абгабляваць**, дзс. (*прм. абгаблёваны*)—обстругать доску или кусок дерева. Добра абгаблюй ету дошку, каб была гладкая. Зу-

- слон гладзінька абгаблёван. *В. Старына*.
- Абгаліць**, дзс.—обрить, остричь. Усю галаву абгаліў сабе. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Абганашыць**, дзс. (*прм. абганашаны*)—дочиста ошипать что. Даўзванья абганашылі садок. Гаспадыня ўсе грады абганашыла сьвіньням. Але ўся дулька абганашана. *В. Старына. (Пр. Абганашыць).*
- Абганіць**, дзс.—опозорить. Абганіў, абганіў пярэд людзьмі й рабі з ім, што хочаш. *В. Старына*.
- Абганяць картоплю**—окучивать картофель. Мы толькі ашчэ раз абганялі сваю картоплю. *В. Старына*.
- Абгарадзіць-цца**, дзс. (*прм. абгароджаны*)—огородить, ться. Кругом абгарадзіўся ат суседзяў. Двор абгароджан чыстаколам. *В. Старына*.
- Абгарэць**, дзс.—обгореть. Уся качарга абгарэла. *В. Старына*.
- Абглядаць**, дзс. (*зак. абглядзець, прм. абгледжаны*)—1) осматривать. Мужчыны абглядаюць жыта. Абгледзяўшы коні, хлопцы паселі. *В. Падбярэжжа, Пух. р.*—2) опрavlятъ, приводит в порядок. На зіму трэба хату абглядзець. Калі хлеў абгледжаны, дык цяплей скаціня. *В. Старына*.
- Абгортваць**, дзс. (*зак. абгарнуць, прм. абгорнуты*)—окучивать, обсыпать землей, золой или песком. Нашы абгортваюць капусту. Абгарні гаршчок жарам. Капуста лепяй удаецца, калі яна абгорнута. *В. Старына*.
- Абграбаць**, дзс. (*зак. абгрэбіць*)—огреть. Нада абграбаць воза ня трэба, а з большага абгрэбіць ды хутчэй ехаць. *В. Старына*.
- Абгрызаць**, дзс. (*зак. абгрызціць, прм. абгрызены*)—1) обгрызать. На, во абгрызі костку. Уся яблынка абгрызана зайцамі.—2) ошипывать траву. Конь во няхай абгрызая каля град. *В. Старына*.
- Абдзімаць**, дзс. (*зак. абадзьмуць, прм. абадзьмуты*)—очищать дуновением воздуха. Абдзімаць

- картоплі ат попялу ня трэба: яна чыстая, Вазьмі абадзьмутаю картопіну ды еж. *В. Старына.*
- Абдзірош, а, м.**—порваннае одежа, атрепье. Скінь ты еты абдзірош. *В. Дукарка, Сьміл. р.*
- Абед, у, м.**—обед. Для'днаго абеду сем міль едам. (*Прык*). Просім к нам на'бед. *В. Старына.*
- Абельтух, а, м.**—неразборчывы в пище, обжора (презрительно). Абельтух еты ўсю калатўшу пасьць. *С. Амёльна, Пух. р.*
- Абернуты**—гл. Абарачваць.
- Аберуч, аберучкі, прс.**—обеими руками. Вазьмі місу абэруч. Абэручкі трымайся. *В. Старына.*
- Абжынаць, дзс. (зак. абжаць, прм. абжаты)**—сжынаць раньш хлеба на соседних полосах около чьей-либо одной полосы. Абжалі людзі наша жыта. Хай сабе абжынаюць. Нейчы авёс стаіць адзін абжаты. *В. Старына.*
- Абжыцца, дзс.**—обжиться. Стала лепей: ужо троха абжыўся на новым месцы. *В. Старына.*
- Абзадачыць (азадачыць), дзс.**—дать задаток при покупке. Паеду, каб дзе хлеба абзадачыць. *В. Слопішча, Шацк. р.* Нашы ўжо азадачылі пасяку. *В. Старына.*
- Абзначыць, дзс.**—сделать заметку. Трэба абзначыць, аткуль касіць. *В. Слопішча, Шацк. р.*
- Абзывацца, дзс. (зак. абзавца)**—окликаться. Нехта ў леся далёка абзывацца. Абзавоўся разы са два ды змоўк. *В. Старына.*
- Абібок, а, м. (нав. абібочына)** байбак (*лаянка*). Ах ты гультайна, абібок! Абібочына эта толька ведаля ляжаць цэлы дзень. *В. Старына.*
- Абіраць, дзс. (зак. абабраць)**—1) очищать. Абярыць картоплі на вчэрэ. *В. Старына.*—2) щипать. Пара абіраць вішні. *В. Старына.*—3) обкрадывать. Нехта залез у каморку і ўсё абаброў да йголачкі. *В. Старына.*
- Аб'рхаваць, дзс.**—нашить в полушубке „ірхі“ (гл. ірха). Кажух гатоў, толька ашчэ аб'рхаваць. *В. Старына.*
- Абкараваць, дзс.**—очистить от коры.
- Абкаруй харашэнька тапарышча. *В. Старына.*
- Абкасіць, дзс.**—откосить часть чужого смежного сенокоса. Ігнат абкасіў нашы Пяраходы. *В. Старына.*
- Абквэцаць, -цца, дзс. (прм. абквэцаны)**—опачкаты, -тсья чым-либо чорным (дэгтем, сажею). І собіла-ж табе етак абквэцаца! Усе рукі абквэцаны ў дзэгаць. Ходзіць абквэцаны, ік Шмуыла. *В. Старына.*
- Абкеўзаць, -цца, дзс. (прм. абкеўзаны)**—обмараты, -тсья, размазывает что-либо, мазюкая. Чыста ўсё дзіця абкеўзалася ў кашу. Абкеўзаныя анучы, а ён абувая. *В. Старына.*
- Абкідаць, дзс. (зак. абкідаць, прм. абкіданы)**—1) обсыпать песком или землей. Сягонья трэба абкідаць капец. Капец быў слаба абкіданы, дык картопля троха й прымерзла. *В. Старына.*—2) обшивать края в куске полотна. Ашчэ толька пробразку трэба абкідаць (у сарошца). *В. Старына.*
- Абкладаць, дзс. (зак. абкласьці)**—обкладывать. На зіму хату прыдзецца абкладаць кастрыцаю. Каб хоць саломая абкласьці, дык і то-б цяплей было. *В. Старына.*
- Абклеяваць, дзс. (зак. абклеіць)**—оклеивать. Абклеявам сыцены папераю. *В. Старына.*
- Абкруціць, дзс.**—1) обернуть. Абкруці шыю шалікам. *В. Старына.*—2) обмануть. Такі абкруціў міне ён: ня дадоў рубля. *В. Старына.*
- Абкрыць, -цца, дзс.**—окрыть, -тсья. Абкрыйся ты якою плацінаю, ато дрыжыш. *В. Старына.*
- Аблавухі, прм.**—с большими ушами. Конь нейкі аблавухі. Купіў аблавухаю шапку. Шчанё ты аблавухая! *В. Старына.*
- Аблажыць, дзс.**—1) покрыть. Хмары аблажылі ўсё неба.—2) свалить дерево. Аблажыў етакаю-то хвою! *В. Старына.*
- Аблазіць, дзс. (зак. аблезьці)**—линять. Ашчэ новая спадніца, а чыста ўся аблезла. Эта шатын-

- ка нядобрая—хутка аблазіць. *В. Старына.*
- Аблак**, а, м (*мн.* аблаке, *пам.* аблачók)—облако. На сонца найшоў аблак. Увосень саўсім нізка ходзяць аблаке. Маленькі аблачок: чуць відаць. *В. Старына.*
- Абламаць**—гл. **Абломліваць.**
- Абляць**, *дзс.* (*прм.* аблаены)—обругаць. Абляяў, ік толька хацеў. Абляя, ік цюцьку. Напрасна абляны чалавек. *В. Старына.*
- Аблегчы**, *дзс.*—заболеть, слечь. Аблягла мая гаспадыня. *В. Старына.*
- Аблезлы**, *прм.*—1) полинявший; оголенный от шерсти или волос. Вуй які гадкі хлопця: нейкі аблезлы твар!—2) в бранном смысле. Жаба ты аблезлая, куды ты лезыш?! *В. Старына.*
- Аблетак**, аблетнік, а, м. зб. - сухие дрова, пролежавшие лето. Добра гарыць аблетнік. *С. Амельна, Пух. р.* У Вінцэся цэлая павець аблетак. *В. Старына.*
- Аблётаць**, *дзс.*—облететь; в смысле быстро обойти, побывать у кого. Усё сяло аблётаў і нідзе ня дастоў капейкі. *В. Старына.*
- Аблівыха**, і, ж.—слякоть. На дварэ аблівыха, халадэча. *В. Старына.*
- Аблівцаць, -цца**, *дзс.* (*зак.* аблізца, -цца)—1) облизывать-ться. А Цімох толька аблівцаца, ік кот.—2) в бранном смысле. Аблізала хвароба нашага хлопца. *В. Старына.*
- Аблічча**, а, н.—лицо, физиономия. Па абліччу відаць, што Васількоў сын! *В. Старына.*
- Аблічыць**, *дзс.*—сосчитать, пересчитать. Аблічыма копы ды будам дзяліць сена. *В. Старына.*
- Абломліваць, -цца**, *дзс.* (*зак.* абламаць, -цца)—обламывать, -ться. Траву рві ў градах, толька капусты ня'бломлявай. *В. Старына.* Абламаласі цэлая прасла плоту. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Аблустаць**, *дзс.* (*прм.* аблустаны)—очистить от кожуры. Аблустыма троха пасолі на полудзянь. Бяры аблустаны гарбузік. *В. Старына.*

Аблук, ка, м.—цельный липовый лубок для закладывания ящика и стенок в крестьянской телеге, кладется также и на сани. Залажы ў калёсы аблук. *В. Крамяні, Пух. р.*

Аблупіць, *дзс.* (*прм.* аблуплены)—облупить, содрать кожу. Мяснік аблупіў карову. Каб цібе ваўке аблупілі! У казы аблупляна паўбока. Жаба ты аблупляная! *В. Старына.*

Аблущчыць, *дзс.*—отделить кожуру или мякоть от семян. Трэба гарбуз аблущчыць да насушыць гарбузікаў. *В. Матарова, Сьміл. р.*

Аблямаваць, *дзс.* (*прм.* аблямаваны)—окаймить края юбки, кофты, воротник или рукава. А я сваю спадніцу абля(і)мавала аксамітам. Абля(і)мованыя рукавэ крапчэй. *В. Старына.*

Аблямоўка, і, ж.—кайма. Пазыч мне на'блямоўку еты кавалачак. *В. Старына.*

Абляпаць, -цца, *дзс.*—загрязнить-ться; обмарать-ться. Калёса абляпаў і сам абляпаўся ў гразь. *В. Старына.*

Абманшчык, а, м—птица крапивник (*Motacilla troglodites*). У нашай крапіві жыве абманшчык. *В. Забалоцьце, Сьміл. р.*

Абманьваць, -цца, *дзс.* (*зак.* абманіць, -цца)—обманывать-ться. Абманьвая цыган людзей: во так і жыве. Раз, другі абманіш, а болей ня павераць. Троха абманіўся я, але нічога ня паробіш. *В. Старына.*

Абмараць, -цца, *дзс.* (*прм.* абмараны)—обмарать-ться. Абмароўся, ік сьвінчо, у гразь. Рукі абмараныя, а ён барджэй садзіцца жраць. *В. Старына.*

Абмарока, і, аг.—назойливый. А якая-ж ты абмарока: атстань лепяй! *В. Старына.*

Абмацаць, *дзс.*—ошупать. Ганна, абмацай смаліну там на печы! *В. Старына.*

Абмуляць, *дзс.* (*прм.* абмулены)—насаднить кожу. Абмуляў пля-

- чукэ вяроўкаю. У каня абмуляна сьпіна кульбачкамі. *В. Старына.*
- Абмываць, дзс. (зак. абмыць)**—обмывать. Абмый ты сваю морду. Абмыйма ногі. *В. Старына.*
- Абмылка, і, ж.**—ошибка. За абмылку б'юць па загылку. *Прык. Самін, Пух. р. (Пр. Ахмылка).*
- Абмяргаваць - літ. абмеркаваць, дзс. (прм. абмяргованы)**—обсудить. Хацелі ехаць у Сібір, але абмяргавалі ды застанавіліся. Ікраз ўсё было абмяргавана, падстраяна. *В. Старына.*
- Абмятаць пчолы**—очищать ульи весною после зимовки пчол. Сягонья Андрэй абмятая пчолы. *В. Старына.*
- Абножка, і, ж.**—пыльца, котор. пчолы носят на ножках в улей. Сягонья пчала з абножкаю добра йдзе. *В. Старына.*
- Або, злуч.**—1) разделительный—или-и. Або я, або ты, толька ня разам. *В. Старына.*—2) при вопросе. Або я ведаю што? *В. Старына.*—3) причинный: потому что, в смысле „бо“ Ня скажу, або ня ведаю. *В. Старына.*
- Абодва, абудва, ліч.**—оба. Ёсьць два Юр'і, ды абодва дурні: адзін галодны, другі халодны. *Прык. С. Дукора, Сьміл. р.* Ашчэ братэ ня дзяліліся: жывуць абудва разам. *В. Старына.*
- Абодзьдзе, я, н. зб.**—ободья. На месця шмат было абодзьдзя. *В. Старына.*
- Абозья, і, ж.**—сарай для повозок и телег. Хурман пашоў у вабозню. *В. Скобраўка, Пух. р.*
- Абоі, яў, мн.**—обои. Вельмі-ж стройныя абоі купілі—с кветкамі. *В. Старына.*
- Абора, ы, ж.**—1) большой хлев в имени. Каровы стаяць у ваборы.—2) ремешок, которым стягивается лапоть и привязывается к ноге. Парвалася ў лапці абора. *В. Старына.*
- Абосы, прм. гл.**—Босы.—босой. Ходзіць абосы. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Абот (мн. Аботы)**—гл. Бот. Патапталіся мае аботы. *В. Турэц. Сьміл. р.*
- Абрабляць, дзс. (зак. абрабіць, прм. аброблены)**—обрабатывать. Што самі абрабляю, а што наймаю. Кадоўбчык акуратна аброблян. *В. Старына.*
- Абрадзіцца, дзс.**—разрешиться от бремени. Зараз абродзіцца наша нявестка. *В. Старына.*
- Абраз, а, м. (мн. абразэ, пам. абразік)**—икона. Абразоў і абразікаў поўная хата. *В. Турэц. Сьміл. р.*
- Абразанцы, аў, мн.**—обрезанная картофельная кожица. Занясі, Міколка, карова абразанцы! *В. Харавічы, Сьміл. р.*
- Абразцаць, дзс. (зак. абрэзаць)**—1) обрезать, очищать картофель. Абразяю бульбу на вячэру. *В. Дукарка, Сьміл. р.* 2) вбранном смысле. Каб твая маць абрэзала! *В. Старына.*
- Абракаца, дзс. (зак. абракіся)**—давать обет. Каб ачуняць, аброклася даць на'бедню. *В. Старына.*
- Абрамяняць, дзс. (зак. абрамяніць)**—повременить, отсрочивать. Прашу, каб мне абрамянілі з пазычкаю хлеба. *В. Старына.*
- Абробіць,-цца, дзс. (прм. аброблены)**—обмарать,-тсья. Абробіўся ў гразь, ік з балота выляз. Так абробіў боты, што й ня дачысьціцца іх. Калёса абробляны ў гразь. *В. Старына.*
- Аброць, і, ж.**—уздечка. Садраласі с каня аброць. *В. Крамяні, Пух. р. (Пр. Вобрыць).*
- Абруд, у, м. (мн. абрудэ)**—нижняя часть деревянной посуды, от дна. У цэбры выламаўся абруд. Вядро цячэ ў вабрудзя. *В. Турэц. Сьміл. р.*
- Абрус, а, м. (пам. абрусак)**—скатерть. Наткалі модных абрусоў. *В. Старына.* На стол засталі белы абрусак. *В. Скрыль, Пух. р.*
- Абрусны ручнік**—полотенце для навешивания на иконах. Абрусны ручнік вісіць на вобраза. *В. Слупішча, Шац. р.*
- Абрывац,-рыўка, м.**—оторванный лоскут, вообще часть чего. Во етыя абрыўкі добра будуць на

- анучы. Калі німа вяроўкі, дык дай хоць які абрываак. *В. Старына.*
- Абрываць,-цца, дзс. (зак. абарваць,-цца, прм. абарваны)**—обрывать, обтрепывать одежду. Чыста ўсю адзежу абарвоў у леся. Абарвоўся, аж страмна глядзець. Нашто табе абрываць ніткі? Ходзіць абарваны, ік той старац. *В. Старына.*
- Абрывіна, ы, ж.**—лощина у горы. Скінаўся з гары ў вабрывіну. *В. Забалотыце, Сьміл. р.*
- Абрыдаць, дзс.**—надоесть, опротиветь. Казоў, казоў—аж абрыдала яго слухаць! *В. Старына.*
- Абрыдлівы, абрыдоны, прм.**—надоедливый. Абрыдлівы, нягодны ён хлапёц. *В. Скрыль, Пух. р.* Якая-ж абрыдоная дзіця, прастань ты дурэць! *В. Старына.*
- Абрындвацца, дзс.**—обрываться махрами. Доўгая спадніца абрындвацца. *В. Скрыль, Пух. р.*
- Абрыскаць,-цца, дзс. (прм. абрысканы)**—обрызгать,-ться. І калёса абрыскаў, і сам абрыскаўся ў гразь. Абрысканая хуста дажджом. *В. Старына.*
- Абрэзкі,-каў, мн.**—обрезки. Кравец нарабіў абрэзкаў. Усё пашло на'брэзкі. *В. Матарова, Сьміл. р.*
- Абскубаць, дзс. (зак. абскубіць)—1)** обрывать, выдёргивать. Добра абскубі хіб у парсюка: там вялікая шчаціньня. Ня магла яна чысьцей абскубі курыцы. *В. Старына*
- 2)** оправлять воз или стог сена, соломы. Абскубаць воза ня трэба: сена ня будзя цярушыцца. Абскубі воз, ато ў пунку ня ўлезя. *В. Старына.*
- Абслухоўваць, дзс. (зак. абслухаць)**—выслушивать. Во калі добры дохтар: абслухая й распытая праз усё. *В. Старына.*
- Абсмоктваць, дзс. (зак. абсмактаць, прм. абсмоктаны)**—обсасывать. Дай малому костку абсмактаць. Абсмоктаныя косяці выкінь. *В. Старына.*
- Абсмэркаць,-цца, дзс. (прм. абсмэрканы)**—обсморгать,-ться. На што ты мне бот абсмэркаў? Вой як

- ён абсмэркаўся! Так і ходзіць абсмэрканы. *В. Старына.*
- Абстругаць, дзс. (прм. абструганьны)**—обстрогать. Гладзінька абстругоў дошку. Абструганья абруч папсавоў. *В. Старына.*
- Абстрыгчы,-чыся, дзс.**—обстричь,-чься. Трэба абстрыгчы мільца і самому абстрыгчыся. *В. Старына.*
- Абсудзіць (асудзіць), дзс.**—осудить судом. Дарма што й поп, але абсудзіў чалавек яго. Асудзілі за патраву. *В. Старына.*
- Абсыпацца, дзс. (зак. абсыпацца)**—опадать (о листьях). Абсыпацца ўжо лісьця. *В. Старына.*
- Абсыпаць, дзс. (зак. абсыпаць)**—осыпать. Абсыпалі хату прызбаю. *В. Старына.*—Абсыпала губы, плечы—появилась сыпь на губах или на другом месте. Малому абсыпала ўсе губкі! *В. Старына.*
- Абсыхаць, дзс. (зак. абсохнуць)**—обсыхать. Трэба расставіць снапэ, каб троха абсохлі. *В. Старына.*
- Абсячы, дзс.**—обрубить. Хіба каб лёд абсячы, ато можна кінуцца ў колодзіж. *В. Старына.*
- Абтынкаваць, дзс. (прм. абтынкваны)**—оштукатурить. Калі абтынкаваць хату, дык яно лепяй. *В. Старына.*
- Абудавацца, дзс.**—обстроиться. Кругом усе людзі абудаваліся. Абудаваўся, як мая быць. *В. Старына.*
- Абудзіць, дзс.**—разбудить. Нашто ты абудзіў дзіця? *В. Старына.*
- Абурыцца, дзс.**—возмутиться, прити в негодование. Ік абурыўся на міне дзядзька, ды давай лаяцца! *В. Старына.*
- Абурыць,-цца, дзс. (прм. абураны)**—обрушить,-ться; обвалиться. Вецяяр абурыў слуп. Хата зараз абурыцца. Азярод так і ляжыць абураны. *В. Старына.*
- Абух, а, м. обух.** Але крэпкі абух у тваём тапары. *В. Старына.*
- Абуць у лапці,**—провесть в денежных делах; обманом доведсть до нищенства. Ня выбірайця етага п'яніцы за прадсядацля: абуя ён вас у лапці. *В. Старына.*

Абхарчавацца, дзс.—потравить весь корм. Хай пазней будзя восянь: ня так абхарчуюцца людзі с кормам. *В. Старына.*

Абхвастаць, дзс.—1) отхлестать. За што абхвастоў хлапца? *В. Старына.*—2) вымолотить зерно, обивая снопы. Снапоў дзісятка абхвастоў жыта. *В. Старына.*

Абхлѐ(ю)паць,-ца, дзс. (*прм. абхлѐ(ю)паны*) — обрызгать, ться грязью. Добра абхлѐпаўся ў грязь. *В. Бор, Сьм. р.* Абхлюпала спадніцу, што й ня пазнаць. Абхлюпаная сьвіта. *В. Старына.*

Абходзіцца, дзс. (*зак. абыйціся*)—1) обходиться с кем. Ніхто так ня'бходзіцца з бацькам.—2) обходиться без кого. Абыйдуся, абойдамся й бяз цібе. *В. Старына.*

Абходзіць, дзс. (*зак. абыйці*)—1) обходить мимо. Усім доў па чарца, а міне абышоў.—2) обходить кругом. Кругом абходзэця. *В. Старына.*

Абцас, у, м.—каблук. Ад бота атарваўся абцас. Паваліў ды давай абцасам гнесьці. *В. Бор, Сьм. р.*

Абцерабіцца, дзс.—с трудом освободиться от неприятности. Вот дзе напасэць: чуць абцерабіўся ат етых судоў! *В. Старына.*

Абцерабіць дзс. (*прм. абцярэблены*) —очистить дерево от сучьев. Адзін і сьсек і абцерабіў увесь дуб. Абцярэбляна бярозка да'днанаго сучка. *В. Старына.*

Абцінаць, дзс. (*зак. абцяць, прм. абцяты*) —общипывать. Жарабетка абціная сабе авёс. У курыцы абцяты хвост. *В. Старына.*

Абцуге, оў, мн. (*нам. абцужке*),—клещи. Падай, сынку, абцуге вырваць цьвіх. Заваліліся нейдзя нашы абцужкѐ. *В. Старына.*

Абцягваць, дзс. (*зак. абцягнуць*)—1) обтягивать рукой или grabлями висящие на возу или на стогѐ клочки сѐна или соломы. Абцягні гроха салому на возя. Шмат абцягваць стога ня трэба.—2) опрaвлять одежду. Абцягні

спадніцу, каб лепяй вісела. *В. Старына.*

Абцяць, дзс.—обрезать в разговоре. Так абцѐў яго, што атразу змоўк! *В. Старына.*

Абчыканіць, дзс.—осадить в разговоре. Нябось, скоро цябе абчыканіў прадсідацяль! *В. Бор, Сьм. р.*

Абшарыць, дзс.—хорошенько кругом обыскать. Трэба добра абшарыць, дык знойдам. *В. Старына.*

Абшмальцаваць, дзс. (*прм. абшмальцованы*)—засалить, залоснить. Чыста ўсю адзежу абшмальцавоў. Абудва рукавѐ ў сьвіця абшмальцованы. *В. Старына.*

Абшмаравачь, дзс. (*прм. абшмарованы*)—обтереть. Ёк відзіш абшмаравоў новаю вяроўку. Абшмарованыя штанѐ надзѐў. *В. Старына.*

Абшмуляць, дзс.—ссаднить, ободрать. Да крыві абшмуляў пальцы важкaмі. *В. Старына.*

Абшморгаць, дзс.—обтереть. Абшморгаў усе рукавѐ аб стол. *В. Старына.*

Абшуканства, а, н.—гл. Ашуканства. Німа праўды на сьвеця: адно абшуканства. *С. Дукора, Сьм. р.*

Абшукаць, дзс.—1) обыскать вокруг. Абшукоў усе куткѐ і нідзе ня нашоў тапара.—2) обмануть. Хацѐў абшукаць міне, але ня на таго нарвоўся. *В. Старына.*

Абшчыпаць, дзс.—ошипать. Абшчыпалі да'днае вішанькі. *В. Старына.*

Абы, прыстаўка ў злучэньні з іншымі часьцінамі мовы—лишь-бы. Абы-дзе кіня, а посьля шукая. Абы каго ні папоў, дык і давай гаманіць. Абы-калі можна зайці да нас. Абы-куды пайду, толька ня тут буду. Абы-чыѐ, толька ня сваѐ. Плявузгая абы-што, а ўсе слухаюць. Абы-як зрабіў—і баста. *В. Старына.*

Абы, злуч.—1) лишь-бы. Абы здароўя, грошы будуць.—2) потому что. Пухня з голаду, абы хлеба німа. *В. Старына.*

- Абычай**, чаю, *м.* обычай. Што край, то новы абычай. *Прык. В. Дайнава, Пух. р.*
- Аб'яжджаць**, *дзс.* (зак. аб'ехаць і аб'ездзіць)—об'езжать. Нічога ня будзя: прыходзіцца аб'яжджаць роў. Аб'ехаў рыцывіну. Трэба аб'ездзіць новыя сані. Аб'ездзіць жарабка. *В. Старына.*
- Абязьвечыць**, *дзс.* (*прм.* абязьвечаны)—изувечить. Ня сунь рукі ў цапэ, ато сам сібе абязьвечыш. Навекі абязьвечан чалавек. *В. Старына.*
- Абяліць**, *дзс.*—сняць кору, чтобы была видна белая древесина. Калі абеліш пагаўе, дык яно будзя лягчэйшая. *В. Слонішча, Шац. р.*
- Абяцанка**, *і, ж.*—обещание. Абяцанка—цацанка, а дурному радасьць. *Прык. В. Старына.*
- Абяцаць, -ца**, *дзс.* (*прм.* абяцаны)—обещать, -ться. Абяцоўся, а патом і забыўся. Абяцаная шапка на вушы ня леза. *Прык. Ета работа мне ўжо абяцана. В. Старына.*
- Абячаяк, чайка, м., абяча(э)йка, і, ж.**—ободок, образующий края сита, решета, кузова или „века“ для „дзяжы“ сагнуў арэшніявы абячаяк. *В. Турэц, Сьміл. р.* У веку паламалася абячаяк. *В. Старына.* У века трэба новая абячэйка. *В. Голацак, Сьміл. р.*
- Авечка**, *і, ж.* (*пам.* авечачка)—овца. Авечкі бягуць дамоў. Пярабегла наша авечачка. Авечка ты дурная! (*лаянка*). *В. Старына. (Пр. Аўца).*
- Авечны пастух**—пастух, пасуший овец. Авечны пастух ужо гоніць. *В. Старына.*
- Авеччы**, *прм.*—овечий. Авечны гной лёгкі. *В. Старына.*
- Авэй**, *выкл.*—т'фу! Авэй, авэй! які-ж ты дурны, братка! *В. Старына.*
- Ага**, ага-ж, *выкл.*—да, так. Ага, я вазьму. Ага папоўся, зладзюк! Ага-ж, я казоў, што етак будзя! *В. Старына.*
- Агарнуць**, *дзс.*—покрыть, охватить со всех сторон. Барджэй дажы-

- найма, а то й ноч настут агорня. *В. Старына.*
- Агарод**, *у, м.*—огород. Усё высахла ў вагародзя даўзваньня. Маці пашла на'гарод. *В. Старына.*
- Агародніна**, *ы, ж. зб.*—овощи. Сяголята ўрадзіла агародніна: агуркэ, капуста—усё добрая. *В. Старына.*
- Агідлы**, *прм.*—противный. Агідлы ты мне стаў. *В. Бор, Сьміл. р.*
- Аглабня**, *і ж.*—оглобля. Увядзі каня ў ваглобні ды запрагай. *В. Старына.*
- Агладзіць**, *дзс.*—откормить (лошадь), Жаробку треха агладзіў—сытая. *В. Слонішча, Шац. р.*
- Агледжаны**—гл. Аглядаць.
- Агледзіны**, *дзін, мн.*—смотрины. Нашы паехалі на'гледзіны аж у Дукору. *В. Лешніца, Сьміл. р.*
- Аглухіць**, *дзс.*—оглохнуть. Бацька пад старасьць аглух. Ета-ж можна аглухіць ат такога стукату. *В. Старына.*
- Аглушыць**, *дзс.*—оглушить. Ік жарнаў пó галавя, дык чыста аглушыў. *В. Старына.*
- Агляд**, *у, ж.*—осмотр. Пашлі на'гляд жыта. *В. Старына.*
- Аглядацца**, *дзс.*—управляться со скотом. Ужо вечар: трэба пайсці аглядацца. *В. Слонішча, Шац. р.*
- Аглядаць, -ца**, *дзс.* (зак. аглядзець, ца, *прм.* агледжаны)—осматривать, -ться. Пашлі аглядаць патраву. Ня ўсьпеў і аглядзецца, ік на табе: зноў ліха! Садок агледжаны, дык і садавіна ўрадзіла. *В. Старына.*
- Агоньчык**, *а, м.*—огонёк. А вэнь агоньчык! *В. Старына.*
- Агорклы**, *прм.*—опротивевший, надоевший. Які агорклы чалавек! *В. Старына.*
- Агоркіць**, *дзс.*—в перен. см. сильно надоест, опротиветь. Агоркла мне жыцьця такая. *В. Старына.*
- Агоўтацца**, *дзс.*—1) очиститься от грязи. Ніяк ня'гоўтацца ад гразі. *В. Старына.*—2) освоиться. Агоўтайся ды жыві памаленьку. *В. Старына.*

Аграда, ы, ж.—ограда. Кругом двара каменная аграда. *В. Старына.*

Агороднік, а, м.—огороднік. Хіба ў агородніка трэба дастаць расады. *В. Старына.*

Агрыб(е)яць, дзс.—сильно састаріцца. Саўсім агрыбляў чалавек. *В. Старына.*

Агрызак, эка, м.—огрызок. Выкінь вон агрызак з яблыка. *В. Бор, Сьміл. р.*

Агрызаяца, дзс. (зак. агрызнуца)—огрызаться, грубо отвечать. Вот сыноч: агрызаяца з бацькам. Сабака агрызнуўся ды даў драла. *В. Вострава, Сьміл. р.*

Агрэст, у, м.—крыжовнік (*Ribes grossularia* L.). У садку пасадзілі агрэсту й малін. *В. Старына.*

Агрэх, у, м.—пропущенные бороною ряд или плугом борозда на пашне. Ік на сьмех пабаранована: адны агрэхі. *В. Старына.*

Агулам, прс.—1) вообще. Агулам чалавек нічога ня робіць. —2) оптом. Агулам купляй—дзяшавей будзя. *В. Старына.*

Агульна, прс.—огулом. Агульна німа чаго вінаваціць усіх. *В. Старына.*

Агульны, прм.—общий. У нас сянакос з братам агульны. *В. Старына.*

Агурковы, прм.—огуречный. Пайдзі вырві агурковага цьвету. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Агурок, рка, м. (пам. агурочак)—огурец. (*Cucumis sativus* L.) Сяголята зарадзілі агуркё. Улетку добра йзесьці й агурочка с цыбулькаю. *В. Старына.*

Агурочнік, у, м.—огуречные листья и стебли. Наламала гаспадыня агурочніку ў квас. *В. Старына.*

Агурочны расол—просоленая накісшая вода, в которой квасились огурцы. Удоўся агурочны расол—смашны. *В. Старына.*

Ад (ат), прыйм.—от. Атайдзі ты ад мяне. *В. Вострава.* Ат каго йдзеш? *В. Старына.*

Адазвацца, дзс.—откликнуться. Калі клічуць, дык трэба адазвацца. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Адаткаць, дзс.—закончить ткать. Я ужо ататкала адно палатно. *В. Турэц, Сьміл. р.*

Адбалабаніць, дзс.—с криком поговорить; поговорить вздорное, неправду. Адбалабаніў сваё ды пашоў. *В. Старына.*

Адбараніцца, дзс.—защититься. Чуць адбараніўся ат ваўкоў. *В. Старына.*

Адбівацца, дзс. (зак. адбіцца)—1) отделяться, отставать. Ягнё адбілася ат чарады.—2) отвыкать, Саўсім ён адбіўся ат свае сям'і. 3) отбиваться (от рук). Адбіўся ат рук: нічога ня хоча рабіць. Кот адбіўся ат рук: і блізка ня патходзіць. *В. Старына.*

Адбіваць, дзс. (зак. адбіць)—1) отбивать в смысле отнимать. Хлопцы адбілі ат Лаўрэна дзеўку.—2) клеймить дрова, бревна. Лясьнік ужо адбіў дрова: можна вазіць.—3) сильно удариться. Усе грудзі адбіў, ік скінаўся с печы. *В. Старына.*

Адбіраць, дзс. (зак. адабраць)—1) отнимать. Нашто адбіраць, нашто атаброў у дзіцяці цацку?—2) отбирать, брать меру чого. Атаброў шаснастку грэчкі. *В. Старына.*

Адбой, ю, м.—1) ответный удар. Ік доў адбой, дык аж кацёлка разьбілася.—2) клеймо для дров и др. лесного материала. Нешта й ня відаць адбою на дрывах. *В. Старына.*

Адбягаць, дзс. (зак. адбегчы, -чыся) отбежать. Трэ'бала ў бок адбегчы. Надта-ж ужо далёка адбегся Ня ўсьпеў адбегчыся. *В. Старына.*

Адвага, і, ж.—отвага. Ета-ж трэба атвага: аднаму ўночы пайці на могілкі. *В. Старына.*

Адважлівы, прм.—отважный, смелый. Атважлівы ты чалавек: хоць у мора лезыш. *В. Скрыль, Пух. р.*

Адважваць, дзс. (зак. адважыць, прм. адважаны)—отвешивать. Атважця мукі с пуд. Атважця солі хунтаў з дзісятка. Што атважана, забірайця проч. *В. Старына.*

Адважнік, а, м.—отважный человек. Знойдзяцца на яго атважнік,—правучыць. *В. Старына.*

Адважны, прм.—отважный, смелый. Ой ня кажы, ён атважны чалавек, гатоў на ўсё пайці. *В. Старына.*

Адважыцца, дзс.—решиться. Хто з ім атважыцца чапацца, з блэгім чалавекам. *В. Старына.*

Адвакат, а, м.—адвокат, насм.—защитник кого. Ё адвакат ня памог на судзе. Найшоўся адвакат етакі, бяз цібе абойдамся. *В. Старына.*

Адвальваць, -цца, дзс. (зак. адваліць, -цца) — 1) отмыкать, -ться. Ня ўмею я етым ключом атвальваць. Лёгка атвальваюцца сенцы. Ці хто атваліў, ці самі атваліліся ўночы дзьверы.—2) отваливаться, отставать. Ат прыпечку атвалілася цагляна. Ляпі, а яно атвальваюцца.—3) ослабевать (о морозе). Ня твальваюцца, ліха на яго, мароз: ужо с тыдзень трымая. Каб хаця троха атваліўся мароз, ато й с хаты ня вылязці. *В. Старына.*

Адварачваць, -цца, дзс. (зак. адварнуць, -цца) — отворачивать, -ться. Чаго ты атварачваеся ат міне? Бяжыма атварачуваць коні ат шкоды. Атварні там і майго каня. *В. Старына.*

Адвесьціся, дзс.—отойти в сторону. Во аж куды атвёўся с канём. *В. Старына.*

Адведкі, дак, мн.—навешение родильницы. Арна пашла с пірагом к куме на тветкі. *В. Старына.*

Адводзіць, дзс. (зак. адвесьці) — отводить. Усё атводзіць яго ў бок ды нешта шэпча на вуха. Далей трэба атвесьці дзіця ат печы. *В. Старына.*

Адвозіць, дзс. (зак. адвезці) — отвозить в смысле отдавать долг. Зоўтра будам атвозіць Ігнату акалот. Німа часу атвезці браццёніку салому, што пазычоў. *В. Старына.*

Адгаварвацца, дзс. (зак. адгаварыцца) — отговариваться, отказы-

ваться. Ня дгаварвайся: ета твая работа! *В. Старына.*

Адгаварваць, дзс. (зак. адгаварыць) — отбивать. Я адгавар(у)ваць ня буду: купляйца сабе. У дзеўкі адгаварылі жаніха. *В. Старына.*

Адгадваць, дзс. (зак. адгадаць) — отгадывать. Сам ё адгадвай сваю загадку, а я ня хачу. *В. Старына.*

Адгадзіць, дзс.—отблагодарить. Пазыч грошай, ня бойся, некаліся адгаджу. Ня ведаю, як і адгадзіць вам за ласку. *В. Старына.*

Адганашыць, дзс.—весьма много нарвать чего. Вот адганашылі хлопцы дуль, ік залезлі ў садок! *В. Старына.*

Адгарадзіць, -цца, дзс.—отгородить, -ться. Цялятам адгарадзілі асобянна. Ат етакіх суседзяў лепяй адгарадзіцца. *В. Старына.*

Адгасьціць, дзс.—хорошо, долго погостить. Пара й дамоў, адгасьцілі добра. *В. Старына.*

Адгрызацца, дзс.—резко отвечать. Вот дзе сынок—адгрызацца з бацькам! *В. Старына.*

Адгрызаць, дзс. (зак. адгрызці) — отгрызать. Хай конь тут адгрызая траву. Етага зубамі ня дгрызці. *В. Старына.*

Адгрымець, дзс.—отгреметь (о громе). Ня будзя боляй грому: адгрымеў сваё. *В. Старына.*

Адгырквацца, дзс.—грубо отвечать. Як табе ня сорам адгырквацца с старым чалавекам! *В. Старына.*

Аддаваць, дзс. (зак. аддаць) — 1) отдавать. Куды ўзёў нож: аддай назад.—2) резонировать. У вялікум пакоі добра аддае голас. Скрыпка ня ддае голасу. *В. Старына.*

Адалеч, прс.—издали. Адалеч стань ды глядзі. *В. Старына.*

Аддохці, дзс.—издохнуть (о многих). Аддохлі ўсе куры. *В. Старына.*

Адратаваць, дзс.—сильно избить нагайкой, кнутом или веревкой. От адратавоў я свайго малога бізуном! *В. Старына.*

Адрэнчыць, дзс.—отстегать. Маўчы, ато адрэнчу, ік ката. *В. Старына.*

- Адзел**, у, м. — двор, образовавшийся после раздела семьи. Брат живе на'дзелья. *В. Дукарка, Сьміл. р.*
- Аддзякаваць**, дзс. — отблагодарить. Ня ведаю, чым і адздыякуваць за вашу ласку. *В. Старына.*
- Аддубасіць**, дзс. — сильно побить. Аддубасілі Мікітку добра, — век ня забудэя. *В. Старына.*
- Ад(н)дыхаць**, дзс. — (зак. ад(н)дыхнуць) — отдыхать. За работаю німа калі й аддыхнуць. Аддыхніма троха. *В. Старына. Утаміўсі, трэ' андыхнуць. В. Крамяні, Пух. р.*
- Аджарыць**, дзс. — довольно сильно побить. Здрава аджарыў хлапца папруккай. *В. Старына.*
- Аджон**, у, м. — отработка жатвою. Пазычылі хлеба на'джон. *В. Старына.*
- Аджымаць плацьце** — мыть отмохшее за ночь белье в первый раз. Матка аджымая плацьця. *В. Старына.*
- Аджнынаць, -цца**, дзс. (зак. аджаць) — 1) отработывать долг жатвой. Жонка пашла аджнынаць пазыку. — 2) прожिनать часть полосы. Во аж куды ўжо аджалісябабы! *В. Старына.*
- Аджыць**, дзс. — выжить, поправиться. Была саўсім прыбілі ката, але аджыў. *В. Старына.*
- Адзежа**, ы, ж. — одежда, платье. Шмат наспраўлёў сваім дзеўкам адзежы. Ні адзежы, ні ежы нічога. *В. Старына.*
- Адзежына**, ы, ж. (нам. адзежынка) — одежина (одна вещь). Каб хаця якая адзежына была ў хаця, нічога німа. *В. Старына.*
- Адзеньне**, я, н. — одеяние, одежда. Адзеньня й грошай чоршта навэз з Амэрыкі. *В. Старына.*
- Адзеты**, прм. — одетый. Ашчэ пакуль адзеты, абуты й ня галодны. *В. Старына.*
- Адзёнак**, нка, м. — гл. Адонак. Пад стог зрабілі новы адзёнак. *В. Воства, Сьміл. р.*
- Адзёр**, адру́, м. — корь. Хлопчык хварэя на адзёр. Дзіця ляжыць у вадры. *В. Старына.*

- Адзінакавы**, прм. — одинаковый. Адзінакавая наша багацьця: маё й тваё. *В. Старына.*
- Адзінанцацяра** — собир. числ. адзінанцаць. Вывялася толька адзінанцацяра пылянтак. *В. Старына.*
- Адзінанцаць**, ліч. — одиннадцать. Хлапцу адзінанцаць год. *В. Старына.*
- Адзініца**, ы, ж. — единица. Адзініцы адгулёў, а ціпер буду двойкі гуляць. (3 гульні ў каменчыкі). *В. Старына.*
- Адзінота**, ы, ж. — одиночество, уединение. Жыве на'дзіноця й ня баіцца нікога. *В. Старына.*
- Адзінютка**, прм. — одинешенек. Адзін адзінюткі й стаіць наш ячень. *В. Старына.*
- Адзічаць**, дзс. — одичать. Адзічоў наш кот. *В. Старына.*
- Адкавуліць**, дзс. — отрезать большой кусок хлеба. Пастух аткавуліў сабе ў вярэньку с паўбулкі хлеба. *В. Старына.*
- Адказ**, у, м. — ответ. Ні атказу, ні прыказу. *Прык.* Ня вядома, які дадуць мне атказ на маё прашэньня. *В. Старына.*
- Адказаць**, дзс. — завещать что на словах пред смертью. Бацька атказоў сыну ўсе грошы. *В. Старына.*
- Адкалоць**, дзс. — заколоть (поросёнка). Аткалолі парасята, каб ня цягнулі сьвіньні. *В. Старына.*
- Адкалупіць**, дзс. — отковырнуть. Аткалупі сабе троха масла на хлеб. *В. Старына.*
- Адкамячыць**, дзс. — хорошенько помять, побить кого. Аткамячылі яму хлопцы добра, ня будэя боляй рызыкаваць. *В. Старына.*
- Адкараскацца**, дзс. — отвязаться от кого. Чуць аткараскаўся ат яго. Ня'ткараскацца ад багаты етаі. *В. Старына.*
- Адкасаць**, дзс. — отвернуть засученные рукава рубахи или штанов. Аткашы рукавэ ды кідай работу. Аткасоў штанэ: там німа вады. *В. Старына.*

Адкаснуща, дзс.—отойти, отвязаться. Аткасьніся ат міне, чаго вяжасься! *В. Старына.*

Адкачацца, дзс.—проболеть. У бальніцы аткачоўся з месяца. *В. Старына.*

Адкідаць, дзс. (зак. адкінуць)—1) отбрасывать. Трэба аткінуць сынег ад ганку.—2) раскрывать весною „копец“ с картофелем. Бацька аткідае капец на гародзя.—3) лечит огнивицу (простудные прыщи), омывая их водой, в которой мочат руки при посадке хлеба и в которую еще нарочно кладут горящие угли с печи, когда садят хлеб. Зьбегай, Міхалька, к дзядзіна, хай аткіня табе вогнік. *В. Старына.*

Адкідзік (ч), а, м.—полное веретено пряжи; два аткідзікі(чы) свиваюцца в один пачынак. На ста напала два аткідзікі. *В. Воства, Сьміл. р.* У Вагапы нейкія маленькія аткідзічы. *В. Старына.*

Адкірмашаваць, дзс.—побываць на базаре. Добра аткірмашаваў і гарэлка выпіў. *В. Старына.*

Адклад, у, м.—отлагательство, отсрочка. Аткалад ня йдзе ў лад. *Прык. В. Старына.*

Адклеіваць, -цца, дзс. (зак. адклеіць, -цца)—отклеивать, -ться. Аткалеіваецца сама папера ат сыцяны. Боляй дай клею, ато атклеіцца. *В. Старына.*

Адкрасаваць, дзс.—отцвесьць. Жыта ўжо аткрасавала. Аткарасавала ўжо леячка сваё. *В. Старына.*

Адкрасьці, дзс.—своровать что, незаметно снося в сторону. Аткаралі торбачку с салам. *В. Старына.*

Адкрасьціся, дзс.—незаметно отделиться от товарищей. Аткароўся ад гурту ды пашоў адзін. *В. Старына.*

Адкуль, прс.—откуда. Аткуль ідзець? Аткуль?—С пад кур. *В. Старына.*

Адлазіць, дзс. (зак. адлезьці)—1) отставать от чего. Атлезла пада-

шва.—2) отходить. Атлезь ты ат міне. *В. Старына.*

Адлега, і, ж.—оттпель. На дварэ атлега: можна й слабея пратапіць. *В. Старына.*

Адлічаць, -цца, дзс. (зак. адлічыць, -цца) русізм—отличать, -ться. Сянакос Яўхімавых нічим ня тлічаецца ад другіх. Атлічоўся наш сынок добра. *В. Старына.*

Адлічваць, дзс. (зак. адлічыць, прм. адлічаны)—отсчитать. Атлічвае грошы. Атлічыў сваё, дык і бяры. Адна залатоўка ўжо атлічана. Бяры атлічанаю капу снапоў. *В. Старына.*

Адлупіць, -цца, дзс.—отодрать, -ться. Атлуплю, ік таго ката. Ад бота атлупіўся падносок. *В. Старына.*

Адлупцаваць, дзс.—побить. Добра атлупцаваў хлапца, хай ня дурэя. *В. Старына.*

Адлюдзкаваць, дзс.—гл. Людзкаваць. Ну й атлюдзкаваў раз я ў Мінску! *В. Старына.*

Адма(у)ляваць, дзс. (прм. адма(у)лёваны)—1) нарисовать красками. Атмаляваў карцінку—аж глядзець! Вот атмулёван паніч на патрэця,—ік жывы стаіць!—2) удачно сделать что. Сталяр так добра вырабіў стол, ік адмуляваў усяроўна. *В. Старына.*

Адмяньціць, дзс.—хорошенько побить. Атмяньцілі, дык атмяньцілі—больш ня будзе чалацца. *В. Старына.*

Адмясіць, дзс.—здорово намять бока. Атмясіў яму паленам ня шкадуючы. *В. Старына.*

Аднавор, у, м.—один раз паханое поле. Авёс пасеяў у аднавор. *В. Старына.*

Аднадзіць, дзс.—отучить. Чуць атнадзілі карову лаціць у вагарод. *В. Старына.*

Аднакава, прс. одинаково. Усюдых мне аднакава. Зямлі-ж аднакава ў нас і ў вас. *В. Старына.*

Аднастайны, прм.—одного качества, одинаковый. Ат абедзьвух кароў малако аднастайная. *В. Старына.*

Аднекуль, прс. откуда-то. Атнекуль прывалокся кот у хату. *В. Старына.*

- Адно, прс.**—только. Адно ўсё крычыць: дай есці, дай піць. *В. Старына.*
- Аднолетак, тка, а, м.**—одногодок. Цяляткі адноляткі, але наша лепшая. *В. Старына.*
- Адным чынам**—в смысле,—одним словом. Адным чынам, пагулялі добра. *В. Старына.*
- Адолець, дзс.**—одолець, осилить. Адзін чуць адоляў міску буракоў. *В. Старына.*
- Адонак, нка, а, м.**—подкладка из веток для стога сена. Стог стаць на вісокум адонку. *В. Старына. (Пр. Адзёнак).*
- Адпадаць, дзс. (зак. адпасыці)**—отпадать. Прышоў Пятрок—атпоў лісток; прышла Ілья—атпала два; а прышла Прачыстая—усё поля ачысьціла. *Прык. В. Старына.*
- Адпалоса(у)ваць, дзс.**—отполосовать ремнем или поясом, сильно избить. Ік хваціў бацька рэмянь, то такжа атпалоса(у)ваў хлапца! *В. Старына.*
- Адпарыць, дзс.**—сильно побить. Так атпарылі рызыканыціку, што чуць дамоў пашоў. *В. Старына.*
- Адпасыціць, цца, дзс.**—откормить, -тсья. За лета добра атпасыціўся конь. Атпасыціў на чужом дабры сваю худзізну. *В. Старына.*
- Адпачасваць, дзс.**—отхлестать. Съціхні ты плакаць, ато зараз атпачасваю. *В. Старына.*
- Адпачынак, нку, м.**—покой, отдых. Старому пара ўжо на'тпачынак. Атпачынку таго німа ніколі. *В. Старына.*
- Адперыць, дзс.**—сильно побить поленом. Ну й атперылі-ж пале-наи Хвадзья! *В. Старына.*
- Адпірацца, дзс. (зак. адперціся)**—отпираться в прямом и переносном значении. Парасята мусіць самі атперліся ды выскачылі с хлева. Атпірацца, што нічога ня ведае. *В. Старына.*
- Адпіраць, дзс. (зак. адперці)**—завезть, занести что далеко или скоро. Нашто ты воз атпёр аж у самы канец?—'К відзіш, атпёр іх на станцу. *В. Старына.*
- Адпіргнуць, дзс.**—быстро оттолкнуть ногой или рукой. Вэнь аж куды атпіргнуў кошык! *В. Старына.*
- Адпіхаць, -цца, дзс. (зак. адпіхнуць)**—отталкивать. Што ты вельма атпихаеся? Атпіхні ету жабуцьку, хай ня леза сюды. *В. Старына.*
- Адплаціць, -цца, дзс.**—отплатить. Ніяк ня'тплаціцца ат Сімана за гарэлку. *В. Старына.*
- Адповедзь, і, жс.**—ответ со взбучкою. Такую доў яму атповядзь, што дзісятаму загажа! *В. Старына.*
- Адпоўшыць, дзс.**—надавать затрещин. Атпоўшыў па першая чысло. *В. Старына.*
- Адпраніць, дзс.**—сильно побить. Добра атпраніў я Сымону,—век будзя помніць. *В. Старына.*
- Адпрасіцца, дзс.**—отпроситься. Пасу коні, але атпрасіўся ў хлопцаў дамоў. *В. Старына.*
- Адпрацаваць, дзс.**—достаточно потрудиться. Бацька атпрацавоў сваё, хай сынэ ціпер робяць. *В. Старына.*
- Адпрычыць, дзс.**—отучить от дому кого. Сораму ён ня знае: будзя датуль хадзіць, пакуль ня'прычыцаць. Атпрычылі яго ўжо—боляй ня ходзіць к нам. *В. Старына.*
- Адпудзіць, дзс.**—отпугнуть. Начлежнікі чуць адпудзілі ваўкоў ат сібе. *В. Старына.*
- Адпэньдзіць, дзс. (польск. odpe-dzić)**—выпроводить. Атпэньдзілі мы сваіх гасьцей, хай едуць здаровы. *В. Старына.*
- Адпяразваць, -цца, дзс. (зак. адпяразваць, -тсья)**—распоясывать, -тсья. Атпяраз(у)вай кажух ды лезь за стол. Атпяразоўся пояс. *В. Старына.*
- Адрабляцца, дзс. (зак. адрабіцца)**—отдельваться (от кого). Чуць я атрабіўся ат п'янага. *В. Старына.*
- Адрабляць, дзс. (зак. адрабіць)**—
1) отдельвать какую либо вещь. Вот майстра атрабіў вазок!—2) кончить работать. Бацька ўжо атрабіў сваё.—3) отплатить долг

- работаю. Трэба Вінцэсю атрабіць за каня. *В. Старына.*
- Адрабляць-мя, дзс. (зак. адрабіць-мя)**—отрабатываць за долг. Калі ня хочаш аддаць-мя, дык трэба адрабіць-мя. *В. Смалярня, Шацк. р.*
- Адработ, у, м. (мн. адработкі)**—плата работаю за долг. Пазычылі хлеба на'тработ. *В. Старына.*
- Адрагатаць, дзс.**—много посмеяцца. Ну й адрагаталі-ж дзеўкі з Апанаса! *В. Старына.*
- Адразаць, дзс. (зак. адрэзаць)**—отрэзаць. Адрэж хлеба. *В. Слюнішча, Шацк. р.*
- Адразу, прс.**—сразу. Атразу работа пашла, ік па маслу. *В. Старына.*
- Адраіць, дзс.**—отсоветовать. Хацеў нажыць сабе ету кароўку, але людзі атраілі. *В. Старына.*
- Адратаваць, дзс.**—спасти. Быў захлынуўся ў вадзе, дык цуць атратавалі. *В. Старына.*
- Адрываць, -ца, дзс. (зак. адарваць, -ца)**—отрывать, -ться. Атрэж етыя канцэ, ато ўсяроўна будуць атрывацы. Ад біла атарваласі калыбель. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Адрына, андрына, ы, ж.**—холодная постройка для складывания сена и соломы. Цэлую адрыну наклалі канюшыны. *В. Старына.* Прынёс із андрыны сена. Згарэла андрына с сенам і снапамі. *В. Раўнапольле, Сьміл. р.*
- Адрысаваць, дзс.**—отчертить. Роўнінька атрысуй, пакуль згабляваць. *В. Старына.*
- Адсаджваць, дзс. (зак. адсаджіць)**
1) отгучивать телёнка от матки, засаживая его в отдельную загородку. Мы ўжо атсаджілі сваё цялё.—2) сильно удариться. Тодар чыста ўсе грудзі атсаджіў. *В. Старына.*
- Адсеяць, -ца, дзс.**—1) закончить посев. Усе людзі ўжо атсеяліся, а гультай толькі пачыная.—2) вторично засеять. У лагчыня вымакла жыта: трэба атсеяць хіба лёнам. *В. Старына.*

Адскакваць, дзс. (зак. адскачыць)—1) отскакивать. Ды давай усе хучэй атскак(у)ваць у бок. Каб ня'тскачыў, дык і яму папала-б. *В. Старына.*—2) скоро отростать (о траве). Посьля дажджу, занач, так і атскачыла трава. *В. Старына.*

Адсмаліць, дзс.—1) крепко побить. Ну й атсмаліў-жа яму папруккі!—2) быстро проехать или пройти. 'К відзіш атсмаліў пяць вёрст.—3) удачно ответить. Так атсмаліў яму, што той і ня ведае, што казаць. *В. Старына.*

Адсоўваць, -ца, дзс. (зак. адсунуць, -ца)—отодвигать, -ться. Нашто атсоваяш мачаньня? Атсунься, каб было дзе сесьці. *В. Старына.*

Адспавядаць, дзс.—переносно: дать взбучку. Так атспавядоў етага смаркача, што боляй ня будзя чапацца. *В. Старына.*

Адстагнаць, дзс.—отстонать, отболеть. Каб табе атстагнаць тоя, што ты ўзэў у міне! *В. Старына.*

Адступнае, нага, н.—деньги, котор. даются, чтобы возратить проданное, или-же, чтобы отклонить другого покупателя, отступное. Дай мне адступнага, ды купляй сабе. *В. Старына.*

Адсудзіць, дзс.—1) вернуть судом. Так ня вазьму, дык судом атсуджу.—2) присудить. Адсудзілі ад двара пашу. *В. Старына.*

Адсыпацца, дзс. (зак. адсыпацца)—1) отваливаться рассыпаясь. Атсыпаяцца прыпячак.—2) в переносном знач.: изводиться, издыхать. Куры нешта сталі атсыпацца. Каб ты атсыпалася такая дзіцятка! *В. Старына.*

Адсыпаць, дзс. (зак. адсыпаць)—1) отсыпать что излишнее. Атсып троха аўса, ато шмат наброў.—2) давать плату зерном. Ганчару атсыпаў ячменям за дзьве міскі. *В. Старына.*

Адсыпка, і, ж.—плата за посуду, отмеренная, отсыпанная, самой купленной посудой раз, два или сколько сторгуются. Купіла гаршчок на'тсыпку. *В. Старына.*

- Адсьцебаць, дзс.** — отстегать чем-либо гибким. Глядзі, чалавеча, ато атсьцебаю дубца! *В. Старына.*
- Адсьцілаць, дзс.**—стлять (лён). Назаравы павезьлі атсьцілаць лён. *В. Белае, Пух. р.*
- Адсюль, прс.**—отсюда. Атыйдзі ты атсюль, ня замінай! *В. Старына.*
- Адтаваць, дзс. (зак. адтаць)**—оттаивать. Атлега, дык і вокна аттаюць. Хай троха аттаня квашаніна. *В. Старына.*
- Адтарабаніць, дзс.**—насмешл, отвезть скоро, спровадить кого. Атарабаніў наш сусед цешчу дамоў. *В. Старына.*
- Адтуль, прс.**—оттуда. Ні атсюль, ні аттуль ліха ўзьнялося. *В. Старына.*
- Адтылаваць, дзс.** — осадить назад. Аттылуй назад каня. *В. Матарова, Сьміл. р.*
- Адубелы, прм.**—околенный (употр. в бранном смысле). Каб ты адубелы прыехаў назад! *В. Старына.*
- Адубець, дзс.** — остыть, перемерзнуть. Еш, ато крупнік адубея. Такі холад—чыста ўвесь адубеў. *В. Старына.*
- Адукаваць,-ца, дзс. (прм. адукованы)**—образовать, воспитать,-тсья. Ігнат пабыў у горадзя, дык адукавоўся. Наш прадсядаць, відаць, адукованы чалавек. *В. Старына.*
- Адурніць, дзс.** — одурачить. Хоча мяне адурніць. *В. Слопішча, Шацк. р.*
- Адучваць дзс. (зак. адучыць)** — в узком смысле: отучивать ребёнка от груди. Барбара ўжо атучыла сваё дзіця, трэба й нашаго атучуваць. *В. Старына.*
- Адусюль, прс.**—отовсюду. Атусюль наехала людзей на кірмаш. *В. Старына.*
- Адхадзіць, дзс.**—1) с трудом спасти от смерти. Ік схваціў жывот у малога, дык чуць атхадзілі.—2) устать от ходьбы. Чыста ўсе ногі атхадзіў ходзячы. *В. Старына.*
- Адхаяць, дзс.** — с трудом спасти от смерти. Ужо даходзіў, чуць атхаялі. *В. Старына.*
- Адхвастаць, дзс.**—1) отхлестать. Ня лезь, хлопча, у чужы садок, ато атхвашчу.—2) сильно удариться. Ік паваліўся, дык усе грудзі атхвастоў. *В. Старына.*
- Адхінаць,-ца, дзс. (зак. адхінуць,-ца)**—отклонять,-тсья. Нятхінайся ты ат міні.—2) отлучаться. Гаспадар нейдзя атхінуўся на гумно. *В. Старына.*
- Атхіснуца, дзс.** — отклониться, отойти. Адхіснуліся ад мяне ўсе сябры. *В. Вострава, Сьміл. р.*
- Адходзіць, дзс. (зак. адыйці)** — 1) отходить. Машына ўжо атходзіць. Атышла нядзелька.—2) в безл. смысле, о хорошей жизни. А што яму атходзіць: есьць гатовы хлеб. *В. Старына.*—3) протоптать по траве на сенокосе между. Роўнінька атыйдзі мяжу. *В. Лядцо, Пух. р.*—4) о косе — стать мягким лезвию, затупиться. Саўсім атышла каса: ані ня бярэ травы. *В. Старына.*
- Адхукаць, дзс.**—1) отогреть теплым дыханием. Чуць атхукаў рукі — так была замерзьлі.—2) с трудом вылечить. Чуць атхукалі дзіця. *В. Старына.*
- Адціскаць, дзс. (зак. адціснуць)**—отдавливать. Паляц баліць — дык ня трэ́бала ацьціскаць. Маці ацьціснула сыр у клінку. Ацьціснаў хвост кату. *В. Старына.*
- Адцягваць, дзс. (зак. адцягнуць, прм. адцягнуты)**—1) оттаскивать. Ацьцягні ету ламачыну ў бок. Няцьцяг(у)вай далёка бярына. Вэнь аж куды ацьцягнута ступа.—2) оттягивать (проволеку). Ацьцягні большы канец дроту. *В. Старына.*
- Адчаканіць, дзс.**—дать удачный ответ. Ік ачаканіў яму, дык атразу змоўк. *В. Старына.*
- Адчубасіць, дзс.**—отдубасить. Аччубасілі раз, а ён ашчэ лезя. *В. Старына.*
- Адчэпліваць,-ца, дзс. (зак. адчэпліць,-ца, прм. адчэплены)** —

- 1) отцеплять. Нешта няччэпляваяцца паліца ат плуга.—2) отвязаться, отстать от кого. Аччэпіся, чаго ты прыстоў да міне?! Нітка аччэпляна ат трэскі. *В. Старына.*
- Адчыняць, -ца, дзс.** (зак. адчыніць, -ца, прм. адчынены) — отворять, открывать. Нятрэ́ было ачыняць яму дзвярэй. Аччыніліся варота. Аччыняцца варота — едуць чэрці з балота. Жартачкі: цэлу ночь юшка была ачыняна! *В. Старына.*
- Адчэпнае, ага, н.** — отступное. Хвэльчар доў аччэпнага. Доў на'ччэпная *В. Старына.*
- Адшараваць, дзс.** — оттереть грязь, пятно, натирая песком. Закарэў гаршчок—ніяк ня'тшараваць. *В. Старына.*
- Адштапаваць, дзс.** — поколотить, побить. Атштапавоў палкаю па першая чысло. *В. Старына.*
- Адшчыкнуць, дзс.** — оторвать плод, лист. Атшчыкні яблык. *В. Старына.*
- Адшчэпліваць, -ца, дзс.** (зак. адшчэпаць, -ца) — снимать дверь с крючка. Хто там у хаця: атшчэпацца дзвяры. Вот дзвяры зрабіў: самі атшчэпляваюцца! *В. Старына.*
- Аддыхтар, прс.** (літ. адыстар з лац. adinstar) — как раз. Але Івуля аддыхтар, ік бацька. *В. Раўнапольле, Сьміл. р.*
- Ад'есцься, дзс.** — откормиться. Во як растаўсьцеў — ат'еўся на чужом хлеба. *В. Старына.*
- Ад'яда, ы, аг.** — отрава — сварливый, надоедливый человек. Ат'яда ты майго сэрца, што ты ясі міне вечна?! *В. Старына.*
- Ад'етуль, прс.** — отсюда. Ат'етуль дарога паварачвая на Мінск. *В. Старына.*
- Адэ-эст! выкл.** — окрик пастуха на коров, когда те гонятся к стаду или отгоняются от поотравы. Адэ-эст куды!... Адэ-эст сюды!... *В. Вострава, Сьміл. р.*

- Аж, злуч.** — ан, что даже, — вообще усилительная частица. Так угрэўся, аж пот пашоў. Бабы паўкручваліся сягонья аж да пеўняў. *В. Старына.*
- Ажарабіцца, дзс.** — ожеребиться. На етум тыдні ажарабіцца кабыла. *В. Старына.*
- Ажно, злуч.** — вот. Ажно гляджу: йдзе мая баба. *В. Старына.*
- Ажымкі, мак, мн.** — жмыхи. Сямён купіў ажымак іс сем'я. *В. Матарова.*
- Ажыцца, дзс.** — гл. Абжыцца. Ажыўся на новымься й нічагуткі. *С. Дукора, Сьміл. р.*
- Ажэвіны, він, мн.** — ежевина (*Rubus caesius* L.) Хадзіў у ажэвіны, але мала назьбіроў. *В. Вострава, Сьміл. р.*
- Азадак, дка, м.** — задняя часть тела. Ік гоннаўся аб лёд, дык увесь азадак адбіў. *В. Старына.*
- Азадачыць, дзс.** — гл. Абзадачыць.
- Азгрывы, прм.** — возгривый. От нейкі азгрывы хпопяц: мусіць ніколі ня мыяцца. *В. Раўнапольле, Сьміл. р.*
- Азірацца, дзс.** (зак. азіруцца) — осматриваться. Ідзі ты атсюль ды ня'зірайся. Што ты йдзеш азіраючыся, ік злодзьяй? Ашчэ нечага назад азіруўся. *В. Старына.*
- Азызлы, прм.** — опухший. Твар зрабіўся азызлы, сам увесь страшны. *В. Старына.*
- Азызнуць, дзс.** — опухнуть; употребл. и как бранное. Уся шчака азызла: пчала ўкусіла. Каб ты азызі! *В. Старына.*
- Азярод, а, м.** — приспособление в виде большого высокого забора из жердей для сушки снопов, гречихи и проч. Наши снапэ ашчэ ў вазяродзя. *В. Старына.*
- Азярэдзіць, дзс.** — вешать снопы и проч. в азярод для сушки. Хадзем азярэдзіць грэчку. *В. Старына.*
- Азяць, азьму** — гл. Узяць. Азьму пілу ды пайду ў лес. *В. Клятное, Пух. р.*

Ай, *выкл.*—ой. 1) пры выражэнні испуга, болю. Ай ратуўця! Ай баліцы!—2) пры выражэнні брезгливості. Ай, які гадкі хлапэц! Ай, кінь ты лепай плявузгаць. *В. Старына.*

Акалечыць, -ца, *дзс.* (*прм.* акалечаны)—искалечить, ться. Ня кідай бараны на дварэ; ашчэ скаціна акалечыцца. Акалечаная каніна ня гадзіцца ў работу. *В. Старына.*

Акалот, *у, м.*—снопы ржи, вымолоченныя пасредством обивания,—ідут на кулі. Маю акалоту на кулё капы са тры. *В. Старына.*

Акамянелы, *прм.*—окаменевший. Ляжыць акамянелы. Ік памёршы. *В. Старына.*

Аканіца, *ы, ж.*—ставня. Раман парабіў вокна з аканіцамі. *В. Старына.*

Акаціцца, *дзс.*—об'ягніцца. Акацілася наша адна авечка. *В. Старына.*

Акаянны, *прм.*—окаянный. Пагадзі-ж ты, гад акаянны, акаянная твая сіла! *В. Старына.*

Акзамент, *у м.*—экзамен. Акзамент здоў за сельскаю школу, будзья падавацца ў сямілетку. *В. Старына.*

Акіян, *а, м.*—океан. Аж дзіва, як ехалі праз акіян у Амэрыку. *В. Старына.*

Акладня, *і, ж.*—отвал плуга. У плузі прашмаравалася акладня. *В. Вострава, Сьміл. р. (Пр. Накладня).*

Акоп, *у, м.*—окоп. З месяц сядзеў у вакопах на вайне. *В. Старына.*

Акорак, *рка, м.*—пробка. Згубіўся з бутэлькі акорак. *В. Скрыль, Пух. р.*

Акот, *у, м.*—волоски из колосков хлебных злаков. Набраласі за сарочку акоту. *В. Кромьні, Пух. р.*

Акравак, *акраўка, м.*—обрезок лыка или материи. Дзед сплёў нейкія лалці з акраўкаў. *В. Старына.*

Акраз, *прс.* (*літ.* якраз)—как раз, в меру. Мне шавец пашыў акраз добрыя боты. *В. Вострава, Сьміл. р.*

Акраец, *акраўца, м.*—краюха (хлеба). Падарылі старцу акраец хлеба. *В. Старына.*

Акрыўдзіць, *дзс.*—обидеть. Нихто ня хоча свайго брата акрыўдзіць. *В. Старына.*

Акрыць, *дзс.*—окрепнуть силами. воспрянуть духом. Акрыёў пасьля хваробы, дык ізноў за сваё. *В. Старына.*

Акуляры, *аў, мн.*—очки. Акуляры пачапіў на нос. Ходзіць, ік пан, у вакулярах. *В. Старына.*

Акурат, *прс.*—как раз. Чый ета конь?—акурат, ік наш. *В. Старына.*

Акуратны, *прм.*—1) аккуратный в работе. Відаць, што акуратная гаспадыня.—2) исполнительный. Акуратны чалавек: што сказоў, то й зрабіў. *В. Старына.*

Аксаміт, *у, м.*—бархат. Купіла аксаміту на'блямоўку. *В. Старына.*

Акцызьнік, *а, м.*—акцизный чиновник. Акцызьнік аштрапавоў Гіляра за гарэлку. *В. Старына.*

Акэшкаць, -ца, *дзс.*—очистить, ться. Троха акэшкаліся ад гразі. Акэшкала сенцы ат сьмецьця. *В. Старына.*

Але, *злуч.*—да, но. Прыдзясх к нам? Але! Прыду, але каб дома былі. Але—паехаў на валё. *В. Старына.*

Алей, *ю, м.*—постное масло. Патпраўця капусту алеям. Каша з алеям. *В. Старына.*

Алехавы, *прм.*—ольховый. Насек воз алехавых дроў. *С. Дукора, Сьміл. р.*

Алешнік, *у, м.*—ольховый лес. Поля стала зарастаць алешнікам, *В. Старына.*

Алешневы, *прм.*—ольховый. Зрабіў алешнявы коўш. Высяк алешнявы кол. *В. Турэц, Сьміл. р.*

Алешына, *ы, ж.*—ольховое дерево. Ета алешына гадзіцца толька на дрова. *В. Старына.*

Аліва, *ы, ж.*—масло. Трэба купіць алівы на малатарню. *В. Старына.*

Алігант, *а, м.*—франт, форсун. Ёх надзеўся Сідар у новая—алігант. *В. Старына.*

Альбо, *злуч.*—или. Рабі-ж ты як-небудзь: альбо так, альбо етак. *В. Старына.*

Альховіна, *ы, ж.*—ольховое дрэво. Кадоўбчык зрабілі з альховіны. *В. Забалоцьце, Сьміл. р.*

Альховы, *прм.*—ольховый. *Пр. Алехавы, Алэшневы.* Чырвоны, ік коўш альховы. *В. Старына.*

Алюдзец, *дзс.*—вырасти, стать более развітым. Пабыў хлопец у чужых, дык алюдзяў. *В. Старына.*

Амарыканец, *нца, м.*—амерыканец; так называюць і белорусса, побывавшаго в Америке. Аўдоцьця вышла замуж за марыканца. *В. Старына.*

Амбон, *у, м.*—амвон. Поп кажа казаньня с'амбону. *В. Старына.*

Аметнік, *а, м.*—небольшая прыстройка около продольной стэны рэгі, куда ссыпаюцца „амецці“. Надуло ў ваметнік сынегу. *В. Крамяні, Пух. р.*

Амецці, *яй, мн.*—мелкая мякіна. Замышай каровя амецяй. *В. Турэц, Сьміл. р.*

Амін—аминь, конец. Тут табе й амін будзя. *В. Старына.*

А мо'—а может быть. А мо' ета і проўда? *В. Старына.*

Амшарына, *ы, ж.*—моховое болото. Сянакос няважны: адна амшарына. *В. Старына.*

Амягнуць, *дзс.*—сильно надоесть. Амягла мне ета язда. *В. Старына.*

Амяжыць, *-цца, дзс.*—утомить, ться. Ганёў, ганёў, пакуль ня амяжыў. Амяжыўсі бегачы. *В. Крамяні, Пух. р.*

Амяла, *ы, ж.*—мятлик луговой (*Roa pratensis* L.). На маём сянакосе нічога ня расьце, апроч амялэ. *В. Клятное, Пух. р.*

Амяленьне, *я, н.*—остатки льна с кострой, полученные при мятви его. Амялянням па'птыкалі хату на зіму. *В. Старына.*

Анадочы, *прс.*—*гл.* Надохчы. Анадочы хадзіў у воласьць. *В. Загай, Пух. р.*

Анбрычак, *чка, м.*—*гл.* Імбрычак. Нагрэлі вады цэлы анбрычак. *В. Крамяні, Пух. р.*

Ангельскі, *прм.*—английский. Хіба ангельскі брусок атточыць сякеру. *В. Слонішчы, Шацк. р.*

Ангіл, *а, м, анёл, а, м.* (*пам. анёлак*)—ангел. Чалавек табе ня ангіл. Дзіця стройная, ік анёлак. *В. Старына.*

Андаваць, *дзс.*—*гл.* Адаваць. Ня трэ, было андаваць сваіх грошай. Пара суседу хлеб андаць. *В. Слонішчы, Шацк. р.*

Андарак, *а, м.*—юбка. Набрала на'ндарак у палоскі. *В. Старына.*

Пр. Арандак.

Андрына, *ы, ж.*—*гл.* Адрына.

Андрэйка *і, м.*—божья коровка (насекомое — *Coccinella*). На руцэ сеў андрэйка. *В. Старына.*

Андынара, *ы, ж.*—плата за батрацкую службу натурою. За панам у дварэ давалі андынара, а ціпер саўхозы сталі, дык даюць жалваньня. *В. Старына.*

Андыхаць, *дзс.*—*гл.* Аддыхаць.

Анэж, *злуч.*—ну да, а то как-же. Анэш як: я-ж так і зраблю. *В. Старына.*

Ані—1) употр. в качестве союза. Ані цыбулькі, ані ўкрышыць. *Прык. В. Лешніца, Сьміл. р.*—2) обозначает отрицание в существовании чего-либо. У хаця нічога німа, скаціна галодная, а ён ані дбаў. Пазычыў Атрахім у міне грашай і ані гадкі: забыўся, што трэба аддаць. Сталяр добра склеіў стол, што ані знаку. *В. Старына.*

Анізваньня, *у сэнсе прысл.*—нісколькі. Хлеба ня'сталася анізваньня. Аніўзваньня ня баіцца цібе ніхто. *В. Старына.*

Анікога, *анікагутка*—совершенно никого. У хаця анікога, усе пашлі. Анікагутка ня было на дварэ. *В. Старына.*

Аніўзнак, *прс.*—без всякого знака, незаметно. Урэзаў штуку й аніўзнак. *В. Загай, Пух. р.*

Аніяк, *прс.*—никак. Аніяк ня падняць бярэвіна. *В. Старына.*

Аніякі, *займ.*—совершенно никакой. Аніяка гонару ў яго німа. *В. Старына.*

- Анталяжы, аў, мн.**—тоже, что карункі—кружева. Хрысьціна зрабіла скацярысьць з анталяжамі. *В. Старына.*
- Антробы, аў, мн.**—гл. Вантробы.
- Ануча, ы, ж.** (*пам. анучка*)—тряпка вообща, а так же для окручванья ног. Вакно заткнулі анучамі. Глядзі, ато вось хвазану анучаю ў вочы. Анучы павылазілі з лапцэй. Абуў белыя анучкі. *В. Старына.*
- Анучнік, а, м.**—скупшк трыпья. Анучнік езьдзіць па сялү—трэба йголак купіць. *В. Старына.*
- Анцыхрыст, а, м.**—1) антихрист. Пярад канцом сьвету прыдзя анцыхрыст. — 2) немилосердный. Анцыхрыст еты за капейку шкуру з жывога здзярэ. *В. Старына.*
- Аньцілера, ы, ж.**—артиллерия. Служыў у ваньцілеры. *В. Старына.*
- Анегда, прс.**—иногда.—Анегда я хаджу ў госьці к мацяры. *В. Бор. Сьм. р.*
- Ападаць, дзс.** (*зак. апасыці*)—опадать; оседать (о тесте). Лисьця ападая. Хай цеста ападзэ, тады будам саджаць хлеб. *В. Старына.*
- Ападкі, аў, мн.**—падалица (о фруктах). Хадзім у садок зьбіраць ападкі. Купіў нейкіх горкіх ападкаў, што нельга й есьці. *В. Старына.*
- Апал, у, м.**—отопление. З апалам цяжка ў нас: лесу німа блізка. *В. Старына.*
- Апаласкаць, дзс.** (*прм. апалосканы*)—обмывать (чаще в смысле мойки белья). Работы ў сям'і шмат: трэба абшыць усіх, апаласкаць і ўсё...—Апалашчы ложку. Старая дагледжана акуратна: накормляна й апалоскана. *В. Старына.*
- Апаліца, дзс.**—обжечься. Хведар у пажары дык увесь апаліўся. *В. Старына.*
- Апаліць, дзс.**—отопить. Каб апаліць ету хату, шмат трэба дроў. *В. Старына.*
- Апалойка, і, ж.**—половинка квашеной капустной головки. З нашаі капусты будуць добрыя апалойкі. *В. Вострава. (Пр. Палуйка).*
- Апалонік, а, м.**—1) разливальная ложка. Німа апалоніка, чым налі-
- ваць блінэ. Дзед есьць апалонікам.—2) головастик. На балоццы ўжо ё апалонікі. *В. Старына.*
- Апанавец, дзс.**—овладеть, напасть, окружить. Ік апанавалі міне сабакі, дык чуць ня загрызьлі. Ночка ўжо й апанавала нас у полі. *В. Старына.*
- Апантаны, прм.**—одурелый, сумашедший. Бегаю, ік апантаны. *В. Старына.*
- Апанятаваць, дзс.**—произвесть осмотр с понятими погрывы, вообща вреда. А як ты думаў: апанятаю, ацаню, ды на суд падам. *В. Старына.*
- Апарасіцца, дзс.**—опороситься. Ці зараз ваша сьвіньня апарасіцца? Наша ўжо апарасіўшыся. *В. Старына.*
- Апараца, ы, ж.**—операция. Будуць рабіць апарацу, дык атрэжучь нагу. *В. Старына.*
- Апарыць, ца, дзс.**—облить, ться кипятком. Уцякай, каб ня'парыць нагі. Апарыўся—ціпер насься. *В. Старына.*
- Апека, і, ж.**—опека, забота. Німа над малымі апекі. *В. Старына.*
- Апенька, і, ж.**—опёнок (гриб—*Agaricus melleus Vahl*). Бабы пашлі ў вапенькі. *В. Старына.*
- Апечак, чку, м.**—фундамент печи. Мулярэ зрабілі камены апечак. *В. Дукарка, Сьм. р.*
- Аплік, а, м.**—крючок в платье. Пашыла гестку на'плікох. Высах, ік аплік. *В. Старына.*
- Апліканка, і, ж.**—кураца африканской породы. Завялі сабе апліканак—будуць несцьці крэпкія яйцы. *В. Старына.*
- Апліканскі, прм.**—африканский (о курах). Выбраў апліканскага мацака. Крэпянькі, харошанькі канёк, ік апліканская яёчка. *В. Старына.*
- Апльвуда, ы, аплыцька, і, аг.**—медлительный, неповоротливый и в то же время некрасивый. Цягнецца ззаду, як аплывуда. *В. Раўнапольле, Сьм. р.* Аплыцька ты! Куды ты варт?! *В. Старына.*
- Аплявуха, і, ж.**—затрещина. Пачаставаў яго аплявухаю добра. Дам аплявухі! *В. Старына.*

Аплявушыць, дзс.—дать затрэсину. Ік аплявушыў яго, аж закруціўся. *В. Старына.*

Аплятанік, а, м.—глиняны горшок, оплетенный проволокою. Куцьця варыцца ў ваплятаніку. *В. Старына*

Аплятаць, дзс. (прм. аплецыны)—скрепляць гліняны горшок проволочной сеткой. У нас іцка аплятая гаршкэ. Каб ён (гаршчок) быў аплецяны, даўжэй паслужыў-ба. *В. Старына.*

Аподка, і, ж.—дно в улье, колоде. На апоцца са жменю было пчол няжывых. *В. Лядцо, Пух. р.*

Аполак, лка, м.—горбыль, плоско-выпуклая доска, крайняя из бревна. Трэба купіць аполкаў, каб абгарадзіцца. *В. Старына.*

Апоўзіны, ін, мн.—скручаные ветки, которые кладутся на вершину стога. На стог ашчэ трэба палажыць апоўзіны, ато раскідаюцца верх. *В. Лядцо, Пух. р.*

Апошні, прм.—последний. Апошні раз кажу табе: ня рабі ты этага! *В. Старына.*

Апрануць,-цца, дзс.—одеть,-ться. Німа чаго на плечы апрануць. Апраніся во хоць хустаю. Пашылі кажушок—будзя ў што апрануцца. *В. Старына.*

Апратны, прм.—опрятный. Эта дзіця чыстая, апратная. *В. Вострава, Сьміл. р.*

Апруцянец, дзс.—стать прутом, околеть. От каб ты апручанёў с такім катом!—усё сала паеў на скавардзе. *В. Раўнаполье, Сьміл. р.*

Апрыкраць, дзс.—сильно надоесть. Так цяжка жыць, што проста апрыкрала. *В. Старына.*

Апрыч, прыйм.—літ. апроч—кроме, без. Гуляйця, дзевачкі, апрыч міне. *В. Старына.*

Апрэгчыся, дзс. (кляцьба)—сдохнуть, околеть. Хай ты апражыся, такая дзіятка! *В. Старына.*

Апустошыць, дзс.—опустошить. Сынкэ ўсю гаспадарку апустошылі. *В. Старына.*

Апушыць, дзс.—вздуть желудок. Ня жары ўсяго, ато ашчэ апушыць. Ат канюшыны апушыла карову. *В. Старына.*

Апцас, у, м.—гл. Абцас.

Апыніцца, дзс.—очутиться. Ік вырваўся жарабок, дык аж за сялом апыніўся. *В. Старына.*

Апырскваць, дзс. (зак. апырскаць)—обрызгивать. Маці апырская капусту на'гародзя, каб чэрві ня елі. Апырская добра рой, дык тады ня ўцячэ. *В. Старына.*

Апытаць, дзс.—расспросить, разузнать. Трэба ў людзей апытаць, каб дзе дастаць пастушка сабе. *В. Старына.*

Апэцкаць,-цца, дзс. (прм. апэцканы)—замарать,-ться. Увесь апэцкаўся ў муку. Ходзіць пастаянна апэцканы. *В. Старына.*

Апякун, а, м.—опекун, заботник. Нечага мне ўказаць: нашоўся апякун такі! *В. Старына.*

Апяразаць, дзс.—стегнуть. Так апяраздў хлапцэ пугаю, што той аж закруціўся. *В. Старына.*

Апярэдзіць, дзс.—опередить. Усе хурманкі апярэдзілі міне. *В. Старына.*

Апячыся, дзс.—обжечься. С агнём трэба асьцярожна, каб ня'пячыся. Дзіця апяклося ў пажары. *В. Старына.*

Арабіна, ы, ж.—рябина обыкновенная (*Sorbus aucuparia L.*) Пад вакном расьце арабіна. *В. Жораўкі, Сьміл. р.*

Арандак, а, м.—гл. Андарак. Наткала арандакоў сабе й дзяўчатам. *В. Слонішча, Шацк. р.*

Арандаковы, прм.—сделанный из „арандака“—юбки. Падай арандаковаю анучу. *В. Слонішча, Шацк. р.*

Араты, ага, м.—пахарь. Я сам і касэц, і араты, і баранавалок. *В. Старына.*

Араць, дзс.—пахать. Пара араць на зіму. Канюшынішча цьвёрда арацца. Аручы згубіў пугу. Калі хочаш, арыма паркаю: мой і твой конь. *В. Старына.*

Арган, а, м.—орган. У касьцэля дык пяюць і арган ашчэ йграя. *В. Старына.*

Арганісты, ага, м.—органист. Арганістага німа, дык і німа каму йграць у касьцэля. *В. Старына.*

- Аржаны**, *прм.* — ржаной. Вышла аржаная мука. Аржаны хлеб. *В. Старына.*
- Аркуш**, а, м. 1) лист (бумаги). На прашэньня пашло аркуш паперы. *В. Старына;*—2) артос, раздаваемый в Фомино воскресенье—на „праводную нядзелю“. Прынёс с цэрквы аркуша. *В. Старына.*
- Арлянё**, няці, н.—орлёнок. Малоя, а б'еца, ік арлянё. *В. Старына.*
- Арол**, арля, м. (*мн.* арлэ)—орёл. Арлэ ў нас ня вядуцца. *В. Старына.*
- Арудаваць**, *дзс.*—командовать, заправлять. Нечага мною арудаваць! Ого, Яўсей багатыр: арудая цэлаю валокаю зямлі! *В. Старына.*
- Арх(п)а**, ы, ж.—веялка. Авёс прапусьцілі праз арху. *В. Старына.* Купілі сабе новаю арпу. *В. Скобраўка, Пух. р.*
- Арх(п)аваць**, *дзс.*—очищать зерно веялкою Архуям пшаніцу. *В. Старына.* Ня добра арпуя іх арпа. *В. Скобраўка, Пух. р.*
- Аршоўскі**, *прм.*—варшавский. Баба купіла сабе аршоўскаю хусту. *В. Старына.*
- Арыхмеі́ка**, і, ж.—арифметика. Здатны хлопяц: арыхмеі́ку й то добра вучыць. Па'рыхмеі́ца ён першы вучальнік. *В. Старына.*
- Арышт**, у, м.—арест. Уцёк с-пад арышту. Коні ўзялі пад арышт. *В. Старына.*
- Арыштаваць**, *дзс.* (*прм.* арыштованы)—арестовать. Маўчы лепяй, ато ік мілянькага, арыштуоць. Сядзіць нейдзя арыштованы тры-ця суткі. *В. Старына.*
- Арыштанскі**, *прм.*—арестантский. Саслалі мазурыка етага ў варыштанскія роты. *В. Старына.*
- Арыштант**, а, м.—1) арестант, узник. Задарма папоўся чалавек у варыштанты.—2) в бранном смысле: злодей, преступник. Пачакай-жа, арыштант ты, больш ты ня будзьяш майго добра травыці! *В. Старына.*
- Арыштанцога**, і, м.—презрительно арыштант. Арыштанцога еты на ўсё табе пойдзя. *В. Старына.*
- Арэх**, а, м.—орех лесной, лещина обыкновенная (*Corylus Avella-* па L.). Хлапцэ пабеглі ў варэхі. Доў масла с арэх. *В. Старына.*
- Арэшневый**, *прм.*—ореховый. Пагнулі арэшнявыя абручэ. Выразаў арэшнявы кій. *В. Старына.*
- Арэшына**, ы, ж.—орешина. С аднае арэшыны вышла два абручэ. *В. Старына.*
- Асадка**, і, ж.—оправа. Вот добрая ў стрэльбя асадка! Дастоў патрэт з асадкаю. *В. Старына.*
- Асадзіць**, *дзс.*—оправить—дать черенки к ножу, рамки на картину и проч. Панясу нож к кавалю асадзіць. Асадзіўшы патрэцік дык лепяй. *В. Старына.*
- Асака**, і, ж.—осока, преимуществ. обыкновен. (*Carex vulgaris* L.) и лисья (*Carex vulpina* L.). У етым годзя парасла вялкакая асака. *В. Жораўкі, Сьміл. р.*
- Асалавец**, *дзс.*—осоловеть. Саўсім асалавеў Цімох і ня чуя, што гавораць мужчыны. Сядзіць асалавеўшы. *В. Старына.*
- Асвойчыць**, -цца, *дзс.* приручить, -тсья. Чужы кот асвойчыўся ды жыве ў нас. Асвойчыў сабаку, дык ён і ня кусаяцца. *В. Старына.*
- Асёлак**, лка, м.—лужайка на усадебных участках, между огородами. Коні ходзяць у васёлку. Асёлак будам касіць. *В. Старына.*
- Асілак**, лка м.—богатырь, силач. Асілак у вадной руцэ паднімая пяць пудоў. Дужы, ік асілак. *В. Старына.*
- Асіна**, ж.—осина (*Populus tremula* L.). Парэзалі асіну на ночвы. *В. Старына.*
- Асінавы**, *прм.*—осиновый. Асінавамі дрывамі ня нагрэяш печы. *В. Старына.*
- Асіпці**, *дзс.* (*прм.* асіпшы). Нашто п'еш сьцюдэнаю ваду—хочаш асіпці? Асёлла ў горля. Я ціпер асіпшы. *В. Старына.*
- Аскаболак**, аскабалак, лка, м.—отколотый кусок дерева, полена. Аскаболкам так-жа добра доў сабаку! Аскаболкам жарні яму па нагах. *В. Старына.*

- Аскома, ы, ж.**—оскомина. Ашчэ яблыкі зялёныя: адна толька аскома ат іх. *В. Старына.*
- Аслабаныць,-ца, дзс.** (зак. аслабаниць,-ца)—освободжыць, ться. Усю бяднату аслабанилі ат прыд-налогу. Чуць аслабаниўся ат ва-строга. Ат штрапу аслабаныць ня будуць. *В. Старына.*
- Аслабець, дзс.**—ослабеть. Саўсім мая баба аслабела. *В. Старына.*
- Аслупеньне, я, н.**—столбняк. Найшло на яго нейкая аслупеньня: маўчыць дый годзя. *В. Старына.*
- Аслупець, дзс.**—остолбенеть. Чаго ты маўчыш: хіба аслупеў?! *В. Старына.*
- Аслухаць, дзс.**—услышать. Я аслухаў: у вадном сяле прадаюць новы зруб на сенцы. *В. Слопішчы, Шацк. р.*
- Асмакавацца, дзс.**—войти во вкус. Бачыш, як конь асмакавоўся: леза ды леза ў вавёс. *В. Старына.*
- Асмаліць,-ца, дзс.**—опалить,-тсья; ожечь,-чься. Чуць ня'смаліў сабе валасоў лучынаю. Асмалілі сьвінню. Увесь асмаліўся ў па-жары ды чуць ня памёр. *В. Старына.*
- Асмолак, лка, м.**—смоляное поле-но. Асмолки будуць добра на пат-палку. *В. Старына.*
- Аснаваць, дзс.** (прм. аснованы)—приготовить основу для тканья. Хоўра ўчора асновала кросна. *В. Вострава, Сьміл. р.* Кросна аснованы ў дзесьця пасам. *В. Старына.*
- Аснова, ы, ж.**—основа в тканье. Толька на'снову хваціла нітак. У сукне парцяная аснова. *В. Старына.*
- Асноўніцы, ніц, мн.**—приспособлен-ие для снованья тканья: две пластинки с колышками, прибитые к стене по углам. Згину-нули асноўніцы—німа як снаваць кроснаў. *В. Турэц, Сьміл. р.*
- Асоба, ы, ж.**—личность. Ціпер Юр-ка стоў вялікая асоба. *В. Старына.*
- Асобенна, прс.**—отдельно. Братэ ўжо падзяліліся й жывуць асо-бянна. *В. Старына.*
- Асосак, ска, м.**—телячья кожа. Аддоў татарыну асосак на вы-раб. *В. Старына.*
- Асот, у, м.**—осот огородный (*Sonchus oleraceus L.*) и полевой (*Sonchus arvensis L.*). Уеўся асот у грады—усё паглушыў. У кар-топлі чоршта асоту. *В. Старына.*
- Асочлівы, прм.**—сочный. Гэта трава асочлівая. *В. Слопішчы, Шацк. р.*
- Аставацца, дзс.** (зак. астацца)—оставаться. Аставайцяся здаро-вы—пайду ўжо дамоў. Астоўся ззаду на вярсту. *В. Старына.*
- Асталоп, а, м.** (пав. асталопіна)—остолоп. Асталоп еты табе робіць што! Чаго-ж ты пазіроў, астало-піна ты?! *В. Старына.*
- Асталавацца, дзс.**—устроиться, обо-сноваться. Бусял асталавоўся жыць на бярозя. *В. Старына.*
- Астаньні, прм.** (=літ. астатні)—последний. Астаньні раз я табе, кажу: паслухай міне. *В. Старына.*
- Астача, ы, ж.**—остаток. Астачу так-сама падзялілі на ўсіх. *В. Старына.*
- Астоіцца, дзс.**—отстояться. Хай вада-астоіцца, дык мут сам сойдзя. *В. Старына.*
- Асудзіць, дзс.**—гл. Абсудзіць.
- Асушак, шка, м.**—сухой кусок хлеба. Каб хаця які асушак хле-ба папасьці да з вадою йзесьці. *В. Старына.*
- Асьлепці, дзс.**—ослепнуть. Калі етак рабіць, дык можна будзя й ась-лепці. Пад старасьць саўсім ча-лавек асьлёп. *В. Старына.*
- Асьмеліцца, дзс.**—осмелиться. Як ты асьмеліўся так казаць на міне? *В. Старына.*
- Асьмеркціся, дзс.** безас. — смерк-нуться. Добра ўжо асьмерклася, пакуль дамоў прышлі. *В. Старына.*
- Асьміна, ы, ж.**—мера= $\frac{1}{8}$ бочки, =3 п. ржи, =48 кг. Прадоў на стрыхоўку асьміну жыта. *В. Старына.*
- Асьцюк, а, м.** (мн. асьцюке)—ше-луха от зерен в хлебе. Хлеб с аднымі асьцюкамі. *В. Старына.*

Асьцюкаваты, *прм.*—с шелухою от зерен. Хлеб нейкі асьцюкаваты. Пярапечка смашная, але асьцюкаватая. *В. Старына.*

Асьцярога, *і, ж.*—осторожность. У такой справа трэба асьцярога. Асьцярога ня пашкодзіць. *В. Старына.*

Асьцярожны, *прм. (прс. асьцярожна)*—осторожный. Асьцярожна, сынку, йдзі па кладца. Асьцярожны чалавек і слова лішняга ня скажа. *В. Старына.*

Асыкацца, *дзс. (зак. асыкнуца)*—отговариваться, бурчать. Дак ета ты ашчэ мне будзьяш асыкацца, я-ж табе пакажу! Асыкнуўся раз, другі дый толькі таго. *В. Вострава, Сьміл. р.*

Асыпацца, *дзс. (зак. асыпацца)*—осыпаться. Асыпаюцца лісьця. Асыпаліся йгрушы. *В. Старына.*

Асядаць, *дзс. (зак. асесыц)*—осаживаться. Ня хадзі па хаця, хай асядзя пыл. Рой асеў на ліпя. *В. Старына.*

Асяніна, *ы, м.*—сбор по осени платы натурою для кузнеца. Сяло згадзіла сабе каваля на'сяніну. *В. Старына.*

Асянчук, *у, м.*—плохо удавшееся сено. Гэтым летам было кепская надвор'я, і мы шмат нарабілі асянчуку. *С. Амельна, Пух. р.*

Асяродак, *дку, м.*—сердцевина. У яблыні ўвесь асяродак выгніў. *В. Жораўкі, Сьміл. р.*

Ат, *выкл.*—эх, эх-ма, выражающие досаду, неудовольствие. Ат, ё тут што слухаць! Ат, толька што робіць! Ат, добра й так будзя! *В. Старына.*

Атава, *ы, ж. (пам. атаўка)*—отава. Другі раз скасілі атаву. *В. Старына.* Атаўка—сэну прыбаўка, да ня ўмеў скасіць яе Саўка. *Прык. В. Дукарка, Сьміл. р.*

Атварог, *у, м.*—творог. Наеўся атварогу с пірагом. *В. Старына.*

Ато, *ато-б, злуч.*—то, а так. Маўчы, ато бяда будзя. Ня ведаў, ато-б і я прышоў.

Ато-ж, *выкл.*—вот, вот какой. Ато-ж дурны хлапец! *В. Старына.*

Ато (ўжо), *прс.*—вот уж. Ато ўжо думаў, што бяда будзя. *В. Старына.*

Ато-ж як, *прс.*—а то как-же. Ато-ж як ты хацеў? *В. Старына.*

Атопак, *пка, м.*—стоптанный лапоть. Пастаянна цягаяцца ў ва-топках. Выкінь атопкі на сьметнік. *В. Старына.*

Атос, *а, м.*—тяж из веревочек или железных прутьев для натягивания оглобли к концу оси. Та-кі цяжкі воз наклоў, аж атосы парваліся. *В. Старына.*

Атрапаць, *дзс. (прм. атрэпаны)*—отрепать. Атрапала дзьве куклы лёну. Мой атрэпаны ўвесь лён. *В. Старына.*

Атрапенёць, *дзс. (ад польск. utrapie- nie)*—взбеситься. Чаго ты атрапеняў, крычыш вельма?! *В. Старына.*

Атрута, *ы, ж.*—1) отрава. Атруты яму патсыпалі, дык атразу й кончыўся.—2) плохое кушанье. Ну й квас—атрута нейкая!—3) в бранном смысле. Атрута ты мая, што ты міне губіш! *В. Старына.*

Атрутнік, *а, м.*—побранка на лентя, на сварливого и вообще на надоедливого. Атрутнік ты, што ты ўсё ляжыш, чаму нічога ня робіш! Атрутнік еты ўжо ўсіх пазагрызоў у хаця.—*В. Старына.*

Атруціць,-цца, *дзс. (прм. атручаны)*—отравить,-ться. Ня выцерпяў чалавек такога жыцьця ды атруціўся. Жонка атруціла мужыка. Дзеўка памерла атруціўшыся. Сабака, мусіць, атручаны. *В. Старына.*

Атрэп'е, *п'я, н. зб.*—1) негодные остатки при трепаньи льна. З лёну шмат вышла атрэп'я.—2) полотно худшего качества. Халосья выткала дзьве губкі атрэп'я. *В. Старына.*

А ўжо-ж, *выкл.*—разумеется, ну да. А ўжо-ж так. А ўжо-ж, хай будзя так. *В. Старына.*

Аўстрыяка, *і, м.*—австриец. Папоўся ў плен к аўстрыякам. *В. Старына.*

Аўсюк, у, м.—овёс жывой (*Avena fatua* L.). Аўсюку шмат павыскавала ў ваўсе. *В. Старына.*

Аўсянішча, а, н.—овсяное жнівьё. Коні пасуць наўсянішчы. *В. Старына.*

Аўсянка, і, ж.—1) овсяная каша, Наеўся аўсянкі з малаком.—2) овсяная солома. З аўсянкаю каровы лепшай ядуць. *В. Старына.*

Аўца, ё, ж.—овца. Прапала наша адна аўца. *В. Старына. (Пр. Авецка).*

Аўчарнік, а, м.—овечий хлев. Воўк паткалоўся ў ваўчарнік. *В. Старына.*

Аўчына, ы, ж. (пам. аўчынка)—овчина. Купіў пяць аўчынак на кажух. Аднае аўчыны будзін мала на рукавѣ. *В. Старына.*

Аўчыньнік, а, м.—скорняк. Забыўся ўзяць ат аўчыньніка бірку. *В. Старына.*

Аф(хв)арбаваць, дзс. (прм. аф(хв)арбованы) — окрасить. Максіму афарбавалі порткі. *В. Слонішчы, Шацк. р.* Сама ахварбавала спадніцу. Стол ахварбованы. *В. Старына.*

Ах, выкл.—ах, ох. 1) при выражених горах, печали. Ах ты, горачка маё!—2) при выраж. удовольствия. Ах, які смашны квас, ня ўесьціся! *В. Старына.*

Ахапак, пка, м.—охапка. Паткінь каню ахапак сена. *В. Старына.*

Ахаяцца, дзс.—обчиститься, прибраться. Ніяк ня'хаяцца ат егаі гразі. *В. Старына.*

Ахвота, ы, ж.—охота. Ні да чѣга нешта німа ахвоты. *В. Старына.*

Ахвотна, прс.—охотно. Так ахвотна робіць, што аж любя глядзець! *В. Старына.*

Ахвочы, прм.—охотный, жадный. Чаму, ён ахвочы на чужой! *В. Старына.*

Ахвяра, ы, ж.—жертва, обет. Дала на'хвяру: мо' ачуняя дзіця. *В. Старына.*

Ахвяравацца, дзс.—дать обет. Каб выздаравяць, ахвяраваўся схадзіць у манастыр. *В. Старына.*

Ахлытваць (грошы), дзс.—зарабатывать много. А што, ён сталяр

на ўсе Сьмілавічы, ахлытваюць добрыя грошы. *В. Старына.*

Ахмылка, і, ж.—ошибка. І сам ня помню, як я ўвадроў такую ахмылку! *В. Старына. (Пр. Абмылка).*

Ахмыляцца, дзс. (зак. ахмыліцца)—ошибаться. Кажды раз ўсе будзях ахмыляцца,—дык нічога ня выдзя. Ахмыліўся трохі сказаць. *В. Старына.*

Ахнуць, дзс. ахнуть. Аж ахнаў чалавек ад дзіва. *В. Старына.*

Ахрак, а, м. (нав. ахрачышча)—1) плевок мокроты. Уся падлога ў вахракох. Ахрачышчы тыя па шапца.—2) насмешка и ругань на слабосильного. Анан наш—чысты ахрак. Вой ахрак ты, адзін рады ня дасі мяшку! *В. Старына.*

Ахрыпці, дзс. (прм. ахрыпшы)—охрипнуть. Етак можна ахрыпці, калі будзях крычаць на ветры. Я ахрыпшы. Ахрып-Архіп. (*Прывагорка*). *В. Старына.*

Ахрысьціць, дзс.—окрестить. Кумѣ ахрысьцілі дзіця. *В. Старына.* Наша малоя яшчэ ня'хрышчана, ды мусіць, і хрысьціць ня будам. *В. Старына.*

Ахутаць,-цца, дзс. (прм. ахутаны)—окутать. На зіму ахуталі саломою прышчэпы, каб ня памерзьлі. Ахутаўся ў рызьзѣ. Дзіця добра ахутана. *В. Старына.*

Ацанаваць, дзс.—оценить. Шкоду ацанавалі на тры рубле. *В. Старына.*

А ці; а ці-ж—разъе; ли. А ці ты кончыў работу? А ці-ж я ведаю што? *В. Старына.*

Аціхаць, дзс. (зак. аціхнуць)—утихать. Вецяр стоў аціхаць. Няхай хоць троха бура аціхня. *В. Старына.*

Ацяліцца, дзс.—отелиться. Наша карова ўжо ацялілася,—ацеліцца на етум тыдні. *В. Старына.*

Ацярушыць,-цца, дзс.—отряхнуць,-ться. Шапку ацярушы, ды ўвесь ацярушыся ат сьнегу. *В. Старына.*

Ачамера, ы, ж.—надоеда. Вот дзе ачамера: лезя ды лезя ка мне. *В. Старына.*

Ачамярэлы, *прм.*—надоедливый. Такая-ж ачамярэлая дзіця, проста бяда з ім! *В. Старына.*

Ачамярэць, *дзс.*—1) опротиветь, надоесть. Аж ачамярэла яго слушаючы.—2) одуреть. Галава ачамярэла мая. *В. Старына.*

Ачапацца, *дзс.*—в шутовом тоне—, оправиться. А дарма: пахварэя ды ачапаяцца. *В. Старына.*

Ачмуціць, *дзс.*—одурить. Ачмуціла дзеўка хлопца. *В. Старына.*

Ачумець, *дзс.*—очуметь. Што ты ачумеў: сённяя-ж аўторак, а ня сярادا! *В. Раўнапольля, Сміл. р.*

Ачуньваць, *дзс. (зак. ачуняць)*—выздравлявать. Яму ужо нячуньваць. Чуць ачунёў. *В. Старына.*

Ачурацца, *дзс.*—отречься. Ачуроўся й бацькі й маткі. Ачураюся ты й сваіх, ік дам. *В. Старына.*

Ачухацца, *дзс. (рус. очухаться)*—прийти в себя. Чуць ачухаўся ад гарэлкі. *В. Старына.*

Ачэп, *а, м.*—верхнее бревно в продольной стене постройки, на которое ставятся стропила. У пуньца ўсё старое бяревеньня выкінулі, толька ачэпы пакінулі, каб лепяй было крохвы ставіць. *В. Старына.*

Ашаламуціць,-цца, *дзс.*—ошеломить,-тсья. Адна чарка ашаламуціла. Ашаламуціўся чалавек: ня ведаю, куды йці. *В. Старына.*

Ашалелы, *прм.*—ошалевший. Эта-ж проста ашалелы чалавек, з ім нельга гаварыць. Бегаю, ік ашалелы. *В. Старына.*

Ашалець, *дзс.*—ошалеть, взбеситься. Ашалеў сабака. Ашалеўшы: етулькі грошай выдаць! Хіба ашалеўшы, етак рабіць. *В. Старына.*

Ашальмаваць, *дзс.*—обокрасть, обобрать обманым способом. Ашальмавалі сынке бацьку, усё пабралі сабе. *В. Старына.*

Ашаляваць, *дзс. (прм. ашалёваны)*—обшить досками. Ашалявалі хату, дык шмат цяплей. Ганак ашылёваны *В. Старына.*

Ашлапіць, *дзс.*—о лошади,—рассставляют ноги при езде по до-

роге над небольшими лужами. Днём во ехаць, дык конь хоць дзе яшчэ й ашлапіць лужыну. *В. Старына.*

Ашпарыць, *дзс.*—ошпарить. Ашпарылі ложка с клапамі. *В. Старына.*

Аштырыцца, *дзс.*—очутиться (от слова *штырыць*—толкнуть). Ік піргну, дык недзэдзя аштырысься! *В. Старына.*

Ашуканства, *а, н.*—обман. Пачакай-жа, я табе ня дарую твайго ашуканства! Ашуканствам веку ня пражывеш. *Прык. В. Старына.*

Ашуканец, *нца, м.*—обманщик. Ня вер этаму ашуканцу, ня давай грошай наперад. *В. Старына.*

Ашукаць,-цца, *дзс.*—обмануть,-тсья. Ашукоўся я, што так дзешава прадоў жыта. Ня жыў, каб няшуканца чалавека. *В. Старына.*

Ашушкаць, *ашустаць*, *дзс.*—обмануць, обхитрить. Вось дык ашушкаў ты мяне! *В. Вострава, Сміл. р.* Ашўсталі п'янага: за дарма купілі кажух. *В. Старына.*

Ашчаболак, *лка, м.*—осколок полена. Атлезь, ато заробіш ашчаболка па нагах. *В. Старына.*

Ашчапенец, *нца, м.*—большой скупец. Вот дзе ашчапеняц: і панюхаць ня дасьць. *В. Загай Пух. р.*

Ашчарэпіць, *дзс.*—обхватить крепко руками или лапами. Ашчарэпіў, ік мядзведзь, ды трымаю. *В. Старына.*

Ашчэ, *прс.*—літ. яшчэ—еще. Ашчэ прыдзя кбза да вбза. *Прык. В. Старына.*

Ашыйна, *прс.*—не очень, необязательно. Ашыйна нам ехаць с табою. *В. Крамяні, Пух. р.*

Ашыяк, *йка, м.*—карковина. Во эта сала із ашыяка. *В. Старына.*

Аюсь! *выкл.*—окрик на свинью. Аюсь у хлёў! *В. Старына.*

Аюц! *выкл.*—окрик на поросят. Аюц вон! у хлёў пашлі, каб вы падохлі! *В. Старына.*

Ая-яй! *выкл.*—междометие удивления. Ая-яй, які сьнег паляпіў вялікі! *В. Старына.*

Б.

Ба, злуч.—гл. Бо.

Баба, ы, ж.—1) бабушка—мать родителей. Бацьке памерлі, а дзеці асталіся жыць пры бабя.—2) старая, седоволосая женщина. А яна ўжо старая: баба гадоў пад семдзісят.—3) замужняя женщина. Сам хлопец удалы і бабу сабе такую падаброў. На вулицы сабраліся адны бабы.—4) повивальная бабка. Хадора пашла бабаю к Еўца. *В. Старына.*

Баба, ы, ж.—1) нетолстая и небольшая колода, на которую кладут бревно на санях. Ускіньця-ж бабў на сані, ато нельга будзе й бяровеньня класьці. 2) орудие для вбивания свай. На мост прыцягнулі бабў забіваць палі. *В. Вострава, Сьміл. р.*

Баба-Яга—сказочная злая старуха с костяной ногою. Скажу табе казку пра Бабу-Ягу. *В. Старына.*

Бабёр, бра, м.—бобр. А бабёр-жа плача, ік чалавек. Зьявіліся ў нас бабрэ. *В. Старына.* Усе бабрэ дабрэ, адна выдра кепска. *Прык. В. Слопішча, Шацк. р. Пр. Бабрак.*

Бабін, прм.—бабушкин. Што міру, то й бабіну сыну. *Прык.* Ета хуста бабіна. *В. Старына.*

Бабінкі, нак, мн.—угощение бабки-повитухи и др. близких женщин после принятия и купанья ребенка. Дзядзіну-ж трэба паклікаць на бабінкі. *В. Старына.*

Бабіць, дзс.—принимать ребёнка. Хто-ж у вас будзя бабіць? *В. Старына.*

Бабіч, м.—ребенок, родившийся от повитухи. Вот баба: сама радзіла дзіця—будзя бабіч. *В. Старына.*

Бабка, і, ж.—1) 10-15 снопов, поставленных для просушки и накрытых одним из них колосьями вниз. Снапэ паставілі ў бабкі. Нажала тры бабкі.—2) наковаленка, на которой клепят косу. Німа бабкі пакляпаць касу.—3) гриб берёзовик (черный гриб). На-

брала цэлы кошык адных бабак. 4) Кушанье из растёртого картофеля, крупы и сала. Маша сьпякла смашнаі бабкі.—5) стрекоза (*Libellula*). Над ракою шмат лётая бабак. *В. Старына.*

Бабок, бка, м.—трилистник водяной (*Menyanthes trifoliata* L.). У канаві нарвалі бабку карові. *В. Вострава, Сьміл. р.*

Бабоўе, я, н. зб.—1) вымолоченные стебли боба. Укінаў аўцам нанач бабоўя. 2) земля, бывшая под бобом. Сяголята грады будуць на бабоўі. *В. Старына.*

Бабравіна, ы, ж.—место, где водятся бобры. Дакасілі аж да бабравіны. *В. Старына.*

Бабрак, ка, м.—гл. Бабёр. У рацэ хлопцы бачылі бабрака. *В. Жораўкі, Сьміл. р.*

Бабскі, прм.—бабий. А, ета ўсё бабскія гаворкі. *В. Старына.*

Бабух, выкл.—бух. Бабух у палонку! *В. Старына.*

Бабухнуць, дзс.—упасть. Бабухнаў у ваду,—чаго-ж цібе гнала туды. *В. Забалоцьце, Сьміл. р.*

Бабыль, я, м.—бобыль. Антон живе бабылём. *В. Старына.*

Бабылька, і, ж.—бобылка. Ведама, бабылька: гару ўвесь век свой. *В. Старына.*

Бабырка, і, ж.—рыба пескаръ. Налавіў плотак, галаўнёў і бабыркі. *В. Жораўкі, Сьміл. р.*

Бавіцца, дзс.—1) задерживаться. Ідзі, ды ня баўся. Доўга там ня буду бавіцца.—2) забавляться, играть. Ік малы ўсяроўна, бавіцца з дзецьмі. *В. Старына.*

Бавэльна, ы, ж.—хлопчатобумажные нитки, продаются в моточках различного цвета. Бавэльнаю патыкала пасьцелкі. *В. Старына.*

Багамолны, прм.—богомольный. Які ты стоў багамолны! *В. Старына.*

Багамолье, я, н.—1) еврейский молитвенный убор. У іцкі хлопцы аткралі багамолья.—2) насм., одежда. Ушчапіў на сібе нейкая ба-

- гамольля, ік той жыд. *В. Старына.*
- Багата**, *прс.* — много. У яго сена ашчэ багата. *В. Старына.*
- Багатая куцьця** — сочельник перед новым годом. Дзеўкі будуць варажыць на багатаю куцьцю. *В. Старына.*
- Багатнік**, багач, а, м. — праздник 8 сентября. Прышоў багатнік, дык пара жыта сеяць. *С. Дукора.* Прышоў багач, — кідай рагач, бяры сявеньку, ды сэй памаленьку. *Прык. Пас. Дудраўка, Пух. р.*
- Багатыр**, а, м. (*мн.* багатырэ) — богатей. Тодар багатыр: мая валоку зямлі. Багатырэ, як хочуць, так і камандаюць сялом. *В. Старына.*
- Багатырка**, і, ж. — багатеяка. Багатырка, каб яе маць затлуміла, а есьць цыбулю с картопляю. *В. Старына.*
- Багатыроў**, *прм.* — принадлежащий богатею. Узёў замуж багатырову дачку. *В. Старына.*
- Багацець**, *дзс.* — богатей. Што багацеяш, то скупеяш. *Прык. В. Старына.*
- Багацьце**, я, н. — богатство. Усяго багацьця, што хлеб да крошка сала. *В. Старына.*
- Багна**, бэгна, ы, ж. — топь на болоте. Балота адна багна. Чуць выбраўся йз бэжны. *В. Старына.*
- Багун**, у, м. — багульник болотный, издаёт одурманивающий запах (*Ledum palustre L.*). Пахадзіў па багуну, дык аж галава закруцілася. Чуць выбіўся йз багуну. *В. Старына.*
- Бадай**, —1) чтобы. А бадай ты цяміўся с тапаром: палажыў ды ня ведаю дзе! —2) едва-ли. Бадай ці вытрымая такую боль. —3) вероятно. Бадай-што сягонья ці ня будзя дождж. *В. Старына.*
- Бадзіставы**, *прм.* — батистовый, ситцевый. Купіла бадзіставаю хустку. *В. Слонішча, Шацк. р.*
- Бадлівы**, *прм.* — бодливый. Наша бадлівая карова, нельга й падыць. Бадлівы бык. *В. Старына.*
- Бадзюка**, і, ж. —1) всё, что колется, имеет шипы или иглы: ветка крыжовника, суковатая палка и проч. Узёў нейкаю бадзюку ды давай ганяцца за мною. —2) употребляется, как бранное. Ах ты бадзюка, што-ж ета ты робіш! *В. Старына.*
- Бадзяньне**, я, н. —1) скитанье, бродяжничество. Надаела яму бадзяньня па сьвеця, дык узёў ды вярнуўся дамоў. —2) тасканье без дела. Уся яго работа — бадзяньня, чорт ведае дзе й чаго. *В. Старына.*
- Бадзяцца**, *дзс.* —1) скитаться, бродяжничать. Ік выяхаў із дому, дык німа ведама, дзе ён бадзяцца. —2) таскаться без дела. Гультай бадзяцца цэлы дзень бяз дзела. *В. Старына.*
- Бадрыцца**, *дзс.* — бодриться. Наш стары ашчэ бадрыцца. *В. Старына.*
- Бажанё**, яці, бажанятка, і, н. — уменьш. от бог. І ня разабраць, што намулёвана: бог, бажанё ці ашчэ што. У хаця німа ні бога, ні бажанятка — усё павыносілі. *В. Белае, Пух. р.*
- Бажніца**, ы, ж. — всякий нехристианский храм, кроме еврейского. Баюся йці ў татарскую бажніцу. *В. Старына.*
- Бажыцца**, *дзс.* — божиться. Што ты напрасна божысься. Маніць ды ашчэ бджыцца. *В. Старына.*
- Байбус**, а, м. — высокорослый, неуклюжий и ленивый человек. Вось дзе байбус вялізны вырас! *В. Вострава, Сьм. р.*
- Байка**, і, ж. — басня, выдумка. Кажа ён байкі дый годзя. *В. Старына.*
- Байструк**, а, м. —1) внебрачное дитя. Куліна радзіла байструка. 2) употребляется в бранном смысле вообще на ребят. Ах ты байструк, нашто ты ваду разьліў! *В. Старына. (Пр. Банкарт).*
- Балабайка**, і, ж. — балабайка. Наўчыўся йграць на балабайку. *В. Старына.*

Балабаніць, дзс.—говорить громко (о пустяках). Балабаніць на ўсю хату, аж глушыць. *В. Старына.*

Балазе, прс.—хорошо что. Жаруць яблыкі, балазе шмат селята ё іх. *В. Раўнапольле, Сьміл. р.*

Балазей, прс.—хорошо, лучше. Балазей Васільку: яму сынэ памогуць. *В. Старына.*

Баламут, а, м.—интригант. Слухай ты, што баламут еты нагаворыць. *В. Старына.*

Баламутка, і, ж.—интригантка. От дзе баламутка: зьявля людзей, а тыя сварацца. *В. Старына.*

Баламутня, і, ж.—интрига, возвращение. Якая ета проўда: адна баламутня. *В. Старына.*

Баламуціць, дзс.—1) мутить. Ня баламуць вады.—2) интриговать. Ходзіць ды баламуціць людзей. *В. Старына.*

Балахон, а, м.—балахон, широкая верхн. одежда. Надзеў нейкі балахон, аж я йспужоўся. *В. Старына.*

Балацяны, прм.—болотный. Балацяная сена ня вельма што так есьць. *В. Старына.*

Балбатаць, дзс.—1) кричать свойственно индейскому петуху. Індзюк балбоча.—2) говорить чепуху, неразборчиво. Балбоча, чорт ведае што, ік п'яны. *В. Старына.*

Балбатуха, і, аг.—насмешл., говорящий неразборчиво, как индейский петух. Балбатуха ета набалбоча табе абы чаго. *В. Старына.*

Балван, а, м.—1) истукан, идол. Кітайцы дык моляцца балваном.—2) в бранном смысле—дурак., Балван ты атмулёваны! *В. Старына.*

Балванка, і, ж.—бревно, предназначенное для шпал. Такі воз наклаў балванак, аж конь чуць запёр у Рудзенск. *В. Старына.*

Балвацца, дзс.—баловаться. Балвацца, ік маленькі. *В. Старына.*

Балдавешка, і, ж.—переносно, дурак. Балдавешка ета нічога ня цяміць. *В. Старына.*

Балесьць, і, ж.—болезнь. Прычাপілася нейкая балесьць да дзіцяці: ўсё хварэя ды хварэя. *В. Старына.*

Балець, дзс.—болеть. Баліць нешта мая галава. Ня чапай; баліць. *В. Старына.*

Балея, і, ж.—низенькая деревянная лохань из клёпок; служит для мойки белья и купанья. У балеі добра паласкаць плацьця. Пакупала дзіця ў балеі. *В. Старына.*

Баліць, дзс. безас.—больно. Ці саву аб пень, ці па саве пнём, дык саве ўсяроўна баліць. *Прык. В. Запярыйне, Пух. р.*

Балота, а, н.—кроме непосредственного знач.—большая грязь вообще. Сянакос—адно балота. *В. Старына.*

Балотца, а, н.—небольшое болото. Коні павялі на балоцца. *В. Старына.*

Балоціна, ы, ж.—заболоченное место; весьма топкое болото. Такая балоціна, аже ня ўлезьці. *В. Старына.*

Балтаць, дзс.—болтать. Даволі лішня балтаць. *В. Крамяні, Пух. р.*

Балтыш, а, м.—палка, которой заганият рыбу в сеть (в „трыгубіцу“). Заганяй рыбу балтышом. *В. Лядцо, Пух. р.*

Баль, ю, м.—бал. Німа к чаму ладзіць таго балю. Ведама багатыр, выдумаў баль спраўляць. *В. Старына.*

Ба(э)лька, і, ж.—балка. Канюшыны наклалі (ў пуні) аж пад бальку. Прутке ўваткнулі пад бальку. *В. Старына.* Шмат пяску насыпалі на столь, аж бэлькі пагнуліся. *В. Вострава, Сьміл. р.*

Бальніца, больніца, ы, ж.—больница. Аткачоўся ў бальніцы тыдні два. У бдльніцу схадзі, калі зубы баяць. *В. Старына.*

Бальшавізма, ы, ж.—большевизм. Ціпер настала бальшавізма. *В. Старына.*

Бальшун, а, м.—старший брат в семье. Бальшун ўсё пахапоў, а меншым нічога ня пакінаў. *В. Старына.*

- Бальшуха, і, ж.**—старшая сестра в семье. Бальшуха ета адной сабе ўсе палатны пашыла. *В. Старына.*
- Баля, і, ж. (дзіцячае)**—баранка. Іванька, на балю. *В. Старына.*
- Баляваць, дзс.**—устраивать балы, вообщэ пировать. Панё даўней толька тоя й рабілі, што балявалі. *В. Старына.*
- Баляса, ы, ж.**—обделанный столбик для невысокой изгороди; забор из досок. Балясаю абкружылі хату. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Баляска (ляска), і, ж.**—пластинка в крестьянской телеге; из „балясак“ („лясак“) состоит боковое ограждение в телеге. Паўсаджваў у драбінку дубовыя баляскі. *В. Дайнава, Пух. р.* Выкінулася із драбінак адна ляска. *В. Старына.*
- Балясы тачыць**—вести пустые разговоры. Толька балясы ўмея тачыць, а ня дзела рабіць. *В. Старына.*
- Балячка, і, ж.**—веред, чирей. На шыі ўсхвацілася нейкая балячка. Каб цібе балячкі елі! (кляцьба). *В. Старына.*
- Банак, банку, м.**—банк. Палажыў у банак сто рубль. Выняў із банку грошы. *В. Старына.*
- Банбізіна, ы, м.—гл. Байбус.** Вырас вялікі, іх банбізіна. *В. Раўнапольле, Сьміл. р.*
- Бандарыць, дзс.**—заниматься бондарством. Сам умея бандарыць, ня трэба прасіць людзей, каб набілі абруч. *В. Старына.*
- Банкарт, а, м.—гл. Байструк.** Дзеўка радзіла банкарта. *В. Старына.*
- Баньдзіт, а, м.**—бандит-разбойник. За Сьмілавічамі палавілі баньдзітаў. *В. Старына.*
- Банька, і, ж.**—1) широкое плоское кольцо для укрепления шейки косы на рукоятке. На касьсе нялезя банька. *В. Старына.*—2) гл. **Балька.** Саўсім крывая банька. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Баравік, а, м.**—белый гриб, боровик. (*Boletus edulis*. Bull). Напэўна гняздо баравікоў, дык, ‘к відзіш кошык наброў. *В. Старына.*
- Баравіковы, прм.**—принадлежащий боровику. Баравіковы і корань добры. *В. Слупітча, Шацкага р.*
- Баравіна, ы, ж.**—вереск с другими травами в хвойном лесу; служит пастбищем. Каровы пагналі на баравіну. *В. Старына.*
- Баравы, прм.**—растущий в бору. Сьсек баравую бярэзіну. *В. Старына.*
- Баразна, ы, ж. (пам. баразэнка)**—борозда. Ідзі ты баразною, ня тапчы град. Выжні пайдзі баразэнку. *В. Старына.*
- Барана, ы, ж.**—1) борода. От конь слабы—і бараны ня пацйгне.—2) всякий громоздкий предмет, занимающий большое место в избе, напр., скамейка для сиденья, столярная скамейка и проч. Выкінь ты ету барану вон, хай тут ня замінае. *В. Старына.*
- Баранавалок, а, м.**—несущий работу по бороньбе. Падрос хлапчук—і ё баранавалок. *В. Старына.*
- Баранаваньне, я, н.**—бороньба. Якоя тваё баранаваньня—нічога, ня варта. *В. Старына.*
- Баранавець, дзс.**—боронить. Паедам баранавець грэчку. *В. Старына.*
- Бараніць, -ца, дзс.**—защищать, -ться. Барыся, сам бараніся. *Прым. В. Старына.*
- Баранок, нк а, м.**—малый болотный бекас (*Scolopax gallinago*). Слухай: дзікі баранок мяркеча. *В. Раўнапольле, Сьміл. р.*
- Бараноў, прм.**—бараний. Бараноў хвост. Барановы рогі. *В. Старына.*
- Барахло, а, н.**—презр.—рухлядь, постель, одежда. Наклалі воз усякага барахла. *В. Старына.*
- Барджэй, прс. в. ст.**—скорее. Барджэй ідзі суды. Барджэй, але ня завіхайся. *Прым. В. Старына.*
- Барлячы, аў, мн.**—женские ботинки на пуговицах (устарелое слово). Ціснуць на назе барлячы. *В. Дударка, Сьміл. р.*

Барматаць, *дзс.*—бормотаць. Бармоча сабе пад нос, ік дзед. *В. Старына.*

Бародаўка, *і, ж.*—бородавка. У Зьмітры на руках адны бародаўкі. *В. Старына.*

Барсаць, **варсаць**, *дзс.*—втасківаць „абору“ в ушкі лапця. Ня умеа ашчэ лапця барсаць. *В. Белае, Пух. р.* Лапці паправіў, буду варсаць аборы ды абувацца. *В. Старына.*

Барсукоў, *прм.*—барсучий. Знашлі борсукову нору. *В. Жораўкі, Сьміл. р.*

Бартаваць, *дзс.*—вынімаць паз в бревне. Бартуюць бяравеньня на хату. *В. Старына.*

Барукацца, **барокацца**, *дзс.*—бороться. Хлопцы барукаюцца. *В. Слонишча, Шацк. р.* Ужо згадзіну барокаюцца, нявядома, хто каго паваліць. *В. Старына.*

Барынь, *я, м. (русізм)*—барин. Жыве сабе, ік барынь які. *В. Старына.*

Барыня, *і, ж.*—1) барыня. Ня вялікая барыня: можа і сама схадзіць вады.—2) народны танец. Дзеўкі скачуць барыню. *В. Старына.*

Барыш, *у, м.*—могарыч пры купле-продаже і пры сватаньі невесты. Давай за каня сто рублей і барыш твой. Сватэ прыехалі барыш піць. *В. Старына.*

Басота, *ы, ж. зб.*—босяки, голь. Басота ты! Усякая басота да галота хоча камандаваць. *В. Старына.*

Басэтля, *і, ж.*—контрабас. Іграя на басэтлю—аж раве. *В. Старына.*

Басыць, **ціся**, *дзс.*—1) бодать, ться. Карова бадзецца й блізка к сабе нікога ня падпускае.—2) колоться крапивою. Узёў ды крапіваю бадзецца. *В. Старына.*

Басяк, *а, м.*—босяк. Еты басяк ужо прагуляўся. *В. Вострава, Сьміл. р.*

Баталя, *і, ж. (літ. баталія)*—свалка, драка, крик в большом споре. Бабы баталю паднялі на ўсё сяло. *В. Старына.*

Батрак, *а, м.*—батрак, наемный рабочий. Хоць у батраке йдзі, німа

дзе дзецца. Служыў за батрака. *В. Старына.*

Баўтун, *а, м.*—испорченное, болтающееся яйцо. Яйца—адны баўтунэ. Глядзі, у яешню ня разьбі баўтуна. *В. Старына.*

Бацьвіньне, *я, н.*—ботва. Ідзі, дачушка, у вагарод, назьбірай сьвіньням бацьвіньня. *В. Старына.*

Бацька, *і, ж.*—отец. Бацька ўжо стары на работу. Як хто хоча, так па свайму бацьку плача. *Прык. В. Старына.*

Бацькаў, *прм.*—принадлежащий отцу. Надзеў бацькаў кажух. *В. Старына.*

Бацькаўскі, *прм.*—отцовский (о наследстве). Сын жыве ў бацькаўскай хаця. *В. Старына.*

Бацькаўшчына, *ы, ж.*—наследство после отца. Братэ судзяцца за бацькаўшчыну. *В. Старына.*

Бацьке, *оў, мн.*—родители. Памерлі бацьке, дык і ўсё памерла. *В. Старына.*

Бацюшка, *і, м.*—священник. Бацюшка наказваў, каб прыходзілі ў царкву. *В. Старына.*

Бачонак, *нка, м.*—бочёнок. Выгнаў бачонак самагонкі. *В. Старына.*

Бачыць, *дзс.*—видеть. Бачыш, што робіцца на дварэ? Бачыш, які ты добры! *В. Старына.*

Башлык, *а, м.*—башлык. На дварэ мароз: трэба абвязацца башлыком. *В. Старына.*

Башмак, *а, м.*—башмак. Парвоўся башмак, што аж нага відаць. *В. Старына.*

Баязьлівы, *прм.*—боязливый. Які-ж ты баязьлівы, баісься адзін на двор выйці! *В. Старына.*

Баярынь, *я, м.*—баярин. Надзеўся, ік баярынь. *В. Старына.*

Баяцца, *дзс.*—боятся. Баяцца тут німа чаго. Баючыся воўка, і ў лес ня хадзіць. *Прык. В. Старына.*

Баяць, *дзс.*—говорить неправду, выдуманное. Слухай, што табе ўсякі бая. *В. Старына.*

Бегачь, *дзс.*—бегать. Бегая баба бяз толку. Куды вы бяжыць? Бяжыма туды. *В. Старына.*

Бегчы, *дзс.*—бежать. Трэба хутчэй бегчы да хаты, а то ня паспяю

- на вячэру. *В. Старына.* Бягучы, ня йдучы, скарэй утомісься. *В. Дай-нава. Пух. р.*
- Бедаваць**, *дзс.*—бедствовать, горевать. Бядуя чалавек: німа хлеба, дзеці галодныя. *В. Старына.*
- Беднасьць**, *і, ж.*—бедность. З багацьця жджы беднасьці, з беднасьці—багацьця. *Прык. В. Забалоцьце, Сьмл. р.*
- Безгалоўе**, *я, н.*—безурядица, несчастье. Было-б там нам бязгалоўя, каб ня надышлі людзі. *В. Старына.*
- Безграшоўе**, *я, н.*—безденежье. Але ікраз выпаў такі час, што бязграшоўя. *В. Старына.*
- Бездарожжа**, *а, н.*—распутица. Не'к прышлося ехаць у самая бяздарожжа. *В. Старына.*
- Без'языкі**, *прм.*—не имеющий языка. Маўчыць, ік бяз'языкі. *В. Старына.*
- Белазоры**, *прм.*—светлоголубой. Бялазоры мужчына. Бялазоры конь. *В. Старына.*
- Белашвейка**, *і, ж.*—белашвейка. Панясу рубашку шыць к бялашвейца. *В. Старына.*
- Белая краска**—поповник, белоцвет. (*Chrysanthemum Leucanthemum* G). Зьвілі вянок з белымі краскамі. З белаі краскі паўрывоў лисьцікі. *В. Старына.*
- Белка**, *і, ж.*—белка. Хлопцы йзлавілі ў леся белку. *В. Старына.*
- Белы панядзелак**—понедельник великого поста. Сягонья-ж ня можна прасьці; белы панядзелак. *В. Старына.*
- Бельмы**, *аў, мн.* бельмы. Выпучыў свае бельмы—ня павылазілі яны табе! *В. Старына.* Ужо пачоў вытрашчуваць са злосьці свае бельмы. *В. Раўнаполье, Сьмл. р.*
- Бераг**, *у, м.*—1) берег реки. Чуць выскачыў з вады на бераг.—2) край леса. Далёка ў лес ня йдзі: з берагу зьбірай грыбэ. *В. Старына.*
- Берагчы**, *дзс.*—беречь. Ня хочаш берагчы сам сібе. Бяражы сваё здароўе. *В. Старына.*
- Бесканечны**, *прм.*—бесконечный. Бясканечны твой разгавор. Бясканечная дарога. *В. Старына.*
- Бесклапотны**, *прм.*—беззаботный. Вясэлы, бясклапотны ён чалавек. *В. Старына.*
- Беспратхляньня**, *прс.*—без передышки, беспрестанно. Вот дзе дзеткі: бяспратхляньня лезуць ды лезуць; дай ім тоя, дай ім ета. *В. Старына.*
- Бесталкоўны**, *прм.*—бестолковый. Які-ж ты бясталкоўны хлопця, нічога ня можаш паняць. *В. Старына.*
- Бесьперастанья**, *прс.*—беспрестанно. Дождж ідзе да йдзе бясперастанья. *В. Старына.*
- Бёрда**, *а, н.*—гребень ткацкого станка, бёрдо. Купіла на кужаль новая бёрда. *В. Старына.*
- Бздун**, *а, м.*—1) вонючка; портящий воздух. Ня пускайця бздун сюды, каб ня бздзеў тут.—2) насмешл., слабосильный. Бздун еты й аднаго мяшка ня падыма. *В. Старына.*
- Бзьдзець**, *дзс.*—портить воздух, Напёрся картоплі ды бзьдць на ўсю хату. *В. Старына.*
- Бзьдзюха**, *і, аг.*—1) мужчина и женщина, портящие воздух. Атыйдзі, бзьдзюха ты, ужо надоў!—2) травяной клоп (вонючка) *Pentatoma*. Узёў у рукі бзьдзюху, дык сьмярдзіць, аж ня вытрымаць. *В. Старына.*
- Бзькаць**, *дзс.*—насм., сердиться, волноваться и бегать. Нечага бзькаць: ніхто цібе ня баіцца. *В. Старына.*
- Бізун**, *а, м. (пам. бізунец)* бич, плетъ. Сплёў бізун у шэсьць вярочачак. Голы, ік бізун. *В. Старына.*
- Біклажка**, *і, ж.*—баклажка. Выпілі цэлаю біклажку вады. *В. Старына.*
- Біла**, *а, н.*—1) жердь в избе, повешенная под потолок. Хуста нейдзя вісіць на біля.—2) в телеге верхние бруски, в которые вставляются поперечные дощечки—„балаські“. Сеў на біла ды едзя. *В. Старына.*
- Біржак**, *а, м.*—занимающийся легковым извозом. Аксён наш біржак—ужо й паехаў к машыня,

- каб атвезьці каго ў Сьмілавічы.
В. Раўнапольле, Сьміл. р.
- Бірка, і, ж.**—палочка с нарэзамі заместо цифровых абозначэнь даты, количества денег или вообще с заметкою на память. Татарыи доў мне бірку ат аўчыны.
В. Старына.
- Біскуп, а, м.**—епископ католический. Сам біскуп будзе служыць у касьцеля.
В. Старына.
- Бітва, ы, ж.**—битва. Пачакай, зараз у іх будзя бітва.
В. Старына.
- Бітон, а, м.**—битон. У бітоні німа газы.
В. Крамяні, Пух. р.
- Біць, -ца, дзс.**—бить, драться. Аж сэрца б'ецца: так іспужоўся.
В. Старына. Ё каго біць, ды некаму. Прык. В. Забалоцьце, Сьміл. р. Бі яму ў морду. Сва-рыцца сабе, толькі ня біцца.
В. Старына.
- Біць на тое**—клонить речь к тому-то. А ён усё б'е на тоя, каб яму дасталося боляй.
В. Старына.
- Біч, а, м.**—круглое полено цепа, которым бьют по снопах. Атарвоўся біч ат цэпа.
В. Старына.
- Блага, прс.**—плохо. Каму добра, а каму й блага жывецца.
В. Старына.
- Благавешчаньне, я, н.**—благовещение (праздн.). На благавешчанья прылятая бусел.
В. Старына.
- Благата, ы, аг.**—переносно,—нехороший, скупой сварливый. Вот дзе благата! добраму чалавечку добра і ў запэчку, а благой благаце ня ўнаравіць і на куце.
Прык. В. Старына.
- Благі, прм. (скар. благ)**—1) плохой, скверный. У яго благоя вока.—2) нездоровый, нехороший на вид. Хлопяц нешта саўсім стой благ.
В. Старына.
- Благоткі (благотачкі), прс.**—плоховато. Эта-ж ня блготкі. Благотачкі яму жыць тут ці што?—
В. Старына.
- Блажэць, дзс.**—дурнеть, худеть. Нешта стала блажэць наша дзеўка.
В. Старына.
- Блазнаваць, дзс.**—малчишествовать. Нечага блазнаваць: ня малы
В. Старына.
- Блазнота, ы, ж. зб.**—малопонимающая девтора. Блазнота ты яшчэ малая.
В. Старына.
- Блазьніца, ы, ж.**—малопонимающая, наивная девчонка. Блазьніца ты, дзеўка, проўду табе кажу.
В. Старына.
- Блазен, знà, м.**—молокосос. Сам блазэн, а бярэцца другога вучыць. Блазэн ты ашчэ жаніцца.
В. Старына.
- Блэкат, у, м.**—белена. (*Hyoscyamus niger* L.). Каля плоту шмат блэкату.
В. Старына.
- Блэўтаць, дзс.**—болтать воду. Ня блэўтай там вады.
В. Старына.
- Бліжай, прс. в. ст.**—ближе. Падыйдзі сюды бліжай.
В. Старына.
- Бліжэйшы, прм. в. ст.**—ближайший. Каб дзе ў бліжэйшы лес паехаць.
В. Старына.
- Блізка, прс.**—1) близко. Блізка, ік рукою падаць.—2) приблизительно. Зарабіў блізка рублей дэсяць.
В. Старына.
- Блізінька, блізінічка, прс.**—близёхонько. Сядзь блізінька. Туды-ж саўсім блізінічка.
В. Старына.
- Блізкі, прм. (скар. блізак)**—близкий, ближний. І блізкія, і далёкія—усе собраліся. Блізак локаць, да ня ўкусіш.
В. Старына.
- Блізкі сьвет**—весьма дальнее расстояние. Эта-ж ня жартачкі: іці блізкі сьвет пяхком. Куды я пайду за блізкі сьвет?!
В. Старына.
- Блізна, ы, ж.**—ошибка в тканье, когда основа идет поверху без перытаканья. Упацёмку наткала блізну.
В. Старына.
- Блізь, прс.**—около, близко. Воз стаіць блізь пуні. Блізь вясны ня стала сена.
В. Старына.
- Блізьнюк, а, мн. (м. блізнята, ласк. блізняткі)**—близнец. Адам Данилаў—дык блізьнюк. Еўка радзіла блізьнят.
В. Старына. Эта нашы блізьняткі (ягнёнкі). В. Старына.
- Блізютка, прс. близёхонько.** Саўсім блізютка схадзіць туды.
В. Старына.

Блін, а, м. (мн. блінэ)—блин. Выбяглі блінэ з дзешкі. Ня дадашлі блінэ. *В. Старына.*

Блінчык, а, м.—небольшой тонкий блин на молоке и яйцах. На вяселья напаяклі блінчыкаў. *В. Старына.*

Бліскавіца, ы, ж.—молния. Усю ноч была бліскавіца. *В. Тор. Сьміл. р.*

Бліскаць, дзс. (зак. бліснуць)—сверкать. Аж страх, як маланка бліская! Бліснула цяпелца. Цяпелца нейдзя блісь ды й прапала. *В. Старына.*

Бліскун, ў, м., блішчак, у, м.—мёд на дне чашечек сотов, не с'еденный за зиму пчелами. Трэба выразаць зліскуну ды зварыць васкавіцы. *С. Амельна, Пух. р.* Аж ля подкі відаць блішчак. *В. Лядцо, Пух. р.*

Блішчаць, дзс.—1) блестять. Пачысьціў боты аж блішчаць. Шкло блішчыць на сонцы.—2) засматривать из любопытства в глаза. Блішчыць у вочы людзям, ік сабака. Нечага бішчаць у вочы: усяроўна ня дам. *В. Старына.*

Блішчусты, прм.—блестящий. Прышыў блішчустыя гузікі. *В. Старына.*

Блонба, ы, ж.—пломба. Па'тразоў блонбы ат мяшкоў ды навывілоў жуковіноў. *В. Старына.*

Блудзіць, дзс.—блуждать. Блудзіў, блудзіў у леся, чуць выбіўся на бераг. *В. Старына.* Хто пытая, той ня блудзіць. *Прык. В. Забалоцьце, Сьміл. р.*

Блузьніць, дзс.—бредить. Хворы ўсю ноч блузьніў. *В. Старына.*

Блу(ы)таніна, ы, ж.—путаница. Ма-ла табе ашчэ было блўтаніны с судом?! *В. Старына.* От нарабіў блўтаніны, каб яму ў грудзях навабіла! *В. Скрыль, Пух. р.*

Блу(ы)таць, дзс.—1) путать. Ня блутай нітак. *В. Старына.*—2) сбиваться в разговор. Калі пачаў блятаць, мусіць ты вінават. *В. Скрыль, Пух. р.*

Блыха, і, ж.—блоха. Блыха пырснула. Блох у хаця, ік бобу. *В. Старына.*

Блышнік, у, м.—блошница обыкновенная (*Pulicaria vulgaris* Gaertn). Троха падавілі блохі блышніком. *В. Забалоцьце, Сьміл. р.*

Блышышча, ы, ж.—увелич. блоха. Вот вялізная блышышча! *В. Старына.*

Блюваць, дзс.—блевать. Дзіця нешта блюе. *В. Старына.*

Блюдка, а, н. (русізм)—блюдечко. Калі гарачы чай, дык пі йз блюдка. *В. Старына.*

Блюзка, і, ж.—блузка. Марыля пашыла сабе крамнаю блюзку. *В. Турэц. Сьміл. р.*

Блядун, а, м.—развратный мужчина. У каго рэдкія зубы, той будзя блядун. *Прымета. В. Старына.*

Бляды, прм.—бледный. Сапсавоўся хлопец, пахудзеў, стоў нейкі бляды. Мусіць яна хворая, што стала блядая. *В. Старына.*

Бляск, у, м. (польск. blask)—блеск. Бляск у вакне: мусіць нейдзя пажар. *В. Старына.*

Бляха, і, ж.—жесть. Бляхаю пакрылі школу. *В. Старына.*

Бляхар, а, м.—жестяник. Вядро трэба аддаць бляхару, каб пастроіў, ато цячэ. *В. Старына.*

Бляшанка, і, ж. (пам. бляшаначка)—жестяная кружка. Наброў бляшанку вады. Будзя добрая бляшаначка. *В. Старына.*

Бляшаны, прм.—жестяный. Цячэ бляшаноя вядро. *В. Старына.*

Бляшка, і, ж.—кусочек жести. Доля валяяцца бляшка. *В. Старына.*

Бляяць, дзс.—блеять. Авечкі галодныя бляюць у хлева. *В. Старына.*

Бо, ба, злуч.—ибо, потому что. Бо й проўда, што дурны. *В. Старына.* Маўчыць, ба вінават. *В. Раўнапольле, Сьміл. р.*

Боб, у, м. зб.—бобы. Напарылі бобу есьці. Змалацілі боб. *В. Старына.*

Богач, а, м.—богачей. Богач на ўвесь сьвет! *В. Старына.*

Бодачка (бодка), і, ж.—пятнышко, точка. Набрала сабе на'ндарак у бодачкі. Набязьменя ня відаць бодак. *В. Старына.*

- Божая раса**—росянка круглолистая (*Drosera rotundifolia* L.). На божу расе ўсю раньніцу блішчыць раса. *В. Старына.*
- Божыя сьлезкі, мн.**—гвоздика картузианская (*Dianthus Carthusia potum* L.). *Сьміл. р.*
- Божкаца, дзс.**—с усердием божиться. Нечага божкаца: усяроўна ніхто ня паверыць. *В. Старына.*
- Бойка, і, ж.**—1) драка. Сьпяраша спорыліся, а пасьяла дзела й да бойкі дайшло.—2) посуда для сьбіванія масла. Трэба купіць бойку на масла. *В. Старына.*
- Бойкі, прм.**—смелый, бойкий, развязный, живой. Бойкая дзяўчына. Бойкі хлопця. *В. Старына.*
- Бок, у, м.**—1) сторона. У наш бок ніхто й ня заедзя. І ў той бок ня глядзіць.—2) бок (часть тела). Коля мне ў боку. Каб табе бокам вяляла маё дабро! *В. Старына.*
- Бокам, прс.**—стороною. Бокам едзь, а ня пшаніцаю. *В. Старына.*
- Большка, і, ж.**—нарыв, рана. Увесь у большках качаецца. *В. Старына.*
- Больш, боляй, прс. в. ст.**—больше. Больш ня хдчу. Больш ня дам—і ня прасія. Я боляй забўюся, ік ты ведаеш. *Прык. В. Старына.*
- Большаць, дзс.**—увеличиваться. Дзянь пачоў большаць. Дзень большая ды большая. *В. Старына.*
- Большы, прм.**—старший. Большаму сыну будзя ток, а меншаму хата. *В. Старына.*
- Боля, і, ж. (дзіцячае)**—нарыв, рана. Пакажы, сынок, дзе ў цібе боля? *В. Старына.*
- Бомкаць, дзс. (зак. бомкнуць)**—1) издавать звук, подобный колоколу. Бомкая ў чыгун.—2) невнятно говорить. Бомкнаў нешта сабе пад нос. *В. Старына.*
- Бондар, а, м.**—бондарь. Ведама сам бондар, усякага пасудку нарабіў. *В. Старына.*
- Бордза, прс.**—быстро. Так бордза праляцеў гэты год, што й ня замелілі. *В. Слонішча, Шацк. р.*
- Бордзы, прм.**—острый. Ты, дзяціна, вельма бордзы! *В. Слонішча, Шацк. р.*
- Боскі, прм.**—божеский. Во то дзе боская моц! *В. Старына.*
- Босы, прм.**—босой. Зямля кажа, што босы, а неба—боты. *Пр. аббсы. Прык. С. Дукора, Сьміл. р.*
- Бот, а, м. (пам. боцік)**—1) сапог. Справу сабе новыя боты. Крэпкія боцікі.—2) в бранном смысле. Бот ты дурны, ты-ж саўсім ня тоя робіш! *В. Старына. гл. Абот.*
- Боўдзіла, ы, м.**—верзила. Боўдзіла ета дурноя зробіць што! *В. Старына.*
- Боўкаць, дзс. (зак. боўкнуць)**—говорить отрывисто, невнятно. Што ён там боўкая, гавары ты палюдзку! Боўкня слова ды маўчыць. *В. Старына.*
- Боўтаць, дзс.**—1) болтать. Ня боўтай малака.—2) мыть белье, взбалтывая его. Маці пашла боўтаць плацця к калодзіжу. *В. Старына.*
- Боўць, выкл.**—отглагольное междом. для передачи звука при паденьи в воду. Боўць у ваду—толька й бачылі яго. *В. Старына.*
- Бохан, а, м.**—большой каравай хлеба. За полудням ізьзелі цэлы бохан хлеба. *В. Старына.*
- Бохаць, дзс.**—1) выплёскивать, лить воду. Ня бохай вады ни падлогу.—2) с жадностью есть. Бохая, ік ня ў сібе. *В. Старына.*
- Боцікі, аў, мн.**—борец синий (*Asopitum Napellus* L.). Дзеці нарвалі боцікаў. *В. Капейна, Сьміл. р.*
- Бочка, і, ж.**—1) посуда. Агурке пасалілі у бочка ат сялядоў.—2) мера—24 п. ржи—384 кг. ржи. На хлеб зысталася дзэве бочкі жыта. *В. Старына.*
- Боязна, прс.**—боязно. Аднаму ўночы не'к боязна. *В. Старына.*
- Брава(э)рка, і, ж.**—более короткая свитка; обыкновенно надевается на полушубок. Ускінь на плечы браварку. Пашыў новаю бравэрку. *В. Старына.*
- Бравы, прм. (русизм)**—бравый. Вышла замуж за бравага, але сама нікуды ня варта. *В. Лядцо, Пух. р.*
- Брага, і, ж.**—брага. Аткарміў парсюка брагаю. *В. Старына.*

Бразкалка, і, ж.—побрякушка. Папоў нейкаю бразкалку ды балуяцца. *В. Старына.*

Браз(г)каць, дэс. (зак. бразнуць)—стучаць, гремяць чым-лібо. Чуяш, нехта бразкая ў дзверы. Ік бразня кулаком аб стол! *В. Старына.* Пакінь бразгаць: ужо надала слухаць. *В. Крамяні, Пух. р.*

Бразы! выкл.—бац. Ішоў, ішоў ды бразь воб зямлю! Бразь яму ў морду кулаком! *В. Старына.*

Брак, у м.—недостаток, негодность. Тавар добры: німа ніякага браку. *В. Старына.*

Бракаваць, дэс.—признавать негодным, браковать. Нечага браковаць мой тавар. *В. Старына.*

Бракоўны, прм.—забракованный. Ня варта купляць бракоўнага каня,—бракоўнага тавару. *В. Старына.*

Брама, ы, ж.—большие в'ездные ворота. У дварэ ня пускаюць хадзіць праз браму. *В. Старына.*

Брат, а, м. (мн. братэ; ласк. братка, браток, браточак) — брат. Братка, нарай, што рабіць. Браток, ратуй! А братке-ж вы мае, што вы робіць? *В. Старына.* Німа горшага ката над роднага брата. *Прык. С. Навасёлкі, Пух. р.*

Братаніч, а, м.—сын брата, племянник. Хіба ў братаніча трэба пазычыць грошай. *В. Слупішча, Шацк. р.*

Братаў, прм.—братний. Эта братаў хлеў. Братава жонка, братавы дзеці. *В. Старына.*

Братацца, дэс.—крепко, близко дружить. Нечага братацца з злодзям тым. *В. Старына.*

Браткі (братка і сястрыца)—анютины глазки, фиалка трехцветная (*Viola tricolor L.*), употребляется, как лекарственное. Ад залатухі трэ' парыць браткі ды й піць. *В. Клятное, Пух. р.* Трэба назьбіраць да насушыць браткі й сястрыцы. *В. Старына.*

Брахаць, дэс.—1) лаяць. Сабака брэша,—вещар носіць. *Прык.* 2) гаворить неправду. Слухай, што людзі брэшуць. *В. Старына.*

Брахня, і, ж. (мн. брэхні)—поклепная молва, пересуд. Распусьцілі людзі на дзеўку брэхні. *В. Старына.*

Брахун, а, м.—пересудник, лгун. Брахун, дык і брэша абы-што. *В. Старына.*

Брахунец, нця, м.—насмешл. брахун. Бачыш, які брахунец знашоўся! *В. Старына.*

Браценік, а, м.—двоюродный брат. Ашчэ й браценік, а етакая кепства рабіць! *В. Старына.*

Браціха, і, ж.—жена брата. А браціха ашчэ лепшая, ік брат. *В. Старына.*

Браць, -ца, дэс.—брать,-ться. Нашто табе было браць дзядзіныя цацкі? Ня за сваё нечага брацца. *В. Старына.* Капі ня дуж, то ня бярыся за гуж. *Прык. Х. Самін, Пух. р.*

Брод, у, м.—брод. Залезшы ў воду, ня шукай броду. *Прык. В. Забалоцьце, Сьміл. р.* Ня змераўшы броду, ня суйся ў воду. *Прык. В. Старына.*

Бронь божа—избави бог. Бронь божа ат такоі бяды! *В. Старына.*

Бруд, у, м.—1) грязь. Усюдых завёўся бруд.—2) гной. З большкі цячэ бруд. *В. Старына.*

Брудны, прм. (прс. брудна)—грязный, нечистый. Сатры стол, ато, нейкі брудны. Брудная падлога. Ік німа гаспадыні, дык і ў хаця брудна. *В. Старына.*

Брук, у, м.—мостовая из камня. Па бруку ехаць, дык вельма трасе. *В. Старына.*

Брукаваць, дэс. (прм. брукаваны)—мостить камнем. У Сьмілавічах брукуюць вуліцы. У іх брукаваны двор. Брукаваная вуліца. *В. Старына.*

Брукаваць, дэс.—ворковать по голубиному. Брукуюць галубкё. *С. Навасёлкі, Пух. р.*

Брус, а, м.—1) бревно, отёсанное с четырёх сторон. Гарасім вычасаў брус. 2) осёлок. На брус навастры нож. *В. Старына.*

Брусаваны, прм.—сделанный из бревен, обтесанных наглядко с одной стороны. У дзядзькі хата брусаваная. *В. Старына.*

Брусавачь, *дзс.*—обтёсывать гладко одну сторону бревна для дома или др. постройки. Брусуець бяввенья на хату. *В. Старына.*

Бруснік, *а, м.*—шафер. А бруснік упіўся, аж языка ня паверня. *В. Старына.*

Брусніцы, *ц, мн.*—брусника (*Vaccinium Vitis idaea L.*). Наварылі с цукрам брусніц. Дзеўкі пашлі ў брусніцы. *В. Старына.*

Бруссье, *я, н. зб.*—собирабельное от брус. От крэпкая хатя: зроблена з етакага-то бруссья. *В. Старына.*

Брусэ, *оў, мн.*—1) *гл.* брус—осёлок. Добрыя брусэ прадаюцца ў капярацівя.—2) *гл.* Асноўніцы. Прыбіця к сьцяне брусэ: будам кросна снаваць. *В. Крамяні, Пух. р.*

Бруха, *а, н.*—брюхо. У вярэпаўкі серая бруха. *В. Раўнаполье, Сьміль. р.*

Бруш(ч)ка, *і, ж.*—брюква огородная (*Brassica parus L.*). Дзеці павытузвалі ўсю брушку з град. Урадзіла бручка. *В. Старына.*

Брыво, *а, н. (мн. бровы)*—бровь. Камяням папоў у самая брыво—чуць ня ў вока. *В. Старына.*

Брыда, *ы, ж., брыдасьць, і, ж.*—мерзосьць, гадосьць. Чаго ты чэпісься да міне, брыда ты! Брыдасьць нейкая! *В. Старына.*

Брыдзець, *дзс.*—слегка зудеть. Нешта па цяля брыдзець. *В. Крамяні, Пух. р.*

Брыдка, *прс.*—1) отвратительно, гадко. Етак брыдка рабіць.—2) стыдно. Брыдка яму стала, аж ня ведаю, куды дзецца. *В. Старына.*

Брыдкавата, *прс.*—довольно стыдно, немного стыдно. Троха брыдкавата яму стала. *В. Старына.*

Брыдкі, *прм.*—некрасивый, гадкий. Вуй!.. якоя брыдка дзіцянё. *В. Старына.*

Брыклівы, *прм.*—лягающий (о лошади). Нейкая халерная брыклівая кабыла. *В. Старына.*

Брыжэ, *оў, мн.*—оборки. Шапачка ў дзіцяці з брыжамі. *В. Старына.*

Брыкаць-ца, *дзс.*—лягать, ться. Кабыла брыкая жарабё. Коні брыкаюцца. *В. Старына.*

Брыль, *я, м.*—карниз. На брылі ляжыць мыла. *В. Вострова, Сьміль. р. (Пр. Гзымс і Прымурак).*

Брыз(с)каць-ца, *дзс. (зак. брызнуць)*—брызгать, ться. Із лужыны брыскаяцца. Я табе брызну! *В. Старына.*

Брыз(с)кі, *аў, мн.*—брызги. Брыскі ляцяць, ік дождж. *В. Старына.*

Брыца, *ы, ж.*—куриное просо (*Echinochloa Stus galli PB.*). У вагародзя парасла вялікая брыца. *В. Забалоцьце, Сьміль. р.*

Брыціць-ца, *дзс.*—брить, ться. Брытва добра брыціць. Пайду брыціцца. Я сам брычуся. *В. Старына.*

Брэк, *у, м.*—спокой. Німа сягодні табе брэку. *В. Сінча, Пух. р.*

Брэндаць, *дзс.*—бродить, таскацься. Вечна ён брэндаю па грыбох. *В. Крамяні, Пух. р.*

Буба, *ы, ж. (пам. бубка), дзіцячае*—всякая ягода. Мама, дай бубы! Ня плач, мой хлопчык, дам бубкі! *В. Старына.*

Бубніць, *дзс.*—1) издавать звук, подобный звуку от бубна. Нехта ў вакно бубніць.—2) громко говорить. Бубніць аж у самая вуха. *В. Старына.*

Бубен, *бубна, м.*—бубен. Хлопцы пашлі с скрыпкаю й бубнам. Ані німа пашы: гола, ік бубянь. *В. Старына.* Мікіта зрабіў с сабаччай шкуры бубянь. *В. Турэц, Сьміль. р.*

Бугай, *я, м.*—племенной бык, производитель. Карова хоча бугая. *В. Старына.*

Буда, *ы, ж.*—крытая повозка, фургон. Цыганё возяць дзіцяей у будзю. *В. Старына.*

Будаваць-ца, *дзс.*—строить, ться. Людзі кругом будуюцца. *В. Старына.*

Будзённы, *прм.*—будничный (о работе, одежде). Сьвята, а ён надзеў будзённаю адзёжу. Будзённая работа. *В. Старына.*

Будка, *і, ж.*—шалаш. Пястушкё зрабілі сабе будку. *В. Старына.*

Будні дзень—будничный день. Німа яму ні сьвята, ні будняга дня. *В. Старына.*

Будоўля, і, ж.—постройка. Паставіў новаю будоўлю. *В. Старына.*

Будынак, нку, м.—строение. Будынак пагарэў, а скаціну выратавалі. *В. Старына.*

Будыніна, ы, ж.—одна постройка, строение. Будыніна так і стаіць раскрытая. *В. Старына.*

Буза, ы, ж.—сорнякі в зерне. У сем'і шмат бузы. Авёс чысты—німа бузы. *В. Старына.*

Бузаваць, -ца, дзс.—мяць, портить одежду. Нашто бузуяш адзежу? Валяюцца, бузуяцца новая шапка. *В. Старына.*

Бузаваць, -ца, дзс.—1) сердиться. Чаго ты там крычыш, чаго бузуюсясь?—2) шалить. Бузуюце па хаця малыя. *В. Слупішча, Шацк. р.*

Бузіна, ё, ж.—бузина чорная (*Sambucus nigra L.*). Зрабіў з бузіны стрэльбачкаў. *В. Раўнапольле Сьміл. р.*

Буй, я, м.—открытое место, подверженное буйному (буй) ветру. Хата стаіць на самым буй. *В. Старына.*

Букас, а, м.—бекас. Букас ужо крычыць. *В. Дукорычына, Сьміл. р.*

Букацца, дзс. (зак. букнуцца)—стукаться лбами. Баранчыкі букаюцца. *В. Старына.*

Буква, ы, ж. (русizm)—буква. Наўчыўся складаць буквы.

Буквар, а, м. (русizm)—букварь. Пярайшоў увесь буквар. *В. Старына.*

Буквіна, ы, ж. (русizm)—одна буква. Асталася ашчэ адна буквіна выўчыць. *В. Старына.*

Букі, мн. (дзіцячае)—означае желаніе букацца. Ну, зрабі букі—букі! *В. Старына.*

Букса, ы, ж.—втулка. Выкінулася с каляса букса. *В. Старына.*

Буланы, прм.—светлогнедой, буланый. Купіў буланага жарэбчыка. *В. Старына.*

Булдавешка, і, ж.—набалдашник; толстая палка с головкой. Папоў нейкаю булдавешку ды б'еца. *В. Старына.*

Булён, у, м.—бульон. Дайца булёну. Пайдзі к Лявону. *Жарт.* З мясам зварылі булёну. *В. Старына.*

Бульб(м)а, ы, ж.—картофель (*Solanum tuberosum L.*) Урадзіла добрая бульба. Насыпалі два паграбё бульмы. *В. Турэц, Сміл. р. (Пр. Картопля).*

Бульбіна, ы, ж.—картофелина. На бульбіна нагарэў вялікі гарэлік. *В. Раўнапольле, Сьміл. р.*

Бульбянік, у, м.—картофельные стебли. Ужо бульбянік павёў на бульмі. *В. Крамяні, Пух. р.*

Булькаць, дзс.—булькать. Вада сабе булькае па маленьку. *В. Старына.*

Бунаваць, дзс.—бранить, шуметь на кого. Дзядзька бунуа на брата ніча. *В. Слупішча, Шацк. р.*

Бунтаваць, -ца, дзс.—1) бунтовать, -ться. Бунтуюцца салдаты, хочуць, каб цара ня было.—2) мешать, сбивать с толку. Ня бунтуй яму, хай кажа, як ведаа сам. *В. Старына.*

Бунтаўшчык, а, м.—бунтарь. Ого! эта-ж ён першы бунтаўшчык на сяле. *В. Старына.*

Бура, ы, ж.—буря. Узьнялася вялікая бура. *В. Старына.*

Бурак, а, м. (мн. бураке)—красная столовая свёкла *Beta vulgaris L.* Ня ўдаліся сяголята бураке. Чырвоны, ік бурак. Бураке—пасекліся дураке. *Прыворорка. В. Старына.*

Бураке, оў, мн.—борщ. На полудзьянь будуць бураке й з затаўкаю. *В. Старына.*

Буралом, у, м.—валежник после бури. Назьбіроў вазок буралому. *В. Старына.*

Бурачнік, у, м.—1) листья от свёклы. Наламала сьвіньям бурачніку. *В. Старына.*—2) темно-красного цвета квас от свёклы. С кадушкі выцяк увесь бурачнік. *В. Старына.*

Бурбаліць, дзс. безас.—о воде,—вздымацься пузырямі. Ну й ышчэ-ж будзя большы дождж, ба вельма бурбаліць вада ў лужынах. *В. Раўнапольле, Сьміл. р.*

Бурбалка, і, ж.—1) водяной пузырь. Аж бурбалкі па вадзе пашлі. Скула, ік бурбалка, вялікая. *В. Старына.*—2) жолтая водная лілія. Бурбалкі ўжо распусціліся. *В. Русаковічы, Пух. р. (Пр. Гуська).*

Бурда, ы, ж.—бурда. Ета ня буракэ, а бурда нейкая. *В. Старына.*

Буржуй, я, м. (мн. буржуе). Ого, ён настаяшчы буржуй: мая хлеба па вушы й грошай чоршта. Уперад буржуэ раскашаліся, а рабочаму чалавеку ня было жыцця. *В. Старына.*

Бурка, і, ж.—бурка. У дарогу надзявай кажух і бурку. *В. Старына.*

Бурчаць, чэць, буркаць, дзс.—бурчать. Нешта ў міне ў жываце бурчыць. Бурчыць, ік сабака. Буркая сабе пад нос. *В. Старына.*

Бурыць, дзс.—сильно лить воду. Вот стоў бурыць дождж! Каля ганку проста й бурыць памыі. *В. Старына.*

Бурыць, цца, дзс.—разваливать, ться. Рабочыя бураць страху. Я пляту лапачь, а ён бурыцца. *В. Старына.*

Бусі, мн. (ласк. буські) дзіцячае—поцелуй. Ня плач, дам бусі. Дай мне буські. *В. Старына.*

Буслаў, прм.—аистовый. Скінулі з бярозы буслава гняздо. Дзеці пабралі буславы яйца. *В. Старына.*

Бусьянэ, няці, н.—птенчик аиста. У гнязьдзе німа аднаго бусьяняці. Зараз вывядуцца бусьянята. *В. Старына.*

Бусел, бусла, м.—аист. Бусял прыляцеў: ужо будзя цёпла. Ходзіць, ік бусял па балоця. *В. Старына.*

Буталь, бўтля, м.—1) бутль. Выпілі буталь гарэлкі.—2) насмешливо—о толстом, здоровом мужчине. Бутля етага ня падукаеш. *В. Старына.*

Бутлы, прм.—подгнивший от сырости, от воды. А гэта, падла, се-на ўжо бутлая. *В. Слонішча, Шацк. р.*

Бутля, і, ж.—бутль. Купілі цэлаю бутлю газы. *С. Дукора, Сьміл. р.*

Бутэлька, і, ж.—бутылка. Бутэлька стаіць з гарэлкаю. *В. Забалоцьце, Сьміл. р.*

Бухан, а, м.—удар в спину. Доў у плечы аднаго бухана, то й ашчэ дам. *В. Старына.*

Бухаць, дзс. (зак. бухнуць)—сильно бить. Ік бухнаў у плечы, дык і паваліўся.—2) моментально упасть в воду. Камянь бухнаў у вадку. *В. Забалоцьце. Сьміл. р.*

Бухвет, у, м.—буфет. Хадзім закусім у бухвеця. *В. Старына.*

Буцьвець, дзс.—гниль от большой сырости. Бярвіно ляжыць ды буцьвья на дварэ. *В. Старына.*

Бушаваць, дзс.—1) бушевать (о ветре) Пачоў моцна весяр бушаваць.—2) яриться. Бычок бушуя. *В. Старына.*

Буяке, оў, мн.—ягода голубика, сем. брусничных, похожа на чернику, растет между багульниковым болотным (*Vaccinium uliginosum* L.). Дзеўкі пашлі ў буяке. Чарніц ня было, дык набралі буякоў. *В. Старына.*

Быдла, а, н.—домашний рогатый скот. Быдла пашло ў поля. *В. Старына. (Пр. Статак).*

Бьдта, быдтам, прс.—будто. Прытварыўся, быдта й нічога ня ведае. Быдтам ён міне й ня пазноў. *В. Старына.*

Бык, быка, м. (пам. бычок)—бык (производитель). Сялом купілі заводнага быка. Карова прывяла бычка. *В. Старына.*

Быкаў, прм.—бычий. Быкаў хвост. Быкавы рогі. *В. Старына.*

Быльнік, у, м.—смесь трав, растущих на межах или на заброшенных местах. Там нічога ня расьце, толькa адзін быльнік. У хлеў нарвоў быльніку. *В. Старына.*

Бычок, чка, м.—нац. белар. танец, танцуецся с теми-же фигурами, что и кадрили, за исключ. 1, 2, 3 фигур.

Бэз(с), у, м.—сирень (*Syringa vulgaris* L.). У садку распусціўся бэс. *В. Старына.*

Бѣкаць, *дзс.*—неумело чытаць, складываючы буквы ў слогі. Бѣкаю сабе пад нос, і ніхто яго ня разьбярэ. *В. Старына.*

Бѣлка, *і, ж.*—гл. Балка.

Бѣнься, *я, н.*—внебрачнае дзіця. Круцілася яна с хлопцамі, пакуль ня дабыла сабе бѣнься. *В. Раўнаполье, Сміл р.*

Бѣрсаць, *дзс.*—нечысто, спеша жаць. Якая яе жніво: бѣрсая ды й толька. *В. Старына.*

Бѣсьціць, *дзс.*—бесчэсціць. Рабі, рабі етак: хай бѣсьціць людзі. *В. Старына.*

Бяга, *і, ж.*—бег. Так конь дужы, але на бягу ня гадзіцца. *В. Старына.*

Бягай,—пов. накл. от гл. бегчы. Бягай суды сынку! *В. Забалоцьце, Сміл р.*

Бягом, *прс.*—бегам. Бягом пабег, аж ня згледзяць яго *В. Старына.*

Бягучы, *прм.*—бежачый, бегаюшый. Бягучага воўка ногі крдымаць. *Прык. С. Дукора, Сміл р.*

Бяда, *ы, ж.*—1) беда, несчастье. Бяда бяды шукаю. *Прык. В. Старына.* Бяды ня чапай, дык яна цібе ня зачэпіць. *Прык. С. Дукора Сміл р.* Ня то бяда, што адна,—а што дзье. *Прык. Х. Самін, Пух р.* То ня бяда, што ня п'ецца вада. *Прык. Х. Самін, Пух р.* Леняй хлеб есьці з вадою, чым булку з бядою. *Прык. В. Дойнава, Пух р.* Чужая бяда—людзям за вясельля. *Прык. Чужую бяду—рукамі разьвяду. Прык. С. Амельна, Пух р.—2) двуколка.* Вунь нейкі шляхцюк паехаў на бядзе. *В. Старына.*

Бядзёлы, *прм.*—крепкий. Гэтыя сані ішчэ бядзёлыя. *В. Слопітча, Шацк р.*

Бяднота, *ы, ж.*—1) сильная бедность. Вот дзе бяднота: картоплі й тае німа.—2) в сабрата. см.—голь. Кругом жыве адна бяднота. *В. Старына.*

Бязбожнік, *а, м.*—безбожник. І Мікола ўжо стаў за бязбожніка: у бога ня верыць. *В. Старына.*

Бязглузды, *прм.*—глуловатый. Ат нейкі бязглузды еты Хведар: ні-

колі роўна баразны ня прагоніць. *В. Старына.*

Бяз дай прычыны (рацы)—без вiны, напрасно. Ці ета-ж добра: абляяць чалавека бяз дай прычыны? Нашто абгаваруваць чалавека бяз дай рацы? *В. Старына.*

Бяздноўе, *я, н.*—бездна. Кінаўся ў бяздноўя—і прапоў. *В. Забалоцьце, Сміл р.*

Бяздолны, *прм.*—несчастный. Якая яна бяздолная ўрадзілася! *В. Старына.*

Бязмальная, *бяз мала, прс.*—без маляго. Бязмальная ўвесь хлеб вышаў. Сена будзя без мала пудоў сотка. *В. Старына.*

Бязрыб'е, *я, н.*—отсутствие рыбы. На бязрыб'і і рак рыба. *Прык. В. Старына.*

Бязутрыму, *прс.*—безудержу. Захварэў малы: бязутрыму на двор гоніць ды гоніць. *В. Старына.*

Бязьдзетны, *прм.*—бездетный. І бязьдзетнаму ня добра быць і з дзецьмі клопат. *В. Старына.*

Бязьлюдзьдзе, *я, н.*—безлюдье. На бязьлюдзьдзі й дзяк чалавек. *В. Старына.*

Бязьмен, *а, м.*—безмен. Бязьмен цягне ўсяго на пуд. На бязьмен атважым. *В. Старына.*

Бялет, *у, м.* (*пам. бялецкі*)—билет. Далі яму воўчы бялет. Маленькі бялецкі. *В. Старына.*

Бялізна, *ы, ж.*—бельё. Нашылі шмат бялізны. *В. Старына.*

Бяліць, *дзс.*—1) производит побелку. К сьвятлу белім хату й печ.—2) заправляць пишу молоком. Ня бялі шмат крупніку.—3) выласкываць і высушываць на траве при солнце новое полотно. Бабы панесьлі бяліць палатно. *В. Старына.*

Бялок, *бялка, м.*—белок. Жаўток есьць, а бялка ня любіць. *В. Старына.*

Бялюга, *і, ж.*—белуга (рыба) (*Huso*). Бялюга злавіла пяхкура. *В. Жораўкі, Сміл р.*

Бялюсенькі, *бялюткі, прм.*—белёхонький. Паркаль ік вымыўся дык такі бялюткі стоў! Плацця бялюсянская. *В. Старына.*

Бялявы, *прм.* — белокурый. Нейкі такі сабе бялявы чалавек. *В. Старына.*

Бярвеньне, *я, н. зб.* — брэвна. Нацягалі на хату бярвеньня. *В. Старына.*

Бярві(я)но, *а, н.* — бревно. Скацілася бярвіно ды дало па назе. *В. Старына.* Ня ўмеяш ты яшчэ скрэбіці бярвяна. *В. Слонішча, Шацк. р.*

Бярданка, *і, ж.* — патронное ружьё, заражаемое с казённой части. Купіў сабе бярданку. *В. Старына.*

Бярлога, *і, ж.* — берлога. Мядзэведзь ляжыць у бярлозя. *В. Старына.*

Бярозавік, *у, м.* — березовица — вёсенний сок берэзы употребляемый, как напиток. Напіся бярозавіку, калі ня хочаш вады. *В. Старына.*

Бярозавы, *прм.* — березовый. Жалі пад бярозавым гаям. Чаго-ж табе даць: мо бярозаві кашкі? *В. Старына.*

Бярозавы жук, — майский жук или хрущ (*Melolontha vulgaris*). Во калі цёпла: ужо лётаюць бярозавыя жуке. *В. Старына.*

Бярозка, *і, ж.* — вьюнок заборный (*Convolvulus sepium* L.) и полевой (*Convolvulus arvensis* L.) Увесь лён спляла бярозка. *В. Старына.*

Бяроста, *ы, ж.* — береста. Бярэнька сплечына з бяросты. *В. Старына.*

Бяроставы, *прм.* — берестовый. Пастух зрабіў бяроставую трубу. *В. Старына.*

Бярэзіна, *ы, ж.* — одно березовое дерево. Съсек добраю бярэзіну на калёса. *В. Старына.*

Бярэзьнік, *у, м.* — березовая роща. Каровы пагналі ў бярэзьнік. *В. Старына.*

Бярэмя, *я, н.* — охапка. Прынясі бярэмя дроў. *В. Старына.*

Бяседа, *ы, ж.* — 1) беседа, разговор. Эта ня бяседа бяз гарэлкі. *Прык. В. Старына.* — 2) пирушка. Бяз хлеба і солі — кепская бяседа. *Х. Самін Пух. р.*

Бясконца, *прс.* — бесконечно. Ёк сталі йці салдаты, дык бясконца йдуць ды йдуць. *В. Старына.*

Бяскорміца, *ы, ж.* — отсутствие корма. Будзя вясною бяскорміца! *В. Старына.*

Бяспросу, *прс.* — без спроса. Ня бяры бяспросу. Бяспросу ня сунь носу. *Прык. В. Старына.*

Бяспрыкладны, *прм.* — дураковатый, не могущий служить примером. Лукаш нейкі бяспрыкладны мужчына. *В. Забалоцьце, Сьміл. р.*

Бяспрыменна, *прс.* — непременно. Бяспрыменна зрабі ты мне эта. *В. Старына.*

Бясхлебца, *ы, ж.* — отсутствие хлеба. Жыта ня ўрадзіла: будзе бясхлебца. *В. Старына.*

Бясчур, *прс.* — весьма, очень много. Вой, вой! што таго народу на месця — бясчур! *В. Старына.*

Бясьціханьня, *прс.* — без умолку. Бясьціханьня ўсё просіць: дай ды дай есьці. *В. Старына.*

В.

Вабіць, *дзс.* — приманивать, подзывать птиц и зверей. Умея вабіць ваўкоў і птушак. *В. Старына.*

Вага, *і, ж.* — 1) вес. Слабая яго вага. *В. Старына.* — 2) журавль при колдце. Трэба к вазе прычапіць палена, каб лягчэй цягаць ваду. *В. Матарова, Сьміл. р.*

Вагаць-ца, *дзс.* — качать, -ться. Ня вагай дошкі. Хлапіць вагаюцца на плоца. *В. Старына.*

Вада, *ы, ж.* — порок, недостаток. Што-ж табе за вада, што ты ўсё хварэяш? *В. Жораўкі, Сьміл. р.*

Вадзень, *вадня, м. (мн. вадне)* — овод. Чыста заелі ваднэ ('ваднэ) кабылу ў леса. *В. Старына.*

Вадзіца, *дзс.* — пасти лошадей, корову, вода их на поводке. Вунь нехта на нашуй дарожца с канём водзіца. Ня вадзіся тут, каля шкоды. *В. Старына.*

Вадзіць-ца, *дзс.* — водить, -ться. Пойдам ганяць картоплю: ты будзях каня вадзіць. Ня вадзіся з арыштантамі етымі. *В. Старына.*

Вадохрышчы, *аў, мн.* — праздник

крещения. На вадохрышчы быў вялікі мароз. *В. Старына.*

Вадыр, а, м. — водяной пузырь от трения, волдырь. Націснаў нагу, аж вадыр усхапіўся. *В. Старына.*

Важгацца, дзс. — качаться. Дзеці важгаюцца на плоця. *В. Матарова, Сьміл. р.*

Важке, оў, мн. (пам. важэчкі) — веревчатые вожжи. Конь парвоў важкё. Крепянькія важэчкі. *В. Старына. (Пр. Вожкі).*

Важкі, прм. — веский, тяжелый. Хлеб нейкі важкі. *В. Старына.*

Важнасьць, і, ж. — важное дело. Важнасьць вялікая, калі й ня так сказоў! *В. Старына.*

Важнецкі, прм. — хороший. Яўмен — важнецкі чалавек. *С. Клятное, Пух. р.*

Важны, прм. — хороший. Важнаю купіў сабе карову. *В. Старына.*

Важыць, дзс. (прм. важаны) — весить; взвешивать. Нешта мала важыць мой мех. Эта жыта ўжо важана. *В. Старына.*

Вазіць, -цца, дзс. — возить, -ться. Вазеце дамоў сена. *В. Слопішча, Шацк. р.* Возіцца с снапамі па полю. *В. Старына.*

Вазок, вазка, м. — крытые сани, карета на полозьях. Бацька ў вазку паехаў на кірмаш. *В. Старына.*

Вазоўня, і, ж. — сарай или навес для хранения телег, саней, плугов и др. хозяйственных громоздких вещей. Хура стаіць у вазоўні. *С. Дукора, Сьміл. р.*

Вайцяць, дзс. — выговаривать, стыдить, напоминая о чем-либо. Трэба доўг аддаць: хай чалавек ня вайцяя. *В. Старына.*

Ваканіца, ы, ж. — гл. Аканіца. Зачыніца ваканіцы, ато вокна замерзнуць. *В. Голацак, Сьміл. р.*

Вакса, ы, ж. — вакса. Купіў пушачку ваксы. *В. Старына.*

Ваксаваць, дзс. — чистить ваксой. На гразь ня стоіць ваксаваць ботаў. *В. Старына.*

Вал, а, м. — вал в какой-либо машине. У малатарні пакалоўся вал. *В. Харавічы, Сьміл. р.*

Валаводзіць, -цца, дзс. — канителить,

-ться. Дарам валаводзіць чалавека ды й толька. Нечага валаводзіцца з ім. *В. Старына.*

Валавяны, прм. — оловянный. Валавяная ложка, дык і пагнулася. *В. Старына.*

Валакно, а, н. — волокно. З зялянейшага ілну, кажуць будзе крапчэйшая валакно. *В. Старына.*

Валам, прс. — валом. Вот хмара — валам ідзе! *В. Старына.*

Валасень, сьня, м. — гнойный нарыв, в роде прозрачного пузыря на пальцах руки или ноги; шептухи лечат его сливаньем воды с колосьев. У Мар'і на пальцах валасень. *В. Старына.*

Валасяны, прм. — волосяной. Валасяны смычок. *В. Старына.*

Валацуга, і, м. — бродяга. Ах ты валацуга, што ты сабе думаш! *В. Старына.*

Валаць, дзс. (польск. wołać) — звать. Жывей валай яго суды на расправу! *В. Старына.*

Валачашчы, прм. — бродячий. Прыбіўся к нам валачашчы кот. *В. Старына.*

Валачобнае, ага, н. — собранное „валачобнікамі“: яйца, деньги, куличи и пр. Даўней зьбяруць вулачобнага хлопцы ды давай гуляць. *В. Старына.*

Валачобнік, а, м. — пасхальный славельшник-певец. Даўней хлопцы хадзілі ў валачобнікі, а цяпер ужо не. *В. Старына.*

Валачы, -чыся, дзс. — тащить-ться. Чуць валачэ ношку сена. Валачэцца з заду. *В. Старына.*

Валачыцца, дзс. — 1) таскаться без дела. Валачыцца па чужых хатах, ік німа яму чаго рабіць. — 2) настойчиво ухаживать (в насмешку). Рыгор усё ашчэ валочыцца з' Аленаю. *В. Старына.*

Валёнка, і, ж. (мн. валёнкі) — вальенка. У валёнках шмат цяплей. Я табе дам валёнкаю. *В. Старына.*

Валец, вальца, м. — вал. Засыпаў пшаніцу на вальцы. *В. Старына.*

Валіць, дзс. — 1) катить. Куды валіш? — 2) валят сукно. Нашы вазьлі валіць сукно. *В. Старына.*

Валовік, а, м.—гриб волнушка. Цэлы кошык назьбіроў адных валовікаў. *В. Старына.*

Валодаць, дзс.—владеть. Ён ня валодаю ні рукамі, ні нагамі—усё атабрала яму. *В. Старына.*

Валок, лка, м.—сено или др. трава, скатанные в одно место по длине участка в виде вала. Скачайма віку ў валок. Сена хай сохня у валку. *В. Старына.*

Валока, і, ж.—надел земли в 18, 20 и 30 десятин, смотря по качеству земли. Вінцьсь мая валоку зямлі. *В. Старына.*

Валосьсе, я, н. зб.—волосики у зерновых хлебов. Дзе ета ты наброўся так валосься? *В. Старына.*

Валоў-вы, прм.—бычий. Валоў хвост. Валовая шкура. Валовая вока. *В. Старына.*

Валоўнік, а, м.—хлев для волов. Валоўнік раскідали, абы валоў німа. *В. Старына.*

Валочнік, а, м.—владелец „валокі“ земли. Нечага раўніца табе да валочніка. *В. Старына.*

Валтузіць, дзс.—тормозить. Вэнь парасюк валтузіць пасьцелку. *В. Старына.*

Валуй, я, м.—несъедобный гриб грязноватого цвета, похожий на сыроежку. Альжбета, ня ведаючы, набрала целы кошык адных валуёў. *В. Старына.*

Вальц, а, м.—вальс. Дзеўкі панавучваліся скакаць вальца. *В. Старына.*

Вальцаваць, дзс.—приготавливать пшеничную муку первого сорта на валиках. Буду вальцаваць муку. *В. Старына.*

Вальцоўка, і, ж.—пшеничная мука первого сорта, приготовленная на валиках. Добрая мука—вальцоўка. *В. Старына.*

Валэндацца, дзс.—таскаться, яшкаться. Нечага табе валэндацца з ім. *В. Старына.*

Валюг(х)ацца, дзс.—итти раскачиваясь. Валюгаяцца, ік мядзьведзь. *В. Скрыль, Пух. р.* Ідзе мядзьведзь памаленьку, валюхаяцца. Валюхаяцца, ік вутка. *В. Старына.*

Валяк, а, м.—большой зоб. Курыца добра набіла валяк. *В. Старына.*

Валяцца, дзс.—1) опрокидываться. Валяцца ат ветру.—2) находится брошенным без присмотра. Боты валяюцца па хаця абы-дзе. *В. Старына.*

Валяшчы, прм.—валяющийся, неходкий (товар или предмет вообще). Купіў валяшчы тапор. *В. Старына.*

Вандраваць, дзс.—расхаживать, путешествовать. Ужо будзя цылы вечар вандраваць па суседзях. *В. Крамяні, Пух. р.*

Ванітаваць, дзс.—рвать от тошноты. Нешта ванітуя дзіця. *В. Старына.*

Вантрабянка, і, ж.—колбаса, выделанная из внутренностей — печени, лёгких и пр. Печань із парсюка пойдзя на вантрабянку. *В. Старына.*

Вантробы, аў, мн. (антробы, вантроб'е)—внутренности животного или человека. Куды іх дзец, хіба вон выкінуць вантробы. *В. Старына.* Каб с цібе антробы вытрыбушыла! *В. Раўнапольле. Сьміл. р.* Каб тваё вантроб'я парвала! *В. Крамяні, Пух. р.*

Ванцак, у, м.—падучая болезнь. Каб цябе кінаў ванцак! *В. Запярэньне, Пух. р.*

Вапельня, і, ж.—место добычи извести. Пашлі на зароботкі ў вапельню. *В. Старына.*

Вапна, ы, ж.—известь. На комін шмат пайшло вапны. *В. Старына.*

Вар, у, м.—кипяток. Маўчы, ато, варам аблею, ік сабаку! *В. Старына.*

Варавацца, дзс. (польск. wagać się)—остерегаться. Раз правучыць, дык боляй будзя варавацца етак рабіць. Ідзе варуючыся, каб ніхто ня бачуў. *В. Старына.*

Варажыць, дзс.—ворожить. Пайдуду к гадалца варажыць. *В. Старына.*

Варанец, нца, м.—вороня лошадь. Запрэгли варанца. *В. Старына.*

Вараны, прм.—вороной. Наш конь вараны. *В. Старына.*

- Вараньнє**, я, н. зб. — вороньє. Вараньня чоршта наляцела. *В. Старына.*
- Варатня**, і, ж. — одна половинка дверей от гумна или ворот от двора. У пуні аччынiлася варатня. *В. Матарова.*
- Варвары**, аў, мн. — Варварин день, 4 декабря по ст. ст. Варвары ночы ўварвалі. *Прык. В. Старына.*
- Варволь**, ю, м. — ворвань. Трэба купіць варволю, на боты. *В. Старына.*
- Варота**, рот, мн. — ворота. Рашчынiліся варота. *В. Старына.*
- Варочацца**, дзс. — поворачиваться с боку на бок лежа. Ляжы спакойна, ня варочайся. *В. Старына.*
- Варочаць,-цца**, дзс. — 1) возвращать, -ться. Ня трэ́бала яго варочаць, хай-ба сабе йшоў. — 2) переворачивать. Бабы варочаюць сена. *В. Старына.*
- Варстат**, у, м. — столярный станок. На варстаце лепяй сталаправаць. *В. Старына.*
- Варт**, *скар. прм.* — достоин. Пагледзь на сiбе: чаму ты стоў варт? *В. Старына.*
- Варта**, ы, ж. — стража, караул. Варта на начлезя паснула, дык усе коні былі ў шкодзя. Па сяле ходзіць варта. *В. Старына.*
- Варта**, прс. — стонт. Ня варта з дужым бiцца, а з багатым судзіцца. *В. Лядцо, Пух. р.*
- Вартаваць**, дзс. — сторожить. Сягонья мая чарга вартаваць. *В. Старына.*
- Вартасьць**, і, ж. — достоинство. Ета ня мая ніякаі вартасьці. *В. Старына.*
- Вартаўнік**, а, м. — сторож, караульщик. От вартаўнік: сам сьпіць, а коні недзьдзя ходзяць. *В. Старына.*
- Варушыць,-цца**, дзс. — ворошить, шевелить,-ся. На гумне варушыў сена. Варушыся ты жывей! *В. Старына.*
- Варха**, і, ж. — гл. Арха. Купілі варху. *В. Жораўкі, Сьмiл. р.*
- Варыва**, а, н. — заквашенные на зиму овощи: капуста и бураки. Сяголята ў нас свайго будзя на зіму варыва. *В. Старына.*
- Варыўня**, і, ж. (*пам. варывенька*) — кладовка для квашеных овощей. Трэба агледзіць на зіму варыўню. Увесь будынак пагарэў, толька варывенька засталася. *В. Старына.*
- Варэнік**, а, м. — вареник с маком. На купальля нарабілі варэнікаў. *В. Старына.* Дайця мне варэніка, дык я сьпяю вам праз Каленіка. *Прыгаворка. В. Дайнава, Пух. р. (Пр. Галдун).*
- Варэньне**, я, н. — 1) варенье. Зварылі вiшнєвага варэньня. — 2) приготовление пищи. Муsiць ня дачакацца твайго варэньня. *В. Старына.*
- Вар'ят**, а, м. — помешанный, сумасбродный, злой мужчина; служит бранным. Што ты робіш, вар'ят ты! *В. Старына.*
- Вар'ятка**, і, ж. — сумасбродная, злая женщина; служ. бран. Во дзе вар'ятка, што яна вырабляя. *В. Старына.*
- Васiлєк**, лыка, м. — василєк синий (*Centaurea Cyanus L.*). У жыці нарвалі васiлькоў. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Васкавiца**, ы, ж. — напиток, приготовленный из воска. Выпi vascaвiцы, дык і жывот пярасьцiхня балець. *С. Амельна, Пух. р.*
- Васпан** (*ласк. васпанечку*) — при обращении: ваша милость (ваше панства). А што, васпан, парабляеш? Як мяясья, васпанячку? *В. Старына.*
- Вастрог**, у, м. — тюрма, острог. Яму ня страхан і вастрог. *В. Старына.*
- Вастрожнік**, а, м. — острожник. З вастрожнікаў людзей ужо ня будзя. *В. Старына.*
- Вастрыня**, і, ж. — острота в инструментах. Вот вастрыня еты ножі! *В. Старына.*
- Вата**, ы, ж. — кроме общего значения сетка в виде трёхгранной пирамиды; рыбу в неё загоняют особой длинной палкой. Возьмаю вату ды поймаю лавіць рыбу. *С. Амельна, Пух. р.*

Ватовы, *прм.* — ватный. Купіў ватоваю шапку. Ватовыя штанэ. *В. Старына.*

Ватоўка, *і, ж.* — верхняя, короткая с рукавами, женская одежда на вате. Падраласі мая ватоўка. Надзень ватоўку, каб цяплей было. *В. Крамяні, Пух. р.*

Ваўкарэзіна, *ы, ж.* — бранное на лошады, корову и собаку: годный только на зарез волку. Ета ня конь, а воўкарэзіна нейкая. *В. Старына.*

Ваўкаўня, *і, ж.* — волчья яма; перен.—холодное жилие помещение. У хаця холадна, ік у ваўкаўні. *В. Старына.*

Ваўчанё, *няці, н.* — волчонок. У леса злавілі ваўчанё. *В. Старына.*

Ваўке, *ваўке, оў, мн.* — репейниковые лопушниковые шарики, прицепившиеся к одежде. Вот нейдзя наброўся ваўкоў у сьвіту. *В. Старына.*

Ваўчок, *чка м.* — в специальном знач., —ребро, по которомускаются в верху края двух половин крышы. На ваўчок трэба палажыць дошкі, ато зацякая крыша. *В. Старына.*

Ваўчыца, *ы, ж.* — волчица. Паўз лес пабегла ваўчыца з ваўчанятамі. *В. Старына.*

Вашаваць, *дзс.* — глубоко рыть. Сьвіньня гумно вашуюць. *В. Старына.*

Вашан, *а, м.* — малая вошь. Вашанэ завяліся ў галаве. *В. Старына.*

Вашанё, *няці, н.* — презрительно, вашан; бранное на мальчугана или девочку. Лётая, ік вашанё тоя. *В. Старына.*

Вашапруд, *вашапрудзіна* — презрительно, —вшивый человек. Вот дзе вашапруд, мусіць ніколі ня чэшацца. Вашапрудзіна ты, надзень чыстаю сарочку. *В. Старына.*

Вашаць, *і, аг.* — вы, уважаемый сударь. Сядайця, вашаць! *В. Рудзенск, Сьміл. р.*

Вашчыць (*сьвечкі*), *дзс.* — делать из воску свечи. Андрэй вошчыць сьвечкі. *В. Старына.*

Ваяваць, *-ца, дзс.* — воевать. Аўстрыякі ваююцца з немцамі. *В. Старына.*

Ваяка, *і, м.* — воин, боец. Падумаяш, етакі-то ваяка: ад зямлі на вяршок. *В. Старына.* Адзін у полі ня ваяка. *Прык. С. Дукора, Сьміл. р.*

Ведама, *прс.* — известно. Ёсьць ведама, што нікто ня вінават. *В. Старына.*

Веданьне, *я, н.* — знание чего. Каб веданьня, нікто-б так ня рабіў. *В. Старына.*

Ведаць, *дзс.* — знать (что). Ведаць ён толька з носа да ў рот. Нікто ня ведаць, як хто абедая. *Прык. В. Старына.*

Ведзьма, *ы, ж.* — ведьма. Мусіць ведзьма доіць нашу корову: нічога малака ня дае. *В. Старына.*

Век, *у, м.* — 1) возраст. На яго век розум дык вельма вялікі. — 2) большой промежуток времени вообще. На вяку, як на доўгай нівя. *Прык. В. Забалацьце, Сьміл. р.* Век ня пайду туды боляй. *В. Старына.*

Века, *а, н.* — 1) веко глазное. Парушына залезла глыбока за века. — 2) крышка ящика, кадки и пр. Згубілася века ад дзежкі. К сундуку прырабіў новая века. *В. Старына.*

Векаваць, *дзс.* — проводить всю жизнь на одном месте. Ня зьбіраюцца вякаваць тут. *В. Старына.*

Веквечны, *прм.* — вековечный. Крэпка зроблена хата —будзя веквечная. *В. Старына.*

Век-вяком, *прс.* — от веку. Век-вяком нічога яны ня мелі і мець ня будуць. *В. Старына.*

Веліч, *ы, ж.* — огромная величина. Вот дзе веліч вырасла, дык веліч. (аб дрэве). *В. Старына.*

Вельма, *прс.* — літ. вельмі — весьма, очень. Вельма ты разумны, братка! *В. Старына.*

Венік, *а, м.* — веник. Німа веніка, чым хату замесьці. Пайду ў венікі (срезаць розгі и связывать их в веник). *В. Старына.*

- Веньдзіць**, *дзс.* (*прм.* венджаны)—коптць. Трэба веньдзіць сьцягнакэ. Веньдзяцца каўбасы. Эта шынка венджаная. *В. Старына.*
- Веньцер**, *а, м.*—сетка для ловлі рыбы, натянутая на обручи. Паставіў тры вяньцяры, але рыбы ня ўлезла ніяк. *С. Амельна, Пух. р.*
- Вепер**, *вэпра, м.* (*пам.* вепрык)—кабан. Закалолі вэпра. Па дварэ ходзіць вепяр. Сыты наш вепрык. *В. Запярыйне, Пух. р.*
- Вера**, *ы, ж.*—1) вероісповеданне. Пярайшоў у турэцкаю веру.—2) доверіе. Ніхто веры ня йме яму. *В. Старына.*
- Верабей**, *б'я, м.* (*мн.* вераб'е)—воробей. Вераб'е паелі ўсе каноплі. *В. Старына.*
- Верабейка**, *і, м.* верабейчык, *а, м.*—воробышек. На вішні шчабеча вярабейка. *В. Старына.* З гнязда пабралі вярабейчыкаў. *В. Старына.*
- Вераб'ішча**, *а, м.*—презр.—воробей. Вяраб'ішча дурнішча. *В. Старына.*
- Верад**, *у, м.*—веред. На шчацэ сеў верад. *В. Старына.*
- Верас**, *у, м.*—вереск (*Calluna Salisb*). Каровы хадзілі па верасу, дык нічога ня наеліся. *В. Старына.*
- Верацельніца**, *ы, ж.*—длинный речной червяк, употребляемый для ловли рыбы. Хадзілі капаць вярацельніцы, каб лавіць рыбу. *С. Дукора, Сьміл. р.*
- Верацяно**, *а, н.*—веретено. Німа вярацяна, чым прасьці. *В. Старына.* Дзед вытачыў вірацяно. *В. Дукоршына, Сьміл. р.*
- Верашчак**, *і, ж.*—кусочки мяса и сала, сготовленные с мукой в виде колотуши. Гасьцей частавалі вярашчакаю. *В. Старына.*
- Верашчэць**, *дзс.*—верещать. Ўзноў пачоў вярашчэць. Чаго ты там вярашчыш! *В. Старына.*
- Верзыці**, *дзс.*—говорить чепуху, что попало. Слухай ты яго, што ён табе вярэе. *В. Старына.*
- Верзыціся**, *дзс. безас.*—грезиться. Усю ноч верзлася пра нябошчыцу матку. *В. Старына.*
- Верх**, *у, м.*—1) верх, вершина. Палез аж на верх дзерава.—2) перевес. Хоча, каб яго быў верх.—3) излишек. Насыпаў жыта шаснастку з вярхом. *В. Старына.*
- Верхавіна**, *ы, ж.*—верхняя часть ствола, приблизит. от половины его. З этага пня будзя добрая вярхавіна. І ету вярхавіну можна класьці ў сьцяну. *В. Старына.*
- Верхаводзіць**, *дзс.*—руководить, заправляют. Адзін хоча ўсімі вярхаводзіць. *В. Старына.*
- Верхаводка**, *і, ж.*—вода по льду. Ужо пашла вярхаводка. *В. Старына.*
- Верхалаз**, *а, м.*—слово применяется к мальчику, лазающему по деревьям, с оттенком ругани и насмешки. Што эта с цібе будзя, вярхалаз ты? *В. Старына.*
- Верхаўё**, *я, н. зб.*—1) сено с вершины стога; обыкнов. бывает почерневшим от дождя. Я добра падзяліў сена: у саўхоз аддаў усё вярхаўё. *С. Амельна, Пух. р.*—2) вершины деревьев. Нацярабіў вазоў вярхаўя на дрова. *В. Старына.*
- Верч**, *а, м.*—сверток лык. Узяў вярч са два палосься. *С. Новацёлкі, Пух. р.*
- Весела**, *прс.*—весело. Стала весяла. *В. Старына.*
- Веселата**, *ы, ж.*—веселое состояние. Уся вясялата прапала ў яго. *В. Старына.*
- Веснавы**, *прм.*—весенний. Вяснавая ворыва ўжо кончылася. *В. Старына.*
- Весьніцы**, *ніц, мн.*—ворота из перекладинок. Паламаліся нашы весьніцы. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Весьці**, *-ціся, дзс.*—весть, вестись. Парá коні весьці пасьціць. Куды ты вядзесься с канём? *В. Старына.*
- Весялун**, *а, м.*—весельчак. Ну й вясялун еты Мікітал! *В. Старына.*
- Ветрана**, *прс.*—ветренно. На дварэ ветрана. *В. Старына.*
- Ветрык**, *а, м.*—ветерок. Такі-ж сягонья цёплы ветрык! *В. Старына.*

Вехаць, -хця, *м.* — пучок соломы для мойкі посуды. Хіба вехцям трэба атшараваць гаршчок. *В. Старына.*

Вецьце, *я, н. зб.* — ветви. Нарэзали на венік вецця. *В. Старына.*

Вечарына, *ы, ж.* — предвечернее время до солнечного заката. Во вячарыноу і скаціна лепяй ходзіць. *В. Старына.*

Вечарэць, *дзс.* — вечереть. На дварэ вячарэя. *В. Старына.*

Веялка, *і, ж.* — совок для веяния зерна рукой. Лёгінкыя веялка: ёмка веяць. Наброў веялку ячменю. *В. Старына.*

Веяць, *дзс. (прм. веяны)* — провеивать. Бацька на таку вея жыта. Веяны авёс насыпайця ў мяшке. *В. Старына.*

Вёрткі, *прм.* — подвижной. Такая-ж вёртка баба! *В. Старына.* Вёрткі, як уюн. *В. Белае, Пух. р.*

Від, *у, м.* — 1) видное место. Хай тапор стаіць на віду.—2) общее выражение лица. Свайго віду німа на ём. *В. Старына.*

Віда, *прс.* — как взвидеть, быстро. Віда, віда, растае сьнег. *В. Старына.*

Відавочны, *прм.* — находящийся на виду, вблизи. Тут поля відавочная. *В. Слопішча. Шацк. р.*

Відана — видено (кем). Дзе ета відана, каб яйца курыцу вучылі. *В. Старына.*

Відаць — видно. Відаць, дык нічога, мусіць, ня будзя. Ці відаць што праз етыя акуляры? *В. Старына.*

Віднець, *дзс. безас.* — светлеть, светать. Устоў, чуць стала віднець. На дварэ ўжо віднея. *В. Старына.*

Відны, *прм.* — светлый. Відная ноч. Відна стала сярод ночы, хоць ты йголки зьбірай. *В. Старына.*

Відочны, *прм.* — известный в округе человек. Дзядзька быў вельмі відочны. *В. Забалоцьце, Сьміл. р.*

Відук, *ў, м.* — мак самосейка. (Parraver Rhoëas L). На градах шмат відуку. *В. Старына.*

Відэлкі, -льцы, *аў, мн.* — вилки столовые. Падай мне, Галена, відэлкі! *С. Новасёлкі, Пух. р.* Мы ўмеяш есьці й бязь відэльцаў. *В. Старына.*

Віка, *і, ж.* — вика или горошек кормовой. (Vicia sativa L). Урадзіла добрая віка. *В. Старына.*

Вікоўе, *я, н.* — 1) стебли вымолоченной вики. Кабыля на нач доў вікоўя.—2) поле, бывшее под виной. Узаралі вікоўя пад жыта. *В. Старына.*

Вілачкі, *чак, мн.* — рогатка с зубцами для поддержания нитки в самопрялке. Пабіліся вілачкі ў самапрадца. *В. Харавічы, Сьміл. р.*

Вілачнік, *вільнік, а, м.* — палка в „вілах“, ухват. Згарэў вілачнік. *В. Старына.* У вілкі трэба новы вільнік. *В. Забалоцьце, Сьміл. р.*

Вілкі, *лак, мн.* — 1) вилы. Падавай сена вілкамі.—2) ухват. Вілкі ня бяруць гаршка. *В. Старына.*

Вільгаць, *і, ж. (польск. wilgoć)* — сырость. У каморы ўся адзежа папсавалася ат вільгаці. *В. Старына.*

Вільготны, *прм. (польск. wilgotny)* — сырой, пронизывающий (воздух на дворе). Сягонья нейкая вільготная надвор'я. *В. Старына.*

Віляць, *дзс.* — 1) виляют хвостом. Сабака ат радасьці аж хвостом віляя.—2) уклоняться от прямого ответа. Ня віляй: кажы проўду. *В. Старына.*

Вінавайца, *ы, м.* — виновный, обвиняемый. На дапрос узялі самых вінавайцаў. *В. Старына.*

Вінаваты, *прм.* — 1) боязанный. Людзі нам шмат чаго вінаваты.—2) виновный. Я-ж ня вінават, што ты ня ўмеяш рабіць. *В. Старына.* Ня плаціць багаты, а плаціць вінаваты. *Прык. С. Новасёлкі, Пух. р.*

Вінаваціць, *дзс.* — винить. Німа за што яго вінаваціць. *В. Старына.*

Вінда, *ы, ж.* — рычаг, употребляемый для вытаскивания воды и поднятия тяжестей. Ашчэ віндаю цягаям ваду. Калодку на ставё паднялі віндаю. *В. Старына.*

- Віны**, аў, *мн.* — піки—масть карт. Мае будуць віны, а твае хай бубны. *В. Старына.*
- Вінкель**, я, *м.* (*польск.* winkiel з *ням.* Winkel)—столярный наугольник. Атрысавоў пад віньяля, як трэба атрэзаць. *В. Старына.*
- Вінен**, *скар. прм.*—должен. Ашчэ троха вінян людзям. *В. Старына.*
- Вір**, у, *м.*—водоворот. Папоў у самы вір, дык чуць ня ўтапіўся. *В. Старына.*
- Вірлаты**, *прм.*—пучеглазый. Чорт ты вірлаты, чаго ты лезяш ка мне! *В. Старына.*
- Вірлатая яешня**—яичница, сжаренная из цельно-выпущенных на сквороду яиц. Гаспадыня падала вірлатаю яешню. *В. Старына.*
- Вірок**, вірка, *м.*—приспособление в виде трубки для свивания ниток веретена на клубок. Баба ўе ніткі на вірок. *В. Старына.*
- Вісельнік**, а, *м.*—висельник. Ета ня хлопец, а вісяльнік. *В. Старына.*
- Віслаухі**, *прм.*—с отвислыми, большими ушами. Купіў нейкаю шапку віслаухаю. Жабудька ты віслаухая! *В. Старына.*
- Вісока**, *прс.*—літ. высока. Вот вісока журавэ ляцяць! *В. Старына.*
- Вісокі**, *прм.*—высокий. Вісокі парог, аж нельга прыступіць. *В. Старына.*
- Вітацца**, *дзс.*—здороваться. С кім ты там вітоўся? *В. Старына.*
- Вітуха**, і, *жс.*—приспособление для свивания ниток. Ніткі зьвілі на вітуху, *В. Рудзенск, Сьміл. р.*
- Вітушка**, і, *жс.*—веревочка, каторой привязывается лапоть к ноге. Абуў лапці з вітушкамі. *В. Старына. (Пр. Абора),*
- Вітушнік**, а, *жс.*—насм.,—человек, ходящий в лаптях с „вітушкамі“. Ах ты вітушнік! За вітушніка замуж ня пайду. *В. Старына.*
- Віхар**, віхру, *м.*—вихрь. Вот усхадзіўся віхар! *В. Старына.*
- Віхор**, віхрэ, *м.*—чуб. У Макара на галаве віхор. *В. Белае, Пух. р.*
- Віць**, *дзс.*—вить. Час во ё, дык бяры ды ві ваяжкэ. Хучэй віма пурты ды павядом коні. Віця з мае пнянкі. *В. Старына.*
- Вішар**, ў, *м.*—сено, скошенное по льду. Накасілі шмат вішару. *С. Амельна, Пух. р.*
- Вішняк**, ў, *м.*—вишневый лист. Ў вагуркэ трэба палажыць вішняк. *В. Старына.*
- Вішчаць**, *дзс.*—визжать; голосить плача. Даволяй табе ўжо вішчаць. Нейдзя, мусіць, парасё вішчыць. *В. Старына.*
- Во**, *выкл.*—вот. Во які ты скупы, пачакай-жа? *В. Старына.*
- Воб**, *прыйм.*—гл. Аб. Кінаў міску вобзямялю. *В. Старына.*
- Вобад**, а, *м.*—обод. Трэба нацягнуць вобад (знач. оковать обод шиною) *В. Старына.*
- Воблівак**, а, *м.*—яйцо с тонкой скорлупой. Курыца зьнесла воблівак. *В. Старына.*
- Вобмаль**, *прс.*—в обрез, довольно мало. Корму сяголята вобмаль. *В. Старына.*
- Вобмарак**, у, *м.*—обморок. Схваціў вобмарак. Каб цібе, вобмарак вадзіў, як ты міне водзіш! *В. Старына.*
- Вобмяшка**, і, *жс.*—мелкая мякина, перемешенная с вареным картофелем, мукой и залитая теплой водой. Карова есьць вобмяшку. *В. Старына.*
- Вобраз**, а, *м.*—икона. На сыцяне вісіць вобраз. *В. Старына.*
- Вобру(ы)ць**, і, *жс.*—гл. Аброць. Вазьмі вобруць ды зьбегай па каня. *В. Крамяні, Пух. р.* Надзень каню сырыматнаю вобруць. *В. Старына.*
- Вова**, ы, *жс.* (*дзіцячае*)—волк. Ня плач, ато вова йзесьць! *В. Старына.*
- Вогнік**, у, *м.*—простудные прыщи около губ,—огневица. К хлапцу прыкінуўся вогнік. *В. Старына.*
- Вогнішча**, а, *н.*—пожарище. На вогнішчы асталіся адны галавешкі. *В. Вострава, Сьміл. р.*

Вогрубя, прс.—толстовато. Палатно выткала троха вогрубя. *В. Старына.*

Водаля, прс. (=літ. воддаль)—поотдаль. Стань троха водаля, ато замінаеш. *В. Старына.*

Водзэка, водзэчка, прс.—вот здесь. Тапор водзяка во. Палажы водзячка во. *В. Старына.*

Водлуг, прыйм.—по; сравнительно, по отношению. Водлуг другіх купіў дзяшавей. *В. Старына.*

Вожаг, у, м.—обгорелый конец палки. Маўчы, а то вось жогагам! *В. Скрыль, Пух. р.*

Вожкі, жак, мн.—гл. Важке. Чуць прыцэг вожкі саломы. *С. Амелына, Пух. р.*

Вожык, а, м.—ёж (*Epinaceus*). Хлапцэ выпарылі нейдзя вожыка. *В. Старына.*

Возера, а, н.—озеро. Пашлі рыбу лавіць на возера. *В. Старына*

Вой, выкл.—ой. Вой, вой, вой—што-ж ета будзя! *В. Старына.*

Войкаць, дэс.—ойкать. Пачала баба войкаць, схваціўшыся за живот. *В. Старына.*

Войська, а, н.—літ. войска. Шмат ідзе войска. *В. Вострава, Сьміл. р.*

Вока, а, н.—глаз. Сам усё бачыў на свае вочы. Пагавару з ім вока на вока. *В. Старына.*

Волава, а, н.—олово. Выліў із волава жуковіну. *В. Старына.*

Волак, у, м.—большой бредень. Шмат рыбы налавілі волакам. *В. Турэц, Сьміл. р.*

Волас, у, м. (пам. валасок)—волос. Чалавек цёмнага воласу. Нейкія маленькія валаскэ. *В. Старына.*

Вольнасьць, і, ж.—свобода. Ашчэ за маёй памяцьцю давалі вольнасьць (освобождение от крепостной зависимости в 1861 г.). *В. Старына.*

Вольны, прм.—1) свободный. Вольная пташка.—2) свежий (о воздухе). Вышаў на вольны воздух. *В. Старына.*

Воля, і, ж.—свобода. Каб яму далі волю, чаго-б ён толька ня нарабіў. Языком што хочаш гавары, толька рукам волі ня давай. *Прык. В. Старына.*

Воля, я, н.—зоб. У курыцы саўсім нічога німа ў волі. *В. Старына.*

Вомшар, у, м.—гл. Амшарына. Тут німа добраі травы, адзін вомшар. *В. Старына.*

Вон, выкл.—вон. Пашоў вон, сабака! *В. Старына.*

Вонь, прс.—вон там. Вонь, вонь нехта йдзе. *В. Старына.*

Вопрамяцьцю, прс.—опрометью. Ік доў, дык вопрамяцьцю паляцеў. *В. Старына.*

Вораг, а, м.—враг. Ворагу свайму ня зычу такога няшчасьця. *Прык.* Усе варагэ твае хочуць, каб ты з жонкаю разлучыўся. *В. Старына.*

Вораны, прм.—вспаханный. Ета вораная зямля. *В. Старына.*

Ворчык, а, м.—палка, за которую припрягают другую лошадь в телегу. Запрэгли каня на ворчык. *В. Жораўкі, Сьміл. р.*

Ворыва, а, н.—время пахоты. Зараз пачнецца ворыва. *В. Старына.*

Восім, ліч.—літ. восем. Восім—сена косім. *Прыгав. В. Старына.*

Воспа, ы, ж.—оспа. У дзяцей воспа. *В. Старына.*

Востры, прм.—1) острый. Востры нож.—2) хитрый, пронырливый. Бачыш, які востры ты! *В. Старына.*

Восыпка, і ж.—сыпь, прыщи. Па ўсяму целу нашла восыпка. *В. Старына.*

Вось, прс.—вот. Вось дзе ліха! *В. Старына.*

Восьдзэка, восьдзэчка, прс.—вот здесь, совсем близко. А нож восьдзэчка ляжыць *В. Старына.*

Восьці, яў, мн.—вилы в 3-4 зубца для битья рыб. Сёма заблілі восьцімі. *В. Старына.*

Восяка, прс.—вот здесь. Восяка ў кніжца лістоў няма. *В. Клятное, Пух. р.*

Вот-жаж, прс.—вот уж. Вот-жаж я табе пакажу! *В. Вострава, Сьміл. р.*

Вотаўсьця, прс.—толстовато. Сукно вышла вотаўсьця. *В. Старына.*

Вотчим, а, м.—отчим. А мой воччим добры. *В. Старына.*

Вотшыб, у, м.—отлёт в разстоянии. Хата стаіць на самум вотшыбя. *В. Старына.*

Воўк, а, м.—волк. Воўка ногі кормяць. *Прык. С. Новасёлкі, Пух р.* Куды, воўча, бяжыш?—Па пасьледняя. *Прык. В. Лешніца, Сьміл. р.*

Воўкавы, прм.—волчий. Воўкава гняздо. *В. Старына.*

Воўна, ы, ж.—овечья шерсть. Будам часаць воўну. *В. Старына.*

Воўчая крапіва,—норичник узловатый (*Scrophularia podosa* L) и водзяной (*Scrophularia aquatica* L). Воўчая крапіва ня пяэцца. *В. Запярыйне, Пух р.*

Воўчае мяса—бран. на животных: лошада, корову и собаку. Куды, воўчая мяса, лезыш! *В. Старына.*

Воўчая мята—чистец лесной (*Stachys germanica* L) и болотный (*Stachys palustris* L). *В. Старына.*

Воўчыя сьпічкі,—кукушкин лён (*Polytrichum commune* L). На купіня адны воўчыя сьпічкі. *В. Капейна, Сьміл. р.*

Вохкаца, дэс.—презр.,—шевелиться, говоритс в злобе. Вохкайся ты хучэй. *В. Забалоцьце, Сьміл. р.*

Вохкаць, дэс. (зак. *вохнуць*)—кричать, „вой“, „вох“. Вот спалохаўся, аж вохнаў. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Воцат, цату, м. (польск. *oset z лац. acetum*)—уксус. Квас кіслы, ік воцат. *В. Старына.*

Вочап, у, м.—журавль при колодце. У калодзіжы атарвоўся вочап. *В. Старына.*

Вочка, а, н.—петля в носке или чулке при вязаньи. Спусьціла цэлых тры вочки, робячы панчошу ў пацёнку. *В. Старына.*

Вош, ы, ж.—вошь (*Pediculus*),—Нешта кусаяцца, але ніднае вошы ня знашоў у сароцца. *В. Старына.*

Вугал, глѧ, м.—угол. Зрубіў хату ў нямецкі вугал. *В. Старына.*

Вугаль, ю, м.—уголь. Каваль ня робіць: німашака вугалю. *В. Старына.*

Вугалье, я, н, зб.—угли. У кузьню прывезлі вугалья. *В. Старына.* У печы шмат вугалья. *В. Турэц, Сьміл. р.*

Вугляваты, прм.—дающий много угля. Эта вугляватая палена: чоршта вугалю нагарэла ат яго. *В. Старына.*

Вуда, ы, ж.—уда. На вуду ловяць рыбу. *В. Старына.*

Вудзілна, а, н., **вудзіла**, ы, ж.—удилице. Зламалася вудзілна. *В. Старына.* Атсек чатыры вудзілы. *В. Лядцо, Пух. р.*

Вужака, і, ж., **вуж**, а, м.—уж. На сонца выпаўзла вужака. У хлевя завяліся вужэ. *В. Старына.*

Вузгалаўе, я, н., **вузгалавень**, я, м.—приспособление, употребляемое для возки бревен, когда телега идет под задние концы бревен, а передние концы (комли) кладутся на тележку с „вузгалаўем“. Памалу кладзі бярыно, ня зламі вузгалаўя. *В. Старына.* Прынясі на калёса вузгалавянь: паедам у лес. *В. Харавічы, Сьміл. р.*

Вузел, вузлѧ, м. (нам. *вузельчык*)—узел. Ня разьвязаць вузлѧ. Маленькі завяжы вузельчык. *В. Старына.*

Вузенькі, прм.—узенский. Саўсім вузянькі наш загончык. *В. Старына.*

Вузкі, прм. (скар. *вузак*). Вузкія рукавэ у сьвіця. Так вузак двор, што й чавярнуцца німа дзе. *В. Старына.*

Вуй, вакл.—ой. Вуй, баюся! *В. Старына.*

Вулей, вўлея, м. (мн. *вўльѧ*)—улей. На другі рой ня будзе вўлея. У вўльѧх памерзлі пчолы. *В. Старына.*

Вуліца, ы, ж.—улица. Хоць за курыцу, абы на сваю вуліцу. *Прык. С. Новасёлкі, Пух. р.*

Вулка, і, ж.—дорога, проходящая поперек деревни, приблизительно по середине. Паедам вулкаю. *В. Старына.*

Вулы *выкл.*—подражательное междометие для приманивания голубей. Трэба паманіць галубкоў

- пакарміць: вуль! вуль! вуль! *В. Старына.*
- Вум**, а, м.—ум. Ні вума ў яго, ні розуму. *В. Старына.* Што стары кажа на глум, то ты бяры на вум. *Прык. В. Дайнава, Пух. р.*
- Вумны**, прм.—умный. Мікіта вумны чалавек. *В. Старына.*
- Вунь**, **вуньдзека**, прс.—вон где. Вунь нашы снапэ стаяць. Але вуньдзяка вунь наш конь ходзіць. *В. Старына.*
- Вурзнуць**, дзс.—быстро ускользнуть из рук. Рыба вурзнула цяраз шнур (у крызе). *В. Лядцо Пух. р.*
- Вус**, **вўса**, м. (мн. вусы)—ус. У Вахрама ужо вўсы парасьлі. *В. Старына.*
- Вусны**, прм.—устный. Вучальнік добра рашае вусныя задачы. *В. Старына.*
- Вустаўка**, і, ж.—вставка для надточки рубашки на плечах,—идет по ключице. Пашыла сарочку з вустаўкамі. *В. Старына.*
- Вусяка**, прс.—вот как раз. Вусяка, дзяля цябе ета й зробляна. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Вусень**, і, ж.—гусеница. Вусянь паела капусту. *В. Старына.*
- Вутка**, і, ж.—утка. Паляцелі дзікія вуткі. *В. Старына.*
- Вуха**, а, н. (мн. вушы)—ухо. У яго, ік у сьвіньні, вялікія вушы. *В. Старына.*
- Вухналь**, а, м.—польск. (h) ufnal з ням. Hufnagel) гвоздь с постепенно утолщающимся верхним концом вместо шляпки; такие гвозди употребляются для ковки лошадей. Копыт у каня цьвёрды, аж вухналя нельга загнаць. *В. Старына.*
- Вуцяне**, яці, н. (мн. вуцянята)—утёнок. Хлонцы пабралі ў гняздзе вуцяната. Злавіў адно вуцяне. *В. Старына.*
- Вучальнік**, а, м.—ученик. Вучальніке ужо бягуць дамоў. *В. Старына.*
- Вучоны**, прм.—ученый. Вучонага нечага вучыць. *Прык. В. Старына.*
- Вучыць**, -цца, дзс.—учить, -ться. Дурнога, колька ня вучы, усяроўна

нічога ня будзя. Ведама гультай, дык лянуяцца вучыцца. *В. Старына.*

- Вушак**, а, м.—косяк. Рэзнаўся галавою аб вушак. *В. Старына.*
- Вушка**, а, н.—ушко (в ведре, уша-те и лапте). Выламалася ўцэбры вушка. У лапці парвалася вушка. *В. Старына.*
- Вушывец**, у, м.—мокрица (*Stellaria media*. Vill). Шмат вушыўцу у выльнё. *В. Старына.*
- Выбарсаць**, дзс. (прм. выбарсаны)—вытянуть з лапты „aborы“. Выбарсаў патоптаны лапаць. Валяяцца па хаця выбарсаны лапаць. *В. Белае, Пух. р.*
- Выбаўляць**, дзс. (зак. выбавіць)—избавлять. Чуць выбавілі воз із гразі. *В. Старына.*
- Выбахаць**, дзс.—1) выплескать воду или др. жидкость. Выбахаў усю ваду з ядра.—2) с жадностью выесть. Выбахаў адзін цэлаю міску буракоў. *В. Старына.*
- Выбіваць**, дзс. (зак. выбіць)—1) выколачивать. Рукою выбіў вакно.—2) отбивать холст. Бабы выбіваюць палатно.—3) вытёсывать что-либо из камня. Дзед выбіў тачыла. *В. Старына.*
- Выбіранкі**, нак, мн.—раньше созревшая и раньше выбранная (вырванная) конопля. Параскідалісі пад страхою выбіранкі. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Выбіраць**, -цца, дзс. (зак. выбраць, -цца)—1) выбирать что. Выбраў сухую касу.—2) собираться уходить или уехать. Бацька выбіраецца ў лес.—3) иссякать. У нашум калодзіжы выбіраецца вада. *В. Старына.*
- Выбіраць**, дзс.—собирать с поля картофель, рвать созревшую в огороде конопель. Нашы паехалі выбіраць картоплю. Маці выбірае ў вагародзя коноплі. *В. Старына.*
- Выбіцца**, дзс.—1) вылезть с трудом из грязи или др. места. Чуць выбіўся з балота.—2) выйти в люди. Во хлопца выбіўся ў людзі—будзя жыць. *В. Старына.*

- Выблядак**, дка, *м.*—удавшийся развратным человек; служ. бранным. Выблядак нейкі: вечна цягаецца. *В. Старына.*
- Выбойна**, *ы, ж.*—выбойна. Воз абярнуўся ў выбойна. *В. Старына.*
- Выбрукаваць**, *дзс.* (*прм. выбрукаваны*)—вымостить камнем. Выбрукавалі места (мястэчка). Уся вуліца выбрукавана. *В. Старына.*
- Выбрыкваць**, *дзс.*—подпрыгивать с откидываньем задних ног. Выбрыквая жарабок. Выбрыкуя жарабё. *В. Старына.*
- Выбрыціць, -цца, дзс.**—выбрить, -ться, Выкасіў, усяроўна. Ік выбрыціў. Выбрыціцца сабе ды пахаджая *В. Старына.*
- Выбудаваць**, *дзс.*—выстроить. Выбудаваў добраю хату. *В. Старына.*
- Выбягаць**, *дзс.* (*зак. выбегчы*)—выбегать. Выбяг на вуліцу пагуляць. Выбяг крупнік. *В. Старына.*
- Выважваць**, *дзс.* (*зак. выважыць*)—вывешивать. Як акуратна выважвая. Выважуя, каб ікраз было тры хунты. *В. Старына.*
- Вывараць**, *і, ж.*, **выварацень**, *гня, м.*—вывернутое бурей дерево. Заброў на дрова вывараць. Валяцца выварацань. *В. Старына.* (*Пр. Выскідзь*).
- Вывесьціся**, *дзс.*—перевестись. Даўнейшая ўжо ўсё вывяслася. *В. Старына.*
- Выворваць**, *дзс.* (*зак. вывараць*)—выпахивать что вообще, а картофель для уборки его с поля. Аручы вы'раў камяня. Паедам выворуваць картоплю. *В. Старына.*
- Вывостраваць**, *дзс.* (*зак. вывастрыць*)—оттачивать. Надта ня вывоструй ужо нажа, ато рукі ашчэ парэжаш. Вывастрыў добра брытву. *В. Старына.*
- Вывучваць**, *дзс.* (*зак. выўчыць*)—выучивать. Добра трэба вывучваць урокі. Выўчу я цібе, дзяціна, як рабіць. *В. Старына.*
- Выварачваць**, *дзс.* (*зак. вывернуць*)—выворачивать. Сарочка выварнута: выварачуваць ня трэба. Каб с цібе выварнула кішкі! *В. Старына.*
- Выгаблёўваць**, *дзс.* (*зак. выгаблеваць, прм. выгаблеваны*)—выстругивать рубанком. Во як выгаблёвая зуслон. Гладка выгабляваў дошку. Добра выгаблявана падлога. *В. Старына.*
- Выгаварваць**, *дзс.* (*зак. выгаварыць*)—1 выговаривать—произносить слова, звуки. Так і ня выгаварым, як трэба.—2) делать замечание. Хай ня выгаварваюць за глупства людзі. *В. Старына.*
- Выгада, выгода**, *ы, ж.*—выгода. Ён жыве ў выгадзя. Ня так шкода, як ня выгёда. *Прим. В. Старына.*
- Выгадваць**, *дзс.* (*зак. выгадаць*)—выгадывать; находить в чем выгоду. Выгадаў с хунт гарбузікаў. Нічога ты тут ня выгадаў. *В. Старына.*
- Выгаіць**, *дзс.*—вылечить. Чуць выгаіў скулу. *В. Старына.*
- Выгаладавацца**, *дзс.*—проголодаться. Выгаладаваўся за дзень добра. *В. Старына.*
- Выган**, *у, м.*—выгон. Коні ходзяць на выганя. *В. Старына.*
- Выганашыць**, *дзс.* (*прм. выганашаны*)—выщипать плоды с фруктового дерева или-же ошипать для корма ботву. Чужыя дзечи выганашылі ўвесь садок. Выганашаны ўсе грады. *В. Старына.*
- Выгортваць**, *дзс.* (*зак. выгарнуць, прм. выгарнуты*)—выгребать. Ня трэба с печы выгортваць вугальля: у ямца ё. Выгортуваць картоплю с попялу. Вазьмі выгарнуты вугаль прыкуруць. *В. Старына.*
- Выгінасты**, *прм.*—изогнутый. Выгінастая сьпіна ў каня. Столь з закоту—дык вельма выгінастая. *В. Старына.*
- Выгінуць**, *дзс.*—пропасть. Нешта ўсе бураке выгінулі. *В. Старына.*
- Выглытаць**, *дзс.*—выглотать, выложить. Выглытаў жбан малака. *В. Старына.*
- Выглядваць**, *дзс.* (*зак. выглядзець*)—высматривать. Ходзіць ды выглядвая, ік злодзій. Эта ён вы-

- глядзяў, дзе ляжыць, ды сьцэг.
В. Старына.
- Выглянцаваць, дзс.**—навесть хороший глянec. Выглянцаваў боты, аж блішчаць. *В. Старына.*
- Выгодзьдзе, я, н.**—удобство, выгода. Эта хустачка выгодзьдзя дзіцяці. *В. Старына.*
- Выгрызаць, дзс. (зак. выгрызыці)**—тщательно выедать траву. Хай конь во выгрызая ўзьмежак. І зубамі тут ня выгрызыці. *В. Старына.*
- Выдаваць, дзс. (зак. выдаць)**—1) тратить, расходовать. На боты выдаў тры рублё.—2) в безличном значении, —казаться похожим. Хуста старая, а выдае, усяроўна, ік новая. *В. Старына.*
- Выдзімаць, дзс. (зак. выдзімуць)**—выдувать. Выдзімая бурбалкі з мыла.
- Выдзіраць, дзс. (зак. выдзерці)**—выдирать. Мядзьведзь выдзірая мёд з вульпёў ды есьць. *В. Старына.*
- Выдзьмухваць, дзс. (зак. выдзьмухнуць)**—выдувать. Стоў выдзьмухваць пыл ды вока запарушыў. Выдзьмухні пясок з насеньнікаў. *В. Старына.*
- Выдзяўбаць, дзс. (зак. выдзяўбіці)**—1) выдалбливать. Выдзяўбая дзірку долатам.—2) выклёвываць. Хай куры выдзяўбуць з міскі куцьцю. *В. Старына.*
- Выдранчыць, дзс. (польск. wydęszyc)**—выстегать. Во выдранчыў бацька свайго пястуна! *В. Старына.*
- Выдумваць, дзс. (зак. выдумаць)**—изобретать. Сядзіць ды выдумвая, як зрабіць лепяй. Выдумалі новаю машыну. *В. Старына.*
- Выдумляць, дзс. (зак. выдумаць)**—измышлять, выдумывать. Нечага лішняя выдумляць. *В. Старына.*
- Выдыхаць, дзс. (зак. выдыхаць)**—выносить болезнь. Чуць выдыхаў хваробу. Ашчэ тую бойку выдыхая. *В. Старына.*
- Выенчыць, дзс. (польск. wujęszyc)**—струдом выпросить, выклянчить. Чуць выянчыў у етаі скупечы рубля грошай. *В. Старына.*
- Выжабраваць, дзс.**—добыть что нишением или выпросить подобно нищему. Рад, каб дзе выжабраваць кусок хлеба. *В. Старына.*
- Выжара, ы, ж.**—яма, образовавшаяся после выгорания торфа и наполненная водою. Карова залілася ў выжары. *С. Амельна, Пух. р.*
- Выжарына, ы, ж.**—топкое место на болоте или сенокосе. Залез у выжарыну па самая горла. *В. Старына.*
- Выжла, а, н. (польск. wyżeł)**—охотничья ищейка собака; в перен. см.—пронырливый подросток. Такая-ж выжла: усюды яно табе падгледзіць. *В. Старына.*
- Выжлукціць, дзс.**—1) выщелочить. Выжлукціла плацьця.—2) с жадностью выесть. Выжлукціў міску капусты. *В. Старына.*
- Вызваліць, -ца, дзс. (зак. вызваліць, -ца)**—избавлять, -ться. Вайною народ будзя вызваліцца ат паноў. Чуць вызваліўся з бяды. *В. Старына.*
- Вызраваць, дзс. (русизм)**—вызревать. Хай агурок ашчэ ляжыць, хай вызрае. *В. Старына.*
- Вызубрыць, дзс.**—хорошенько побранить. Добра вызубры яго! *В. Слонішча, Шац. р.*
- Вызырыць, дзс.**—выгнать вон; так говорят насмешливо и при злобе. Вызыр пайдзі яго с хаты. *В. Слонішча, Шацк. р.*
- Вызьвярыцца, дзс.**—1) обозлиться, рассвирепеть. Чаго ты вызьвярыўся на дзіця?!—2) специально о морозе. Вызьвярыўся мароз, аж нельга й на двор высунуцца.—3) выкатить глаза от злобы. Ёх, ік гад той, вызьвярыў вочы! *В. Старына.*
- Выйграць, дзс.**—выиграть. Выйграў, ік Заблоцкі на мыла. *В. Старына.*
- Выйці, дзс.**—1) выйти куда-л. Маці некуды вышла—2) быть израсходованным. Вышаў увесь корм.—3) случиться, в безлич. значении. Так вышла: нічога ня паробіш. *В. Старына.*

Выйціся, дзс.—остатся. Ад зімы троха вышлася сена. *В. Старына.*

Выказваць, дзс. (зак. выказаць)—1) высказываць, выговариваць слова, звуки. Ё аднага слова ня можа выказаць.—2) выдаваць ко-го. Злодзяя выкажуць людзі.—3) сильно ругаць. Што ён на яго выказуя, аж страх слухаць! *В. Старына.*

Выкалачваць, дзс. (зак. выкалаціць)—1) выколачываць в общем значенні. Выкалачу я мех, што быў з мукою. *В. Вострава, Сьміл. р.*—2) прыгатавливаць кулі—толстые снопы соломы,—выкалачываць мелкую солому. Трэба йці выкалачваць кулё. *В. Старына.*

Выкараніць, дзс.—известь с корнем. Ніяк ня выкараніць вішань у гумне. *В. Старына.*

Выкарчываць, дзс.—1) вынуть из земли пень с корнями. Чуць выкарчываліпень.—2) очистить место от пней. Выкарчывалі пасяку. *В. Старына.*

Выкасоўваць, дзс. (зак. выкасаваць)—вычеркиваць напісанае. Усіх выкасоваюць і міне выкасоўюць з этага спіска. *В. Старына.*

Выкаўзаць, -ца, дзс.—вымарать, -цца. Усе дзіця выкаўзалася ў гразь. Выкаўзаў рукавэ ў сароцца. *В. Старына.*

Выкачываць, дзс. (зак. выкаціць)—выкачываць. Давай выкацім ступу ў сенцы. Ня трэбала выкачываць калодкі с хаты. *В. Старына.*

Выквацаць, -ца, дзс. (прм. выквацаны)—вымарать, -цца в дэгце или другом чорном, марком веществе. Усе штанэ выквацаў у дзёгаць. Ходзіць выквацаны ў гразь. *В. Старына.*

Выкідаць, -ца, (зак. выкінуць, прм. выкінуты)—выбрасываць, -цца. Выкінь сьмецьця вон. Клубок выкінаўся йс кошыка. Нож мусіць выкінуты на двор. *В. Старына.*

Выкідацца, дзс. (зак. выкідацца)—1) воспитываться, вырастаць. Памаленку хлопчык і выкідаўся.

2) переживать, переносить определенное время. Каб зіму як выкідацца, а там ня бяда. *В. Старына.*

Выклапатаць, дзс.—выхлопотать. Выклапатаў сабе бяревенья на хату. *В. Старына.*

Выклёўвацца, дзс. (зак. выклёнуцца)—выводиться. Нешта ня выклёўвацца нашы пылянята. З яйца зараз выклёняцца пылянё. *В. Старына.*

Выклінаць, дзс.—проклинать. Выкліная і бацькоў, і дзядзькоў. *В. Старына.*

Выкрутасы, аў, мн.—изгибы. Рака йдзе выкрутасамі. *В. Жораўкі, Сьміл. р.*

Выкручываць, дзс. (зак. выкруціцца)—1) выходит с хитростью из создавшегося положения. Чуць выкруціўся з бяды.—2) ломаться. Даволяй табе ўжо выкручывацца. Выкручывацца, ік тоя чарцяне. *В. Старына.*

Выкручываць, -ца, дзс. (зак. выкруціць, -цца)—1) вывёртываць, -цца. Ніяк ня выкручывацца шрубца. Ня выкручуй рукі.—2) выжымаць воду, крутя что-либо на моченное. Добра выкруці аначку, каб сухая была. *В. Старына.*

Выкрышыцца, дзс.—искрошиться. У Івана выкрышыўся зуб. *В. Старына.*

Выкуліць, -ца, дзс.—вывернуть что-либо из повозки или телеги. Глядзі, ато выкулісься йз драбінак. *В. Старына.*

Выладзіць, -ца, дзс.—снарядить, -цца в дорогу. Дзядзька выладзіўся ў дарогу. Выладзілі сына ў заробаткі. *В. Старына.*

Вылажыць, дзс. (прм. вылажаны)—выхолостить. Вылажыл жарабка, дык ніяк ня можа аправіцца. *С. Дуко́ра, Сьміл. р.* Вылажаны жарабок. *В. Старына.*

Вылаяць, дзс. (прм. вылаяны)—выругаць. Маўчы, ато вылаю па першае чысло. Пабег вылаяны, ік цюцька. *В. Старына.*

Вылегчаць, дзс.—выхолостить. Канавал вылягчаў жарабка. *В. Старына.*

Вылежвацца, дзс (зак. вяляжацца)—вылежывацца. Вылежваяцца колька сам хоча. Пара уставаць ужо: вяляжаўся даволяй. *В. Старына.*

Вылеццець, дзс.—1) вылететь. Із рук вяляцяў вярабейчык.—2) быстро выбежать. Ік бачыш вяляцяў ён іс хаты. *В. Старына.*

Вылізацца, дзс.—прихорошыцца, причесацца. Бач, як вылізаўся Міхась. *В. Старына.*

Вылізваць, дзс. (зак. вылізаць)—вылизывать. Хай вылізаў сабе кот малако доля. *В. Старына.*

Вылічыць, дзс.—высчитать. З міне вылічылі рубля. *В. Старына.*

Вылузацца, дзс.—вырвацца из чых-либо рук. Чуць вылузаўся з яго рук. *В. Старына.*

Вылузваць, -цца, дзс. (зак. вылузаць, -цца)—вылушивать, -тсья. Чысьцей вылузвай пасоло. Вылузаў соб па каліву. *В. Старына.*

Вылупіцца, дзс.—набросіцца с криком. Ік вылупіцца бацька на сына—хочь ты ўцякай! *В. Старына.*

Вылупіць, дзс.—1) отодрать хорошо. Ік вылупіў малага раз-другі, дык і пярastoў дурэць.—2) выпучить глаза. Чаго ты вылупіў свае бельмы? *В. Старына.*

Вылюдзец, дзс.—возрасти, стать солидным. Хлопяць ік пабыў у чужых, дык і вылюдзеў. *В. Старына.*

Вялягаць, дзс. (зак. вялегі)—о посевах, — обваливаться от собственной тяжести или от града, дождя. Пшаніца так урадзіла, аж вялягла. Лён вялягая. *В. Старына.*

Вымагаць, дзс. 1) требовать. Агародніна вымагаць добрае зямлі.—2) брать вымогательством. Толька ведаю вымагаць гасьцінцы. *В. Старына.*

Выманьваць, дзс. (зак. выманіць)—добывать обманом. Выманіў ад дзіцяці цукерку. Толька ведаю выманюваць ад другіх.—2) выманывать, выводит сабаку вон. Вымані сабаку вон. *В. Старына.*

Вымарачыць, дзс.—с трудом выпросить. Чуць вымарачыў у яго за-

латоўку. Вымарачыў чарку гарэлки. *В. Старына.*

Вымасьціць, дзс. (прм. вымашчаны)—выстлать досками, плитками, камнем или иным чем. Вымасьцілі хату. Вымасьцілі вуліцу. Грэбля пярэд Сьмілавічамі вымашчана. *В. Старына.*

Выматацца, дзс.—изматывацца. Выматаўся за дзень, бегаючы за статкам. Выматаўся за дзень косячы. *В. Старына.*

Вымураваць, дзс.—выкласть из кирпича (камня) постройку. Пан вымураваў быў сабе новы палац, але ня давялося параскашацца ў ём. *В. Старына.*

Вымуштраваць, дзс.—строго побранить кого, отделать. Глядзі, чалавеча, ато вымуштрую па першай чысло! *В. Старына.*

Вымыслы, аў, мн. 1) излишние выдумки, требования, капризы. Вельматрэба тут усякія вымыслы...—2) ложь. Усё эта адны вымыслы. *В. Страна.*

Вымышляць, дзс.—измышлять, выдумывать лишнее. Ат, вымышляеш ты ды й годзя! *В. Старына.*

Выменяць, дзс.—выменять. Вымяняў быка на індыка. *Прык. В. Старына.*

Вымергаваць, дзс. (прм. вымергаваны)—вымерить, выделить. Каб ашчэ з этага куска як на рукавё вымергаваць. Мне ўжо вымергавана маё. *В. Старына.*

Вымерці, дзс.—вымереть. Калі етак будзя хвароба крышыць, дык усе людзі могуць вымерці. Усе вымерлі з грунту. *В. Старына.*

Вымесці, -ціся, дзс.—вымести, -тсья. І собіла-ж яму ету цацку вымесці. Ёголка нейдзя вымялася с сьмецьцям. *В. Старына.*

Вымя, я, н.—вымя. Карова атпусьціла вым'я (зн. вым'я напоўнілася малаком перад цяленьем) *В. Старына.*

Вынікаць, дзс.—случацца. От і вынікла бяда няспадзявана. *В. Старына.*

Вынімаць, дзс. (зак. выняць)—вынимать. Трэба выняць зімнія вокна. Пайду вынімаць прахэньня

- с суда (здымаць, браць копію судовага рашэння). *В. Старына.*
- Выносіць, дзс. (зак. вынесьці)**—выносіць. Выносьця ўсё с хаты вон. Прасьніцу трэба вынясьці ў сенцы. *В. Старына.*
- Выпадак, дку, м.**—случай. Трапіўся нам нядобры выпадак. На ўсякі выпадак трэба мець рубля. *В. Жораўкі, Сьміл. р.*
- Выпазуваць, дзс.**—вынуть паз из бревна. Выпазуваў бярвіно на зруб. *В. Матарова, Сьміл. р.*
- Выпаласкаць, дзс. (прм. выпаласканы)**—1) вымыць. Добра выпаласкала плацця. Выпаласьні міску. Сарочка выпаласкана.—2) в ругат смысле. Каб твая маць выпаласкала! *В. Старына.*
- Выпаліць, дзс. (прм. выпалены)**—выжечь. Сяголета выпаліла ўсю пашу. Кругом усё ік выпаліна. *В. Старына.*
- Выпарацца, дзс.**—напаріцца в бане. Добра трэба выпараццы ў бані. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Выпорваць, -цца, дзс. (зак. выпараць, -цца)**—1) отшивать, выпарывать. Выпоря гузікі іс сарочкі—2) выискивать. Сабака нейдзя выпараў зайца. *В. Старына.*
- Выпасьці, дзс. безас.**—случыцца, прыйтись. Што каму выпадзя, таму тоя й будзя. Ня выпала мне сягонья паехаць у лес. *В. Старына.*
- Выпасьціць, дзс.**—1) вытравить сеенокос или посев. Чужыя людзі ўсю нашу сынажаць выпасьцілі.—2) откормить лошадей на пастбище. За лета добра выпасьціў каня. *В. Старына.*
- Выпаўзаць, дзс. (зак. выпאўзьці)**—выползть. Гадзюка выпאўзая грэцца на сонца. Вожык ня можа выпאўзьці з ямы. *В. Старына.*
- Выпаўніць, дзс.**—исполнить. Выпаўніў усё, што загадалі. *В. Старына.*
- Выпацкаць, дзс. (прм. выпацканы)**—вымарать. Выпацкаў усе рукі ў цеста. Ходзіць выпацканы ў мuku. *В. Старына.*
- Выпелегаваць, -цца, дзс. (польск. wupieć gnowaś)** выхольць, -тсья. Выпялягавалі сынка сабе—адна пацеха з яго. *В. Старына.*
- Выперадзіць, дзс.**—опередить. Ну бязьма: хто каго выперадзіць. *В. Старына.*
- Выпіхаць, дзс. (зак. выпхнуць)**—выталкивать. Сілаю выпіхаць іх іс хаты нечага, а сказаць трэба, каб самі вышлі. Выпхні йз дзіркі аначу. *В. Старына.*
- Выпіць, дзс.**—выпить. Выпі ты свае кроплі. *В. Старына.*
- Выплываць, дзс.**—о ржаных колосьях: осыпаться от перезрелости. Пярастоіць жыта, дык і выплыва ўсё. *В. Старына.*
- Выпнуць, -цца, дзс.**—1) выпялить. Выпнаў сваё пуза.—2) выставить, -тсья. Выпнаўся наперад пярэд усімі. *В. Старына.*
- Выпраўляць, -цца, дзс. (зак. выправіць, -цца)**—снаряжать, -тсья в дорогу. Зоўтра выпраўлямся ў заробаткі. Выправілі сына ў навучу. *В. Старына.*
- Выпрагаць, дзс. (зак. выпрагчы)**—выпрягать. Выпрагай каня. Ня можа ён выпрагчы каня. *В. Старына.*
- Выпрастацца, дзс.**—выпрямиться. Ня можа саўсім выпрастацца. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Выпраць, дзс.**—выпреть. У лагчыня шмат жыта выпрала. *В. Старына.*
- Выпрацаваны, прм. дзс.**—истощенный работою (о лошади). Конь выпрацаваны, а ён хоча за яго вялікія грошы ўзяць. *В. Старына.*
- Выпрудзіцца, дзс.**—подохнуть распластавшись, в ругат. см. Вот каб ты выпрудзіўся етакі кот: усю смятану паеў! *В. Вострава, Сьміл. р.*
- Выпруціцца, дзс.**—гл. Выпрудзіцца. Ік пацэг па сабаку кіям, дык ён і выпруціўся. *В. Старына.*
- Выпустак, тка, м.** телёнок, который впервые идет в поле со стадом. Маю дзьве каровя й аднаго выпустка. *С. Амельна, Пух. р.*
- Выпучваць, дзс. (зак. выпучыць)**—выпучивать. Ня выпучывай ты

вельма свайго пуза. Выпучыў вочы. *В. Старына.*

Выпыльваць, дзс. (зак. выпыліць)—выколачываць от пыли. Панясу на двор выпыльваць мяшкё. Выпылі сьвіту сваю, ато пылу шмат на ёй. *В. Старына.*

Выпытваць, дзс. (зак. выпытаць)—выспрашываць. Папалі малага ды давай выпытываць у яго праз усё. Няўзамётку так і выпыталі ў яго што хацелі. *В. Старына.*

Выпякаць, дзс.—выжигать. Шылам выпяк дзірку. *В. Старына.*

Выраб, у, м.—выделка. Сукно свайго вырабу. *В. Старына.*

Вырабіцца, дзс.—выйти из создавшегося трудного положения. Чуць вырабіўся чалак з бяды. *В. Старына.*

Вырабляць,-цца дзс. (зак. вырабіць, прм. выраблены)—1) отделять вещь. Вырабіў сундук, аж глянуць міла! Калі зямля вырабляна добра, дык і родзіць—2) скоморошничать. Чаго толька ён ня выраблёў выпіўшы! Ня вырабляйся лішняя! *В. Старына.*

Вырадак, дка, м.—выродок. Усе слушаюцца бацькі, толька адзін еты вырадак робіць, што хоча. *В. Старына.*

Вырай, ю, м.—1) теплая страна, куда осенью улетают на зиму птицы и откуда они возвращаются весной. Ужо ластаўкі паляцелі ў вырай. *В. Старына.*—2) самыя птицы, улетающие в „вырай“. Вэнь ляціць вырай. *В. Старына.*

Выраніць,-цца, дзс.—выронить, выпустить из рук. Глядзі, ато выраніш міску із рук. Шклянка не'к выранілася ды пабілася. *В. Старына.*

Выратаваць,-цца, дзс. (прм. выратаваны)—спасти,-тись. Утапіўся-б у рацэ, але людзі выратавалі. Што выратавана, а што згарэла ў пажары. *В. Старына.*

Вырахаваць, дзс. (прм. вырахаваны)—высчитать. Трэба-ж і сабе што-небудзь вырахаваць. У яго ўжо усё вырахавана. *В. Старына.*

Вырэзваць, дзс. (зак. выразаць)—1) вырезать. Іс паперы буду вырэзваць палоскі. Зладзеі выразалі ўсю сям'ю.—2) в бранном смысле. Каб твая маць выразала! *В. Старына.*

Высаджваць, дзс. (зак. высадзіць)—1) высаживать. Ня трэ'бала высаджваць дзіця іс стойкі, хай-ба стаяла.—2) разбивать. Локцям высадзіў шыбу. *В. Старына.*

Высадкі, дак, мн.—овощи, которые садятся на другой год для получения семян. Трэба пакінуць буракоў на высадкі. *В. Старына.*

Высарамациць, дзс.—пристыдить. Але добра высарамациў шэльму. *В. Старына.*

Высахнуць,-хці, дзс.—1) высохнуть в общем значении. Высахла вада ў лужыня. І высаці ня доў рушніку: барджэй трэсься ім.—2) похудать сильно, истощиться. Дзеўка высахла на'рэх. Высахла баба ў скепку. *В. Старына.*

Высачыня, і, ж.—большая высота. З этакаі высачыні скінаўся, дык і разбіўся на сьмерць. *В. Старына.*

Выседзец, дзс.—высидеть. Курца высядзела свой тэрмін, а пылянят нешта німа. *В. Старына.*

Выседка, і, ж.—отсидка по суду. Асудзілі на высядку за патпал. *В. Старына.*

Высербаў, дзс.—выхлебать. Высербаў увесь крупнік. *В. Старына.*

Высівераць, дзс.—просохнуть от ветра. Няхай плацця добра высівярая на дварэ. *В. Старына.*

Выскаліць,-цца, дзс.—оскалить,-тись, раз'яриться. Воўк выскаліў зубы. Чаго ты выскаліўся на дзіця?! *В. Старына.*

Выскарадзіць, дзс. (прм. выскараджаны)—хорошо выбороновать перед пахотой или посевом поле. Акуратна выскарадзі палосу. Папар добра выскараджаны, дык і травы німа. *В. Старына.*

Выскідзь, і, ж.—гл. **Вывараць.** Ветрам выварнулася выскідзь. *С. Амельна, Пух. р.*

- Высклюдаваць, дзс.** (прм. высклюдаваны) — отесать топором, „склюдам“ бревна изнутри избы. Ашчэ асталося толька высклюдаваць хату. Палавіна сьцяны высклюдавана. *В. Старына.*
- Выскубаць, дзс.** (зак. **выскубці**) — 1) выщипывать. Курыцы нехта выскуб хвост.—2) выгрызать траву. Конь хай тут выскубая. *В. Старына.*
- Выслухоўваць, дзс.** (зак. **выслухаць**) — 1) выслушивать. Выслухай-жа ты мне, што я скажу.—2) выпрашивать в школе урок. Настаўнік выслуховае ўрокі. *В. Старына.*
- Высмаліць, дзс.** — выжечь, опалить. Добра высмалілі сьвіньню. Ад гарачыні ўсё высмаліла кругом. *В. Старына.*
- Высмактаць, дзс.** (прм. **высмактаны**) — высосать. Высмактаў ён усю кроў маю. Яйцо высмактана. *В. Старына.*
- Выспа, ы, ж.** (польск. **wyspa**) — остров. Вуткі паселі на выспя. *В. Старына.*
- Выссаць, дзс.** (прм. **выссаны**) — высосать. Высьсі ды паляпай (Жарт). Кажды дзень карова выссана целям. *В. Старына.*
- Выстагнаць, дзс.** — выстонать, выболеть. Каб табе выстагнаць маё дабро! Чуць выстагнаў хваробу. *В. Старына.*
- Выстаўляцца, дзс.** (зак. **выставцца**). — 1) щеголять чем перед другими. Уздумаў выстаўляцца сваім дурным розумам.—2) выпячиваться, выходит наперед. Выставіўся сваім пузам наперад. *В. Старына.*
- Выстацца, дзс.** — остаться в результате выделения. Дзялі так, каб і сабе што высталася. На маю долю нічога ня высталася. *В. Старына.*
- Выстраіцца, дзс.** — 1) снарядиться в дорогу, в путь. Куды выстраіўся ехаць?—2) прыбрацца. Выстраіўся, ік да вянца усяроўна. *В. Старына.*
- Выстраіць, дзс.** — отстроить. Выстраіў новую гумно. *В. Старына.*
- Выстругаць, дзс.** — выстрогать. Выстругаў добра абручэ. *В. Старына.*
- Выстуджваць, дзс.** (зак. **выстудзіць**) — охладить хилое помещение. Зачыні вакно, хай ня выстуджвацца хата. Саўсім выстудзім хату. *В. Старына.*
- Высыпаць, дзс.** (зак. **высыпаць**) — 1) в обыкн. значении. Высыпай назад муку.—2) выравнивать земляной пол, посыпая его песком. Навозілі пяску высыпаць сенцы. *В. Старына.*
- Высьвенціць, дзс.** (польск. **wyświęcić**) — освятить крещеной водой. Высьвенцілі хату. *В. Старына.*
- Высякаць, дзс.** (зак. **высячы**) — 1) рубать. Высяк бярэзіна на калёсы.—2) доставать огонь из кресала. Трэба высячы агню закурць. *В. Старына.*
- Высякаць ружу** — лечить рожу (болезнь) заговором, высекая над ней из кремня кресалом огонь. Пакуль мне баба Марыся ня высякла ружы, дык ніякія дахтарэ ня памаглі. *В. Старына.*
- Вытаўчы, дзс.** — выбить. Маўчы, ато зубы вытаўку. Вытаўк шыбу. *В. Старына.*
- Вытвараць, дзс.** — выделять, выходить из границ в поступках своих. Чаго ён толька ня вытвароў патпіўшы!.. *В. Старына.*
- Выткаць, дзс.** (прм. **вытканы**) — выткать. Выткала пасьцелку. Дзяруга выткана іс стужак. *В. Старына.*
- Вытлуміць, дзс.** — подавить, известь со свету; служ. бранным. Каб твая маць вытлуміла! Хай твая маць вытлуміць! *В. Старына.*
- Вытлуч, ы, ж.** — выродок, презренный; служит бранным. Маўчы лепяй, вытлуч ты! *В. Старына.*
- Вытнуць, -цца, дзс.** — ударить, -ться. Вытнаўся галавою аб верхак. *В. Старына.* (Пр. **Выцяць**).
- Вытрасаць, дзс.** (зак. **вытрасці**) — вытряхивать. Панясу ў хлеў вытрасаць сяннік. Добра трэбала вытрасці мех. *В. Старына.*
- Вытрашчкі, і, аг.** — вытаращивающий глаза, желающий все при-

- смотреть. Вытрашчка ты праціўная! *В. Старына.*
- Вытрухаца, дзс.**—о лошади, изго-лодатся от бега „трухам“ (рыс-цей), о корове, и перен.—о человеке—от работы. Здаецца й добра пакарміў каня, а ‘к бачыш вытрухаўся. Вытрухаліся каровы, бегаючы па кустох. Скора, чала-веча, ты вытрухаўся, што за по-лудзянь бярэсься. *В. Старына.*
- Вытрыбушыць, дзс.** выпотрошить. Маўчы, ба й антробы с цібе вытрыбушу. *В. Раўнапольле, Сьміл. р.*
- Вытрымаць, дзс.**—выдержать, вы-нести. Ня вытрымаць, які холад на дварэ. *В. Старына.*
- Вытрэшчваць, дзс. (зак. вытраш-чыць)**—вытаращивать (глаза). Ужо пачаў са злосьці вытрэшчу-ваць свае бельмы. *В. Раўнаполь-ле, Сьміл. р.* Чаго ты етак вы-трашчыў вочы? *В. Старына.*
- Вытузаць, дзс.**—выдернуть. Чуць вытузаў колік із зямлі. *В. Ста-рына.*
- Вытурыць, дзс.**—грубо, насильно выгнать. Вытурыў іс хаты ўсіх хлопцаў. *В. Старына.*
- Выхаванец, нца, м.**—воспитанник. Хведар добры выхаваняц. *В. Ма-тарова, Сьміл. р.*
- Выхаваць, дзс.,**—припрятать, при-держать. На весну трохі выхаваў канюшыны *В. Старына.*
- Выхадзіцца, дзс.**—1) не дождаться чего-либо (с бранным оттенком). Дай мне хлеба.—Выхадзісься!—2) хорошо скваситься. Хай хлеб добра выхадзіцца. *В. Старына.*
- Выхапіць, дзс.**—выхватить. Із рук выхапіў грошы. *В. Старына.*
- Выхваляць, -цца, дзс.**—хвалить -тсья. Нечага выхваляцца пярэд людзьмі. Выхваляюць адзін дру-гога. *В. Старына.*
- Выхвастаць, дзс.**—1) выхлестать, отколотить. Выхвастаў яму мор-ду.—2) выколотить, вымолотить. Добра выхвастаў сноп жыта: у коласу ні зярняці. *В. Старына.*
- Выхіляць, дзс.**—выгибать на копыл передок сапога. Панясу выхіляць пярэдэ. *В. Старына.*
- Выцерабіць, дзс.**—вытерebить. Вы-цярabiў лазу на сенажаці. *В. Ста-рына.*
- Выцярці, -ціся, дзс.**—вытереть, -тсья Чысьцей грэба выцярці ложку. Німа рушніка, чым выцярціся. *В. Старына.*
- Выцыбацца, дзс.**—вырости. О, хла-пец ужо выцыбаўся ладны! *В. Ста-рына.*
- Выцягваць, дзс. (зак. выцягнуць)**—вытаскивать. Шмат ня выцягвай жэрдкі. Чуць выцяг ногі з гразі. *В. Старына.*
- Выцягнуцца, дзс.**—1) растянуться, расплстаться. Ляжыць выцяг-наўшсья, ік ня жывы.—2) подох-нуть. Каб ты выцягнаўся! *В. Ста-рына.*
- Выцярнуць, дзс. (прм. выцярнуць)**—выколотить песок, пыль или мелкое зерно из мешка или иногоместилища. Выцярну добра торбачку ат мукі. Мех вы-цярнушаны ат пылу. *В. Старына.*
- Выцясьліць, дзс.**—выдолбить ка-кую-либо посуду специальною стамескою—„цяслою“. Дзед вы-цясьліў карыта. *В. Слонітча, Шацк. р.*
- Выцяць, дзс.**—ударить. Выцяў саба-ку паленам. *В. Старына. (Пр. Вытнуць).*
- Вычазнуць, дзс.**—подохнуть. Усе неш-та парасята вычазлі. *В. Ста-рына.*
- Вычасаць, -цца, дзс.**—1) вычесать, -тсья. Вазьмі грэбянь да вы-чашсья.—2) вытесать Вычасаў бальку. *В. Старына.*
- Вычыхацца, дзс. (зак. вычыхнуць)**—выдыхаться. Эта лякарства скора вычыхаецца. Хрэн ужо вы-чыхся. *В. Старына.*
- Вычвараць, дзс.**—выделывать, из-мышлять. Вот разышоўся: чаго ён толька ня вычварае! *В. Ста-рына.*
- Вычунаць, дзс.**—выздороветь. Хво-ры наш ужо вычунаў. *В. Ста-рына.*
- Вычухваць, дзс. (зак. вычухаць)**—выносить болезнь, недомогание. Тры дні вычухваў халзьбу. Чуць вычухаў гарэлку. *В. Старына.*

- Вычырынджваць**, *дзс.*—выделывать мотив песни языком. Наўчыўся вычырынджуваць на язык. *В. Старына.*
- Вычытаць**, *дзс.*—вычитать. Вычытаў, што будзя вайна. *В. Старына.*
- Выш**, *ы, жс.*—высь. Паднёўся на такую выш, што аж галава закруцілася. *В. Старына.*
- Вышай**, *прс.*—выше. Паднімі вышай руку. *В. Старына.*
- Вышалаваць** *дзс.*—обделать дом обшивкой из досок. Добра вышалавалі мы сваю хату. *В. Старына.*
- Вышкі**, *шак, мн.*—настил в хлеве, заменяющий потолок. Сані ляжаць на вышках. *В. Старына.*
- Выштырхнуць**, *дзс.*—вытолкнуть. Узёў ды выштырхнаў п'янага йс хаты. *В. Старына.*
- Вышукваць**, *дзс. (зак. вышукаць)*—выискивать. Ходзіць ды нечага вышуквая. Вышуквая, каб дзе што сыцягнуць. *В. Старына.*
- Вышчарак**, *а, м.*—мальчик с пронизательным взором, в бранном см. Пазірая ў вочы, вышчарак нейкі. *В. Старына.*
- Вышчарбіць**, *-ца, дзс.* выщербить, -ться. Вышчарбіласі цясла. Етак сякучы можа вышчарбіцы тапор. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Вышчарка**, *і, жс.*—девочка с пронизательным взором. Ого, вышчарка ета, усюды дапне! *В. Старына.*
- Вышчарыць**, *-ца, дзс.*—1) оскалить зубы. Воўк вышчарыў зубы. —2) устремить, напаять глаза. Чаго ты вышчарыўся, ня бачыў ці што? *В. Старына.*
- Вышываны**, *прм.*—вышитый. Надзеў вышыванаю сарочку. *В. Старына.*
- Вышываньне**, *я, н.*—вышивка, Нейкая модная вышыванья. *В. Старына.*
- Вышыня**, *і, жс.*—высота. Жартачкі: з етакаі вышыні скінуцца! *В. Старына.*
- Вышэйшы**, *прм.*—высший. Наш азярод вышэйшы за ваш. *В. Старына.*
- Вэдзгаць**, *дзс.*—размазывать что-н., пачкать другой предмет. Ня вэдзгай ты кашы па сталае. *В. Русаковічы, Пух. р.*
- Вэдлуг**, *прс. (польск. według)*—літ. водлуг. Вэдлуг чужога й наша жыта дарма. *В. Старына.*
- Вэксаль**, *ю, м.*—вексель. Пазычаў грошай пад вэксаль. *В. Старына.*
- Вэлен**, *у, м.*—венчальная фата. Ёмка забраны мой вэлян. *В. Матарова, Сьміл. р.*
- Вэнгра**, *ы, м.*—венгерец. Па сяле ходзіць вэнгра з лякарствамі. *В. Старына.*
- Вэндзаяца**, *дзс.*—таскаться, сло-няться без дела. Вэндзаяца цялюткі дзень, ік німа яму чаго рабіць. *В. Старына.*
- Вэнь**, *прс.*—вон. Вэнь наш конь ходзіць. *В. Старына.*
- Вэньдзека**, *прс.*—вон где. Вэньдзяка заяц пабег. *В. Старына.*
- Вэрхал**, *у, м.*—шум, беспорядок. У хаця паднялі вэрхал. *В. Лядцо, Пух. р.*
- Вядзець**, *дзс.*—вянуть, сохнуть. Вядзя дзеўка ў бацькоў. *В. Старына.*
- Вядзёрка**, *і, жс.*—небольшое ведро. Цэлаю вядзёрку нацякло бяроза-віку. *В. Старына.*
- Вядзьмак**, *вядзьмар, а, м.*—колдун. Ціпер ўжо вядзьмаке вывяліся. *В. Старына.*
- Вядома**, *прс.*—известно. Вядома, каб была сіла, усё зрабіў-ба. *В. Старына.*
- Вядомы**, *прм.*—известный. Ета-ж вядомы чалавек кругом. Вядомая рэч, што нічога з етага ня будзя. *В. Старына.*
- Вядро**, *а, н.*—ведро. Выліў вядро вады. *В. Старына.*
- Вядрышча**, *а, н.*—большое ведро, Зрабіў нейкая дурноя вядрышча, аж ня панесыці вады ў ём. *В. Старына.*
- Вяз**, *у, м.—1)* (Ulmus)—вяз.—2) согнутый в виде жгута скреп, обыкнов. дубовый, соединяющий в санях копылы—столбики. У санях паламоўся вяз. *В. Старына.*

Вязанка, і, ж. — связок, большой сноп из вымолоченных снопов ржи или льна. Хлеў накрыў вязанкамі. *В. Старына.*

Вязка, і, ж. — связка соломы, сена или травы. Укінаў у хлеў вязкі тры саломы. *В. Старына.*

Вязь, і, ж. — связь. Слабая вязь у снапох. *В. Старына.*

Вязьзе, я, н. зб. — собирает. от вяз во 2-м. знач. Паедам у вязьзе. *В. Старына.*

Вялізаразны, -рны, *прм.* — большущий. Вот вялізаразны яблык! *В. Старына.* Вялізарны дом. Вялізарны хлапчышча! *В. Забалочьце, Сьміл. р.*

Вялізны, -заны, *прм.* — большущий. Які байбус вялізны вырас! *В. Старына.* Вялізаны камянь, аж ня пакаціць, *В. Вострава, Сьміл. р.*

Вялікае свьята — говорится о человеке, не имеющем большого значения. Ня думайся, што ты ў міне вялікае свьята! *В. Старына.*

Вяліканьне, я, н. — пасха. На вяліканьня трэба пячы піраге. *В. Старына.*

Вялікдзень, кадня, м. ўласн. — первый день пасхи. Было ета летась на вялікдзень. *В. Старына.*

Вялікі, *прм.* — большой по размеру или по значению. Чаго ехаць у такі вялікі колад? Вялікая работа. *В. Старына.*

Вялікодны, *прм.* — пасхальный. У вялікоднau суботу будам красіць яйца. *В. Старына.*

Вялічыня, і, ж. — величина. Вот дзе дом — етакая вялічыня! *В. Старына.*

Вяльможны, *прм.* — сановитый. Вяльможны паночку! *В. Старына.*

Вянгліна, ы, ж. (*польск.* wędlina). — ветчина. На закуску была вянгліна. *В. Старына.*

Вянглярня, і, ж. (*польское* wędlnia) — копильня. У вянглярні веньдзяцца каўбасы. *В. Старына.*

Вянец, нца, м. — 1) венчание. Малады паехалі да вянца. — 2) связь четырех бревен сруба. У хату ашчэ трэба дабавіць два вянца. *В. Старына.*

Вянок, нка, м. — веночек. Маладая ходзіць у вянку. *В. Старына.*

Вярба, ы, ж. — ива ломкая (*Salix fragilis* L) и ива белая (*Salix alba* L). Наламалі вярбы, каб пасьвяньціць. *В. Старына.*

Вярбіна, ы, ж. — дерево вербы. Вялікая вярбіна вырасла на гародзю. *В. Старына.*

Вярбовы, *прм.* — вербный. Нарэзалі вярбовых дубцоў. *В. Старына.*

Вяргіня, і, ж. — георгина (*Dahlia variabilis* Dec). Нарвала вяргіні. *В. Матарова, Сьміл. р.*

Вяркаць, *дзс.* — визжать и плакать. Хай ня вяркае дзіця, уйміця. *В. Старына.*

Вярнуць, -цца, *дзс.* — 1) возвратить, -ться. Вярні сюды каня. Пашоў, але вярнуўся назад. — 2) поносить, ругать. Верня на яго ўсяк, аж сорама слухаць. *В. Старына.*

Вяроўка, і, ж. — верёвка. Прапала кароўка — прападай і вяроўка. *Прык. В. Старына.*

Вярста (*дроў*), ы, ж. — неопределенная мера дров, порубленных для топки в печь и складенных во всю ширину и высоту поперечной стены сарая или другой постройки. От, вярста дроў — хваціць на цэлы год! *В. Старына.*

Вярстак, а, м. — столярный станок. На вярстаця лепяй сталяраваць. *В. Старына.*

Вярстат, а, м. — станок для тканей. Вярстатам занялі ўсю хату. *С. Амельня, Пух. р.*

Вяртун, а, м. — непоседа. Чаго ты круцісься, як вяртун. *В. Бор., Сьміл. р.*

Вяршок, шка, м. — сливки на молоке, Кот зьлізоў увесь вяршок. *В. Старына.*

Вяршына, ы, ж. (*пам.* вяршынка) — верхняя часть дерева. Добраю атсек вяршынку. *В. Старына.*

Вярэні, яў, *мн.* — покупные лапти, сплетенные подобно коробочкам. Сідар купіў вярэні. *В. Скрыль, Пух. р.*

Вярэнька, варэня, і, ж. — пастушья сумка, сплетенная из бересты. Пастух наклаў цэлаю вярэньку полудню. *В. Старына.* На ся-

- гоння к нам пастух прынёс вярню. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Вярэпаўка**, і, *ж.*—жаба; названне презрытаельнае і ругательнае па адношэнню к людзям. Вярэпаўка ты, чаго ты лезеш сюды! *В. Старына.*
- Вясельле**, я, *н.* (*пам.* вяселяйка)—свадзьба. Сяголята на сяле было аж дзесяць вясельляў. Адгулялі мы сваё вясельляйка. *В. Старына.*
- Вясло**, а, *н.* (*пам.* вяселца)—1) весло. Кінь вясло й вуду, дык я, хлеб, буду. *Прык. С. Дукора, Сьміл. р.*—2) вязок лык, баранков і пр. Купіў вясло палосься, вяселца абаранкаў. *В. Старына.*
- Вятрак** а, *м.*—ветрыная мельніца.
- У вятраку паламалася крыльля. *В. Старына.*
- Вяха**, і, *ж.*—1) вежа. Уваткні вяху, каб раўней аткасіць.—2) пучок еловых лапок для вытирання трубы. Зрэзалі елачку на вяху церці коміна. *В. Вострава, Сьміл. р.*
- Вяцінар**, а, *м.*—ветеринар. Хіба к вяцінару трэба звадзіць каня. *В. Старына.*
- Вячоркі**, рак, *мн.*—посіделкі. На вячоркі сабралася шмат дзевак. *В. Старына.*
- Вячэра**, ы, *ж.*—ужын. На комінку гатуяцца вячэра. *В. Старына.*
- Вячэраць**, *дзс.*—ужынаць. Пара ўжо вячэраць. Ня вячэраўшы ляглі спаць. *В. Старына.*

Г.

- Га?** *выкл.*—а (вопрос). Га? што ты кажаш? *В. Старына.*
- Габлёнка**, і, *ж.*—стружка. Зьбяры ўсе габлёнкі ў печ. *В. Старына.*
- Габляваць**, -цца, *дзс.*—строгаць рубанком или фуганком. Гладзінька габлюй. Ня габлюяцца добра дошка. *В. Старына.*
- Гаваркі**, *прм.*—говорливый. Такі-ж гаваркі чалавек ён. *В. Старына.*
- Гаварыць**, *дзс.*—говорить. Ё што гаварыць, ды німа чаго слухаць. *Прык.* Гаварыма аб другім чом. Эта толька так гаворыцца. *В. Старына.*
- Гаварыць на вей-вечер**—пускать слова на ветер, понапрасну. Ат, гаворыш ты на вей-вечер. *В. Старына.*
- Гаворка**, і, *ж.*—речь, язык. Вот кітайская гаворка—дык нічога ня паняць. *В. Старына.*
- Гавэндзаць**, *дзс.*—говорить глупое, неосновательное. Гавэндзя чорт ведае што, ік-бы яно й было так. *В. Старына.*
- Гавэндзы**, аў, *мн.*—глупые, неосновательные разговоры. Што эта проўда—гавэндзы! *В. Старына.*
- Гавяда**, ы, *ж.*—домашний скот. Паганю гавяду на мох. *С. Амельна, Пух. р.*
- Гад**, а, *м.*—бран. слово: злой, мерзкий мужчина. Гад ты печаны! Гад ты смяляны! *В. Старына.*
- Гадаваньне**, я, *н.*—проживание, возрастанне. Каб яму горкая гадаваньня, ік ён усе мае грады пацёр! *В. Старына.*
- Гадаваць**, -цца, *дзс.*—воспитывать, -ться, выращивать. Як гадуюцца вашы дзеткі? Жарабё будам самі гадаваць. *В. Старына.*
- Гадаўе**, я, *н.* *зб.*—собр. от гад—мерзкие, злые люди и от гадзіна—различные пресмыкающиеся. Гадаўе эта, што хоча, тоя й робіць. У куп'і шмат гадаўя. *В. Старына.*
- Гадаўскі**, *прм.*—принадлежащий гаду. Бачыш, гадаўская шкура, як зрабіў на сьмех! Гадаўскі ён чалавек. *В. Старына.*
- Гадзіна**, ы, *ж.*—змея; в бранном см.—мерзкая, злая женщина. Паўзе нейкая гадзіна. От дзе жанчына—гадзіна нейкая! *В. Старына.*
- Гадзіна**, н, *ж.*—1) час. 1 гадзіны німа слабоднага часу.—2) время вообще. У нядобраю гадзіну ты прыйшоў, чалавеча! *В. Старына.*
- Гадзіньнік**, а, *м.*—часы. Пагледзь на гадзіньнік, колькі часу. *В. Старына.*

Гадзіцца, *дзс.*—1) приходзіць к соглашэнню пры ўгворе, пры споре. Пасварыліся, а ціпер будуць гадзіцца.—2) быць годным. Дошка ні на што ня гадзіцца. *В. Старына.*

Гадзіць, -цца, *дзс.*—гадзіць, -тэся. Нічога я тут ня гаджу. Гаджуся пазіраць на цібе. *В. Старына.*

Гадзіць, *дзс.*—1) угождатъ. Годзіш яму, ік ліхой скуле.—2) прыводзіць к соглашэнню пры ўгворе, пры споре. Мужчыны пашлі гадзіць пастуха. *В. Старына.*

Гадок, *дка, гадочак, чка, м.*—уменьш. от год. Дзяўчынца пашоў шосты гадок. І гадочку разам ня пажылі. *В. Старына.*

Гадоўля, *і, ж.*—рошчэнне, воспітаніе. Жарабок свае гадоўлі. Купілі цялё на гадоўлю. *В. Старына.*

Гадун, *а, м. (ласк. гадунец, м.)*—молочный детеныш; воспітаннік. Прадоў жарэбчыка гадунца. Эта твой гадунец етак нарабіў. *В. Старына.*

Газа, *ы, ж.*—керосін. Выгарала газа ў ляпня. *В. Старына.*

Газоўка, *і, газулька, і, газьніца, ы, ж.*—маленькая без стекла лампочка, коптилка. Чуць блішчыць газоўка. *В. Старына.* Запаліця хуць газульку, ато цёмна ў хаця. *В. Раўнаполье. Сьміл. р.* Нешта вельма курыць газьніца. *В. Старына.*

Газэта, *ы, ж. (павял. газэціна)*—газета. У газэця піша праз вайну. Вялікая газэціна, ік пасьцелка. Валяецца кавалак газэціны. *В. Старына.*

Гаіць, -цца, *дзс. (прм. гоены)*—лечить, вылечиваться. Гаіў, гаіў—ніяк ня выгаіць болькі. Нешта ня гоіцца скула. Гояная болька ўсяроўна баліць. *Прык. В. Старына.*

Гай, *ю, м.*—рошча. Жыта пасеялі за гаям. *В. Старына.*

Гайдаць, -цца, *дзс.*—качать, -тэся. Хлопцы любяць гайдацца на вяроўца. *В. Старына.*

Гайдук, *а, м.*—казачок пры помешіке для услуг; врослы слуга, высокі, в красівом наряде. Ходзіць, ік гайдук. *В. Бор, Сьміл. р.*

Гайно, *а, н.*—логовище зверя или свиньи. Сьвіньня зрабіла парасятам гайно. *В. Старына.*

Гайсаць, *дзс. (польск. hasać)*—бегать. Гайсая, як шалёны. *В. Рудзенск, Сьміл. р.*

Гак, *у, м.*—1) крюк; излишек. Ехаць дзесяць вёрст з гакам.—2) шип в подкове. Конь пазьбівоў гаке. *В. Старына.*

Гала, *а, н.*—болотный сенокос, чистый от заросли. Паганя статак на гала, там троха па'троствала асака. *В. Клятное. Пух. р.*

Галава, *а, н.*—1) голова—часть тела. Галава яго вялізная, ік цэбар.—2) умственные способности. На галаву ён дык вельма-ж разумны.—3) старший. Ён галава, дык і няхай робіць, як хоча. *В. Старына.*

Галаварэз, *а, м.*—головорез. Во дзе сынок—будзья галаварэз! *В. Старына.*

Галаварэзы, *аў, мн.*—праздник 29 августа. К галаварэзам падгледзялі пчолы. *В. Старына.*

Галавень, *галаўня, м.* голавль, бычок (рыба). *Leuciscus cephalus L.* Злавіў галаўнёў штук пяць. *В. Жораўкі, Сьміл. р.*

Галавешка, *і, ж.*—головня. Залівадою галавешку. *В. Старына.*

Галавізна, *ы, ж.*—с'едобные части головы животного. Галавізна ат сьвіньні будзья на квашаніну. *В. Старына.*

Галагуцкі, *прм.*—голландской породы петух или курица. Галагуцкі певань вельма дужы. Галагуцкія куры. *В. Старына.*

Галадаваць, *дзс.*—голодать. Прыдзеца скаціня галадаваць бяз корму. *В. Старына.*

Галадоўля, *і, ж.*—голодовка. Будзья сяголята галадоўля: хлеб ані ня ўрадзіў. *В. Старына.*

Галадранец, *нца, м.*—голодранец. Слухай ты этага галадранца! *В. Старына.*

Галапуец, *пца, м.*—1) бран. сл. на малых детей. Што ты панімаяш, галапуця ты!—2) насм.—бедный, несостоятельный. Галапуцяц—ашчэ бярэцца ён таргаваць сьвіньнямі. *В. Старына.*

- Галапуны, прм. (лаянка)**—голобрюхий. Чорт ты галапуны! *В. Старына.*
- Галас, у, м. (польск. hałas)**—крикливый разговор, шум. Галас паднялі на ўсю хату. *В. Старына.*
- Галасіць, дзс.**—голосить, оплакивать с причитаниями. Матка галасіць па сыну. Маладая галасіць, ік яе заводзяць на пасад. *В. Старына.*
- Галасьнік, а, м.**—гриф. Аткалеіўся ў скрыпца галасьнік. *В. Старына.*
- Галата, ы, ж.**—1) нищета. Галата—ў хаця нічога німа.—2) голытба, беднота. Уся галата ўзнасілася на сяле. *В. Старына.*
- Галашчок, а, м.**—сильный мороз. У дрова езьдзілі самым галашчком *В. Белае, Пух. р.*
- Галда, ы, ж.**—галдэж. Во паднялася галда! *В. Матарова, Сьміл. р.*
- Галдаць, дзс.**—невнятно говорить. Ну й галдая-ж Мікола: ік пачне гаварыць, дык нічога ня разабраць. *В. Раўнаполье, Сьміл. р.*
- Галдун, а, м. (польск. kołdun, kołdunu)**—вареник с мясом или грибами. Хоць раз на каляды добра наеўся галдуноў. *В. Старына.*
- Галёкаць, дзс.**—выкрикивать протяжно слова. Пастух галёкая на каровы. *В. Старына.*
- Галёнка, і, ж.**—голень. Каб ты ў галёнку сьвістоў. *В. Старына.*
- Галёпам, прс.**—галопом. Ёмкі конь: увесь час бязыць галёпам. *С. Навасёлкі, Пух. р.*
- Галетнік, а, м.**—большой бедняк. Нічога ты ня высудзіш з этага галетніка. *В. Старына.*
- Галець, дзс.**—беднеть, нищать, бедствовать. Гаспадарка галея. Галеяш век свой, дабра ня бачыш. *В. Старына.*
- Галёш, а, м.**—голоша. На назе галёш рыпіць, а ў гаршку трасца пішчыць. *Прык. В. Старына.*
- Галіна, ы, ж. (пам. галінка)**—ветка. Галіну зламаў у дулі. Галінка аж сагнулася ат яблыкаў. *В. Старына.*
- Галодная куцьця—гл. Посная куцьця.**

- Галоступкам, прс.**—на босую ногу (стопу). Надзеў боты галоступкам. *В. Старына.*
- Галоўка, і, ж.**—1) головка. У хлопчыка круглая галоўка.—2) луковица. Пакрышыла галоўку цыбулі. Укінула ў булён галоўку чыснюку. *В. Старына.*
- Галоўкі, ловак, мн.**—1) верхние загнутые части полозьев. Паламаліся ў санях галоўкі.—2) вся часть готового сапога до голенища. К старым ботам доў новыя галоўкі. *В. Старына.*
- Галуза, ы, ж.**—презрительно,—бедный, но форсистый. Ах ты, галуза ты! ашчэ ён хваліцца! *В. Старына.*
- Галун, ў, м.**—квасцы. Машынку к камазыну прыклеіў галуном. *В. Старына.*
- Галунэ, оў, мн.**—кочки сбившейся шерсти в овчине. Ня добрая аўчынка: адны галунэ. *В. Турэц, Сьміл. р.*
- Галыш, а, м.**—1) раздетый, голый. Галыш ты, хучэй надзявайся, ато сорам.—2) ободранная молодая липка или лозина. Маўчы, ато галыша палучыш! *В. Запарыньне, Пух. р.*—3) бедняк. Ніхто за галыша замуж ня пойдзя. *В. Старына.*
- Галышом, прс.**—нагишом. Ськінаў с сібe ўсё ды ходзіць галышом. *В. Старына.*
- Галья, а, н. зб.**—ветки. Назьбіроў воз галья. *В. Старына.*
- Галянiшчы, шчаў, мн.**—голенішчы. У боця парваліся галянiшчы. Купіў пару галянiшчаў. *В. Старына.*
- Гам, у, н. 1)** гам, шум. Народу шмат, гам—нічога ня чуць. *В. Старына.*
- Гам, выкл. дзіцячае**—служит для передачи звука при закрытвании рта во время еды. Гам!—ды йзесьць цібе воўк. *В. Старына.*
- Гаманіць, дзс.**—1) шумно разговаривать. На вуліцы гамоняць мужчыны.—2) слегка прикрикивать, угрожать. Даволяй табе ўжо гаманіць на малых.—3) старательно ехать. Но, кося, гамані скарэй! *В. Старына.*

- Гаманкі**, *прм.*—говорливый. Ік выпіў, дык і гаманкі стоў. *В. Старына.*
- Гамары**, *аў, мн.*—ручки поперечной пилы в виде трубок; в них всаживаются колышки. Атарваліся ат пилы гамары. Купіў пилу бяз гамараў. *В. Старына.*
- Гамарня**, *і, ж.*—шумный разговор. Пашла ўжо на сходзя гамарня. *В. Старына.*
- Гамаць**, *дзс. (дзіцячае)*—есть. Мама, дай гамаць! *В. Старына.*
- Гамашы**, *аў, мн.*—ботинки. Бяз гамашаў можна абыйціся, лепяй боты шый. *В. Старына.*
- Гамзаты**, *прм.*—говорящий в нос, гугнивый. Антось нейкі гамзаты. *В. Старына.*
- Гамзаць**, *дзс.*—говорить в нос, гугнить. Вельма-ж ён гамзае; нічога ня разабраць. *В. Старына. (Пр. Гэмзаць).*
- Гамзун**, *а, м.*—презр., говорящий в нос, гугнивец. Слухай ты гамзуна етага! *В. Старына.*
- Гамонка**, *і, ж.*—разговор. Ходзіць па сяле такая гамонка. *В. Старына.*
- Ганавіцы**, *аў, мн. (metathesis, зам. нагавіцы—штаны)*—рукавицы. Нябось, бяз ганавіцаў холадна ў рукі! *Сав. гасп. Дукора, Сьміл. р.*
- Ганак**, *ганку, м.*—крыльцо. Ля нашай хаты новы ганак. *В. Старына.*
- Ганапличка**, *і, ж.*—короткая рубашка со складками у воротника; носят мужчины. Парвалася мая ганапличка. *В. Бор., Сьміл. р.*
- Ганаровы**, *ганарысты, прм.*—чванливый. Вот які ты ганаровы, пачакай-жа! *В. Дукоршчына, Сьміл. р.* Ён ня ганарысты, просты хлопця. *В. Старына.*
- Ганарыцца**, *дзс.*—гордиться, чваниться. Дурны, ік пень, а йшчэ ганарыцца. *В. Старына.*
- Ганашыць**, *дзс.*—дочиста ошипывать. Вэнь нехта ганашыць нашу дульку. *В. Старына.*
- Гандаль**, *длю, м.*—1) торг, торговля. Ня вялікі гандаль што-небудзь прадаць.—2) выгода. Чаму не,

добры гандаль: аддай яму так. *В. Старына.*

- Гандлёўшчык**, *а, м., гандляр, а, м.*—торговец. У гандлёўшчыка ты хучэй каня выбяраш, чым так дзе. *В. Жораўкі, Сьміл. р.* У сяло прыехалі гандлярэ. *В. Старына.*
- Гандляваць**, *дзс.*—торговать. Гандлюя тым-сім патроху. *В. Старына.*
- Ганіць**, *дзс. (польск. ganić.)*—позорить, хулить. Нечага ганіць дзеўку напрасна. *В. Старына.*
- Ганіць**, *дзс.*—гнать. Пастухі ганілі кароў у поля. Проста ў шкоду й ганіць чараду. *В. Клятное, Пух. р.*
- Ганны**, *наў, мн. ўлас.*—праздник 25 июля. Ціпер мала хто сьвяткуя на Ганны. *В. Старына.*
- Ганталь**, *я, м.*—гвоздь среднего размера, четырёхгранный, употр. на набивку гонт. На крышу шмат пашло ганталёў. *В. Старына.*
- Ганціна**, *ы, ж.*—деревянная дощечка для покрытия строений. Працеквая крыша, трэба пару ганцін засунуць. *В. Старына.*
- Ганчак**, *а, м.*—гончая собака. Яго й ганчаком на ўгоніш. *В. Старына.*
- Ганчар**, *а, м.*—горшечник. Ганчар возіць пасуду. *В. Старына.*
- Ганчарня**, *і, ж.*—кустарная горшечная. З ганчарні прывезьлі пасуду. *В. Старына.*
- Ганьба**, *ы, ж.*—1) природный недостаток. У каня няма ніякай ганьбы.—2) поношение, пренебрежение. Я яму ня дарую етакай ганьбы. *В. Старына.*
- Ганьбаваць**, *дзс.*—1) находить недостатки. Ня купляеш, дык і ня ганьбуй тавару.—2) поносить, пренебрегать. Ня ганьбуйця, госьцікі, намі! *В. Старына.*
- Ганьня**, *і, ж.*—стая собак или волков во время весеннего беганья за сукою. Па полі лётая ганьня (сабак). Чуць уцёк ат ганьні ваўкоў. *В. Старына.*
- Ганяць**, *-цца, дзс.*—гонять,-тсья. Пашоў ганяць курэй с агароду. Ганяцца зя мною. *В. Старына.*
- Гаптаваць**, *дзс. (польск. haftować.)*—вышивать. Наўчылася гаптаваць. *В. Старына.*

- Гаптачка**, і, ж.—петля для крючка в одежде. Вырвалася гаптачка із жакеткі. *В. Матарова, Сьміл. р.*
- Гапцаваць**, дзс.—много есть. Што ты етулькі гапцуяш бліноў? *В. Крамяні, Пух. р.*
- Гар**, у, м.—гарь. Чуць нейкі гар у хаця. *В. Старына.*
- Гара**, ы, ж.—презр., водка (гарэлка). Німа етаі гары й добра! На вясельлі выпілі гары вядры два. *В. Старына.*
- Гара**, ы, ж.—1) гора. Цыган па гары ходзіць і сонца ня бачыць. *Прык. В. Забалоцьце, Сьміл. р.*—2) чердак. Сявалка ляжыць на гары. *В. Старына.*—3) верх (высота в воздушном пространстве). Кінаў камень у гару. Атнекуль з гары капая. *В. Старына.*
- Гарадзіць**, ца, дзс.—городить, ставить забор. Пашлі гарадзіць гумно. Усе людзі гарадзяцца. *В. Старына.*
- Гарадзіць** плот—врать, говорить чепуху. Нечага гарадзіць плот: ведаям, як было. *В. Старына.* Гарадзіць, як плот з лябяды. *Прык. В. Капейна, Пух. р.*
- Гарадзьба**, ы, ж.—постановка забора. На гарадзьбу купілі жэрдзя. *В. Старына.*
- Гарахвіны**, він, мн.—вымолоченные стебли гороха. У падстрэшніку ляжаць гарахвіны. *В. Старына.*
- Гарахвінне**, я, н. зб.—1) гл. Гарахвіны. Авечкам на нач укінаў гарахвінныя.—2) земля, бывшая под горохом. Гарахвінныя ўзарэцца пад жыта. *В. Старына.*
- Гарачка**, і, ж.—тиф. Людзі хварэюць на гарачку. *В. Клятное, Пух. р.*
- Гарачы**, прм.—1) горячий, жаркий. Гарачая зялеза. Гарачы дзень.—2) ретивый. Пачакай троха—які ты гарачы. Гарачы конік.—3) вспыльчивый. Ён чалавек гарачы—яго лепяй ня чапай, абы ўсе можа зрабіць.—4) страстный. От дзе гарачая дзеўка; крапі, дык аж млея. *В. Старына.*
- Гарачыня**, і, ж.—большая жара, зной. Такая гарачыня на полі—аж ня вытрымаць. *В. Старына.*

- Гарбаты**, прм.—горбатый. Гарбатага магіла справіць. *Прык. В. Старына.*
- Гарбуз**, а, м.—тыква обыкновенная (*Cucurbita Pepo L.*). Урадзілі добрыя гарбузы. Парэзали аднаго гарбуза на насеньнікі. *В. Старына.*
- Гарбузік**, а, м.—семечко из тыквы. Палузоў усе свае гарбузікі. *В. Старына.*
- Гарбузань**, нётка, а, н.—маленький здоровый мальчик. Маё ты гарбузаньтка маленькая! *В. Старына.*
- Гарката**, ы, ж.—горечь, горькое что-н. (плод, овощ и т. п.). Эта ня яблык, а гарката. *В. Старына.*
- Гаркоцьце**, я, н.—сильная горькота. Агурке—адно гаркоцьця: аж нельга есьці. *В. Старына.*
- Гарлانیць**, дзс.—горланить, сильно орать, кричать. Гарлانیць на ўсю хату, аж глушыць. *В. Старына.*
- Гарляк**, а, м.—Адамово яблоко, кадык. У Ільюка гарчыць гарляк. *В. Старына.*
- Гарлянка**, і, ж.—жабная трава (*Pinguicula*). Гарлянкі піць, дык памагая ад горла. *В. Старына.*
- Гарманісты**, ага, м.—игрок на гармони. Вэнь пашоў гарманісты. На йгрышча пазвалі гарманістага. *В. Дукоршчына, Сьміл. р.*
- Гармата**, ы, ж.—орудие, пушка. Стралаюць із гармат. *В. Старына.*
- Гарміда**, ё, ач.—громадина. Вот дзе гарміда: вырас аж пад самаю столь. *В. Матарова, Сьміл. р.*
- Гармідар**, у, м.—шум, беспорядок. Чаго вы там паднялі гармідар?! *В. Старына.*
- Гармонік**, гармолік, а, м.—гармонь. Іграя на гармонік. *В. Старына.* Упіўсі Мікіта ды пабіў гармолік. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Гарнец**, гэрца, м. (лам. гарчык)—гарнец. Дай каню гарнец аўса. Купіў гарчык круп. *В. Старына.*
- Гарніз**, у, м.—карниз. Хата ў вёрху абіта гарнізам. *В. Турэц, Сьміл. р.*
- Гарнітар**, у, м. (польск. garnitur)—костюм. Надзеў новы гарнітар. *В. Старына.*

- Гарнуць,-ца**, *дзс.*—1) грести. Гарніваду вяслом.—2) выгребать,-тэся. Гарні галавешку на прыпячак. За галавешкаю і вугальля горняцца.—3) тащить собирать к себе. Кажды горня да сібе. *Прык.*—4) прижимать,-тэся. Гарніся ка мне. *В. Старына.*
- Гарнушак**, *шка, м.* — небольшой горшочек для кипячения и парки молока, иногда с ручкой. Малако далі дзіцяці ў гарнушку. *В. Старына.*
- Гаротнік**, *а, м.*—горемыка. Ведама, гаротнік: страдая ўвесь век свой. *В. Старына.*
- Гаротніца**, *ы, ж.*—горемычная жэніца. Ах гаротніца, аж шкода яе, як яна гаруя з маленькімі дзецьмі. *В. Старына.*
- Гаротны**, *прм.*—горемычный. Гаротная мая доля. *В. Старына.*
- Гарох**, *у, м.*—горох (*Pisum sativum* L.). Хадзім у гарох (знач. шипать горох). Застоў дзяцей у гарося. *В. Старына.*
- Гарохавішча**, *а, н.*—*гл.* **Гарахвіньне** На гарохавішчы парасло добрая жыта. *В. Загай, Пух. р.*
- Гарошак**, *шка, м.*—мышинный горошек (*Vicia cracca* L.) и заборный. (*Vicia serium* L.). Нарві ды дай каню гарошку. *В. Старына.*
- Гарсэт**, *а, м.*—верхняя женская одежда без рукавов. Даўней дзяўчата й жонкі насілі гарсэты. *В. Старына.*
- Гарт**, *у, м.*—1) закалка. У сталі мала гарту.—2) нагоняй, взбучка. Дам табе добрага гарту! *В. Старына.*
- Гартаваць,-ца**, *дзс.* — закалывать,-тэся. Каваль гартуя зялеза. Хай ашчэ гартуяцца нарог. *В. Старына.*
- Гарусьціць**, *дзс.*—пригребать к себе, к своим рукам. Гарусьціць ды гарусьціць к сваёй капе наша сена. *В. Старына.*
- Гарцаваць**, *дзс.*—ездить на лошади верхом для развлечения. Які ты пастух—гарцуяш с канем па полі. *В. Старына.*
- Гаршчок**, *шка, м.*—горшок. У гаршку стаіць крупнік. *В. Старына.*

- Гаршчышча**, *а, м.*—большой горшок. Етакі гаршчышча картоплі ізьзелі й ня засталася. *В. Старына.*
- Гаршчэчак**, *чка, м.*—горшочек. Каша дзіцяці ў малом гаршчэчку. *В. Старына.*
- Гарышча**, *ы, ж.*—1) большая гора. Вот вялікая гарышча, ніколі й ня ўзьлезьці на яе. *В. Старына.*
- Гарэза**, *ы, аг.*—непоседа, шалун. Ах гарэза ты, пакінь ты шоргацца! *В. Старына.*
- Гарэлік**, *а, м.*—пригоревшая сваренная картофелина. На, йзеш гарэліка. *В. Старына.*
- Гарэлка**, *і, ж.*—водка. Лата на лату саджу, а грош на гарэлку шчаджу. *Прык. В. Дайнава, Пух. р.*
- Гарэлы**, *прм.*—обгоревший. Ня бярыся за гарэлы канец. Бяжыць воўк гарэлы бок. (Загадка: засланка). *В. Старына.*
- Гарэніць**, *дзс.*—отдавать горьким вкусом. Бураке гарэняюць, аж нельга есьці. *В. Старына.*
- Гарэць**, *дзс.*—специально об огурцах,—цвести. Агурке добра гараць, але пустацьвет. *В. Старына.*
- Гаспадар**, *а, м.*—хозяин. Гаспадар, як хоча, хай так і робіць. *В. Старына.*
- Гаспадарка**, *і, ж.*—хозяйство. Гаспадарку весьці—ня лапці плесьці. *Прык. В. Забалоцьце, Сьміл. р.*
- Гаспадарскі**, *прм.*—хозяйственный. Малы, але відаць, што гаспадарскі хлопца. Гаспадарскія справіў калёса. *В. Старына.*
- Гаспадарыць**, *дзс.*—хозяйничать. Німа тут на чом гаспадарыць. *В. Старына.*
- Гаспадыніць**, *дзс.*—хозяйничать в доме по женской части. Ужо стала гаспадыніць нявестка. *В. Старына.*
- Гаспадыня**, *і, ж.*—хозяйка. Антоля добрая гаспадыня: усё ў яе ў парадку. Гаспадыня хваста ня падніма. *Прыгаворка. В. Старына.*
- Гасьцінец**, *нца, м.*—1) трактовая дорога, обсаженная березами; вообще большая проезжая дорога. Зараз выядам на гасьцінца.—2) подарок. Бацька доў дзецям гасьцінца. *В. Старына.*

- Гасьцінчык**, а, м.—подарочек. Ня плач, дзетка, дам гасьцінчыка! *В. Старына.*
- Гатаваць**, дзс. (*прм.* гатаваны)—варить, приготавляць пищу; кипятить воду. Мяса ўжо гатуяцца. У жбанку гатаваная вада. *В. Старына.*
- Гаталай**, я, м.—лентяй! Здаровы-ж ты, браця, гаталай! *В. Загай, Пух. р.*
- Гатовы**, *прм.*—готовый. Заказаваць ня буду, а куплю гатаваю шапку. Купіў гатовы тапор. Усё гатова, ік нагу ў бот уставіць. *В. Старына.*
- Гатоўка**, і, ж.—наличность деньгами. Доў ты рубле гатоўкаю. *В. Старына.*
- Гатунак**, нку, м.—1) ассортимент. Каб зрабіць калёса, трэба шмат усякага гатунку.—2) сорт, вид. На стале яды ўсякага гатунку. *В. Старына.*
- Гаў**, *выкл.* (*дзіцячае*)—служит для передачи собачьего лая. Цюця, кусі Іваньку: гаў, гаў! *В. Старына.*
- Гаўкала**, ы, аг.—насм.,—много говорящий. Сьціхні ты, гаўкала, абрыдала ўжо слухаць цібе! *В. Старына.*
- Гаўкаць**, дзс.—1) лаяць. Нешта сабака гаўкая.—2) браніцца. Хай сабе гаўкая, ік сабака,—эта яе работа. *В. Старына.*
- Гацаць**, гоцаць, дзс.—1) бегать с подпрыгиванием. Дзеці гоцаюць па сены.—2) быстро ездит верхом на лошади. Гацая с канём па полі. *В. Старына.*
- Гаць**, і, ж.—гать. Там трэба йці цяраз гаць. *В. Старына.*
- Гаць гаціць**,—говорится для выражения большого количества. Народу—хоць ты гаць гаці. *В. Старына.*
- Гвалт**, у, м.—1) крик, скандал, насилие. Цэлаю хату нарабілі гвалту.—2) призыв на помощь. Гвалт, ратуйце, людзі! *В. Старына.*
- Гвалтаваць**, дзс.—сильно кричать. Абы што, дык і гвалтуя. *В. Старына.*

- Гвалтам**, *прс.*—насильно. Лясьнік гвалтам атаброў тапор ат міне. *В. Старына.*
- Гергатаць**, дзс.—говорить по еврейски. Сабраліся жыдэ ды давай нешта гяргатаць. *В. Старына.*
- Гестка**, і, ж.—женская кофточка (с гесткой). Ганна пашыла сабе гестку. *В. Старына.*
- Гзымс**, а, м. (*польск.* gzyms з ням. Gesimse)—карниз. Сярнічкі ляжаць на гзымсе. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Гібель**, і, ж.—1) погибель, Шукай сабе прыбылі, але другім ня рабі гібялі. *Прык. В. Дайнава, Пух. р.*—2) множество, пропасть. Гібяль, што тых мошак наляцела. *В. Старына.*
- Гібець**, дзс.—пропадать. Гібея чалавек на чужыня. *В. Старына.*
- Гібкі**, *прм.*—гибкий. Гібкі, як уюн. *В. Вострава, Сьміл. р.*
- Гігікаць**, дзс.—хихикать, Гігікая, як дурань. *В. Слонішча, Шацк. р.*
- Гідка**, *прс.*—гадко, некрасиво, нехорошо. Гідка йзесьці, жаль пакінуць. *Прык. В. Клятное, Пух. р.*
- Гідлівы**, *прм.*—брезгливый. Апанас етага ня зробіць, бо вельма гідлівы. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Гізаваць**, дзс.—о животных, бегать от кусанья мух во время жары. Гарачыня, дык статак гізуя. *В. Старына.*
- Гінуць**, дзс.—пропадать, подыхать. Нашы нешта куры гінуць. *В. Старына.*
- Гіра**, ы, ж.—1) гиря. Эта гіра цягня на два пудэ.—2) завиток волос, намешл. Ік хвачу, дык усе гіры пацягваю. *В. Старына.*
- Гірда**, ы, ж.—каменный топор каменного века, что находят на поле; крестьяне называют его „страलोю йз неба“ и бросают в „дзяжу“, чтобы лучше всквашивался хлеб. Кінь гірду ў дзяжу. *Жораўкі, Сьміл. р.*
- Гірок**, рка, м.—залом в фуражке. Вот задаецца... й гірок заламоў! *В. Вострава, Сьміл. р.*
- Гірса**, ы, ж.—раст. костёр мягкий (*Bromus secalinus* L.). У жыцця адна гірса. Хлеб папалам з гірсаю. *В. Старына.*

- Гіцаль**, цлю, *м.* — петля из лоскутика для вешания одежды. Атарвоўся ат кажуха гіцаль. *В. Раўнапольле, Сьміл. р.*
- Гіцаль**, ця, *м.* (*павял. гіцьлюга*) — озорник. Ах ты гіцаль, нашто ты чыстакол павыцягваў! Гіцьлюга еты толька веда я разьбівацца. *В. Старына.*
- Гладкі**, *прм.* — полный телом. Такім стоў гладкі мужчына. *В. Старына.*
- Гладыш**, а́, *м.* (*пам. гладышык*) — кувшин без ручки. Сабрала гладышык сьмятаны. У гладышу крупы. *В. Старына.*
- Гладышка**, і, *ж.* — небольшой кувшин без ручки. У пачурцы стаць гладышка з малаком. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Гламаваты**, *прм.* — дураковатый. Нейкі гламаваты, ані нічога ня панімая. *В. Старына.*
- Гламазда**, ы, *аг.* — бестолковый человек. От дзе гламазда: гаворыць нет ведама што. *В. Старына.*
- Глеба**, ы, *ж.* — почва. Чывраватая глеба ня родзіць. *В. Жораўкі, Сьміл. р.*
- Глей**, ю, *м.* — 1) ил. Накапалі глею, каб пабяліць печ. — 2) липкая гліна, липкая грязь. Усадзіў ногі ў глей і ня выцягнуць. *В. Старына.*
- Глейкі**, *прм.* — глинисто-вязкий. Благая нейкая зямля: глейкая. *В. Старына.*
- Глё**, *выкл.* — крик, которым пастух собирает коров на пастбища. Глё-глё-глё! *В. Вострава, Сьміл. р.*
- Глёўкі**, *прм.* — сырой, недопеченный (хлеб). Саўсім глёўкі хлеб, аж у рот ня ўзяць яго. *В. Старына.*
- Глі**, глядзі — смотри. Глі, што тут робіцца. *В. Клятное, Пух. р.*
- Глінішча**, а, *н.* — место добычи глины. Глінішча за сялом. *В. Старына.*
- Глінянік**, а, *м.* — глиняный горшок. Капуста варыцца ў гліняніку. *В. Старына.*
- Глісьнік**, а, *м.* — цытварное семя. Дзецям купіў пернікаў з глісьнікам, мо' жыватэ палешаюць. *В. Старына.*

- Глум**, у, *м.* — 1) порча. Усё дабро пашло на глум. — 2) посмеяние. Што стары кажа на глум, то ты бяры на вум. *В. Дайнава, Пух. р.*
- Глуміць**, -цца, *дзс.* — портить, -ться. Ня глумі ты хлеба, ня крышы яго. Ня варыцца шмат яды, — толька будзья глуміцца. *В. Старына.*
- Глухі**, *прм.* (*скар. глух*) — глухой. Глухі ня дачуя, дык прыгадая. *Прык. В. Старына.* Глухія павезлі дрова сухія. (Жарт). *Х. Самін, Пух. р.* На'дно вуха глуха, а на другога заматуха. *Прык. В. Белае, Пух. р.*
- Глухянда**, ы, *аг.* — глухой, глухая. Вот глухянда: нічога ня чуя, хоць ты яму ў вуха страляй. *В. Старына.*
- Глуш**, ы, *ж.* — 1) глушь. Глуш: нікога німа. — 2) глубокая полночь. Ехаў паўз могілкі ў самаю глуш. *В. Старына.*
- Глушэц**, шца, *м.* (*Tetrao urogallus L.*) — глухарь. Стралок забіў глушца. *В. Старына.*
- Глыб**, у, *м.* — глубь. Папоў у самы глыб ракі. *В. Старына.*
- Глыбей**, *прс. в. ст.* — глубже. Ашчэ глыбей капай. *В. Старына.*
- Глыбіня**, і, *ж.* — глубина. Такая глыбіня ў калодзіжы, што й дна ня дастаць. *В. Старына.*
- Глыбокi**, *прм.* — глубокий. Глыбок калодзіж, а вады німа. *В. Старына.*
- Глыт**, у, *м.* — глоток. Малака асталося на'дзін глыт. *В. Старына.*
- Глытаць**, *дзс.* — глотать. Ня глытай кускамі, — еш палюдэку. *В. Старына.*
- Глышка**, і, *ж.* — ком засохшей земли. Глышкаю як шыбануў, дык і выбіў вакно. *В. Крамяні, Пух. р. (Пр. Грудка).*
- Глэмаць**, *дзс. (зак. гламануць)* — перехватывать насоро пищу. Што ты там глэмаеш? Гламануў раз ды пашоў. Дай мне чаго гламануць. *В. Старына.*
- Глюга**, і, *ж.* — длинный клюв. Жुरаве дык глюгамі выцягваюць картоплю з радоў на полі. *В. Старына.*

- Глядзець,-цца, дзс.**—смотреть,-ться.
Глядзі, зрабі ўсё акуратна. Будзя з гадзіну глядзецца ў люстэрка.
Гледзячы на бацькоў і дзеці етак робяць. *В. Старына. Пр. Глі.*
- Гляк, а, м.**—широкий глиняный кувшин с узким горлышком. Купілі гляк на ваду. *В. Старына.*
- Глянучь, дзс.**—посмотреть, глянуть.
Глянь, хто там ідзе. *В. Старына.*
- Гляўкач, а, м.**—презр.,—сырой хлеб. Сьпякла маці нейкага гляўкача, што і ў рукі страшна яго ўзяць. *В. Старына.*
- Глячка, і, ж.**—деревянная колодочка для вылащивания каблуков. Каблук вышмулял глячкаю. *В. Матарова, Сьміл. р.*
- Гнаць,-цца, дзс.**—гноить, гнить. Пянька ўжо добра вымакла, давай яе гнаць, трэба выцягваць. Сена валяюцца па гумне, гноіцца бяз толку. *В. Старына.*
- Гнаць,-цца, дзс.**—1) гнать,-ться. Гані вон сабаку. Ня ганіся сюды с статкам.—2) стремиться к наживе. Ня ганюся я за грашамі. Ня вельмі што я ганюся за тваім добром. *В. Старына.*
- Гневацца, дзс.**—сердиться. Дарам нечага гневацца. *В. Старына.*
- Гнед—гл. Гняды.**
- Гнесьці,-цца, дзс.**—1) тискать,-ться; давить. Давай я табе ўжо гнесьці картоплю.—2) избивать. Паваліў ды давай гнесьці ботамі ў плечы, дзе папала!—3) плакаться. Чаго ты там гнядзецца, сьціхні! *В. Старына.*
- Гніда, ы, ж.**—яичко вши. У галаве завялося чоршта гнідаў. *В. Старына.*
- Гнілы, прм.**—гнилой. Нейкі гнілы пень. Гнілоя палена. *В. Старына.*
- Гнільля, я, н. зб.**—гнильё. Ня будынак, а гнільля. Ільля нарабіў гнільля. *Прык. В. Старына. Ільля накідаў у рэку гнільля. Прык. С. Навасёлкі, Пух. р.*
- Гніляк, а, м.**—гнилое полено, бревно и проч. Пасек гніляка на дрва. *В. Старына.*
- Гнісьці, дзс.**—гнить. Картоплю трэба выцягваць с пограбу, давай я ей там ужо гнісьці. *В. Старына.*
- Гной, ю, м.**—1) нагноение. З болькі цячэ гной.—2) навоз. Пад картоплю навазілі гною. *В. Старына.*
- Гнойны, прм.**—удобренный. Наша поля добрая, гнойная. *В. Старына.*
- Гнуздаць, дзс. (з рас.)**—взнуздать. Каня трэба гнуздаць, так ня паедзяш. *В. Бор, Сьміл. р.*
- Гнюс, у, м.**—1) нечистота. У хаця шмат гнюсу.—2) нечистоплотный человек. Гнюс еты ўсё загнюсіў. *В. Старына.*
- Гнюсіць, дзс.**—пачкать, сорить. Давай я вам ужо гнюсіць тут. *В. Старына.*
- Гнюсна, прс.**—нечисто. Не'к у хаця гнюсна. *В. Старына.*
- Гнюсны, прм.**—нечистый. Гнюснымі рукамі хучэй бярэцца за хлеб. *В. Старына.*
- Гнявіць, дзс.**—сердить. Ня гняві, сынок, бацькі, рабі, як ён казаў! *В. Старына.*
- Гняды, прм. (скар. гнед)**—гнедой. Запрагай гнядога. Гнядая карова выбілася йс хлева. *В. Старына.*
- Гняздо, а, н.**—гнездо. Прыстрой курам гняздо несьціся. *В. Старына.*
- Гняўлівы, прм.**—скоро гневающийся. Ужо вельма гняўлівы ты. *В. Старына.*
- Гняўка, і, ж.**—доска, которой закладывается телега для возки „гною“—навоза. Залажы хуру гняўкамі. *Сав. гасп. Дукора, Сьміл. р.*
- Год, у, м.**—год. У етум гаду будзя цяжка с кормам: сена затапіла. *В. Старына.*
- Годзя, прс.**—достаточно. Годзя табе ўжо брахаць! *В. Старына.*
- Годны, прм. (скар. годзен)**—годный. Еты кавалак дзерава ні на што ня годны. К чаму-ж ты годзян посьля етага. *В. Старына.*
- Голад, у, м.**—голод. З голаду статак і салому с страхі паеў. *В. Старына.*
- Голуб, а, м. (ласк. галубок)**—голубь. У кошыку вядуцца галубы. Мой ты галубок, паслухай ты міне! *В. Старына.*

Голы, *прм.* (*скар.* гол)—1) нагой. Голы ня сядзі, ато прастудзісься.—2) бедный. Голы, ік бізун. *В. Старына.* Як гол, так і восьцяр. *В. Запярыйне, Сьміл. р.* Купіў бы сяло, да грошай гало. *Прык. С. Навасёлкі, Пух. р.*

Гоман, *у, м.*—говор, оживленный разговор. У хаця гоман, аж нічога ня разабраць. *В. Старына.*

Гонар, *у, м.*—1) честь. Эта яму вялікі гонар, калі так.—2) чванство, ревнивая охрана своего достоинства. У Мікіты вялікі гонар. Што Тодар, то гонар. *Прык. В. Старына.*

Гоні, *ганей, мн.* (*пам.* ганьке)—часть полосы около 60-80 саж. длиною. Узароў толька адны ганьке. Картоплі пакідалі шэсьцьяра ганей. *В. Старына.*

Гонкі, *прм.*—высокий, ровный (о лесе). Але лес тут гонкі. Якая гонкая хвойка! *В. Старына.*

Гонты, *аў, мн.*—деревянные дощечки для покрытия кровли. Хата накрыта гонтамі. *В. Старына.*

Го-о-о!, *выкл.*—восклицание для остановки лошадей (при молотилке.) Го-о-о!... Стой!... *В. Старына.*

Гоп, *гопачкі, выкл.*—восклицание при прыганьи и при ударе. Ну скакай цяраз плот: гоп! Па ём паленам гоп, ды гоп! Гопачкі, на ручкі (да дзіцяці) *В. Старына.*

Гопаць, *дзс.*—сильно бить кого или что тяжелым предметом. Гопаць цяпам па пустых снапох. *В. Старына.*

Гопнуцца, *дзс.*—сильно, с отзвуком, шлёпнуться о землю или удариться о предмет. Ік гопнаўся аб лёд, дык чужь устоў. *В. Старына.*

Гора, *а, н.* (*пам.* горачка)—горе. Гора ка ўсякаму дзелу наўчыць. *Прык. В. Забалоцьце, Сьміл. р.* От горачка ты маё: дзе-ж эта грошай мне дастаць! *В. Старына.*

Горай, *прс. в. ст.*—хуже. Ня лепяй, а горай будзя. *В. Старына.*

Горан, *рну, м.*—горн кузнечной печи. У горня нейдзя закапоўся кавалак зялеза. *В. Старына.*

Горача, *прс.*—жарко. Горача сягонья. *В. Старына.*

Горкі, *прм.*—кроме обычных значений—специально о подростках: маловозрастный, маломышленный. Куды табе жаніцца—ты ашчэ горкая дзіця. *В. Старына.*

Горла, *а, н.*—горло. Усё ўсадзіў-ба ў сваё горла. *В. Старына.*

Гортаць, *дзс.*—переворачивать, мешать в печке или на костре. Ня гортай боляй цяпла. *В. Старына.*

Горш, *прс. в. ст.*—хуже. Горш стала хвораму. *В. Старына.*

Горшчык, *а, м.*—небольшой горшочек. Каша стаіць у горшчыку. *В. Старына.*

Горшы, *прм.*—худший. Наша хата ня горшая за чужыя. *В. Старына.*

Госпад, *а, м.*—господь. Мо' госпад бог дасьць, будзя лепяй. *В. Старына.*

Госьць, *я, м.*—гость. Кот мяыцца: будуць госьці. *Прымета.* У гасьцях добра, а дома ашчэ лепяй. *Прык. В. Старына.*

Гоц, *выкл.*—восклицание при подпрыгивании, при танцах. Гоц—гацаца! *В. Старына.*

Гоцаць, *дзс.*—*гл.*—Гацаць.

Гоцкаць, *дзс.*—трясти. Наш конь вельма гоцкая, ік едзеш вярхом. *В. Раўнапольле, Сьміл. р.*

Граб, *у, м.*—граб (*Carpinus Betulus L.*). На дварэ ў нас расьце граб. *В. Турэц, Сьміл. р.*

Грбар, *а, м.*—чорнарабочий, копающий канавы. Грбароў нанялі капаць равэ, каб асушыць сенажаць. *В. Старына.*

Грабілна, *а, н.*—ручка в виде палки в граблях. Пяраламалася грабілна. Маўчы, ато грабілна наўскідаю! *В. Старына.*

Граблі, *эй, мн.* (*пам.* грабелькі)—грабли. Граблямі абскубі сена. Было добрых двоя граблей, але нейдзя прапалі. Ёмкія грабелькі. *В. Старына.*

Грагаць, *дзс.*—каркать. Вараньне, мусіць, грагаць на дождж. *В. Старына.*

- Града**, *ы, ж.*—1) гряда. Трава паглушыла ўсе грады. *В. Старына.*—2) возвышенность среди болота, поросшая лесом. Хадзіў на граду ў пярэвіткі. *С. Амельна, Пух. р.*
- Градавая серада**—среда на пасхальнай неделе. На градавую сядраду ня можна араць, каб град ня пабіў збожжа. *Прымета. В. Старына.*
- Граза**, *ы, ж.*—пристрастка. Раздурэлі дзеці: німа на іх гразы. *В. Старына.*
- Гразіцца**, *дзс.*—угрожаць. Гразіцца, што атлупіць дзе, ік убярэ. *В. Старына.*
- Гразішча**, *ы, ж.*—увелич. от грязь. Гразішча на вуліцы—аж ня вялязці. *В. Старына.*
- Гразкі**, *прм.*—грязный. Дарога саўсім стала гразкая. *В. Старына.*
- Гразь**, *і, ж.*—грязь. Ня чапай жука ў гразі—сам там будзаш. *Прык. Гразі ў хаця па вушы. В. Забалоцьце, Сьміл. р.*
- Гразьнюк**, *а, м.*—пачкун. Гразьнюк ты, што ты робіш?! *В. Старына.*
- Гразюка**, *і, ж.*—большая грязь. На дварэ гразюка—настаяшчая балота. *В. Старына.*
- Грак**, *а, м.*—грач. Граке ўжо прыляцелі. *В. Старына.*
- Грамада**, *ы, ж.*—толпа. Валиць хлопцаў грамада. *В. Старына.*
- Грамніцы**, *ніц, мн.*—праздник Сретения, 2 февр. На грамніцы сьвеньцяць сьвечкі. *В. Старына.*
- Грамнічная сьвечка**—свеча, освященная на празднике Сретения. Схавай грамнічнаю сьвечку за вобраз. *В. Старына.*
- Граніца**, *ы, ж.*—кроме обыкн. значения палка с колышками в улье для навешивания сотов. Каля граніцы вясною ашчэ на корх мёду. *В. Лядцо, Пух. р.*
- Гранка**, *і, ж.*—сот медовый. Вынялі з вульыя тры гранкі мёду. *В. Старына.*
- Грап**, *а, м.*—граф. Пан даўней быў за грапа. *В. Старына.*
- Грацкоўе**, *я, н. зб.*—1) вымолоченные гречневые стебли. Укінаў авечкам грацкоўя. — 2) поле, бывшее под гречихою. Узароў грацкоўя. *В. Старына.*
- Грашак**, *а, м.*—уменьш. грош. Знашоў два грашаке. *В. Старына.*
- Грашаўё**, *я, н. зб.*—деньги. На ўсе трэба грашаўё. *В. Старына.*
- Грозны**, *прм. (скар. грозен)*—грозный, страшный. Грозны ён чалавек. Грозян рак, да ззяду вочы. *Прык. В. Старына.*
- Грокнуцца**, *дзс.*—грохнуться. Кабыла ік грокнулася аб лёд, дык увесь зад адбіла. *В. Старына.*
- Гром**, *у, м.*—гром. Часам з вялікага грому малы дождж бывае. *Прык. В. Старына.* З вялікага грому дажджу ня будзя. *В. Белае, Пух. р.*
- Грош**, *грашá, м.*—1) денежка, поллушка- $\frac{1}{2}$ коп. Такого чалавека ты купіш за тры грошы.—2) деньги вообще. Грашá ў яго чоршта. *В. Старына.*
- Грошы**, *ай, мн. (пам. грошыкі)*—деньги. За свае грошы ўсюды харошы. *Прык. Усякі любіць грошыкі. В. Старына.*
- Грубей-ейшы**, *прм. в. ст.*—более толстый. Эта палатно вышла не'к грубей. На сьвіту бяры грубейшая сукно. *В. Старына.*
- Грубець**, *дзс.*—толстеть от беременности. Мар'я пачала грубець. *В. Старына.*
- Грубіня**, *і, ж.*—толщина. Вот грубіня дзе! *В. Старына.*
- Грубіня**, *а, м. (лаянка)*—грубый, невоспитанный. Ах ты грубіня! *В. Старына.*
- Грубка**, *і, ж.*—голландская печка. Падпалілі ў грубка. *В. Старына.*
- Грубь**, *прм.*—толстый. Грубья ніткі добра будуць на мех. *В. Старына.*
- Грудзі**, *ей, мн.*—грудь. Хвошча яго ў грудзі кулаком. *В. Старына.*
- Грудзіна**, *ы, ж.*—1) большая грудь. Выставіў сваю грудзіну.—2) грудинка, свиная грудная кость с мясом. Грудзіну пасолім. Бураке з грудзінкаю. *В. Старына.*
- Грудзьдзе**, *я, н. зб.*—засохшие комья земли. На палося шмат грудзьдзея. *В. Старына.*

- и нагрудник
фуршет
зварюк - шугур,
пощ*
- Грудка, і, ж.**—ком засохшей земли. Узёу ды шпурлянца грудкамі. *В. Старына. Пр. Глышкі.*
- Грудок, дка, м.**—высокое место среди болота или луга. Сягонья будам касіць на грудку. *В. Старына.*
- Грук, у, м.**—1) стук. Нарабілі стуку—груку.—2) междом. от **грукаць**—стучать. Грук кулаком па сталі! *В. Старына.*
- Грукат, у, м.**—отдалённый стук. Нейдзя чуваць грукат. *В. Старына.*
- Грукаць-ца, дзс.** (зак. **грукнуць, -ца**)—стучать, ться, стукнуться. Хто там грукая ў дзьверы? Грукнаўся галавою аб сьцёну. *В. Старына.*
- Груніць, дзс.**—принуждать. Ня буду яго груніць ніколі й ні на што. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Грунт, у, м.**—1) почва. На благом грунця нішто ня родзіць.—2) надел земли, а также неразделенное хозяйство. У нашум сяле дваццаць грунтоў. *В. Старына.*
- Грыб, а, м.** (мн. **грыбэ**)—гриб. Зоўтра пойdam у грыбэ. *В. Старына.*
- Грыва, ы, ж.** (нам. **грыўка**)—грива. Каню трэба падстрыгчы грыву. Стройная грыўка ў каня. *В. Старына.*
- Грывень, грыўня, м.**—гривенник. На грыўня купіў булку. *В. Старына.*
- Грыжа, ы, ж.**—грызня, свара. Завялі грыжу на ўсю хату. *В. Старына.*
- Грыз, і, ж.**—1) ганглион; лежат заговорами. Грыз, грызі сук, грызі крук, а ня грызі Варчыхных рук! (3 заговору). *С. Навасёлкі, Пух. р.*—2) детский понос. У хлопчыка грызь: гоніць ды гоніць на двор. *В. Старына.*
- Грызья, і, ж.**—грызня. У іх у хаця вечная грызья, У сабак пачалася грызья. *В. Старына.*
- Грызця, дзс.**—постоянно ругаться. Даволі вам ужо грызцяці. Грызюцца цэлаю раньніцу. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Грымак, а, м.**—1) удар в плечи кулаком. Надавоў яму ў плечы грывамакоў.—2) старая лошадь. Покуль

- заехаў на сваём грываку, стала дніць. *С. Амельна, Пух. р.*
- Гриваць, дзс.**—сильно греметь. Едзя хутка, аж грываць. От гром грываць! *В. Старына.*
- Гривець, дзс.**—1) греметь. Ну й гривела-ж сягонья ў ночы!—2) кричать на других. Наш бацька вечна гривець ды гривець. *В. Старына.*
- Гривнуцца, дзс.**—сильно удариться. Гривнаўся галавою аб дзьверы. *В. Старына.*
- Гривота, ы, ж.**—сильный и продолжительный гром. Цэлаю ноч была гривота. *В. Старына.*
- Гривошыць, дзс.**—бить кулаками в плечи. Гривошыць ды гривошыць яго кулаком у плечы. *В. Раўнапольле, Сьміл. р.*
- Гривхвель, я, м.**—грифель. Німа гривхвеля чым пісаць на дошца. *В. Старына.*
- Грэбаць-ца, дзс.**—1) грести медленно. Грэбая, ік ня жывы.—2) копошиться. Старая сабе грэбаяца ў хаця. Хай грэбаяцца куры на сьметніку. *В. Старына.*
- Грэбля, і, ж.**—гать. Так дарога добрая, толькі ў грэблі гразка. *В. Старына.*
- Грэбці, дзс.**—грести. Пайду грэбці сена. *В. Старына.*
- Грэкнуць-ца, дзс.**—грохнуться. Бег, бег, ды калі грэкнаў! Грэкнаўся, аж чуць устаў, *В. Лядцо, Пух. р.*
- Грэх, у м.** (мн. **грахе**)—грех. Грэх у мех, а кіям по баку. *Прык.* Папу аддоў усе грахэ, а ціпер ізноў сьмела грашы. *В. Старына.*
- Грэцкі, прм.**—гречневый. На полу-дзянь будзя грэцкая каша. *В. Старына.*
- Грэчка, і, ж.**—гречиха (*Polygonum Fagorum L.*). Урадзіла наша грэчка,—будам крупы есьці. *В. Старына.*
- Губа, ы, ж.** (нам **губка**). 1) губа—часть тела. Атвесіў свае губы. У дзіцяці абсыпала усе губкі.—2) губка для высекания огня. Дай губкі прыкуруць *В. Старына.*

- Губарнатар**, а, м. — губернатор, насм., — небольшой чин. Нашоўся етакі-то губарнатар! *В. Старына.*
- Губка**, і, ж. — мера полотно по длине основы от одного угла стены до другого, прыбл. 6 метров. Выткала тры губкі кужалю. *В. Старына.*
- Губляць**, дзс. — терять. Нашто ты кажды раз губляеш грошы? *В. Старына.*
- Губэрня**, і, ж. — губерния. Начальнік на ўсю губэрню. *В. Старына.*
- Гугняць**, дзс. — говорить в нос, нечисто, гнусаво. Як ён ня добра гаворыць, гугня. *В. Слопішча, Шацк. р.*
- Гуж**, а, м. (мн. гужэ) — гуж. У хамуце парваліся гужэ. Калі ўзеўся за гуж, дык ня кажы, што ня дуж. *Прык. В. Старына.*
- Гужаўка**, і, ж. — березовая или ракитовая ветка для привязывания „прылатак“ в соломенной крыше. Добрыя гужаўкі, будзя моцна трымацца страху. *С. Амельна, Пух. р.*
- Гуз**, а, м. — 1) шишка на лбу, на голове, на теле вообще. Ік трэснаў пò галава, аж гуз усхапіўся. — 2) наростень на дереве. Гуз ты, браця, асінавы ды больш нічога! *В. Старына.*
- Гузкі**, а, м. — пуговица. Вырваўся йс штаноў гузік. *В. Старына.*
- Гузкі**, аў, мн. (дзіцячае) — короставник (*Scabiosa arvensis* L.) Асыпаліся ўжо гузікі. *В. Капейна, Сьміл. р. (Пр. Старасьнік).*
- Гузка**, і, ж. — кузов, маленькая лубяная коробка для ягод или грибов. Ягад навят і гузікі ня назьбіроў. *В. Старына.*
- Гузак**, а, м. — увелич. от **гуз**. Гузак усхваціўся на лбу. *В. Старына.*
- Гук**, а, м. — небольшая ветка. На яблыня шмат сухіх гукдоў. Ніднаго сухога гўка ня пакінаў — усе абрэзаў. *В. Старына.*
- Гукацца**, дзс. иметь случку з кабаном (о свинье). Сьвіньня лётая, хоча гукацца. *В. Старына.*
- Гукаць**, дзс. (зак. гукнуць) — 1) звать. Хто міне гукоў? Ідзі, сыноч, гукні бацьку, хай дамоў ідзе. — 2) петь, кричать. Дзяк гукая ў цэрквя. *В. Старына.*
- Гульма-гуляць** — совершенно ничего не делать. Дзеўка ані нічога ня робіць, гульма-гуляя. *В. Старына.*
- Гульня**, і, ж. — гулянье, гулянка. У нядзельку гульня будзя ў Майсея. *В. Старына.*
- Гультайна**, ы, аг. — большой лентяй. Гультайна ты, што ты сабе думаяш, чаму ты нічога не робіш? *В. Старына.*
- Гультай**, я, м. — лентяй. Гультаю заўсёды сьвята. *Прык. В. Забалоцьце, Сьміл. р.* У гультая што на дварэ, то й на сталё. *Прык. В. Дайнава, Пух. р.*
- Гультайскі**, прм. — принадлежащий лентяю. Гультайская твая работа. *В. Старына.*
- Гультайства**, а, н. — леньость. Праца корміць, а гультайства глуміць. *Прык. В. Забалоцьце, Сьміл. р.*
- Гультаяваць**, дзс. — лентяйничать. Даволяй табе ўжо гультаяваць. *В. Старына.*
- Гуляка**, і, аг. — 1) гуляка. Сымон — добры гуляка. — 2) танцор. Во дзе гуляка: ніхто етак ня ўмея скакаць. *В. Старына.*
- Гуляць**, дзс. — 1) играть, развлекаться. Дзедзі гуляюць у коні. — 2) танцевать. Дзеўкі гуляюць польку. — 3) бездельничать, пьянствовать. Ты, бацька, ідзі ў поля араць — цябе валы знаюць, а я ў карчму гуляць — мяне людзі знаюць. *Прык. В. Капейна, Сьміл. р.*
- Гуляшчы**, прм. — легко добываемый. Захацеў чалавек гуляшчага хлеба ды кінаў гаспадарку. *В. Старына.*
- Гумар**, у, м. — хорошее настроение. Эта яму ня пад гумар. *В. Старына.*
- Гумнішча**, а, н. — площадь земли, поросшая травой, на которой стоят постройки: гумно и ток. Снапы сохнуць на гумнішчы, *В. Дайнава, Пух. р.*
- Гумно**, а, н. — гумно, площадь земли, поросшая травой, где стоит ток и сенной сарай (пуны). В других местах под „гумном“ разумею-

- ся „ток“ и „пуна“. Ашчэ трэба схадзіць у гумно. Сена сохня на гумне. *В. Старына.*
- Гунька**, і, *ж.*—попона. Каня накрый гунькаю. *В. Старына.*
- Гупель**, гўпля, *м.*—губа. Падбіў свой гупяль. Ужо расчыніў свае гуплі. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Гура** (гурба), *ы, ж.*—сугроб. Каля самаі хаты наваліла цэлаю гуру сьнегу. Залез у гурбу й ня вылязці. *В. Старына.*
- Гурт**, *у, м.*—собрание живых предметов, толпа. Ён адзін гуляя, ў гурт ня хоча йці. У гурыя вясялей. *В. Старына.*
- Гуртам**, *прс.*—толпой, совместно. Усе гуртам ік наваліца на чаднаго, дык і рады ня даць. *В. Старына.*
- Гусак**, а, *м.*—1) гусь самец. Гусак пастаянна йдзе папераду.—2) детская игра. Дзеці гуляюць на вуліцы ў гусака. *В. Старына.*
- Гуска**, і, *ж.*—водяная лилия белая (*Nymphaea alba* L.). Дастань мне гуску. *С. Навасёлкі, Пух. р. (Пр. Бурбалка, 2 знач.).*
- Густавата**, *прс.*—густовато. Пшаніца пасеяна густавата. *В. Старына.*
- Густы**, *прм. (скар. густ)*—густой. Густы крупнік. Авёс троха густ пасеян. *В. Старына.*
- Густыш**, ў, *м.*—гуца. У гаршку на дне самы густыш астоўся. Густышу ня пакінулі мне. *В. Старына.*
- Гусь**, і *ж.*—гусиня. Гусь хацела ўкусіць міне. З выраю прылётці гусі. *В. Старына.*
- Гусьцей**, *прс. в. ст.*—гуще. Трэ́бала гусьцей варыць кашу, ато рэдкая. *В. Старына.*
- Гусьцейшы**, *прм.*—более густой. Тут трава лепшая, гусьцейшая. *В. Старына.*
- Гусьці**, *дзс.*—гудеть. Нешта ік пачало гусьці ў гумне,—дык уцёк. *В. Старына.*
- Гусяне**, няці, *н.*—гусёнок. Гусяне крычыць. *В. Старына.*
- Гутарка**, і, *ж.*—разговор, беседа. Мужчыны разьвялі гутарку. *В. Старына.*
- Гутарыць**, *дзс.*—беседовать. Сабраліся ўсе ў хату ды гутараць сабе. *В. Слонішча, Шацк. р.*
- Гу-та-та**, *выкл.*—при качаньи детей. Гу-та-та! малень-ка-га!.. *В. Старына.*
- Гушкалка**, і, *ж.*—качель, устраиваемая обыкн. на балке в гумне или на дереве; состоит из веревок и доски или корыта. Хлопцы з дзеўкамі пашлі на гушкалку. *В. Старына.*
- Гушкалки**, лак, *мн.*—трясина на болоте. На гушкалках чуць ня залілася карова. *С. Амельна, Пух. р.*
- Гушкаць**, -ца, *дзс.* качать.-ться на качелях, в люльке. Хадзім гушкаца. Памаленьку гушкай дзіця. *В. Старына.*
- Гушкі**, *выкл.*—при качаньи детей на ногах, на качелях или в люльке. Гу-ў-шкі! гу-ў-шкі! *В. Старына.*
- Гушча**, *ы, ж.*—сваренная ячменная крупа. Мала сядогні наварылі гушчы. *В. Запярыйне, Пух. р.*
- Гушчэр**, *у, м.*, *гушчэча*, *ы, ж.*—лесная чаща. Залез у леса ў самы гушчэр, чуць назад выбіўся. От дзе гушчэча—аж ня пралезці! *В. Старына.*
- Гыля**, *выкл.*—окрик на гусей. Гыля куды! Каб вы паўдыхалі! *В. Старына.*
- Гырканина**, *ы, ж.*—свара, брань. Бабы паднялі гырканину. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Гыркаць**, *дзс.*—огрызацца. Яму скажы па людзку, а ён ік гыркня. *В. Старына.*
- Гэблік**, а, *м.*—рубанок. Трэба гэблікам паглядзіць дошку. *В. Старына.*
- Гэмзаць**, *дзс.*—говорить в нос, гнусавить. Гэмзая сам сабе ў нос. *В. Вострава, Сьміл. р. (Пр. Гамзаць).*
- Гэнам**, *прс.*—вот так. Ціпер, гэнам, ня такі сьвет стоў, каб табе дарам рабілі. *М. Сьмілавічы, Сьміл. р.*
- Гэны**, гэсты, *прм.*—літ. гэты—этот. Гэнаму чалавеку ня вер. *М. Сьмілавічы, Сьміл. р.* Гэсты п'яніца чаго толька ня нарабіць. *Х. Пяскі, Сьміл. р.*
- Гэтак**, *прс.*—этак. Чаго ты гэтак лупісься? *В. Раўнаполье, Сьміл. р. (Пр. Этак).*

Д, Дж, Дз.

- Даводзіца я
імушчынства
прм.*
- Да, злуч.**—1) и. Калі раз яго правучыць да другі, дык і пярастаня етак рабіць.—2) но, а. А пранцаў табе, да ня есьці! *В. Раўнапольле, Сьміл. р.*
- Даараць**—гл. Даворваць.
- Дабавіцца, дзс.**—дабраться. Чуць да вечара дамоў дабавіліся. *В. Старына, Сьміл. р.*
- Дабаўка, і, ж.**—добавка. А эта хай будзя на дабаўку. *В. Старына.*
- Дабівацца, дзс (зак. дабіцца)**—добиваться. Колька ат яго ні дабіваліся, нічога ён ня сказоў. Ат яго толку ня даб'есяся. *В. Старына.*
- Дабіць, ца да ручки**—довесьць, дойти до последнего. Дабіў каняку свайго да-ручкі. Дабіўся ён ужо да ручки: нічога німа ў яго. *В. Старына.*
- Дабрадзей, я, м.**—благодетель. Дзін добры, паня дабрадзею! Ня думайся, што ён твой дабрадзею. *В. Старына.*
- Дабранач!**—добрай ночі, спокойной ночі. Дабранач вам—пайду ўжо спаць! *В. Старына.*
- Дабразкацца, дзс.**—стучать, греметь, брякать чем-либо до тех пор, пока не обратят внимания и не приостановят. А што—дабраскаўся: будзя табе! *В. Старына.*
- Дабрахвочы, прм.**—доброхотный; сующийся во всякое дело. Дабрахвочы—блішчы ў вочы. *Прым. В. Крамяні, Пух. р.*
- Дабро, а, н.**—1) название хлеба, преимуществ. ржи. Шмат дабра намалацилі.—2) имущество. Нажыў у людзей усякага дабра. Чужой дабрó вьяляз праз рабро. *Прым.—3) счастливое житьё. Даліся нам палякі, ну ня бачыл-ж дабра й за немцамі! В. Старына.*
- Дабрыдзены!**—дневное приветствие. Заўтра ня сьвята, сеньня ня будні дзень—ішоў дурны ды ня даў дабрыдзьянь. *Прым. С. Новосёлкі, Пух. р.*
- Дабрыня, і, аг.**—доброта; иронически,—скупой. От дабрыня: доў скарынку хлеба *В. Старына.*

- Дабрыца, а, ж.**—рожь. Урадзіла сяголята дабрыца. *В. Старына.*
- Дабыць дзіця**—прижить ребенка с девушкой или с чужой женщиной. Цярэшка дабыў дзіця Алень. *В. Старына.*
- Даваць, дзс. (зак. даць, прм. дадзены)**—давать. Давайма гуляць! Што табе дадзьяна, тоя й бяры. *В. Старына.*
- Даваць у зубы**—посоветовать развязанные снопы при молотье в барабан молотилки. Мікіта будзя даваць у зубы, а ты падаваць на стол (падаваць яму снапы на стол малатарні). *В. Старына.*
- Даведацца, дзс.**—дознаться, разузнать. Трэба самому даведацца, ці правільна налажылі на нас налог. *В. Старына.*
- Давесьціся, дзс.**—дойти до крайней бедности в материальном отношении или опуститься морально. Давёўся чалавек да пасьледняга: прадоў і каня. Да чаго ён давёўся, еты Мікола; стоў пасьледнім жулікам. *В. Старына.*
- Пр. Дапусьціцца.*
- Давіцца, дзс.**—1) сильно кричать, орать. Ціха, чаго ты там давісься!—2) слишком много работать. Аж давяцца людзі за работаю! *В. Старына.*
- Даводзіцца, дзс.**—1) приходится. Мяльлян даводзіцца мне дваюрадным братам.—2) случаться. Давядзецца табе, чалавеча, пагараваць. Усяго давялося ім пабачыць: і дабра, і гора. *В. Старына.*
- Даводзіць, дзс. (зак. давесьці, прм. даведзены)**—1) доказывать. Акурат давёў усё, што хацеў.—2) делать, прилаживать что-либо аккуратно до малейших подробностей. Ах, як ён лоўка давёў вазок, аж глядзець любал! У клеці ўсё добра даведзьяна: злодзья ня ўлезя. *В. Старына.*
- Даволі, -ляй, прс.**—достаточно. Даволі табе крычаць ужо. *С. Дукора, Сьміл. р.* Усяго даволяй было на

- вясельлі: і піць, і есьці. *В. Старына.*
- Даворваць, дзс. (зак. даараць)**—допахивать, оканчываць пахоту. Даворваю пасьледнія гоні. Трэба ўсё да'раць. *В. Старына.*
- Давяраць, дзс. (зак. даверыць)**—доверять. Ня давяраіця ётаму чалавеку ні на грош. Нашоў ётакаму абманшчыку даверыць. *В. Матарова, Сьмл. р.*
- Давячэраць, дзс.**—доужинаць. Пастой, трэба, давячэраць. *В. Старына.*
- Дагаварваць, дзс. (зак. дагаварыць)**—договаривать. Калі пачоў ужо, дык дагаварвай да канца, чаго баісься! *В. Старына.*
- Дагаварыцца, дзс.**—договориться до чого-либо. Ёкраз ты дагаварыўся, чалавеча. *В. Старына.*
- Дагадвацца, дзс. (зак. дагадацца)**—догадываться. Во як ён дагадоўся зрабіць. Хай сабе дагадуяцца. *В. Старына.*
- Дагадзіць, дзс.**—угодить. Добра дагадзіў мне, сынку! *В. Старына.*
- Дагадлівы, прм.**—догадливый. Вельма дагадлівы ты, чалавеча! *В. Старына.*
- Даганяцца, дзс.**—доискиваться. Калі тоя было, а ён ціпер даганяяцца. *В. Старына.*
- Даганяць, дзс. (зак. дагнаць)**—1) догонять. Ёмкі, ік заяц, і ня дагнаць яго.—2) доканчываць окучываць картофель. Даганяю картоплю, ды паедам дамоў. *В. Старына.*
- Дагары, прс.**—кверху. Ляжыць сабе дагары, бараду задроўшы. Паставіў зуслон дагары нагамі. *В. Старына.*
- Даглядаць, дзс. (зак. дагледзіць)**—досматривать, ухаживать. Бацька нейдзя даглядая скаціну. А што яна робіць, толька дзіця даглядая. *В. Старына.*
- Дагоцацца, дзс.**—доскакаться, дойти до беды, до неприятности. А што дагоцаўся да ліха?! *В. Старына.*
- Даграбаць, дзс. (зак. дагрэбіць)**—догребать, оканчываць грести или-же прибавлять грести. Ашчэ

троха даграбі сена. Лянуяцца тую крошку дагрэбіці. Зараз даграбом. *В. Старына.*

Дагукцацца, дзс.—дозваться. Нешта ня дагукцацца цібе. *В. Старына. (Пр. Даклікацца).*

Дадаваць, дзс. (зак. дадаць)—додавать, делать прибавку. Ашчэ троха дадай, каб ікраз было пуд. Далоў роўна да рубля. *В. Старына.*

Дадому, прс.—домой. Пашлі ўсе дадому. *В. Старына.*

Дадумацца, дзс.—додуматься. Ніяк ня дадумацца, што рабіць. *В. Старына.*

Даёнка, і, ж.—подойник. Карова дала цэлаю даёнку малака. *В. Старына.*

Дажартавацца, дзс.—дошутиться. А што дажартавоўся? *В. Старына.*

Дажджывы, прм.—дождливый. Дажджывы сяголята год. *В. Старына.*

Дажынаць, дзс. (зак. дажаць)—дожинать. Бабы дажынаюць авёс. Хучэй дажном ды пойдам на другую палосу. *В. Старына.*

Дажынкi, нак, мн.—окончание жатвы и празднование его. У Вандрэя на дажынках была гарэлка. Бабы пяюць дажынкi. *В. Старына.*

Дазваляць, дзс. (зак. дазволіць)—позволять. Ня дазваляіця дзецям дурэць. Хто табе дазволіў чужога браць? *В. Старына.*

Дазваньня, даўзваньня, прс.—совершенно, дочиста. Дазваньня высахла дзяўчына. Дазваньня град пабіў дабро. *В. Старына.*

Дазвол, у, м.—позволение. Ня далі дазволу на лес. *В. Старына.*

Дайграць, -цца, дзс.—1) доиграть. Хай музыка дайграя, ды пойдам.—2) накуролесить, напроказничать. А што дайгроўся?! *В. Старына.*

Дак—гл. Дык.

Даказваць, дзс.—слишком многое высказывать в ссоре, обвинять. Сталі сварыцца й чаго яны ня даказвалі адзін на другога! Ёк стой на яго даказуваць,—дык аткуль ён што й бярэ! *В. Старына.*

- Даканацца**, *дзс.*—убедзіцца. Трэба даканацца, чыя проўда. *В. Старына.*
- Даканаць**, *дзс.*—довесць до последнега. Саўсім хоча ён даканаць міне. *В. Старына.*
- Дакараць**, *дзс.*—упрекаць. Ня дакарай мне больш. *В. Старына.*
- Дакідваць**, *дзс.* (*зак. дакінуць*)—добрасываць. Ужо дакідваюць пасьледнія ганке картоплі. Давай хучэй дакідайм воз гною. *В. Старына.* Дакінь ты камянь да таго вунь места. *В. Старына.*
- Дакладваць**, *дзс.* (*зак. дакласьці*)—докладываць, прибавляць. Дакладуя вярсту дроў. Троха ня хваціла сена дакласьці на самы верх. *В. Старына.*
- Дакладна**, *прс.*—обстоятельно, основательно. Вот як гаворыць дакладна. *В. Старына.*
- Даклікацца**, *дзс.*—дозвацца. Нешта ня даклікацца цібе, дзяціна. *В. Старына.* (*Пр. Дагукіца*).
- Дакрыроўваць**, *дзс.* (*зак. дакляраваць*, *прм. даклярэваны*)—обещать. Ня дакляраваць табе этага зрабіць. Кум дакляраваў мне пазычыць грошай. Мала што было даклярована. *В. Старына.*
- Дакончыць**, *дзс.*—докончыць. Давай дакончыма работу. *В. Старына.*
- Дакошваць**, *дзс.* (*зак. дакасіць*)—докашываць. Вот ужо й дакошваюць. Ашчэ дакасі троха ды й будзя. *В. Старына.*
- Дакрануцца**, *дзс.*—дотронутся. Ня можна й дакрануцца да яго. *В. Старына.*
- Дакука**, *і, ж.*—налоедливость, беспокойство. Чыстая дакука з етым дзіям. *В. Старына.*
- Дакуль**, *прс.*—докуда. Дакуль-жа я буду цярпець усё? *В. Старына.*
- Дакумант**, *у, м.*—документ. Пакажы свае дакуманты, хто ты. *В. Старына.*
- Дакупіцца**, *дзс.*—докупиться. Усё дорага, нічога ня дакупіцца. *В. Старына.*
- Дакучаць**, *дзс.*—надоедать, беспокоить. Ніхто тут ня будзя дакучаць табе. *В. Старына.*

- Далезьці**, *дзс.*—1) долезть до чего. Ня далезьці табе бяз драбіны да самага вярха.—2) добиться чего Дарма, што малоя, а ўсюдых яно табе далезя. *В. Старына.*
- Далей**, *прс.*—дальше. Атыйдзі троха далей. *В. Старына.*
- Далейшы**, *прм. в ст.*—дальнейший. На далейшыя палосы гною ня будам вазіць. *В. Старына.*
- Далекавата**, *прс.*—довольно далеко. Туды йці будзя троха далякавата. *В. Старына.*
- Далёка**, *прс.*—далеко. Ашчэ далёка галёка. *Прык. В. Старына.* Каб ня еў да ня стаяў, дык-бы далёка стаў. *Прык. В. Запярэньне, Пух. р.*
- Далікатны**, *прм. (прс. далікатна)*—деликатный, вежливый. Вельма ўжо ты стоў далікатны. Далікатна як умея ён казаць. *В. Старына.*
- Далікаціцца**, *дзс.*—привередничать. Нечага далікаціцца: еж палюдку. *В. Старына.*
- Даліктун**, *а, м.*—разборчивый в пище. Іванька ў нас даліктун: абы чаго есьці ня будзя. *В. Старына.*
- Далічыца**, *ца, дзс.*—досчитывать. Да сотні далічыў, а далей зьбіўся. Ніяк ня далічыцца пылянат. *В. Старына.*
- Далонь**, *і, ж.*—ладонь. Што ў цібе на далоні? *В. Старына.*
- Далоўкі**, *прс.* долой. Хадзі, дзеткі, ссаджу цібе далоўкі. *В. Старына.*
- Даль**, *і, ж.*—даль. Пяшком прайшоў этакаю даль. *В. Старына.*
- Дальбо**, *дальбог*, *дальбож*, *далібоштаткі*—ей богу. Дальбо я нічога ня ведаю! *В. Старына.* Дальбог, праўда! *В. Дукоршына, Сьміл. р.* Дальбож, эта ён, узёў тваю шапку! *В. Старына.* Далібоштаткі, я ніколі ня бачыла ваўка. *В. Клятное, Пух. р.*
- Дальшы** *прс. в ст.*—далее. Наш сянакос дальшы, а ваш бліжай. *В. Старына.*
- Далсякацца**, *дзс.*—дотрещаться. Ага, далсякаўся: дасьць, табе бацька! *В. Старына.*
- Далячыня**, *і, ж.*—большая даль. Жарты: этакая-то далячыня! *В. Старына.*

- Дамавік**, а, м.—дух, согласно поверью народа, живущий в доме, вообще во дворе; при хорошем расположении к хозяйну приносит добро, в противном случае—зло (напр., катается по ночам на лошади). Нейкі паніч сядзіць на кані, а конь увесь у пена, — а ета дамавік. *В. Старына.*
- Дамавіна**, ы, ж.—гроб. Ужо пакойніка палажылі ў дамавіну. *В. Старына. (Пр. Труна).*
- Дамагаца**, дзс.—добиваться. Кажды чалавек дамагаецца, каб яму было лепяй. *В. Старына.*
- Дамалоткі**, так, мн. — окончание молотьбы и празднование по этому случаю. Дамалаціўшы, згуляям дамалоткі. *В. Старына.*
- Дамалочваць**, дзс. (зак. дамалаціць)— доканчивать молотьбу. Пшаніцу ўжо дамалочваюць. Сягонья, мусіць, мы й дамалоцім. *В. Старына.*
- Дамоў**, дамоўкі, прс.—домой. Пара ўжо й дамоў. Хадзі, мой хлопчык, дамоўкі! *В. Старына.*
- Данімаць**, дзс. (зак. даняць)— донимать. От гарачыня даніма! Во калі даняло багатыра: уся гаспадарка зьялася. Але яго зараз і даняло: кончыўся. *В. Старына.*
- Даношваць**, -ца, дзс. (зак. данасіць, -ца)— донашивать, -ться. Ашчэ даношвай старую сьвіту. Чуць данасіў свой кажух. Некаліся данасіцца. й парваная. *В. Старына.*
- Дападаць**, дзс. (зак. дапасьці)— 1) наброситься на еду. Ік дапоў, дык адзін усё й пажроў.— 2) везде до всего доходит. Дасужы чалавек усюды дападзе. *В. Старына.*
- Дапазна**, прс.—до позднего времени. Дапазна ня трэба аднаму быць у полі. *В. Старына.*
- Дапаліць**, дзс.—дожечь до конца. Усе дрва дапалілі. *В. Старына.*
- Дапамога**, і, ж.—вспомоществование. Аднаму заўсёды патрэбна дапамога. *В. Старына.*
- Дапасоўваць**, дзс. (зак. дапасавачь, прм. дапасованы) — прилаживать, пригонять. Вельма-ж ужо

дапасовая ўсё адно к аднаму. Каб як ету дошчачку дапасавачь к месту. Акуратна зробляна, усё дапасована, як трэба. *В. Старына.*

Дапаўзыці, дзс.—доползти. Хай-жа ўжо сюды дапаўзе дзіця. *В. Старына.*

Дапінаць, дзс. (зак. дапяць)—везде до всего доходит, добираться. Дзеці дапіналі й нашы дулі абабраць. Усюды ён дапёў. *В. Старына.*

Даплысьці, дзс.—доплыть. Каб як даплысьці да таго берагу. *В. Старына.*

Дапрасіць, дзс.—допросить, снять допрос. Міне дапрасілі ў міліцы ды пусьцілі. *В. Старына.*

Дапраўды, прс.— по истине, действительно. Дапраўды яно ўсё етак і было. *В. Турэц. Сьміл. р.*

Дапутьціцца, дзс.—гл. Давесьціся. Эта трэба—да чаго чалавек дапутьціўся: і людзей ня саромьяцца. *В. Старына.*

Дапхнуцца, дзс.—с трудом дойти или доехать. Каняка замарылася, чуць дапхнуўся да сяла. *В. Старына.*

Дапхнуць, дзс.—допихнуть. Дапхні сюды воз. *В. Старына.*

Дапытвацца, дзс. (зак. дапытатца)— настойчиво расспрашивать, дознавать. Вазьмі, схавай, ніхто й дапытвацца ня будзя. Ні ў кога ня дапытатца, дзе мой тапор дзеўся. *В. Старына.*

Дапытлівы, прм.—любопытный, расспытывающий. Які ты дапытлівы. *В. Старына.*

Дапэўніцца, дзс.—удостовериться. Трэ добра дапэўніцца, як яно там будзя. *В. Клятное, Пух. р.*

Дапякаць, -ца, дзс. (зак. дапячы, -чыся) — 1) дожаривать, -ться. Прыдзецца дапякаць сала. Хай дапячэцца блін добра.—2) надо-едать упреками или насмешками. Усе ік сталі дапякаць яму, дык аж ня ведаю, куды дзецца ат сораму. *В. Старына.*

Дар, у, м.— дар. Хлеб — божы дар. *В. Старына.*

Дарабляць, дзс. (зак. дарабіць, прм. дароблены)—доделываць. Дарабі ашчэ во ета ды канчай. Ашчэ трэба к зуслону дарабіць ножкі. *В. Старына.*

Дараваць, дзс.—простить. Я-ж табе ня дарую етага машэнства, гад ты смалыны! *В. Старына.*

Дарагаваты, прм. (прс. дарагава та)—довольно дорогой. Конь добры, але троха дарагаваты. Троха дарагавата заплаціў за боты. *В. Старына.*

Дарагі, прм.—дорогой. Дарагойя стала зялеза. *В. Старына.*

Дарагоўля, і ж., даражыня, і, ж.—дороговизна. Такая дарагоўля—проста ня дакупіцца. Даражыня стала на ўсе тавары. *В. Старына.*

Даражэць, дзс.—становиться дороже. Жыта йзноў стала даражэць. *В. Старына.*

Даражыцца, дзс.—запрашивать дорогую цену. Ня даражыся, прадавай! *В. Старына.*

Даражэй, прс. в. ст.—дороже. Можна й даражэй заплаціць, але-ж каб людзкая што было. *В. Старына.*

Даражэйшы, прм. в. ст.—более дорогой. Еты конь даражэйшы, дык і лепшы. *В. Старына.*

Да-ранку, да-ранья, прс.—до солнечного восхода, до утра. Змалцілі ёўню ашчэ да-ранья. Чуць аж ня да-ранку ў нас гулялі мужчыны. *В. Старына.*

Дарашаваты, прм. (польск. deresz, з вэнг., deres) — грязно-коричневый, желтоватый. Наш конь дарашаваты. *С. Навасёлкі, Пух. р.*

Дарвацца, дзс.—усердно приняться за работу. Ік ларвоўся, дык, ік бачыш, кончыў касіць. *В. Старына.*

Дарма, дарам, прс.—даром. Дарма ніхто ня будзя табе рабіць. Яму каб усё дарам. *В. Старына.*

Дарма, прс.—ничего особенного, не важно, ничего. Дарма, усё будзя добра. *В. Старына.*

Дармаваты, прм.—довольно хороший. Ён хлопец дармаваты. Жыта дармаватая. *В. Старына.*

Дармаед, а, м.—тунеядец. Дзякуй богу й вам за'бед, што наеўся дармаед. *Пррк. В. Старына.*

Дарога, і, жс.—дорога, путь. Едзяш у дарогу на дзень, а хлеба бяры на тыдзянь. *Пррк. В. Старына.*

Дарожка, і, жс.—рыболовный шнурок с навязанной белой блестящей пластинкой и с крючком в виде рыбки; им ловят рыбу, едучи на лодке. Любіць лавіць рыбу на дорожку. *В. Турэц, Сьмілав. р.*

Дарубіць, дзс. (прм. дарублены)—окончательно вывесть сруб постройки Пуню ўжо ікраз дарубілі. Ашчэ адна сьцяна ня дарубляна. *В. Старына.*

Дарыць маладую або маладога—преподносить во время свадьбы подарки невесте или жениху. Зараз будуць маладую дарыць. *В. Старына.*

Дарэмна, прс.—понапрасну, даром. Дарэмна я аддоў людзям грошы. *В. Старына.*

Дарэмны, прм.—дармовой. Дарэмная ўсякі любіць. *Пррк. Дарэмнаму каню ў зубы ня глядзяць. Пррк. В. Старына.*

Дарэмшчына, ы, жс.—даром доставшееся, дармовое. Эта ж дарэмшчына. За дарэмшчыну дастоў бяревеньня. *В. Старына.*

Да-рэчы, прс.—кстати. Да-рэчы сказаць, ты добра й ня ведаеш етага сам. *В. Старына.*

Дасаліць, дзс.—добавить соли. Трэба троха дасаліць крышанэ. *В. Старына.*

Дасеўкі, вак, мн.—окончание посева. „Дасеўкі жыта“ иногда отмечают лучшим ужином с водкой. Сягонья будам спраўляць дасеўкі. *В. Старына.*

Дасі, 2 ас. адз. ліку ад дзс. даць—дашь. Што дасі, то й вазьму. *В. Старына.*

Даскакацца, дзс.—допрыгаться. Во я такі казоў, што даскачасся, чалавеча. *В. Старына.*

Даскуналы, прм.—літ. дасканалы—совершенный. Ты надта даскуналы. *В. Крамяні, Пух. р.*

Да слова кажучы,—кстати говоря.
Да слова кажучы, і ты варт нечаму. *В. Старына.*

Дастатак, тку, *м.*—достаток, зажиточность. Жыве чалавек у дастатку. *В. Старына.*

Дастрэнчыць, *дзс.* (*польск.* dostreńczyć) —уноровить, угодить капризу. Ліха яму дастрэнчыць, етакаму благому дзіцяці. *В. Старына.*

Дастукаца, *дзс.*—1) достучаться! А што дастукаўся: будзя табе —2) в перен. см.—добиться своей цели. Памаленьку хлопец і дастукаўся сабе хлеба. *В. Старына.*

Даступнейшы, *прм.*—более пронырливый. Вядома, багаты дык ён усюды даступнейшы. *В. Старына.*

Дасужы, *прм.*—умелый, проворный. Ён надта на ўсё дасужы. *В. Старына.*

Дась, *3 ас. адз. л. ад дзс.* даць—даст. Паўлюсь ні за шта ня дась табе й панюхаць нічога. *В. Клятное, Пух. р.*

Дасьветкам, досьвета, *прс.*—рано утром, до света от полуночи. Устоў не'к дасьветкам. Малаціць будам дос вята. *В. Старына.*

Дасьвецьце, *я, н.*—время от полуночи до восхода солнца. Цэлая дасьвецьця пракруціўся і нічога ня зрабіў. *В. Старына.*

Дасьце, *2 ас. заг. л. ад дзс.* даць—дадите. Нічога вы мне не дасьце, нічога я й ня хачу. *В. Старына.*

Дасьціпны, *прм.*—остроумный. Ого наш хлапéц вельма дасьціпны. *В. Старына.*

Дасэні, яў, *мн.* (*польск.* deseń з *франц.* dessin)—узор тканьня в иде ромбов. Паткала рушнікі дасэні. *В. Лядцо, Пух. р.*

Датрымаць, *дзс.*—додержать. Датымаю карову да зімы ды прадам. *В. Старына.*

Датуль, *прс.*—дотуда. Пакуль ты ня пойдзеш, датуль і я ня крануся з места. *В. Старына.*

Датыкаца, *дзс.*—дотрагиваться. Ня датыкайся да зялеза, ато гарачая. *В. Старына.*

Даўбешка, *і, ж.*—колотушка. Загані клін даўбешкаю. *В. Старына.* (*Пр. Дубня.*)

Даўбяла, *ы, м.*—презр.,—глупый, непонятливый. Паслухаў етага даўбялы дурнога,—саўсім яно ня к толку вышла. *В. Старына.*

Даўгавечны, *прм.*—долговечный. Дуб—даўгавечная дрэва. *В. Старына.*

Даўгалыгі, *прм.*—долгоногий. От еты Сьцяпан даўгалыгі! *В. Старына.*

Даўгач, *а, м.*—балка в холодных строениях, идущая под самой крышей. У гумне зламоўся даўгач. *В. Турэц, Сьміл. р.*

Даўжо, даўжо-жа, *злуч.*—ну да. Даўжо-ж, хіба и ты поедзеш са мною. *В. Старына.*

Даўжыня, *і, ж.*—длина. Вот дзе палоса: етакая-то даўжыня! *В. Старына.*

Даўжэй, *прс. в. ст.*—длиннее. Наша палоса будзя шмат даўжэй за вашу. *В. Старына.*

Даўжэйшы, *прм. в. ст.*—длиннейший. Узёўся за даўжэйшы канец. *В. Старына.*

Даўжэр, *ы, ж.*—*гл.* Даўжыня. Ого, етакаю даўжэр праціці! *В. Старына.*

Даўжэразны, *прм.*—весьма длинный. Узёў даўжэразны кій—ды як дасьць! *В. Старына.*

Даўзваньня, *прс.*—*гл.* Дазваньня. Даўнасьць, *і, ж.*—давность. На зямлю ўжо зайшла даўнасьць *В. Старына.*

Даўней, *прс. в. ст.*—в давнишние времена. Даўней—дурней. *Прик. В. Старына.*

Даўнейшы, *прм. в. ст.*—давнишний. Ён мая даўнейшыя грошы. Ашчэ даўнейшы хлеб ядом. *В. Старына.*

Дах, *у, м.*—кровля. Палез аж пад самы дах. *В. Старына.*

Дахаваца, *дзс.*—прятать до тех пор, пока не пропадет. Хаваю, хаваю грошы, пакуль ня дахаваюся; нехта й сьцягнуў. *В. Старына.*

Даходаць, *дзс.*—постепенно измучить, убить. Хведарка біў, біў сваю жонку, пакуль ня даходаў. *В. Старына.*

Даходзіць, -ца, дзс. (зак. дайці, -ціся) — доискиваться. Дайду свайго, ня думайця! Аж калі ён уздумаў даходзіцца сваіх грошай. *В. Старына.*

Дацца дзіву — сильно удивиться. Такая ўбачыў багацьця, што аж дзіву доўся! *В. Старына.*

Дацца ў знакі, — сильно надоест. Доўся ты мне ў знакі добра! *В. Старына.*

Дацыбаць, дзс. — дошагать, добрести. Ледзь дацыбаў да хаты. *В. Старына.*

Даць, дзс. — дать трепку, побить. Ну й доў-жа я Максіму: будзь ведаць, як чапацца! Доў яму кія й мяла, і таго ашчэ мала. *Прык. В. Старына.*

Даць драпака (наўцякача) — дать тягу. Такаго доў драпака, што й канём ня ўгоніш. Ёк доў наўцякача, — толька й бачылі яго! *В. Старына.*

Даць жару — дать нагоняй. Ну й далі-ж хлопцу жару! *В. Старына.*

Дацягнуць, -ца, дзс. — дотлщить, -тсья. Каб як дацягнуць да вясны с хлебам. Чуць дацягнуўся з возам. *В. Старына.*

Дацямна, прс. — до тёмного. Жалі аж дацямна. *В. Старына.*

Дачакаць, -ца, дзс. — дожждаться. Ня дачакаеш ты яго. Чуць дачакаліся цібе. *В. Старына.*

Дачка, і, жс. — дочь. Адна дачка замужам, а другая дома. Дочак поўна хата. *В. Старына.*

Дачуцца, дзс. — прослышать. Дачуўся, што ў другом сяле можна дастаць сена. *В. Старына.*

Дачушка, і, жс. — доченька. Была адна дачушка, але й тую бог заброў. *В. Старына.*

Дачыненне, я, н. — дело до другого лица. Вярніся: ё к табе дачынення. *В. Старына.*

Дашуквацца, дзс. (зак. дашукацца) — доискиваться. Позна ты стоў дашуквацца свайго. У міне ён дашукуяцца — у другіх папятайся, дзе твая піла. *В. Старына.*

Дашчанка, і, жс. — мера зерна—1/2 „асьміны“, или 24 кг. ржи. Намералі дзевяць дашчанак жыта. *В. Дукарка, Сьміл. р. (Пр. Шаснастка).*

Дашчурка, і, жс. — дощечка. Німа ніякай дашчуркі, на чом пакрышыць сала. *В. Старына.*

Дбаць, дзс. (польск. dbać) — заботиться, хлопотать. Як дбаяш, так і маяш. *Прык. С. Дукура, Сьміл. р.* Хто дбая, той і мая. *Прык. В. Старына.* Хто усяго шмат мая, той ні аб чым ня дбая. *Прык. С. Навасёлкі, Пух. р.*

Дваіць, дзс. — второй раз пахатъ. Бацька пашоў дваіць папар на жыта. *В. Старына.*

Двайня, і, жс. — близнецы. У Хадосьці радзілася двайня. *В. Старына.*

Двайнята, аў, мн. — близнецы, двойни. Марголя радзіла двайнятаў. *В. Старына.*

Двананцацара, ліч. зб. — двенадцать. Забралі ў шкодзя аж двананцацара каней. *В. Старына.*

Дваюрадны, прм. — двоюродный. Мяльлян — мой дваюрадны брат, а Кацярына — дваюрадная сястра. *В. Старына.*

Двойчы, прс. — дважды. Двойчы хадзіў па бацьку. *В. Старына.*

Двор, двара, м. — 1) двор. Сьвіньня хадзіць на двара — 2) имение. Дзеўкі пашлі на заробаткі ў двор. *В. Старына.*

Двоя, ліч. зб. (пам. двоячка) — два, пара. У нас усяго двоя парасятка. Двоячка ягнятак. *В. Старына.*

Двузлотка, і, жс. — 30 копеек. Прапіў адну двузлотку. *В. Старына.*

Двухлетак, тка, м. (жс. двухлетка) — двулеток телёнок. Бычок двухлетак. Прадоў цялушачку двухлетку. *В. Старына.*

Джвыр, у, м. — лит. жвір — гравий. Цэлы валяк джвыру ў качкі. *В. Лядцо, Пух. р. (Пр. Чвыр).*

Джвыроўка, і, жс. — ружье со стволем из витой стали. Дастоў добрую джвыроўку. *В. Лядцо, Пух. р.*

Джгаць, дзс. — быстро итти, ехать. Проста сюды й джгая! *В. Старына.*

- Джгнуць**, *дзс.* — ужалить, быстро вонзая жало. Пчала ік джгне жала!.. *В. Старына.*
- Джоргаць**, *дзс. (зак. джыргануць)* — отрывисто, сильно тереть, рвать. Джоргая камень аб камень. Кола джырганула аб драбінку. *В. Скрыль, Пух. р.*
- Джыгун**, *а, м.* — сильно ретивый (о коне и человеке). Ну й джыгун жа Антонаў конь. *В. Старына.*
- Джынджык**, *а, м.* — вертопрах. Усе ведаюць етага джынджыка. *В. Дукарка, Сьміл. р.*
- Дзе**, *прс.* — где. Дзе тонка, там і рвецца. *Прык. В. Старына.*
- Дзэбам сядзець**, — сиднем сидеть, на одной мере. Дзэбам сядзіць трава. Иван дзэбам сядзіць, ані ня расьце. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Дзевер**, *а, м.* — деверь. Лепяй тры дзевярэ, чым адна залоўка. *Прык. С. Дукора, Сьміл. р.*
- Дзэгаць**, *гцю, м.* — деготь. Німа дзэгцю, чым памазаць калёса. *В. Старына.*
- Дзед**, *а, м.* — 1) дед, предок. Так жылі нашы бацьке й дзядэ, і мы ўступім у іх сьлядэ. *Прык. 2) переносно: муж. Мой дзед справіў мне чаравікі. В. Старына.*
- Дзедзю**, *прм.* — дедушкин. Надзёў дзедзю кажух. Дзедзю шапка. *В. Старына.*
- Дзедзюшчына**, *ы, ж.* — наследство (хозяйство) от дедушки. Паедам жыць на дзедзюшчыну. *В. Старына.*
- Дзедка**, *і, ж.* — 1) ласк. от дзед. Дзедка доў гасьцінца.—2) давнишнее приспособление из железа для вставки лучины; вбивалось в стену. Уваткі лучыну ў дзедку. *В. Старына.*
- Дзешка**, *і, ж. (пам. дзешачка)* — гл. Дзешка. Купілі новаю дзешку. Масла ляжыць у дзешачца. *В. Старына.*
- Дзейкаць**, *дзс.* — распускать слухи. Мала што дзейкаюць людзі. *В. Старына.*
- Дзейкі**, *як, мн.* — малоосновательные слухи. Дзейкі ета, а ня проўда. *В. Старына.*
- Дзела**, *а, н.* — дело. У кождага сваё дзела. Бярэся за дзела, як камар за цела. *Прык. С. Навасёлкі, Пух. р.* Якоя табе дзела да міне? *В. Старына.*
- Дзеля**, *прыйм. з родн. скл.* — ради. Дзеля вас пастараюся. *В. Старына.*
- Дзелягат**, *а, м.* — делегат. Кастуся Гэндрыкавага выбралі за дзелягата. *В. Старына.*
- Дзе-небудзь**, *дзе-нібудзь, прс.* — где-либо, где-нибудь. Дзе-небудзь прыстроюся. Каб дзе-нібудзь папасьці рублёўку грошай. *В. Старына.*
- Дзень**, *дня, м.* — день. Дзень да ноч — суткі проч. *Прык. В. Старына.* Скучан дзень да вечара, калі рабіць нечага. *Прык. В. Дайнава, Пух. р.* Пяць дзён быў у дарозя. *В. Старына.*
- Дзень пры дні** — день за днем. Дождж дзень пры дні йдзе ды йдзе. *В. Старына.*
- Дзе-ня-дзе**, *прс.* — кое-где. Дзе-ня-дзе тарчыць галоўка й добраі капусты. *В. Старына.*
- Дзерава**, *а, н.* — древесина. Такая-ж нейкая цвярдоя дзерава: ніяк ня габлюяцца. *В. Старына. (Пр. Дрэва).*
- Дзёран**, *рну, дзёрман, у, м.* — дерн. Дзёрнам абклоў магілу. *В. Старына.* Хату вымасьцілі дзёрманам. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Дзервянець**, *дзс.* — деревенеть. Аж рукі дзервянець ат холаду. *В. Старына.*
- Дзёрнуць**, *дзс.* — 1) хлеснуть. Ня пашкаду дзёрнуць дубцом.—2) быстро ударить. Ік дзёрнаў, аж пыл пакурэў! *В. Старына.*
- Дзерпануць**, *дзс.* — царапнуть. Ік дзерпануў капцюрамі, дык аж кроў пашла! *В. Старына.*
- Дзе табе...** — где это видано. Дзе табе, кажа, я броў тваю шапку. *В. Старына.*
- Дзеткі**, *так, мн.* — ласк. слово формы мн. ч. от дзетка, применяется при обращении и к одному. А мае вы дзеткі! як-жа ты замарыўся! *В. Старына.*

Дзетуха, і, ж. — курица, водзящая цыплят. Нейдзе прапала дзетуха с пылянтамі. *В. Старына.*

Дзэўбаць, дзэўбіц, дзс. — 1) клеваць. Наш певянь дзэўбе чужых курэй. Курам німа чаго дзэўбіці. — 2) раз'ясняць. Дзэўбі, дзэўбі яму, а ён сваё гаворыць. *В. Старына.*

Дзеўка, і, ж. — дэвка. Хлопцы пашлі да дзевак. *В. Старына.*

Дзэхаць, дзс. — скоро передаваць другім секреты, новості. Вот умея дзэхаць: усё ўжо разьдэ-хала. *В. Крамяні, Пух. р.*

Дзешава, прс. — дешево. Дзешава — бесава. а дорага — богава. *Прык. В. Старына.*

Дзешавей, прс. в. ст. — дешевле. Хоча, каб прадаць даражэй, а купіць дзешавей. *В. Старына.*

Дзешавы, прм. — дешевый. Тавар у горадзя саўсім дзешавы. *В. Старына.*

Дзе-які, прм. — какой-либо. Мо'дзе-які й добры яблык пападзецца. *В. Старына.*

Дзеяць, -цца, дзс. — делать, -ться. Ну што дзеяцца на сьвеца? Што яны там дзеюць? *В. Старына.*

Дзіва, а, н. — 1) чудо. Глядзі, якая тут дзіва! А якая-ж там дзіва дзіўная! Аж, дзіва бяра, як эта яно усё робіцца. — 2) в см. наречія. Дзіва што я зраблю. *В. Старына.*

Дзівавацца, дзс. — сильно удивляться, изумляться. Усе людзі будуць дзівавацца. *В. Старына.*

Дзівача — ласкательнаго значення слово при обращении. Мая ты дзівача, схадзі пазыч сярнічак! *В. Турэц, Сьміл. р.*

Дзівіцца (з чаго), дзс. — удивляться. Німа с чаго тут дзівіцца. *В. Старына.*

Дзівясіл, а, м. — девясил подсолнечный (*Inula helenium L.*). Назьбірала дзівясілу на лякарства. *В. Старына.*

Дзівятнанцаць, ліч. — девятнадцать. Дзеўца ўжо ікраз дзівятнанцаць год. *В. Старына.*

Дзівятнік, а, м. — праздник в четверг на девятой неделе после пасхи. На дзівятніка паеду ў Сьмілавічы. *В. Старына.*

Дзівяціны, цін, мн. — поминальный обед по покойнику на 9-ый день со дня смерти. Сягонья ў нас дзівяціны па бацьку. *В. Старына.*

Дзікар, а, м. — дикарь, нелюдимый. Ад дзікара этага ня дабіцца ніякага толку. *В. Старына.*

Дзікая грэчка, — камыш лесной (*Scirpus silvaticus L.*). *Х. Сміл, Пух. р.*

Дзікі, прм. — дикий, нелюдимый. Нейкі дзікі ваш конь. Вот нейкі дзікі чалавек: ніколі ня падойдзе к мужчынам. *В. Старына.*

Дзіравы, прм. — дырявый, порванный. Эта-ж саўсім дзіравая торбачка. *В. Старына. (Пр. Дзюравы).*

Дзірка, і, ж. — дыра. Увесь мяшок у дзірка. *В. Старына. Пр. Дзюрка.*

Дзісяніца, ы, ж. (польск. dziesięć) — десятина. На двух дзісяніцах ня вялікая гаспаларка. *В. Старына.*

Дзістуха, і, ж. — католический праздник в пятницу на 10-деле после пасхи. На дзістуху будзя ў Сьмілавічах кірмаш. *В. Старына.*

Дзіўна, прс. — удивительно. Аж дзіўна, што ён вырабляя выпіўшы. *В. Старына.*

Дзіўны, прм. — удивительный, чудной. Дзіўны чалавек, сапроўды! *В. Старына.*

Дзіця, яці, н. — дитя, ребенок. На вуліцы гуляюць дзеці. Яны хочуць сабе ўжо другога дзіцяці. *В. Старына.*

Дзіцяне, няці, н. — презр., — ребенок. Але якая эта дзіцяне благоя! *В. Старына.*

Дзіцятка, -тачка, а, н. — ребеночек. Якая матка, такая й дзіцятка. *Прык. А дзіцятка ты маё родная! В. Старына.*

Дзіцячы, прм. — детский. Вялікі ня лезь у дзіцячоу гульню. *В. Старына.*

Дзічка, і, ж. — дичок (дикая груша или яблоня). На мяжы расьце дзічка. Назьбіроў дзічак цэлау торбачку. *В. Старына.*

Дзыгаты, *прм.*—высоконогий, большой ростом. Ахрэм нейкі дзыгаты. *В. Раўнаполье, Сьміл. р.*

Дзылін-дзылін, *дзын, выкл.*—звуконепрадражательные междометия. Званочак дзылін - дзылін - дзылін! Званок дзын-дзын-дзын! *В. Старына.*

Дзвяры, *дзвярэй, мн.*—дверь. Хата ашчэ бяз вокан і бяз дзвярэй. *В. Старына.*

Дзвьігнуць, *дзс.*— 1) сильно ударить. Ік дзвьігну табе ў морду, дак аж кроўю ўмыяся! *В. Старына.*— 2) двинуть. І з места воза ня дзвьігнуць. *В. Старына.*

Дзьмухаць, *дзс. (аднакр. дзьмухнуць)*—дуть, дунуть. Ня дзьмухай, ато пер'я паляціць. *В. Старына.*

Дзьмуцца, *дзс.*—дуться, сердиться. Чаго ты дзьмесься, ік мыш на крупы?! *В. Сткрына.*

Дзьмуць, *дзс.*—дуть. Вецяр бясконца дзьме ды дзьме. *В. Старына.*

Дзюба, *ы, ж. (пам. дзюбка)*—клюв. Певань ік доў дзюбаю па галаве пыляяці, дык і забіў. У лаптаўкі тонкая дзюбка. *В. Старына.*

Дзюгасты, *прм.*—полосатый. От дзюгастая твая рубашка, аж у вочы кідаяцца! *В. Старына.*

Дзюгаць, *дзс. (зак. дзюгнуць)*—постукивать, тюкать топором. Ня дзюгні ў цьвіх, ато выпсуяш тапор. Дзюгая сабе памаленьку. *В. Старына.*

Дзю-дзю-дзю! *выкл.*—выкрик для приманивания поросят. Трэба паманіць парасят: дзю-дзю-дзю! *В. Старына.*

Дзюдка, *і, ж. дзіцяч.*—поросёнок. Глядзі, якія маленькія дзюдкі. *В. Старына.*

Дзюжок, *жкà, м.*—полоска в ткани. Сукенка ўся ў дзюжке. *В. Матарова, Сьміл. р.*

Дзюравы, *прм.*—гл. Дзіравы. Дзюравы мех—авёс будзя сыпацца. *В. Матарова, Сьміл. р.*

Дзюрка, *і, ж.*—гл. Дзірка. Заткні дзюрку ў боццы. *В. Вострава, Сьміл. р.*

Дзюрыць, *дзс.*—лить большую струю воды. Дождж дзюрыць, ік з вядра. *В. Старына.*

Дзюрчэць, *дзс.*—струиться, течь с переливами. Чуць дзюрчыць вада праз дзірачку. *В. Старына.*

Дзябёлы, *прм.*—дебелый, крепкий, здоровый. Хлопац дзябёлы, ік дуб! *В. Старына.*

Дзявоцкі, *прм.*—девичий. Эта дзявоцкая гульня, а ня хлапецкая. *В. Старына.*

Дзяг, *а, м.*—полоска лыка, приготовленная для плетения лаптя. Во еты добры вышаў дзяг. Дзягам яго да дзягам! *В. Старына.*

Дзягцярка, *і, ж.*—посуда для дегтя в виде ведра с глухой крышкой. Дзёгаць стаіць у дзягцярца. *В. Старына.*

Дзядзіна, *ы, ж.*—жена дяди по отцу. Дзядзіна—гэдзіна. *Прыгаворка. В. Старына.*

Дзядзька, *і, м.*—дядя. Пайду к дзядзьку ў госьці. На вясельля пазвоў усіх сваіх дзядзькоў. *В. Старына.*

Дзядзькаў, *прм.*—дядин. Эта дзядзькава гумно. *В. Старына.*

Дзядзюшка, *і, м.*—дядюшка. Дзядзюшка залаценькі, ня біся, я ня буду боляй дражніцца! *В. Старына.*

Дзядок, *дкà, м.*— 1) ласк. от дзед. А дзядок сядзіць адзін. *В. Старына.*— 2) приспособление для свивания ниток, состоящее из лежащего бруса и вставленных в него двух столбиков, в которые вкладывается „матавіла“. Прынясі дзядок зьвіваць пражу. *В. Вострава, Сьміл. р.*— 3) перпендикулярная, отесанная пластина, поддерживающая верхнюю перекладину на стропилах в холодных строениях. У шчыца паставілі дзядок. *В. Дукарка, Сьміл. р.*

Дзядулька, *і, м.*—ласк. от дзед. Дзядулька прышоў к нам у госьці. *В. Старына.*

Дзядэ, *ддоў, мн.*—дмитриевская родительская суббота, день поминовения усопших. У ету суботу будам спраўляць дзядэ. Пастушка

- нанёў сабе ат вяліканьня да дзядоў. *В. Старына.*
- Дзяжа**, *ы, ж.*—квашня. У дзяжы не падышоў хлеб. *В. Старына.*
- Дзяжжа**, *а, н. зб.*—лыко. Нарэзаў на лапці дзяжжа. *В. Старына.*
- Дзяк**, *а, м.*—дзячок. Адзін дзяк гукая ў царкве. Дзяк—вобзямлю пяк. *Прыгав. В. Старына.*
- Дзякаваць**, *дзс.*—благодарить. Ня ведаю, дзядзюшка, як вам і дзякаваць за вашу ласку! *В. Старына.*
- Дзякоўства**, *а, н.*—должность псаломщика. Васілёк займаецца дзякоўствам. *В. Старына.*
- Дзякуй**—благодарю, спасибо. Дзякуй вам за полудзьяні! *В. Старына.*
- Дзяліць**, *-цца, дзс.*—делить, -ться. Братэ дзеляцца. Німа чаго ім дзяліць. *В. Старына.*
- Дзяльба**, *ы, ж.*—делёж. У Баравікоў ціпер ідзе дзяльба. *В. Старына.*
- Дзялянка**, *і, ж.*—1) доля, часть. Ужо йзьзеў сваю дзялянку.—2) участка леса, сенокоса или земли. С аднае дзялянкі накасіў вазоў пяць сена. У нашуй дзялянца благія дрова. *В. Старына.*
- Дзярбан**, *а, м.* [=дзярван—дерн]—заброшенное, заросшее сорными травами поле. Чужь узароў да паўдня дзярбан еты. *В. Старына.*
- Дзяржаньне**, *я, н.*—ручка ложки. У ложка кароткая дзяржаньня. *В. Старына.*
- Дзярках**, *а, м.*—износившийся веник. Веник зьмёўся на дзярках. *В. Старына.*
- Дзяркун**, *а, м.*—царпающий. Дзяркун ты нейкі, вот што! *В. Старына.*
- Дзярніна**, *ы, ж.*—целина, заросшая дерном. Цяжка араць: адна дзярніна. *В. Старына.*
- Дзяруга**, *і, ж.*—одеяло из толстой грубой льняной ткани. Накрыўся дзяругаю, пасьцелкаю—і то холадна. *В. Старына.*
- Дзяруда**, *ы, ж.*—раст. плавун (*Ly-sorodium clavatum* L). Рану за-сыпалі дзярузою. *В. Старына.*

- Дзясна**, *ы, ж.*—десна. Успухла пра-вая дзясна. *В. Старына.*
- Дзятва**, *ы, ж. зб.*—детвора. Дзятва ня ведае, як дурэць. *В. Старына.*
- Дзяўбануць**, *дзс.*—1) клонуть. Курьца дзяўбанула разы са два ды больш на хоча.—2) ударить чем острым. Ік дзяўбануў па галаве рыдлёўкаю, дык атразу й прабіў дзірку. *В. Старына.*
- Дзяўбіць**, *-ціся, дзс.*—клевать, -ться. Курам пасыпця зяла дзяўбіць. Дзяўбуцца пеўнікі. *В. Старына.*
- Дзяўчына**, *ы, ж.* (пам. дзяўчыначка)—девушка. Ладная ўжо выра-сла ваша дзяўчына. *В. Старына.* Ня глядзі, дзяўчыначка, што галоўка гладка, а глядзі дзяўчыначка, ці мецяна хатка. *Прык. С. Дукора, Сьміл. р.*
- Дзяцел**, *дзятла, м.* (пам. дзятлік)—дятел. Дзяцел падзёб бярозу. Злавіў дзятліка. *В. Старына.*
- Дзяціна**, *ы, м.*—детина. Глядзі, дзяціна, ня пападайся мне боляй! *В. Старына.*
- Дзяцінець**, *дзс.*—впадать в младенчество. Усе людзі на старасьці дзяціняюць. *Прык. В. Старына.*
- Дзяцініцца**, *дзс.*—вести себя по детски. Дзяцініцца, ік малы. *В. Старына.*
- Дзяцшок**, *а, м.*—парень. Мікіта—здоровы дзяцшок. *В. Старына.*
- Дзяцяльнін(ц)а**, *ы, ж.*—клевер белый ползучий (*Trifolium repens* L). Напасьвіў каня на дзяцяльніна. *В. Старына.* На нашум сянакося расьце дзяцяльніца. *В. Вострава, Сьміл. р.*
- Длубацца**, *дзс.*—копошиться. Чаго ён там длубацца цэлаю раньніцу? *В. Старына.*
- Днець**, *дніць, дзс.*—светать. На дварэ стала днець. *В. Слопітча.* Здаецца ўсталі рана, а покуль сабраліся ехаць, стала дніць. *С. Амеляна, Пух. р.*
- Дно**, *а, н.*—дно. Іс цэбра выскачыла дно. У ваўсёй пасудзья трэба новыя дны. *В. Старына.*
- Днушка**, *і, ж.*—донышко—небольшая круглая или четырехугольная дощечка для резки на ней

- овоцей і мяса, а такжэ для пакрывання посуду. Крышы капусту на днушца. Жбанок накрыла днушкаю. *В. Старына.*
- Дняваць**, *дзс.*—днэваць. Дзе днюя, і там і начуя. *В. Старына.*
- Добра**, *прс.*—хорошо. Добра, хай сабе будзя й так. Там добра, дзе нас німа. *Прык. В. Старына.*
- Добры**, *прм.*—хороший. Добры ўдоўся дзянёк. *В. Старына.* Добрая далёка чуваць, а благоя яшчэ далей. *Прык. В. Загай, Пух. р.*
- Добры вечар!**—прыветствие вечером. Добры вечар вам! *В. Старына.*
- Добры грыб**—лучший, с'едобный гриб, губчатый, с беловатой головкой, подобный до боровика. Насушылі на зіму добрых грыбоў. *В. Старына.*
- Догляд і даглед**, *у, м.*—досмотр. Дзіця расьце бяз догляду. Скаціна любіць даглед. *В. Старына.*
- Дождж**, *дажджю, м.*—дождь. Нешта даўно німа дажджу. *В. Старына.*
- Дока**, *і, аг.*—способный к чему-либо, мастер. На адно ён дока: добра выпіваць. *В. Старына.*
- Дол**, *у, м.*—1) низ. Гальлё гнецца аж да долу.—2) могила. Пашлі капаць нябошчыку дол. *В. Старына.*
- Долата**, *а, н.*—долото Долатам прабіў дзірку ў дошца. *В. Старына.*
- Доля**, *прс.*—на земле; на полу. Нейчая сьвіта валяяцца доля. *В. Старына.*
- Доля**, *і, ж. (пам. долечка)*—1) судьба, участь. Няшчасная яе нейкая доля. Долячка ты мая горкая!—2) часть. Давай і на маю долю. *В. Старына.*
- Дома**, *прс.*—дома. Усюды добра, а дома лепяй. *Прык. Х. Самін, Пух. р.*
- Доражнік**, *а, м.*—скотный двор. Каровы стаяць на доражніку. *В. Старына.*
- Досыць**, *прс.*—достаточно, довольно. Досыць вам ужо жартаваць. *В. Старына.*
- Досьветак**, *тку, м.*—гл. Дасьвецьце. За досьветак сплёў дзьве пары лапцэй. *С. Амельна, Пух. р.*

- Досьветкі**, *каў, мн.*—рабочее время осенью и зимой с полуночи до света; женщины используют для прядения кудели. Пайду к нашым на досьветкі. *В. Старына.*
- Доўбня**, *і, ж.*—1) большая колодка. Доўбняю забілі сьвінню.—2) переносно: глупый. Доўбня ета дурная нічога ня ведае. *В. Старына.*
- Доўг**, *у, м. (пам. даўжок)*—долг. Трэба пасыскаваць з людзей свае даўгэ. Ададай мой даўжок! *В. Старына.*
- Доўга**, *прс.*—долго. Ашчэ доўга прыдзяцца ждаць. *В. Старына.*
- Доўгі**, *прм.*—длинный. Вот які доўгі кій. Доўгая палоса. *В. Старына.*
- Дохла**, *і, аг.*—бранное на слабосильного. Дохла ета зробіць што?! *В. Старына.*
- Дохтар**, *а, м.*—доктор. Хворага павезьлі к дохтару. *В. Старына.*
- Дошка**, *і, ж.*—доска. На дварэ пад ногі палажылі дошку. На столь нарэзалі дошчак. *В. Старына.*
- Драбіна**, *ы, ж.*—1) лестница. Па драбіна палез на гару (на чердак).—2) ясли для кормления скота в виде лестнички, прикрепленные к стене под острым углом. Залажы за драбіну сена аўцам. *В. Старына.*
- Драбінкі**, *нак, м.*—крестьянская телега. Запраглі жарабка ў новыя драбінкі. *В. Старына.*
- Драбната**, *ы, ж.*—малые дети. Дзеці—адна драбната. *В. Старына.*
- Драбней**, *драмней, прс. в. ст.*—мельче. Драбней маку рассыпся—і то нядам. *В. Старына.* Драмней рэж сечку. *В. Вострава, Сьміл. р.*
- Драбы**, *аў, мн.*—торчащие ребра и кости. Аткуль тоя малако ў каровы будзя, калі ў яе адны драбы. *В. Старына. (Пр. Дрэбы).*
- Драбязя**, *ё, ж.*—мелкие предметы. Назьбіроў аднае драбязы (грыбоў або чаго іншага). *В. Старына.*
- Драгаць**, *дзс.*—стучать с дрожанием. Пагледзьця, што там у хлева драгая. *В. Старына. В. Крамяні, Пух. р.*

Драгва, *б. ж.*—*гл.* **Дрыгва**. Німа як скаціне хадзіць: там адна драгва. *С. Навасёлкі, Пух. р.*

Дражніць, *-ца, дзс.*—дразнить, -т'ся Ня дражні сабак ты, ціхінька йдзі! Дражніцца з дзіцям, ік малы. *В. Старына.*

Драла—давай удирать. Выскачыў с хаты ды драла. *В. Старына.*

Драмаць, *дзс.*—дремать. Ціха: дзед дрэмля! *В. Старына.*

Дранка, *і, ж.*—одеяло, сделанное из разноцветных лоскутиков. Мы ночы ўкрываемся рабаю дранкаю. *В. Турэц, Сьміл. р.*

Дрань, *і, ж., драціцы, ніц, мн.*—дрань—кровельный материал из длинных узких дощечек. Хата прыкрыта дранню. *В. Рудзенск, Сьміл. р.* На йстопку дастоў драціц. *В. Старына.*

Драпаць, *дзс. (аднакр. драпануць, пр. польск. dgarac—царапать),*—старательно итти. Драпаў, драпаў, чуць прышоў парою дамоў. Вырваўся да як драпане—толька й бачылі яго! *В. Старына.*

Драпачэ, *оў, мн.*—пружинная борона. Драпачамі дзяруць дзёран. *В. Скрыль, Пух. р.*

Дратаванка, *і, ж.*—плеть, свитая из пеньковых волокон и обвитая для крепости отдельно свитой веревочкой. Добра ўкапнаў яму дратаванкі! *В. Старына.*

Дратаваць, *дзс.*—1) сильно избивать плетью или веревкой. Ік стоў яго дратаваць, дык чуць жывого пусціў.—2) топтать посевы, траву. Коні ходзяць па жыцця, дратуюць яго. *В. Старына.*

Дратва, *ы, ж.*—дратва. Слабаю дратваю прышта латка. *В. Старына.*

Дратэ, *оў, мн.*—веялочные сита. Устаўця дратэ каласаваць амеці. *В. Харавічы, Сьміл. р.*

Драць, *-ца, дзс.*—1) обдирать,-т'ся, Бацька дзярэ лыкі. Кара лёгка дзярэцца.—2) чесать лён. Маці дзярэ лён.—3) делать крупу. Павезлі драць крупы.—4) быстро итти. Дроў, дроў,—чуць прышоў. Дзярэ, аж пыл курыцы!—5) царапать,-т'ся. Нашто-ж ты дзярэш яго сваімі капцюрамі? Дзярэцца,

ік той кот.—6) сильно кричать, орать, громко говорить. Чаго ты дарам горла дзярэш: цібе ніхто ня слухая. Дзярэцца на ўсё горла, аж чэрці яго бяруць! *В. Старына.*

Драцяны, *прм.*—проволочный. Купілі драцяныя сіты. Пуга крэпкая, усяроўна ік драцяная. *В. Старына.*

Драч, *а, м.*—1) (=дзяргач—Сгех)—коростель. На балоця крычыць драч.—2) плотницкий инструмент для обозначения линий пазы. Пазыч мне драча: бартаваць барвення буду. *В. Старына.*

Драчэць, *дзс. безас.*—чесаться, зудеть. У вуху вельма драчэць. Нешта драчэць у горля. *В. Старына.*

Дроб, *у, м. (пам. драбок)*—маленький кусочек, щепотка. Дай хлеба й дроб цукру. Укінь ашчэ драбок солі. *В. Старына.*

Дробны, *дромны, прм.*—мелкий. Нешта дробная картопля. *В. Старына.* Дробная жыта. *В. Вострава, Сьміл. р.*—2) мизерный, невзрачный. Ігнат дробны с твару. *В. Старына.* Дромны хлопчык. *В. Вострава, Сьміл. р.*

Дробязь, *і, ж.*—мелочь. Ігрушы—адна дробязь. *В. Старына.*

Дрова, *аў, мн.*—дрова. Паедам у дрова. Дрывамі закідалі ўсю па вець. *В. Старына.*

Дрож, *у, м.*—дрожа. Такі дрож праброў міне на дварэ! *В. Старына.*

Дрожджы, *эй, мн.*—дрожди. Піраге сьпяклі на дражджах. Бяз дражджэй ня падышло цеста. *В. Старына.*

Дросень, *сьня, м. (=драсён)*—трава горчак, почечуйная трава (*Polygonum Persicaria L.*). На балоццы ўзёўся дросянь. *В. Старына.*

Дрот, *у, м.*—проволока. На слупох нацягнут дрот. Каб дзе кавалак дроту папасці. *В. Старына.*

Дроўка, *і, ж.*—корова, отелившаяся в три года. Наша Рагуля—дроўка. *С. Амельна, Пух. р.*

Другая прачыстая—праздник 8 сент. На етум тыдні ў пятніцу будзя другая прачыстая. *В. Старына.*

Дружба, *ы, ж.*—дружба. Дружбу помні, а злосьць забывай. *Прык. В. Дайнава, Пух. р.*

Дружка, *і, ж.*—шаферица. А я ў Марылі на вясельлі была за дружку. *В. Старына.*

Дружко, *а, м.*—распорядитель мужчына на свадзьбе; обыкнов. бываець повязан через плечо „рушніком“. Хай ужо дружко заводзіць маладую на пасад. *В. Старына.*

Дружны, *прм.*—старательный. Тацяна такая дружная дзяўчына! Дружны конік. *В. Старына.*

Друз, *у, м.*—1) перебитая и засохшая комочками земля. Грады чысты друз, а яна садзіць агурке. Хлеб ня ўдоўся,—ік друз.—2) мусор с землей. З двара вывязьлі ўвесь друз. *В. Старына.*

Друзачка, *і, ж.*—мелкая часть чего. Усё пабілася, разьяляцелася, ня ўсталося й друзачкі. *С. Навасёлкі, Пух. р.*

Друкаваць, *-цца, дзс.*—печатать,—тсья. Піша, усяроўна ік друкуя. Кніжкі друкуюцца ў горадзе. *В. Старына.*

Дручок, *чкя, м.*—дубинка, вообще толстая суковатая палка. Адзін буду йці, дык трэба ўзяць які дручок с сабою. *В. Старына.*

Дрыгаценьне, *я, н.*—дрожание. У рукі прышло дрыгаценьня. *В. Старына.*

Дрыгаць, *дзс.*—дрыгать ногами. Пакаціўся, ды дрыгая нагамі. *В. Старына.*

Дрыгва, *ы, ж.*—трясина. Аб'едзь ету дрыгву. *В. Дукарка, Сьміл. р. (Пр. Драгва.)*

Дрыгун, *а, м.*—тот, кто дрыгает ногами. Вот дзе дрыгун: абы што—пакоціцца ды дрыгая нагамі. *В. Старына.*

Дрыжаць, *дзс.*—дрожать. Спужоўся, аж дрыжыць. *В. Старына.*

Дрыжыкі, *аў, мн.*—дрожь. Во калі спужоўся, аж у дрыжыкі кіннула яго! *В. Старына.*

Дрыль, *я, м.*—лобзик. Дрылям пракруціў дзірку. *В. Старына.*

Дрыяваць, *-цца, дзс.*—сверлить,—тсья лобзиком. Ня ў том месяця

дрыляюш. Як туга дрыляюцца. *В. Старына.*

Дрындуха, *і, ж. (пам. дрындушка)*—презр.,—частушка. Съеяй другую песьню, а то пьеш адны дрындухі. Ня песьня, а дрындушка. *В. Старына.*

Дрыпаць, *дзс.*—итти, бежать мелким шагом. Конь дрыпая, ік курыца. Хутчэй ты там дрыпай. *В. Старына.*

Дрыстаць, *дзс.*—ходить поносом. Наеўся ўсякаі зеляні ды дрышча. *В. Старына.*

Дрыстун, *а, м.*—1) насм.,—ходящий поносом. Вой які дрыстун: дрышча ды дрышча!—2) бран. слово на выходящих из границ гнева, но бессильных. Дрыстун ты, хто цібе баіцца?! *В. Старына.*

Дрыстуха, *і, ж.*—понос. Напала на яго дрыстуха. *В. Старына.*

Дрэбы, *аў, мн.*—*гл. Драбы.* От-жа захудала ськаціна: адны дрэбы тарчаць! *В. Старына.*

Дрэбязь, *і, ж.*—*гл. Дробязь.* Што ета за яблыкі—нейкая дрэбязь. *В. Матарова, Сьміл. р.*

Дрэва, *а, н.*—1) дерево растущее. Важная дрэва вырасла.—2) лесоматериал. Пад павецьцю ўсякаго дрэва валяюцца. *В. Старына.*

Дрэгаць, *дзс.*—колотить при езде. Вот-жа дрэгая на калёсах! *В. Вострада, Сьміл. р.*

Дрэнные, *прм. (прс. дрэнна)*—плохой. Міхаль дрэнны чалавек. А чым табе дрэнна живецца? *В. Старына.*

Дрэнчыць, *дзс. (польск. dręczyć*—мучить) 1) стегать, собств. малых ребят. Злавіў у садку чужога хлапца ды давай дрэнчыць.—2) сильно хотеться. Ай як табе дрэнчыць пайці! *В. Старына.*

Дрэнь, *і, ж.*—дрянь. Усякая дрэнь леза ў вочы. *В. Старына.*

Дрэпаць, *-цца, дзс.*—чесать, царапать,—тсья. Кот дрэпая ў дзьверы. Што ты ўсё дрэпаюцца ў галаве? *В. Старына.*

Дрэўкі, *вак, мн.*—короткие поленья дров для „комінка“. Пайдзі насячы дрэвак на комінак. Ета смольная палена будзя на дрэўкі. *В. Старына.*

- Дуб**, а, м.— дуб. (*Quercus*) У лесі сьсек дуба. *В. Жораўкі, Сьміл. р.*
- Дубальтовы**, прм.—двойной. Палажці дубальтоваю падлогу. *В. Лешніца, Сьміл. р.*
- Дубальтоўка**, і, ж.—двухствольное ружьё. З дубальтоўкі забіў воўка. *В. Старына.*
- Дубасіць**, дзс.—крепко избивать, тузить. Падаброў пад сібе ды давай дубасіць. *В. Старына.*
- Дубец**, бца, м.—розга. Глядзі, ато заробіш дубца. Б'ецца дубцом. *В. Старына.*
- Дуга**, і, ж.—дуга. Зламалася ў воза дуга. *В. Старына.* Ня пацягня дуга, дык пацягне пуга. *Прык. В. Забалоцьце, Сьміл. р.*
- Дуда**, ё, ж.—1) белорусский народный музык. инструмент; состоит из сопелки и духового мешка. Даўней ігралі на дуду.— 2) перен., глупая женщина. Дуда ты дурная! *В. Старына.*
- Дудзец**, дзс.—играть на сопелке—свирели. Хлопця у дудку дудзіць. *В. Слопішча, Шацк. р.*
- Дудка**, і, ж.—свирель из просверленного дерева или из тростника („чарота“), а также из соломинки. Умея лоўка на дудку іграць. *В. Старына.*
- Дужацца**, дзс.—бороться. Хлапцэ дужаюцца. *В. Старына.*
- Дужы**, прм. (скар. дуж)—сильный. Дужы, ік мядзведзь. *В. Старына.* З дужым ня біся, з багатым ня судзіся. *Прык. С. Дуко́ра, Сьмілав. р.* Хто дуж, той і пруж (знач. правы). *Прык. В. Старына.*
- Дужэйшы**, дужэй, прм. в. ст.—сильнейший. Альхім самы дужэйшы хлопяц. Над яго німа ў сяле нікога дужэй. *В. Старына.*
- Дўжэразны**, прм.—весьма сильный. Ён дык дужэразны: адзін хвою падніма. *В. Старына.*
- Дукавацца**, дзс.—кривляться. Ня дукайся ты надта! *В. Старына.*
- Дуля**, і, ж. (пам. дулька) 1) груша садовая большая (*Rigus complanis* L). На, йззеш дульку. На зіму насушылі дуль.— 2) фи́га. На табе дулю ў нос! *В. Старына.*

- Дума**, ё, ж.— дума, мысль. Нейкая цяжкая дума залезла ў галаву. *В. Старына.*
- Думаць**, -ца, дзс.—думать, ться. Ашчэ нешта ён думая. Усяк думаяцца чалавеку. А ты як думаясься, так яно й будзя. *В. Старына.*
- Дуньдзіць**, дзс.—с азартом сосать. Вунь цялё карову дуньдзіць. *В. Слопішча, Шацк. р.*
- Дупель**, я, м.—дупло. Ў ігрушы выгніў дупяль. *В. Старына.*
- Дуплісты**, прм.—дупловатый. Дуплістая дзічка. Дуплісты дуб. *В. Старына.*
- Дуракаваты**, прм.—глуповатый. Наш сусед дуракаваты. *В. Матарова, Сьміл. р.*
- Дурань**, рня, м.—дурак. Вялікі пад неба, а дурань, як трэба. *Прык. Валачэ вот, як дурань дзэверы. Прык. В. Вострава, Сьміл. р.*
- Дурасьць**, і, ж.—дурь. Ой глядзі: выганю ўсю дурасьць с цібе! Усё дурасьць робіць. *В. Старына.*
- Дурата**, ё, ж.—глупость. Ўсё дурата, ато трэ'бала-б свае канюшыны пакінуць на насеньня. *В. Старына.*
- Дурна**, прс.—плохо, нехорошо, только в смысле поступка, без значения обморока. Дурна, што ня ўзеў з сабою полудня. *В. Старына.*
- Дурнап'ян**, у, м.—белена (*Datura stramonium* L). У пшаніцы шмат дурнап'яну. Панаядаліся бліноў з дурнап'янам, дык чуць ня паўміралі. *В. Старына.*
- Дурніла**, ы, дурніца. ы, аг.—дурак, глупый, глупая. Слухай, што кажа еты дурніла. Дурніца ты, дурніца, што ты робіш? *В. Старына.*
- Дурніцца**, дзс.—дурачиться. Даволяй табе ўжо дурніцца. *В. Старына.*
- Дурнішча**, ы, аг.—дурачище. Дурнішча ты, йдзі што-небудзь рабі. *В. Старына.*
- Дурнота**, ы, ж.—глупость. Зарабіў-ба грошай, каб ня свая дурнота. *В. Старына.*
- Дурны**, прм.—1) глупый. Дурны, ік бот. *Прык. Пашлі дурнога, а за ім другога. Прык. В. Старына.—*

- 2) полуумный. Па сяле ходзіць дурны. *В. Старына.*
- Дурыць**, *дзс.*—беспокоить, дурить. Ня дуры ты мне галавы сваімі чаравікамі! *В. Старына.*
- Дурыцца**, *дзс.*—дурачыцца. Ну, ня дурься лішняя. *В. Старына.*
- Дурэзьлівы**, *прм.*—шаловливый, дуршливый. Міхалёвы дзеці вельма-ж дурэзьлівыя. *В. Дукоршчына, Сьміл. р.*
- Дурэць**, *дзс.*—1) шалить. Залішняя дурэяш, дзяціна!—2) привередничать. Добра жывецца, а ты ашчэ дурэяш, чалавеча. *В. Старына.*
- Дух**, *у, м.*—1) дух. Каб і духу твайго тут ня было!—2) комнатный воздух. У хаця цяжкі дух. *В. Старына.*
- Дух раніць**—оказывать к кому любовь, расположение в высшей степени, идя за него даже на жертву. Ой яна любіць яго: проста дух за ім роніць! *В. Старына.*
- Духата**, *ы, ж.*—душный воздух. Эта-ж задавіца можна ат етакаі духаты. *В. Матарова, Сьміл. р.*
- Духе**, *оў, мн.*—жизнь, дыхание. Духе с цібе ўперад выпра (выганіць), пакуль ты ета ў міне палучыш! *В. Старына.*
- Духе выняць**,—измотать, измучить в сильной степени. Пакуль дажджэсья ты дабра, дык і духе с цібе вымя. *В. Старына.*
- Духе зацяць**—затаить, прервать дыхание. Маўчыць—і духе яму зацяло. *В. Старына.*
- Дуць**, *дзс.*—бить, избивать. Дуй яго, растакога сына! *В. Старына.*
- Душа**, *ы, ж.*—душа. Гаўрыла споў, а мужчыны сядзелі. Бачыць Іван, што блутаецца ў траве нейкая казьяўка, узёў скепку, палажыў, каб яна прыпаўзла цяраз ямку. А Гаўрыла прачнуўся ды кажа, што хадзіў па мастох. Дык ета яго душа была. *В. Старына.*
- Душна**, *прс.*—душно. Сягонья душна. *В. Старына.*
- Душнік**, *а, м.*—отверстие для прохода воздуха, вентилятор. У капцы ашчэ трэба зрабіць душнік. *В. Старына.*

Душыцца, *дзс.*—1) сильно кричать, орать. Чаго ты душысься на ўсё горла!—2) ссориться. Сядзяць у хаця ды душацца цэлы дзень.—3) много работать. Аж душацца людзі за етаю работаю—і ўсё ім мала! *В. Старына.*

Душыць, *дзс.*—душить, давить за горло. Схапіў ды давай душыць яго за горла. Дзе цібе чэрці душаць?—Ідзі ў хату!—2) притеснять. Панэ душылі даўней людзей то паншчынаю, то атработам. *В. Старына.*

Ды, *злуч.*—и. Паселі ды давай гаварыць. *В. Старына.*

Дыдалем, *прс.*—прахом. Хай яно дыдалям пойдзя! *В. Старына.*

Дый, *злуч.*—да и. Піў, піў дый годзя сказоў. Яму кажы, а ён ня слухая дый годзя. *В. Старына.*

Дык (дак), *злуч.*—так. Ну дык што скажаш на ета? Дак як-жа яно будзя? Як пашлі, дак пашлі, дый зайшлі ў самы гушчэр. *В. Старына.*

Дылда, *ы, аг.*—высокорослый, глуповатый. От дзе выроста дылда дурная! *В. Старына.*

Дылёўка, *і дыля, і, ж.*—толстая доска в 3 дм. и больше. Нарэзалі на вокна дылёвак. *В. Старына.* С аднае калоды вышла чатыры добрыя дылі. *С. Дукора, Сьміл. р.*

Дымець, *дзс.*—порошить. Ат, трэха дыміць сьняжок. *В. Старына.*

Дыхавіца, *ы, ж.*—одышка. Рабіў, рабіў, пакуль дыхавіцы сабе ня нагнуў. Нагнуў каню дыхавіцу. *В. Старына.*

Дыхаць, *дзс.*—дышать. Чуць дыхая чалавек. *В. Старына.*

Дыхляк, *а, м.*—бранное на слабосильного мужчину, парня. Дыхляк ты, ня с тваёю сілаю тут управіцца! *В. Старына.*

Дыхляціна, *ы, ж.*—мясо павшего животного. Купіў нейкаі дыхляціны, ды хоча, каб усе елі. *В. Старына.*

Дыхта, *ы, ж.*—фанера. Наклеілі паперу на дыхту. *В. Скрыль, Пух. р.*

Дыхту даць (задаць)—сильно да-
сидить или напугать. Задам табе
такога дыхту, што й духе с цібе
выпра! Доў яму добрага дыхту,
будзь помніць! *В. Старына.*
Дышаль, дышалю, м.—дышло. У плу-

зя атагнуўся дышаль. Кола бяз
дышало. *В. Харавічы, Сьміл. р.*
Д'ябал, бла, м.—дьявол, сатана. От
д'ябал нейкі, што ён вырабляя! А
д'яблі яго ведаюць, што з ім ра-
біць. *В. Старына.*

Е Ё.

Ё, ёсь, ёсьцека, ёсьць, ест, дэс.
дапам.—есть. Што ё, то ўсё
добра. *В. Старына.* Добра, у
каго ёсь грошы. *В. Забалоцьце,*
Сьміл. р. Хоць і ёсьцяка, але ня
дам табе. Ёсьць ведама, што так
і трэба. *В. Старына.* Вынюхай,
што там у іх ест. *М. Сьмілавічы,*
Сьміл. р.

Едкі, прм.—с аппетитом ядущийся.
Ета сена едка, ня падумай ты
таго. *В. Старына.*

Ежджаны, прм.—сани, телега, возок,
бывшие в употреблении. Ня
варта купляць ежджаных драбі-
нак. *В. Старына.*

Ез, а, м.—перегородка на реке из
лозовых прутьев в виде плетня,
чтобы задерживать рыбу для
ловли. Мы зрабілі два язы.
С. Амельна, Пух. р.

Ёкаць, дэс.—икать. Як моцна ёкаеш
ты. Ёкнаў аж я йспужоўся. *В. Раў-*
напольле, Сьміл. р.

Елачка, і, ж, —1) уменш. от *Елка.*
Сьсек елачку комін выціраць.—
2) полевой хвощ (*Equisetum*
arvense L.) У жнеўніку шмат
елачкі. *В. Старына.*

Елка, і, ж.—ель (*Picea excelsa* L.)
С аднае елкі вышла колода таў-
шчэразная і два бярэны добрых.
Пад елку трэба схаватца ад даж-
джу. *В. Старына.*

Ёлкі, прм.—пригорклый, горькова-
тый. Сала ёлка, аж нельга
еьці. Ёлкі здор. Ёлка масла.
В. Старына.

Ёлуп, а, м. (польск. jolup)—осто-
лоп, олух. Ета толька такі дурны.
Ёлуп, ік ты, так зробіць. *В. Раў-*
напольле, Сьміл. р.

Ёмка, прс.—1) проворно, скоро. Хоць
стары конь, але ашчэ ёмка бя-
жыць—2) удобно. Во, етак ёмка
сядзець. *В. Старына.*

Ёмки, прм.—проворный. Хлопц вель-
ма ёмки. Наш стары ашчэ ёмак.
В. Старына.

Енк, у, м. (польск. jeńk)—воплъ. Вот
у хаця енк—аж із вулицы чуць!
С. Дукора, Сьміл. р.

Енчыць, дэс.—1) вопить, сильно
кричать. Баба ўсё нешта енчыць
жыватом. Енчыць, аж пярарыва-
яцца.—2) усиленно, с плачем
даже, просить. Енчыць—дай са-
ла. *В. Старына.*

Есьці, ем, ясі, есь, ядом, ясьце,
ядуць, *дэс.*—есть. Есьці ўжо пара.
Есьць, ік ня ў сібе. Ядом кры-
шанэ з расолам. Мала ты ясі,
чалавеча,—трэба боляй! Чаму вы
ня ясьце свае капусты? Ешця
боляй, ня саромайцяся! *В. Ста-*
рына. Кот у кутку нешта есь сабе
ціхінька. *В. Раўнапольле, Сьміл. р.*

Есьціся, дэс.—грызтись, постоянно
ссориться. А мой (жонка жаліца
на мужыка) дык бяспра-
станьяна есца ды есца. Сьпяраша
жылі добра, а патам і пачалі есь-
ціся адно з другім. *В. Старына.*

Етак, прс.—этак, так. Етак і я
зраблю. *В. Старына.*

Етакі, прм.—літ. гэтакі—этакий,
такой. Етакая й наша картопля
дробная. Падумаяш, етакі-то ра-
зумны! *В. Старына.*

Етачкі, прм.—ласк. етакі. Во етачкі
во кавалачак узёў—ні боляй.
В. Старына.

Етулька, прс.—столько. Ета трэба
етулька добра напсаватца?! *В. Ста-*
рына.

Еты, займ.—літ. гэты—этот. Еты
Дзянісок варт нечаму. Ета наша
хата. *В. Старына.*

Еўня, і, ж.—1) овин. Кузьма пашоў
еўню цепліць.—2) мера снопов

для сушкі их в овине и мольбы (около 3 коп). В настоящее время с введением молотилок ёўні выводятся; имеется на деревне около десятка овинов для сушки льна. Насадзілі ёўню

лёну. Змалацілі ёўню жыта. В. Старына.

Ёцка, і, аг. (пам. ёцачка)—малый поросеночок. Ёцкі, ёцкі, ёцкі! Якоя маленькая ёцачка! В. Старына.

Ж.

Жа, ж—же, вспомогательная уси- лительная частица. Ёк пачоў-жа ён яго лупцаваць! Вот-жа які ты! Я-ж тут, браця, ня пры чом! В. Старына.

Жаба, ы, ж.—1) лягушка. Ужо жабы закракталі: будзя вясна.—2) ангина и стоматиты—заболе- вания полости рта и зева. Пер- вое заболёвание называется „жаба сухая“, а второе—„жаба мокрая“. Лечатся заговорами:

„Жабку замаўляю,
Із рота выганяю:

Урочную, сугаворную,

Падумную і падзіўную“. С. Нава- сёлкі, Пух. р.—3) болезнь горла у коров. Наша карова захварэла на жабу. В. Старына.—4) упо- требляется, как бранное. Жаба ты аблезлая, куды ты прэсься?! В. Старына.

Жабіны начоўкі (начовачкі), пала- ячкі,—известковая двухстворча- тая раковина речной перловицы. Дзеці на сынажаці назьбіралі жа- біных начовачак. Гуляя з жабі- намі палаячкамі. В. Старына.

Жабіцца, дзс.—о слоях дерева,— трескаться и вследствие этого размякчаться. Стала жабіцца дуга. В. Старына.

Жабраваць, дзс.—нищенствовать. Зьбяднеў чалавек, дык і пашоў жабраваць. В. Старына.

Жабурьняне, я, н. зб.—лягушачья икра. На балоццы плавае жабу- рыньня. Памыў ногі жабурьня- ням, каб былі белыя. В. Ста- рына.

Жабуцька, і, ж., жабянь, яці, н.— лягушонок, бран. на детей. Каб- жа хлопца, ато жабуцька ашчэ... Вот дзе жабянь праціўная! В. Ста- рына.

Жаваранак, нка, м.—жаворонок. Ужо пые жаваранак—з выраю пры- лёцяў. В. Старына.

Жадзён (чему), скар. прм.—жадный к чему, сильно нуждающийся. Гаруя чалавек: жадзён куску хлеба. Ня жадны мы ні салу, ні малаку. В. Старына.

Жадны, прм.—1) жадный по нату- ре. Як жадны наш Майсей, дык такога чалавека, мусіць, і на съе- цы німа.—2) ни один (при отри- цании). Ані жаднаі капейкі німа. В. Старына.

Жакетка, і, ж.—жакетка. Міхась хварсіць у новую жакеца. В. Ста- рына.

Жаласна, прс.—жалостно. Мала- дзіца так-жа плача жаласна!... В. Старына.

Жаласьлівы, прм.—сердобольный. Які ты жаласьлівы, братка; шка- дуяш гультая етага! В. Старына.

Жаласьць, і, ж.—жалость, сожа- ление. Ня мая чалавек еты жа- ласьці ані каплі. В. Старына.

Жалезьнік, а, м.—чугунный горшок. Зварылі жалезьнік бульбы. В. Ду- карка, Сьміл. р. (Пр. Зялезь- нік).

Жаліцца, дзс.—жаловаться. Жаля- ца людзі, што цяжка жыць. В. Ста- рына.

Жалкаваць, дзс.—сожалеть. А, німа чаго ўжо вельма жалкаваць: ці такая ашчэ бывае гора! В. Ста- рына.

Жалоба, ы, ж.—траур. У Васілёвых жалоба: яны ня пусьцяць гуляць. В. Старына.

Жалобны, прм.—траурный, заупо- койный. Нашы сягонья пашлі на жалобнаю абедню. В. Старына.

Жаль, ю, м.—жалость. Такі-ж жаль абгарнуў яе, што ня ўцерпіла ма-

- ладзіца ды заплакала. *В. Старына.*
- Жалязка**, а, м. — утыг. Распалі мне жалязка гладзіць. *В. Бор, Сьміл. р.*
- Жалязьняк**, а, м. — железная лопата. Жалязьняком пакапалі глыбокую яму. *В. Жораўкі, Сьміл. р. (Пр. Зелязьняк).*
- Жандар**, а, м. — жандарм. Жандары прыяжджалі лавіць бунтаўшчыкоў. *В. Старына.*
- Жаніх**, а, м. (пам. жанішок) — жених. У дзеўкі аж два жаніхе. Бачыш, які жанішок! *В. Старына.*
- Жаніць,-цца**, дзс. — женить,-ться. Жаніся, пакуль дурні ня зьвяліся. *Прык. В. Загай, Пух. р. Жаню сына. В. Старына.*
- Жанкі**, жанок, мн. — женщины. На сход сабраліся жанкі. *В. Клятное, Пух. р.*
- Жаноцкі, жаночы**, прм. — женский, относящийся к замужним женщинам. Пастуху далі жаноцкаю сьвіту. *В. Старына. Мар'я (дзеўка) надзела жаночаю катанку. В. Лешніца, Сьміл. р.*
- Жанчына**, ы, ж. — женщина. Адна жанчына ў гаспадарца нічога ня зробіць. *В. Старына.*
- Жар**, у, м. — горящие угли. У печы шмат жару. *В. Старына.*
- Жарабё**, яці, н. — жеребенок. Жарабё ашчэ йсьсе матку. Напісана: кабыла лысая, жарабё рабоя—паеў воўк абоя. *Жарт. В. Старына.*
- Жарабіцца**, дзс. — жеребиться. Кабыла будзя сора жарабіцца. *В. Старына.*
- Жарабок**, бка, м. — жеребец. Купілі дарагога жарабка. *В. Старына.*
- Жардзіна**, ё, ж. — гл. Жэрдка. Нехта адну жардзіну выцяг іс плоту. *В. Старына.*
- Жарнуць,-цца**, дзс. — сильно ударить,-ться. Жарнаў яму ў морду. Жарнаўсі галавою, аж іскры пасыпаліся. Собіла яму етак жарнуццы галавою! *В. Крамяні, Пух. р.*
- Жаробка**, і, ж. — жеребица. Будам гадаваць самі жаробку. *В. Старына.*
- Жарства**, ё, ж. — крупный песок, гравий. Хлеб трашчыць, ік жарства. *В. Старына.*
- Жартаваць**, дзс. — шутить. У гурці добра жартаваць. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Жартаўнік**, а, м. — шутник. Ой які-ж жартаўнік ты, як насьмяшыў міне! *В. Старына.*
- Жартачкі**, аў, мн. — шуточки. Жартачкі, етулька грошай выдаць на глупства! *В. Старына.*
- Жартоўны**, прм. — шутливый. Жартоўны чалавек наш дзядзька. *В. Скрыль, Пух. р.*
- Жарты**, аў мн. — шутки. Добрыя твае жарты — біць дзіця пó галава! Ета жарты; так выпсаваць гэблік! *В. Старына.*
- Жарыць**, дзс. — 1) быстро итти. Хвадзей некуды жарыць на кані. — 2) сильно колотить, бить. Ік стоў жарыць малатком па дошца, аж пакалолася. *В. Старына.*
- Жарэбная (кабыла)**, — жеребная кобыла. Твая, мусіць, жарэбная кабыла—тоўстая. *В. Старына.*
- Жаўна**, ё, ж. — зелёный дятел, жовна (Picus). На дрэва сядзела жаўна. *В. Клятное, Пух. р.*
- Жаўтапёс, жаўтёпасак**, ску, м. — песчаная почва, по верху которой, один желтый песок. Нічога на том жаўтапёся ня ўрадзіла. *В. Старына. На прызбу насыпалі жаўтапёску. В. Вострава, Сьміл. р.*
- Жаўток**, тка, м. — желток. У яйцы ё бялок і жаўток. *В. Старына.*
- Жаўтуха**, і, ж. — желтуха (болезнь). „Над гарою, над крутою стаіць ракіта, Пад ракітаю ходзіць дзяўчына І жаўтухі ў Марціна выгаварвае“... *З заговору. С. Навасёлкі, Пухар.*
- Жаўтушка**, і, ж. — птица иволга. Злавіў жаўтушку. *В. Старына.*
- Жах**, у, м. — ужас. З вялікага жаху проста ўмлеў чалавек. *В. Старына.*
- Жахацца**, дзс. (зак. жахнуцца) — ужасаться, страшиться. Вада халодная, аж дзіця жахаецца. Дзіця ў вадзе жахнулася ды захварэла. *В. Старына.*

Жахаць, дзс. (зак. жажнуць)—сильно и быстро рубить, колотить, а также и бить. Жахая тапаром па калодзя—і рады ня дасьць. Ёк жажнаў у вуха, дык аж пярэкруціўся! *В. Старына.*

Жбан, а, м., жбанок, нка, м.—кувшин с ручкой. Да пары жбан ваду носіць, як атарвецца, дык паб'ецца. *Прык. С. Навасёлкі, Пух. р.* Выпілі жбанок квасу. *В. Старына.*

Жбаночак, чка, м.—1) пам. ад жбан, жбанок. Сабрала жбаночак сьмятаны. *В. Старына.*—2) цветок колокольчик (*Samolula patula* L.) На гумне парасьлі вялікія жбаночки. *В. Забалоцьце, Сьміл. р.*

Жвавы, жвалы, прм.—проворный, живой. Вельма ты жвавы, ня будзь такі! *В. Слонішча, Шацк. р.* Марынка—жвалая кабета: усё добра зробіць. Добры конік: жвалянькі. *В. Старына.*

Жвайка, жвака, і, жс.—жвачка. Карова жуе жвайку. *В. Жораўкі, Сьміл. р.* Карова згубіла сваю жваку. *В. Матарова, Сьміл. р.*

Жваць, дзс.—жевать. Жве ён, як ня сваім ротам. *В. Слонішча, Шацк. р.*

Жгур, а, м.—подвязка из кусочка материи, а также сплетенные из ниток и пришитые к „лясэнца“ и „спадніцы“ концы для завязки. Трэба падвязаць панчохи жгурамі. У спадніцы доўгія жгурэ. Ат лясэнкі па'трываліся жгурэ. *В. Старына.*

Жлукта, ы, жс.—1) кадка на трёх ножках (высот. до 1/2 арш.) для выпаривания белья. Наліў цэлаю жлукту вады й плаццяня ўлезь.—2) употребляется также в насмешку над жадным в еде. Вот дзе жлукта: ўсю капусту паеў. *В. Старына.*

Жлуціць, дзс.—1) выпаривать белье. Занасілася плацця: прыдзеца яго жлуціць.—2) в переносн. знач.—с жадностью есть. О дзе жлуціць: зараз цэлаю міску йзьзесьць. *В. Старына.*

Жменя, і, жс. (пам. жменька)—горсть. Пасып курам жмені са

дзьве ячменю. Дастала ў людзей жменьку круп. *В. Старына.*

Жмурыцца, дзс.—жмуриться. Ня добра усё жмурыцца. Жмурыцца, ёк кот. *В. Старына.*

Жмук, жмут, а, м.—1) пук, клок (волос). Ёк тузянуў, дык цэлы жмук валасоў вырваў. *В. Старына.*—2) связок. Назьбіроў жмук ануч. *В. Старына.* Цэлы жмут адзежы ляжыць. *В. Голацак, Сьміл. р.*

Жнеўнік, у, м.—ржаное поле. Статак ходзіць па жнеўніку. *В. Старына.*

Жніво, а, н.—жатва. Сяголята рана пачалося жніво. *В. Старына.* Хто ў жніво халадку шукае, той га-ладае. *Прык. Х. Самін, Пух. р.*

Жня, і, жс. (пам. жнейка)—жница. На авёс прынанёў тры жняі. Матруна—добрая жня. *В. Старына.* Дзе араты, плача, там жнейка скача. *Прык. В. Дукарка, Сьміл. р.*

Жогла, ы, аг.—плут. Ах, жогла, хацеў абдурць міне! *В. Старына.*

Жолуд, а, м.—желудь. З дуба асыпаюцца жалудэ. *В. Старына.*

Жонка, і, жс. (мн. жонкі)—жена. Які мужык, такая й жонка. *Прык.* На вуліцу павыходзілі ўсе жонкі. *В. Старына.*

Жончын, прм.—женин, принадлежащий жене. Жончын кажух, Жончына хуста. *В. Старына.*

Жораст, у, м.—гл. **Жарства.** Навазілі жорасту, каб падмуроўку ў ў хаця рабіць. *В. Старына.*

Жорны, аў, мн.—жернова. Даўней самі крупы рабілі на жорны. *В. Старына.*

Жоўкнуць, дзс.—желтеть. Нешта жоўкнуць нашы агурке. *В. Старына.*

Жоўтыя краскі,—гл. **Курыная сьлепата** (*Ranunculus acris* L.). Ёк ё жоўтыя краскі, дык і масла будзя жоўтая. *В. Старына.*

Жоўць, і, жс.—желчь. У парасюка была вялікая жоўць. *В. Старына.*

Жраць, дзс.—жрать. Жаруць ды жаруць цэлы дзень—і дзе яно ў іх дзяецца? Жарэ, аж нос гнецца, за вушамі трашчыць. *В. Старына.*

- Жудасна, прс.**—жутко. Аднаму не'к жудасна начаваць у гумне. *В. Старына.*
- Жужма, ы, ж.**—кипа. Купілі жужму паперы. *С. Дукора, Сьміл. р.*
- Жужмець, дзс.**—о реке,—быстро бежать с шумом и пеной. Рака жужміць. *В. Жораўкі, Сьміл. р.*
- Жу(ы)ковіна, ы, ж.**—перстень. Сам выліў із волава жуковіну. *В. Старына.* Хлопцы садралі ў дзеўкі жыковіну. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Жулік, а, м.**—жулик. Вялікі с цібе жулік. *В. Старына.*
- Жур, у, м. (пам. журачок)**—редкий горячий кисель. Цэлаю міску навадзілі журу. Пасьнедалі журачку. *В. Старына.*
- Жура, ы, ж.**—кушанье, приготовленное из сырой воды, крошек хлеба, постного масла и соли. На полудзянь нарабілі журы. *В. Старына.*
- Журавіна, ы, ж. (пам. журавінка)**—ягода клюква (*Vaccinium Oxococcus* L). Дзеўкі пашлі ў журавіны. Ягада журавінка. *В. Старына.*
- Жураўёў, прм.**—журавлиный. Нашоў жураўёва гняздо. *В. Слонишча, Шацк. р.*
- Жураць, дзс.**—пригарывать, обугливаться и чернеть. Ат пачы будзя жураць сцяяна. Журая ануца, лежачы на чарэні. *В. Старына.*
- Журлівы, прм.**—любящий „журыць“. Журлівая мая сьвякруха. *В. Старына.*
- Журыцца, дзс.**—грустить. Даволяй табе ўжо журыцца. *В. Старына.*
- Журыць, дзс.**—слегка бранить, выговаривать, усовецивать. Журыць міне сьвёкар як дзень, так ноч. *В. Старына.*
- Жывасіл, у, м.—гл. Дзівясіл** (*Inula helenium* L). Маці насушыла пук жывасілу. *В. Клятное, Пух. р.*
- Жывасол, у, м.**—сок из просоленных мясных и сольных продуктов. У саля шмат жывасолу. *В. Старына.*
- Жывенькі, прм. (скар. жывенек)**—живёхонек. Дарма, будзяш жывеняк, жывенькі. *В. Старына.*
- Жывец, жыўца, м.**—прицепленная на крючок живая рыбка для приманки другой рыбы. Налавіў шмат рыбы на жыўца. *В. Лядцо, Пух. р.*
- Жывіца, ы, ж.**—1) полоска из маловыдубленной кожи; просмоленная веревочка. Добраю ссукоў жывіцу. Каб дзе напасці кавалачак жывіцы на хамут.—2) смола. З елкі цячэ жывіца.—3) сапожная смола, сваренная с жиром и воском. Добра натры драгву жывіцаю. *В. Старына.*
- Жывот, вата, м.**—живот. Баба захварэла на жывот. *В. Старына.*
- Жывушчы, прм.**—живучий. Жывушчы, ік кот. *В. Старына.*
- Жыдзейшы, прм. пр. ст.**—более жидкий. У міся крупнік жыдзейшы, ік у гаршку. *В. Старына.*
- Жыдок, дка, м.**—синичка (птичка). Улетку рэдка ўбачыш жыдка. *В. Скрыль, Пух. р.*
- Жыжа, ы, ж.**—1) редкий, жидкий навоз. У каго жыжа цячэ з двара, у таго дурная галава. *Прык. В. Забалоцьце, Сьміл. р.*—2) детск. слово: огонь и вообще все горячее. Ня бяры етага, дзіцятка,—эта жыжа, пальчыкі апячэш. *В. Старына.*
- Жыжка, жычка, і, ж.**—1) ленточка красного или зеленого цвета, повязываемая на воротник рубахи. Пачапіў на шыю жыжку. Прывязаў к каўняру жыжку.—2) жижа. Зьлей з булёну жыжку, ато вельма рэдкі. *В. Старына.*
- Жыковіна, ы, ж.—гл. Жуковіна.**
- Жыла, ы, ж. (пам. жылка)**—1) жила в теле. Із жылы цячэ кроў.—2) подземный ручейк. С-пад карча цячэ жыла. *В. Жораўкі, Сьміл. р.*—3) скупой. Ну й жыла еты Антон: ніколі табе нічога ня дасьць. *В. Старына.*
- Жыраваньне, я, н.**—кормление. Гусі пашлі на жыраваньне. *В. Старына.*
- Жыраваць, дзс.**—кормиться. Куры сабе жыруюць на'гародзе. *В. Старына.*

Жытні, *прм.*—ржаной. Ёсьпяклі жытні хлеб. *В. Крамяні, Пух. р.*
Жытніца, *ы, ж.*—ржаная салома. Салома жытніца траўлівая. *В. Крамяні, Пух. р.*
Жытнішча, *а, н.*—поле, бывшее под рожью. На жытнішчы пакідалі картоплю. *В. Старына.*
Жыўнасьць, *і, ж. 1)*—питание, корм. Пылянтам на дварэ німа ніякай жыўнасьці. —2) питательность. Яда эта слабая: німа ў ёй ніякай жыўнасьці. *В. Старына.*
Жыўцом, *прс.*—жывьём. Хоць ты жыўцом лезь у магілу: так прыпякло эта жыцьця. *В. Старына.*
Жыцік, *а, м.*—плевел оп'яняющий (*Lolium temulentum* L.). У выльне адзін жыцік. *В. Старына.*
Жыць, *дзс. (безас. дзс. жывецца)*—жить. Трэба так жыць, як набжыць. *Прык. В. Забалоцьце, Сьміл. р.* Жыве, ік кот с сабакам. Ат, жывом памаленьку. А чым

яму кепска жывецца: хлеба німа ці што? *В. Старына.*
Жыцьце, *я, н.*—жизнь, житьё. Жыцьця маё—адно гора. *В. Старына.*
Жэбры, *аў, мн.*—жабры. Рыба дыхая праз жэбры. *В. Старына.*
Жэгчы, *дзс.*—жечь, перепаливать. Дакуль ты будзьяш маё нутро жэгчы? *В. Слопішча, Шацк. р.*
Жэмяць, *і, ж.*—мелкота, применяется к малым детям. Набок, жэмяць! *В. Крамяні, Пух. р.*
Жэрабе, *я, н.*—жребий. Аляксандра выцягнаў вялікая жэрабя. *В. Старына.*
Жэрдзе, *я, н. зб.*—жерди. Мужчыны паехалі па жэрдзю. *В. Старына.*
Жэрдка, *і, ж.*—жердь. На плот ашчэ трэба дзьве жэрдкі. *В. Старына. (Пр. Жэрдзіна).*
Жэўжык, *а, м.*—резвый мальчуган. Ах, жэўжык еты! як ён ўмея падражнявацца с старымі! *В. Старына.*

3.

За, *прыйм.*—1) в значении „во время“ За Мікалаям (царом) эта было. За паншчынаю было. Ашчэ за маея памяцьцю рабілі паншчыну.—2) в значении предл. „в“. У гаспадарца ўсё йдзе за парадкам. *В. Старына.*
Забабоны, *наў, мн.*—предрассудки, суеверия. Эта ўсё бабскія забабоны. Слухай ты бабскіх забабонаў! *В. Старына.*
Забавіцца, *дзс.*—задержаться. Пашоў па дзелу ды троха забавіўся. *В. Старына.*
Забажыцца, *дзс.*—начать усиленно божиться для отрицания чего. І забажыўся, і замаліўся, што нічога ня ведае. *В. Старына.*
Забаранаваць, *дзс.*—заборонить. Забаранаваў ячменю ганьке. *В. Старына.*
Забараняць, *дзс. (зак. забараніць, прм. забаронены)*—запрещать. Рабі, што хочаш, ніхто табе ня забараняе. Забаранілі на атавя пасьціць. Сяголята Глушня (урочище сенокоса) забароняе. *В. Старына.*

Забарсаць, *дзс.*—продеть „абору“ в ушки лаптя. Ня ўмеяш ты забарсаць лапця. *В. Старына.*
Забарсьні, *ней, мн.*—перекрестная завязка „абор“ на ступне. Зашмаргай забарсьні. *В. Белае, Пух. р.*
Забавляць, *-цца, дзс. (зак. забавіць, -цца)*—развлекать,-тсья; занимать,-тсья. Забавляй-жа, хай ня плача дзіця. Забавляецца з дзецьмі, ік малы ўсядно. Каб дзіця чым забавіць, дык яно ня плакала-б. Во няхай забавіцца, пагуляе. *В. Старына.*
Забачыць, *дзс.*—посмотреть. Йдзі забач, што тут робіцца. *В. Старына.*
Забіваць, *-цца, дзс. (зак. забіць, -цца)*—1) убивать кого. Біця, колька ўлезя етаму гаду, толька на сьмерць ня забівайця. Забіўся чалавек на сьмерць.—2) вколачивать. Забіў у сыяну цвяхі. *В. Старына.*
Забіцца, *дзс.*—запрататься. Во аж куды ён забіўся, думая,—і ніхто ня знойдзю. *В. Старына.*

- За блізкі сьвет**—в большую даль. Ніхто ня пойдзя туды, за блізкі сьвет. *В. Старына.*
- Забліскаць, дзс.**—заблестеть. Забліскала маланка. *В. Старына.*
- Заблішчаць, дзс.**—заблестеть, от освещения другим источником света. Заблішчала шклянка на сонцы. *В. Старына.*
- Заблутаць,-цца, дзс.**—1) запутать,-ться. І трэба-ж яму (каню) так заблутацы ў вяроўку! Заблутаў канец у нітках і ня найці.—2) замотать дыру. Заблутай кашэль, ато бульба сыпляцы. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Забляхаваць, дзс.**—заплатать дыру „бляхаю“—жэстыю. Трэба забляхаваць троха крышу, а то працквая. *В. Лядцо, Пух. р.*
- Забора, ы, ж. (пам. заборка)**—складка в платье, обуви. Спадніца з заборами. У сароцца ў заборах толька адны вошы. Пашыў боты на заборках. *В. Старына.*
- Забубніць, дзс.**—1) забарабанить. Нехта забубніў у вакно.—2) громко заговорить. Кацярына забубніла на ўсю хату. *В. Старына.*
- Забудаваць,-цца, дзс. (прм. забудованы)**—застроить. Якуба вызабудавалі ўвесь пляц. Ён добра забудавоўся: паставіў новы ток і пуно. У іх усё гумно забудована. *В. Старына.*
- Забыцца, дзс.**—забыть. Забыўся падзякаваць. *В. Старына.*
- Забяліць, дзс. (прм. забелены)**—приправит кушанье молоком или сметаною. Забялілі крупнік. Ядуць забелянаю зацірку. *В. Старына.*
- Завада, ы, ж.**—недоразумение, волокита. Атразу трэба добра ўгаварыцца, каб посьля ня было завады. *С. Дукора, Сьміл. р.*
- Заважыць, дзс.**—стать весить. Адзін мех заважыў пяць пудоў. *В. Старына.*
- Завала, ы, ж.**—1) задвижка для ключа. Завалаю завалілі хату. *В. Вострава, Сьміл. р.*—2) в перен. см.—лентяй. От дзе завала халерная, ляжыць цэлы

дзень, нічога ня робіць! *В. Старына.*

- Завалакчы, дзс.**—затащить. Аж куды яны завалаклі бярвіно, аднаму-б ня завалакчы яго. *В. Старына.*
- Завалаць, дзс.**—затащить кого насильно. Ік бачыш, завалалі яго ў паліцу. *В. Старына.*
- Завалка, і, ж.—гл. Завала, і.** У сенцы зрабілі новаю завалку. *В. Старына.*
- Завальваць,-цца, дзс. (зак. завальць,-цца, прм. завалены)**—закрывать посредством задвижки, засова. На што на дзень завальваць сенцы? Абы сьцямнела, дык яны завальваюцца ды лажацца спаць. Ня забудзься, завалі сенцы. Ток завалены. *В. Старына.*
- Заварацень, тня, м.—гл. Заверачень.** У санях трэба зьмяніць старыя заваратні, ато яшчэ дзе ў дароза аглоблі патрываюцца. *В. Дайнава, Пух. р.*
- Заварушыцца, дзс.**—зашевелиться. Дзіця заварушылася ды скінулася з лаўкі. *В. Старына.*
- Завеньдзіць, дзс. (польск. zawędzić)**—закоптить. Дымам завеньдзілі хату. *В. Старына.*
- Заверацень, тня, м., заверцень, ценя, м.**—завертка из ивовых прутьев или куска веревки для прикрепления оглобли к саням. Едучы з лесу парвоўся завярацянь. *В. Харавічы, Сьміл. р.* Адзін завярацянь чуць ліпіць: добра што хоць дамоў прыехаў. *В. Старына.*
- Завесы, саў, мн.**—петли у дверей. Купілі завесы на дзьверы. *В. Старына.*
- Завея, і, ж.**—вьюга. Такая завея, аж сьвету ня відаць. *В. Старына.*
- Завівальніца, ы, ж.**—женщина, завивающая волосы невесте при одевании ее к венцу. Дзе-ж наша завівальніца, хай ідзе завіваць маладу? *В. Старына.*
- Завідна, прм.**—засветло. Завідна ашчэ дамоў прыехалі. *В. Старына.*
- Завінуцца, дзс.**—1) старательно приняться за работу. Ік завінуліся, дык ік відзіш кончылі рабо-

ту.—2) набросіцца на кого с бранью. А ён ні с сяго, ні с таго й завінуўся на яе. *В. Старына.*

Завіруха, і, ж.—1) сильная вьюга. Вот расхадзілася завіруха!—2) суматоха. Такую завіруху паднялі, што бяда! *В. Старына.*

Завірыч, а, м.—інструмент для натягивания обручей. Німа завірыча, чым нацягнуць абручэ. *В. Харавічы, Сьміл. р.*

Завіхацца, дзс.—старатся, усердствувать в работе. Робіць, завіхацца, аж пот леяцца. *В. Старына.*

Завіхнуцца, дзс.—намеріцца ударіць. Ужо й завіхнуўся—чуць, чуць ня разануў. *В. Старына.*

Завод, у, м.—племя, порода (о животных). Каб дзе дастаць парасё на гадоўлю добрага заводу. *В. Старына.*

Заводзіцца, дзс. (зак. завесьціся)—вступать в драку. Абы што, дык і заводзіцца з людзьмі біцца. Мужчыны за невашта завяліся: раз будзя бойка. *В. Старына.*

Заводзіць маладую на пасад,—свадебный обряд, заключающийся в следующем: на „заручынах“ перед отъездом к венчанью „маладая“ становіцца одной ногой на крышке „дежи“ с зерном ржи и кланяется иконам в углу, потом всем родным и присутствующим в избе; после этого „дружко“ говорит три раза: „Родныя бацька й маці і ўсе добрыя людзі, блаславіць маладую на пасад заводзіць!“—„Бог блаславіць!“—отвечают все три раза. Дальше „дружко“ даёць „маладой“ в руки платочек и обводит её вокруг стола три раза; „маладая“ обыкновенно „галосіць“, Вельма-ж галасіла Матруна, к яе заводзілі на пасад. *В. Старына.*

Заводны, прм.—племенной, породистый (о животном). У дварэ ўсе каровы заводныя. *В. Старына.*

Завоз, у, м.—большая очередь приехавших с возами. У млыня вялікі

завоз: мусіць сягонья й ня памялю. *В. Старына.*

Завозна, прс.—тоже, что и „завоз“. Ого, у кузьні завозна! каб хаця дапаўдня патачыць сярпэ. *В. Старына.*

Завойкаць, дзс.—заойкать. Завойкаў, што ў баку баліць. *В. Старына.*

Заворваць, дзс.—запахивать; начинать пахать. Пайду сягонья заворваць. *В. Старына.* А я буду ў сядраду заворуваць. *В. Бор. Сьміл. р.*

Завочна, прс.—за глаза. Хвэльчар доў ляркаства завочна. *В. Старына.*

Завошта-ж,—за что-же. Завошта-ж яны пасварыліся?—Ні завошта. *В. Старына.*

Завушніца, ы, ж.—серьга. Тацяна пакалала вушы зацягваць завушніцы. *В. Старына.*

Завэдзгаць,-цца, дзс. (прм. завэдзганы)—запачкать, -тсья. Умудруўся завэдзгаць етак шапку. Стол завэдзганы—як-жа есьці. *В. Старына.*

Завядзеньне, я, н.—установленный порядок. У іх такая ўжо завядзеньня. *В. Старына.*

Завялікі, прм.—немного большой. Троха завялікі кавалак будзя. *В. Старына.*

Завярнуць, дзс. (прм. завернены)—заложить чем, заняць кем. Завярнулі ўсю пуню канюшынаю. Заверняна ўсё места народам. *В. Старына.*

Завярнуць,-цца, дзс. (прм. завернуты)—1) заворотить,-тсья. Завярні каня назад. Цесна на дварэ, німа як і завярнуцца. Калёса завернуты назад.—2) побываць где, показаться куда. Ты ў міне боляй тут ня заверняйся! *В. Старына.*

Завяршыць, дзс.—закончить метать стог сена вершиною последнего. Завяршылі стог ды пашлі дамоў. *В. Старына.*

Загаварваць, дзс. (зак. загаварыць)—унимать боль чего или течение крови, произнося заговор. Умея загаварваць ад гадзюкі, ат шалё-

- нага сабакі... Балелі зубы, а ік загаварыла Агата, цык атразу й пярасталі. *В. Старына.*
- Загавець, дзс.**—заговеться Зоўтра трэба й нам загавець. *В. Старына.*
- Загавець душою**—помереть. Каб ты душою загавеў! (*Кляцьба*). Етак можна й душою загавець. *В. Старына.*
- Загадваць, дзс. (зак. загадаць)**—приказывать. Загадоў мне тата работу. *В. Старына.*
- Загадзе, загадзя, прс.**—заблаговременно. Загадзе трэбала ўсё раздзяліць, а гады ехаць браць. Трэбала загадзя ўсё прыгатаваць. *В. Старына.*
- Загадзіць, дзс.**—задобрыць, угодить. Загадзіў у воласьці, дык і далі лесу. *В. Старына.*
- Загаіць, -цца, дзс.**—залечить, -ться (о ране). Чуць загаіў больку на назе. Пакуль жаніцца, усё загаіцца. *Прык. В. Старына.*
- Загаласіць, дзс.**—громко заплакать. Ік загаласіць-жа яна, да загалосіцца, аж самому шкода становіцца! *В. Старына.*
- Загаманіць, дзс.**—шумно заговорить. Усе разам і загаманілі. *В. Старына.*
- Заганарыцца, дзс.**—загордиться, зачваниться. Заганарыўся й гаварыць ня хоча. *В. Старына.*
- Заганіць, дзс.**—обесчестить. Саўсім заганілі дзеўку. *В. Старына.*
- Загарадзіць, -цца, дзс.**—загородить, -ться. Дзяркахамі шляху ня загародзіш. *Прык. В. Белае, Пух. р. Кругом загарадзіўся. В. Старына.*
- Загарадзь, і, ж.**—загороженное место для пастбища на выгоне или гумне. Упусці цяля ў загарадзь. *В. Матарова, Сьміл. р.*
- Загарадка, і, ж.**—1) перегородка. Трэба паправіць загарадку ў каровах. *В. Старына.*—2) жердочка для заграждения дороги. Едзя як на сьвіньні, дажы і загарадкаў ня загародзіць. *В. Дайнава, Пух. р.*
- Загарнуць, дзс.**—загрести. Большы брат усё загарнуў у свае рукі. *В. Старына.*
- Загартаваць, дзс. (прм. загартованы)**—закалить сталь. Каваль добра загартаваў тапор. Нарог ужо лішня загартованы. *В. Старына.*
- Загата, ы, ж.**—обкладка на зиму стен избы из купин, соломы и досок. На зіму хату аблажылі загатаю. *В. Старына.*
- Загваздка, і, ж.**—чека. С пярэдняй восі згубілася адна загваздка. *В. Старына.*
- Загібець, дзс.**—погибнуть, загибнуть. Эта-ж загібець можна ў такую мяцеліцу. *В. Старына.*
- Загінуць, дзс.**—пропасть. Загінаў чалавек німа ведама дзе. *В. Старына.*
- Загнесьці, дзс.**—задавить. Коні бягучы загнялі парасё. *В. Старына.*
- Загнюсіць, дзс. (прм. загнушаны)**—замарать, испортить. Нашто загнусіў ваду? Нечым загнушана капуста. *В. Старына.*
- Загон, у, м.**—пашня, ограниченная бороздами, шириною приблизительно около 3 м. Палоса аб два загоны. *В. Старына.*
- Заградка, і, ж.**—гл. Заложнік. Вірок ляжыць у заградца. *В. Старына.*
- Загрудкі, прс.**—брать за платье у груди во время драки. Сьпярша так сварыліся, а патам і загрудкі схваціліся. *В. Старына.*
- Загрукаець, дзс.**—застучать, загреметь в отдалении. Калёса толькі загрукацелі. *В. Старына.*
- Загрукаць, дзс.**—застучать, загреметь сильно. Ік загрукаў гром, аж страшна. *В. Старына.*
- Загрымаець, дзс.**—загреметь. От гром вялікі загрымацеў! *В. Старына.*
- Загрызьці, дзс.**—1) загрызть. Ваўке загрызьлі кабылу.—2) забранить. Жонка сусім загрызла мужыка свайго. *В. Старына.*
- Загубіць, дзс.**—1) утратить. Ня ўмеў шанавацца: загубіў сваё шчасьця.—2) погубить, лишити жизни. Загубіш ты міне бяс пары, чалавеча! *В. Старына.*
- Загуляцца, дзс.**—долго гулять, проводить праздно время. Не-

- шта-ж загулёўся наш хлопец: доўга німа яго. Загулёўся сам, а работа стаіць. *В. Старына.*
- Загультайца, дзс.**—залентайнічаць. Ізноў ён загультаіўся. *В. Старына.*
- Загуменьне, я, н.**—место за гумном. Авецкі ходзяць па загуменьні. *В. Старына.*
- Загурасьціць, дзс. (прм. загурашчаны)**—заваліць. Загурасьцілі сенцы пасудкам. Загурашчана ўся хата ломам. *В. Старына.*
- Зад, у, м.**—задняя часть тела. У жарабка круглы зад. *В. Старына.*
- Задавацца, дзс.**—чваніцца. Задаецца ён надта й падаіці да міне ня хоча. *В. Старына.*
- Задажджыцца, дзс. безас.**—зятануцца надолго дождливой погоде. Калі часам задажджыцца, дык прападзе сена. Мусіць, надоўга задажджылася. *В. Старына.*
- Задаражка, і, ж.**—доска в виде ставни для засовывания окон. Зачыні задаражкаю вакно. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Задарма, прс.**—совершенно дешево, почти даром. Эта-ж задарма ты купіў карову. *В. Старына.*
- Задаць, дзс.**—хорошенько побить, побранить. Задоў яму добра, будзя ведаць! *В. Старына.*
- Задворак, рку, м.**—задняя часть двора. Сьвіньня нейдзя ходзіць на задворку. *В. Старына.*
- Задзёрсты, прм.**—задорливый. Які хлопец задзёрсты! *В. Дукоршына, Сьміл. р.*
- Задзівіцца, дзс.**—сильно удивиться. Аж задзівіўся чалавек. *В. Старына.*
- Задзіра, ы, м.**—задира. Ну й задзіра ты! *В. Старына.*
- Задзяўбіць, дзс.**—заклевать. Курьца задзяўбла пыляне. *В. Старына.*
- Заднікі, аў, мн.**—зады в сапогах. У маіх ботах заднікі ашчэ крэпкія. *В. Старына.*
- Задніца, ы, ж.**—веревка для увязки воза, бывает обыкнов. сзади. Зьвілі новаю задніцу. *В. Дукорка, Сьміл. р.*
- Задніць, дзс.**—вставить дно в посуду. Трэба задніць цэбар. *В. Старына.*
- Задок, дка, м.**—1) задняя часть телеги, повозки. Мех ляжыць у задку.—2) задняя часть мяса с убитого животного. Купілі цялячы задок. *В. Старына.*
- Задратаваць, -цца, дзс.**—засечь подковой заднюю мягкую часть копыта или ободрать кожу на ноге другим копытом. Конь задратавоў у дароза капьтэ. Конь задратавоўся. *В. Раўнаполье, Сьміл. р.*
- Задрыжаць, дзс.**—задрожать. Ёк асіна, задрыжоў—так спужоўся. *В. Старына.*
- Задрыпа, ы, аг.**—мужчина или женщина замаранная, обрызганная грязью. Служ. бран. Задрыпа ты, куды лезыш! *В. Старына.*
- Задрыпаць, дзс. (прм. задрыпаны)**—обрызгать грязью. Увесь падол задрыпала. Ходзіць задрыпаная, ёк авечка. *В. Старына.*
- Задрыстаць, -цца, дзс.**—замарать, -ться калом. Ведама п'яны, пашоў на двор ды задрыстоўся. Задрыстоў усе штанэ. *В. Старына.*
- Задрэнчыць, дзс. безас.**—сильно захотеться. Што табе задрэнчыла гуляць? *В. Старына.*
- Задумаць, дзс.**—задумать. Нешта-ж ён задумаў рабіць. *В. Старына.*
- Задушкаваць, -цца, дзс.**—недопустить к чему воздуха; истомиться от недостатка воздуха. Задушкавоў картоплю ў капцы, дык чыста ўся пагніла. *В. Старына.*
- Задушкавалася рыба каля мосту. *В. Лядцо, Пух. р.*
- Задыдніць, дзс.**—начать быстро удирать. Ёк задыдніў—толька й бачылі яго! *В. Старына.*
- Заедна, прс.**—совместно, заодно. Братэ падзяліліся, але ашчэ заедна ядуць. *В. Старына.*
- Заенчыць, дзс.**—завопить, сильно закричать. Заенчыў жыватом. *В. Старына.*
- Заесьці, дзс.**—1) заест, загрызть. Сабакі чуць ня заелі ката.—2) досадить постоянной бранью.

- Заеў ён сваю жонку. *В. Старына.*
- Заесціся**, *дзс.*—1) в'есться во что. Вяроўка заелася, ніяк ня 'твязць.—2) войти в сильную злобу. Ён заеўся, дык чуць ня затоўк яго. *В. Старына.*
- Заечча капуста**, **заеччы мак**,—раст. хлопешник (*Silene inflata* Gm.). На гумне парасла заечча капуста. *В. Турэц, Сьміл. р.* Заеччага маку нарвалі ды ляскаюць. *С. Навасёлкі, Пух. р.*
- Заеччы**, *прм.*—заячий. У жыцця ёсьць заеччыя котлішчы. *В. Турэц, Сьміл. р.*
- Зажалкаваць**, *дзс.*—заскучаць. Зажалкавоў Сьцяпан па жонца. *В. Старына.*
- Зажарыць**, *дзс.*—сильно надоесть. Сёньня мухі добра зажарылі статку. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Зажураць**, *дзс.*—пригореть, обуглиться слегка и почернеть. Зажурала сьцяна ат печы. *В. Старына.*
- Зажынкi**, *нак, мн.*—обряд при начале жатвы: одна хозяйка с хлебом, солью и яичницею идет в поле и нажинает первый снопржи, который ставится в красном углу и стоит там до мотобы. У Базылёвых сягонья зажынкi. *В. Старына.*
- Зажыцца**, *дзс.*—обжираться. На што тая вайна: людзі троха зажыліся, стала лепай. *В. Дайнава, Пух. р.*
- Зазіраць**, **-цца**, *дзс.*—засматривать, -ться. Ня зазірайся на чужых дзевак. Чаго ён усё зазірая сюды? *В. Старына.*
- Зазлаваць**, **-цца**, *дзс.*—рассердиться. Ён зазлуе да закрычыць! Зазлавоўся я на іх. *В. Старына.*
- Зазнаць**, *дзс.*—1) начать знать. Я яго такім і зазноў.—2) испытать. З малых лет зазноў гора. *В. Старына.*
- Зазначаць**, *дзс.* (*зак. зазначыць, прм. зазначаны*)—делать знак, имеющий значение границы. Зазнач, пакуль касиць. Зазнач, пакуль атрэзаць. Тут-ж было зазначана, а ён пракасіў. *В. Старына.*
- Зазорна**, *прс.*—стыдно. Аж зазорна стала яму. *В. Старына.*
- Займжэць**, *дзс. безас.*—заморосить (о дожде). Муsiць на цэлы дзень займжэў дождж. Займылася сягонья. *В. Старына.*
- Зайздрасьць**, *і, ж.*—зависть. То зайздрасьць—усё хоча сабе прыбраць. *В. Старына.* На ўсё чалавек мая зайздрась. *В. Матрова, Сьміл. р.*
- Зайздросна**, *прс.*—завидно. А табе муsiць самому зайздросна. *В. Старына.*
- Зайздросны**, *прм.*—завистливый. От зайздросны: ён есьць, дык кажды раз папярхнецца. *В. Старына.*
- Зайздроснік**, *а, м.*—завистник. Вот зайздроснік: усё ўсадзіў-ба ў сваё горла. *В. Старына.*
- Зайздросніца**, *ы, ж.*—завистница. Думаеш, ета зайздросніца дасьць табе што?! *В. Старына.*
- Зайка**, *і, м.*—заинька. Зайка бегая ды грэяцца. *В. Старына.*
- Займаць**, *дзс.* (*зак. заняць*)—1) в спец. см.—залучаць животных в стадо. Займайма каровы ды ганіма дамоў.—2) безлич.—занять речь или дыхание. А каб табе заняло: сьціхні ты! Бачыш: і заняло яму, маўчыць. Ён доў яму ў плечы грымака, дык аж духе заняло. *В. Старына.*—3) трогать. Ня займай майго,—ня тваё.—4) занимать чьё место. Я выйду на двор: глядзіца, каб ніхто ня займоў майго места. *В. Старына.*
- Займацца**, *дзс.* (*зак. заняцца*)—1) заниматься делом, работою. Займіцца вы чым, ня дурэйца. Занёўся работаю, німа калі й пасьці.—2) водиться с кем, связываться. З благім чалавекам лепай ня займайся. *В. Старына.*
- Займішча**, *а, н.*—предмет, создающий тесноту, занимающий большое место. Выкінь ты вон ета займішча. *В. Старына.*
- Заінець**, *дзс.*—заиндеветь. Заінялі дрэвы. *В. Старына.*
- Заірдзеца**, *дзс.*—закраснеться. Баба аж заірделася ад злосьці. *В. Старына.*

- Зайцавы, прм.**—заячий. На сьнягу відаць зайцавы сьляды. *В. Старына.*
- Зайціся, дзс.**—1) лишыцца чувств. Дзіцяні чуць ня зайшлося ат плачу.—2) онеметь, оцепенеть. Вада халодная, аж рукі зайшліся. *В. Старына.*
- Закажанелы, прм.**—покрытый нечистотою, опущенный с виду. Нейкая закажанелая парасё. *В. Старына.*
- Закажанець, дзс.**—покрыцца нечистотою, опустыцца с виду. Саўсім закажанялі дзеці бяз догляду. *В. Старына.*
- Заказаць, дзс.**—оповестить заблаговременно. Бацюшка заказаў, каб на прачыстаю ўсе прыходзілі ў цэркву. *В. Старына.*
- Заказерыць вочы, —**закатить глаза и смотреть удивленно. Заказерыў вочы, ік вядзьмак, ды пазірая. *В. Старына.*
- Заказьнік, а, м.**—заповедный лес. Гэты лес заказьнік: тут ня можна страляць дзічы. *В. Смалярня, Шацк. р.*
- Закаласіцца, дзс.**—начать колоситься. Жыта ўжо закаласілася. *В. Старына.*
- Закапыліць губы, —**сделать жест губами, когда что-либо не понравится. Бачыш ты яго: і губы закапыліў! *В. Старына.*
- Закаравець, дзс.**—пропитаться грязью. Анучы закаравялі: нельга абуваць. *В. Старына.*
- Закарэць, дзс.**—покрыцца слоём грязи. Ночы закарэлі. Закарэла дзіця. *В. Старына.*
- Закасаваць, дзс. (прм. закасованы)**—1) аннулировать закон, распорядженне. Усе даўнейшыя законы закасавалі. Што ўперад было, ўсё ціпер закасована.—2) зачеркнуть. Напісоў, ды нешта закасавоў.—3) превзойти в чем кого. Сын ужо й бацьку закасавоў. *В. Старына.*
- Закасваць, -цца, дзс. (зак. закасаць, -цца)**—засучивать (рукава, штаны, юбку). Закасаў рукава, каб ня памараць у гліну. Закасалася баба аж па пуп ды йдзе па вадзе. *В. Старына.*

- Закутулак, лку, м.**—место в хлебе, отгороженное для свиней. Выгань парасята з закутулку. *В. Харавічы, Сьміл. р.*
- Закаўрашы, аў, мн.**—отвороты в рукавах. Але й вакаўрашы ў тваём кажусі вялікія! *В. Крамяні, Пух. р.*
- Заквэцаць, -цца, дзс.**—замарать, -тцца во что-либо черное: грязь, сажу и проч. Заквэцаў рукі ў дзэгаць. Чыста ўвесь заквэцаўся ў грязь. *В. Старына.*
- Закеўзаць, дзс.**—замарать, замуслиць (о детях). Дзіця закеўзала ўсю сарочку. *В. Старына. (Пр. Закоўзаць).*
- Закіданы, прм.**—недосмотренный, плохо выкормленный. Ён-ба й дарма быў конік, яле закіданы. *В. Старына.*
- Закідаць, дзс. (зак. закінуць)**—1)—забрасывать. Некуды закінаў тапор ды ня найці ціпер.—2) обдывать грады, выбирая борозды. Ня работніца я, калі ня здаю баразны ужо закідаць *В. Старына.*
- Закілзаць, дзс. (прм. закілзаны)**—взнуздать. Закілзай каня, ато разьнясе. Жарабок закілзаны й то ня хоча стаяць. *В. Старына.*
- Закінуты, прм.**—заброшенный. Вэнь аж куды закінуты ракаўкі. *В. Старына.*
- Закінуцца, дзс.**—завалиться, запропасть. Нейдзя закінулася мая шапка. *В. Старына.*
- Закірмашаваць, -цца, дзс.**—1) задержаться на базаре. Закірмашавоўся сягонья наш Мікіта: нешта доўга німа з места.—2) начать часто навешать базар. Во закірмашавоў стары: ідзе ды йдзе ў Сьмілавічы. *В. Старына.*
- Закісаць, дзс. (зак. закіснуць)**—заквашиваться. Закіс булён. *В. Старына.*
- Заклад, у, м.**—1) залог. На заклад купіў мукі. Кажух аддоў у заклад.—2) пари. Што дасі ў заклад, калі я ня так кажу? Давай пойдём на заклад! *В. Старына.*

- Закладаць**, *дзс.*—закладываць, за-
дэляваць (дыру). Закладае дзіркі
ў плоця. *В. Харавічы, Сьміл. р.*
- Заклакаваць** *стрэльбу*, — заклаць
порох в ружье ключыямі куде-
ли или ваты. Давай заклакуям
стрэльбу ды стрэлім. *В. Хараві-
чы, Сьміл. р.*
- Заклапаціцца**, *дзс.* (*прм.* *заклапо-
чаны*)—озаботіцца. Заклапаціў-
ся наш стары: вышаў корм ска-
ціня. Пастаянна ён ходзіць за-
клапочаны. *В. Старына.*
- Заклінаваць**, *дзс.*—загнаць клінья.
Заклінавалі шасьцярню ў мала-
тарні. *В. Старына.*
- Заклінаць**, -ца, *дзс.* — усиленно
кляць, -цься. Закліная хлопца,
што вырваў на градах брушку.
Заклінаяцца, што ня ён узёў.
В. Старына.
- Заклыгаць**, *дзс.*—захромать. Нешта
заглыгала наша карова. *В. Ста-
рына.*
- Закляты**, *прм.*—заклятый, заколдо-
ванный. Нейкая заклятая места
эта: ня шанцуя мне тут. *В. Ста-
рына.*
- Закон**, *у, м.*—закон. Закон, што
дышла: куды павярнуў, туды й
вышла. *Прок. В. Старына.* За-
кон дурню ня пісан. *Прок.
В. Дукарка, Сьміл. р.*
- Закот**, *у, м.*—1) бревенчатый пото-
лок. У клеці вельма ўжо выгіна-
сты закот.—2) щит из бревен.
У таку выкінаўся закот. *В. Ста-
рына.*
- Закоўзаць**, *дзс.*—*гл.* *Закеўзаць.* За-
коўзаў усе рукава. *В. Старына.*
- Закрактаць**, *дзс.*—сов. от *крактаць.*
Закракталі жабы ў балоця: будзя
цёпла. *В. Старына.*
- Закрасаваць**, *дзс.*—зацвесьць (о ржи).
Закрасавала жыта. *В. Старына.*
- Закрутка**, *і, ж.*—деревянная завер-
тка для запиранія дзверей. За-
круці-ж закрутку, каб сьвіньні
ня вылязьлі. *В. Старына.*
- Закрыліна**, *ы, ж.*—доска, прикре-
пенная к концу соломенной
крышы для задержки соломы.
Вецяр сарвоў адну закрыліну з
пуні. *В. Старына.*
- Закрыўдаваць**, *дзс.* — обидеться.
Так-жа закрыўдаваў на міне кум,
што бяда! *В. Старына.*
- Закрэмсаць**, *дзс.*—зарезаць тупым
ножом. Закрэмсалі пеўня к да-
сеўкам. *В. Старына.*
- Закурняўкаць**, *дзс.*—замяукаць. Кот
закурняўкаў на гары. *В. Ста-
рына.*
- Закураць**, *дзс.*—закоптеть. Чыста
ўся хата закурала ад дыму. Заку-
раў кацінок у лянпя. *В. Старына.*
- Закурэць**, *дзс.*—поваліць столбом
(о пыли). Конь панёсься, толька
пыл закурэў. *В. Старына.*
- Закуска**, *і, ж.*—перен.—нагоняй,
побранка. Доў яму добраі заку-
скі. *В. Старына.*
- Закута**, *ы, ж.*—давніше наказан-
ие, заключаюццае в том, что в
дом виновного присылались
на хлеба „закутнікі“—беднякі от
1 до 5 челов. У Паўлюковых бы-
ла закута. *В. Старына.*
- Закутак**, *тку, м.*—глубь угла. Залез
у закутак ды сядзіць. *В. Ста-
рына.*
- Закутнік**, *а, м.*—бедный человек,
проживающий „закутаю“. Дзя-
мян жыве ў закутніках. *В. Ста-
рына.*
- Зала**, *ы, ж.*—*гл.* *Золасьць.* От хо-
лад, зала! *С. Амельна, Пух. р.*
- Залаб**, *залабі*, *прс.*—за волосы
около лба (братъ). Схваціў залаб
ды давай цягаць. Тузаюцца залаб-
кі. *В. Старына.*
- Залажыцца**, *дзс.*—пойти в пари. За-
лажыліся на кватэрку гарэлкі.
В. Старына.
- Залаз**, *у, м.*—неопределенное коли-
чество снопов, повешенных в
„азярод“, шириною прибр. в
4—5 снопов; когда навешают
один „залаз“ снопов до верху,
тогда снова „залазяць“ на „азя-
род“. Ячменю вышла ў нас два
залазы. *В. Старына.*
- Залазаваць**, *дзс.*—начать менять зу-
бы (о лошади). Наш жарабок
залазаваў. *В. Старына.*
- Залапаець**, *дзс.*—быстро побежать
(о лошадях). Коні спудзіліся ды
ік залапацяць—толька й бачылі
іх! *В. Старына.*

Залапіць, *дзс.*—заплатать. Залапіў кажух, *В. Старына.*

Залатнік, *а, м.*—различныя заболеванія матки у жанчын (перегиб, выпаденне); лечат заговорами. „Ах залатнік! у Макрыны па касьцях ня хадзі, жывата ня сушы й галавы ня тамі“.

З заговору. *С. Навасёлкі, Пух. р.*

Залатоўка, *і, ж.*—пяціалтынный, 15 коп. На залатоўку купіў дзецям булкі. *В. Старына.*

Залатуха, *і, ж.*—золотуха,—худосочне, малокровие. У Яўхімавых дзяцей залатуха. *В. Старына.*

Залетась, *прс.*—в позапрошлый год. Эта ашчэ залетась было. *В. Старына.*

Залеташні, *прм.*—позапрошлогодний. Ігнат прадоў залеташні хлеб. *В. Старына.*

Залеяцца, *дзс.*—1) погаснуть (об углях). Залеяўся жар у ямца.—2) загрязнуть (о телеге). Калёса залеяліся ў глеі.—3) отравиться (водкою). Піў, піў, пакуль аж ня залеяўся. *В. Старына.*

Заліваха, *і, аг.*—постоянный пьяница. Нашоў каго сабе ў таварышы—заліваху этага. *В. Старына.*

Заліпаць, *дзс.*—затягиваться жидкостью. Воз заліпая ў гразі. *В. Старына.*

Залітаваць, *дзс.*—запаять. Трэба залітаваць конаўку, ато цячэ. *В. Старына.*

Заліцца, *дзс.*—утопиться, постепенно заливаясь водою. Карова залілася ў выжары. *С. Амелёна, Пух. р.*

Залішне, *прс.*—излишне, черезчур. Нечага дурэць, дзяціна, залішня! *В. Старына.*

Заложнік, *а, м.*—полка с вырезами для втыкания ложек. Заткні ложка ў заложнік. *В. Бор, Сьміл. р. (Пр. Заградка).*

Залоза, *ы, ж.*—1) железа. Папухлі залозы ат прастуды.—2) в бранном употреблении. Хай табе яно залозамі вылязя! *В. Старына.*

Залом, *у, м.*, заломак, *мку, м.*—переломленные и завязанные сте-

бли ржи и др. посевов с целью нанесения хозяину полосы вреда данным колдовством. У жыцца нехта заламоў заломак. Пракоп ізжоў заломак, дык здохла корова. *В. Старына.*

Залопаць, *дзс.*—захлопать. Певянь залопаў крыльямі ды ік закрычыць! *В. Старына.*

Залоўка, *і, ж.*—золотка. Залоўка пакрала ў нявесткі рушніке. *В. Старына.*

Залупіць, *дзс.*—1) задраться (о коже). Залупілася шкурка каля ногця.—2) задавить, задрать животное. Каршун залупіў курыцу. *В. Старына.*

Залыяцца каня, *дзс.*—привязать к уздечке запряженной лошади вожжи—„лейцы“. Залыяцай каня ды едзь. *В. Голацак, Сьміл. р.*

Залыкатаць, *дзс.*—затарактеть. Калёса залыкаталі па сухой дарозі. *В. Белае, Пух. р.*

Залыпаць, *дзс.* (*прм.* залыпаны)—1) застучать. Залыпаў па плоця палкаю.—2) обдать грязью. Увесь кажух залыпаў ў гразь. Эта-ж уся твая сьвіта залыпана ў гразь. *В. Старына.*

Залыскаць, *дзс.*—затрещать. Залыскаў пугаю. *В. Старына.*

Замакаць, *дзс.* (*зак.* замокнуць)—промокать. Замакаюць куле пад страхою. Замокла наша сена. *В. Старына.*

Замала, *прс.*—маловато. Троха замала намалацілі хлеба. *В. Старына.*

Замарачыцца, *дзс.*—сов. от марачыцца. Чыста галава мая замарачылася. *В. Старына.*

Замарачэньне, *я, н.*—омрачение. Зрабілася нейкая замарачэньня ў галаве. *В. Старына.*

Замаркоіцца, *дзс.*—затосковать. Замаркоіўся хлопца. *В. Старына.*

Замарока, *і, ж.*—слишком тяжёлая хлопотливость, забота, приводящая в тупик. Было мне ўчора з дзецьмі замарока! *В. Старына.*

Замарудзіць, *дзс.*—замедлить. Троха часу замарудзіў, але дарма. *В. Старына.*

- Замарыцца**, *дзс.*—замориться. Чыста замарыўся, сякучы дрва. *В. Старына.*
- Замаўляць**, *дзс. (зак. замовіць)*—загаваривать. Міхаль наш умея кроў замаўляць. Цімох замовіў мне зубы. *В. Старына.*
- Замаўчаць**, *дзс.*—замолчать. Замаўчы ты лепяй. *В. Старына.*
- Замест, заместа**, *прс.*—вместо. Заместа яго пашоў другі. Замест каня буду трымаць дзьве каровы. *В. Старына.*
- Замёт, у, м.**—бревенчатая ограда. Як сабака, пяраскочыў замёт. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Заметнік, а, м.**—длинный закром в „таку“, образованный стенкой тока и стенкой овина. Цэлы заметнік адных толька жытных умяцяй. *В. Старына.*
- Замількаць**, *дзс.*—замелькать. Нешта замількала. *В. Старына.*
- Замінаць**, *дзс.*—мешать. Атыйдзі, ня замінай рабіць. *В. Старына.*
- Замірэнне, я, н.**—перемирие. Усё вайна ды вайна, хай-бы хоць якое было замірэння. *В. Старына.*
- Замітусіцца**, *дзс.*—замелькать, замігать. Замітусілася нешта ў ваччу. *В. Старына.*
- Заможны, прм. (прс. заможна)**—зажиточный. Андрэй Паўлюкоў—заможны гаспадар. На пасяца ўсе жывуць заможна. *В. Старына.*
- Замсьціць**, *дзс.*—отомстить. Замшчу-ж я табе за тваё зладзейства. *В. Старына.*
- Замужжа, а, н.**—замужество. Ня добрая, маладзіца, маё замужжа. *В. Старына.*
- Замураваць**, *дзс. (прм. замураваны)*—1) заделать кирпичем. Пан у сьцяну замураваў дзеўку. У skleпця замураваны грошы.—2) покрыть снегом. У хаця замуравала вокна. *В. Старына.*
- Замурзаць, -цца**, *дзс. (прм. замурызаны)*—замарать, ться (о лице). Малы чыста ўвесь замурзаўся. Дзіця тварык замурызала. Абмыіця дзіця, ато нейкая замурызана. *В. Старына.*
- Замыліць**, *дзс.*—нарочно закруглить лезвие, острый конец кола и проч. Замыліў сякерку. *В. Старына.*
- Замятаць**, *дзс.*—мести. Замялі вуліцу к сьвяту. *В. Стырына.*
- Замяшаць цеста**,—перемешать растертый картофель мукой для корма свиней. Кабану ашчэ трэба замяшаць ядро цеста. *В. Старына.*
- Занадта, прм.** слишком, черезчур. Занадта ўжо расходзіўся ты. *В. Старына.*
- Занаравіцца**, *дзс.*—заупрямиться. Ік занаравіўся конь, дык і з места ня кране. *В. Старына.*
- Заніць, прс.**—1) за ништо, совершенно даром. Заніць усё дабро пашло; заніць усё прапала. *В. Старына.*—2) много. У Марціна ўсяго заніць. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Занудзіцца**, *дзс.*—затосковать, запечалиться. Занудзілася маладзіца па свайму чалавеку. *В. Старына.*
- Зануздаць**, *дзс.*—взнуздать. Зануздоў жарабка—і то нельга ехаць. *В. Старына.*
- Занурыцца**, *дзс.*—изнуриться. Даўзваньня занурыліся коні. *В. Старына.*
- Заныдзец, дзс.**—истомиться от тоски. Заныдзяла дзеўка па свайму жаніху. *В. Старына.*
- Занядужаць**, *дзс.*—захворать. Занядужала мая гаспадыня. *В. Старына.*
- Занятка, тку, м.**—занятие. У кождага ё свой занятка. *В. Старына.*
- Запаветрыцца**, *дзс.*—погибнуть от мора, поветрия. А каб яно запаветрылася с такім надвор'ям! *В. Старына.*
- Запаганіць**, *дзс.*—загрязнить. Усю вадку запаганілі—нельга й піць. *В. Старына.*
- Запазуха, і, ж.**—место за пазухой. Панапіхоў запазухі гарохам. *В. Старына.*
- Запазыніцца**, *дзс.*—опоздать. Троха запазыніўся прыш. *В. Старына.*
- Запакаваць**, *дзс.*—запаковать. У сена запакаваў цвіхе. *В. Старына.*
- Запал, у, м.**—сильный гнев, раздражение. Чаго толька ня робіць чалавек у запалу! *В. Старына.*

Запаланець, запалаць, дзс.—запы-
лать, вспыхнуть заревом. Ся-
гонья вельма было неба запала-
нела, ік сонца ўсходзіла. Ік запала-
лаў пажар, дык чуць рады далі.
В. Старына.

Запаласкаць, дзс. (*прм.* запалоска-
ны)—замыць. Трэба запаласкаць
спадніцу, ато нейдзя ўмарала. Са-
рочка запалоскана. *В. Старына.*

Запаленьне, я, н.—воспаление. Хва-
рзя на запаленьня лёгкіх. *В. Ста-
рына.*

Запаліць, дзс.—зажечь. Запаліця ця-
пло. *В. Старына.*

Запалкі, лак, мн.—спички. Купілі
запалак. *В. Старына.* (*Пр.* Сяр-
нічкі).

Запалохаць, дзс.—запугать. Ня бой-
ся, ня запалохаш вельмі міне.
В. Старына.

Запамагчыся, дзс.—зажиться, вспо-
моществовать себя. Ня запома-
жасься чужым дабром. *В. Ста-
рына.*

Запамога, і, ж.—вспомоществова-
ние. Малэ з дзевак запомога.
В. Старына.

Запамятаць, дзс.—помнить. Калі
эта было, я ня запамятаю. *В. Ста-
рына.*

Запанаваць, дзс.—зажить с достат-
ком. Ось хіба калі я запаную.
В. Старына.

Запанець, дзс.—загордиться. Запа-
неў Мікола, ні с кім ня хоча га-
варыць. *В. Старына.*

Запарам, прс.—1) одним приёмам.
Запарам выпіў чарку.—2) непре-
рывно повторяя. Запарам два
разы схадзіў у той канец. *В. Ста-
рына.*

Запарваць, дзс. (*зак.* запарыць)—
залить кипятком. Ашчэ каро-
вам ня запарвала цаброў. Чорнуў
карова запарыла аўсянаі мякіны.
В. Старына.

Запарушыць, дзс. (*прм.* запаруша-
ны)—засорить (глаза). Ня пазі-
рай угару, ато вочы запарушыш.
Запарушана маё адно вока. *В. Ста-
рына.*

Запас, у, м.—запас. Запас бяды ня
чыніць. *Прык. В. Старына.*

Запаскудзіць, дзс. (*прм.* запаску-
джаны)—загадить. Усю хату за-
паскудзілі глінаю. Міска запаску-
джана: як з яе есьці? *В. Ста-
рына.*

Запасуваць, дзс.—в первый раз вы-
гонять скот в поле. Пастух за-
пасувая ў Івана. *В. Вострава,
Сьміл. р.*

Запасьлівы, прм.—запасливый. Во
дзе запасьлівы чалавек: усяго ў
яго знойдзяш. *В. Старына.*

Запаўзці, дзс.—заползти. Аж куды
запаўзло дзіця. *В. Старына.*

Заперачаць, бзс.—препятствовать.
Рабі, што хочаш, я табе ня за-
пярачаю. *В. Старына.*

Запечак, чку, м.—часть крестьян-
ских полатей около печи, куда
сваливают одежду, хлам, и где
играют дети. Ну, дзеці, марш у
запячак: ваша там места, а ня
каля стала. *В. Старына.*

Запечак, чку, м., запечча, а, н.—
небольшое пространство между
печью и стеной, чтобы послед-
няя не загоралась. Кот залез
у запечак. *В. Крамяні, Пух. р.*
Паклалі анучы сушыць у запечча.
В. Дукарка, Сьміл. р.

Запірацца, дзс.—1) запираются
дверью. Рана вы заперліся.—
2) не хотеть что-либо высказы-
вать, таиться. Ня запірайся, ка-
жы. *В. Старына.*

Заплікаць, -цца, дзс. (*зак.* заплік-
нуць, -цца, *прм.* заплікнуты)—
застегивать, -ться. Харашэнька
заплікайся, ато вецяр. Ня заплі-
кнуць сьвіты: рукі памерзьлі. Шта-
нэ ня заплікнутыя. *В. Старына.*

Заплюцьце, я, н.—место за забором.
У заплюцьці парасла вялікая кра-
піва. *В. Бор, Сьміл. р.*

Заплюхаць, -цца, дзс. (*прм.* заплю-
ханы)—забрызгать грязью. Со-
біла ёй заплюхаць етак спадніцу.
Надзела заплюханы андарак.
В. Старына.

Заплюшчыць вочы, дзс.—заслепить,
закрыць глаза. Ік сьляпы, заплюш-
чыў вочы. *В. Старына.*

Запоіны, ін, мн.—первая свадебная
беседа, когда жених в доме не-
весты угощается со сватами и

- роднымі. У суботу к нам сватэ прыдуць на заповіны. *В. Старына.*
- Заправа, ы, ж.**—мясо или жировые продукты, что кладутся в пищу для приправы. Німа ніякаі заправы: ні здору, нічога. *В. Старына.*
- Запрапасьціца, дзс.**—запропасть. І дзе яно запрапасьцілася, дык чорт яго ведае. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Запраторыць, дзс.**—запратать. Некуды запраторылі йголікі і німа чым шыць. *В. Старына.*
- Запраўды, прс.**—действительно, поистине. Калі ты запраўды ня вінават, дык чаго-ж чырванейш? *В. Старына.*
- Запраўляць, дзс.** (зак. *заправіць, прм. запраўлены*)—приправлять пищу мясом или жирами. Усю весну запраўлялі здорам. Німа чым заправіць капусты. Каша запраўляна маслам. *В. Старына.*
- Запрашаць, дзс.** (зак. *запрасіць, прм. запрошаны*)—приглашать. Дзядзька й цётка запрашаюць вас на вясельля. Швагір запрасіў міне на гарэлку. Усе сваяке запрошаны ў госьці. *В. Старына.*
- Запрэт, у, м.**—запрещение. Далі запрэт, каб ня вазілі дроў на места продаць. *В. Старына.*
- Запускі, аў мн.**—заговенье. У чацьвер будуць запускі. *В. Старына.*
- Запусьціца, дзс.**—в специальном см., о корове,—перестать давать молоко. Запусьцілася наша карова. Добрая карова: запусьціца ўсяго на якія тыдні два. *В. Старына.*
- Запушыць, дзс.** (прм. *запушаны*)—забросить. Куды запушылі сьвіту маю? Нейдзя запушана шапка—і ніяк ня знайду. *В. Скобраўка, Пух. р.*
- Запхнуцца, дзс.**—переносно: с трудом зайти, заехать куда. Дарога дрэнная—чужь запхнуўся з возам на места. *В. Старына.*
- Запхнуць, дзс.**—запихнуть. Запхнуў нейдзя рукаўкі й ня знайці іх. *В. Старына.*
- Запыкаць, дзс.**—1) запыхкать при куреньі. Запыкаў люлькаю.—2) забормотать. Запыкаў, запыхкаў і ня разабраць нічога. *В. Старына.*
- Запырскаць, дзс.**—забрызгать. Во й дожджык запырскаў. *В. Старына.*
- Запэўніць, дзс.**—уверить. Міне запэўнілі, што ўсё добра будзя. *В. Старына.*
- Запэцкаць, -цца, дзс.** (прм. *запэцканы*)—запачкать-тсья. Чыста ўсю адзежу запэцкаў. Уцібе шчака запэцкана ў тук. *В. Старына.*
- Зара, ы, ж.**—заря. Ужо стала брацца на зару. *В. Старына.*
- Зарабляць, дзс.** (зак. *зарабіць, прм. зароблены*)—1) зарабатывать (плату). Ціпер людзі шмат зарабляюць падводамі ў Рудзенск. Зарабіў, ік пан Заблоцікі на мыля. *Прык.* Зарабляны працаю рубельчык.—2) в переносн. см.—получить нагоняй, потасовку. Глядзі, ато хутка ты ў міне заробіш па вушах! *В. Старына.*
- Заработак, тку, м.**—заработок. Вацька паехаў у заработкі. *В. Старына.*
- Зарава, а, н.**—зарезо. За сямом відаць зарава: ці ня пажар дзе? *В. Старына.*
- Зарагатаць, дзс.**—громко засмеяться. Усе ік зарагочуць!.. *В. Старына.*
- Зарадзіць, дзс.**—хорошо уродить. Зарадзі, божа, нам жыта жаці. Хлеб добра зарадзіў. *В. Старына.*
- Зараз, прс.**—сейчас. Паждзь, я зараз прыду. *В. Старына.*
- Зараза, ы, ж.**—переносно: скверный человек,—бранное слово. Зараза ты халерная, чаго ты ка мне лезыш! *В. Старына.*
- Зарандаць, дзс.**—заарендовать. Зарандавоў цэлаю валоку. *В. Старына.*
- Зараніца, ы, ж.**—утренняя звезда. Зараніца ўжо патухла. *В. Клятное, Пух. р.* „Прашу госпада бога й прачыстыя маткі, і зары—зараніцікі“. *З заговору. С. Навасёлкі, Пух. р.*
- Зараньня, прс.**—весьма рано, до восхода солнца. Устоў я сягонь-

- ня заранья: чуць стала віднець.
В. Старына.
- Зарасьнік**, у, м.—заросль. Каровы некуды ўбіліся ў зарасьнік.*В. Старына.*
- Зараўніць**, дзс. (*прм.* зараўнены)—завярняць неровности. Зараўніў гумно, што сьвіньня парылі. Дарожка зараўняна. *В. Старына.*
- Зарваць**, дзс. *безас.*—слово употребл. при клятбе. Ціха, каб табе зарвала яно! *В. Старына.*
- Заржаць**, дзс.—заржаты. Заржалі коні: мусіць воўка пачулі. *В. Старына.*
- Зарніца**, ы, ж.—утренняя заря, время до солнечного восхода. З зарніцаю вывяў каня на пашу. *В. Лядцо, Пух. р.*
- Заробіць**, дзс.—обмараты. Усе рукі заробіў у дзёгаць. *В. Старына.*
- Зарубіна**, ы, ж.—засечка, зарезка для отметки. На пальцы дзёве зарубіны. *В. Старына.*
- Зарупіцца**, дзс.—забеспокоіцца, начыць заботіцца. Зарупіўся наш гаспадар, каб дзе грошай дастаць. *В. Старына.*
- Зарупіць**, дзс. *безас.*—приспичить. Зарупіла табе йзноў пабегчы на вуліцу. *В. Старына.*
- Заручыны**, н, ж.—вторая часть свадьбы, когда убирают невесту к венцу. Ужо звалі на заручыны. *В. Старына.*
- Зарызыкаваць**, дзс.—зафорсить. І зноў зарызыкаваў Юрчка. *В. Старына.*
- Зарыцца**, дзс.—зарыцца. Ого, як ён зарыцца на чужога! *В. Старына.*
- Зарэць**, дзс.—светаты. Пачало зарэць. *В. Старына.*
- Засакатаць**, дзс.—1) начыць „сакатаць“—крычыць свойствеенно курыце. Курыца засакатала: хоча несцься.—2) переносно: громко, быстро заговорить. Засакатала—і ліха яе матару разьбяра!—3) заступаты (о телеге). Аж калёса засакаталі... *В. Старына.*
- Засаладзіць**, дзс.—засластыць. Так засаладзіў, аж горка стала. *В. Старына.*
- Засапіцца**, дзс.—засопеть. Аж засоцца, пакуль прыбег. Хто етак

бяжыць, каб засапіцца! *В. Старына.*

- Засарамаціць**, дзс.—застыдыць. Чыста засарамацілі хлапца. *В. Старына.*
- Засаромяцца**, дзс.—застыдыцца. Засаромяўся, ік малы ўсяроўна. *В. Старына.*
- Засаўка**, і, ж.—засов. На нач засунулі дзёверы засаўкаю. *В. Старына.*
- Засек**, а, м. (*пам.* засечак)—1) загром. Насыпалі цэлы засек грэчкі.—2) отделение портмонэ, кошелька. Партаманецк на тры засечкі. *В. Старына.*
- Заскаваць**, дзс. (=літ. зацкаваць)—затравыць сабакамі. Заскаваў парасё сабакамі. *В. Старына.*
- Заскародзіць**, дзс. (*прм.* заскароджаны)—заборонаваты перед пахотой зябь или пар. Заскародзіў гоні папару. Уся палоса заскароджана. *В. Старына.*
- Заскварваць**, дзс. (*зак.* заскварыць, *прм.* засквараны)—залываты пицу жареным салом (скваркамі с жиром). Хай астаецца якая крошка сала на весну, каб было чым заскварваць. Булён заскварылі. Засквараная зацёрка ня вельма што смашная. *В. Старына.*
- Заскрыгаць**, дзс.—заскрежетыть. Аж зубамі заскрыгаў ад злосьці. *В. Старына.*
- Засланка**, і, ж.—заслонка (у печи). Зачыні печ засланкаю. *В. Старына.*
- Засланяць**, дзс. (*зак.* засланіць)—затемняты. Атступіся троха, ня засланяй. *В. Старына.*
- Заслаць**, дзс. (*прм.* засланы)—застлаты. Ложак заслала новаю пасьцелкаю. *В. Старына.* Стол засланы абрусом. *В. Вострава, Сьміл. р.*
- Заслон** (зуслон, зыслон), а, м.—небольшая скамейка. Вядро стаіць на заслоня. *В. Турэц, Сьміл. р.* Прсыядзь во на зуслоня. *В. Старына.* Падстаў зыслон, ато так ня ўзьлезыш на печ. *С. Дукора, Сьміл. р.*

- Засмажыць, дзс.**—зажарыць. Засмажылі грыбоў на вячэру. *В. Старына.*
- Засмуціцца, дзс. (прм. засмучаны)**—запечаліцца. Засмуціўся, наш сынку. Ходзіць ён нешта засмучаны. *В. Старына.*
- Заспакойвацца, дзс. (зак. заспакойвацца)**—успокаивацца (о погоне). К ночы ўсё заспакойвацца. Хай заспакойвацца троха, тады пойдэм. *В. Старына.*
- Застава, ы, ж.**—1) залог. Ня было грошай, дык аддоў кажух у застава, але ўзеў хлеба.—2) застава пры в'ездзе в город или деревню. Нас стрэла застава. *В. Старына.*
- Заставацца, дзс. (зак. застацца)**—оставаться. Засталасі толькі адно гальлё. *В. Крамяні, Пух. р.* Адзін застоўся дома. Далёка заду застоўся. Марылька застаўся ў хвасьце аж недзьдзя. *В. Старына.*
- Застагнаць, дзс.**—застонаць. Ізноў застагнаў хворы. *В. Старына.*
- Застанавіцца, дзс.**—остановиться. Думалі ехаць у заробаткі ды застававіліся. *В. Старына.*
- Застаронак, нка, м.**—часть сенного сарая (*луні*), перегороженная по высоте 2—3 бревнами. Салома ляжыць у застаронку. *В. Дукоршына, Сьміл. р.*
- Застваць, дзс.**—затемнять. Атхініся ат лянпы, ня заствай. Стоў ды заства. *В. Старына.*
- Застойцца, дзс.**—застоятся (о лошади). Застойўся жарабок, дык ня ведае, як выбрыкваць. *В. Старына.*
- Застрома, ы, ж.**—помеха (человек). Убілася ета застрома ды стаіць. *В. Матарова, Сьміл. р.*
- Застудзіна, ы, ж.**—студень. Чыста ўся застудзіна выкіпяла. *С. Дукора, Сьміл. р. (Пр. Квашаніна).*
- Застудзіць, -цца, дзс.**—сильно простудить, -ться. Застудзіў грудзі, дык кашаль. Мусіць застудзіўся, што захварэў. *В. Старына.*
- Заступацца, дзс. (зак. заступіцца)**—защищать, ограждать кого. Хача заступайся за другіх—сёбе глядзі. Каб ня заступіліся свае мужчыны,

дык нашпокалі-б яму. на месьця. *В. Старына.*

- Заступаць, дзс. (зак. заступіць)**—замещать, заменять. Ён заступіў брата свайго на рабоця.—2) в спец. см.—ослепить, затемнить глаза. Ці ня заступіла табе вочы, што нічога нешта ня бачыш? *В. Старына.*
- Застываць, дзс. (зак. застыць)**—остывать, затвердевая. Добра застыла квашаніна. *В. Старына.*
- Засунуць, дзс.**—засунуть, задвинуть. Засунь юшку на нач. *В. Старына.*
- Засупоніць каня, дзс.**—связать клещи хомута на лошади ремешком или веревочкой. Засупонь каня лепай. *В. Старына.*
- Засцаць, дзс.**—смочить что мочою. Дзеці засцалі ўсю пасьцелку. *В. Старына.*
- Засцыка, і, аг.**—п'яница (бран.). Засцыка ета вечна цягняцца на места. *В. Старына.*
- Засыкаць, дзс.**—зашипеть (о змее). Засыкала гадзюка ў траве. *В. Старына.*
- Засыціць, дзс.**—засластить воду медом. Во ціпер добра засыціў: салодка. *В. Старына.*
- Засьвяціць, -цца, дзс.**—засветить, -ться. Маланка засьвяціла. Засьвяцілася зорка. *В. Старына.*
- Засьцяжка, і, ж.**—застёжка. Сем насьцяжак ды ўсё бяз засьцяжак. *Прым. С. Навасёлкі, Пух. р.*
- Засьценак, нка, м.**—небольшая усадьба. Прыехалі людзі к нам із засьценка, што за Пятровічамі. *В. Старына.*
- Засьцерагаць, дзс.**—предостерегать. Хай бог крыя й засьцерагая ат такой бяды! *В. Старына.*
- Засьцярка, і, ж.**—ленточка для застыгивания воротника в рубашке. Ты мне парваў засьцяркі. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Засяваць, дзс. (зак. засеяць)**—засеять. Сягонья засявалі жыта. Усю палосу засеялі аўсом. *В. Старына.*
- Затаіць, дзс.**—утаить. Затаіў мае грошы й ня прызнаецца. *В. Старына.*

Затануць, *дзс.*—потонуть. Каб ён затануў, палажыў нейдзя тапор ды ня найду! Каб ты затанула такая дзела! *В. Старына.*

Затаўка, *і, ж.*—жир со внутренностей свиньи, служащий приправой к еде. Зварылі пасолі з затаўкаю. *В. Старына.*

Затаўчы, *дзс.*—затолкать. Затаўклі, мусіць, етага п'яніцу нейдзя на месьця. Вот таўчэ—мусіць хоча яго затаўчы. *В. Старына.*

Заткала, *а, н.*—затычка для закуривания бочки, боченка. Згубіласі ад бочки заткала. *В. Крамяні, Пух. р.*

Затлуміць, *дзс.*—1) задавить, свести со свету. Сабакі затлумілі свынью. Каб твая маць затлуміла! *В. Старына.*—2) уморить. Чыста затлуміў ён міне сваю работаю. *В. Старына.*

Затока, *і, ж.*—залив. Ужо замерзла затока: рыбы нельга лавіць. *В. Турэц, Сьміл. р.*

Затон, *у, м.*—залив. Паставіў нерат у затоня. *С. Амельна, Пух. р.*

Затор, *у, м.*—1) бочарный инструмент. Зламоўся затор, робячы вядро.—2) разовая заделка муки для получения спирта. Выгналі затор гарэлкі. *В. Старына.*

Заторгаць, *дзс. безас.*—задергать. Нешта заторгала ў руку мне. *В. Старына.*

Затрымліваць, *дзс. (зак. затрымаць)*—задерживать. Ня затрымлівайця нас, пускайця. *В. Старына.*

Затужыць, *дзс.*—заскорбеть. Затужыў дзед по бабя. *В. Старына.*

Затузаць, *дзс.*—затормошить. Чыста затузалі сабакі свынью нашу. *В. Старына.*

Затупаць, *дзс. (прм. затупаны)*—1) затопать ногами. І затупаў нагамі атразу.—2) покрыть следами ног. Затупалі ўсю падлогу. Уся хата зутупана. *В. Старына.*

Затурыць, *дзс.*—загнать. Вэнь аж куды затурыў авечак. *В. Старына.*

Затым *прс.*—1) потому. Затым казак гладак, што пад'еў ды набак. *Прым.*—2) затем. Затым аставайцяся здаровы! *В. Старына.*

Затынкаваць, *дзс.*—заштукатурить, заделать. Затынкавалі ў дзвях дзіркі. *Пас. Дубраўка, Пух. р.*

Заўголак, *лку, м.*—место за углом постройки. Сьвіньня пабеглі ў заўголак. *В. Старына.*

Заўдавец, *дзс.*—овдоветь. Ужо год, ік заўдавеў. *В. Старына.*

Заўзяты, *прм.*—ретивый, старательный. Ого, Тадос такі заўзяты, што першы ўсюды йдзе. *В. Старына.*

Заўпартаваць, *заўпарціцца*, *дзс.*—заупрямиться. Які-ж хлопец: ік заўпартавоў, дык і ўсё ўжо кончана. Ік заўпарціцца—ні за шта ня будзя рабіць. *В. Старына.*

Заўсёды, *прс.*—всегда. Заўсёды ў яго чаго ды ня хапая. *В. Старына.*

Заўчасу, *прс.*—заблаговременно. Заўчасу саброўся ў дарогу. *В. Старына.*

Заўчора, *прс.*—третьего дня. Заўчора мы хадзілі на сена. *В. Старына.*

Захаваць, *дзс.*—припрятать, запасты. На вэсну захавоў троха канюшыны. *В. Старына.*

Захад, *у, м.*—запад. На захадзя неба аж чырвана. *В. Старына.*

Захадзіцца, *дзс.*—забеспокоиться, бегая и суется вообще. Захадзілася маладзіца—і ня ведае, што рабіць. *В. Старына.*

Захаладаць, *дзс.*—похолодать. Атразу як захаладала. *В. Старына.*

Захапіць, *дзс.*—захватить. Усё захапіў у свае рукі. *В. Старына.*

Захінаць, *цца*, *дзс. (зак. захінуць, -цца)*—1) завертываться, закрываться. Захіні свае грудзі. Захініся ты лепай.—2) спрытацца за предмет. Захініся во за вугал ды рабі, што трэба. *В. Старына.*

Захліпаць, *дзс.*—1) прерывисто заплакать. Ужо й захліпаў: вельма жаласьлівы.—2) замерцать. Нешта захліпала лянпа. *В. Старына.*

Захлынуцца, *дзс.*—захлестнуться, заливаться водой. Чуць быў ня ўтапіўся: ужо й захлынуўся, але падхвацілі. *В. Старына.*

Захлюпаць, *дзс.*—забрызгать грязью. Усю сьвіту захлюпаў. *В. Старына.*

- Захмарыцца**, *дзс.*—покрыцца тучамі. Захмарылася ў том баку, мусіць будзя дождж. *В. Старына.*
- Захмурнець**, *дзс.*—сделаться сумрачным. Захмурнеў конь, ік зьезьдзіў у Мінск. *В. Старына.*
- Заходзіцца**, *дзс.* (*зак. зайціся*)—1) сильно ныть от боли. Нешта заходзяцца мае зубы.—2) коченеть от сильного холода. Такі халадзішча, аж рукі зайшліся.—3) лишаться чувств. Ік стала плакаць дзіця, дык чуць ня зайшлося. *В. Старына.*
- Захундаваць**, *дзс.*—тщательно закрыть, закутать. Картоплю добра захундавалі на зіму. *В. Старына.*
- Захундзіць**, *дзс.*—угостить хорошо. Калі захундзіш мне добра, дык памагу. *В. Старына.*
- Захутаць**, *дзс.* (*прм. захутаны*)—закутать. Добра захутай ногі, каб не памерзьлі. Картопля акуратна захутана саломою—мароз ня дастаня. *В. Старына.*
- Зацень**, ю, м.—затененное место. У егум зацяні нішто ня расьце. *В. Старына.*
- Зацёрціся**, *дзс.*—затереться. Зацёрся рушнік. *В. Старына.*
- Зацірка**, і, ж.—небольшие галушечки, скатанные из муки, сваренные на воде и залитые молоком или жиром. На вячэру зварылі пшанішнаі заціркі. *В. Старына.*
- Заціснуць**, -цца, *дзс.* (*прм. заціснуты*)—зажать, -ться. Моцна заціснаў вузлял. Пыляне заціснулася дзьвярамі. Вяроўка так заціснута, што ня твязець. *В. Старына.*
- Зацішак**, шку, м.—укромное место, защищенное от ветра. Давай сядам у зацішку. *В. Старына.*
- Зацмыгаць**, *дзс.* (*прм. зацмыганы*)—затаскать работою лошадь, человека. Зацмыгаў ён свайго каня дашчэнту. Купіў нейкаю зацмыганаю кабылу. Зацмыгаў бабу работаю. *В. Старына.*
- Зацугляць**, *дзс.* (*прм. зацугляны*)—взять лошадь на удила. Зацуглеў жарабца. Зацуглеўшы будзя спакайней. Вот дзе конь: зацугляны і то ня стаіць. *В. Старына.*
- Зацухліць**, *дзс.*—замазать с лоском. Зацухліў усю рубашку. *В. Старына.*
- Зацыраваць**, *дзс.* (*прм. зацырованы*)—заштопать. Зацыравала ў панчося дзірку. Адна рукаўка зацырована, а другая не. *В. Старына.*
- Зацьвісьці**, *дзс.*—покрыцца плесеўню. У хаці зацьвіла столь і куткі. *В. Валае, Пух. р.*
- Зацьменьне**, я, н.—затмение. Будзя зацьменьня сонца.—2) перен.—помрачение. Зацьменьне на цібе нейкая найшло. *В. Старына.*
- Зацягаць**, -цца, *дзс.*—1) затаскать, заносить. Зацягоў пры рабоця новаю жакетку.—2) утомить, -ться, таская што-н. или вообще работая. Чыста зацягоўся, носячы салому. Зацягоў коніка. *В. Старына.*
- Зацягнуць**, -цца, *дзс.*—1) затащить, -ться куда-либо. Во аж куды зацягнуліся каровы. Куды ета ты зацягнуў той кругляк?—2) протянуть (нитку в иглу). На, зацягни нітку ў іголку. *В. Старына.*
- Зацярушыць**, *дзс.* (*прм. зацярушаны*)—запорошить. Зацярушыў вока. Нечым зацярушан квас. *В. Старына.*
- Зацяць** (*яму ёй*), *дзс.*—в безличн. зн.—отнять язык. Бачыш, ціпер маўчыць, зацяло яму. *В. Старына.*
- Зачакаць**, *дзс.*—пообождать. Зачакай, поймам разам. *В. Старына.*
- Зачапіць**, -цца, *дзс.* (*прм. зачэплены*)—1) зацепить, -ться. Вяроўка зачэпілася за граблі. Нітка зачэпляна за трэску.—2) затронуть в разговоре. Ён міне першы зачэпіў. *В. Старына.*
- Зачараваць**, *дзс.*—заворожить, очаровать. Усяроўна ік хто яго зачараваў: так увязоўся за етао дзеўкаю. *В. Старына.*
- Зачаць**, *дзс.*—начать. І зачоў на яго валіць усяк (зн. лаяць). *В. Старына.*
- Зачварыць**, *дзс.* (*прм. зачвараны*)—затравить собаками. Пастух зачварыў сьвіньню сабакамі. Да сьмерці зачварана парасё сабакамі. *В. Старына.*

- Зачуць**, *дзс.*—послышаць. Абы зачуў якую песню, дык і пяе яе. *В. Старына.*
- Зачыкільгаць**, *дзс.*—заковыляць. Ік зачыкільгоў, толька и бачылі яго. *В. Старына.*
- Зачынка**, *і, ж.*—*гл.* Пастка. Злавiлі мыш у зачынку. *В. Дукоршчына, Сьмiл. р.*
- Зачыняць**, *дзс.* (*зак. зачыніць, прм. зачынены*)—затворяць, закрываць. Зачыні дзьверы. Бацька кроў—дзьверы зачынеў, а ты хаты ня зачыняш. *Прык. С. Дукора, Сьмiл. р.* Печ зачыняла засланкаю. *В. Старына.*
- Зачырванецца**, *дзс.*—закраснецца. Аж зачырваўнеўся, ліха на яго, ад злосьці. *В. Старына.*
- Зачысьціцца**, *дзс.*—запропастицца. Бадай ты зачысьцілася, які холад стоў! Каб яна зачысьцілася, бляха ўлезла ды кусая! *В. Старына.*
- Зашаляваць**, *дзс.*—обшыць доскамі. Ашчэ ў вадном месьця трэба троха зашыляваць. *В. Старына.*
- Зашастаць**, *дзс.*—зашелестець колосьямі, соломой или подобным чым. Нешта зашастала ў сенья. *В. Старына.*
- Зашкліць**, *дзс.* (*прм. зашклёны*)—застекліць. Зашклілі пабітая вакно. Адно вакно зашклёна. *В. Старына.*
- Зашкодзіць**, *дзс.*—принести вред, Ня еш зялёных ігруш; ашчэ зашкодзяць. *В. Старына.*
- Зашмаравачь**, *дзс.* (*прм. зашмарованы*)—замазачь, запачкаць. Чыста ўсе рукавэ зашмаравоў. Надзеў нейкія штанэ зашмарованыя. *В. Старына.*
- Зашмаргам**, *прс.*—о способе завязывания узла, не вытягивая из завязи конца, что дает возможность легче развязывать. Завязвай пояс зашмаргам, а то ік намокня, дык ня развяжаш. *В. Старына.*
- Зашнураваць**, *-цца, дзс.*—зашнуроваць, -цца. Зашнуравала чаравікі. Зашнуравалася ў гарэст. *В. Старына.*

- Зашпарыць**, *дзс.*—посеяць большое количество чего. Ат сыенкі аж да гасьцінцу зашпарылі картоплі. *В. Старына.*
- Зашпыліць**, *дзс.*—зашпилить. Хоць шпылькаю зашпылі сарочку. *В. Старына.*
- Зашумаваць**, *дзс.*—закипеть пенясь. Зацірка зашумавала. *В. Старына.*
- Зашчаміць**, *дзс.* (*прм. зашчэмлены*)—прищемить. Ік зашчаміў нагу ў зялезы, дык чуць вырваў. Паляц зашчэмлены ў дзьверы. *В. Старына.*
- Зашчапка**, *і, ж.*—щеколда. Атарвалася зашчапка ад дзьвярэй. *В. Старына.*
- Зашчымець**, *дзс.*—болезненно сжаться, зануть. Так прыцснүү пальцы, аж зашчымелі. *В. Старына.*
- Зашчытак**, *тка, м.*—фронтон постройки, находящийся в углу, образуемом краями крыши. У хаця новы зашчытак. *В. Голацак, Сьмiл. р.*
- Зашчэпляваць**, *-цца, дзс.* (*зак. зашчапіць, -цца, прм. зашчэплены*)—брать дверь на „зашчапку“. Ашчэ спаць ня лажымся—ня трэба зашчэпляваць дзьвярэй. Нанач заваліліся й зашчапіліся. Нягчынiш вакна: яно зашчэпляна. *В. Старына.*
- Заяда**, *ы, аг.*—неуживчивый человек. З етаю заядаю ня ўжывесься ты. *В. Старына.*
- Заядлы**, *прм.*—*гл.* Заўзяты. Іван заядлы на работу. *В. Старына.*
- Заяхкаць**, *дзс.*—сов. от яхкаць. Ік заяхкая сабака ды пабяжыць за зайцам!.. *В. Старына.*
- Збаёдаць**, *дзс.*—свести со свету, уходить. Збаёдаў ён сваю жонку. *В. Старына.*
- Збаўляць**, *-цца, дзс.* (*зак. збавіць -цца*)—1) избавлять, -цца. Чуць збавіўся ат етага злодзяя. — 2) уменьшать цену. Збаў троха цану. *В. Старына.*
- Збаяцца**, *дзс.*—убоятся. От дзе трус: ужо й збаёўся. *В. Старына.*
- Зблажэць**, *дзс.*—стать худым, болезненным. Саўсім зблажэла дзеўка. *В. Старына.*

- Зблізку**, прс.—вблизи. Зблізку дык добра відаць. *В. Старына.*
- Зблутаць**, дзс. (прм. зблутаны)—спутать. Зблутаў усе ніткі. Зблутан ячмень за гарою. *В. Старына.*
- Збляваць**, дзс.—стошнить, выблевать. Дзіця зблявала. *В. Старына.*
- Збожжа**, а, н.—зерновые хлеба. Людзі ўжо збожжа пажалі. Збожжам занялі ўсе кадаўбэ. *В. Старына.*
- Збоку**, прс.—в стороне. Я тут збоку-прыпёку. *Пррк. В. Старына.*
- Збольшага**, прс.—сделать что в главнейшем, в важнейшем, в более заметном. Збольшага згроблена, ато пакінаў так. *В. Старына.*
- Зборня**, і, ж.—собрание для развлечения или др. цели. У Васілёвых вечна зборня. *В. Старына.*
- Зборы**, мн.—складки в юбке или ином платье. Ня цягні за'ндарак, бо паўрываеш зборы. *В. Белае, Пух. р.*
- Зборышча**, а, н.—сбор. Зборышча на начлег ня вялікая: узёў кажух ды паехаў. *В. Старына.*
- Збоўтаць**, дзс.—сболтать. Збоўтала ўсё разам ды варыць. *В. Старына.*
- Збочыць**, дзс.—свернуть в сторону. Збоч і ты троха. *В. Старына.*
- Збрадлівы**, прм.—вороватый, применяется к животным, которые любят украдкою отлучаться от стада и причинять потравы, вообще вред. Збрадлівая іх карова: пастаянна ўцячэ ад пастуха на канюшыну. Вой які кот збрадлівы: як ня пільнуаься—ўсяроўна малако вып'я. *В. Старына.*
- Збракаваць**, дзс. (прм. збракованы)—забраковать. Збракавалі, дык і ў салдаты ня пашоў. Распрадаецца збракованы тавар. *В. Старына.*
- Збруа**, і, ж.—збруа. Пашыў на ка'на новаю збрую. *В. Старына.*
- Збрыдаць**, дзс.—опротиветь, надоест. Сварыліся, аж пакуль ня збрыдала ім. *В. Старына.*
- Збузаваць**, дзс.—смять, скомкать, испортить что, занимаясь шало-
- стями. Ня ўсьпеў надзець, ік ўжо збузавоў новаю шапку. *В. Старына.*
- Збунтаваць,-цца**, дзс.—1) сбить,-ться с толку. Ён міне збунтавоў. У вадном месця толька збунтавоўся. —2) взбунтавать,-ться. Збунтавоўся ўвесь народ. *В. Старына.*
- Збурыць**, дзс.—слить, смочить водою с сильным напором. Дождж збурыў усю адзежу. *В. Старына.*
- Збурыць**, дзс.—сбросить сверху. Збурыў з гары клёпкі. Збурылі страху. *В. Старына.*
- Збуцьвеш**, дзс.—сгнить от сырости или лежа в воде. Бярвяно збуцьвяла пад карою. *В. Матарова, Сьміл. р.*
- Збуаць**, дзс.—Зарости зеленью. (о картофеле, конопля). Чыста ўся картопля збуаля, мусіць гною пярадоў. Збуаля каноплі—нічога ня будзя насеньня. *В. Старына.*
- Збываць**, дзс. (зак. збыць)—сбывать. Добры быў конік да прышлося збыць. *В. Старына.*
- Збыту ня даваць**,—не давать покою. Проста збыту ня дае дзіця: плача ды плача. Ён-жа табе збыту ня дасьць с сваімі грашамі. *В. Старына.*
- Збэрсась**, дзс. (прм. збэрсаны)—нечисто сжать. Ат, збэрсалі, спаскудзілі палосу. Жыта збольшага збэрсана. *В. Старына.*
- Збэсьціць**, дзс.—обесчестить. Збэсьцілі людзі дзеўку. *В. Старына.*
- Звадыяш**, а, м. (жан. звадыяшка)—мужчина или женщина слетники, заводящие ссору, драку. Ня чапай этага звадыяшка. Звадыяшка тая толька брахаць любіць. *В. Старына.*
- Зважыць**, дзс. (прм. зважаны)—взвесить. Трэба зважыць, колька тут будзя аўса. Адзін мяшок зважан. *В. Старына.*
- Звалакціся**, дзс.—стащиться куда. Некуды звалакціся карова з двара. Звалокся кот наш. *В. Старына.*
- Звалицца**, дзс.—свалиться. Звалиўся с страхі. *В. Старына.*

- Звалтузіць**, *дзс.*—истормошыць, измяць. Сьвіньня звалтузілі ўсе сарочкі. *В. Старына.*
- Званец**, *нцá, м.*—раст. погremoк. (*Alectorolophus Gm.* або *Rhinanthus Crista galli L.*). У жыцця адзін званец. *В. Старына.* Увёўся ў жыта званец, дык хлеба канец. *Прык. В. Капейна, Сьміл. р.*
- Званіца**, *ы, жс.*—колокольня. Скінаўся із званіцы ды забіўся на сьмерць. *В. Старына.*
- Званчэй**, *прс. в. ст.*—звонче. Еты званок званчэй зьвініць. *В. Старына.*
- Званчэйшы**, *прм. в. ст.*—более звонкий. Выбрай касу, якая званчэйшая. *В. Старына.*
- Зварот**, *у, м.*—оборот. Німа ніякага звароту, дык і цяжка жыць. На зварот німа капейкі. *В. Старына.*
- Зварухнуць**, *-цца, дзс.*—пошевельнуть, ться. Ляжыць і ня зварухнецца. Сядзіць ані зварухнецца. *В. Старына.*
- Зварушыць**, *дзс.*—сдвинуть с места, тронуть. Зварушыў часэ, дык ціпер ня хочуць іці. *В. Старына.*
- Зварыць**, *-цца, дзс.*—сварить, ться. Картопля ўжо зварылася. Зварылі булёну. *В. Старына.*
- Звар'яець**, *дзс.*—помешаться. Звар'яцяў чалавек. Хіба ты звар'яцёў: што ты робішь? *В. Старына.*
- Звашаваць**, *дзс.*—глубко порыць. Свіньня ўсё гумно звашавалі. *В. Старына.*
- Зводзіць**, *дзс. (зак. зьвесьці)*—1) сводить. Хлопцаў зьвялі ў бойку.—2) обманывать. Рыгор зьвёў дзеўку, Зьвёў дарам чалавека. *В. Старына.*
- Зводнік**, *а, м. (жан. зводніца)*—мужчина или женщина сплетники. Слухай ты этага зводніка! Агата—першая зводніца на сяле. *В. Старына.*
- Звузіць**, *дзс.*—с'узить. Шыла сарочку ды троха звузіла. *В. Старына.*
- Звучаць**, *дзс.*—приучать. Малога ня трэба звучаць шкодзіць. Звучылі змалку етак рабіць, а ціпер і блга. *В. Старына.*
- Звыкаць**, *дзс.*—привыкать. Звык, кабы яму падалі ўсё гатовянькая. *В. Старына.*
- Звычай**, *ю, м.*—обычай. У яго ўжо такі звычай, каб няпрыменна зачапіць чужога. *В. Старына.*
- Звыш**, *прс. у сэнсе прым.*—сверх. Што звыш рубля, то маё. *В. Старына.*
- Згабляваць**, *дзс.*—обстругать. Троха згабляваў дошку—будзя гладзей. *В. Старына.*
- Згадзіцца**, *дзс.*—пригодиться. Хай валяюцца кругляке, мо' на што згодзяцца. *В. Старына.*
- Згадзіць**, *-цца, дзс.*—условить, ться, согласиться. Сяло згадзіла сабе кавалю. Ахрэм згадзіўся на каровы (нанялся пасти коров). *В. Старына.*
- Згаіць**, *дзс.*—залечить. Ніяк ня згаіць свае болькі. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Згалець**, *дзс.*—обнищать. Сьпіўся, згалеў і прапоў чалавек. *В. Старына.*
- Згамаць**, *дзс. (дзіцяч.)*—с'есть. Згамай увесь крупнічак. *В. Старына.*
- Зганьбываць**, *дзс.*—осрамить. Саўсім зганьбавалі Мікатавага каня на месьця. *В. Старына.*
- Зганіць**, *дзс.*—опозорить. Дарма зганілі маю работу. *В. Старына.*
- Згарнуць**, *дзс. (прм. згорнуты)*—свернуть, собрать в одно место; сгрести в одно место. Картоплю згарнулі ў кучу. Ячмень на таку так і ляжыць згорнуты ў кучу. *В. Старына.*
- Згатавацца**, *дзс.*—свариться. Капуста ужо згатавалася. *В. Старына.*
- Згвалціць**, *дзс. (прм. згвалтованы)*—изнасиловать. Салдаты згвалцілі дзеўку. Была згвалтована, прапужана, дык і памерла. *В. Старына.*
- Згінуць**, *дзс.*—пропасть. Згінь ты, мара, прападзі! Сядзь на гліня, дык ня згінеш. *Прык. С. Амелна, Пух. р.*
- Згламэздаць**, *дзс.*—спортачить. Згламэздаў сабе калёса ды ездзіць. *В. Лядцо, Пух. р.*

- Згледзіць, дзс.**—чуть завідеть. Толька згледзіў бацьку, дык і пабег к яму. *В. Старына.*
- Зглуміць, дзс.**—испортить. Зглуміў етакі то кавалак дзерава! *В. Старына.*
- Зглытаць, дзс.**—с жадносьцю выпить. Адзін зглытоў малако, а мне ня пакінаў. *В. Старына.*
- Згнюсіць, дзс.** (*прм.* згнушаны)—изгадить, испортить. Згнусілі мне падлогу. Толька хата згнушана етаку гульнёю. *В. Старына.*
- Згода, ы, ж.**—согласие, мир. Німа ў іх згоды: усё сварацца. *В. Старына.*
- Згодзен, скар. прм.**—согласен. Хто згодзян, хай бярацца за работу. *В. Старына.*
- Згоніны, ін, мн.**—худший сорт зерна с сорняками. Згоніны ляжаць на таку. *В. Беласе, Пух. р.*
- Згоцаць, дзс.**—быстро куда сходить или с'ездить. 'К бачыш згоцаў у той канец. *В. Старына.*
- Зграбны, прм.**—изящный, стройный (говорится только о вещах). Зграбныя грабелькі. Зграбны вазочак. *В. Старына.*
- Згрэбла, а, н.**—скребница (железная щетка). Трэба купіць новая згрэбла каня чысьціць. *В. Старына.*
- Згуба, ы, ж.**—гл. Загуба. Згуба ты мая, згуба! *В. Старына.*
- Згубіць, дзс.**—потерять. Згубіў грошы с партаманетам.—2) извести со свету. Ён задумаў згубіць свою жонку. *В. Старына.*
- Згубнік, а, м.** (*жан.* згубніца)—бран. на потратившего, промотавшего что. Згубнік еты усю гаспадарку зараз рашыць. Згубніца ты мая: ты мне жыць ня даеш. *В. Старына.*
- Згультаяваць, дзс.**—слентяйничать. Згультаявоў такі—ня зрабіў. *В. Старына.*
- Згурасьціць, дзс.** (*прм.* згурашчаны)—скомкать в ворох, свалить в одно место. Аўсянку й аржаную салому—усю згурасьцілі разам. Адзежа так і ляжыць згурашчана. *В. Старына.*
- Здавацца, дзс. безас.**—казаться. Чаго толька ня здавалася яму на могілках! Здаецца, усё зрабіў, як трэба. Мала што табе здаецца. *В. Старына. (Пр. Здацца).*
- Здавён-даўна, прс.**—с давнишних пор. Дарога тут была здавён-здаўна. *В. Старына.*
- Здаволіць, -цца, дзс.**—удовлетворить, -ться. Еў, еў, аж пакуль ня здаволіўся. Чорт яго ўсіх здаволіць! *В. Старына.*
- Здагадацца, дзс.**—догадаться, сообразить. Здагадоўся, чалавеча, уцячы, ато доў-ба! *В. Старына.*
- Здалёк, прс.**—издалека. Атнекуль здалёк прыехалі людзі. *В. Старына.*
- Здалець, дзс.**—иметь силы одолеть, выполнить работу. Стары ўжо ня здаля рабіць. Я ўжо ня здаю. *В. Старына. (Пр. Здалець).*
- Здалягосьць, прс.**—заблаговременно. Здалягосьць сягонья надумаў схадзіць у рыбу посьля работы. *В. Дайнава, Пух. р.*
- Зданьне, я, н.**—привидение. Бачылі нейкая зданья, дык чыста ўсе папужаліся. *В. Старына.*
- Здаравезны, -венны, прм.**—очень сильный. Здаравезны мужчына. *С. Дукора, Сьміл. р.* Здаравенны хлопец, ік мядзвездзь. *В. Старына.*
- Здаражэць, дзс.**—подорожать. Ізноў здаражэла крамніна. *В. Старына.*
- Здарацца, дзс.**—случаться. Мо' што здарылася ў дарозя, што етак доўга німа нашага хлапца. *В. Старына.*
- Здарожыцца, дзс.**—устать от дороги. Чалавек здарожыўся, хай аддыхне. *В. Старына.*
- Здароўкацца, дзс.**—здороваться. І здароўкацца ня хоча са мною! *В. Старына.*
- Здарэньне, я, н.**—происшествие. Ну й здарэньня-ж было з намi! *В. Старына.*
- Здатны, прм.** (*скар.* здацен)—способный. Здатны да ўсякай работы. На ўсё здацян хлопец. Ого, ён здацян на ўсе рукі! *В. Старына.*

- Здаўмецца**, *дзс.*—сообразить. Як-жа ета я раней ня здаўмеўся так зрабіць. *В. Старына.*
- Здаўна**, *прс.*—издавна. Ета паша здаўна была за намі. *В. Старына.*
- Здацца**, *дзс.*—быть нужным, потребным. На што ты мне здоўся? *В. Старына.*
- Здолець**, *дзс.*—*гл.* Здалець. Чуць здоляў падняць ношку сена. *В. Старына.*
- Здольнік**, *а. м.*—соучастник. Так раньне назывался прыняты в семью чужой мужчина с равной долей имущества, как и остальные члены данной семьи. Дзед мой жыў тут за здольніка. *В. Старына.*
- Здольны**, *прм.*—способный. Здольны ён хлопец на ўсякаю работу. *В. Старына.*
- Здор**, *у м.*—сало от внутренностей. С парсюка шмат здору вышла. У пападзьдзі на жываце адзін здор. *В. Старына.*
- Здрапаць**, *дзс.*—сов. от драпаць. Аж у канец сяла ўжо ўсьпеў здрапаць. *В. Старына.*
- Здратаваць**, *дзс.* (*прм.* здратаваны)—истоптать посев. Коні здратавалі ячмень. Чыста ўся пшаніца здратавана. *В. Старына.*
- Здрыгануцца**, *дзс.*—содрогнуться, поколебаться. Аж зямля пад ім здрыганулася. *В. Старына.*
- Здрэнчыць**, *дзс.*—измучить побоями. Здрэнчыў дзіця на горкая яблыка. *В. Старына.*
- Здужаць**, *дзс.*—осилить. Наброў, ік здужаць панесьці. *В. Старына.*
- Здурнець**, *дзс.*—одуреть, оглупеть. Пад старасьць сусім чалавек здурнеў. *В. Старына.*
- Здымаць**, *дзс.*—снимать. Ня трэ'бала здымаць патрэцка, хай-ба вісеў. *В. Старына.*
- Здырдзіцца**, *дзс.*—протянуть ноги при смерти. Усе ня даждуцца, калі старая здырдзіцца. *В. Старына.*
- Здыханьне**, *я, н.*—падеж на животных. Німа на цібе здыханьня, на такога каня! *В. Старына.*

- Здыхаць**, *дзс.* (*зак.* здохнуць, -хці)—околевать, издыхать. Будзя здыхаць з голаду, а рабіць ня хоча. Етак можна, чалавеча, і здохнуць. Здохла кацянё. *В. Старына.*
- Здыхляк**, *а, м.*—заморенный, слабый мужчина. Што мне значыцца падужаць етага здыхляка?! *В. Старына.*
- Здыхлячына**, *здыхліна*, *ы, ж.*
1) мясо павшего животного, падаль. Ваўке ядуць здыхлячыну.—
2) заморенная лошадь. Конь здыхлячына, а ён ашчэ хоча возвезці. Здыхліна ета адных драбінак ня пацягня. *В. Старына.*
- Здэцца**, *дзс.*—*гл.* Здавацца. Здэццы бачылі с табою. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Зеленкаваты**, *прм.*—немного незрелый, зеленоватый. Авёс яшчэ троха зьянкаваты, але жаць можна. *В. Старына.*
- Зелье**, *я, н.* (*пам.* зельлейка)—
1) лекарство. Нейкая горкая зельля.—
2) скверный, сварливый человек. Ну й зельля ета Марынка! Ого, ета, зельляйка: паслухая яно цібел! *В. Старына.*
- Зелязьняк**, *а, м.*—лопата, у которой железные только края в виде каймы. Вазьмі зелязьняк ды капай. *В. Старына.* (*Пр.* Жалязьняк).
- Зеляна**, *прс.*—зелено. Аж у ваччу стала зеляна. *В. Старына.*
- Зерне**, *я, н.*—зерно. Колас вялікі, а зерня малая. *В. Старына.*
- Зёлкі**, *лак, мн.*—лечебные травы. Стоў піць зёлкі, дык і паправіўся. *В. Старына.*
- Зеў**, *зеву, м.*—1) пространство между верхними и нижними нитками в „кроснах“. Мае кросна добрыя: вялікі зеў. У кроснах зявэ малыя—чаўнок вязьня.—
2) начало дыхательного горла. Горла ў зявох баліць.—
3) презр., пасть, горло. Расчыніў свае зявэ. *В. Старына.*
- Зжаліцца**, *дзс.*—сжалиться. Зжаліўся ўжо, пашкадавоў. *В. Старына.*
- З-за**, *прыйм.*—из-за. Нехта шпурнуў з-за вугла камяням. *В. Старына.*

- Ззаду**, прс. — сзади, позади. Цянецца ззаду, ік жаба. *В. Старына.*
- Ззызнуць**, дзс. — сов. от зызнуць во 2-ом значении. Хай ты ззызьні з этакаю работаю! *В. Старына.*
- Зігнуць**, дзс. — окинуть глазом. Наклоў воз сена вялізны, як вокам зігнуць. *В. Дайнава, Пух. р.*
- Зімоўка**, і, ж. — сорт позднего картофеля. Урадзіла наша зімоўка. *В. Старына.*
- Зірк**, выкл. — глядь. Зірк — ды нічога ўжо й німа. *В. Старына.*
- Зіркаць**, дзс. (зак. зірнуць) — быстро смотреть, бегать глазами по сторонам. Нечага зіркае ён па куткох. Зірні ты сюды. *В. Старына.*
- Зіхаець**, дзс. — блестеть. Хата вымыта, вычышчана аж зіхаець. *В. Старына.*
- Злаваць**, -цца, дзс. — злиться, сердиться. Напрасна ты злуеся на міне. Чаго там злаваць? *В. Старына.*
- Зладзейства**, а, м. — 1) воровство. Кругом настала зладзейства. — 2) преступление. Я табе ня дарую такога зладзейства. *В. Старына.*
- Зладзіць**, дзс. — поладить. Хто з ім зладзіць, с такім благім чалавекам. *В. Старына.*
- Зладзюга**, і, м. — презр., — злодей, вор. Зладзюга ты, я-ж табе пакажу! *В. Старына.*
- Злажыцца**, дзс. — 1) войти в складчину. Злажыліся на квартиру гарэлки. — 2) напрактиковаться в какой-либо работе. Троха ўжо злажыўся пілаваць. *В. Старына.*
- Злажыць**, дзс. — 1) сложить части чего. Разбурыў часэ, ціпер-жа злажы ты іх. — 2) сочинить произведение. Во, ета нехта добраў кніжку злажыў. *В. Старына.*
- Злазіць**, дзс. (зак. зьлезьці) — слезать. Злазіць шкура с пальца. Німа як зьлезьці далоў. *В. Старына.*
- Злайдачыцца**, дзс. — стать плутом, бездельником. Злайдачыўся хлопец, нічога ня хоча рабіць. *В. Старына.*

- Зламаць**, -цца, дзс. — сломать, -ться. Зламалася жэрдка. *В. Старына.*
- Златашыць**, дзс. (прм. златошаны) — сов. от латашыць. Пастух статкам златашыў усю грэчку. Жартачкі: етак грады златошаны — нічога ня парасьце. *В. Старына.*
- Злашча**, прс. — тем более. Добрая пагода, — злашча яму пры такой пагодзья ехаць. Ём добра, а мне злашча. *В. Русаковічы, Пух. р.*
- Злаяць**, дзс. — изругать. Злаяў да пасьледняга. *В. Старына.*
- Злодзей**, я, м. — вор. На злодзьяі шапка гарыць. *Прык.* Калі ня ўзёў за руку, — ня кажы, што злодзьяі. *Прык. В. Старына.*
- Зломак**, мка, м. — 1) обломок. Во еты зломак вазьмі й добра будзья дзірку заткнуць. — 2) ослабевший человек. А што ён зломак, сам ня зробіць? *В. Старына.*
- Злосны**, прм. — злой. У дварэ злосныя сабакі. *В. Старына.*
- Злосьць**, і, ж. — злоба. Злосьці тае ня хватаю на яго. *В. Старына.*
- Злотнік**, а, м. — золотых дел мастер. Злотнік паправіў мае завушніцы. *В. Старына.*
- Злузаць**, дзс. — сов. от злузаць. З лузоў усе насеньнікі. *В. Старына.*
- Злупіць**, -цца, дзс. — 1) слупить, -ться; содрать, -ться. Яшчэ мядзьведзья ня забілі, а шкуру зьбіраюцца злупіць. *Прык. Х. Самін, Пух. р.* Злупілася шкурка каля ногця. *В. Старына.* — 2) взять высокую плату. Злупіў з міне ў два разы даражэй. *В. Старына.*
- Злучаць**, -цца, дзс. соединять, -ться. Пастухе злучылі каровы й авечкі. Наша чарада злучылася с чужою. *В. Старына.*
- Злушчыць**, дзс. — выбрать из скорлупы и поесть какие-либо семена. Дзіця злушчыла ўсе арэхі. *В. Матарова, Сьміл. р.*
- Злыбда**, ы, ж. — страшная, злая беда. От настала нейкая злыбда. *В. Старына.*
- Злыдзень**, дня, м. — вредный человек, враг. Усякі злыдзьян будзья

- рад, што табе крута прыдзеца. *В. Старына.* Убілісі злыдні на тры дні. *Прык. В. Загай, Пух. р.*
- Змагчыся, дзс.** — изнемоць. Работа цяжкая: чыста змогся чалавек. *В. Старына.*
- Змайстраваць, дзс.** — смастерить. Сам змайстравоў ложкак. *В. Старына.*
- Змалку, змаленства, прс.** — с малых лет. Ён і змалку быў такі. *В. Крамяні, Пух. р.* Змаленства пашоў у сьвет. *В. Старына.*
- Зманіць, дзс.** — соврать. Ня проўда твая, зманіў. *В. Старына.*
- Зманьваць, дзс. (зак. зманіць)** — уводить обманом, соблазнять. Нашто было яго зманьваць з дому? Зманілі чалавека за бліскі сьвет, а ціпер німа як і дамоў вярнуца. *В. Старына.*
- Змарнаваць, -ца, дзс.** — истратить, ться по пустому. Шмат змарнавоў часу дарам. Жыта вот так за нішто й змарнавалася. *В. Старына.*
- Змарнець, дзс.** — истощиться. Саўсім змарнела дзіцянё. *В. Старына.*
- Змарудзіць, дзс.** — промедлить. Жартачкі, етулька часу змарудзіў! *В. Старына.*
- Змарыцца, дзс.** — умориться. Змарыўся за працаю. Змарыўся за дзень. *В. Старына.*
- Змахляваць, дзс.** — обмануть. Змахлявоў такі ён мне рубля. *В. Старына.*
- Змовіны, н, мн.** — свадебная пирушка, за которой ведётся между родителями жениха и невесты сговор о свадьбе. Сягонья трэба ехаць на змовіны: скоро-ж і вясельля будзя. *В. Старына.*
- Змога, і, жс.** — сила, с которой можно что-либо сделать. Ня змога мая аднаму ўправіцца с сенам. *В. Старына.*
- Зморак, а, м.** — истощенный; применяется к подросткам и малым ребятам. Які ён ашчэ работнік, зморак еты. *В. Старына.*
- Зморшчыцца, дзс.** — сморщиться. Зморшчыўся, ік стары. *В. Старына.*

- Змоўкнуць, дзс.** — смолкнуть. Крычоў спачатку, а пасьяля змоўк. Змоўкні ты хоць на мінутку. *В. Старына.*
- Змоўчаць, дзс.** — смолчать. Бацьку-ж трэба змоўчаць. *В. Старына.*
- Змрок, у, м.** — сумрак. Змрок засланяя вакно. *В. Матарова, Сьмілав. р.*
- Змуляць, дзс. (прм. змулены)** — стереть кожу. Ботам змуляў сабе ўсю пяту. У каня змуляна сьпіна кульбачкамі. *В. Старына.*
- Змуршчыны, ын, мн., змуркі, рак, мн.** — обычай, состоящий в том, что новорожденного ребенка после крещения и помазания миром бабка купает, а воду сливают на дубок — с мальчика, и на вишню с девочки. Между родильницей и бабкой бывает угощение. Баба пашла на змуршчыны. *В. Старына.* Атправілі сягонья змуркі. *В. Жораўкі, Сьміл. р.*
- Знадворку, прс.** — со двора. Карыта знадворку ўнеслі ў сенцы. *В. Старына.*
- Знадобіцца, дзс.** — понадобится. Хай будзя свая каробка, мо' на што знадобіцца. *В. Старына.*
- Знаёмы, знакомы, прм.** — знакомый. Гэта мой знаёмы. О, гэта-ж знаёмья людзі! *В. Слонішча, Шацк. р.* Нейкі нязнакомы чалавек. *В. Старына.*
- Знаравіць, -ца, дзс.** — заноровить, ться (о лошади). Дай каня на чужыя рукі, дык атразу знаравяць табе. Знаравіўся конь — і зместа ня хоча крануць. *В. Старына.*
- Знатны, прм.** — знаменитый, известный. Ён знатны чалавек кругом. *В. Старына.*
- Знаходзіцца, дзс.** — находится. Дзе-ж ты ціпер знаходзісься? *В. Старына.*
- Знаходзіць, дзс. (зак. знайці)** — находить. Закінь наперад, знойдзяш ззаду. *Прык. В. Раўнаполье, Сьміл. р.*
- Знаходка, і, жс.** — находка. Знашоў знаходку. *В. Старына.*
- Знацца, прс.** — значит. Знацца, я яму й кажу... *В. Старына.*

- Знаць**, *дос.*—знать, ведаць. Знаць — ня знаю, і ведаць—ня ведаю. Ашчэ ўчарашнія слядэ знаць. *В. Старына.*
- Значна**, *прс.*—значыць. Дзень значна пабольшаў. *В. Старына.*
- Значэць**, *дзс.*—даваць прызнакі чего-лібо. Карова значыць (показывае, што скоро отелится). *В. Старына.*
- Знос**, *у, м.*—износ. Боты крэпкія й зносу ім ня будзя. *В. Старына.*
- Зносак**, *ска, м.*—1) маленькое, сравнительно с другими, куриное яйцо. Курыца зьнесла зносак.—2) насм., последний ребенок. Ты пасьледнім радзіўся, дык ты зносак. *В. Старына.*
- Зносіць**, *дзс. (зак. зьнесьці)*—сносить. Давай знасма снапэ ды пойдам дамоў. Трэба хлёў зьнесьці с агароду. *В. Старына.*
- Знудзіца**, *дзс.*—затосковать, загрустить. Знудзілася маладзіца па свайму чалавеку. *В. Старына.*
- Зныць**, *дзс.*—изныть. Сэрца зныла ад бяды. *В. Старына.*
- Знэндзіца**, *дзс.*—истощать, поухат. Малы наш сусім знэндзіўся. *В. Старына.*
- Золак**, *золаку, м.*—первые проблески рассвета. Чуць золак — яна ўжо на нагах. *В. Старына.*
- Золасьць**, *і, ж.*—непогодь; сырость, холод и туман с дождем. На дварэ золасьць, і с хаты вылазіць ня хочацца. *В. Старына.*
- Золка**, *прс.*—непогоднo,—сыро, туманно. Удубеў я сёньня, бо на дварэ золка. *С. Амельна, Пух. р.*
- Золкі**, *прм.*—туманный, сырой и холодный. Нейкая золкая надвор'я. *В. Старына.*
- Зорка**, *і, ж. (пам. зорачка)*—звезда. Блішчыць зорка. Чуць відаць маленькая зорачка. *В. Старына.*
- Зоўтра**, *прс*—завтра. Зоўтра пойдам на сена. *В. Старына.*
- Зоўшыца**, *ы, ж.*—свинка, паротит (болезнь). Ясі ўжо, каб цібе ела зоўшыца! *В. Раўнапольле, Сьміл. р.*
- Зрабаваць**, *дзс.*—подрасть засев (о курах). Куры зрабавалі ўсе каноплі. *В. Слонішча, Шацк. р.*
- Зрабіць,-цца**, *дзс.*—сделать, -ться. Як зрабіў, так і добра. Зробіш ты, чалавеча, так, што будзя ні ў пяць, ні ў дзевяць. Нешта зрабілася дзіцяці: усё хварэя. *В. Старына.*
- Зрадзіць**, *дзс.*—хорошо уродить. Жыта зрадзіла добрая. *В. Старына.*
- Зразумець**, *дзс.*—понять, уразуметь. Нічога ня зразумець, што ён кажа. *В. Старына.*
- Зракціся**, *дзс.*—отречься. Зрокся свайго дому, роду — усяго. *В. Старына.*
- Зрана**, *зранку, зранья, прс.*—с утра. Зрана сталі на работу. Зранку пашоў дождж. Зранья пачалі яны грызьціся. *В. Старына.*
- Зрасьці**, *дзс.*—зарости. Грады зрасьлі травой. *В. Старына.*
- Зруб**, *а, м.*—сруб. Купіў гатовы зруб на хату. *В. Старына.*
- Зрубіць**, *дзс.*—сделать сруб постройки. Зрубілі сенцы. Адна кляшня пуні зрубляна. *В. Старына.*
- Зручна**, *прс.*—удобно, с руки. Ехаць мне туды саўсім ня зручна. *В. Старына.*
- Зручны**, *прм.*—удобный, подходящий. Вельмі зручная палачка. *В. Слонішча, Шацк. р.*
- Зрушыць**, *дзс. (прм. зрушаны)*—тронуть, сдвинуть. Узёў ды зрушыў усё з места. Ведама, усё ў сярэдзіня зрушана, дык і хварэя. *В. Старына.*
- Зры'**, *скар. зрабі*—сделай. Зры', што, казаў табе. *В. Клятное, Пух. р.*
- Зрываць**, *зрыўка, м.*—обрывок одежды, лохмот. Бяры свае зрыўкі ды ўбірайся. *В. Старына.*
- Зрываць,-цца**, *дзс.*—снимать со службы, отрывать от домашних работ. Ніхто цібе зрываць із службы ня будзя. На што-ж табе было зрывацца з дому? *В. Старына.*
- Зрываць**, *дзс.*—срывать. Дзеці зрываюць краскі. *В. Старына.*
- Зрэб'е**, *я, м.*—третий, худший сорт льна. Напрала дваццаць хунтаў зрэб'я. *В. Старына.*

Зрэбны, *прм.*—пошиты из худшего сорта полотна, — толстого, серого. Носіць зрэбнаю сарочку. *В. Турэц, Сьміл. р.*

Зрэдзь, зрэдка, *прс.*—изредка. Зрэдзь дзе й добрая пападзеца каліва. *В. Бор, Сьміл. р.* Зрэдка дзе-нядзе тарчыць па каліву. *В. Старына.*

Зуб, *а, м. (мн. зубы і зубэ)*—зуб. Пакрышыліся мае ўсе зубы. Із грабляй паўкідаліся зубэ. *В. Старына.*

Зубіла, *а. ж.*—особая стамеска для рассекания тонкого железа. Іж зубіла пашчарбілася, сякучы жалеза. *В. Дайнава, Пух. р.*

Зубіць, *дзс.*—делать зубья в серпе. Франік добра зубіць сярпэ. *В. Старына.*

Зубрыць, *дзс.*—старательно делать что. Запрагай пару коняй у плуг ды зубры. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Зурыць, *дзс.*—старательно гнать. Пугу вазьмі ды зуры сьвіньней. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Зух, *а, м.*—форсун, бахвал, гуляка. Ну й зух еты ігнаці! *В. Старына.*

Зызнуць, *дзс.*—1) сильно, быстро ударить. Ік зызня яму ў вухал.—2) опухать. Зызня з голаду, а рабіць ня хоча. *В. Старына.*

Зык, *у, м.*—звук, крик. Нарабілі зыку, крыку,—хоць ты с хаты ўцякай. *В. Старына.*

Зыкаць, *дзс.*—издавать звуки, свойственные к.-либо насекомому,—жужжать. Ня зыкай ты, ато конь пудзіцца. *В. Старына.*

Зыск, *у, м.*—польза, выгода. Гаспадарка ня дае ніякага зыску. *В. Старына.*

Зычыць, *дзс.*—желать. Ворагу свайму й то ня зычу такога дабра! *В. Старына.*

Зьбегацца, *дзс.*—похудать (о быке производителе). Саўсім зьбегаўся бугай за каровамі. *В. Старына.*

Зьбіраць, -цца, *дзс.*—собирать,—тэся. Зьбірай, калі рассыпаў. Зьбіраюцца мужчыны на сход. *В. Старына.*

Зьбіваць, *дзс. (зак. зьбіць)*—1) сколачивать. Хлапцэ паленьням

зьбіваюць ігрушы.—2) избивать. Зьбіў, зьбіў малога на горкая яблыка (знач., до крови). *В. Старына.*

Зьбягаць, -цца, *(зак. зьбегчыся)*—сбегать,—тэся. Зьбеглі авечкі з двара. Зьбегся народ на пажар с усяго сяла. *В. Старына.*

Зьвекаваць, *дзс.*—прожить весь свой век на одном месте. Тут мой бацька век зьвякаваў. *В. Старына.*

Зьвеку-прэку, *прс.*—испокон веку. Зьвеку-прэку етак было. *В. Старына.*

Зьвергнуць, *дзс.*—родить без времени. Наша карова зьвергла. *В. Старына.*

Зьверзьціся, *дзс.*—примерещиться чему-то неопределенному. Нешта мне ў васьне зьверзлася, да забыўся. *В. Старына.*

Зьверху, *прс.*—сверху. Зьверху ў пограбя памерзла картопля. *В. Старына.*

Зьветраць, *дзс.*—презр., — составлять в девах. Во так і зьветрая ў дзеўках падла ета. *В. Старына.*

Зьветрыць, *дзс.*—проветять зерно на ветре. Сама зьветрыла пшаніцу й добра. *В. Старына.*

Зьвечара, *дзс.*—с вечера. Нек зьвечара ўсхадзілася бура. *В. Старына.*

Зьвечарэць, *дзс.*—потемнеть с наступлением вечера. Ік добра зьвечарэя, тады павядом коні дамоў. *В. Старына.*

Зьвеяць, *дзс.*—очистить зерно веяньем. Зараньніцу зьвеяў грэчку. *В. Старына.*

Зьвінець, *дзс.*—звенеть. Угадай, у яком вуся зьвініць? *В. Старына.*

Зьвінючы, *прм.*—звенящий. Гэна каса вельмі зьвінючая. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Зьвіх, *у, м.*—вывих. Знахарямі различаюцца: *падумны*—от мыслей ненарочных, *пагаданы*—от мыслей, пожеланий нарочных, *супорны*—от спора с кем, *сугаворны*—от пожеланий в разговоре і *падзіўны*—от удивления. Марыся Яўхімава лечыць ад зьвіху. *В. Старына.*

Звьіхнуць, *дзс.* — вывихнуць член тела. Звьіхнуў руку. *В. Старына.*

Звьішнік, *у, м.* — заговоренная нитка, навязанная на вывихнутом члене. Хай Агата звьішнік навяжа, дык і пярясьціхня. *В. Старына.*

Звягя, *і, ж.* — 1) бесперывная, надоедливая брань. Ня люблю я твае, чалавеча, звягяі. — 2) бесперывный пронзительный лай. Воўк ня столька баіцца сабакі, колька ня любіць звягяі яго. *Прык.* — 3) надоедливый человек. Ня чапайся лепяй з звягяю етаю. *В. Старына.*

Звягяць, *дзс.* — 1) бесперывно лаяць. Якая-ж сярдзітая сабачанё: усё звягяя ды звягяя. — 2) бесперывно, надоедливо браніцца. Хай звягяя, а ты маўчы. — 3) надоедать разговорами. Пакінь ты ўжо, звягяць. *В. Старына.*

Звяглівы, *прм.* — бранчивый. Звяглівая мая сьвякруха. *В. Старына.*

Звязак, *зку, м.* — связок. Нешта прынёс у звязку. *В. Старына.*

Звярнуцца, *дзс.* — управіцца с чем. Пакуль ты зьверняцца, дык і я прыду. *В. Старына.*

Звярнуць-цца, *дзс.* — 1) своротіць. Маладзейшаму трэба звярнуць з дарогі. — 2) абратіцца к кому. Да каго-ж звярнуцца ў пазыку? — 3) сделать оборот. Хлеба хваціць толька да канца году звярнуцца. — 4) возвратіць. Звярнуў увесь доўг да капейкі. *В. Старына.*

Звярына, *ы, ж.* — огромный страшный зверь. Мядзведзь — дык самая страшнейшая звярына. Ета-ж ня конь, а звярына нейкая: к яму й падыці нельга. *В. Старына.*

Звярэць, *дзс.* — становіцца злым, подобно зверю. Што раз, дык людзі больш звярэюць. *В. Старына.*

Зьдзеку, *у, м.* — издевательство. Нацярпеліся за еты час усякага зьдзеку. *В. Старына.*

Зьдзекацца, *дзс.* — издеваться. Грэх зьдзекацца с старога чалавека. *В. Старына.*

Зьдзівіць, *дзс.* — изурочить. Мусіць здзівілі міне сягонья: нешта ломіць косьці й нудзіць. *В. Старына.*

Зьдзірства, *а, н.* — вымогательство, грабеж. От зьдзірства: плаці ды плаці ўсюды. *В. Старына.*

Зьдзічаць, *дзс.* — стать диким. Агрэст наш зьдзічоў. *В. Старына.*

Зьдзьмухнуць, *дзс.* — слуть. Зьдзьмухні пыл с стала. *В. Старына.*

Зьдзяжуріць, *дзс.* — потянуть, полоснуть. Каб зьдзяжурны во етаю мятлюю па плячах!.. *В. Старына.*

Зьездзіць-цца, *дзс.* — притти в негодное состояние от частой езды (о лошади, телеге, упряжи). Добры конік быў, але зьездзіўся. 'К відзіш зьездзіў калёса. *В. Старына.*

Зьзябнуць, *дзс.* — иззябнуть. Зьзяблі рукі й ногі. *С. Навасёлкі, Пух. р.*

Зьлётацца, *дзс.* — уморіцца от бегания. Зьлётаўся за дзень за авечкамі. *В. Старына.*

Зьлётаць, *дзс.* — быстро, скоро сходить куда. 'К відзіш зьлётаў па гарэлку. *В. Старына.*

Зьлеціць-цца, *дзс.* — немножко подогреть-ться (о воде). Троха зьлеці ваду ды даволяй. Няхай во зьлеціцца вада ды будам купаць дзіця. *В. Старына.*

Зьлізацца, *дзс.* — стереться, уменьшиться. Саўсім зьлізалася акладня ў плузя. *В. Харавічы, Сьміл. р.*

Зьліпацца, *дзс. (зак. зьліпіцца)* — 1) склеиваться. Ня зьліпаюцца папера. Зьліпіліся лістэ ў кніжца. — 2) смыкаться (о глазах). Зьліпаюцца вочы: спаць хочу. *В. Старына.*

Зьлічыць, *дзс.* — сосчитать. Грошай тых аж ня зьлічыць. *В. Старына.*

Зьлюбіцца, *дзс.* — слюбиться. Зьлюбіліся дый пажаніліся. *В. Старына.*

Зьягацца, *дзс. (зак. зьлегчыся)* — 1) слёживаться. Зьягліся снапэ ў тарпе. — 2) слюбливаться. Аў-

- доцьця зяляглася з Лаўрэнам. Свая жонка ня любя: зьлёгся с чужою. *В. Старына.*
- Зялягчаць, дзс.**—выхолостить Зялягчалі жарабка. *В. Старына.*
- Зялякнуцца, дзс.**—испугаться. Так жа зялякнуўся, ажно ў грудзях забалела. *В. Старына.*
- Зьмена, ы, ж.**—перемена. Мо якая будзя зьмена ў жыцьці.—2) новое поле в севообороте. У етуй зьменя ярыні будзя боляй, як у той. *В. Старына.*
- Зьмерці, дзс.**—вымереть. Уся радня зьмерла. *В. Старына.*
- Зьмеціць, дзс.**—заметить. Ён міне ашчэ здалёк зьмеціў. *В. Старына.*
- Зьмікіціць, дзс.**—быстро сообразить. Зьмікіціў, што дзела дрэнь ды ходу аттуль!.. *В. Старына.*
- Зьмлавацца, дзс.**—умилостивиться. Зьмілуйся, дзядзюшка, даруй! *В. Старына.*
- Зьмінаць, дзс. (зак. зьмінуць)**—сворачивать с дороги. Зьмінай з дарогі,—ня бачыш, што я еду з вазам. *В. Старына.*
- Зьмінтрэжыць, -цца, дзс.**—встревожить, -ться. Ат такой вайны ўвес свет зьмінтрэжыўся. *В. Старына.*
- Зьмяркацца, дзс.**—смеркаться. Стала зьмяркацца, як прышлі дамоў. *В. Жораўкі, Сьміл. р.*
- Зьмятаць, дзс. (зак. зьмесці)**—сметать. К сьвяту зьмялі сваю вуліцу. Трэба й двор зьмесці. *В. Старына.*
- Зьмятусіць, дзс.**—смешать. Зьмятусіў усё разам: і каровы, і авечкі. *В. Слопішча, Шацк. р.*
- Зьмяюка, і, ж.** презрит.,—змея. Вялізнаю забіў зьмяюку. *В. Старына.*
- Зьнекуль, прс.**—откуда-то. Зьнекуль едуць людзі з вазамі. *В. Старына.*
- Зьнехаця, прс.**—против воли, не желая. Зьнехаця зробіш, ік прыпруць. *В. Старына.*
- Зьнецяўкі, зьнячэўку, прс.**—нечаянно. Зьнецяўкі выцяў. *В. Старына.* Зьнячэўку мароз прыхваціў гуркэ. *С. Навасёлкі, Пух. р.*

- Зьнізу, прс.**—снизу. Зьнізу абшчы-палі ўсю яблынку. *В. Старына.*
- Зьнікаць, дзс. (зак. зьнікнуць)**—исчезать, пропадать быстро с виду, скрываться. Зьнікла ліха, ік-бы яго й ня было. *В. Старына.*
- Зьнімаць, дзс. (зак. зьняць)**—снимать. Ня трэбала зьнімаць ашчэ плацьця; хай-бы сохла. Зьнеў цэбар з гары. *В. Старына.*
- Зьнітаваць, дзс.**—скрепить железными гвоздями или болтами. Каб зьнітаваць абруч, дык ашчэ трымоўба. *В. Старына.*
- Зьнішчаць, дзс. (зак. зьнішчыць)**—уничтожать, истреблять. Прагулёў, зьнішчыў гаспадарку. Хто іх ведаа, чым іх зьнішчаць, етыя блохі. *В. Старына.*
- Зьнюхвацца, дзс. (зак. зьнюхацца)**—снохиваться. Коні хай зьнюхаюцца, дык ня будуць мо' брыкаюцца. Во, сабакі нашы зьнюхваюцца.—2) презр. о людях: знакомиться, слюбливаться. Зьнюхаўся з етаю сьцеравау ды валэнда-яцца з ею. *В. Старына.*
- Зьнябыцца, дзс.**—устать, утомиться от езды или ходьбы. Зьнябыўся з дарогі,—трэба аддыхнуць. *В. Старына.*
- Зьнясіліць, дзс.**—обессилить. Зьнясіліла цябе ета хвароба. *В. Скобраўка, Пух. р.*
- Зьялчэць, дзс.**—прогорькнуть. Сала зьялчэла. *В. Старына.*
- Зьярэць, дзс.**—1) измельчать, выродиться (о зерне). Пшаніца зьярэла, ня хоча расьці.—2) перестать родить (о почве) от частого посева яри. Вот ета палоса чыста зьярэла: авёс і то ўжо ня хоча расьці. *В. Старына.*
- Зьяўляцца, дзс. (зак. зьявіцца)**—являться. Самы першы зьявіўся на работу я. Сын із службы дамоў зьявіўся. *В. Старына.*
- Зьяць, дзс.**—сиять, блестеть. Усё чысьцінькая, аж зьяя. *В. Матарова, Сьміл. р.*
- Зэдаць, для, м., зэдлік, а, м.**—небольшая скамейка. На зэдлі стаць вада. *В. Вострава, Сьміл. р.* Сядзь на зэдліку. *В. Старына.*

Зюзя, зюзька, дзіцячае — холод, холодно. Зюзя маленькаму хлопчыку. На двор ня йдзі: зюзька. *В. Старына.*

Зябнуць, дзс. — зябнуть. Зябнуць рукі бяз рукавак. Вот яно: будзя зябнуць, а на пойдзі пагрэцца. *В. Старына.*

Зяваць, дзс. — сильно кричать. Чаго ты зяваеш на ўсё горла?! *В. Старына.*

Зязюля, і, ж. (пам. зязюлька) — 1) кукушка. Прыляцела ўжо з выраю зязюля.—2) служит ласкательным обращением к женщине. Мая ты зязюлька, як-жа ты гаруяш! *В. Старына.*

Зякраты, прм. — с серыми глазами. Вой, які няхарошы: лупаты, зякраты. *В. Старына.*

Зялеза, а, н. — железо. Купіў на барану зялеза. *В. Старына.*

Зялезіна, ы, ж. — железная руда. Чоршта ў зямлі найшлі зялезіны. *В. Старына.*

Зялезіцца, дзс — покрываться налетом железа. Зялезіцца мянташка мая. *В. Лядцо, Пух. р.*

Зялезны, прм. — железный. Купіў зялезнаю барану. *В. Старына.*

Зялезы, аў, мн. — ловушка из двух железных полукругов. Тхара злавлі ў зялезы. *В. Старына.*

Зялезье, я, н. зб. — железо различного сорта. Накуплёў усякага зялезья. *В. Старына.*

Зялезьнік, а, м. — чугунный эмалированный горшок. Картопля варыцца ў зялезьніку. *В. Старына. (Пр. Жалезьнік).*

Зялёнка, і, ж. — гриб — род сыроежки; зеленого цвета. Назьбіралі адных толька зялёнак. *В. Старына.*

Зялепуха, і, ж. — слишком зеленая ягода. Вішні ашчэ зялепухі, а ён прэ. *В. Старына.*

Зяло, а, н. — смесь худшего зерна с сорняками. Курам пасыпалі зяло. *В. Старына.*

Зямля, і, ж. (пам. зямелька) — земля. Народу прыбывая, а зямлі ня прыбывая. Зямелька любіць, каб ёй гною даць. *В. Старына.*

Зярок, рка, м. — зрачок. У воку прапоў зярок. *В. Старына.*

Зяхаць, дзс. — еле дышаць, жить. Ат. зяха ашчэ крыху. *В. Крамяні, Пух. р.*

Зяхцець, дзс. (= літ. зіхаець) — блестеть, сиять. Пашаравала пасуду, аж зяхцець. *В. Старына.*

І.

Іга-га-га! выкл. — звукоподражание для передачи ржанья лошади. А жарабок толька белая да „іга-га-га! іга-га-га!“ *В. Старына.*

Іголка, і, ж. — игла. У іголца атламалася вушка. *В. Старына.*

Іграць, дзс. — 1) играть на музык. инструменте. Лоўка ён іграя на скрыпца.—2) дебоширить. Ігроў, ігроў, пакуль ня надавалі яму. *В. Старына.*

Ігруша, ы, ж. (пам. ігрушка) — груша (мелкая, дикая). Насушылі ігруш. Ігрушкі — мінушкі. *Прым. В. Старына.*

Ігрышча, а, н. — погулянка с угощением, музыкой и танцами. Дзеўкі с хлопцамі будуць спраўляць ігрышча. *В. Старына.*

Ідал, а, м. — идол, бранное. Ідал еты пракляты ізноў скруціў мне грошы. *В. Старына.*

Іж, 1) прысл. = аж — вплоть. Іж да веча прашукаў каня ў леся. 2) злуч. — что даже. Як даў яму, іж закруціўся. *В. Дайнава, Пух. р.*

Із, прым. = літ. з. — с. Макацяр упаў із лаўкі. *В. Белае, Пух. р.*

Ізгубіць, дзс. (= літ. згубіць) — потерять. Изгубіў свой ножык. *В. Крамяні, Пух. р.*

Ізноў, прс. — снова. Ізноў тоя самая. Ізноў ты сюды прышоў. *В. Старына.*

Ізвіць дзс. = зьвіць, — свить. Ізвіў тонкаю пужку. Хай сам сабе саўе вяроўку. *В. Старына.*

Ік, — 1) прым. — к. Хлопцы пабеглі ік коням. Ік ім зайшлі ў хату.

- 2) *злуч.*—літ. як *скар.* 'к)—как. Каб ашчэ грывянь, ік раз быў-ба рубель. Выдае, ік-бы й наша жарабё, але хто яго ведае. Такі здаровы стоў,—ік рукою зьняло ўсю хваробу. 'К відзім, баба зьлётала на сяло. *В. Старына.*
- Ікаўка**, і, *ж.*—ікота. Успала на цібе ікаўка. *В. Матарова, Сьміл. р.*
- Ікаць**, -ца, *дзс.*—ікаты, -тсья. Наеўся, аж ікая. Нешта мне сягонья ікаяца. *В. Старына.*
- Іклаты**, *прм.*—с большими клыками. Чорт ты іклаты, чаго ты чэпісься да міне! *В. Старына.*
- Іклы**, аў, *мн.* ад—клыки. У сьвіньні вялікія іклы. *В. Старына.*
- Ілбы**, оў, *мн. л.* ад лоб. Баранэ стукнуліся ілбамі. *В. Старына.*
- Ілгаць**, *дзс.*—лгаты. Ячмень на воку—ілжэш, прароку! *Пржк. С. Навасёлкі, Пух. р.*
- Ільнішча**, а, *н.*—поле, бывшее под льном. Ільнішча засеялі жытам. *В. Старына.*
- Ільняны**, *прм.*—льняной. Надзеў ільняную сарочку. Ільняныя ніткі. *В. Старына.*
- Імжака**, і, *ж.*—мелкий с туманом дождик. На дварэ нейкая імжака йдзе. *В. Старына.*
- Імжэць**, *дзс. безас.*—моросить. Які там дождж: троха імжыць. *В. Старына.*
- Імша**, ы, *ж.* (*польск.* msza, з *лацінск.* missa)—обедня катол. Па мацяры атправілі імшу. *В. Старына.*
- Імшараваты**, *прм.*—о мелком лесе на моховом болоте. Наш лес, імшараваты. *В. Слопішча, Шацк. р.*
- Імшарына**, ы, *ж.*—болото, на котором растёт мох и карликовая сосна. Гані, сынку, гавяду на імшарыну. *С. Амельна, Пух. р.*
- Імшысты**, *прм.*—моховой. Усё балота імшыстая. *В. Слопішча, Шацк. р.*
- Імшыць**, *дзс.*—перекладывать мохом венцы постройки. Навазілі моху імшыць хату. *В. Старына.*
- Імя**, я, *н.*—имя. Спужоўся, аж ня ведае, як яго імя. *В. Старына.*
- Інагды**, *прс.*—иногда. Інагды бывае й кепска, але маўчыш. *В. Старына.*

Інакш, *прс.*—иначе. Інакш і ня зробіш. *В. Старына.*

Інакшы, *інны*, *іншы*, *прм.*—иной. Інакшай рады і німа. Інны раз і цяжка бывае, але робиш. Бывае, што іншы раз і ня так зробіш. *В. Старына.*

Іней, ю, *м.*—иной. На дрэвах узёўся іней. *В. Старына.*

Інтэрас, у, *м.*—интерес в деловом отношении, выгодное дело. Добры інтэрас: дай яму наперад грошны. *В. Старына.*

Ірваць, *дзс.*—рвать. Пашлі ірваць лён. *В. Старына.*

Ірдзець, -ца, *дзс.*—рдеть, -тсья. Раса аж ірдзіца на траве. *В. Старына.*

Іржа, ы, *ж.*—ржавчина. Грызе, есьць міне, ік іржа зялеза. *В. Старына.*

Іржавы, *прм.*—ржавый. Нож нейкі іржавы. *В. Старына.*

Іржанішча, **іржышча**, а, *н.*—ржаное поле. Пагналі каровы на іржанішча. *В. Лядцо, Пух. р.* Коні пасуцца на іржышчы. *В. Старына.*

Іржаць, **ірзаць**, *дзс.*—ржать. Конь іржэ стоячы ў хлева. *В. Старына.* Ірзуць коні. *В. Крамяні, Пух. р.*

Іржэўнік, у, *м.*—жнивё. На полі толька адзін іржэўнік тарчыць. *В. Матарова, Сьміл. р.*

Ірха, і, *ж.*—1) очищенная от шерсти ленточка из овчины, вкладываемая в шов полушубка. Забыўся ірхі ўлажыць ды шыя.—2) такая-же ленточка, нашиваемая спереди полушубка, справа и слева, как украшение. Абарвалася ў кажусе ірха. *В. Старына.*

Іск, у, *м.*—пчелиная разведка для отыскания улья для роя. У пустом вульлі я бачыў іск. *В. Старына.*

Іскаць, -ца, *дзс.*—искать в волосах головы вшей. Дай я цібе буду іскаць. Ня ішчыцца вы ў вакне. *В. Старына.*

Іссаць, *дзс.*—ссаць—сосать. Дзіця ісьсе цыцку. *В. Старына.*

- Істопка**, і, ж. — гл. **Вару́ня**. Усю істопку завалілі картопляю. *В. Старына.*
- Ісьці**, іці, дзс. — итти. Ні тады сабаку карміць, як на ахоту ісьці. *Прык. С. Навасёлкі, Пух. р.* Пара ўжо й да хаты йці. Вечна ён йдзе ды йдзе, як тая вада. *В. Старына.*
- Ісьціна**, ы, ж. — истинный, правильный долг. Хаця-б ісьціну сыскаць, а чужога мне ня трэба. *В. Старына.*
- Іў**, выкл. — звукоподражание для передачи голоса лошади при ля-

ганьи. Во зараз конь убрыкне: іў, іў! *В. Старына.*

- Іхні**, прм. — их. Іхні конь кусьлівы. *С. Дукора, Сьміл. р.*
- Іцьвіна**, ы, ж. — привязка из ветки, придерживающая загиб (головку) полоза. Паламаліся іцьвіны ў снях—трэба новыя. *С. Навасёлкі, Пух. р.*
- Ішчэ**, прс. = літ. — яшчэ. Мы йшчэ ня сьнедалі. Ішчэ пасьпяеш. *В. Сетча, Пух. р.*
- Ішчэўраць**, дзс. — с'есть. Дзіня ішчэўрала кавалачак хлеба. *В. Клятное, Пух. р.*

К.

- К**, прыйм. з дав. скл. — к. Трэба нарог несці к кавалю. *В. Старына.*
- К**, злуч. — гл. **Ік**.
- Каб**, злуч. — чтобы. Каб я ведаў, ня рабіў-ба етак. *В. Старына.*
- Кабалы**, аў, мн. — гадальные гарты. Цыганка палажыла мне кабалы, і ўсе чыста сказала. *В. Старына.*
- Кабета**, ы, ж. (пав. кабеціна) — женщина. Пашла вуліцаю нейкая кабета. Яна ашчэ маладая кабеціна. *В. Старына.*
- Кабылка**, і, ж. — 1) подставка для струн в скрипке. Зламалася кабылка ў скрыпца. — 2) часть „ніта“, в которую входит нитка основы. Кабылка парвалася ў ніця. *В. Старына.*
- Кава**, ы, ж. — кофе. Кавы напіўся с цукрам. *В. Старына.*
- Кавадла**, а, н. — 1) наковальня. Каваль плешча зялеза на кавадла. — 2) насм., большая голова. От дзе кавадла дурная: ані нічога ня панімая! *В. Старына.*
- Кавалак**, лка, м. — кусок, часть. Ізьзеў вялікі кавалак хлеба. *В. Старына.*
- Кавалер**, а, м. — кавалер. Ганна пашла гуляць с сваім кавалерам. *В. Старына.*
- Кавалёў**, прм. — принадлежащий кузнецу. Па вуліцы бегаюць кавалёвы дзеці. *В. Старына.*
- Каваліха**, і, ж. — жена кузнеца. Каваліха аддае дачку замуж. *В. Старына.*

- Каваль**, я, м. — кузнец. Трэба нарог несці к кавалю павастрыць. *В. Старына.*
- Кавальскі**, прм. — кузнечий. Сапе, ік кавальскія мяхе. *В. Старына.*
- Кавуліць**, дзс. — резать большой кусок хлеба. Узёў ды кавуліць сабе с паўбулкі хлеба. *В. Старына.*
- Кагал**, у, м. — 1) еврейская духовная община. Бедным памагаю кагал. — 2) толпа вообще. Кагалам усе ўспалі на чалавека. *В. Старына.*
- Кадаўб**, а, м. (пам. кадоўбчык) — кадка, выдолбленная из дерева. Насыпалі кадаўб пшаніцы. Крупы стаяць у кадоўбчыку. *В. Старына.*
- Кадрэля**, і ж. — кадрили. Дзеўкі скачуць кадрэлю. *В. Старына.*
- Кадук**, а, м. (мн. л. кадуке) — бес, дьявол. Кадук цібе ня возьма. А кадуке яго ведаюць! *В. Старына.*
- Кадзь**, і, ж., кадушка, і, ж. — большая кадка. Нашаткавалі цэлаю кадзь капуста. На кадушца лопнули абручэ. *В. Старына.*
- Кажамяка**, і, м. — кожевник. Пашла замуж за кажамяку. *В. Старына.*
- Кажан**, а, м. — летучая мышь. У садку лётаюць кажанэ. *В. Старына.*
- Кажанець**, дзс. — покрываться нечистотою, опускаться с виду. Дзеці бяз мацяры толька кажаняюць. *В. Старына.*

Кажарка, і, ж. — короткий, небольшой тулуп. Ускінь на плечы кажарку. *В. Старына.*

Кажды, прм. — каждый. Кажды цягне ў свой бок. *В. Старына.*

Кажурына, ы ж. — 1) кусок кажуха, овчины. Німа кажурыны, чым залапіць кажух.—2) скорлупа, шелуха. На цыбулі тоўстая кажурына. *В. Старына.*

Кажух, а, м. (пам. кажушак, кажушок) — тулуп. Кажух ня вата, а капуста ня гарбата. *Прык. В. Старына.* Пашылі хлапцу кажушак бегаць у школу. Лёгінкі кажушок твой. *В. Старына.*

Каза, ы, ж. — 1) коза-животное. Козы ў Сьмілавічах па'бгрызалі ўсе дрэвы на вуліцы.—2) забавка во время рождественских праздников, когда один из подростков перенаряжается козою, а толпа остальных водит его по домам с особыми песнями. Раней і ў нас вадзілі хлапцэ казу, а ціпер ета ўжо вывялася. *В. Старына.*

Кэзачок, чка, м. — 1) в спец. см., танец. Любіць ён скакаць кэзачка.—2) $\frac{1}{8}$ куб. сажень дров, приблиз. один хороший воз. Купіў кэзачок дроў. *В. Старына.*

Казаньне, я, н. — проповедь. Бацюшка казоў казаньня. *В. Старына.*

Казаць, дзс. — 1) говорить. Ці яму, ці сьцяне кажы, дык ўся роўна. Казаць ё што, да слухаць німа чаго. *Прык.* — 2) произносить речь, декламировать. Вышаў к народу да ік стоў казаць,—усе аж слухаюць! *В. Старына.*

Казаць у вадно, — одинаково говорить, одинаково показывать на суде. Колька яго ня дапрашвалі, усё ўвадно жаа. *В. Старына.*

Казерыць вочы, — глазеть. Нешта ты казерыш свае вочы. *В. Старына.*

Казка, і, ж. — сказка. Казка — складка, а песьня—быль. *Прык. В. Старына.*

Казлэ, оў, мн. — две крестовидные подставки для распиловки дров. На казлах дрва лепяй пілаваць, ік на зямлі. *В. Старына.*

Казлы драць — блевать. Цэлаю хату надроў казлоў. Сабака наброўся, аж казлэ дзярэ. *В. Старына.*

Казыляк, а, м. — гриб масляник. Назьбірала цэлы кошык казылякоў. *В. Старына.*

Казьміровы, прм. — кашемировый. Наста купіла сабе казьмірвао хусту. *В. Старына.*

Кака, і, ж. дзіц. — человек. испражнения и вообще все некрасивое, не нравящееся. Ня хачу вады; кака,—дай малака! *В. Старына.*

Какалуша, ы, ж. — черемуха (*Prunus Padus L.*). Расьцьвіла ўжо какалуша. *В. Старына.*

Какаць, какі, дзіц. — испражняться. Мама, хачу какі! Хачу какаць. *В. Старына.*

Кал, у, м. — жидкий, самый крепкий навоз. У хляве адзін кал. *В. Старына.*

Кала і каля, прым. з родн. скл. — около, возле. Сядзь кала міне. Коні ходзяць каля балота. *В. Старына.*

Каламашка, і, ж. — 1) повозка. У каламашца паехаў на места.—2) бран. на неуклюжого, брюхатого. От дзе каламашка, толька соўгаецца па дварэ! *В. Старына.*

Каланіца, ы, ж. — коломазь. Умараўся ў каланіцу. *В. Крамяні, Пух. р.*

Каласаваць, дзс. — 1) очищать зерно от колосьев во время молотбы, пуская их в молотилку еще отдельно. Ячмень змалацілі, ашчэ каласаваць трэба.—2) наливать (о хлебных злаках). Жыта ўжо добра каласуя. *В. Старына.*

Каласавы, прм. — колосистый. Добрая жыта: ўсё каласавая, пойдзя на купе. *В. Старына.*

Каласок, скá, м. — ласк. от колас; служ. обращением. Мой ты каласок, паслухай ты міне! *В. Старына.*

Калатніна, ы, ж., калатня і, ж. — 1) сильный страх, когда приходится трястись (калатіцца). Цэлаю ночку была калатніна. —

- 2) драка. Напіліся ды давай біцца — такую калатню паднялі!
В. Старына.
- Калатня, і, ж.** — крахмал, разведёны в водою і залитый жиром с салом. З бінамі ядуць калатню.
В. Дайнова, Пух. р.
- Калатуша, ы, ж.** — 1) *гл.* Зацірка. Калатушы наварылі на вячэру.
С. Амельна, Пух. р. — 2) расколоченная грязь. На вулицы такая калатуша, аж ня вылязці!
В. Старына.
- Калаўрот, а, м.** (*жан.* калаўротка) — самопрядка. На калаўроця куды хутчэй прасці. У калаўроця зламалася шпуля.
В. Старына.
- Калаціць, -цца, дзс.** — трясти, тисць; дрожать. Калоцяць дулі. Зьмёрз, аж калоціцца ўвесь.
В. Старына.
- Калацьцё, я, н.** — *гл.* Калоцьце. У міне ў баку калацьцё.
В. Старына.
- Калгатня, і, ж.** — беспорядок, шум. Вечна ў хаця ў іх калгатня.
В. Старына.
- Калдобіна, ы, ж.** — ухаб, выбоина. Ня добрая дарога: адны калдобіны.
В. Старына.
- Калена, а, н.** — 1) колена в ноге. Нага балиць у каленя. — 2) часть танца, песни. Наўчыўся йграць адно калена полькі.
В. Старына.
- Калецтва, а, н.** — увечье, искалечение. Ня дай бог нікому такога калецтва.
В. Старына.
- Калець, дзс.** — промерзать. Калея на холадзя.
В. Старына.
- Калечыць, -цца, дзс.** — увечить, искалечивать, -тсья. Біць можна, толькі калечыць ня можна. Ячнаю мякінаю толька скаціна калечыцца.
В. Старына.
- Калёса, лёс, мн.** — крестьянская телега. Пайду запрагаць калёса.
В. Старына.
- Калёсьсе, я, н. зб.** — колёсы. На месяц шмат прадавалася калёсьсе.
В. Старына.
- Калі, 1) злуч.** — если. Здароў, калі змалоў. *Прыгав.* 2) *прс.* — когда. Ня калі тоя было, ня калі й будзя.
В. Старына.
- Каліва, а, н.** (*пам.* калівечка) — 1) зерно, крупинка. Хлеба ў нас і калівечка німа. — 1) название всякой травы или хлебного злака в ед. ч. Цяжка жаць рэдкая збожжа: зьбірай яго па каліву. Вырваў адно каліва пшаніцы, лёну.
В. Старына.
- Калідор, а, м.** — корридор. С канцыляры ўсіх атправлілі ў калідор.
В. Старына.
- Калі-небудзь, прс.** — когда-либо. Калі-небудзь наведваюся к вам.
В. Старына.
- Калі-не-калі, прс.** — изредка. Калі-ня-калі тоя бывая.
В. Старына.
- Каліўе, я, н. зб.** — стебли трав или хлебных злаков. Каліўя то вялікая, але ці вялікая картопля? —
В. Старына.
- Калматы, пр.м.** — косматый. У сабакі калматы, хвост.
В. Старына. (*Пр.* Касматы).
- Калода, ы, ж.** — 1) толстое бревно. Привезьлі з лесу калоду. — 2) улей пчол. У Ігната ё тры калоды пчол.
В. Старына.
- Калодзіж, а, м.** — колодезь. Кепска бяз свайго калодзіжа: хадзі на чужы двор.
В. Старына.
- Калодзьдзе, я, н. зб.** — колоды. Пад павецьцю шмат усякага калодзьдзя.
В. Старына.
- Калодка, і, ж.** 1) обрубок толстого бревна для колки дров и сиденья в избе. На калодца пасячы сучкё. Сеў на калодца каля самага комінку. — 2) ступница. Гразь на дарозя аж па калодкі.
В. Старына.
- Каломіна, ы, ж.** — громадина. Вырас усяроўна, як гэта каломіна (кажуць, паказваючы на хату, або інш. будыніну).
В. Дайнова, Пух. р.
- Калоцьце, я, н. зб.** — *гл.* Калацьцё. У правум баку калоцьця.
В. Старына.
- Калошы, лош, мн.** — обмотки, употребляемые женщинами из белых тряпок, — привязываются поясками. Абвярці калошы, ато жнеўнік ногі поколя.
В. Старына.

Калупацца, *дзс.*—копошиться. Годзя табе ўжо там калупацца! Стары дома калупацяцца. *В. Старына.*

Калупаць, *дзс.*—ковырять. Ня калупай большкі, а то ашчэ горай што прыкіняцца. *В. Старына.*

Калыска, *і, ж.*—колыбель, люлька. Малая сьпіць у калысца. *В. Старына.*

Калыбель, *і, ж.*—колыбель. Дзця ў калыбелі. *В. Турэц, Сьміл. р.*

Калюга, **каляюга**, *і, ж.*, **каляюжнына**, *ы, ж.*—глубокая колея. Напіўся вады с калюгі, дык баліць жывот. *В. Старына.* Аж вада пацякла ў каляюгах: такі дождж урэзаў. *В. Загай, Пух. р.* Вялікая выбіласі каляюжнына. *В. Крамяні, Пух. р.*

Калюкі, *аў, мн.*—колики (стреляющие боли) при различных болезнях. Лечат заговорами.
„Лячу Прахору калюкі:
Калюкі, каліцяся, парыцяся,
Ат Прахора атчапіцяся“.
З заговору. *С. Навасёлкі, Пух. р.*

Калючка, *і, ж.*—хвоя-игла. У хвоі й елкі німа лістоў, а калючкі. *В. Старына.*

Каляда, *ы, ж.*—рождественский сочельник, когда едят „куцьцю“. Госьць прыбыў к нам на каляду. *В. Старына.*

Каляды, **ляд**, *мн.* (*пам.* калядкі)—рождественские праздники с 25 дек. по 5 января. Нанёўся служыць да каляд. Прышлі калядкі—пад'еў ды на палаткі. *Прык. В. Дукарка, Сьміл. р.* Калядкі-добрыя сьвяткі: пад'еў ды на палаткі. *Прык. С. Навасёлкі, Пух. р.*

Каляіна, **калягіна**, *ы, ж.*—колея. Вада цячэ ў каляінах. На дарозы паразьбіваліся вялікія калягіны. *В. Старына.*

Каляністы, *прм.*—с большими, глубокими колеями (о дороге). Тут дарога вельма каляністая. *В. Старына.*

Каляны, *прм.*—твёрдо-упругий. Каляная сукно. *В. Старына.*

Каляска, *і, ж.*—детская колясочка. Дзеці возяцца ў калясца. *В. Старына.*

Калясо, *а, н.*—колесо. У дарозы па-ламалася калясо. *В. Старына.*

Калясцы, *аў, мн.*—*гл.* Каляска. Пасадзі малага ў калясцы ды павазі троха. *В. Старына.*

Калясьнік, *а, м.* (*пам.* калясьнічок)—
1) небольшой воз сена, соломы. Накасіў атавы два калясьнічке. Прывёз калясьнік канюшыны.—
2) колёсный мастер, У калясьніка дастоў вобад. *В. Старына.*

Камадыянец, *нца, м.*—комедиант, фокусник. Камадыянец паказвалі ў Сьмілавічах усякія хвокусы. *В. Старына.*

Камазын, *а, м.*—магазын,—резервуар в лампе. У камазыня ані німа газы. *В. Старына.*

Каманьдзер, *а, м.*—командир. Ён служыць за каманьдзера. *В. Старына.*

Камарно, *прс.*—много комаров. Калі камарно, дык і пакармно. *В. Запярыйне, Пух. р.*

Камбал, *а, м.* (*лаянка*)—злойей. Камбал ты, злодзьяй! *В. Старына.*

Камёл, **камля**, *м.* (*пам.* камёлак)—комель. Атрэзаў камёл на клёпкі. Крэпкі еты камёлак. *В. Старына.*

Каменны, *прм.*—каменный. Зрабілі каменны пограб. *В. Старына.*

Каменчык, *а, м.*—камушек. Хлапцэ гуляюць у каменчыкі. *В. Старына.*

Каменьне, *я, н. зб.*—камни. На полі чоршта каменьня. *В. Старына.*

Камізэлька, *і, ж.*—жилетка. Надзеў новаю жакетку і камізэльку. *В. Старына.*

Камінок,—*нка, а, м.* ламповое стекло. У лянпя ляснаў камінок. *В. Старына.*

Каміцет, *у, м.*—комитет. Насенья дастоў у каміцеця. *В. Старына.*

Камлісты, *прм.*—с большим комлем. Зрэзаў добраю камлістаю бярозу. *В. Старына.*

Камлюк, *а, м.*—*гл.* Камёл. Крэпкі папоўся камлюк: чуць пакалоў. *В. Старына.*

Камора, *ы, ж.* (*пам.* каморка)—кладовая при сенях. Сала стаіць у каморы. Юрка сьпіць у каморца. *В. Старына.*

Каморнік, а, м.—землемер. Прыедзя каморнік дзяліць зямлю. *В. Старына.*

Камуністы, ага, м. (пам. камунісьцік)—коммунист. Запісаўся ў камуністыя. Наш Рыгор—камунісьцік. *В. Старына.*

Камы, оў, мн.—каша из бобов с картофелем. Нашы ўжо стаўклі камы. *В. Матарова, Сьміл. р.*

Камэда, ы, ж.—комедия. Камэда з ім—ды й годзя! *В. Старына.*

Камэта, ы, ж.—комета. Кажуць, будзя йці камэта с хвастом ды зачэпіць зямлю. *В. Старына.*

Камяк, а, м.—ком. Мука уся ў камякох. *В. Старына.*

Камяніца, ы, ж.—каменный дом. От багаты купец: выстраіў дзеве камяніцы. *В. Старына.*

Камяня, і, ж.—кочерга. Даў яму камяню па нагах. *В. Запярыйне, Пух. р.*

Камярдзёлак, лка, м.—крепыш. Хлопця здарова, ік камярдзёлак. *В. Старына.*

Камячыць, -цца, дзс.—мять, -ться. Давай камячыць на яго кулаке. Адзежа валяяцца ды камечыцца. *В. Старына.*

Канавод, а, м.—главарь шайки. Злавілі ўсіх баньдзітаў з іх канаводам. *В. Старына.*

Кананьне, я, н.—издыхание. Німа на цібе ніякага кананьня! *В. Старына.*

Канаплянішча, а, н.—земля, бывшая под коноплей. На канаплянішчы парабілі грады. На канаплянішчы босы ня пойдзяш: атразу нагу прабадзеш. *В. Старына.*

Канат, а, м.—гл. Бужаўка. Выразаў дубцоў на канаты. *В. Старына.*

Канаць, дзс.—испускать последнее дыхание, служ. бран. Каб ты каноў такі! Аж каная: ня можа даждацца. *В. Старына.*

Канвэрт, а, м.—конверт. Прышло нам пісьмо ў сінюм канвэрца. *В. Старына.*

Канечня, прс.—конечно. Канечня, трэба етак зрабіць. *В. Старына.*

Каніна, ы, ж.—1) лошаде́нка. Добрая была каніна, але ваўке задавілі. — 2) лошадиное мясо. Татары дык ядуць каніну. *В. Старына.*

Кано́плі, канапе́ль, мн.—конопля (*Cannabis sativa* L.). Куры выграблі ўсе кано́плі. Выскачыў, ік с канапель усяроўна. *В. Старына.*

Канпрэс, у, м.—компрес. Хвораму на галаву палажылі канпрэс. *В. Старына.*

Кантар, а, м.—еврейский певчий в си нагоге. Шлёма астоўся за кантара. *В. Старына.*

Канун, а, м.—опресноки, порезанные на кусочки и обмоченные в сладкий растертый мак, — едят во время поминок. Вынь сьвечку с кануна ды давай, няхай людзі ядуць. *В. Старына.*

Кануць, дзс.—пропасть без вести. Прапоў чалавек, ік у воду канаў. *В. Старына.*

Канцыляра, ы, ж.—канцелярия. Пісар сядзіць адзін у канцыляры. *В. Старына.*

Канчаньне, я, н. зб.—жители окраин в деревне. Тыя канчанья прывялі к нам коні пасьціць. *В. Старына.*

Канчар, канчук, а, м.—отрезок веревки, шнура, доски. Атарвоў канчар вяроўкі. *В. Скрыль, Пух. р.* Нейкім канчуком завязоў мех. Каб папасьці дзе які канчар дошкі. *В. Старына.*

Каньдзідат, а, м.—кандидат. Сідара выбралі ў каньдзідаты. *В. Старына.*

Канюх, а, м.—1) конюх. Уперад ён служыў у дварэ за канюхà. — 2) торговец лошадьми. У канюха вымяняў сабе каня. — 3) птица (*Buteo*). Канюх крычыць на дождж. *В. Старына.*

Канюшына, ы, ж.—клевер посевный или красный (*Trifolium pratense* L.). Урдзіла добрая канюшына. *В. Старына.*

Канюшынішча, а, н.—1) земля, бывшая под клевером. Канюшынішча такая цьвёрдая, што адным канём яго й ня ўзараць. — 2) жнивье клевера. Чыста ўсе

- ногі пакалоў, ходзячы па канюшынішчы. *В. Старына.*
- Каня вадзіць**,—рождественская забава из народного театра; „вoдзяць каня“ на новы год. У сяголята на новы год хлопцы будуць каня вадзіць. *В. Старына.*
- Капа, ы, ж.** (*пам. копка*)—1) 60 еднiц при счете. Сабралі капу яец.—2) копна. Сена ляжыць у копах. Ячмень злажыл ў копку. *В. Старына.*
- Капаніца, ы, ж.**—1) мотыга. Грады накапаюць капаніцаю.—2) пруд. Статак пагналі паіць к капаніцы. *В. Голацак, Сьміл. р.*
- Капаць, дзс.** (*зак. капнуць*)—1) капать. Капая іс страхі.—2) крепко стегнуть кнутом. Дай, я яму хоць раз пугаю капну. *В. Старына.*
- Капез, капяжэ, м.**—стэк. Куры п'юць вадку с пад капяжэ. *В. Старына.*
- Капец, пца, м.**—1) межевой знак в виде небольшой насыпи, а также вообще всякая земляная насыпь. Ціпер граніцы ніхто ня зьверня: парабілі капцэ. У іх за сялом нейкія капцэ: мусіць там пахаваны забітыя салдаты, ік была вайна с пранцузам.—2) присыпанная землёй куча картофеля на зиму. Палавіна картоплі памерзла ў капцы. *В. Старына.*
- Капка, і, ж.**—капля. На галаву папала капка вады. *В. Старына.*
- Капказ, у, м.**—Кавказ. У салдатах служыў на Капказя. *В. Старына.*
- Капліца, ы, ж.**—часовня. Служэньня ў ету нядзельку будзе на могілках у капліцы. *В. Старына.*
- Капота, ы, ж.**—капот. Надзень вo хоць ету капоту. *В. Старына.*
- Каптан, а, м.**—большая катанка. Падрала каптан на йстужкі. *В. Старына.*
- Каптанік, а, м.**—лёгкая катаначка. Пашыла каптанік з брыжамі. *В. Старына.*
- Капут, — капут, конец.** Капут табе тут будзе. *В. Старына.*

- Капцюр, а, м.**—коготь или большой ноготь (презр.). Ну й капцюрэ-ж твае, ік у ката. *В. Старына.*
- Капшук, а, м.**—1) кiset, мешочек для табака. Цэлы капшук напхоў цюцюну. — 2) насм. обдутый, толстый мужчина. Капшук ты, хутчэй ты варушыся! *В. Старына.*
- Капытнік, а, м.**—копытень европейский (*Asarum europaeum L.*). Сьвіньня добра ядуць капытнік. *В. Дубраўка, Пух. р.*
- Капыціца, дзс.**—оступаться (о лошади). Конь бягучы капыціца. *В. Старына.*
- Капельку, прс.**—немножко. Выпіў капяльку малака. *В. Старына.*
- Капялюш, а, м.**—шляпа. Вунь пойдзе ў капялюшы. *В. Старына.*
- Кара, ы, ж.**—кара, наказание. Наслоў бог етакаю қару на нас! *В. Старына.*
- Карабаты, прм.**—покоробленный, морщинистый. Надта-ж карабатая тваё сукно. Баба ўжо старая, карабатая. *В. Старына.*
- Карабок, бка, м.**—коробок, небольшая коробочка. Купіў карабок запалак. *В. Старына.*
- Каравай, я, м.**—белый пирог, который „дзеляць“ на последней свадебной беседе: режут на кусочки и „прадаюць“ всем гостям и посторонним. На чужы каравай рота ня разяўляй. *Прык. В. Старына.*
- Каравайніца, ы, ж.**—женщина, смотрящая за печенем на свадьбе „каравая“. „Каравайніца з места пакрала ўсё цеста“. (Вясельная песня). *В. Старына.*
- Караваць, і, ж.**— кровать. Зося сьпіць на новы караваці. *В. Старына.*
- Караваць, дзс.**—гл. **Карыць.** Мужчыны пашлі за Смoлянку караваць бяровеньня. *В. Старына.*
- Караваы, прм.**—грязный, с накоревшей грязью. Абуў караваы анучы. І караваы і рызаваы—і тоя ў вочы лезя. *Прыгав. В. Старына.*
- Карагод, у, м.**—хоровод. Дзеці вэнь на вуліцы гуляюць у карагод. *В. Старына.*

- Карак, карка, м.**—затылок. Дай яму ў карак. *В. Старына.*
- Каралі, яў, мн.**—бусы. От як убра-лася: надзела каралі! *В. Старына.*
- Карамзаты, прм.**—низкорослый и кривой. Сьсек карамзатаю елачку. *В. Старына.*
- Карандаш, а, м.**—карандаш. Каран-дашом напісоў,—яно зацерлася й ня прачытаць нічога. *В. Старына.*
- Караністы, прм.**—коренастый. Караністы дуб. Караністая елка. *В. Старына.*
- Карантыш, а, м.**—карапуз. Каран-тыш ты, куды табе лезьці да дзевак! *В. Старына.*
- Карапашка, і, ж. (польск. karpaszka)**—г.л. Каламашка. Паехаў у карапашца. Вырабіў ёмкаю карапашачку. *В. Старына.*
- Караўка, і, ж.**—длинное толстое бревно с корой. Мужчыны пае-халі ў Гарадзішчы цягаць караўкі. *В. Старына.*
- Карацей,-шы, прм.**—короче, более короткий. Ноч шмат стала карацей. Вазьмі карацейшы кол. *В. Старына.*
- Караць, дзс.**—наказывать. Панэ як хацелі, так і каралі сваіх людзей. *В. Старына.*
- Карачкі, аў, мн.**—корячки. Каб ты на карачках поўзаў! *В. Старына.*
- Карбавасьць, дзс.**—делать пометки на лесном материале. Сягонья кар-буоць бяревенья, а зоўтра будам вазіць. *В. Старына.*
- Каржак, а, м.**—сухая лепешка. На-пьяклі каржакоў. *В. Старына.*
- Каржакаваты, прм.**—суховатый. Каржакаватая бярэзіна. *В. Старына.*
- Каркавіна, ы, ж.**—ошеек. Каркавіну с сьвіньні трэба абварыць. *В. Старына.*
- Каркаць, дзс.**—каркать. Каркая, ік варона. *В. Старына.*
- Каркі, аў, мн.**—малые санки для возки бревен. Прыстрой каркі: паедам у лес. *С. Амельна, Пух. р.*
- Карлік, а, м.**—карлик; так назы-вают небольшого мальчугана.
- Ну й ядавіты гэты карлік на ра-боту, усяроўна, як мурашка. *В. Дайнава, Пух. р.*
- Карнавухі, прм.**—с короткими уша-ми. Карнавухі баранчык. *В. Старына.*
- Каробка, і, ж.**—короб, лубовый ку-зов. Бацька шыя каробкі. Сьвян-цоная стаіць у каробца. *В. Старына.*
- Карова, ы, ж. (пам. кароўка)**—ко-рова. Толька той лік, што дзьве каровя,— а малака з іх нічога. Ён багата жыве: мая тры (або чатыры) каровя. Была адна ка-роўка,— і тая прапала. *В. Старына.*
- Каромісла, а, н.**—коромысло. Каро-міслам ваду лягчэй насіць. *В. Старына.*
- Каронкі, нак, мн.**—г.л. Карункі. Трэ-ба зрабіць к пасьцелца каронкі. *В. Голацак, Сьм. р. (Пр. Кар-рункі).*
- Кароста, ы, ж.**—чесотка. Дзеці хва-рэюць на каросту. *В. Старына.*
- Кароткі, прм.**—короткий. Кароткая мая сьвіта. *В. Старына.*
- Карта, ы, ж.**—письмо. Напішы мне карту да сына. *В. Старына.*
- Картавы, прм.**—косноязычный. Муж-чыны пашлі гуляць к Ільлюку картаваму. *В. Старына.*
- Картаплянік, у, м.**—картофельные стебли. Картаплянік вялікі парос, а картопля дык малая. *В. Старына.*
- Картаплянікі, аў, мн.**—картофель-ные блины. Картаплянікаў ніхто й есьці ня хоча. *В. Старына.*
- Картаплянішча, а, н.**—поле, бывшее под картофелем. Сьвіньня рыюцца на картаплянішчы. *В. Старына.*
- Картапляны, прм.**—картофельный. Натаўклі картаплянаі кашы. *В. Старына.*
- Картопіна, ы, ж.**—картофелина. Нейкая гнілая папалася картопіна. *В. Старына.*
- Картопля, і, ж. (прм. картопель-ка)**—картофель. Картопля ў по-лі ня зімуя, а ў жываце ня на-чуя. *Прык. С. Навасёлкі, Пух. р.* Наварым на вячэру картопляўкі. *В. Старына.*

Картопля ў муньдзірах, — картофель, сваренны с шелухой. Нашы дзеці дык вельма-ж любяць есьці картоплю ў муньдзірах. *В. Старына.*

Карункі, нак, *мн.* — кружева. Марыля добра ўмея рабіць карункі. *В. Сінча, Пух. р. (Пр. Каронкі).*

Карцець, *дзс. безас.* — сильно хотеться. 'К прыдзя тая нядзелька, дык і карціць выпіць чарку. *В. Старына.*

Карчаваты, *прм* — покрытый корчами, гнилыми пнями. Нядобры сенакос: увесь карчаваты. *В. Старына.*

Карчаваць, *дзс.* — очищать от пней поляну. Карчуоць пасяку. *В. Старына.*

Карчма, *ы, ж.* (*пам. карчомка*) — шинок. Пашлі ў карчму барыш піць. А тут, на гасыцінцы, стаяла нявялікая карчомка. *В. Старына.*

Карчук, *а, м.* — небольшой корч. Крэпкі карчук: ніяк ня пакалоць. *В. Старына.*

Карчэўе, *я, н. зб.* — гнилые пни. Карчэўя навазілі цэлаю павець. *В. Старына.*

Карчэўка, *і, ж.* — короткое полено из „карча“ для „коміна“. Насеклі смолнаі карчэўкі. *В. Крамяні, Пух. р. (Пр. Дрэўкі).*

Каршэнь, *шній м.* — затылок. Ён палучыў добра ў каршэнь! *В. Старына.*

Карысьць, *і, ж.* — польза. Нішто ня йдзе на карысьць, усё прападае. *В. Старына.*

Карыта, *а, н.* — корыто для корма свиней. У карыця яму с сьвіньнямі есьці, а ня з міскі. *В. Старына.*

Карыць, *дзс.* — очищать от коры. Карэця, мужчыны, брязэньяк. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Карэлы, *прм.* — покрытый слоем грязи. Парасё ты карэлая, куды ты прэсься! *В. Старына.*

Карэнчык, *а, м.* — пробка. Німа карэнчыка, чым заткнуць пляшку. *В. Старына.*

Каса, *ы, ж.* — кроме общего значения: 1) солнечный луч. У сонца

доўгія косы. — 2) селезенка. Касу с сьвіньні выкінь вон. *В. Старына.*

Касаваць, *дзс.* — 1) аннулировать, отменить. Новая ўласць усё касуя староа. — 2) косить, отклонять в сторону. Жарабок касуя каня ў аглобнях. *В. Старына.*

Касагорына, *ы, ж.* — косягор. Коні пасуця на касагорыня. *В. Раўнаполье, Сьміл. р.*

Касаца, *дзс.* — касаться. Ня касайся ты да майго. *В. Старына.*

Касач, *а, м.* — касатик (*Iris L.*). Каля ракі нарвалі касачоў. *В. Вострава, Сьміл. р.*

Касец, *сца, м.* — косарь. На сена трэба наняць двух чужых касцоў. *В. Старына.*

Касіць, *дзс.* — косить. Людзі пашлі ўжо касіць. Зламоў касу косячы. *В. Старына.*

Касматы, *прм.* — косматый. Касматы твой кажух. Касматы сабака. *В. Старына (Пр. Калматы).*

Касталом, *у, м.* — ревматические боли; лечат заговорами. „Лячу Піліпу касталом: касталомя, мой пановя, ідзі на сухія ляса, на дзікія балата“. З заговорю. *С. Навасёлкі, Пух. р.*

Кастамяжына, *ы, ж.* — старое животное. Вот дзе кастамяжына конь: гані яго, а ён і толька таго! *В. Старына.*

Кастрывы, *прм.* — костристый. Лён кастрывы. *В. Старына.*

Кастрыца, *ы, ж.* — костра. На хату насыпалі кастрыцы. *В. Старына.*

Касьба, *ы, ж.* — сенокос. Раптам падацьпела казьба. *В. Старына.*

Касьнік, *а, м.* — лента в косе. Маладая йдзе ўся ў касьнікох. *В. Старына.*

Касьцёр, *кастра, м.* — столбик из блинов; слово относится только к блинам. Цэлы касьцёр бліноў умалолі. *В. Старына.*

Касьцянка, *і, ж.* — костяника ягода (*Rubus saxatilis L.*) У пушчы наэьбіралі касьцянак. *В. Старына.*

Кат, *а, м.* — палач. Ета ня чалавек, а кат нейкі. *В. Старына.*

Катаваць, *дзс.* — истязать, мучить. Б'е, катуя сваю жонку, як хоча. *В. Старына.*

Каталік, а, м. — католик. Мой дзед быў каталік. Каталікё сягонья сьвяткуюць. *В. Старына.*

Катанка, і, ж. — женская теплая, на вате, кофта. Зарабіла сабе на катанку. *В. Старына.*

Катар, у, м. (польск. *katag*, з лацінск. *catarrhus*) — насморк. Катар, — дык нічога ня чую. *В. Старына.*

Катке, оў, мн. — 1) раст., рогоз широколистый (*Turpha latifolia* L.). На сянакося нарвалі каткоў. — 2) раст., клевер кошачий (*Trifolium герепs* L.). У жнеўніку шмат каткоў. *В. Старына.*

Катрынка, і, ж. — шарманка. Іграя на катрынку. *В. Старына.*

Катух, а, м. — курятник. Курэй загналі ў катух. *В. Старына.*

Каўбаса, ы, ж. — колбаса. На каляды нарабілі каўбас. *В. Старына.* (Пр. Кілбаса).

Каўган, а, м. — миска, выдолбленая из дерева. Булён стаіць у каўгане. *В. Старына.*

Каўкаць, дэс. — гл. Курняўкаць. Вунь кот каўкая. *В. Слонішча, Шацк. р.*

Каўнер, а, м. — воротник. У кажуху атарвоўся каўнер. *В. Старына.*

Каўтун, а, м. — 1) колтун, болезнь волос (*Plica polonica*). Каторы год ужо страдая маладзіца: убіўся ў галаву каўтун і рады ня даць. — 2) насм., сбившиеся волоса. Расчашы ты свае каўтунэ! *В. Старына.*

Каўцях, а, м. — 1) ком помета. Узёў ды шпурыляцца каўцяхамі. — 2) в ругат. см. Каўцях ты засраны! *В. Старына.*

Каханка, і, ж. — любовница. Пашоў да свае каханкі. *В. Старына.*

Кахля, і, ж. — кафля, изразец. Грубку зрабілі з кахлі. *В. Старына.*

Кацёлка, і, ж. (пам. кацёлчак) — 1) диск, круг для игры „качаць кацёлку“. Хлыстаком разбілі маю кацёлку. Пакаціўся, ік кацёлка. — 2) игра с этим кругом. Хлапцэ на вуліцы качаюць кацёлку. — 3) катушка ниток. Купіў кацёлчакку белых нитак. *В. Старына.*

Кацянё, няці, н. — котенок. Німа аднаго нашага кацяняці: мусіць нейдзя прапала. *В. Старына.*

Качагар, а, м. — палка для мешания картофеля, когда его пекут на огне. Выразаў сабе бярозавы качагар пячы бульбу. *В. Раўнаполье, Сьміл. р.*

Качалкі, лак, мн. — валёк для белья. Німа сваіх качалак, чым пакачаць плацця. *В. Старына.*

Качарга, і, ж. — кочерга. Во ціпер у нас аж дзьве качарзе: старая і новая. Усё паклалі на воз: вілкі й качэргі. *В. Старына.*

Качарэжнік, а, м. — угол между печкою и стеною, — служит местом для кочерги, вил, помела и пр. Стаў ты на места вілкі — качарэжніка німа ці што? *В. Старына.*

Качаць, -ца, дэс. — катать, -ться. Зараз буду качаць плацця. Малы качаяцца па хаця, ік гарбуз у градах. *В. Старына.*

Кашара, ы, ж. — овчарник в имени. Авечкі загналі ў кашару. *В. Старына.*

Кашары, ар, мн. — солдатские казармы. Паехаў на кашары (знач. міма кашар; слова ўжыв. рэдка). *В. Старына.*

Каштаваць, дэс. — 1) стоить. Дорага каштуя работа. — 2) пробовать. Сам каштуй і мне дай. *В. Старына.*

Кашуля, і, ж. (польск. *koszuła*, з лацінск. *casula*) — сорочка. Надзень чыстую кашулю: сёння-ж нядзелька. *В. Старына.*

Кашэль, шаля, м. — кошель, корзина. Наўбірала два кашале бульмы. *В. Турэц, Сьміл. р.*

Кашэрны, прм. — кошерный. Кашэрная мяса дарагая. *В. Старына.*

Кашэрыцца, дэс. — старательно мыться, очищаться (насмешливо) Даволяй табе ўжо кашэрыцца: ідзі есьці. *В. Старына.*

Каюк, а, м. — конец. Каюк табе тут будзя. *В. Старына.*

Квадра, ы, ж. — четверть (фаза) луны. Зараз зьменіцца квадра, дык мо' й пагода пацяплея. *В. Старына.*

Квактуха, і, ж. — курица наседка. Трэба дзе дастаць квактуху, каб пасадзіць пылянта. *В. Старына.*

Квапіцца, *дзс.* — зарыцца. Нечага квапіцца на чужога. *В. Старына.*

Квапнасьць, *і. ж.* — жадносьць. Ото дзе квапнасьць: усё-б заброў сабе. *В. Старына.*

Квапны, *прм.* — завистливый, жадный. Чаму не: на чужога дык і ты квапны. *В. Старына.*

Кварт, *ы, ж.* — $\frac{1}{4}$ гарнца = 0,82 літра. На барыш дасталі кварту гарэлкі. *В. Старына.*

Квартвая пляшка, — бутылка размером „кварты“. Квартвоау пляшку ўзёў на ваду. *В. Старына.*

Кваска, *і, ж. (польск. faska)* — кадь, кадушка. Наклалі сала цэлаю кваску. Сваіх агуркоў на кваску будзя. *В. Турэц, Сьміл. р.*

Кватэрка, *і, ж.* — $\frac{1}{4}$ кварты = $\frac{1}{16}$ гарнца. (Кватэркамі мераецца толькі гарэлка). Выпіў кватэрку гарэлкі. *В. Старына.*

Квач, *а, м.* — мазылка. Падай квач мазач калёса. *В. Старына.*

Квашаніна, *ы, ж.* — студень. Замерзла ў стопца квашаніна. *В. Старына.*

Квіта, — в расчете; слово употребл. при расчете. Квіта, паня Мікіта! *В. Старына.*

Квіток, *ткі, м.* — квітанция. Грошай ня далі, а квіток выпісалі. *В. Старына.*

Кволіцца, *дзс.* — жаловаться на боль-слабость. Дзеўка ўсё нешта кволіцца — у баку баліць. *В. Старына.*

Кволы, *прм.* — слабый. Які-ж ты кволы: абы што, дык і захварэў. *В. Старына.*

Квэцаць, *дзс.* — марать, пачкаць во что-либо черное: грязь, деготь и пр. Ня квэцай ты ботаў у грязы! *В. Старына.*

Кеміць, *дзс.* — соображать, быстро схватывать. Так дарма хлапец вучыцца, але задач нічога ня кеміць. *В. Старына.*

Кемкі, *кемны, прм.* — сообразительный. Які-ж ты ня кемкі, чалавеча! *В. Старына.* Юзік кемны хлопца. *В. Матарова, Сьміл. р.*

Кеньдзіцца, *дзс.* — слегка капризничать, плакаться. Дзіця ўсё нешта

кеньдзіцца: мусіць ня здарвая. *В. Старына.*

Кепікі, *аў, мн.* — насмешки. Усё сьмяецца с старога да кепікі строіць. Нечага строіць з міне кепікаў. *В. Старына.*

Кепскі, *прм. (прс. кепска)* — плохой, скверный. Кепская надвор'я. Кепска рада, браця! Ня будзе табе там кепска. *В. Старына.*

Кепства, *а, н.* — издевательство. Усё робіць на кепства. *В. Старына.*

Кеўзаць, *дзс.* — пачкаць, замусливать; говорится о детях. Ня кеўзай ты кашы па сталю. *В. Старына.*

Кешкацца, *дзс.* — копошиться. Старая ўсё кешкацца ў запячку. *В. Старына.*

Кідацца, *дзс.* — в спец. знач.: кое-как перебиваться. Пакуль што кідаюся памаленьку. *В. Старына.*

Кідаць-ца, *дзс. (зак. кінуць)* — бросать, ться. Чаго ты кідаюся да міне с кулакамі? Малых кінулі дома, а самі пашлі.—2) садить под плуг картофель. Нашы паехалі кідаць картоплю. *В. Старына.*

Кіжла, *ы, ж.* — *гл.* Кіжлун, Эй кіжла нейкая, абуцца ня ўмея! *В. Старына.*

Кіжлаты, *прм. (лаянка)* — малоповоротливый, слабый. Чорт ты кіжлаты, ідзі хутчэй! *В. Старына.*

Кіжлун, *а, м.* — малоповоротливый, слабый человек (насмешливо). Кіжлун ты — ня паднімаш мяшка! *В. Старына.*

Кій, *я, м.* — палка. Ня кіям, дык палкаю. *Прык. В. Старына.*

Кіла, *ы, ж.* — грыжа. Якаў нарвоў сабе на жываце кілу. *В. Старына.*

Кілбаса, *ы, ж.* — *гл.* Каўбаса. Госьцю грэба сьпячы кілбасу. *В. Старына.*

Кілішак, *шка, м. (польск. kieliszek)*. рюмка. Выпіў кілішак віна. *В. Старына.*

Кілу, *а, м.* — человек, большой грыжею. Кілу гэты адзін ня дасьць рады бярвіну. *В. Старына.*

Кіньдзюк, *ка, м.* — желудок. Кіньдзюк с цяляці выкінулі вон. *В. Старына.*

Кіпаць, кіпця, *м.* — 1) коготь у жывотнаго. Кот дзярэцца кіпцямі. — 2) большой ноготь. Пазразай ты свае кіпці, ато дзярэсься, ік кот. *В. Старына.*

Кіраваць, *дзс.* — управлать. Бяры лейцы ў рукі ды кіруй каня. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Кірмаш, *у, м.* (*польск. kiermasz, з ням. Kirchmesse*) — ярмарка, базар. Ня было сягоння ў Сьмілавічах вялікага кірмашу. Будзя кірмаш і на нашуй вуліцы. *В. Старына.*

Кірмашаваць, *дзс.* — проводить время на ярмарке, а также вообще праздновать, гулять. Ік ё грошы, дык тады добра й кірмашаваць. Даволяй вам ужо кірмашаваць: пара дамоў. *В. Старына.*

Кірмашны, *прм.* — ярмарочный. Сягоння кірмашны дзень. *В. Старына.*

Кірпаты, *прм.* — курносый. У Вагапы нейкі нос кірпаты. *В. Старына.*

Кіслоцьце, *я, н.* — кислятина. Бураке адно кіслоцьца, аж нельга есьці. *В. Старына.*

Кіт, *у, м.* — оконная замазка. Сам нарабіў кіту ды замазаў вокна. *В. Старына.*

Кітаваць, *дзс.* — обмазывать оконные стекла замазкой. Шкляр кітуя вокна. *В. Старына.*

Кішэня, *і, ж.* (*пам. кішэнька*) — карман. Кішэня парвалася ў сьвіца. Ушыў маленькія кішэнькі. *В. Старына.*

Кішэць, *дзс.* — кишеть. Дзеці аж кішаць на вуліцы. На месця аж кішмя-кішыць народ. Чэрві кішмя-кішаць. *В. Старына.*

Кладзь, *і, ж.* — жердь, лежащая на „дзядкох“, к которой примыкают сверху обе половины „стрэхі“. У пуні абламалася кладзь. *С. Амельна, Пух. р.*

Кладка, *і, ж.* — перекладина через ручей или узкую речку. Скінуўся с кладкі ў ваду. *В. Старына.*

Клапатаць, *дзс.* — хлопотать, ходатайствовать. Німа каму клапатаць за нас. *В. Старына.*

Клапатно, *прс.* — хлопотливо, заботливо. Каму клапатно, а папу клапатно. *С. Дукора, Сьміл. р.*

Клапаціца, *дзс.* — заботиться. Век свой клапаціся, а толку мала. *В. Старына.*

Клапкі і клопікі, *мн.* — трясунка средняя (*Briza media* L.). У зелья нарвалі і клапкоў. Пасохлі ўжо клопікі. *В. Блужа, Пух. р.*

Класьці, *дзс.* — класть, укладывать. Хадзім класьці снапэ на воз. Кладзі ты харашэнька, а ня ‘бы як. *В. Старына.*

Клёк, *у, м.* — 1) жизненная сила в зерне; клейкость. Хлеб ня мая свайго клёку. — 2) перен., смысл. Ік відаць, мала, чалавеча, клёку ў цібе ў галаве. *В. Старына.*

Клёпка, *і, ж.* — клепка. Клёпкі павыскаквалі с цэбра. — 2) в перен. смысле. Мусіць, браця, у цібе клёпкі ў галаве ня хватая, калі ты етак кажаш. *В. Старына.*

Клёўкі *выкл.* — *гл. Клёўкаць.* У сярэдзіня нешта клёўкі! клёўкі! *В. Старына.*

Клёўкаць, *дзс.* — булькать внутри организма. Вот ік пойдзям хутка, дык нешта ў сярэдзіня й клёўка. *В. Старына.*

Клёцкі, *цак, мн.* — галушки. Дзеці, стройця на вячэру клёцкі! *В. Харавічы, Сьміл. р.*

Клець, *і, ж.* — небольшой амбар для хранения зерна і разн. продуктов. Прынясі сала с клеці. *В. Старына.* Кладзі гной на поля густа, то і ў клеці ня будзя пуста. *Прык. В. Дайнава, Пух. р.*

Клешч, *а, м.* (*Asarus* L.) — клещ. Сабака ўсё трэцца: мусіць кляшчэ ў яго ё. *В. Старына.*

Клешчы, *аў, мн.* — деревянные полуовалы в хомуте. Зламаліся клешчы ў хамуце. *В. Старына.*

Клікаць, *дзс.* — звать, приглашать. Ідзі кліч бацьку есьці. *В. Старына.*

Клін, *а, м.* — клин. Куды ні кінь, усюдых клін. *Прык.* Клін клінам выганяюць. *Прык. В. Старына.*

Клінаваты, *прм.* — имеющий форму клина — угла. Эта палоса клінаватая. *В. Старына.*

- Клінаваць**, *дзс.* — загоняць клинья. Трэба зараз клінаваць кола ў малатарні. *В. Старына.*
- Клінок**, *нка, м.* — мешочек угловоў формы для сыров. У клінку атціснулі сыр. *В. Старына.*
- Клопат**, *у, м.* — забота. Клопату таго аж ня'ббрацца. Ня мела баба клопату, дык купіла парася. *Прык. В. Старына.*
- Клуб**, *а, м.* — тазовая кость. Марына зьвіхнула клуб. *В. Старына.*
- Клубкаваты**, *пр.м.* — шарообразный. Падай мне клубкаваты камянь. *В. Слупішча, Шацк. р.*
- Клунак**, *нка, м.* — большой связок. Навязала клунак с плаццям — чуць падняць. *В. Старына.*
- Клыгаць**, *дзс.* — прихрамывать. Конь нешта клыгая на'дну пярэдняю нагу. *В. Старына.*
- Ключ**, *а, м.* — 1) ключ. Ат сянец згубіўся ключ. *В. Старына.* — 2) стропило с крюком, которым оно цепляется за „кладзь“. Ужо паклалі на крышу ключэ. *С. Амеліна, Пух. р.*
- Клякатаць**, *дзс.* — клокотать. У канаві вада аж клякоча. *В. Вострава, Сьміл. р.*
- Клямар**, *мра, м.* — тиски для скрепления чего. Еты клямар саўсім ня трымая. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Клямарка**, *і, ж.* — дверная ручка с щеколдой. Сагнулася ў дзьвярах клямарка. *В. Старына.*
- Клямка**, *і, ж.* — щеколда в дверной ручке. Стаю на ганку, узёўся за клямку. (З слоў дзіцячай гульні). *В. Старына.*
- Клясьці**, - ціся, *дзс.* — клясть, - сться; проклинать. Ня чапай, ато буду клясьці. Нечага табе клясьціся. Кляне яго на чом свет стаіць, аж страх слухаць. *В. Старына.*
- Кляса**, *ы, ж.* — класс. Толька тоя названьня, што ён вучыўся: ён і аднае клясы ня пярайшоў. *В. Старына.*
- Кляшняя**, *і, ж.* (*пам. кляшэнька*) — часть холодной постройки. Наклалі цэлаю кляшню сена. Каб ік пуні дарубіць ашчэ адну кляшэньку, дык і добра б было. *В. Старына.*
- Кляштар**, *у, м.* (*польск. klasztor, з ням. Kloster, лац. claustrum*) — монастырь. У кляштары даўней жылі манахі, а ціпер так стаіць. *В. Старына.*
- Кмен**, *у, м.* — тмин (*Carum Carvi L.*) С кменам хлеб не'к лёпай. *В. Старына.*
- Кнігаўка**, *і, ж.* — чибис (*Vanellus*). Во калі вясна: кнігаўкі крычаць на балоця. *В. Старына.*
- Кніжка**, *і, ж.* — книжка. Ета ён у кніжка вычытаў, а ня сам выдумаў. *В. Старына.*
- Кнот**, *у, м.* (*пам. кноцік*) — фитиль. У лянпя згарэў кнот. У газыніцку ўцягні маленькі кноцік. *В. Старына.*
- Кнут**, *а, м.* — привязки из хворостин, которыми прикрепляются „прылаткі“ или „паплёт“, „увязкі“, в соломенной крыше. Нарабілі кнутоў на ўвязкі. *В. Турэц, Сьміл. р.*
- Кныр**, *а, м.* — кабан-самец производитель. Сьвіньня хоча кныра, нешта ўсё лётая. *В. Старына.*
- Княваць**, *дзс.* — еле таскатся, еле жить. Княвая, ік ня жывы ўсяраўна. Старая чуць княвая. *В. Старына.*
- Козлы**, *аў, мн.* — *гл. Қазлэ*, 1 знач. Бярвіно чуць усьцягнулі на козлы. *В. Старына.*
- Кока**, *і, аг.* (*дзіцячае*) — картофелина или яйцо. На, Іванька, еш коку. *В. Старына.*
- Кола**, *а, н.* — 1) колесо. Справіў новыя колы. — 2) вертящийся стержень в машине. Андрэй зрабіў кола ў малатарню. *В. Старына.*
- Колік**, *колічак*. *а, м.* — уменьш. от *КОЛ*. Гладыш вісіць на коліку. Колічкам забі дзірку. *В. Старына.*
- Колка**, *і, ж.* — *гл. Калацьцэ*. Мяне схваціла колка. *В. Турэц, Сьміл. р.*
- Колца**, *а, н.* — кольцо всякое, кроме кольца-перстня. У дугу ўкруцілі жоўтая колца. *В. Старына.*
- Колька**, *колечка*, *прс.* — сколько. Колька чалавек пабачыў таго гора, аж страх падумаць! Колячка там тае картоплі ў нас?! *В. Старына.*

Комін, а, м.—дымовая труба в печи. У коміня загарэлася сажа. *В. Старына.*

Комінак, нка, м.—небольшой очаг при кухонной печке. Вячэру зварылі на комінку. *В. Старына.*

Конаўка, і, ж.—кружка. Выпіў цэлаю конаўку вады. *В. Старына.*

Конік, а, м.—кузнечик. (*Locusta*). У траве скачуць конікі. *В. Старына.*

Конская цыбуля,—ситник развесистый. С конскай цыбулі паплялі капялушэ. *В. Старына.*

Конскае шчоўе,—щавель конский (*Rumex domesticus Hartm.*). Ня ведалі дзеці ды наравалі конскага шчоўя. *В. Старына.*

Копанка, і, ж.—выкопанный пруд. Вады напіўся с копанкі. *В. Старына:*

Копыл, а, м.—копыл—столбик в санях. Паўкідался с саней капылэ. *В. Старына.*

Копыт, а, м.—копыто. Конь расьсек сабе копыт. *В. Старына.*

Корм, у, м.—корм. Да Юр'я трэба каб корму было і ў дурня. *Прык. В. Старына.*

Кормнік, а, м.—откармливаемый боров. Кормніку трэба боляй мукі падсыпаць. *В. Старына.*

Кормны, прм.—откармливаемый (говорится о свиньях). Прадалі кормнага парасюка. Здохла кормная сьвінка. *В. Старына.*

Корх, у, м.—мерка длины, отложенная большим и указательным пальцами. На хібу сала аж на корх будзя. *В. Лядцо, Пух р.*

Корч, карчэ, м. (*мн. карчэ*)—корч, выкопанный пенё дерева, преимущественно обгнивший. Мужчыны пашлі ў карчэ (знач., на зароботкі по выкорчыванью пасеки, леса). *В. Старына.*

Коськаць, дзс.—звать лошадей: „кось! кось!“ Коськаў, коськаў—ды ніяк ня злавіць каня. *В. Старына.*

Кося, коська, і ж.—ласк. лошадь. Стой, кося, ня брыкайся! Коська, мая, коська! *В. Старына.*

Котлішча, а, н.—выкатанное место в засеве. У жыця адны котлішчы. *В. Старына.*

Коўдра, ы, ж. (*польск. kołdra*)—одеяло. Ложек заслалі коўдраю. *В. Старына.*

Коўзалка, і, ж.—каток для катанья на коньках. Гулёў на коўзалца цэлы дзень. *В. Старына.*

Коўзацца, дзс.—кататься на коньках. Хлапцэ пашлі коўзацца. *В. Старына.*

Коўзаць, дзс.—пачкать. Надзеў ды коўзаю новаю жакетку. *В. Старына. (Пр. Кеўзаць).*

Коўзкі, прм. (*прс. коўзка*)—скользящий. Коўзкая дарога. На дварэ зрабілася коўзка. *В. Старына.*

Коўтаць, дзс.—глотать с трудом от торопливости. Ёх як коўтае: аж чэрці яго бяруць! *В. Старына.*

Коўш, каўшэ, м.—ковш. Курэм пасыпалі коўш ячменю. *В. Старына.*

Кош, кашэ, м.—1) тоже что и кошык. Накапалі цэлы кош картоплі.—2) ящик в мельнице для засыпки зерна на жернова. У кош атразу засыпаў два мяшке жыта.—3) большой из прутьев ящик для возки угля. У кузьню павезьлі цэлы кош вугалья. *В. Старына.*

Кошт, у, м.—издержки, стоимость. Жыве на свой кошт. *В. Старына.*

Кошык, а, м.—полукруглая корзина из прутьев. Картопля стаіць у кошыку. *В. Старына.*

Кпіць, дзс.—издеваться над кем, трунить. Німа чаго кпіць с чалавека. *В. Старына.*

Кравец, краўца, м. (*пам. краўчык*)—портной. Ёк краўцу атнёс шыць жакетку. Мікітка—добры краўчык. *В. Старына.*

Край, ю, м.—1) край, страна, область. Паехалі жыць у чужы край.—2) предел чего. Ня стаў місі с краю, ато зваліцца. *В. Старына.*

Краіна, ы, ж.—гл. Край (1). Багатая там краіна: народ жыве ў дастатку. *В. Старына.*

Крактаць, дзс.—1) квактать. Крэкчуць жабы ў балоця.—2) стонать, покрякивать. Стары дзед крэкча. *В. Старына.*

Краля, і, ж. — краля. Прибралася яна, ік тая краля. *В. Старына.*

Крама, ы, ж. — лавка. Аж ня прабіцца ў краму за народам. *В. Старына. (Пр. Крома).*

Крамнік, а, м. — лавочник. Па сяле ездзіць Бэрка крамнік. *В. Старына.*

Крамніна, ы, ж. — фабрично-заводские товары, продаваемыя в лавках. Шмат крамніны навезьлі ў капярціў. *В. Старына.*

Крамны, прм. — продаваемый в лавке. У яго ўся крамная адзежа. *В. Старына.*

Крант, а, м. — кран. Напіўся вады с пад кранта. *В. Старына.*

Крапідла, а, н. (*польск.* kropicidło) — кропило. Баюшка с крапідлам пашоў ваду сьвяньціць. *В. Старына.*

Крапіна, ы, ж. — пятно на шерсти животного. Карова с чорнымі крапінамі. *В. Старына.*

Крапіцца, дзс. — крепиться, быть здоровым. Стары ашчэ крэпіцца добра. *В. Старына.*

Крапчэй, прс. в. ст. — крепче. Крапчэй завяжы вузьял. *В. Старына.*

Краса, ы, ж. — 1) красота. Мне й ат квасу дасьць бог красу. *Прык. В. Лядцо, Пух. р.* Вот дзе краса — аж ня наглядзеца! — 2) цветение ржи. Жыта было ў самаў красэ, ік памерла маці. *В. Старына.*

Красаваць, дзс. — цвести (о ржи). Жыта ўжо пачало красаваць. *В. Старына.*

Краска, і, ж. — цветок. Усякіх красак нарвалі на полі. *В. Старына.*

Красны торг, — нарочитый большой базар, бывающий один раз в году зимой. У нядзелю, што прыдзя, будзя красны торг. *В. Старына.*

Красуля, і, ж. — радуга. Красуля бярэ ваду з мора на неба. *В. Старына.*

Красьці, дзс. — воровать. Рабіць ён — хворы, а красьці дык умея. Поля крадзя — лес бачыць, лес крадзя — поля бачыць. *Прык. В. Старына.*

Красьціся, дзс. — незаметно пробирается, — красться. Вэнь кот крадзяцца да мышы. *В. Старына.*

Кратаць-цца, дзс. (*зак.* крануць-цца) — трогать, — ться. Ня кратайця вы, дзеці, тут нічога! Ік сеў, дык і ня кранецца з места. *В. Старына.*

Крома, ы, ж. — гл. Крама. Слово употребл. исключительно стариками. Каб схадзіць у крому ды што купіць. *В. Старына.*

Кропля, і, ж. — капля. Хвораму далі піць кроплі. Сын — увесь бацька, ік кропля вады. *В. Старына.*

Кросна, красён, мн. — ткацкий станок с тканьём. За зіму выткала двоя красён. *В. Старына.*

Кроў, крыві, ж. — кровь. Ці мала яны пасмакталі крыві нашай? — Вочы наліліся крывею. *В. Старына.*

Крохва, ы, ж. — літ. крохвы — стропило. На хату ўжо паставілі крохвы. *В. Старына.*

Крохкі, прм. — хрупкий. Крохкая сталь у нажы. *В. Старына.*

Крошка, крошку, прс. — гл. Крыху. Сала ў нас саўсім ужо крошка. Зьвёз с поля крошку таго аўса. *В. Старына.*

Кругавіды, прм. — круглолицый. Кругавіды хлопця. Кругавідая жанчына. *В. Старына.*

Кругляк, а, м. — 1) женская кофта из сукна, без рукавов. Добра грэя мой крукляк. *В. Крамяні, Пух. р.* — 2) отрезок бревна. Еты кругляк будзя добра пакалоць на лучыну. *В. Старына.*

Кругом, прс. — вокруг. Усе кругом ведаюць, што ета яго работа. *В. Старына.*

Кружаваць, дзс. — кружиться. Даволі вам кружаваць каля нас. *В. Крамяні, Пух. р.*

Кружкэ, оў, мн. — гл. Чапёлкі. У кроснах паламаліся кружкэ. *В. Турэц, Сьміл. р.*

Крук, а, м. — 1) малый крючок в стене для вешанья одежды. Шапка вісіць на круку. — 2) палка с крючком для сгребания навоза с телеги. Зламоўся крук, скідаючы гной. — 3) жердь для вытаски-

- ванія воды из колодца. Нехта атарвоў крук ат вочапа.—4) Крукам так і стаіць над табою (зн., стаіць не адходзячы) *В. Старына*.
- Крумкач**, а, м.—ворон. Крумкач крумкачу ў вока ня клеюе. *Прык. Х. Самін, Пух. р.*
- Крупадзёрка**, і, ж.—круподерка. Зрабіў крупы ў Сьмілавічах на новую крупадзёрца. *В. Старына*.
- Крупнік**, у, крупень, ю, м.—суп из крупы. Наеўся крупніку. Ідзі ты есьці хутчэй, ато крупянь прастыня. *В. Старына*.
- Крупчак**, а, м.—кабан с бугорчаткой. Крупчака ніхто й купляць ня хоча. *В. Старына*.
- Крупчатка**, і, ж.—1) пшеничная мука лучшего сорта. Купіў крупчаткі на пірагэ.—2) бугорчатка. Сала с крупчаткаў я баюся й есьці. *В. Старына*.
- Крута**, ы, ж.—приспособление для катания по льду на салазках; состоит из укрепленного в лёд кола, на которое надевается колесо, приводимое в движение колыями; от колеса отходит стержень,—к нему-то и прикрепляются салазки. Хлопцы зрабілі на балотцы круту на лёдзя. *В. Старына*.
- Крутасвет**, а, м. (*жан. крутасветка*)—пройдоха, обманщик. Ня вер ты етаму крутасвету. Думаесяся, крутасветка ета табе проўду скажа?! *В. Старына*.
- Крутня**, і, ж.—плутовство. З ім толька адна крутня. *В. Старына*.
- Крухмал**, у, м.—крахмал. С картоплі сама нарабіла крухмалу. *В. Старына*.
- Крухмальня**, і, ж.—крахмальный завод. Сьцяпан пашоў у крухмальню. *В. Старына*.
- Круцеліца**, ы, ж.—сильная метель. От усхадзілася круцеліца! *В. Старына*.
- Круцёлка**, і, ж.—1) круг на валике для поднятия груза. Круцёлкаў цягаем ваду с калодзіжа.—2) такая-ж игрушка. Влапец зрабіў сабе круцёлку. *В. Старына*.
- Круцель**, я, м.—обманщик. Ня вер етаму круцялю й на грош. *В. Старына*.
- Круцельства**, а, н.—обман. Тут німа ніякага круцельства. *В. Старына*.
- Круціцца**, дзс.—1) вертеться. Круціцца, ік той чорт.—2) зря проводит время. Круціцца цэлы дзень па вуліцы, нічога ня робіць. *В. Старына*.
- Круціць**, дзс.—1) вертеть. Нашто ты круціш ручку?—2) плутовать, хитрить. Ня круці, кажы проўду. Круці, ня круці, а паміраць трэба. *Прык. В. Старына*.
- Кручаны**, прм.—ветренный, шальной. Якая-ж ты кручаная дзеўка! *В. Старына*.
- Кручок**, чка, м.— $\frac{1}{100}$ ведра водки. Разам з браценікам выпілі па кручку. *В. Старына*.
- Крушына**, ы, ж.—крушина (*Rhamnus frangula* L.). Ня еш крушыны, ато зубы пакрышацца. *В. Старына*.
- Криваньдзяка**, і, ж.—хромой (презр.) Криваньдзяка ты, куды ты лезяш! *В. Старына*.
- Кривінка**, і, ж.—капелька крови. У ём і кривінікі німа: такі бляды. *В. Старына*.
- Кривіць,-цца**, дзс.—1) делать,-ться кривым. Роўнінька вядзі каня, ня криві ў бок. Кривяцца мае чаравікі.—2) обижать,-ться. Ня можна, дзеткі, кривіць старога чалавека! Нечага на свайго бацьку кривіцца.—3) кривляются. Ня кривіся ты,—сорам! *В. Старына*.
- Кривуля**, і, ж.—кривой предмет. Бярэзіна—нейкая кривуля. *В. Старына*.
- Кривянка**, і, ж.—кушанье, испеченное в толстой кишке из крови, муки и крупы. Нашы дык вельма любяць есьці кривянку. *В. Старына*.
- Крыга**, і, ж.—1) льдина. Па рацэ пашлі крыгі.—2) снаряд для ловли рыбы, которым управляют три человека; сетчатые бока его сдвигаются и раздвигаются. Заходзь с крыгаў к берагу. *В. Лядцо, Пух. р.*

- Крыж**, а, м. — 1) крест. Паваліўся крыж, што стаёў у вуліца. — 2) крестец. У каровы на крыжу мяса дык нічога німа. *В. Старына.*
- Крыжаваць**, дзс. — іспісываць крестами. Маланка аж крыжуя неба. *В. Старына.*
- Крыж-на-крыж**, прс. — накрест. Паравязоў крыж-на-крыж. *В. Старына.*
- Крыжы**, (э), оў, мн. — 1) приспособление для навивания ниток; вертятся в „дзядку“. *Гл. Матавіла.* Памалу бяры крыжы, ато йссыплюцца ніткі. *В. Дайнава, Пух. р.* — 2) подставка для квашни. На крыжэ стаў дэжку, дык ямчэй будзя мясіць. *В. Старына.*
- Крыжык**, а, м. — 1) уменьш. **крыж** — крест. Згубіў крыжык. — 2) накрест складенныя снопы. Ячмень сохня ў крыжыках. *В. Старына.*
- Крыжык**, аў, мн. — сильное беспокійство и плач ребенка от различных недомоганий. Лечат заговорами.
- „Прашу госпада бога
і прачыстыя маткі,
і зары — зараніці:
бярыця Алёксіны крыксы —
і дзянныя, і начныя, вячэрнія“.
З заговору. С. Навасёлкі, Пух. р.
- Крыло**, а, н. — небольшая пристройка около гумна по длине стены; служит для ссыпания мякны. Зачыні крыло, ато сынегу надзьме ў мякіну. *С. Амельна, Пух. р.*
- Крылус**, у, м. — клирос. На крылусы адзін дзяк пяе. *В. Старына.*
- Крыльшчык**, а, м. — рабочий, кроющий крышу. На ток трэба два крыльшчыкі. *В. Старына.*
- Крымаль**, я, м. — нож с отломаным концом. Крымаль ляжыць на стале. *В. Старына.*
- Крыніца**, ы, ж. — источник, ключ. С крыніцы напіўся вады. *В. Старына.*
- Крыса**, ы, ж. — пола одежды. У сьвіця атарвалася крыса. *В. Старына.*

- Крыўда**, ы, ж. — обида. Рабі так, як кажуць: крыўды табе ня будзя. *В. Старына.*
- Крыўдаваць**, дзс. — обижаться. Німа за што крыўдаваць на чалавека. *В. Старына.*
- Крыўдзіць**, дзс. — обижать. Нашто крыўдзіш малага? *В. Старына.*
- Крыху**, прс. — немного. Карова дае толька крыху малака. *В. Клятное, Пух. р. (Пр. Крошка)*
- Крыць**, дзс. — 1) покрывать крышу. Будам крыць ток. — 2) защищать. Крый божа, узьнімяцца пажар — прапалі! *В. Старына.*
- Крышан**, а, м. — очищенная сваренная картофелина. На съеданья наварылі крышаноў. Мне й аднаго крышана ня пакінулі — самі ўсё паелі. Сала ўзёў с крышан. *В. Старына.*
- Крышталь**, ю, м. — кристалл. Знашоў нейдзя кусок крыштало. Вада чыстая, ік крышталь. *В. Старына.*
- Крышыць**, -цца, дзс. — 1) крошить, -ться. Ня крышы ты хлеба на стол. Вот нешта крышацца мае зубы, чыстая бяда з імі. — 2) разорять. Бура ўсё ломіць, крышыць. *В. Старына.*
- Крэйда**, ы, ж. (польск. kreda) — мел. Крэйдаю паазначваў сваё бярвеньня. *В. Старына.*
- Крэмзаць**, дзс. — насмешл., — писать, чертить неразборчиво. Нешта крэмзая сабе на палеры. *В. Старына.*
- Крэмсаць**, дзс. — резать тупым ножом; насмешл., — резать вообще, резать на полоски, на куски. Узёў нейкаю тупіцу ды крэмся. Крэмсяя на кусочкі шкурат, псуе. *В. Старына.*
- Крэпнуць**, дзс. — промерзать, леденеть (о руках). Рукі крэпнуць ат холаду. *В. Старына.*
- Крэсіва**, а, н. — огниво. Крэсіва ня сячэ ўжо агню. *В. Старына.*
- Крэсла**, а, м. — 1) клин, вставленный между двух рукавов штанов, сверху, для более свободного движения ног. У Базыля парвалася крэсла у штаноў. — 2) кресло — стул. Сеў сабе на мяккум крэсьля. *В. Старына.*

Крэўны, *прм.* — кровный, родной. Зьехаліся ўсе крэўныя на бал. *В. Старына.*

Ку, *прыйм.* — к (ко). Ку ўсякаму ён прычэпіцца, *В. Старына.*

Кубак, **кубка**, *м.* — кубок. У кубак налі малака. *В. Старына.*

Кубел, **бла**, *м.* (*пам.* кубёлак, кубелец, кубельчык) — бочка с крышкою для складывания сала, мяса, одежды, а также и ссыпания муки. С парсюка наклалі цэлы кубял сала. Кубёлак насыпалі пшанішнаі мукі. Масла стаіць у кубельчыку. *В. Старына.* Сала зложана ў кубельцы. *В. Вострава, Сьміль. р.* Наклала цэлы кубял палацён. *В. Старына.*

Куга! *выкл.* — передает крик грудных детей. Малоя плача: куга! куга! *В. Старына.*

Кугакаць, *дзс.* — о ребенке: плакать, издавая выкрик „куга!“ Дзіця кугакае. *В. Старына.*

Кудатаць, *дзс.* — кудахтать. Курыца зьнеслася ды кудакча. *В. Старына.*

Кудзеля, *і, ж.* — кудель. Адну кудзеля ўжо спрала. *В. Старына.*

Кудла, *ы, ж.* — 1) космы. Паўрываю ўсе кудлы табе з галавы! — 2) презр., девушка или женщина, стригущая волосы. Узёў замуж нейкаю кудлу. *В. Старына.*

Кудлаты, *прм.* — косматый. У сабакі хвост кудлаты. *В. Старына.*

Кудлач, *а, м.* — растрёпа, с всклокоченными волосами. Атыйдзі ты ат'етуль, кудлач ты! *В. Старына.*

Кудлачыць-ца, *дзс.* — косматить, ться. Ня кудлач ты воўны. Нешта кудлачыцца мая кудзеля. *В. Старына.*

Куды *прс.* — куда. Куды я, туды й доля мая. *Прыгав.* Куды-б ета мне паехаць у лес? А куды-ж ты! Куды-небудзь вядзі каня ды папасвай. *В. Старына.*

Кудю, *прс.* — по какому направлению. Кудю тут праіці? *В. Старына.*

Кужаль, *ю, м.* — 1) лучший сорт льна, приготовленного для пря-

жи. Сяголята ў нас ня будзе свайго кужалю, чаго прасьці: лён ня ўрадзіў. — 2) полотно лучшего сорта — тонкое. Выткала кужалю дзьве губкі. *В. Старына.*

Кужэлны, *прм.* — сделанный из кужалю. Надзеў кужэльнаю сарочку. *В. Старына.*

Кузьня, *і, ж.* — кузница. У кузьні, чуваць, каваль плешча. *В. Старына.*

Кука, *і, ж. дзіц.* — фигу. Дай яму, Сьцёпка, куку! *В. Старына.*

Кукаваць, *дзс.* — куковать; перен. сожалеть, плакать. Памрэ твой мужык, тады будзеш кукаваць. *В. Старына.*

Кукаль, *ю, м.* — куколь (*Agrostemma Githago L.*). У пшаніцы шмат кукалю. *В. Старына.*

Кукарда, *ы, м.* — кокарда. Думае, што кукарду пачапіў, дык пан вялікі. *В. Старына.*

Кукіш, *а, м.* — кукиш, шыш, фигу. За кукіш кабылку купіш, кабылка здохня — кукіш атсохня. *Прыгов. В. Старына.*

Кукла, *ы, ж.* — мера льна в шесть „ручаяк“ У дзясітак лезя дзясіць кукал. *В. Старына.*

Кукса, *ы, ж.* — кулак, имеющий направление для удара со стороны большого и указательного пальцев. Сунаў яму куксаю ў зубы. *В. Старына.*

Куксіць, *дзс.* — мять, бить кулаками — „кўксамі“. Падаброў пад сібе ды давай куксіць. *В. Старына.*

Кукта, *ы, ж.* — 1) рука или нога с отрубленными пальцами. Ета-ж ня рука, а кукта: на ёй німа палцаў. — 2) сверченые на голове в виде узла женские волосы. Валазэ закруціла ў кукту. *В. Старына.*

Куктаты, *прм.* — с изуродованною рукою или ногою. Яна-ж куктата: на'дною руцэ німа двух палцаў, яна ня зможа табе рабіць. *В. Старына.*

Кукулька, *і, ж.* — ятрышник пятнистый или кукушкины слёзки (*Orchis maculata L.*). *Х. Самін, Пух. р.*

- Кукуля**, і, ж.—1) кукушка. Закукавала ўжо кукуля.—2) служ. ласкательным при обращении к женщине. А мая ты, кукулька, я-ж табе ўсё скажу! *В. Старына*.—3) петров крест (*Lathraea Squamaria* L). *х. Самін. Пух. р.*
- Кулак**, а, м.—в спец. см., зуб в шестерне. Паламаліся ў малатарні кулаке. *В. Старына*.
- Кулдыкацца**, дзс.—кувыркаться. Дзятва кулдыкаяцца па траве. *В. Старына*.
- Кулеш**, у, м.—1) мучное, пшеничное или гречневое кушанье, в роде соуса. Намачаліся з блінамі куляшу.—2) перен. см.—неудачное густое какое-либо кушанье. Наварыла ня заціркі, а нейкага куляшу, што й есьці нельга! *В. Старына*.
- Кулём**, прс.—стремглав. Ёк шпурнуў яго, дык аж кулём паляцеў! *В. Старына*.
- Куль**, я, м.—толстый сноп выбранной соломы для соломенной крыши. Навыбіралі за дзень капу кулёў. *В. Старына*.
- Кульбачкі**, чак, мн.—седелка. Кульбачкі на кані на бок зьехалі. *В. Старына*.
- Кульгавы**, прм.—хромой. Наш дзед кульгавы. *В. Старына*.
- Кульгаць**, дзс.—ковылять, хромать. Нешта-ж ён зрабіў сваёй назе, што кульгая. Ідзе кульгаючы. *В. Старына*.
- Кульша**, ы, ж.—толстая нога. Захіні ты свае кульшы, ато выставіла на паказ. *В. Старына*.
- Куля**, і, ж.—пуля. Яму куляю пранізала нагу. *В. Старына*.
- Кулявая салома**,—солома, полученная при выборе кулей. Прадоў вазок кулявой саломы. *В. Старына*.
- Куляць**,-цца, дзс.—кувыркаться, опрокидывать,-ться. Куляяцца цяраз галаву. Коціць бочку куляючы. *В. Старына*.
- Кум**, а, м. (*пам. кумок*)—кум. Пайду к куму на вяселья. Пазыч, кумок, мне рубля грошай! *В. Старына*.

- Кума**, ы, ж, (*пам. кумка*)—кума. Жонка пашла к Гарасіму кумою. А мая-ж ты кумка, чаму ты ня прыдзяс ка мне пагуляць! *В. Старына*.
- Кумагэр**, (*з яўр. kumt a her*)—поди сюда; употребл шуточно. Ну, кумагэр, хадзі сюды, вып'ям! *В. Старына*.
- Кумпаня**, і, ж.—компания. У сваю кумпаню ня прымайма боляй нікога. *В. Старына*.
- Кунпях**, а, м.—окорок; бедро. К вяліканьню пасьвянцілі два кунпяхе. *В. Старына*.
- Купалка**, і, ж.—мелколепестник (*Eriogon* L.). Сплялі вянок с купалак. *В. Старына*.
- Купалье**, я, н.—праздник 24 июня. На купалья сонца йграя. *Нар. поверье. В. Старына*.
- Купар**, купра, м.—*лит. куфар*—сундук. У яе цэлы купар адзежы. *В. Раўнаполье, Сьміл. р.*
- Купаравас**, у, м.—купорос. Дастань купарвасу ды пачысьці самавар, дык будзя блішчаць. *В. Старына*.
- Купіна**, ы, ж.—болотная кочка. На купіня знашлі гняздо. *В. Старына*.
- Купісты**, прм.—кочковатый. Нейкі купісты выган. *В. Старына*.
- Куп'ё**, я, н. зб.—кочки. На сянакося адно куп'ё. *В. Старына*.
- Курава**, а, н.—свернутая трубкой тряпка для подкуривания пчол. Запалі курава падкурыць пчолы. *В. Лядцо, Пух. р.*
- Куранё**, я, н.—цыплёнок. Нейдзя прапала адно куранё. *В. Старына*.
- Курапата**, ы, ж.—куропатка. Злавілі курапату. *В. Старына*.
- Курасьлёп**, у, м.—ветреница тенистая (*Anemone nemorosa* L) и лютичная (*Anemone ranunculoides* L). Дзедці нарвалі курасьлёпу. *Пас. Дубраўка, Пух. р.*
- Кураўка**, і, ж.—гл. Газыніца. Запалілі кураўку *В. Дукарка, Сьміл. р.*
- Кураць**,-цца, дзс.—тлеть, дымить,-ться. Кураяцца адна галавешка ў печы. Дрова ня гараць, а толька кураюць. *В. Старына*.

- Курашчуп**, а, м. — насм., мужчына, досматриваючы курей і во-
обще вядучы по хозяйству
женскую работу. Курашчуп еты
сядзіць дома, нідзе й ня пакажацца.
В. Старына.
- Курашыцца**, дзс. — гл. **Кураць**. Дро-
ва ніяк ня загарацца, усё кура-
шацца. *В. Старына.*
- Курва**, ы, ж. — проститутка, потас-
куха (ругат.) Гуляе з нейкаю кур-
ваю. *В. Старына.*
- Курвель**, я, м. — развратник. У Ры-
гора рэдкія зубы — будзе курвель.
Нар. прым. В. Старына.
- Курка**, і, ж. — курочка. Сягонья тры
куркі з яйцом. *В. Старына.*
- Курняў!** *выкл.* — мяу. Кот крычыць:
курняў! курняў! *В. Старына.*
- Курняўкаць**, дзс. — мяукаць. Кот кур-
няўкае: на двор просіцца. *В. Ста-
рына.*
- Куродым**, у, м. — дым, ідушы с
печкі ілі очага на ізбу. Нара-
білі куро́дому поўну хату. *В. Ста-
рына.*
- Куросадня**, я, н. — курынны насест.
Куры пазьляталі с куросадня. Каб
хоць якая зрабіць курам куросад-
дня, ато німа на чом садзіцца.
В. Старына.
- Курта**, ы, ж. — 1) куртка. Дзе мая
курта: трэба надзець. — 2) насм.
неудачливая дэвіца. Із гурту вы-
браў курту. *Прык. В. Старына.*
- Куртаты**, *прм.* — куцехвосты. Са-
баку а чвост, — дык ціпер
ходзіць куртаты. *В. Старына.*
- Курчыць, -цца**, дзс. (*полёнізм. кóгсзусь*,
замест *кóрчыць*) — гнуть, ломать,
мять. Ня курч мае шапкі. —
2) сжыматся. Курчыцца, ік са-
бака ат холаду. *В. Старына.*
- Курыва**, а, н. — кісет с табаком, „крэ-
сівам“ і „губкаю“. Падай куры-
ва, ато ўжо надаела касіць. *В.
Лядцò, Пух. р.*
- Курыная сьляпата**, — 1) болезнь глаз.
У Тэклі курыная сьляпата, дык
нічога ня разьбірае, дзе чырво-
ная ці якая. — 2) цветок лютик
едкий (*Ranunculus acris* L.). Ку-
рыная сьляпата ўжо цвіце. *В.
Старына.*
- Курэць**, дзс. — куріцца. Папёр, аж
пыл курыць. *В. Старына.*
- Кусьлівы**, *прм.* — вельма кусаючы-
ся. Мухі ў пятроўку кусьлівыя.
В. Старына.
- Кут**, а, м. — красны угол в избе.
Госьці селі на куце. Лезь даляй,
у кут садзіся. *В. Старына.*
- Кутас**, а, м. — кисть в поясе ілі в
шнурке. Падыразоўся поясам с
кутасамі. У пояса німа аднаго ку-
таса. *В. Старына.*
- Куток**, кутка, м. — угол. Бязьмен ві-
сіць у кутку. *В. Старына.*
- Кутрыжка**, і, ж. — ком сьнега. Шпур-
нуў у твад кутрыжкаю. *В. Ста-
рына.*
- Куў**, дзс. *скар.* — сокр. кажу; употр.
очень рэдка. Я табе куў, што
этак. *В. Старына.*
- Кухан**, а, м. — булка в виде ле-
пёшки, с углублением в середине
сверху, посыпанная маком. Усе
грошы выдаў на газу, ня будзе
за што дзецям купіць і кухана
В. Старына.
- Кухар**, хра, м. (*польск. kufer, з ням.
Koffer*) — сундук. Цэлы кухар адзе-
жы наскладала. *В. Старына. (Пр.
Купар).*
- Кухар**, а, м. — повар. Даўней ён у
дварэ за кухара служыў. *В. Ста-
рына.*
- Куцьця**, і, ж. — 1) сочельник: Прынясі
сена на куцьцю (чтобы ста-
вить на нем горшок с кутьей). —
2) каша из ячменных круп. Ат
куцьці ні пайці, ні схрапіці, і на
поля ні зайці. *Прык. В. Дай-
нава, Пух. р.* — 3) насм. мало-
поворотливый. Куцьця ты, жы-
вей ты варушыся! *В. Старына.*
- Кучаравы**, *прм.* — курчавый. У яе ку-
чаравыя валася. *В. Старына.*
- Кушнерка**, і, ж. — меховая шапка.
Надзеў шапку кушнерку. *В. Ста-
рына.*
- Куштаць**, дзс. — узнаваць посред-
ством зубов (стукая о них) кре-
пость яйца. Ня давай яму куш-
таць майго яйца, каб ведаў, ці
крэпкая. *В. Старына.*
- Кэрпацца**, дзс. — копошыцца. Кэрпа-
яцца цэлы дзень у хаця. *В. Ста-
рына.*

Л.

Лабаты, *прм.* — лобастый. Дурніца эта лабатая ня можа дагадацца. *В. Старына.*

Лабэціна, *ы, ж.* — насм., большой лоб. Глядзі, ато палучыш ложки па лабэціня. *В. Старына.*

Лава, *ы, ж.* — длинная скамейка. Са дзіся на лавя. *В. Старына.*

Лагавіна, *ы, ж.* — низкий сенокос, в ложбине. Сямёну рэз прыпоў у самую лагавіня — будзя з яго сена! *В. Старына.*

Лагіза, *ы, ж.* — лентяй. Ну й лагіза ваш Лявон: ляжыць цэлы дзень ды ляжыць! *В. Русаковічы, Пух. р.*

Лагчына, *ы, ж.* — лощина, ложбина. У лагчыня добрая канюшына парасла. *В. Старына.*

Лад, *у, м.* — 1) согласие, покой. Німа ў іх у хаця ладу. — 2) сговоры при сватаньі невесты. Сва-тэ прыехалі к Ляўшунвым лад рабіць. *В. Старына.*

Ладзіцца, *дзс.* — житься. Пішы як табе ладзіцца на новум месяця. *В. Старына.*

Ладзіць, *дзс.* — приводит что в порядок, устраивать. Ёк бацьке ладзілі — катэ ладзілі; сталі сынэ ладзіць — сталі сабакі ладзіць. *Прык. Вацька ладзіць калёса на дварэ. В. Старына.*

Ладка, *і, ж.* — оладья. На съеданьня будучь ладкі з макама. *В. Старына.*

Ладком, *прс.* — согласно, мирно. Сядам радком ды пагаворым ладком. *Прык. В. Старына.*

Ладны, *ланны, прм.* — 1) довольно большой, высокий. Трава ўжо ладная вырасла. *В. Старына.* Сёлята ланны авёс. *В. Крамяні, Пух. р.* — 2) хороший, привлека-тельный. Якая ладная дзяўчына твая! *В. Старына.*

Лажбель, *я, м.* — неповоротливый толстяк, брюхач. Лажбель ты, паварачвайся хутчэй! *С. Амельна, Пух. р.*

Лажыцца, *дзс.* — ложиться. Ужо лажуся спаць. *В. Старына.*

Лазавік, *а, м.* — житель болотного края (в насмешку). Лазавік ты,

чаго ты дзівісься!? *С. Амельна, Пух. р.*

Лазам ладзіць, — настойчиво лезть. Лазам ладзіць па зямлі. *В. Старына.*

Лазьня, *і, ж.* — баня. У лазьні добра выпарыўся. *В. Старына.*

Лайдак, *а, м. (пав. лайдэчына)* — плут, бездельник. Нічога ты ня зробіш з етым лайдаком. Пачакай-жа, лайдачына, палучыш ты ат міне што! *В. Старына.*

Лайдачка, *і, ж.* — развратница, плу-товка. Ведама лайдачка, толь-ка бацькоў ня слухая да с хлоп-цамі гуляя. *В. Старына.*

Лайнік, *а, м.* — 1. Лайдак: Ах лай-нік ты, лайнік, што ты робіш?! *В. Крамяні, Пух. р.*

Лайніна, *ы, ж. (пам. лайнінка)* — отрезок полотна для покрытия чего. Во ашчэ палатна астанеца й на лайніну. Накрый дзяжу хоць этаю лайнінкаю. *В. Старына.*

Ламачына, *ы, ж.* — 1) обломленная толстая хворостина. Вазьмі ат сабак якую ламачыну. — 2) перен., неповоротливая малоспособная женщина (или мужчина). Узёў са-бе замуж нейкаю ламачыну, — ра-біць нічога ня ўмея. *В. Старына.*

Ламанцы, *аў, мн.* — опресноки из муки и картофеля. Ламанцы па-мачалі ў мак. *В. Дукарка, Сьміл. р.*

Ламаха, *і, ж.* — снаряд для обламы-вания волокна льна и конопли при их терке; с одним языком. Ёмка ламаха: добра поміць лён. *В. Вострава, Сьміл. р. (Пр. Цер-ніца, Уціраха)*

Ламацьцё, *я, н.* — ломота. Ламацьцё ў плячах, нельга й паварушыцца. *В. Старына.*

Ламачча, *а, лам'я, я, н. зб.* — лом, хворост. Назьбіроў вазок ламач-ча. Улетку можна назьбіраць і лям'я якога ды паліць у печы. *В. Старына.*

Ланкетка, *і, ж. (зьмен. лянцэт)* — пластинка, употребляемая при кастрации животного. Канавал пачапіў на сібе ланкеткі. *В. Старына.*

- Ланцуг**, а м.—цепь. Арыштанта за-
кавалі ў ланцуге. *В. Старына.*
- Ланцужка**, і, ж.—танец, исполня-
емый одними девицами; сост.
из кругообразных фигур. Ціпер
няхай музыка пайграя нам лан-
цужку. *В. Старына.*
- Ланцужнік**, а м.—злодей, зако-
ванный цепью; перен. вороват-
ый человек. Служит бран.
Гіцаль ты, ланцужнік! *В. Ста-
рына.*
- Лапавухі**, прм.—широкоухий. Жаба
ты лапавухая! *В. Старына.*
- Лапата**, ы, ж.—лопата (только для
сажания хлеба в печь). Зрабіла
булку хлеба на ўсю лапату. *В.
Старына.*
- Лапатаць**, дзс.—лопотать. Ня лапа-
чы, ато нічога ня разабраць. *В.
Старына.*
- Лапатка**, і, ж.—1) лопатка — часть
тела. Баліць у міне паміз лапатак.
—2) окорок из лопатки. Лапаткі
с парасюка будам ціпер есьці, а
сьцягняке пасолім. *В. Старына.*
- Лапатун**, а м. (жан. лапатуха) —
лопотун. Лапоча лапатун еты.
Сьціхні ты, лапатуха! *В. Старына.*
- Лапатуха**, і, ж.—лопотящая выпу-
клость в косе, происходящая
от неумелого клепанья. От
майстра: узёўся кляпаць касу ды
нагноў лапатуху! *В. Старына.*
- Лапацець**, дзс.—быстро бежать (о
лошадях). Ну й лапацяць коні:
аж тут чуць! *В. Старына.*
- Лапаць**, лапця, м. (пам. лапцік) —
лапоть. 'К відзіш стаптоў лапці.
Абуў новыя лапцікі. *В. Старына.*
- Лапкіла**, а, н.—большая заплатка.
Німа лапкіла, чым залапіць шта-
нэ. *В. Старына.*
- Лапіна**, ы, ж.—часть полосы или
сенокоса, размером до 10 кв.
саж. Конь выгрыз вялікаю лапіну
канюшыны, ік на хату. *В. Ста-
рына.*
- Лапіць**, дзс.—заплатывать. Маці
лапіць сарочку. *В. Старына.*
- Лапка**, і, ж.—1) уменьш. лапа. Ка-
цянё дурэя с сваімі лапкамі.—
2) ветка ели, сосны. Паеду ў
лапкі: трэба прышчэпы абвязаць.
В. Старына.

- Лапкі**, лапак, мн.—гусиная лапка.
(*Potentilla anserina* L.). *В. Бор,
Сьмил. р.*
- Ласа**, прс.—лакомо. Кошка вельма
ласа пазірая на сала. *В. Ста-
рына.*
- Ласка**, і, ж.—милость, любезность.
Ласкі твае прасіць ня буду. Калі
ласка, садзіцяся! *В. Старына.*
- Ласкавы**, прм.—ласковый, любез-
ный. Які ты ласкавы стоў. *В.
Старына.*
- Ласкут**, а, м.—лоскут. Воўк парвоў
жарабяці шкуру ласкутамі. *В. Ста-
рына.*
- Ластаўка**, і, м.—ласточка. Ластаўкі
лётаяць нізка: мусіць будзя дождж.
В. Старына.
- Ласун**, а, м.—лакомка. Я ведаю: на
сыр ты ласун. *В. Старына.*
- Ласуха** і, ж.—лакомка. Ласуха ета
адна выпіла ўсё малако. *В. Ста-
рына.*
- Ласы**, прм.—лакомый. Ласы на чу-
жыя прыпасы. *Прык. В. Старына.*
- Лата**, ы, ж.—решетина. На'дзін бок
ня хваціць лат, ня прыдзеца й
крыць яго. *В. Старына.*
- Лататы задаць**—быстро ударть.
Ік задоў лататы—толька й бачылі.
В. Старына.
- Латачок**, чка, м.—гл. Лотак. Зрабіў
харошынькі латачок. *В. Старына.*
- Латашыць**, дзс.—1) топтать травы,
хлеба. Коні вэнь латошаць гра-
ды.—2) небрежно рвать что.
Заброўся ў садок ды давай лата-
шыць яблыкі.—3) колотить но-
гами. Латошыць пад сталом на-
гамі, ік дурань той. *В. Старына.*
- Латка**, і, ж. (пам. латачка)—запла-
та. Толька што кажух: латка на
латца сядзіць. Сюды трэба пры-
шыць маленькаю латачку. *В. Ста-
рына.*
- Латушка**, і, ж.—глиняная мисочка
с краями, вогнутыми внутрь. На-
лілі ў латушку сырқквашы. *В.
Клятвен. Пух. р.*
- Латушнік**, а, м.—картофельная баб-
ка. Ужо йсьпёксі латушнік. *В. Кра-
мянні, Пух. р.*
- Лаўка**, і, ж.—гл. Лава. Дзеці бега-
юць па лаўца. *В. Старына.*

Лаўчэй, прс. в. ст.—ловче, лучше.

Адзін лоўка робіць, а другі яшчэ лаўчэй. *В. Старына.*

Ляхва, ы, ж.—лафа, прыбыль. Чаму: яму ляхва чужога есьці! *В. Старына.*

Ляхман, а, м. (польск. łachman з стара-нямецк. lach (em) цяпер Laeken палатно)—порванная одежда. Старац ходзіць у ляхманах. На дождж добра надзець і ляхманякі. *В. Старына.*

Лахудра, ы, ж.—1) неаккуратная, нечистоплотная жанчына. Узёў замуж нейкаю лахудру, і ў хаця яна ня можа прыбраць.—2) измятая, порванная фуражка, а такжэ і иная одежда. Ня хачу надзяваць етаі лахудры. *В. Старына.*

Лацина, ы, ж.—одна лата—решетина. Ня хватая аднае лацины на хлеў. *В. Старына.*

Лациць, дзс.—прибивать латы. Ужо канчаюць лациць пуню. *В. Старына.*

Лацьвей, прс. в. ст.—лучше. Лацьвей табе: табе сынэ памогуць. *В. Старына.*

Лашчыца, дзс.—ластиться. Сабака лашчыца к чалавеку. *В. Старына.*

Лаянка, і, ж.—ругань, брань. Ня надаела вам ашчэ ета лаянка? *В. Старына.*

Лаяць, -ца, дзс.—ругать, бранить, -тсья. І ня давай, і ня лай. *Прык.* Мужчыны лаюцца, аж сяло калоціцца. *В. Старына.*

Лёгкі, прм. (пам. лёгінкі, прс. лёгка)—легкий. Бярвіно лёгкая,—ведама сухая. Лёгінкі, ік пух. Ета лёгка казаць, а папробуй зрабіць? *В. Старына.*

Ледзь, ледзьвя, прс.—едва, чуть. Ледзь жыве ён: мусіць зараз памрэ. Ледзьвя ногі выцяг із гразі. *В. Старына.*

Ледзь-ледзь, прс.—еле-еле. Ледзь-ледзь чуваць голас нейчы. *В. Старына.*

Лёжма ляжачь,—лежать без просыпу. Вот дзе гультай: цалюткі дзень лёжма ляжачь. *В. Старына.*

Лезыці ў вочы,—надоедать. Лезя ў вочы, ік кара тая. *В. Старына.*

Лейстры, аў, мн. (польск. rejestry, з ням. Register)—насм., памятная книжка торговца. Сіман згубіў свае лейстры ды ціпер ня ведае, с каго даўге сыскаваць. *В. Старына.*

Лейцы, аў, мн. (польск. lejce, з нямецк. Leitseil)—вожжи, преимущ. широкіе. Падай лейцы ў сенцах: буду каня запрагаць. Конь парвоў двоя лейцаў. *В. Старына.*

Лёк, у, м.—сельдяной рассол. Набрала лёку с сялядцоў—с крышанамі есьці. *В. Старына.*

Лёкай, я, м. (польск. lokaј, з франц. laquais)—лакей. Служыў у пана за лёкай. *В. Старына.*

Лекар, а, м.—лекарь, знахарь. Скрозь аб'ездзілі па ўсіх лякарох, і рады ня даць хлопцу: ўсё хварэя. *В. Старына.*

Лекатаць, дзс.—1) трещать. Калёса аж лякочуць: так хутка едзя. *В. Белае, Пух. р.*—2) булькать (о воде в сваренной пище). Лякоча картопля ў гаршку. *В. Старына.*

Лекі, аў, мн.—лекарство; лечение. Якіх толька лекаў ня пробавалі, нічога ня памагло. Баба паехала ў лекі. *В. Старына.*

Лёля, і, ж. (дзіцяч.)—рубашка. Іванька цаца: надзеў белаю лёлю. *В. Старына.*

Лемантаваць, дзс.—кричать, вопить. Бабы сварацца, лямантуюць на ўсю вуліцу. *В. Старына.*

Ленаваты, прм.—довольно ленивый (о лошади). Падла, лянаваты наш конь—пуга трэба на яго. *В. Старына.*

Ленавацца, дзс.—лениться. Лянуяцца сабе вады прынесці. Станяш лянавацца—будзяш с торбаю цягацца. *Прык. В. Дайнава, Пух. р.*

Лён, лёну, м. (мн. лнэ)—лён посевный (Linum usitatissimum L.). Сяголята мы боляй пасеялі лёну, як летась. У выльнэ шмат дросяно. Людзкія добрыя лнэ, а наш ня ўрадзіў. *В. Старына.*

Лепяй, лепш, прс. в. ст.—лучше. Рыба шукая дзе глыбляй, а чалавек, дзе лепяй. *Прык.* Калі ты

- лепш зробіш, дык бяры ды рабі.
В. Старына.
- Лепятаць, дзс.**—лепетать. Ляпечна шэста—нічога ня разабраць. *В. Старына.*
- Лепятун, а, м.**—тот, хто лепечет. Ай, лепятун еты, хай-ба ён лепяй сьціх, ато ўжо аж праціўна слушаць. *В. Старына.*
- Лесавы, прм.**—лесной. Гэта птушка лясавая. *В. Слонишча, Шацк. р.*
- Леска, і, ж.**—лестница. Палез па лесцы на вішню. *В. Забалоцьце, Сьмил. р.*
- Лескатаць, дзс.**—шелкать (говор. об ансте). На бязозья бусял ляскача. *В. Старына.*
- Летась, прс.**—в прошлый год. Летась быў добры ўраджай. *В. Старына.*
- Лётаць, дзс.**—летать; бегать. Птушка лётая. Хлапец цэлы дзень лётая па вуліцы. Лётая, ік ганчак. *В. Старына.*
- Леташні, прм.**—прошлогодний. Леташні ашчэ хлеб ядом. Летась—леташняя, а сяголята—сяголятняя. *В. Старына.*
- Летка, лещечка, а, н.**—уменьш. от лета. Леткам будам купацца. Цёплая сяголята лещечка. *В. Старына.*
- Летні, прм. (нам. летненькі)**—слегка подогретый (о воде.) Летняю бяры ваду,—гарачай ня трэба. Абмый больку ў летнянькуй вадзе. *В. Старына.*
- Ліварэ, оў, мн.**—большая щепка, скальваемая с бревна. Паеду ў лес ды зьбяру ліварэ ат свайго бярвеньня. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Лізацца, дзс.**—1) старательно причесываться, прихорашиваться. Лізацца пастаянна пярэд люстэркам.—2) подлизываться. Нечага лізацца: усяроўна ня дам. *В. Старына.*
- Лізагаць, дзс.**—есть, еле дотрагиваясь зубами, подлизывая. Еж ты палюдку, ня лізгай. Трава ашчэ малая: каровы толька лізаюць. *В. Старына.*
- Лізун, а, м.**—1) лакомка, лизоблюдка. Бачыш, як лізун есьць сьмятану! —2) прихорашивающийся мужчи-
- чина. Ой лізун, годзя табе ўжо лізацца: пазнаюць! *В. Старына.*
- Лізуха, і, ж.**—1) лакомка, лизоблюдка. Лізуха ета ўсё падцысьціла.—2) прихорашивающаяся женщина. Малая, а ўжо відаць, што будзя лізуха: любіць пазірацца ў люстэрка. *В. Старына.*
- Лік, у, м.**—счет. Грошай у яго бяз ліку. *В. Старына.*
- Лінь, я, м.**—линь (Тіпса). Лінь залапатаў у крызья. *Б. Лядцо, Пух. р.*
- Ліпаўка, і, ж.**—кузов из липовой коры. Із этага луба выйдзя добрая ліпаўка. *В. Старына.*
- Ліпецць, дзс.**—еле жить, дышать. Баба мая саўсім слабая: чуць ліпціць. *В. Старына.*
- Ліпнуць, дзс.**—1) прилипать. Гразь ліпня к калёсам,—проста бяда! —2) приставать, подходит к лицу. Надзеў усё новая, а яно саўсім табе ня ліпня. *В. Старына.*
- Ліповы, прм.**—липовый. Ат прастуды добра піць ліповы цвёт. Нарэзаў ліповых дошчак. *В. Старына.*
- Лісавы, прм.**—хитро-ласковый. Андрэіха такая-ж лісавая,—вот падкоціцца к табе й вымарачыць што. *В. Старына.*
- Лісца, ы, ж.**—1) лисица, лиса. Лісца ад дажджу й пад „баряду“ хавалася: ня ўсякая, казала, капля дастаня. *Б. Дукарка, Сьмил. р.*—2) гриб лисичка. (*Cantharellus cibarius, Fries*). Нашы жонкі пашлі ў лісцы, мо' троха й назьбіраюць. *В. Старына.*
- Ліст, а, м. (нам. лісьцік)**—1) древесный листок. З дрэў ападая ліст. Вазончык наш завёў і лісьцікі апусьціў.—2) письмо. В наст. вр. очень редко употребляется, кроме песен.
„Да быліначку буйны вецяр калыша,
брат да сястры ліст па лісту піша“.
- Б. Забалоцьце, Сьмил. р.*—3) лист в книге. Парваліся ў кніжца лістэ. *В. Старына.*
- Лістаць, дзс.**—перелистывать книгу, тетрадь. Ня лістай там кніжкі, а ўрок чытай. *В. Старына.*

- Лісьлівы**, *прм.*—льстивый А яка ты лісьлівая! *В. Слонішча, Шацк. р. (Пр. Лісаўы)*
- Лісьце**, *я, н. зб.*—лістыя. Нашы паехалі ў лес зграбаць лісьця. *В. Старына.*
- Ліха**, *а, н.*—злая беда, несчастье. Ат ліха ціха, але й добра ня чуваць. *Прык. В. Старына.*
- Ліхадзей**, *я, м.*—лиходей. Ня давай свайму ліхадзею нічога. *В. Старына.*
- Ліхата**, *ы, ж.*—*гл.* Ліха. Ета-ж трэба, етакая ліхата найшла. *В. Старына.*
- Ліхенькі**, *прм.*—худенький, слабенький. Мой сынок, які ты ліхенькі скажы, што ў цябе баліць? *Б. Клятное, Пух. р.*
- Ліхі**, *прм.*—злой, плохой. Ліхога й сьмерць ня бярэ. *Прык. У ліхую гадзіну прышоў ты, чалавеча! В. Старына.*
- Ліхтар**, *а, м. (польск. lichtarz, з ням. Leuchter)*—фонарь. Закураў ліхтар. *В. Старына.*
- Ліцаваць**, *дзс.*—перешивать наизнанку. Лепяй новая шыць, ік старая ліцаваць. *В. Старына.*
- Ліць, ца**, *дзс.*—лить, ться. Лі ваду на рукі, а ня ў цэбар. Я добра лею. Із міскі льяцца на стол, а ты ня бачыш. Боляй ліця, ня шкадуйця. *В. Старына.*
- Лічба**, *ы, ж. (польск. liczba)*—число. Скажы, якая ета лічба? *В. Старына.*
- Лічыць**, *дзс.*—считать. Лічы так: раз, два—булдава; тры чатыры—пачапілі; пяць, шэсьць—хлеб есьць; сем, восім—сена косім; дзевяць, дзесяць—торбу вешаць (або ў насьмешку: дзевяць ці хлопцаў вешаць). *Дзіцячая забавка. В. Старына.*
- Лішай**, *я, м.*—лишай. Лечыцца заговорами.
„Лішай—свiнiням мяшай, лапату кiнь,—лішай згiнi!“
С. Навасёлкі, Пух. р.
- Лішак**, лішку, *м.*—излишек. Лішак хлеба прададом. У саміх ня вялікія лішкі—ашчэ ім дай. *В. Старына.*

- Лішка**, *і, ж.*—нечетное число. Адгадай: ці цот, ці лішка? *В. Старына.*
- Лішніца**, *ы, ж.*—излишнее, излишек. Ня будзя сяголята лішніцы хлеба. *В. Старына.*
- Лішня**, *прс.*—излишне. Ня дурэй лішня. *В. Старына.*
- Логва**, *а, н.*—логовище. Мядзьведзь усю зіму сьпіць у логвя. *В. Старына.*
- Ложак**, *жка, м.*—койка, кровать. Нашы дзеўкі сьпяць на ложку. *В. Старына.*
- Ложка**, *і, ж. (русизм=ложка).* Каравая ложка рот дзярэ. *Прык. Лякарства сказалі піць па'дной ложка. В. Старына.*
- Лозка**, *і, ж.*—лозовая заросль. У лосца назьбіроў грыбоў. Выцярабілі лоску ды заралі. *В. Старына.*
- Лой**, *ю, м.*—овечьё сало. Намазаўся бліноў з лоям. *В. Старына.*
- Локаць**, *лōкця, м.—1)* локоть, наружный сгиб руки. Рука баліць у локці. Сам сібе за локаць ня ўкусіш.—*2)* мера—прибл. 11 верш.—65 см. Купіла паркалю тры локці. *В. Старына.*
- Локшына**, *ы, ж.*—лапша. Бабы накічалі локшыны. *В. Старына.*
- Лом**, *у, м.*—презр.,—домашняя рухлядь. У хаця валяюцца чоршты ўсякага лому. *В. Старына.*
- Лопат**, *у, м.*—лопот. Чуваць нейкі лопат. *В. Старына.*
- Лопатца**, *дзс.*—орать, драть глотку. Чаго ты лопаясься там?! *В. Старына.*
- Лопачь**, *дзс.*—хлопать крыльями. Певянь лопая крыльямі, зараз запые. *В. Старына.*
- Лопнуць**, *дзс.*—треснуть. Каб ты лопнула етакая дэціятка. *В. Старына.*
- Лопух**, *у, м. (Lappa major Gaerh., або Arctium majus Sch.)*—лопушник, репейник. Назьбірай свiнiням лопуху, хай ядуць. *В. Старына.*
- Лотак**, лōтака, *м.*—деревянная трубка, вставленная в берёзу или клен для стека березовицы в сосуд. Трэба прачысьціць лотак, ато нешта бярозавік ня капая. *В. Старына.*

- Лотаць, і, ж.** — раст., калужница (*Caltha palustris* L) *В. Залярыньне, Пух. р.*
- Лоўж, лаўжа, м.** — куча хворосту. Гальлё пасыцягвалі ў лаўжэ. *В. Старына.*
- Лоўка, прс.** — ловко, отлично. Лоўка ты зрабіў сундук. *В. Старына.*
- Лоўкі, прм.** (скар. ловак) — 1) ловкий (человек). Лоўкі хлопяц — маладзец! Ловак, як вол да карэты. *Прык. С. Навасёлкі, Пух. р.* — 2) о вещи: удобный для обращения, брания. Лоўкі зуслончык выдзялаў. Лоўкая сякерка. *В. Старына.*
- Луб, а, м.** — луб. С аднаго луба пашыў дзеве каробкі. Дождж цэдзіць, ік із луба. *В. Старына.*
- Лубаваты, прм.** — твердый, подобный лубу. Лубаватая, падла, кара! *В. Слотишча, Шацк. р.*
- Лубін, у, м.** — лупин (*Lupinus* L). Ня хваціла свайго лубіну пасеяць на'дноў палосы. *В. Старына.*
- Лубка, і, ж.** — лубок, лубяная каробка. Сьвяньціць нанесьлі ў лубка. *В. Матарова, Сьміл. р.*
- Лубяніць, дзс.** — об яйце: издавать глухой звук. Пуха ў тваём яйцы, ік дошка, лубяніць. *В. Старына.*
- Лубянка, і, ж.** — 1) каробка, ёмкостью 5—6 гарнцев. Журавін назьбіралі цэлау лубянку. *С. Дукора, Сьміл. р.* — 2) колыбель из лубка. Дзіця ляжыць у лубянца. *В. Старына.*
- Лубяны, прм.** — лубяной. Лубяная каробка. Лубяная калыбель. *В. Старына.*
- Луг, у, ж.** — щелок. Лугам змыла галаву. Трэба нарабіць лугу на плацьця. *В. Старына.*
- Лудзіць, дзс.** — зря терять время. Ня лудзіця часу дарам, а рабіця што-небудзь. *В. Старына.*
- Лудня, і, ж.** — потеря зря времени. А, з етакау работау толька адна лудня! *В. Старына.*
- Лужына, ы, ж.** — лужа. Каля ганку стаіць лужына вады. *В. Старына.*
- Лузаць, дзс.** — очищать от шелухи. Бяры, лузаў пасолу на полудзянь. *В. Старына.*
- Лук, а, м.** — лук со стрелой (детская игрушка). Хлапцэ страляюць з лука. *В. Старына.*
- Лука, і, ж.** — изгиб реки. На луцэ парасла добрая трава. *С. Амелна, Пух. р.*
- Лукатка, і, ж.** — зигзаг, Дорога цягняцца лукаткаю. *В. Старына.*
- Лукашачкі, чак, мн.** — маленькое корыто для корма курей. Лукашачкі раскалоліся; німа ў чом курэй пакарміць. *В. Белае, Пух. р.*
- Луна, ы, ж.** — несчастье, бедствие. Луна нейкая найшла: мошка ўсё ў полі паела. *В. Старына.*
- Лупаты, прм.** — 1) с большими некрасивыми губами. Дзеўкі ня любяць лупатага. *В. Старына.* — 2) пучеглазый. От лупаты: вочы ўсяроўна, ік наверх растуць! *В. Раўнаполье, Пух. р.*
- Лупіцца, дзс.** — сильно кричать. Чаго ты лупісься, ік у леся? *В. Старына.*
- Лупіць, дзс.** — 1) сдирать кожу. Разнік лупіць карову. — 2) брать высокую цену. У крамя за малую глупасьць лупяць, колька хочучь. *В. Старына.*
- Лупцаваць, дзс.** (аднакр. лупцануць) — хлестать плетью, палкою. Уп'ецца ды лупцуя сваю жонку. Вось лупцану табе важкамі! *В. Старына.*
- Лупцоўка, і, ж.** — битьё. Маўчы, ато дам добраі лупцоўкі! *В. Старына.*
- Лупы, луп, мн.** — большие некрасивые губы. Чаго надзьмуў свае лупы? (зн. обиделся). *В. Старына.*
- Луска, і, ж.** — 1) чешуя. Абскрабі с слядця луску. — 2) шелуха. Насеньнікі — адна луска. *В. Старына.*
- Луста, ы, ж.** — ломоть хлеба. Хоць у руках луста, але грошаў пуста. *Прык. В. Сьвінка, Пух. р.*
- Лут, а, м., луціна, ы, ж.** — лыко с молодой липки. Вот доўгая луціна! Выразаў добры лут, будзя чым лапаць падплесьці. Хлопяц выцягнаўся, ік лут. *В. Старына.*
- Луцьце, я, н. зб.** — гл. Лут. Купіў на месьця луцьця на лапці. Паедам у луцьця (зн., драть лыко). *В. Старына.*

Лучок, лучка́, м. — полотнище, натянутое на полукруг и прикрепленное к косе для отбрасывания гречихи, которую косят обыкновенно с „лучком“. Трэба к касе прыстроіць лучок: буду грэчку касіць. *В. Старына.*

Лучыцца, дзс. безас. — случиться. Так лучылася мне, нічога ня паробіш. *В. Старына.*

Лучыць, дзс. безас. — попать. Спаткнуўся: лучыў на сук. *В. Старына.*

Лушнік, а́, м. — приспособление для освещения избы, сохранившееся в южн. части быв. Червенского (Игуменского) у.; состоит из особой клетки, сплетенной из железн. полос, в которой разводят огонь. Запаліця лушнік: прасьці будам. *В. Заплярныне, Пух. р.*

Лушчыць, дзс. — раскалывать, бить. Лушчыць адно яйцо за́дным. *В. Старына.*

Лыгі, лыг, мн. — ноги с толстыми икрами. Выставіла, сьцэрва, свае лыгі, ік бы іх ніхто ня бачыў! *В. Старына.*

Лыгоўка, і, ж. — гл. Луг. У лыгоўца хай атмакая плацьця. *В. Старына.*

Лыка, а, н. (нам. лычка) — лыко. Назапасіў сабе лык, што будзя лапцэй на ўсю зіму. Лыка ты сьвінню! (*лаянка*). *В. Старына.* За чужоя лычка рамяшком плацьця. *Прык. Х. Самін. Пух. р.*

Лыковы, прм. — сделанный из лыка. Падай мне лыковы верч. *В. Слотішча, Шацк. р.*

Лынды біць, — бездельничать, валяться. Толька ляжыць да лынды б'е, а рабіць нічога ня хоча. *В. Старына.*

Лыніць-цца, дзс. — снимать с лыка верхнюю кору; делается это только тогда, когда нужны мягкие лыки, как для веревки и пр. Ня лынь, ня псуй мне пальосья! Лут добра лыніцца. *В. Старына.*

Лыпаць вачамі, — хлопать глазами. Лыпая вачамі, ік цюцька. *В. Старына.*

Лысы, прм. (скар. лыс) — лысый.

Галава ў яго лысая, хоць ты боб малаці.—*І ня лыс,* — был таков. Віш ты яго: майго наеўся, напіўся, а ціпер і ня лыс. *В. Старына.* Барыс і ня лыс, а Марыся бараніся. *Прык. В. Загай, Пух. р.*

Лытка, і, ж. — икра ног. Глядзі, ато сабака ашчэ за лытку рване. Ня думайся: і ў цібе лытка дрыжала! (зн., и ты боялся). *В. Старына.*

Лыткі кароткі, — „руки коротки“. На ета, браця, кароткі твае лыткі! *В. Старына.*

Лэпаць, дзс. (зак. лэпнуць) — 1) ошупывать. Лэпая, ік сьляпы ўсяроўна.—2) хлопать. Якоя там біў яго: лэпаў разы са два па дупя. *В. Старына.*

Льга, прс. — возможно. Калі льга будзя, прыедзь дамоў у госьці. *В. Старына.*

Любата, ы, ж. — наслаждение, приятность. Любата йзьзесьці агурочак улетку! *В. Старына.*

Любаценьне, я, м. — наслаждение, приятность в высш. ст. Так добра пагулялі — адно любаценьня! *В. Старына.*

Любачка, і, ж. — молочка; употребл. при обращении. А мая ты любачка, я-ж табе добра кажу: паслухайся міне! *В. Старына.*

Любезьнік, у, м. — приворотное зелье, настой которого дают пить парню, чтобы приворотить его к девице. Мусіць любезьніку далі хлопцу, што йзноў пачоў любіцца з дзеўкаю. *В. Старына.*

Любенькі, прм. — ласк. от любви. Употребл. женщинами. Мае вы лубянькія, памажыця мне мяшке пакласці на воз! *В. Старына.*

Любіцца, дзс. — любить друг друга. Цярэшка любіцца з Яўгіньяню. *В. Старына.*

Любка, і, ж. — милая, употребл. при обращении. А мая ты любка, як ты добра гаворыш, аж ахвота цібе слухаць! *В. Старына.*

Любошч, ы, ж. — любовь. Такая ў іх любошч, што адно бяз другога й дня ня можа прабыць! *В. Старына.*

- Любы**, *прм.*—любимый. Калі мужык любы, дык усё добра будзя. *В. Старына.*
- Людзка**, *прс.*—пристойно, по человечески. Робиць людзка, аж глядзець міла. *В. Старына.*
- Людзкавацца**, *дзс.*—быць среди хороших людей, в хорошем обществе. Хай людзкуюцца дзяўчына, хай ідзе гуляя. Во дзе людзкуюцца чалавекі! *В. Старына.*
- Людзкі**, *прм.*—пристойный, человеческий в лучшем см. Не, ня людзкі ты хлопяці! Ня людзкая твая работа. *В. Старына.*
- Людзкі**, *прм.*—принадлежащий другим людям. Людзкай скацінка гладкая, а на нашу аж страшна пазіраць: такая худая! Людзкая поля ўжо даўно ўробляна. *В. Старына.*
- Людцэ**, *оў, мн.*—ласк. людзі. Усе людцэ бяруцца за работу. У людцоў і на полі робіцца, і дома парадак ідзе. *В. Старына.*
- Люлька**, *і, ж.*—1) курительная трубка. Мужчыны закурылі люльки ды пачалі гаманіць.—2) колыбель. Дзіця хай пасядзіць у люльца. *В. Старына.*
- Люля**, *і, ж. (дзіцяч.)*—колыбель. Ідзі, дзеткі, ў люлю спаць! *В. Старына.*
- Люляць**, *дзс.*—колыхать. Памаленьку люляй дзіця, ня качай моцна. *В. Старына.*
- Люстэрак**, *рка, м., люстэрка, і, ж.*—зеркало. Вечна пазіралася-б яна ў люстэрак! *В. Старына.* Палядзіся ў люстэрку, які ты харошы: ік абязьяна! *В. Дукоршчына, Сьміл. р.*
- Люты**, *прм.*—лютый, раз'ярены. Ня чалавек ты, а зьвер люты. Кідаяцца да малога, ік зьвер той люты. *В. Старына.*
- Ля**, *прыйм.*—сокр. каля = около. Садзіся ля міне. *В. Старына.*
- Лявоніха**, *і, ж.*—танец. Лявоніху йграй нам, а полькі ня хочам. *В. Старына.*
- Ляворвар**, *а, м.*—револьвер. З ляворвара стрэліў. *В. Старына.*
- Лягота**, *ы, ж.*—льгота. Па лягоця ў салдаты ня пашоў. Сяголята шмат каму далі ляготы с прыдналагам. *В. Старына.*
- Лягчаць**, *дзс.*—кастрировать. Будама лягчаць свайго жарабка. *В. Старына.*
- Лягчэй**, *прс. в. ст.*—легче. Бяры што лягчэй несці. *В. Старына.*
- Лядашты**, *прм.*—скверный, плохой, неудачный. Лядашты наш лён—ня ўдоўся. Лядаштыя твая работа. *В. Старына.*
- Лядаяк**, *прс. (польск. lada-jak)*—неудобно, нехорошо. Хоць ты й сын, але троха лядак, што сам бярэш маё сена. *В. Старына.*
- Лядыш**, *а, м.*—кусок льда. Узёў ды шпурляюцца лядышамі. *В. Старына.*
- Ляжак**, *а, м.*—лежак печи на чердаке. Дыміць наш ляжак. *В. Старына.*
- Ляжанка**, *ляжайка, і, ж.*—выступ печи для лежанья; имеет свою отдельную топку. Дзед сьпіць на ляжанца. Трэба прапаліць у ляжайца. *В. Старына.*
- Лязо**, *а, н.*—лезвие. У брыцьвя пашчарбілася лязо. *В. Старына.*
- Ляйцаць**, *дзс.*—вожжать. Ты бяры ляйцай каня, а я па сена пайду. *В. Старына.*
- Ляйчына**, *ы, ж.*—вожжа. Ляйчыною падгані каня. *В. Старына.*
- Лякацца**, *дзс. (польск. lękać się)*—пугаться. Ня лякайся: буду страляць. *В. Старына.*
- Лялька**, *і, ж., ляля, і, ж. (дзіц.)*—кукла. Дзеці гуляюць у лялькі. Конь, ік лялька. Ня плач: на лялю. *В. Старына.*
- Лямец**, *лямца, м.*—войлок. Воўну звалілі на лямяц. *В. Старына.*
- Лямцовы**, *прм.*—войлочный. Дзед ходзіць у лямцовой шапца. *В. Старына.*
- Лямцоўка**, *і, ж.*—войлочная шапка. І летам, і зімоу цягая лямцоўку. *В. Старына.*
- Лямячнік**, *а, м.*—мастер по выделке войлока, валенок и пр. Па сяле ходзяць лямячнікі,—трэба й к сабе пазваць. *В. Старына.*

- Лянка, ы, ж.**—лампа. Закурала лянка, дык і ня гарыць добра. *В. Старына.*
- Ляны, прм.**—ленивый (о лошади). Сьцерава, кабыла саўсім ляная: бяз пугі й слухаць ня хоча. *В. Старына.*
- Ляпа, ы, ж.**—насм.,—широкий рот. Ік воўк, расчыніў сваю ляпу. *В. Старына.*
- Ляпайла, ы, аг.**—говорящий вздор. Нечага слухаць етага ляпайлу, што ён маніць. *В. Старына.*
- Ляпаць, дзс. (зак. ляпнуць)**—1) стучать чем-либо плоским. Ня ляпай ты дзэвьярамі.—2) говорить вздор. Яму што: абы ляпаць языком. От дурань: ляпнаў, а ціпер і сам ня рад! *В. Старына.*
- Ляпеш, ляпяшá, м.**—опреснок. Сягодні німа хлеба, дык сьпякла ляпеш. *В. Запярыйне, Пух. р.*
- Ляпіць дзс.**—(о снеге) падаць большими хлопьями. Сьнег лепіць—сьвету божага ня відаць. *В. Старына.*
- Ляпнуцца, дзс.**—шлёпнуться. Ляпнаўся пузам у гразь. *В. Старына.*
- Лярва, ы, ж. (лянка)**—стерва. Лярву ету, кабылу, і ня ўкарміць. *В. Старына.*
- Лясёнка, і, ж.**—небольшая простынька с плетеными по углам

концами; для ношения травы и проч. Нажала лясёнку травы каровам. Пазьбірай трэскі ў лясёнку. *В. Старына.*

- Ляскаць, дзс. (зак. ляснуць)**—1) шелкать, трещать. Ляская зубамі, ік воўк. Ляская пугаю.—2) трескать, лопать. Ляснаў камянок у ляпя. *В. Старына.*
- Лясь!** *выкл.*—шлёп, тресь. Лясь яму па мордзя раз, другі!.. Толька запалілі ляпну—камянок атразу лясь! *В. Старына.*
- Ляснік, а, м.**—лесной сторож. Ляснік па'дбіроў тапарэ ў мужчын у леса. *В. Старына.*
- Ляснічыха, і, ж.**—жена лесника. Лясніка дома ня было, а ляснічыха. *В. Старына.*
- Ляўша, ы, ж.**—левая рука, работающая лучше правой. Бяры сваю ляўшою. *В. Старына.*
- Ляўшун, а, м.**—левша. Ляўшун робіць толька леваю рукою, а ня праваю. *В. Старына.*
- Ляцець, дзс.** 1) лететь. Ляцяць дзікія гусі. Птушкі лёцяць з выраю.—2) быстро идти, бежать. Куды ты ляціш? *В. Старына. (Пр. Лётаць).*
- Ляшчотка, і, ж.**—пощёчина. Маўчы, дзяціна, ато заробіш ляшчотак. *В. Старына.*

М.

- Ма'быць, прс.**—может быть. Сягонья, ма'быць, будзя дождж. *В. Старына.*
- Мага, і, ж.**—возможность. Бяжы, як мага, хутчэй. *В. Старына.*
- Магнэс, у, м.**—магнит. Ік магнэсам, цягня яго туды. *В. Старына.*
- Магчы, дзс.**—мочь. Калі буду магчы, дык зраблю. *В. Старына.*
- Мадыгавоцца, дзс.**—выделяваться, кривляться. Ах як мадыгавоцца, чуць на галаве ня ходзіць! *С. Навасёлкі, Пух. р.*
- Маёнтак, тку, м. (польск. majątek)**—имение. Пан уцёк із свайго маёнтку, ік прышлі бальшавіке. *В. Старына.*

- Мазаць бліна,**—смазывать горячие блины топленным салом или маслом. Дзеці вельма любяць мазаць бліна. *В. Старына.*
- Мазгаўня, і, ж.**—голова (презр.). Мазгаўня твая дурная! *В. Старына.*
- Мазге, оў, мн.**—мозг. Расквасіў галаву, аж мазге пацяклі. *В. Старына.*
- Маздан, а, м. (польск. mazań)**—глупая голова. От маздан дурны: паламоў етакая добрая пугаў! Нашто-ж ты слухаўся етага маздана дурнога? *В. Старына.*
- Мазуль, я, м.**—мозоль. Мазуль намуляў на назе. *В. Скрыль, Пух. р.*

- Мазур**, а, м. — замараха. Мазур ты, ізноў умазаўся, ік той чорт! *В. Старына.*
- Май**, ю, м.—1) месяц май. Халодны сяголята май. Май—коням сена дай, сам на печ уцякай. *Прык.*—2) зелень, которою убирают избы и дворы на троицын день. Наламалі маю хату прыбіраць. Хлапцэ пашлі ў май (знач., в лес нарезать зелени). *В. Старына.*
- Майстраваць**, дзс.—мастерить, устраивать. Лукаш майструя калёса. Троха што-небудзь і сам умея майстраваць. *В. Старына.*
- Майсьцер**, а, м.—мастер. Ён майсьцяр на ўсе рукі. *В. Старына.*
- Макава расінка**, — малейшая крошка. Ашчэ макаваі расінкі ня было ў роця. *В. Старына.*
- Маказын**, у, м.—амбар с запасным хлебом; в до-революц. время „маказыны“ были по волостных центрах. Хлеб з маказына нейкі тухлы. *В. Старына.*
- Макаўка**, і, ж. — верхушка дерева. Хвоя валілася ды трэснула яму по галава макаўкаю. *В. Старына.*
- Макацёрт** тра, **макацер**, тра, м.—глиняная посуда для тёркі мака. Німа свайго макатра, у чом маку сьцерці. *В. Старына.* Цэлы макаяр нацерлі маку. *В. Скрыль, Пух. р.*
- Макрыца**, ы, ж.—мокрица (*Stellaria media* L.). Макрыца загнушыла ўсю капусту. *В. Старына.*
- Макушка**, і, ж.—1) головка мака. Добры мак: вялікія макушкі.—2) вершина дерева, горы. Узабраўся на самаю макушку.—3) верх головы. Трэснаў яму па макушца. *В. Старына.*
- Маладзеж**, ы, ж.—молодежь. Уся маладзеж на вуліцы гуляя. *В. Старына.*
- Маладзеішы** *прм.*—1) моложе. Ты-ж маладзеішы за міне на тры гады.—2) младший. Ён самы маладзеішы брат. *В. Старына.*
- Маладзёнак**, нка, м.—юноша, молодкосос. Я-ж табе ня маладзёнак—жарты строіць з міне! *В. Старына.*
- Маладзік**, а, м. (*пам. маладзічок*)—новолуніе. На том тыдні будзя наставаць маладзік. Настоў маладзічок. *В. Старына.*
- Маладзікова нядзеля** — воскресенье во время новолуния. Хіба ўжо ў маладзіковаю надзельку схаджу ў цэркву. *В. Старына.*
- Маладзіца**, ы, ж.—молодая женщина. Вот Тэкля ўдалая маладзіца! *В. Старына.*
- Маладняк**, а, м.—молодой лесок, поросль. Маладняк узёўся добра расьці, за гадоў колька й будзя лес. *В. Старына.*
- Маладосьць**, і, ж. — молодость. Загубіў ты маю маладосьць. Каб табе горкая маладосьць была! *В. Старына.*
- Маладуха**, і, ж.—молодая женщина, молодайка. Маладуха наша нешта зразу стала хвост аткідаць. *В. Старына.*
- Малады-дая**, *прим. у сэнсе ім.*—жених, невеста. Малады стройны, ну й маладая-ж стройная! *В. Старына.*
- Малайчына**, ы, м.—молодчина. Малайчына ты, калі так! *В. Старына.*
- Мала-мала**, *прс.*—слишком немного, ничтожно количество. А мала-мала што ня хапая. *В. Старына.*
- Маланка**, і, ж.—молния. Спачатку маланка блісьня, а патам пярун ік задасьць!.. *В. Старына.* Ня грому бойся, а маланкі. *Прык. В. Дайнава, Пух. р.*
- Маласьціна**, ы, ж.—малость. Маласьціны чаго тут і ня хапая. *В. Старына.*
- Малатарня**, і, ж.—1) молотилка. Добра ў каго ё свая малатарня: ня трэба цягацца з дабром па чужых гумнах.—2) переносно: говорун, няня. Сьціхіні ты малатарня: ляпая ды ляпая цэлы дзень языком! *В. Старына.*
- Малаток**, ткá, м.—молоток. Дай малатка цвхіх забіць. *В. Старына.*
- Малаціць языком**, — пустословить, болтать. Малоціць языком, ік тая малатарня. *В. Старына.*

- Малацьбіт**, а, м. — рабочыі, займаючыіся молотыбою; перен. сильныі мужчына. Ого, етакі малацьбіт: ён за дваіх панясе! *В. Старына.*
- Малачай**, ю, м. — 1) трава молочай малыі (*Euphorbia exigua* L.). Назьбірай сьвіньням малачаю. Бабы пашлі ў малачай. — 2) болезнь у дзетей — молочныца. Дзця захварэла на малачай. *В. Старына.*
- Мала што**, прс. — мало лі што, пустякі. Мала што людзі брэшучы! *В. Старына.*
- Маленства**, а, н. — дзетство, малолетство. Ён ашчэ з маленства ік пашоў з дому, дык аж даекуль ня чуць, дзе знаходзіцца *В. Старына.*
- Малец**, льца, м. — подросток, паренёк. Сямён ужо ладны маляц. А чый-жа ета маляц? *В. Старына.*
- Маліставаць**, дзс. — старательно, усиленно просить. Нечага маліставаць: уся роўна ня дам. *В. Старына.*
- Малітан**, у, м. = літ. мульта — бумазея. Набрала на спадніцу малітану. *В. Старына.*
- Малітанавы**, прм. — бумазейныі. Малітанавая катанка. *В. Старына.*
- Маліцца**, дзс. — молитись. Нашто нам богу маліцца, калі ён нас баіцца? *Прык. С. Навасёлкі, Пух. р.*
- Малка**, прс. — малое количество, ничтожество. Бяз малка тры рубле выдаў на месцьця. *В. Старына.*
- Мална**, ё, м. — татарскіі мулла. Вэнь мална галёкая з бажніцы. *В. Старына.*
- Малодзіва**, а, н. — молозиво. Напаклі малодзіва. *В. Старына.*
- Малоць языком**, — гл. Малаціць языком. Меля баба языком. *В. Старына.*
- Малы**, прм. — малыі; служ. обращением к дзетям і лошады с ласкою. Малаго палажы ў люльку. Малья, пашлі атетуль вон! Но, малы, варушыся! *В. Старына.*
- Малюпанькі**, прм. — малёхоньскіі. Нейдзя выпараў малюпанькага грыбка. *В. Старына.*
- Мамка** і, ж. — ласк. от мама, маці. Ня плач: мамка прыдзя, дасьць есьці. *В. Старына.*
- Мана**, ы, ж. — вранье, ложь. Ета-ж мана, няпроўда! *В. Старына.*
- Манаткі**, аў, мн. — домашний скарб. Сабірай свае манаткі ды выбірайся вон! *В. Старына.*
- Манашка**, і, ж. — монашка. Што ета за дзеўка: сядзіць у хаця, ік тая манашка, — вышла-б да пагуляла! *В. Старына.*
- Мандраваць**, дзс. = літ. вандраваць, — кочевать, путешествовать; расхаживать. Мандруя цэлы дзень с кутка ў куток. *В. Старына.*
- Мандрымоны**, аў, мн. — излишне выдуманное (в еде, одежде и пр.). Ня люблю я тваіх мандрымонаў! *В. Старына.*
- Манеж**, а, м. — пристройка при току, в которой лошады вертят привод молотилки. Сяргей у манежы паганяя коні. *В. Старына.*
- Манежыць**, дзс. — школить. Годзя табе манежыць каня свайго! *В. Старына.*
- Маніць**, дзс. — 1) врать, лгать. Маніць, як шыя. *Прык. В. Скрыль, Пух. р.* — 2) подзывать собаку. На што маніш чужога сабаку? *В. Старына.*
- Мань**, я, аг., маньцель, я, м., манюка, і, аг., — лгун, обманщик. Мань ты нясусьветны, што ты плявузгаяш?! Вот дзе маньцель: маніць і ня чырваня! Маніш ты, манюка! *В. Старына.*
- Маньцелька**, і, ж. — лгунья, обманщица. Ня слукайця, дзевачкі етаі маньцелькі: маніць яна вам! *В. Старына.*
- Мара**, ё, ж. — 1) привидение. Згінь ты, мара, прападзі! — 2) навязчивый. Атапіся ты ат міне, мара ты! *В. Старына.*
- Маракаваць**, дзс. — 1) обдумывать, прикидывать в уме. Як ты маракуяш: што тут нам рабіць? — 2) нарекать, обижаться. Напрасна ты на міне маракуяш: я тут ні пры чом. *В. Старына.*

- Марац, мэрца, м.** — месяц март. Сьцюдзёны марац. Прайшла ўжо палавіна марца. *В. Старына.*
- Мараць, -цца, дзс.**—1) мараць, -т'ся. Ня марай ты рук. Вельма-ж мараяцца адзежа пры етуй рабоця. —2) испражняцца (о ребенке). Нешта часта дзіця мараяцца: ці ня жывоцік баліць? *В. Старына.*
- Марачыцца, дзс.** — утомляць сознание, затуманіваць яго. Даволяй табе ўжо марачыцца над етымі кніжкам! *В. Старына.*
- Марачыць, дзс.**—1) дурить. Кінь ты, чалавеча, марачыць галаву мне! —2) приставаць с просьбаю или разговорами. Вот марочыць чалавек: пазыч яму грошай, а іх і ў самога німа. *В. Старына.*
- Мардавацца, дзс.**—утомляцца, мучыцца работою. Ня мардуйся адзін: я пасоблю. *В. Старына.*
- Мардасы, аў, мн.** — презр., лицо, рожа. Ня лезь, дам па мардасах! *В. Старына.*
- Мардаты, прм.** — толстомордый. Мардаты, ік татарын. *В. Старына.*
- Маркач, а, м.** — баран производи-тель. Ну й худыя-ж баранэ маркачэ! *В. Раўнаполье, Сьм.л. р.*
- Маркотна, прс.** — грустно. Не'к маркотна мне сягонья. *В. Старына.*
- Маркоціцца дзс.** — грустить. Годзя табе ўжо маркоціцца: бяжы на вуліцу, пагуляй. *В. Старына.*
- Мармытаць, дзс.** — бормотать. Мармоча нешта сабе пад нос, ік мядзьведзь. *В. Старына.*
- Марнаваць, -цца, дзс.**—1) портить, -т'ся, приходит в негодное состояние. Ня марнуй ты свае адзежы, ня кідай абы-дзе! Пры етакуй рабоця шмат марнуяцца дабра дарам. —2) убивать время. Толька час с табою марную дарам. Шкода толька таго часу, што дарам марнуяцца. *В. Старына.*
- Марнець, дзс.** — становиться болезненным, худым. Марнея дзеўка, седзячы ў бацькоў. *В. Старына.*
- Марня, прс.** — напрасно, без пользы. Марня ўсё гinya, прападая. *В. Старына.*
- Марсануць, дзс.** — быстро ударить, как взвидеть. Як марсане—толька й бачыў!.. *В. Старына.*
- Марскаць, дзс.** — быстро бросать что-н. мелкое. Памалу сей ты, ня марскай етак. *В. Старына.*
- Марудзіць дзс.** — медлить, оттягивать время. Ну, ня марудзь мне часу, давай работу! *В. Старына.*
- Марудна, прс.** — затруднительно, медленно. Аднаму троха марудна каціць камянь. Тонкія ніткі—дык марудна рабіць панчохи. *В. Старына.*
- Марцаваць, дзс.**—бегать весною в марте (о котках). Кот марцуя: крычыць нейдзя на гары. *В. Старына.*
- Маскаль, я, м.**—солдат. Наш дзядзька служыў у маскалэх. *В. Старына.*
- Маслачка, а, н.** — маслице. Якоя жоўцінькая маслачка! *В. Старына.*
- Масьлёнка, і, ж.**—молоко без жиров, что остается после сбивания масла. Дзецям дай масьлёнку, хай ядуць с хлебам. *В. Старына.*
- Масьляк, а, м. (нам. масьлячок)**—гриб масляник. Папаліся мне адны масьляке. Масьлячка знашоў. *В. Старына.*
- Масьціцца, дзс.** — пристраиваться сесть. Куды ты мосьціцца: тут німа табе места. *В. Старына.*
- Масьціць, дзс.**—1) устилать мостовую или пол. Юрай гвоздзіць, а Мікола мосьціць. *Прык.* Будам масьціць свае сенцы.—2) устраивать сиденье в телеге. Масьці добра сядзеньня, каб мякка было ехаць.—3) ставить, укладывать к.-л. предмет в тесноте. Куды ты мосьціш жбанок? тут і так цесна. Німа ўжо куды боляй масьціць у падмурак камяня. *В. Старына.*
- Масьць, і, ж.**—1) мазь. Хвэльчардоў жоўтаі масьці.—2) масть-окраска. Жарабок чорнаі масьці. Якоі масьці ваша карова? *В. Старына.*

Масяндзовы, *прм.*—бронзовый. У папруджа масяндзовая спражка. Масяндзовы пярсьце́нак. *В. Старына.*

Мата, *ы, ж.* — циновка из соломы, пучки которой перевязаны веревочками; зимой навешивается на окна и на двери. Сплёу на вокна мату. *В. Старына.*

Матавіла, *а н.*—мотовило. Зьвілі ніткі на матавіла. *В. Старына.* (*Пр. Дзядок.*)

Матарыял, *у, м.* — материал, преимуществ. плотницкий. Давайця толька матэрыял, а за намі работа стаяць ня будзя. На хату ня хапіла матэрыялу. *В. Старына.*

Матачка, *і, ж.* — ласк. от маці. А мае-ж вы матачкі, што-ж ета будзя?! *В. Старына.*

Маташ(ч)нік, *а, м.*—маленькая клеточка для засаживания пойманной пчелиной матки. Матку заперлі ў маташнік. *В. Лядцо, Пух. р.* Матка ўцякла з маташніка. *В. Старына.*

Матка, *і, ж.*—ласк. от маці. Ніхто так ня дагледзіць свайго дзіцяці, ік родная матка. У каго матка, у таго галоўка гладка. *Прык. В. Старына.*

Маток, *тка, м.*—моток (ниток). Ніткі сохнуць у маткох. Зьві ніткі ў маток. *В. Старына.*

Матузок, *зкà, м.*—уменьш. от матуз. Падпярэжыся хоць якім матузком. *В. Старына.*

Матушка, *і, ж.*—матушка (попадья) Тоўстая ў нашага папа матушка! *В. Старына.*

Матыка, *і, ж.*—мотыга. Зламалася матыка, абкідаючы картоплю. *В. Старына.*

Матыліца, *ы, ж.*—1) ночная бабочка. С травы выляццела матыліца.—2) болезнь печени у овец и крупн. рогатого скота. (*Distomatosis*). Усе авечкі пахварэлі на матыліцу. *В. Старына.*

Матыль, *я, м.* — бабочка. Матылёў чоршта лётая на гародзя. Злавіў матыля. *В. Старына.*

Маўчаць, *дзс.*—молчать. Усе маўчаць, ік вароны. Маўчыць, ік у

рот вады наброўшы. *В. Старына.*

Мах, *у, м.*—промах. Ня дасьць ён маху ніколі. *В. Старына.*

Махавік, *à, м.* — гриб моховик. Дар'я назьбірала кошык махавікоў. *В. Старына.*

Махала, *а, н.*—предмет для отмаживания. От-жа куры лезуць у грады: хоць ты махалам на іх махай. *В. Старына.*

Махар, *а, м.* — обманщик, плут. Глядзі еты махар абдуя цібе, 'к відзіш. Нашоўся етакі-то махар! *В. Старына.*

Махляваць, *дзс.*—плутовать. Нечага махляваць: колька старгаваліся, дык і плаці. *В. Старына.*

Махляр, *à, м.* — плут. Глядзі, чалавеча, каб еты махляр цібе ня падвёў! *В. Старына.*

Махні-драла, —даць стрекача. Усе папужаліся, а ён махні-драла. *В. Старына.*

Махорка, *і, ж.*—махорка. Дай закурыць махоркі. *В. Старына.*

Махрэ, *оў, мн.*—гвоздика пышная (*Dianthus superbus L.*). *В. Узгорак, Пух. р.*

Мацак, *à, м.*—крепкое яйцо, котрым разбивают другие яйца во время забавы на пасху „біць яйца“. Я сваім мацаком выбіў аж дзесяць яец. Дай пакуштаць свайго мацака. *В. Старына.*

Мацаць, *-ца дзс.* — щупать, -ться. Нечага мацаць, і так відаць. Хлопцы мацаюцца з дзеўкамі. *В. Старына.*

Маці, *і, ж.* — мать. Маці хоча, каб дачку замуж аддаць. Папрасі, хай маці дасьць есьці. *В. Старына.*

Маціліньне, *я, н.*—тонкая, лёгкая, как паутина, ткань. Ета маціліньня ня будзя цібе грэць. Людзкага чаго яна набрала: нейкага маціліньня. *В. Старына.*

Маціяша, *ы, м.* — мессия; насмешл., еврейский новорожденный. Марголя радзіла маціяшу. *В. Старына.*

Мацней, *прс. в. ст.*—сильнее. Мацней крыкні, дык пачуюць. *В. Старына.*

- Мацнейшы**, *прм. в. ст.* — самый сильный. Яго голас мацнейшы ад усіх *В. Старына.*
- Мацунак**, *нку, м. (польск. посипек)* — мощность, крепость. Во ета дык мацунак: ніякая сіла ня возьма. *В. Старына.*
- Мачаньне**, *я, н.* — особый соус из сала кусочками в разболтанной муке. Добра наеўся мачаньня з білінамі. *В. Старына.*
- Мачыха**, *і, ж.* — мачиха. Кепска етым сіроткам жыць пры мачыха. *В. Старына.*
- Машонка**, *і, ж.* — мошна. Хто сьпіць да сонца, у таго хлеб у машонца. *Прык. В. Загай, Пух. р.*
- Машына**, *ы, ж.* — 1) машина в обыкн. знач. Немцы выдумалі новаю машыну. — 2) ж.-дор. поезд, чугунка. Машынаю хутчэй ехаць. *В. Старына.*
- Машыраваць**, *дзс.* — маршировать. Вунь салдаты машыруюць. *В. Старына.*
- Машэнства**, *а, н.* — мошенничество. От пашло на сьвецца машэнства, проста бяда! *В. Старына.*
- Меязны палец**, — мизинец. Парэзала сярпом меязны паляц. *В. Старына.*
- Меньне**, *я, н. (польск. mienie)* — имущество. Хай вам бог дасьць усякага меньня! *В. Старына.*
- Меняй**, *прс.* — меньше. Каму дасталося боляй, а каму меняй. *В. Старына.*
- Мерг(к)аваць**, *-цца, дзс.* — 1) прикидывать в уме, соображать. Мяр-гуй, каб усім добра было. *В. Старына.* Усё мяркуя, як гэта зрабіць. *В. Слопішча, Шацк. р.* — 2) разделяться с кем. Самі мяргуйцяся, мужчыны, каб нікому крыўды ня была! *В. Старына.*
- Мерзьці**, *дзс.* — мерзнуть. Такі дурны; будзь мерзьці на дварэ, а ў хату ня зойдзь пагрэцца. *В. Старына.*
- Мерка**, *і, ж.* — 1) мера. Скупая твая мерка. — 2) сантиметр, измерительная лента портного. Кравец зьніма мерку. *В. Старына.*
- Меркітаваць**, *дзс.* — говорится об овцах, когда они принимают баранов производителей. Авечкі ўжо мяркітуюць. *В. Слопішча, Шацк. р.*
- Меркятаць**, *дзс.* — кричать подобно малому болотному бекасу ("баранку"). Ых, як мяркеча дзікі баранок! *В. Раўнапольле, Сьміл. р.*
- Места**, *а, н.* — 1) место. Ета маё места, ня садзіся тут. — 2) местечко. У ету нядзелю на месцьця быў вялікі кірмаш. *В. Старына.*
- Местачковы**, *прм.* — относящийся к местечку. Мясчачковыя ўсё раскуплялі ў капярацтва, а сяла-вым нічога й нясталося. *В. Старына.*
- Месяц**, *а, м. (пам. месячык)* — луна. Ашчэ ня ўзышоў мясцьця. Сьвеццаць месячык. *В. Старына.*
- Месячны**, *прм.* — лунный. Мясцьцяная ноч: добра відна. *В. Старына.*
- Мех**, *а, (пам. мяшэчак)* — мешок. Насыпаў мех жыта на продаж. Мясэчак круп зрабіў. Пазавязвай мяхе добра. — 2) неповоротливый человек. Мех еты сеў — дык і прыкіпеў. *В. Старына.*
- Мецца**, *(маюся, маесься), дзс.* — 1) поживать, чувствовать себя, здравствовать. Як жа вы маяцяся: ці здаровы? *В. Старына.* — 2) намереваться, иметь в виду что-либо сделать. Меўся ў лес ехаць, да німа як. *В. Старына.*
- Мець**, *(маю, маеш) дзс.* — иметь. Трэба сваё мець начыньня, каб ня хадзіць к людзям. Што маю, то й даю. *В. Старына.* Мею цэлага чырвонца. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Мець вока на каго** — сердиться. Я маю на цібе вока: ня буду с табою гаварыць. *В. Старына.*
- Мешалка**, *і, ж.* — деревянная узкая лопата для размешивания теста свиным. Уцяйкай. Уцяйкай, ато мешалкаю дам па нагах! *В. Старына.*
- Мешанка**, *і, ж.* — корм для коров, состоящий из перемешанных картофеля и мякны. Карова цэлаю змку стаць над мешанкаю. *В. Старына.*

Мігаець, мігець, дзс.—ярко блестяць; сверкаць. Пачысьцілі самавар—аж мігціць. Зорка мігаціць. *В. Старына.*

Мігт, у, м.—миг. У вадзін мігт зрабіў. *В. Старына.*

Між, прыйм. з творн. скл.—между. Між градамі й каноплямі пасеям бобу. Хай эта будзя між намі, каб боляй ніхто ня ведаў. *В. Старына.*

Міжыкалядзь, і, жс.—святкі от рождства до крешенія; в это время бывае много примет относительно работы и удачы в хозяйстве, в скоте. На міжыкалядзь ня можна шыць. На міжыкалядзь увечара ня можна прасьці. *В. Старына.*

Мізэра, ы, аг. (*лацінск. miser*)—жалкий, худой. Вот урадзіласі мізэра! *В. Крамяні, Пух. р.*

Мізэрны, прм.—жалкий, худой. Якая-ж мізэрня дзіцяне! *В. Старына.*

Мікаць, дзс. (*зак. мікнуць*)—запінацца, неясно гаворыць. Ня вучыцца, ік цялё, мікаць. Нешта мікнаў ён, я й нічога ня панёў. *В. Старына.*

Міласьлівы, прм.—милостивый. Такая добрая міласьлівая кабета! *В. Старына.*

Міласэрдзе, я, н.—милосердие. Кат ты: німа ў цібе міласэрдзя. Сястра міласэрдзя. *В. Старына.*

Міліца, ы, м.—милиция. Пайду за яўлю на цібе ў міліцу. Міліца цібе арыштуя. *В. Старына.*

Мілка, і, жс.—милочка. Мілка ты мая! *В. Старына.*

Мілы, прм. (*скар. міл*)—милый. Мілы ён чалавек, мілая жанчына. Воўку і куст міл. *Прык. В. Загай, Пух. р.*

Мількаць, дзс. (*зак. мількнуць*)—мелькаць. Мількая нешта, а ня разабраць, што яно. Нешта мількнула ў кустох: мо' часам воўк. *В. Старына.*

Мінаць, дзс. (*зак. мінуць*)—миновать. Нікога ня буду мінаць, к усім буду заходзіць. Добра, каб мінула нас эта ліха! *В. Старына.*

Міндаль, я, м.—медаль. Пачапіў на грудзі залаты міндаль. У яго ўсе грудзі ў міндалёх. *В. Старына.*

Мінісьцер, а, м.—министр. Ня дапускалі даўней ня толька да цара, а й да мінісьцэра. Шалёны быў нейкі мінісьцэр. *В. Старына.*

Мінтрэга, і, жс. (*польск. mitrega*)—задержка, тревога. Паднялі мінтрэгу на ўсё сяло. *В. Старына.*

Мінтрэжыць, -цца, дзс. (*польск. mitreżyc*)—тревожить, -ться. Нашто мінтрэжыць хворага чалавека? Німа чаго тут лішня мінтрэжыцца. *В. Старына.*

Мінуціна, ы, жс.—увел. от минута. І мінуціны німа яму, каб сесыці ды пасядзець. *В. Старына.*

Мінуцінка, і, жс.—уменьш. от минута. Вот пачакай адну мінуцінку, я зараз кончу рабіць ды пойdam разам. *В. Старына.*

Мінушкі, шак, мн.—селезёночник (*Chrysosplenium alternifolium* L.). *В. Блужа, Пух. р.*

Мір, у, м.—1) мир—покой. Зараз вайна кончыцца, тады зробіць мір.—2) громадное собрание народа. Эта-ж мір народу саброўся. *В. Старына.*

Міраваньне, я, н.—помазание миром. Сягонья на вячэрні будзя міраванья. *С. Дукора, Сьміл. р.*

Мараваць, -цца, дзс.—помазывать, -ться миром. Поп ік стоў міраваць, дык ён і ўцёк, ня захацеў міравацца. *В. Старына.*

Міравіны, н, мн.—мировая. Давай зробім міравіны, ды ня будам боляй сварыцца. *В. Старына.*

Міргаць, дзс. (*зак. міргнуць*)—1) моргать. Ня мірдай ты часта вачамі. Міргнуць вокам ня ўсьпеў, ік ён ужо тут.—2) даваць знакі морганьем. А ён збоку стаіць ды міргае мне, каб я маўчоў. *В. Старына.*

Міса, ы, міска, і, жс.—миска. У міся падала на стол яешню. Ізьзёў міску булёну. *В. Старына.*

Місюгін, а, м. (*з яўрэйск.*)—сумашедший. Місюгін еты халерны ашчэ хацеў падманіць міне! *В. Старына.*

Мітусіцца, *дзс.*—1) рябіць у вачах.

Уваччу мітусіцца—нічога ня бачу.—2) суетіцца. Бегаю, мітусіцца па хаця. *В. Старына.*

Міханюша, *ы, м.*—носільшчык мешка с собраным подаяніем, калі да „каня водзяць“, „казу водзяць“, а такжэ і пры „валачобніках“. Назьбіралі шмат, аж міханюша замаруся. *В. Старына.*

Млецц, *дзс.*—обміраць, млець. Аж млея баба, ік убачыла свайго мужыка. *В. Старына.*

Млечны, *прм.*—молочны. Добрая, млечная карова іх. *В. Слупішча, Шацк. р.*

Мліва, *а, н.*—молотыё. За мліва заплаціў хунтамі. Мала было мліва, дык, ік бачыш, змалоў сваё. *В. Старына.*

Млосна, *прс.*—дурно, тошно. Аж млосна робіцца ад гарачыні. *В. Старына.*

Млосць і, ж.—расслабленне. Млосць нейкая, ня хочацца й кратацца. *В. Старына.*

Млын, *у, м.*—мельніца. Павязу ў млын малоць. Шмат хурманак каля млыну: мусіць завозна. *В. Старына.*

Млявасьць і, ж.—ізнеможэнне ад жары, истома. Горача, млявасьць бярэ, нічога ня хочацца рабіць. *В. Старына.*

Млявы, *прм.*—томны, расслаблены. Саўсім млявы зрабіўся, і з места падняцца ня магу. *В. Старына.*

Мова, *ы, ж.*—спасобнасць слова. Сымону отняло мовы: нічога ня гаворыць. Каб табе мовы заняло! (*кляцьба*). *В. Старына.*

Могілка, *лак. мн.*—кладбішце. Уночы страшна йці на могілка. Каля могілак пасяліўся й ня баіцца. *В. Старына.*

Мода, *ы, ж.*—повадка. Папоў моду—чужую канюшыну травіць. Дурная ў яго мода: пастаянная ету папяросу цягну ды цягну. *В. Старына.*

Можа, (*скар. мо'*) *прс.*—можа быць, возаможна. Можа й так добра будзя. А можа й мне пападзе руб-

лёўка! Мо' й так, а ня ведаю. *В. Старына.*

Мой, мая, займ.—вместо выражэння: мой мужык (муж), мая жонка (жена). А мой сягонья паехаў у дрва. І мая-ж етак сама выдумая нейкаю паветру ды носіцца. *В. Старына.*

Моль і, ж.—моль (*Tinea*). Моль у каморы чыста ўсю адзежу паела. *В. Старына.*

Момант, *у, м.*—момант. У момант усё гатова. *В. Старына.*

Мора, *а, н.*—море. Далёка туды ехаць, аж за мора. Добра коні ходзяць, ік па моры. *В. Старына.*

Морг, *а, м.*—мера зямлі=0,71 гк. =²/₃ дзес. Яму на прырэзках папоўся морг добрага сянакошу. Пасеяў два марге жыта. *В. Старына.*

Морда, *ы, ж.*—1) морда жывотнаго. Калі кот напаскудзіць, дык вазьмі да мордаю вытаўчы тоя места, дык болей ня будзя етак рабіць. У сабакі нашага маленькая морда.—2) фізіяномія, харя. Дай яму ў морду! Чаго ты крывіш сваю тоўстаю морду? *В. Старына.*

Моркаўка і, ж.—морковь огородная (*Daucus Carota L.*). Парасла моркаўка, ік таўкачэ. *В. Раўнаполье, Сьміль. р.*

Моршчыцца, *дзс.*—моршчыцца. Чаго ты моршчыся: бяры ды еж. *В. Старына.*

Мотар, *а, м.*—палка для носкі ушатов, ведер. Паламоўся мотар, ня сучы цэбар. Маўчы, ато заробіш мотара! *В. Скрыль, Пух. р.*

Моташна, *прс.*—тошно, тоскливо. Галава баліць, дык і моташна. *В. Старына.*

Мотуз, *а, м.*—шнурок, отрезок веревки. Парвоўся ў прасьніцы мотуз. Мотузам атсьцёбаў малога. *В. Старына.*

Моўчыкам, *прс.*—молча. Сядзі моўчыкам, дык лепяй будзя. *В. Старына.*

Моц, *ы, ж.*—1) моцнасць, сіла. Ня думайся, ён мая вялікаю моц: яго ўсе баяцца.—2) крепость. Квас увайшоў у самую моц. *В. Старына.*

Мощна, прс. —1) сильно. Мощна выцяў, аж сіняк усхапіўся.—2) громко. Чытай мощна, каб усе чулі.—3) шибко. Коні бягуць мощна. *В. Старына.*

Мощны, прм.—мощный, сильный. Мощны стук. Мощны мой божа! —2) крепкий. Мощны квас. *В. Старына.*

Мощчаны, прм.—с высланным полом. У Базылёвых мощчаная хата. *В. Старына.*

Мудраваньне, я, н.—излишняя выдумка. Лішняя мудраваньня—дураваньня. *Прык. В. Старына.*

Мудраваць, дзс.—мудрить. Ня мудрай надта, рабі папросту. *В. Старына.*

Мудрыцца, дзс.—ухищрацься. Ат пылу стала так цёмна, што як ні мудрыся—нічога ня ўбачыш. *В. Старына.*

Мудрэй, прм. в. ст.—мудрее. Мудрэй над яго ў нас нікога німа. Наш Андрэй усіх мудрэй. *Прык. Х. Самін, Пух р.*

Мужчынка, а, м.—ласк., мужчына. Глядзіцца-ж, мужчынкi, каб прышлі ка мне на работу! Мужчынкi, памажыцца ўскінуць мяхе на воз! *В. Старына.*

Мужык, а, м.—супруг, муж. Жонка й мужык—роўныя яны абоя. Здаровая яна баба: пярэжыла двух мужыкоў. *В. Старына.*

Музыка, і, м.—музыкант. На йгрышча хлопцы нанялі музыку. На вясельлі ігралі два музыкі. *В. Старына.*

Мука, і, ж.—мученье. Адна мука з ім—ды годзя. *В. Старына.* Найдзяш мукі на свае рукі. *Прык. В. Запярыйне, Пух р.*

Мука, і, ж. (пам. мучка)—мука. Калі мука цячэ, дык і няўмека сьпячэ. *Прык. Х. Самін, Пух р.* Белінькая наша мучка. *В. Старына.*

Мукаць, дзс.—мычать. Мукаць галодная кароўка. *В. Старына.*

Мулка, прс.—1) твердо, жестко. Мулка спаць на етум ложку.—2) тяжело, трудно. Як яму мулка брацца за работу. Але як табемулка ўставаць! *В. Старына.*

Мульгацца, муляцца, дзс.—тяготіцца, не желать чего. Толька мульгацца, ік скажуць яму што рабіць. Нечага муляцца: табе дасталося, дык і бяры. *В. Старына.*

Муляваць, дзс. (прм. муляваны)—расписывать красками; рисовать. Пападзе які карандаш ці вугальды мулюя. Справіў муляваны вазок. Муляваныя лаўкі. *В. Старына.*

Муляк, а, м.—натёртое место. У каля на сьпіне ат кульбачак муляк. *В. Старына.*

Муляр, а, м.—печник. Трэба пазваць муляра печ пастроіць. *В. Старына.*

Муляяцца, дзс. безас.—очень хочется чего. Вот яму ўсё муляяцца: хочацца ета ўзяць. Ах, як табе муляяцца, каб уцячы с хаты! *В. Старына.*

Муляць, дзс.—натирать. Вот муляя нагу. *В. Старына.*

Мур, у, м.—1) каменная стена. Кругом вастрога высокі мур.—2) каменный дом. У муры жыць няздорава. *В. Старына.*

Мураванка, і, ж.—небольшая кирпичная постройка. У саўхоза пчолы на зіму ставяць у мураванку. *В. Старына.*

Мураваны, прм.—сделанный из кирпича, камня. У горадзя ўсе дамэ мураваныя. *В. Старына.*

Мураваць, дзс.—строить из кирпича, камня. Муруюць новыя казармы. *В. Старына.*

Муражына, ы, ж. (пам. муражынка)—луговое сено лучшего качества без примеси другой травы. Вот дзе добрая сена: адна муражына! Дай жарабяці муражынкi. *В. Старына. (Пр. Мурог).*

Мураніца, ы, ж.—кирпичный (каменный) дом. Панскаю мураніцу занялі пад школу. *В. Старына.*

Мурашнік, у, м.—муравейник. Ня гледзіўся ды лёг каля мурашніку. Скочыў у мурашнік з нагамі. *В. Старына.*

Мурзаты, прм.—с запачканым ли-

- цом, губамі. Так і ходзіць маля мурзатая. *В. Старына.*
- Мурзаць,-цца, дзс.**—марать, особеннае лице, губы. Ня мурзай ты рукавоў у мачанья. Ня есьць, а толька мурзаяцца. *В. Старына.*
- Мурло, а, н.**—презр., толстое, здорвое лице. Ёх, дзе мурло! так і просіць цагліны. *В. Старына.*
- Мурог, у, м.**—гл. *Муражына.* Мурагу накасілі вазоў пяток. *В. Старына.*
- Мурожнае сена,** — лучшее луговое сено. Наш конь абы-якога сена ня есьць, толька мурожная. *В. Старына.*
- Мурцоўка, і, ж.**—яичница с мукою. Нагатавалі на сьнеданья мурцоўкі. *В. Забалоцьце, Сьміл. р.*
- Мурын, а, м.**—негр, чорный человек. Умазаўся, ік той мурын. *В. Старына.*
- Мусіць, дзс.**—1) иметь необходимость. Нічога ня паробіш, мушу так рабіць, як ты хочаш. Уехалі ў такую гразь, што мусілі на сабе мяшкі пяраносіць. — 2) дзс. *безас.* — должно быть. Мусіць, будзе дождж. Мусіць, ета твая работа. *В. Старына.*
- Мут, у, м.**—муть, нечистота в жидкости. Ня пі вады, хай мут сойдзя. *В. Старына.*
- Мухамора, ы, ж.**—гриб мухомор. Трэба назьбіраць мухамораў, каб мух падавіць. *В. Старына.*
- Мучальнік, а, м.** (*жан.* мучальніца)—мученик. Вот дзе мучальнік: чаго ён толька ня нацярапеўся! Мучальніца яна, мучыцца весь век свой. *В. Старына.*
- Мучан, а, м.**—толокнянка обыкнов. (*Arctostaphylos Uva ursi* L). Боровая ягода, совершенно подобная бруснике; навар стебля с корнем дает черную краску для льняной материи. Палатно ачарнілі ў мучане. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Муштра, ы, ж.**—муштра, проборка. Дасьць вам бацька муштры ўсімі! *В. Старына.*
- Муштравец, дзс.**—муштровать. Дзяцей ня шкодзіць муштравец. Надта ты ўжо муштруеш сваю жонку. *В. Старына.*
- Мыза, ы, ж.**—рыло, рожа, морда, (бранное). За етакія словы палучыш у мызу! Так і заехаў яму ў мызу, нічога ня кажучы. *В. Старына.*
- Мыкаць, дзс.**—неразборчиво, невнятно говорить. Пыкая, мыкая,—і нічога ня разабраць. *В. Старына.*
- Мыліца, ы, ж.**—нога-деревяшка. На мыліцы ходзіць. *В. Старына.*
- Мыркаць, дзс.**—бормотать. Ня чуваць, што ты там мыркаеш. *В. Слонішча, Шацк. р.*
- Мысльік, а, м.**—особая круглая статеска для пробивания дыр в жести и тонком железе. Трэба мысльікам набіць дзіркі ў блясы. *В. Старына.*
- Мысляна, прс.**—мыслимо. Дзе-та мысляна, каб за глупасьць плаціць шалёныя грошы! *В. Старына.*
- Мышаке, коў, мн.**—мышинные испражнения. У муцэ адны мышаке. *В. Старына.*
- Мышасты, прм.** (*пам.* мышасьценькі)—пепельный, как у мыши, цвет. Мышастая цялушка. Мышасьцянькі конік. *В. Старына.*
- Мэндлік, а, м.**—то же, что *Бабка* в 1-ом знач. Снапэ паставілі ў мэндлікі. *С. Навасёлкі, Пух. р.*
- Мэнчыць,-цца, (польск. męczyć, męczyćsię) дзс.**—сильно мучить, -тсья. Ня мэньчы ты етага ката. Дзіця толька мэньчыцца бяз маткі. *В. Старына.*
- Мягнуць, дзс.**—сильно ударить чем по мягкой части тела. Мягнаў яму пад бок паленам, аж кеўнаў. *В. Старына.*
- Мядзьвёдак, дка, м.**—1) медвежонок. Во ета шчанё тоўсьцінькая, ік мядзьвёдак. *В. Старына.* — 2) приспособление в виде рамы для вставки веретена с нитками, чтобы свивать их на клубок. Устаў пачынак у мядзьвёдак да ві. *В. Вострава, Сьміл. р.*
- Мядзьвездз, я, м.**—медведь. У нашум леся водзяцца й мядзьведзі. *В. Старына.*
- Мядніца, ы, ж.**—медный таз. Галляш мыяцца ў мядніцы. *Пас. Дубраўка, Пух. р.*

Мязга, і, ж.—мезга, камбий. Їк ня было чаго есьці, дык елі даўней мязгу з яловаі кары. *В. Старына.*

Мяккі, прм. (пам. (мякінькі, прс. мякка)—мягкий. Добры, мяккі сяннік. Мякінькая булка. Любіць, каб смашна есьці да мякка спаць. *В. Старына.*

Мякчэй, прс. в. ст.—мягче. Мякчэй сьцялі пасьцель. *В. Старына.*

Мяла, а, н.—1) пест. Даць яму кія й мяла—1 таго ашчэ мала. *Прык. В. Старына.*—2) глупец, тупица. Мяла ты дурноя; ты-ж ня тоя робіш! *В. Старына.*

Мяліца, ы, аг.—большой глупец, тупица. От нейкая мяліца: нічога ня панімая, хоць ты яму ў лоб страляй. *В. Старына.*

Мяньк, мянька, м.—рыба налим (Lota). Налавіў цэлаю торбачку мянькоў. *В. Старына.*

Мянташка і, ж.—особый брусок для точения косы, состоящий из деревянной пластинки, по обе стороны которой наклеен точильный песок. Мянташка ня бярэ касы. *В. Старына.*

Мянташыць касу,—точить косу „мянташкаю“, быстро потягивая последнюю по обе стороны острия. Касу трэба ўмець, як мянташыць. *В. Старына.*

Мяньціць языком.—гл. Малоць языком. Меньціць баба языком ды й толька. *В. Старына.*

Мяняць, дзс.—менять, обменивать, Кто мяняя, у таго хамут гуляя. *Прык. С. Навасёлкі, Пух. р.*

Мярзьяк, а, м.—1) мерзлый предмет. Картопля—адны мярзьяке.—2) зябкий. Вой які мярзьяк: у кажуху і то яму холадна! *В. Старына.*

Мяртвы, прм.—мертвый. Мяртвага зараз будуць прыбіраць ды класьці ў дамавіну. *В. Старына.*

Мяртвых вялікдзень,—день радоницы. На мяртвых вялікдзень пойдам на могількі. *В. Старына.*

Мясіць,-цца, дзс.—1) месить в обыкн. знач. Пара дзяжу мясіць. Цяжка месіцца цеста.—2) мять кого кулаками, ногами. Падаброў пад сібе ды давай мясіць кулакамі. Месіць яго ботаі. *В. Старына.*

Мясыціна, ы, ж.—место. Добрая тут мясыціна: жыць можна. *В. Старына.*

Мятліца, ы, ж.—полевица обыкновен. (Agrostis vulgaris L). Мятліца—хлебу палавіца, а званец—хлебу канец. *Прык. С. Навасёлкі, Пух. р.*

Мятлюк, а, мятлік, а, м.—мятлик обыкновен. (Poa trivialis L) и луговой (Poa pratensis L). Пара ўжо касіць на кургане: мятлюк сохня. На ялавіня мятлік парос. *В. Старына.*

Мягнушка, і, ж.—вербейник (Lysimachia vulgaris L). *С. Навасёлкі, Пух. р.*

Мяцеліца, ы, ж.—1) мятель. Усхадзілася вялікая мяцеліца—2) талец. Дзеўкі пашлі скакаць мяцеліцу. *В. Старына.*

Мяшанец, нца, м.—человек, родившийся от родителей разных наций. Ажаніўся на цыганца—дзеці будуць мяшанцы. *В. Старына.*

Мяшаць, дзс.—1) смешивать. Ня мяшай ўсяго ў вадну кучу.—2) пахаты вторично. Пара ўжо мяшаць на ячмень.—3) мешать в работе. Ня мяшайца мне, дзеці! *В. Старына.*

Н.

На; наце, выкл.—на, бери; возмите. На, ізьезеш дульку. Наця вам ваша, і ня хочу вас боляй знаць. *В. Старына.*

Наабіраць, дзс.—1) начистить картофеля. На'біралі картоплі на вя-

чэру.—2) нарвать вишен и пр. На'біроў вішань з гарняц. *В. Старына.*

Наадварот, прс.—наоборот. На'тварот надзеў сіваму каню вобрыць. *В. Старына.*

- Набадзяцца, дзс.**—наволочыцца. Набадзёўся ён па сьвеця шмат. *В. Старына.*
- Набегчы, дзс.**—1) набегать на кого. Собіла яму набегчы на дзіця.—2) перепасьць в руки чэму: дзеньгам і пр. Калі-ня-калі й набяжыць якая капейка. *В. Старына.*
- Набедавацца, дзс.**—натерпеться бед, горя. Набядавоўся чалавек бяз хлеба. *В. Старына.*
- Набердкі, дак, мн.**—шля. Справіў сырмятныя набярдкі каню. Запрог хамут бяз набярдак. *В. Старына.*
- Набівачца, дзс. (зак. набіцца)**—напрашиваться. Ашчэ с сваім дабром ды буду набівачца! Я ня прасіў яе, яна сама набілася мне с сваею работаю. *В. Старына.*
- Набіліцы, набілікі, набільніцы, мн.**—рамка для бёрда в кроснах. Зрабіў новянькія набіліцы ў кросна. *В. Крамяні, Пух. р. Вузкія набілікі: бёрда ня лезя. В. Старына. Пакалоліся набільніцы, ткучы кросна. В. Вострава, Сьм.л. р.*
- Набіраць, дзс. (зак. набраць)**—покупать материю. Паедам на места дзеўкам набраць на катанкі. Наброў корту на штанэ. *В. Старына.*
- Набіцца, дзс.**—найти толпой. У хату набілася народу, аж ня пралезці. *В. Старына.*
- Набіць, дзс.**—побить. За што ты набіў хлапца майго? *В. Старына.*
- Набліжачца, дзс. (зак. наблізіцца)**—подходить близко (о предметах в большом количестве или одиночных, но громадных). Набліжачца войска. Саўсім наблізілася хмара. *В. Старына.*
- Наблудзіць, -цца, дзс.**—наблуждать, -ться. Ну й наблудзіліся мы ў леся здорава, чуць на бераг выбіліся! Наблудзілі мы тую ноч, пакуль на дарогу ўзьбіліся. *В. Старына.*
- Наблутаць, дзс.**—напутать. Як ён зьвіў етыя ніткі на клубок: не'к наблутаў ды й толька! *В. Старына.*
- Набой, ю, м.**—заряд в огнестрельном оружии. Цэлы набой усадзіў у зайца. *В. Старына.*
- Набохацца, дзс.**—налопаться. Набохаўся, аж прэ з яго. *В. Старына.*
- Набраклы, прм.**—набухший. Набракля дрова, дык яны ня гараць. Набраклы дуб цяжкі. *В. Старына.*
- Набракці, дзс.**—набухнуть от воды, от сырости. Ня кідай дошчак на дварэ, а то могуць набракці. Набракці дзьверы. *В. Старына.*
- Набрахаць, дзс.**—насплетничать. Чаго толька ня набрэшучь людзі! *В. Старына.*
- Набрацца, дзс.**—1) много наестся. Наброўся, ік тая сьвіньня. Наброўся, ік жаба гразі.—2) много потрудиться, нагореваться. От наброўся, пакуль прышоў дамоў па етакуй благой дарозя! Наброўся чалавек гора. *В. Старына.*
- Набрыдаць, дзс.**—сильно надоесть. Ну й набрыдаў-жа ты мне, чалавеч! *В. Старына.*
- Набрыняць, дзс.**—набухнуть от сырости. Дзьверы набрынялі, дык ня зачыняюцца. *В. Старына. (Пр. Набракці).*
- Набурыць, дзс.**—намочить в постель. Хлапец набурыў у ложка. *В. Старына.*
- Навадзіцца, дзс.**—1) много поводит кого. Навадзіўся я коняй, кароў наганёўся, і ўсяго нарабіўся.—2) наестся чего жидкого. Навадзіўся сыты; навадзіўся кісялю. *В. Старына.*
- Навадзіць, дзс.**—1) много поводит кого. Колька ты там навадзіў таго каня?—адно лета.—2) налить, наполнить сосуды жидкостью до краев. Навадзілі міску журы. *В. Старына.*
- Наважыць, -цца, дзс.**—решить, -ться. Як наважыў, так і зрабіў. Наважыўся—такі паставіць на сваём. *В. Старына.*
- Навалаводзіць, -цца, дзс.**—наводит, навозиться. Нававалаводзілі яны міне, пакуль я дабіўся свайго. Мала я навалаводзіўся з імі? *В. Старына.*
- Навалач, ы, ж.**—презр.,—пришедший со стороны человек. Прыцяглася навалач на нашу галаву! *В. Старына.*

Наваліць, дзс. — 1) навалить. Цэлы двор навалілі каменяня. — 2) намарать испражненнямі. Карова наваліла каля ганку. *В. Старына.*

Навалочка, і, ж. — наволочка. На падушках новыя навалочкі. *В. Старына.*

Навальвацца, дзс. (зак. наваліцца) — набрасывацься на кого с браньню, с криком или со смехом. Нечага навальвацца на дзіця, яно й так баіцца. Усе ік наваліліся на яго, дык аж ня ведаю, куды дзявацца! *В. Старына.*

Навалэндацца, дзс. — нашлятыся. Навалэндаўся за дзень усюды. *В. Старына.*

Наварочаць, дзс. — набросать, нанести. Наварочалі цэлы двор карчоў. Вуй, колька яны шмат наварочалі сена! *В. Старына.*

Наварочваць, цца, (дзс. зак. навярнуць, цца) — направлять, -тсья. Ня наварочвай шмат у той бок шула. Нешта ўсё к мяжы наварочваюцца слупке. На міне наварні рашэціну. *В. Старына.*

Наведацца, дзс. — навестить, наведатсья. Наведаўся к сыну. Трэба наведатца ў лясьнічства, мо' прадаюць лес. *В. Старына.*

Навекі, прс. — навеки. Крэпка зроблена — навекі будзя. Замацаваў на векі-вечныя. *В. Старына.*

Наверзьціся, дзс. — нежеланно натолкнуться. Ё собіла-ж етаму злодзю наверхціся на нас, каб ат яго ашчэ хавацца! Навёрзься на міне нейкі нязнакомы. *В. Старына.*

Навет, прс. — даже. Ня ўзеў чужога навет і на капейку. *В. Старына.*

Навечар, прс. — (на) время от полудня до солнечного заката. Павяду коні пасьціць навечар. *В. Старына.*

Навіваць, дзс. (зак. навіць) — наvertывать основу кросен на столбик (навой). Маці з дзеўкамі навівая кросна. Зараз наўём ды ткаць будам. *В. Старына.*

Навіна, ы, ж. — 1) новость. Расказвая, дзе якія навіны чуў. — 2) новая пашня. Чаму, на навіне

будзя ўражай. — 3) впервые употребляемая зелень. Ідзі пакаштуй навіны — сьвежанькага хрэну! *В. Старына.*

Навой, я, м. — столбик для наvertывания пряжи в кроснах. З навою ўся пража сышла. *В. Старына.*

Навотлег, прс. — наотмашь. Ік доў навогяг, дык і пакаціўся. *В. Старына.*

Навотшыбе, прс. — в стороне, в отдалении. Хата стаіць на вотшыбе. *В. Старына.*

Навошта, прс. — почему. Навошта табе ета здалось? *В. Старына.*

Навука, і, ж. — 1) наука, учение. Лёгка даецца яму навука. — 2) урок, наставление. На другі раз яму будзя добрая навука. *В. Старына.*

Навучаць, дзс. — наставлять. Матка дачку навучая. *В. Старына.*

Навучны, прм. — ученый. Рабін дык вельма-ж навучны. *В. Старына.*

Навыварат, прс. — наизнанку. Надзеў сарочку наывварат. *В. Старына.*

Навылет, прс. — навывлет. Навылят прабіла куляю нагу. Навылят прашмаравоў бляху. *В. Старына.*

Навыперадкі, прс. — на перегонки. Бяжыма навыперадкі: хто каго папярэдзіць. *В. Старына.*

Навыпорваць, дзс. — повыискать. Нейдзя навыпорваў маленькіх грывкоў. *В. Старына.*

Навязваць, дзс. (зак. навязаць) — пускать пастись лошадей на привязи. Ня трэ'бала навязваць каня каля град, ато патаптоў бураке. На гумне навязоў каня. *В. Старына.*

Нагавор, у, м. — наговор. Нечага слушаць чужых нагавораў. *В. Старына.*

Нагаласіцца, дзс. — наголоситься. Даволяй табе ўжо плакаць — нагаласілася. *В. Старына.*

Нагаманіць, цца, дзс. — 1) наговорить, -тсья. Нагаманіліся за вечар. — 2) побранить. Троха нагаманіў на сваю жонку. *В. Старына.*

Наганашыць, дзс. — нарвать с дерева плодов. Наганашыў цэлаю зупазуху дуль. *В. Старына.*

Нагарнуць, дзс. — нагрести. Нагарнуў гарняц вішань аж із верхам. *В. Старына.*

Нагаспадарыць, дзс. — нахозяйнічаць. Што ён ашчэ нагаспадарыў тут? *В. Старына.*

Нагаспадыніць, дзс. — побыць хозяйкою в доме. Мала нагаспадыніла мая жонка — с першага дзіці памерла. *В. Старына.*

Нагатаваць, дзс. — 1) наварить. Нагатавалі ўсякаі стравы. — 2) наготовить, призапасить. Нагатавоў дзерава на калёса. *В. Старына.*

Нагледзіць, -ца, дзс. — насмотреть, -тсья. Нагледзіў добраю бярэзину. Чаго толька там ня нагледзіўся! *В. Старына.*

Нагліца, ы, аг. — нахальник. Вот дзе нагліца: й сораму яму німа! *В. Старына.*

Нагліцаю, прс. — нахально. Вот нагліцаю так і лезя да яго біцца! *В. Старына.*

Наглуміць, дзс. — напортить. Наглумілі шмат хлеба. *В. Старына.*

Наглы (польск. pagły), прм. — скоропостижный. Памёр ён наглаю сьмерцю. *В. Старына.*

Наглядаць, дзс. — надсматривать. Наглядай за маім конямі. *В. Старына.*

Нагодкі (замест наготкі), дак, мн. (пам. нагодачкі) — ноготки (*Salendula officinalis L.*). На градах троха пасеяла нагодак. Расьцьвілі нагодачкі. *В. Старына.*

Нагола, прс. — наголо. Разьдзеўся нагола. *В. Старына.*

Нагрукаць, дзс. — нашуметь, наступать. Нагрукаў, наступкаў на малых, дык маўчаць. *В. Старына.*

Нагэмзаць, дзс. — начиркать. Нагэмзаў нешта й ня разабраць. *В. Старына (Пр. Накрэмзаць).*

Над, прыйм. — для обозначения превосходн. степ. Над Тадэвушавага німа каня ў сяле: — от добры конь. Над яго німа ў сяле лаўчэй. *В. Старына.*

Надагад, прс. — наугад. Ня ведаючы надагад ня зробіш. *В. Старына.*

Надакучыць, дзс. — надоесть, наскучить. Аж надакучыла сядзець да ждаць яго. *В. Старына.*

Надалужыць, дзс. — 1) затратить зря время. Толька з ім час надалужыш. *В. Старына.* — 2) заменить одно другим, чтобы дольше продержаться. Сена мала — прыдзеца сечкаю надалужыць. — 3) отомстить. Пачакай, я табе за ета надалужу! *С. Навасёлкі, Пух. р.*

Надаляй, прс. — на дальнейшее время. Няхай будзья запас надаляй. *В. Старына.*

Надарваць, -ца, дзс. — 1) надорвать, повредить. Так цяжка, аж жы- вот надарвоў. — 2) немного оторвать, -тсья. Надарві троха ніткі. Надарвоўся канец вяроўкі. *В. Старына.*

Надась, прс. — (гл.) Надоячы. Надась толька што пяклі хлеб, — ізноў паелі. *В. Турэц, Сьміл. р.*

Надаць, дзс. — 1) сделать чего-либо. Надоў пылу цэлаю хату. Ах, надоў ты работы тут! — 2) побить кого. Добра надоў яму ў каршэнь. — 3) испортить воздух. Нехта ўжо ўзноў надоў, аж нос верня. *В. Старына.*

Надвечар, прс. — подвечер. Не'к надвечар ужо было. *В. Старына.*

Надворак, рку, м. — двор в усадьбе. Скаціна ходзіць па надворку. *В. Старына.*

Надвор'е, я, н. — погода. Халодная надвор'я, проста бяда. Нешта німа цёплага надвор'я. *В. Старына.*

Надгаладзя, прс. — впроголодь. Надгаладзя так і прабыў цэлы дзень. *В. Старына.*

Надзешнік, а, м. — широкое квадратное полотнище для покрытия „дзяжы“. Дзяжа накрыта надзешнікам. *В. Старына.*

Надзёўбаца, дзс. — наклеваться. Куры добра надзёўбаліся. *В. Старына.*

Надзея, і, ж. — надежда. Кепская націбе, браця, надзея! *В. Старына.*

Надзеляцца, дзс. — надеяться. Німа чаго дарам надзеляцца. *В. Старына.*

Надзіваца, надзівіцца, дзс. — надивиться. Вот надзіваліся-ж там людзі! Наглядзеўся, надзіўся ўсяго там. *В. Старына.*

Надзіць, дзс. — прывлекать. І што яго надзіць хадзіць к ёй гуляць? *В. Старына.*

Надзімаць,-цца, дзс. (зак. надзьмуць,-цца) — 1) надуваць што воздухом. Каб шмат ня надзімоў-посіка, ён-ба ня лопнаў. Надзьмуў шчокі. — 2) сердзіцца. Надзьмуўся, ік мыш на крупы. Чаго ты ўжо надзьмуў свае лупы? *В. Старына.*

Надоячы, прс. — давеча. А ета-ж надоячы я была ў вас. *В. Старына.* (Пр. Надась).

Надрукаваць, дзс. — напечатать. Надрукавалі шмат кніжак. *В. Старына.*

Надрываць,-цца, дзс. — 1) надрываць,-тсья сіламі, здаровьём. Ня цягні адзін, ня надрываўся. Надрываю чалавек сваё здароўя, працую дзень-пры-дні. — 2) немяго отрываць,-тсья. Ня варта было надрываць канцоў,—дык хваціла-б шнура. *В. Старына.*

Надрыжацца, дзс. — надрожаться от страха. Надрыжаліся, ік пажар быў, аж ціпер страх бярэ. *В. Старына.*

Надта, прс. — очень, вельма. Надта ты разумны. Надта ёмки. *В. Старына.*

Надтачыць, дзс. — прибавить, приточить конец чего. Трэба надтачыць важке. Надтачыў шула. *В. Старына.*

Надумаць,-цца, дзс. — замыслить. Што ты надумаў з этага рабіць? Надумаўся хлопця жаніцца. *В. Старына.*

Надурывь галаву, — забить голову. Добра й так надурывь галаву за вечар. Надурыві яны мне галаву за дзень. *В. Старына.*

Надурэцца, дзс. — нашалиться. Ну, малыя, надурэліся за дзень досьць, — ціпер пашлі спаць! *В. Старына.*

Надходзіць, дзс. (зак. надыйці) — приближаться (во времени). Ужо надходзіць сьвята, трэба біць сьвіньню. Надышлі калядкі. *В. Старына.*

Нажабіцца, дзс. (прм. нажаблены) — размякчаться немного. Нажабі-

лася дуга. Нажабяны полаз, — як ты паедзаш? *В. Старына.*

Нажумрыцца, дзс. — нажраться. От нажумрыўся яблыкаў! *В. Старына.*

Нажыраваць,-цца, дзс. — наесться. Куры нажыраваліся, аж валяке паўпірала. Качка нажыравала воля. *В. Старына.*

Нажыць,-цца, дзс. — 1) пожить долго. Мала нажыўся чалавек: захацеў скоро памерці. Колька яна нажыла: замуж вышла ды памерла. — 2) нажить, приобрести что. Каб як нажыць свайго коніка, тады-б лягчэй было. Нажыўся ўсякага дабра. *В. Старына.*

Нажышча, ы, ж. (павял. ад нага) — ножища. Хоча сваю нажышчу ўсадзіць у дзяціны бот. Нажышчы тыя, ік калодкі. *В. Старына.*

Назалаць, дзс. — досаждать. Ня назалай ты мне, назола! *В. Старына.*

Назапасіць, дзс. — много запасты. Назапась сена да Міколы, дык ня бойся зімы ніколі. *Прык. В. Скрыль, Пух. р.*

Назаўсёды, прс. — навсегда. Ета тваё назаўсёды й будзья. *В. Старына.*

Назіраць, дзс. — надсматривать. Назірай харашэнька, каб статак ня лез у шкоду. *В. Старына.*

Назіркам, прс. — наглядая. А ён назіркам за ім ды й падгледзіў усё. *В. Старына.*

Назнарок, прс. — нарочно. Ён назнарок ніколі ня зробіць кепскага. *В. Старына.*

Назначыць, дзс. — пометить. Назначылі баранчыка чырвонаю істужкаю. Назначылі курыцу — адсеклі хвост. *В. Старына.*

Назола, ы, аг. — надоедливый, докука. Такая-ж назола: цэлаю раньніцу дурыць мне галаву, — атчапіся! *В. Старына.*

Назубіць, дзс. — отточить зубья в серпе. Ня рэжа серп — трэба назубіць. *В. Старына.*

Назьбіраць,-цца, дзс. — 1) насобирать,-тсья. Назьбірала кошычак ягад. Назьбіралася поўну хату людзей. — 2) с трудом нагрязься

- травы. За дзень каровы троха й назьбіраліся. *В. Старына.*
- Назьдзеквацца, дзс.** — дастаточна поиздеваться. Ці мала назьдзекваліся йз нас людзі? Назьдзекваліся над ім, колька хацелі, ды пусцілі. *В. Старына.*
- Найгорай, прс.** — найхуже. А найгорай дык ета нашаму Апанасу. *В. Старына.*
- Найлепей, прс.** — найлучше. Найлепай будзя от так. *В. Старына.*
- Найманьне, я, н.** — нанимание. Дзе ты набярэсья на ўсё таго найманья — грошай шмат трэба. *В. Старына.*
- Наймаць, дзс. (зак. наняць)** — нанимать. С саўхоза прыехалі ў сяло наймаць на картоплю. Нанеў дзьве жніў. *В. Старына.*
- Наймаўка, і, ж.** — 1) наемница, батрачка. У іх вялікая гаспадарка, аж дваіх наймаюць: парабка й наймаўку. — 2) домашняя прислуга. Вазьмі сабе наймаўку ды няхай табе слугуя. *В. Старына.*
- Найчасцей, прс.** — чаще всего. Найчасцей ён паварачваяцца ціпер у гумне ля пчол. *В. Старына.*
- Наказваць, дзс. (зак. наказаць)** — передавать словесно извещение. Ёк трэба будзя, дык будам наказваць, каб прыходзілі к нам. Німа кім наказваць: сам прыходзь. Накажыця нашаму Міхалю, хай каня вядзе с поля дамоў. *В. Старына.*
- Накалоць, -цца, дзс. (прм. наколаты)** — немножко расколоть что, расколоться чему. Накалі трошка дошку, дык тынк будзя лепяй трымацца. Ступачка накалолася. Жбанок, мусіць, троха накалаты, абы цячэ. *В. Старына.*
- Накідаць, дзс. (зак. накідаць)** — накладывать на телегу воз. Удваіх будам накідаць гной. Накідалі воз, — вязі на поля. *В. Старына.*
- Накідка, і, ж.** — надбавка. Дай яшчэ ў накідку пару яблыкаў і цукерку. *В. Старына.*
- Накінуць, дзс.** — сделать надбавку. Важця ды на паперу накіньця. *В. Старына.*
- Накірмашавацца, дзс.** — долго или много побывать на базаре. Накірмашаваўся я сьгонья ў Сьмілавічах: зранку аж да самага вечару быў! *В. Старына.*
- Наклад, у, м.** — излишек в езде, ходьбе, плате. Тудэю ехаць ня вялікі наклад, але затоя сушэй. *В. Старына.*
- Накладаць, дзс.** — о плуге: починаять отвал. Павязу к кавалю плуг накладаць. *В. Старына.*
- Накладка, і, ж.** — тяжесть (полено, дерн), накладываемая на борону, чтобы лучше, глубже боронить. Ёк каля мяжы будзяш вадзіцца, палажы на барану накладку. *В. Старына.*
- Накладна, прс.** — излишне в езде, ходьбе, плате. Тудэю трохі накладна будзя йці. Дорага вы просіця, — мне троха будзя накладна плаціць. *В. Старына.*
- Накладня, і, ж.** — отвал плуга. На плуг трэба новаю накладню даваць. *В. Старына (Пр. Аккладня).*
- Накласьці, дзс.** — 1) уложить, накласть. Палюдзку ня ўмея воза снапоў накласьці. Наклоў воз, ёк з места дэзвігнуць. — 2) побить кого. Так добра наклаці яму, чуць панёс. *В. Старына.*
- Наклікаць, дзс.** — накликать. Маўчы, ато наклікаеш бяду. *В. Старына.*
- Накльгваць, дзс.** — прихрамывать. Конь накльгвая на заднюю нагу. *В. Старына.*
- Накльпацца, дзс.** — наглотаться жадно. Накльпаўся адных галушак. *В. Старына.*
- Накоўтацца, дзс.** — наглотаться, налопаться. Накоўтаўся крышаноў іс салам, дык і заціркі ня хоча. *В. Старына.*
- Накпіць, дзс.** — наиздеваться. Ня слухай яго: ён хоча накпіць с цібе. *В. Старына.*
- Накруціцца, дзс.** — 1) навестись (о беде). Аткуль ета бяда накруцілася на нас? — 2) накружиться, навертеться. Накруціўся, аж галава баліць. *В. Старына.*

Накручваць, дзс. (зак. накруціць)—навертываць, накручываць. Ня накручвай боляй вяроўкі. Годзя табе накручуваць ўжо еты шнур. Накруціла вялізна шпулю. *В. Старына.*

Накрыж, прс. — накрест, крестообразно. Палажы палены накрыж. *В. Старына.*

Накрэмзаць, дзс. — насм., написать неразборчиво. Накрэмзаў—што й сам нічога ня разьбярэ. *В. Старына (Пр. Нагэмзаць).*

Накуксіць, дзс.—насовать „куксамі“. Накуксілі пад бок табе добра. *В. Старына.*

Накулдыкацца, дзс.—вдоволь накувыркацца. Надурэліся, накулдыкаліся дзеці. *В. Старына.*

Налажыцца, дзс.—приобрести навык. Ёк наложыцца, тады работа хутчэй пойдзя. *В. Старына.*

Наламацца, дзс.—приучиться к чему. Троха наламаўся гаварыць папольску. *В. Старына.*

Належыць, дзс.—1) принадлежать. Эта ўсё поля належыць да саўхоза.—2) в безлич. см., надлежать. Усё зробляна, як належыць. *В. Старына.*

Налета, прс.—на следующий год. Налета, калі хто будзя жыў, будам рабіць іначай. *В. Старына.*

Налётацца, дзс.—налетаться, сильно набегаться. Налётаўся за дзень заўвечкамі. *В. Старына.*

Налізацца, дзс.—нализаться. Калі ня наеўся, то й ня наліжасься. *Прык. В. Старына.*

Налісьнік, а, м.—тонкая оладья. К вяселью напяклі налісьнікаў. *В. Старына.*

Налічыць, дзс.—насчитать. Налічыў толькі восьмяра куранят, а астальных німа. *В. Старына.*

Налузаць, дзс.—наочищать от шелухи. Трэба налузаць бобу да зварыць. Налузоў сабе насеньнікаў. *В. Старына.*

Налыніць, дзс.—приготовить лыки для чего, сняв с них верхний слой грубой коры. Налыніў акраўкаў на посьцілку. *В. Старына.*

Налягацца, дзс. (зак. налегчыся)—вплотную наклоняться на кого или на что. Ня налягайся мне на плечы. Так ня можа пастаяць, трэба каб на стол налегчыся. Чаго ты налёгся на міне—я ня люблю. *В. Старына.*

Налягаць, дзс. (зак. налегчы)—1) побольше употреблять чего. Надта ня налягайця на муку з вобмяшкаю: зараз уся выйдзя. Ня налягайця надно сала: яго й так ужо німа.—2) старательно работать. Сталі налягаць на работу, каб хутчэй кончыць. Трэба лепяй налегчы на сянакос, ато жніво пачалося. *В. Старына.*

Намагаць, дзс. (зак. намагчы)—1) побольше употреблять чего взамен другого. Хлеба мала, дык будам картопляю намагаць. Сена мала было, але прышлося сім-тым намагчы—так і выкідаўся.—2) напругаць все усилия. Давай, хлопцы, намагом на ету вагу, падняць вугал. *В. Старына.*

Намардавацца, дзс.—намучиться. Намардавоўся чалавек, хай аддыхне. *В. Старына.*

Намарачыць, -цца, дзс.—надурить, -ться. Намарачыў ён мне толькі галаву сваю гаворкаю. За дзень добра намарачыўся з дзецьмі. *В. Старына.*

Намаржня, і, ж.—недлинная жердинка, насаженная в санях на копылы—столбики, над полозьями. У сані трэба даваць новыя намаржні. Зачапі повад за намаржню. *В. Старына.*

Намесьнік, а, м.—помощник управляющего в небольшом имении, в до-револ. время. Як ты прыганяш на работу, ік той намесьнік даўней. *В. Старына*

Намёт, а, м.—тонкое льняное полотно; вешается на иконы, а также служит для повязывания головы. Вэнь нейкая баба пашла ў намёця. Дала ў цэркву на вобраз намёт. *В. Старына.*

Намінтрэжыцца, дзс.—натревожиться. Ці мала намінтрэжыліся людзі, ік была тая вайна?! *В. Старына.*

Намуляць, дзс. — насадніць. Намуляў нагу, аж нельга хадзіць.
В. Старына.

Намуштраваць, дзс. — пробрать. Намуштравоў добра етага гіцля.
В. Старына.

Нанач, прс. — наночь. Па дароза заехалі нанач у нейкая сяццо.
В. Старына.

Нанова, прс. — наново, вновь. Прыдзеца пярарабляць усё нанова.
В. Старына.

Напавер, прс. — в кредит. Дастоў хлеба напавер. Ціпер у крамах напавер ня продаюць.
В. Старына.

Нападацца, дзс. — 1) набегатся. Нападаўся хлапец за дзень за статкам, ік быў у падпасычах. — 2) нарабататься. За дзень нападаюцца з етаю работаю на полі, а ўвечар дома йзноў што-небудзь рабі. — 3) нахлопотаться. Ці мала я нападаўся, пакуль дастоў тую пазыку!
В. Старына.

Нападаць, дзс. — 1) набрасываться, накидываться на што. Мухі так і напалі на цукар. — 2) набрасываться с бранью на кого. Нашто нападаць вельма на малога?
В. Старына.

Напазычаць, -цца, дзс. — надавать, -тсья или набирать, -тсья много в долг. Напазычоў людзям свайго начыньня, а ціпер хадзі сьсыскавай. Чорт яго напызычаюцца каждаму! Даволяй і так ужо напызычоў, — хаця-б аддаць. Ня напызычаюцца-ж кажды раз.
В. Старына.

Напакутвацца, дзс. — настрадаться. Ці мала ён напакутваўся, пакуль дзеці падрасьлі да сталі памагаць? Напакутуваліся сяголята людзі с сенам — усё было заліло.
В. Старына.

Напал, прс. — поподам. Разрэзалі яблык напал. Пярарэж дошку напал.
В. Старына.

Напа(г)луміць, дзс. — напомнить, дать указание. Але ўсякі час трэ' напалуміць.
В. Крамяні, Пух. р. Нехта яму напалуміў: сам-ба ня дагадоўся етак зрабіць.
В. Старына.

Напарстак, стка, м. — напёрсток. Бяз напарстка пакалола пальцы, шыючы.
В. Старына.

Напаскудзіць, дзс. — напачкаты, насорить. Вот сьмярдзіць: мусіць кот нейдзя напаскудзіў. Сваю работаю толька ў хаця напаскудзілі.
В. Старына.

Напастоліць, дзс. — удовлетворить кого, давая што. Ліха яго ўсіх напастоліць!
В. Старына.

Напасья, прс. — после. Напасья ўсіх прышоў.
В. Старына.

Напасьць, і, ж. — напасть, неожиданное бедствие. От напасьць нейкая: за двога сутак усе парасята паздыхалі!
В. Старына.

Напасьць, і, ж. — навет, подозрение. Дарам на чалавека напасьць ты наводзіш.
В. Старына.

Напаўзыць, дзс. — наползти. І трэба-ж етым мурашкам напаўзыць сюды!
В. Старына.

Напачатак, прс. — сначала, на почин. Напачатак скосім за ракою. На пачатак набяром большага каменя.
В. Старына.

Наперад, прс. — 1) впереди. Ты йдзі наперад, а я ззаду. — 2) прежде, заранее. Наперад нечага загадваць, як яно будзь.
В. Старына.

Наперакор, прс. — наперекор. Усе баляцца яго, ніхто й слова яму наперакор ня скажа.
В. Старына.

Наперціся, дзс. — нажратся. Напёрся аднае картоплі з расолам.
В. Старына.

Напілаваць, -цца, дзс. — напилить, -тсья. Напілавалі дошчак на падлогу. Напілавоўся дроў, аж рукі баляць.
В. Старына.

Напільнік, а, м. — напилок. Тупы напільнік: ані ня бярэ пілы.
В. Старына.

Напінаць, дзс. (зак. напнуць) — напяливать. Ня напінай туга патна пругамі. Не'к-жа такі напнуў маю жакетку на сібe.
В. Старына.

Напладзіць, -цца, дзс. — наплодить, -тсья. Напладзілася чоршта блох у хаця. Чэрві напладзілі матылёў.
В. Старына.

Напелсыці, дзс. — 1) напелсть чого. Макар наплёў кошыкаў. — 2) насплетничать. Напелсыці на чалавека ня наўда, але як посьля ў вочы пазіраць. *В. Старына.*

Наплявузгаць, дзс. — наговорить вздору, чепухи. Нечага слухаць, што другія із зайздрасьці наплявузгалі на яго—ён хлопец харашы. *В. Старына.*

Напляжыць, дзс. — нарубить. Напляжыў цэлаю павець дроў. *В. Старына.*

Напоркацца, дзс. — напоротья, наискатся. Напоркаўся, пакуль знашоў у траве колца. *В. Старына.*

Напоркаць, дзс. — 1) напороть. Напоркай уперад дзірачак у шкураце, а тады шый. — 2) мало сделать. Што ты тут напоркаў — адны ганькі ўзароў. *В. Старына.*

Напоўніцу ёсьці, — есть с аппетитом, полным ртом. Каровы напоўніцу ядуць трушанку. *В. Старына.*

Напрануцца, дзс. — одеться. Напранісі, каб было цяплей. *В. Крамяні, Пух. р.*

Напрацавацца, дзс. — натрудиться. Напрацавоўся наш бацька за свой век. *В. Старына.*

Напросткі, прс. — напрямик. Ідзі напросткі: бліжай будзя. *В. Дукарка, Сьміл. р.*

Напроці, прс. — против. Ідзі ў етыя варота, што напроці нас. *В. Старына.*

Напроціў, прс. — наперекор. Такі паслухмяны хлапец,—і слова напроціў ня скажа! *В. Старына.*

Напружыцца, дзс. — напрячься. Напружыўся, аж счырванеў увесь. *В. Старына.*

Напрыгацца, дзс. — много напиться. Напрыгаўся квасу, аж абабніла яго. *В. Старына.*

Напрэгчы, дзс. — нажарить. Добра, каб напрэгчы гароху есьці. Напрэглі бобу. *В. Старына.*

Напсаваць, дзс. — напортить. Ета ня жартачкі напсаваць столькі дабра! *В. Старына.*

Напухці, дзс. — напухнуть. Леяй ня чапай етага места, ато горай мо-

жа напухці. Напухла шчака. *В. Старына.*

Напхаць, -цца, дзс. — 1) набить что. Напхоў сяннік сьвежаю саламаю.—2) нажратся. Ік сьвіньня, напхоўся картоплі. *В. Старына.*

Напырск, у, м. — слегка заслащенная медом вода для обрызгивания осевшего роя. Прынясі ў вядзёрца напырск рой апырскаць. *В. Старына.*

Напэўна, прс. — наверное. Напэўна сказаць ня магу. *В. Старына.*

Напялеглацца, дзс. — пожить в довольстве, в холе. Але мала ён напялеглаўся: малады памёр. *В. Старына.*

Напярэсьцяжкі, прс. — напрямик. Каб паці напярэсьцяжкі, мо' хутчэй было-б. *В. Старына (Пр. Напросткі).*

Нарабіць, -цца, дзс. — 1) наделать чего. Сам нарабіў усякага пасудку. — 2) напроказничать, натворить беды. Будзя табе, нарабіў бяды!—3) наработаться, натрудиться. Даволяй я ўжо нарабіўся, хай сынэ ўжо робяць. *В. Старына.*

Наравісты, прм. — капризный. Падла, наравістая кабыла, толька брыкаецца. *В. Старына.*

Наравіцца, дзс. — упрямится. Конь наравіцца, ня хоча цягнуць. *В. Старына.*

Наравіць, дзс. — норовить. Так і наровіць, каб папасьці ў вока. Кажды наровіць сам сабе. *В. Старына.*

Нараджаць, дзс. — народить. Сука нараджала шчанят. *В. Старына.*

Нарадзіць, дзс. — наколдовать. Леппяй з ім ня чапайся, ато ашчэ нарадзіць. *В. Старына.*

Нарадка, і, ж. — колдовство в виде какого-либо предмета. Нехта, мусіць, падкінаў нарадку — хустачку з вузельчыкамі. *В. Старына.*

Нараіць, дзс. — насоветовать. Дзякуй ім, людзі нараілі, як трэба рабіць. *В. Старына.*

Наракаць, дзс. — нарекать. Нечага дарам наракаць на каго, калі ня ведаеш, хто тут вінават. *В. Старына.*

Нарасьць, і, ж.—наро́ст. Якая-ж вялікая нарасць у каня на назе! На яблынца нейкая нарасць узялася. *В. Старына.*

Нараўне, прс.—наравне, аднакова. Або я нараўня—адно благоя й другога ня лепшая. Баба а чорт нараўня. *Прык. В. Старына.*

Наробіць, дзс.—испачкаты испражненнямі. Малоя наробіла на лаўку. *В. Старына.*

Нарог, а, м.—лемех, сошник. У плузя зьездзіўся нарог. *В. Старына.*

Наруганьне, я, н.—прекословіе. Я шце, хлопча, 'к бачыш, атучу ат этага наруганья! *В. Старына.*

Наругацца, дзс.—прекословіць. Нішто ня наругацца свайму бацьку. *В. Старына.*

Нарушыць, -цца, дзс.—тронуть, -тсья с места. Нарушыў часэ, —ціпер папраўляй. Нешта нарушылася ў сярэдзіня. *В. Старына.*

Нарыхтаваць, -цца, дзс.—наготовіць, прыготовіць, -тсья. Нарыхтавоўмяшке ў млын. Куды нарыхтавоўся йці? *В. Старына.*

Нарыца, ы, ж.—1) болезнь у лошадей, когда появляются на шее, на плечах и холке гнилые места и делаются провалы (иногда с поражением мозга в костях) от нагнета сбруей. У каня на грэбяні нарыца. *В. Старына.*—2) в ругательном см. От нарыца эта кабыла: ік спудзілася да панесла ў бок!.. *В. Старына.*

Нары(т)шнікі, аў, мн.—гл. Набердкі. Парвалісі пянчанья нарышнікі. *В. Крамяні, Пух. р.* Нарытнікі-то твае добрыя, але на каня малы. *В. Турэц, Сьміл. р.*

Нарэчыцца, дзс.—натолкнуться. Добра, што нарэчыліся свае людзі, ато ўтапіў-ба каня з возам у рацэ. *В. Старына.*

Насакатацца, дзс.—1) накудахтаться (о курице). Гані курыцу вон, даволяй яна ўжо тут насакаталася. —2) наболтаться. Бабы добра насакаталіся сабраўшыся. *В. Старына.*

Насарамациць, -цца, дзс.—насараміць, -тсья; настыдзіць, -тсья. Насарамациў шэльму пярэд усімі мужчынамі. Толька сам насарамациўся пярэд людзьмі. *В. Старына.*

Насенка, і, ж.—семенной клевер или картофель. С паўганькоў пакінаў канюшыны насенкі. У пограбя асталася картопля насенка. *В. Старына.*

Насенны, прм.—семянной. У кадоубчыку насенны авёс. Насенная пшаніца. *В. Старына.*

Насеньне, я, н.—1) семена различных хлебов. Сяголята шмат у каго ня хваціла насеньня. —2) в перен. см., скверный человек. От насеньня! німа халеры на яго!.. *В. Старына.*

Насеньнік, а, м.—семечко тыквы (гарбза). Насушылі торбачку насеньнікаў. *В. Старына (Пр. Гарбузік).*

Насёрбацца, дзс.—наестся жидкого, производя при гэтом особые звуки от потягивания пищи ртом. Насёрбаўся крупніку з макаком. Насёрбаўся буракоў. *В. Старына.*

Насілы, насілікі, лак. мн.—носилки для сена и соломы. У хлеў укінаў двоя насілак саломы. *В. Старына.* Сена трэйсьці насіць, а тут насілы нехта ўзяў. *С. Амельна, Пух. р.*

Насіцца, дзс.—1) носиться, —быстро ходить или бегать, суетясь. Носіцца, ік кот с сяляцом. Носіцца, ік курыца з яйцом.—2) в перен. см., чваниться, гордиться. Што выбралі яго за старшыню, дык ня ведае, як насіцца! *В. Старына.*

Наскаваць (каго кім), дзс.—натравіць собакою. Наскавоў сабакам парасят. *В. Старына.*

Наскокам, прс.—с налёту, внезапно. Наскокам наляцеў на яго ды атаброў. *В. Старына.*

Наскочыць, дзс.—наскочить. А што: наскочыў на свайго? *В. Старына.*

Наскрозь, прс.—насквозь, напролёт. Дошка ня тоўстая: цвях пройдзе наскрозь. *В. Старына.*

Наскубаца, наскубіся, дзс.—нагрызтись травы. Жарабётка наскубалася аўса. Німа тут травы, чаго наскубіся. *В. Старына.*

Насланьне, я, н.—насланне—несчастие или стихийное бедствие от чаровства или иной силы. Насланьня нейкая, ці якая ліха, што скаціна ня вядзецца: што ні купі, усё здохня. Эта-ж насланьня нейкая ад госпада бога, еты дождж бясконца! *В. Старына.*

Насмуродзіць, дзс.—1) испортить воздух. Вуй як нехта насмуродзіў, аж нос верня!—2) напорить в работе или мало сделать. Нарабіў ты насмуродзіў ты, а ня нарабіў! *В. Старына.*

Насок, скá, м.—более острая верхушка яйца. Яйцо крэпкая ў наску. *В. Старына.*

Настальваць, дзс. (зак. насталиць)—накладывать на что сталь. Панысу к кавалю настальваць тапарэ. Насталіў сякерку, серп. *В. Старына.*

Настаўнік, а, м., настаўніца, ы, ж.—учитель, учительница. Сын мой служыць за настаўніка. Вучыцца на настаўніка. У школу к нам прыслалі настаўніцу. *В. Старына.*

Настаяцца, дзс.—настояться. Настаёўся, пакуль палучыў грошы. *В. Старына.*

Настояць гною,—наделать, стоя в хлеве, навоза. Хай у хляве конь будзя: боляй гною настоіць. Мала нешта карова настояла гною. *В. Старына.*

Настрамак, мка, м. (пам. настрамачак)—небольшой, но высокий воз соломы или сена. Настрамак канюшыны накісіў. Добрыя два настрамачкі сена прывёз. *В. Старына.*

Настраміць, дзс.—настремить. Вылаяў яго, настраміў пярэд людзьмі, дык боляй ня будзя лазіць у садок. *В. Старына.*

Настырацца, дзс.—ссориться. Вот загародзімся, дык ня будуць лазіць у вагарод чужыя сьвіньня, куры й ня будам боляй настырацца с суседзьмі. Каму эта ахвота з

людзьмі настырацца? *В. Старына.*

Настыцца, дзс.—намерзнуться. Настыўся на двара, пайдуд пагрэюся ў хату. *В. Старына.*

Насунуць, дзс.—1) надвинуться (о туче). От насунала хмара—дасьць зараз дождж!—2) испортить воздух. Эта-ж ты насунуў—ды яшчэ маўчыць. *В. Старына.*

Насыпка, і, ж.—наволочка, в которую непосредственно насыпается пер'е. Рэдкія насыпкі, дык вылазіць с падушак пер'я. *В. Старына.*

Насыціць, дзс.—засластить воду медом. Насыцім міску вады ды будам есьці с хлебам. *В. Старына.*

Насыцьбаць, дзс.—настегать, нахлестать. За што ты дарам насыцьбаў хлапца майго пугаю? *В. Старына.*

Натаройкацца, дзс.—поспорить с кем несер'ёзно, но долго. Ідзі дамоў—натаройкаўся ўжо! *В. Старына.*

Натаўчы, дзс.—1) натолочь. У ступя вазьмі ды натаўчы маку. Натаўклі куцьці ступу.—2) сильно побить кого. Натоўк морду яму, аж чырвоная пацякла.—3) утомить сильно ноги. За дзень натоўк ногі, аж ня пацягнуць. *В. Старына.*

Натварыць, дзс.—начудить, наделать беды. Што-ж эта ты натварыў? будзя табе! *В. Старына.*

Наткнуцца, дзс.—наткнуться. У леся наткнуўся на воўка. *В. Старына.*

Натлуміць, ца, дзс.—1) накричать, ться. Сьціхні ты, мала натлумілася! (на дзіця).—2) натравить собакою. Сабакам добра натлуміў сьвіньню—боляй ня пойдзя на наш двор.—3) надуриться. Даволяй натлуміў галаву з імі. *В. Старына.*

Натрапіць, ца, дзс.—случайно напасть на что, попасться чему. Хадзіў, хадзіў па леся, чуць натрапіў на грыбэ. Каб натрапіўся які ахвотнік, прадоў-ба яму сваю камізэльку. *В. Старына.*

- Натрудзіць**, *дзс.*—переутомить член тела. Натрудзіў вельма руку, дык баліць. *В. Старына.*
- Натрымцеца**, *дзс.*—сильно надрожатся от страха. Ці мала я за сваім п'яніцаю натрымцелася?! *В. Старына.*
- Натуга**, *і, ж.*—напряжение, усилие. З вялікай натугі падарвоў жывот. *В. Старына.*
- Натужыцца**, *дзс.*—напрячэся. Ёк натужыўся добра, дык і вырваў кол. *В. Старына.*
- Натукаць**, *дзс.*—накричать на кого, набранить, притопывая ногами. Натукаў, натукаў на малога, дык і маўчыць. *В. Старына.*
- Натуліцца**, *дзс.*—наклониться, налечь на кого. Чаго ты натуліўся на міне, аж карак ірвеш? *В. Старына.*
- Натуляцца**, *дзс.*—1) наклоняться на кого. Ня натуляйся на міне. —2) набродиться. Колька ета ён натулеўся па сьвеця, аж страх падумаць! *В. Старына.*
- Натура**, *ы, ж.*—характер. Благой ён натуры чалавек. *В. Старына.*
- Натурбаваць-цца**, *дзс.*—утрудить, беспокоить, ться. Дарам толька чалавека натурбавоў. Ня вельмі што ты там натурбавоўся—работа ня цяжкая. *В. Старына.*
- Наўда**, *ы, ж.*—небольшая важность, небольшое умение. Лапці плесьці наўчыцца—ня наўда вяліка. Наўда вялікая мне, што ён начальнік! *В. Старына.*
- Наўдачу**, *прс.*—едва-ли. Наўдачу, ці застанам яго дома. *В. Старына.*
- Наўза**, *ы, ж.*—*гл.* Ноўза. У етум вульлі шмат наўзы. *В. Лядцо, Пух. р.*
- Наўзавадзь**, *прс.*—вскачь. Коні панесліся наўзавадзь. *В. Старына.*
- Наўзахапке**, *прс.*—наперебой. Наўзахапке ядуць ігрушы. Наўзахапке пахваталі яблыкi. *В. Старына.*
- Наўкос**, *прс.*—наискось. Граница йдзе наўкос. Прымай наўкос. *В. Старына.*
- Наўмысьля**, *наўмысьня*, *прс.*—умышленно, намеренно. Ета-ж наўмысьля зрабіў ён. Ня наўмысьня разбіў шклянку. *В. Старына.*
- Наўрад** (*ці*), *прс.*—вряд-ли. Наўрад ці будзя так, як кажаш. *В. Старына.*
- Наўскапыта**, *прс.*—галопом, вскачь. Ёк доў наўскапыта, аж пыл пакурэў! *В. Старына.*
- Наўскасяк**, *прс.*—наискось. Дарога йдзе наўскасяк. *В. Старына (Пр. Наўкос).*
- Наўскідаць**, *дзс.*—накласть, побить. Наўскідалі яму, коліка добра. *В. Старына.*
- Наўсьцяж**, *прс.*—цугом. К вянцу запраглі коні наўсьцяж. *В. Старына.*
- Наўцекі**, *прс.*—драла, давай удирать. Схапіў ды хутчэй наўцекі. *В. Старына.*
- Нахапаць-цца**, *дзс.*—нахватать, ться. Вуй колька ён нахапоў сабе яблыкаў! Лётаў па дварэ, нахапоўся ветру, а ціпер кашляя. *В. Старына.*
- Нахапіцца**, *дзс.*—неожиданно взяться туче, ветру. Ёк нахапілася хмара, дык усе барджэй за сена ўзяліся!.. Ёк нахапіўся віхар да стоў ірваць страху!.. *В. Старына.*
- Нахіляць-цца**, *дзс.* (*зак. нахіліць, -цца*)—наклонять, ться в сторону. Нешта ўсё сьцяна нахіляцца ў той бок, мусіць каменье пашло ўніз. Ашчэ нахілі сюды бярозу ды падрэжам. Плот саўсім нахіліўся, зараз абярняцца. *В. Старына.*
- Нахінаць-цца**, *дзс.* (*зак. нахінуць, -цца*)—нагибать, ться. Нашто нахінаць шмат ядра: ваду разьляеш. Ня нахінайся нізка—пралезаш. Ніжай нахіні галаву. Яблынка нахінулася ўніз. *В. Старына.*
- Нахлашч**, *прс.*—настежь. Нашто дзьверы расчыні ў нахлашч? *В. Старына.*
- Нахліпацца**, *дзс.*—наплакаться. Дзіця нет ведама колька нахліпалася, пакуль маці прышла. *В. Старына.*
- Нахмурыцца**, *дзс. безас.*—покрыться тучами. Нахмурылася на дождж. *В. Старына.*
- Нахмурыцца**, *дзс.*—насупиться. Чаго ты етак нахмурыўся, здарылася што нядобрая, ці што? *В. Старына.*

Нахураваць, дзс.—побраніць кого с криком. Нахуравоў на сваю бабу, дык сьмірнейшая стала. *В. Старына.*

Нацерабіцца, дзс.—наработаться, очищая ветки. Нацерабіўся за дзень, аж рукі баляць. *В. Старына.*

Нацерабіць, дзс.—наочищать веток (для топлива). Нацерабіў вазок галья. *В. Старына.*

Націраньне, я, н.—натирање. Хвэльчар доў нейкага націранья. *В. Старына.*

Нацухліць, дзс.—много намылить. Нашто етак шмат мыла нацухліў на рукі? *В. Старына.*

Нацухмоліць, -цца,—слишком много намылить, -тсья. Ёх, як нацухмоліўся! *В. Старына.*

Нацыркаць, дзс.—немного надоить молока. Із чарку нацыркала малака. *В. Старына.*

Нацэліцца, дзс.—наметиться. Ікраз быў нацэліўся по галава шпокнуць. *В. Старына.*

Нацэўнік, а, м.—манжетка, связанная из шерстяных ниток и плотно обхватывающая руку у кисти („цэўку“). Надзень нацэўнікі: цяплеі будзя ў рукі. Згубіўся адзін нацэўнік. *В. Старына.*

Нацягаць, -цца, дзс.—натаскать, -тсья. Усякага дабра нацягоў ат людзей. Нацягоўся за дзень, аж ног ня павалакчы. *В. Старына.*

Нацягваць, дзс. (зак. нацягнуць)—1) натягивать. На калёса трэба новыя шыны нацягваць. Адно калёса нацягнуў.—2) протягивать время (относит. кормёжки). Сена мала, дык прыдзецца нацягваць сечкаю. Хлеба ня лішня,—будам нацягваць прываркам. *В. Старына.*

Нацягіч, а, м.—бочарный инструмент для натягивания обручей. Німа нацягіча, чым нацягнуць абруч. *В. Старына.*

Нацяньке, прс.—напрямик. Кто ходзіць нацяньке, той губляя дзяньке. *Прык. В. Раўнапольле, Сьміл. р.*

Нацярушыць, -цца, дзс.—напоросить, -тсья. Па гумне нацярушыў

саломы. У малако нацярушылася сьмецьця. *В. Старына.*

Начальства, а, н.—начальник, начальство. Ня вялікая с цібе начальства! *В. Старына.*

Начаць, дзс.—начать. Кто начоў, хай той і канчая. *В. Старына.*

Начван, а, м.—1) насм., большое брюхо. Вываліў свой начван.—2) мальчик или девочка с большим животом. Ну, пашлі, начванэ, ат стала, хай людзі садзяцца! *В. Лядцо, Пух. р.*

Начварыць, дзс.—натравить собаками. Пастух начварыў сьвіньню сабакамі, каб ня ўцякала дамоў. *В. Старына.*

Начлег, у, м.—ночлег. Павялі коні на начлег. Некуды коні паўцякалі з начлегу. *В. Старына.*

Начлеж(зь)нік, а, м.—тот, кто водит лошадей на „начлег“. Начлежнікі стравілі маю канюшыну. Хлапчук падрос—будзя ўжо свой начлезьнік. *В. Старына.*

Начмуціць, дзс.—надурить. Начмуцілі яму, што й да суботы ня разбярэцца! *В. Старына.*

Начніцы, іц, мн.—бессонница. Излечивается различными заговорами у детей и взрослых.

„Зорачкі—сястрыцкі!
вазьміце надзеі начніцкі—
начныя, дзянныя, прыпадныя,
прыговорныя“.

З заговору ад начніцы ў дзяцей. *С. Навасёлкі, Пух. р.*

Начоўкі, вак, мн.—небольшое корыто для мытья и мойки белья. Памый галаву хоць у начоўках. *В. Старына (Пр. Ночвы).*

Начынка, і, ж.—фаршировка. На закуску была парасяціна з начынкаю. *В. Старына.*

Начыньне, я. зб.—различный инструмент. У майго бацькі ё ўсякага начыньня. *В. Старына.*

Начыняць, дзс. (зак. начыніць)—фаршировать. К вяліканьню начынілі парасё. Німа парасяці,—німа чаго й начыняці. *В. Старына.*

Нашапкавацца, дзс.—усердно напроситься, снимая шапку, умоляя кого о чем. Нашапкавоўся

- ён ці мала, пакуль дастоў сабе разок сянакосу! *В. Старына.*
- Нашаткаваць**, *дзс.* — нашинковать капусты. Нашаткавалі сялядзёўку капусты. *В. Старына.*
- Нашатырыцца**, *дзс.* (*прм.* нашатыраны) (станавіцца шатрóm). — 1) насторожыцца. Нечага конь нашатырыўся да ўсё ў бок пазірае. — 2) прыподняцца. Канюшына, ік высахла, дык уся чыста нашатырылася, аж на воз нельга класьці. Ціпер ячмень нашатыраны, хай атляжа, тады будам складаць. *В. Старына.*
- Нашвэндацца**, *дзс.* — натаскацца. За дзень даволяй нашвэндаўся. *В. Старына.*
- Нашкодзіць**, *дзс.* — навредить. Глядзі, каб там кот ня нашкодзіў у каморы. *В. Старына.*
- Нашпігаваць**, *дзс.* — назудить. Нашпігавоў каня, дык ня то што бяжыць, а, ік птушка, ляціць, *В. Старына.*
- Нашпыляць**, *дзс.* — настегать. Нашпылёў папруккі плаксуну етаму. *В. Старына.*
- Нашумець**, *дзс.* — побранить кого. П'яны ўваліўся ў хату, накрычоў, нашумеў на ўсіх ды пашоў. *В. Старына.* Троха нашумеў на малых, дык ня так дурэюць. *В. Старына.*
- Нашча**, *ком, прс.* — натошак. Ат самага ранку нашча. Я ашчэ нашчаком. *В. Старына.*
- Нашчапаць**, *дзс.* — мелко наколоть (дров, лучины). Нашчапоў за вецер пук лучыны. Нашчапай мне на комінак дробных дрэвак. *В. Старына.*
- Нашчэнт**, *прс.* — дотла, вдребезги. Нашчэнт град зьбіў ярыню. Нашчэнт разьбіўся гаршчок. *В. Старына.*
- Нашы**, — 1) члены одной семьи, старшие, младшие или равные, — когда они находятся в отдалении. Панясу нашым вады на поля. Нашы паехалі на сена. — 2) отдельный дом брата или племянника. Зьбегай к нашым, пазыч сярнічак. Маці нейдзя ў нашых гуляе. *В. Старына.*
- Нашыцца**, *дзс.* — натолпиться. Вот нашылася народу ў хату, аж ня прабіцца! *В. Старына.*
- Неакуратны**, *прм.* — неаккуратный. Якая-ж яна ня'куратная жанчына! *В. Старына.*
- Небалазе**, *прс.* — не хорошо, худо. За дурною галавою ды нагам небалазея. *Прык. В. Старына.*
- Небарака**, *і, м.* — страдалец, бедняга. Нагаравоўся ён там, нябарака! *В. Старына.*
- Невялікі**, *прм.* — небольшой. Нявялікая шчасьця с цібе. *В. Старына.*
- Негадзяшчы**, *прм.* — негодный. Нягадзяшчая ета дзерава на дошкі. *В. Старына.*
- Недавейкі**, *ек, мн.* — недоочищенное зерно. На таку асталіся нядавейкі. *В. Старына.*
- Недавёрак**, *рка, м.* (*польск. niedowiaręk*), — неверующий; скверный человек. Нядавярак еты ашчэ дзе заб'е на дарозы. *В. Старына.*
- Недагрызак**, *зка, м.* — недоеденный кусок. Ніхто тваіх нядагрызкаў есьці ня будзя. *В. Старына.*
- Недаедкі**, *каў, мн.* — недоеденные куски. Нядаедкаў накідалі цэлы стол. *В. Старына.*
- Недалёка**, *прс.* — недалеко. А ўжо нядалёка ехаць. *В. Старына.*
- Недалугі**, *прм.* — незадачливый, слабосильный. Пятрок нядалугі гаспадар. Нядалугая жанчына. *В. Матарова, Сьміл. р.*
- Недасол**, *у, м.* — недосоленное кушанье. Нядасол — на стол, а пярасол — пад стол. *Прык. В. Старына.*
- Недастатак**, *тку, м.* — недостаток. Сварка ў іх усё з нядастаткаў. Сена будзя нядастатак. *В. Старына.*
- Недатопак**, *пка, м.* — достаточно подношенная обувь. Еты нядатопак можна й вон выкінуць: саўсім слабы. Запраторылі мае нядатопкі некуды, й німа чага абуць. *В. Старына.*
- Недачоскі**, *аў, мн.* — недочесанный лён. З етых нядачоскаў нічога ня выйдзя. *В. Старына.*

Недзьдзе, *прс.* — где-то далеко. Ёк шпурнуў яго, дык аж недзьдзе апыніўся. *В. Старына.*

Нежык, *а, м.* — накіжная сыпь у дзяцей ад купання в злишком гарачей воде. Запарылі дзіцяці нежык (знач., от гарачей, парной воды появилась сыпь—нежык). *В. Старына.*

Незабаўка, *і, ж.* — отсутствие за-тяжки (во времени). Няззабаўка й самому туды схадзіць пагля-дзець. *В. Старына.*

Незгаворны, *прм.* — несговорчивый. От нязгаворны чалавек ён! *В. Старына.*

Нездалека, *і, аг.* — слабосильный. Бацька стары, а сын няздалека, дык і прападаю гаспадарка. *В. Старына.*

Нездаравака, *і, аг.* — постоянно не-домогающий. Адну дачку маям і тую няздаравака. Ёх сын—нейкі нездаравака. *В. Старына.*

Незір, *прс.* — без оглядки, не осма-триваясь. Пойдзеш ты ў міне, ча-лавеча, с хаты незір. *В. Ста-рына.*

Незнарок, *прс.* — ненарочно, не-умышленно. Нязнарок наступіў яму на нагу. Нязнарок штырхнуў яго. *В. Старына.*

Нейдзе, *прс.* — где-то. Нейдзя пала-жыў тапор ды забыўся. Нейдзя цягаюцца дзеці па вуліцы. *В. Ста-рына.*

Нейкі, *прм.* — какой-то. От нейкі дур-ніца ён. Нейкі нязнакомы чалавек. *В. Старына.*

Нейчы, *прм.* — чей-то. Нейчы чужы тапор узёў. Нейчаю чужую шапку надзеў. *В. Старына.*

Не'к, *прс.* = неяк — как-то. Не'к ня так яго выходзіць, як трэба. *В. Старына.*

Некалі, *прс.* — некогда. Некалі мне гуляць: трэба работу канчаць. *В. Старына.*

Некаліся, *прс.* — когда-то. Некаліся людзі добра будуць жыць. Нека-ліся тут пранцуз ваявоў. *В. Ста-рына.*

Некулька, *прс.* — несколько. Запла-ціў рубля й некулька капеек. *В. Старына.*

Нелады, *оў, мн.* — нелады, отсут-ствие согласия. Нялады ў іх з жонкаю, мусіць будуць разво-дзіцца. *В. Старына.*

Нельга, *прс.* — нельзя. Сюды нельга прайці: вельма гразь вялікая. *В. Старына.*

Нелюдзь, *і, аг.* — нелюдим. Нелюдзь нейкі — ніколі йс чалавекам ня за-гаворыць. *В. Старына (Пр. Ня-люднік).*

Нема крычаць (раўці), *нямым го-ласам крычаць* — сильно орать. Аж нема крычыць, ліха на яго! Нема раве, аж пярарываюцца. Ёк сталі яго гнесці, аж нямым го-ласам пачоў крычаць да прасіцца. *В. Старына.*

Немач, *ы, ж.* — болезнь, немощь. Немач нейкая успала на етых курэй: вот дохнуць ды й толька. Каб цібе немач ела! (*кляцьба*). *В. Старына.*

Ненавідны, *прм.* — ненавидимый. Нянавідны які ты хлопец. *В. Ста-рына.*

Ненажора, *ы, аг.* — ненасытный. Нянажору ету ня ўкарміць. *В. Старына.*

Ненарокам, *прс.* — ненарочно. Ня-нарокам выцяў яго. Нянарокам кажуць людзі. *В. Старына.*

Непагода, *ы, ж.* — непогода. У ета-каю няпагоду ніхто нікуды ня пойдзеш. *В. Старына.*

Непазорны, *прм.* — невзрачный. Ня-пазорны жбаночак — ня хачу й купляць. *В. Старына.*

Непакора, *ы, аг.* — непокорный, упрямец. Няпакора ета ня паслу-хая цібе, хоць ты яму німа ве-дама што... *В. Старына.*

Непарадак, *дку, м.* — беспорядок. У хаці няпарадак. *В. Старына.*

Непаслухмяства, *а, н.* — непослу-шание. Чаму-б яму ня зрабіць так, — але-ж, няпаслухмяства. *В. Старына.*

Непаслухмяны, *прм.* — непослуш-ный. Нейкія благія, няпаслухмя-ныя вашы дзеці. Няпаслухмяны хлапец. Няпаслухмяная дзяўчына. *В. Старына.*

Непаслушэнства, *а, н.* — непослуша-ние. Што ета за няпаслушэн-

- ства—бацькі ўжо ня хочаш слушацца?! *В. Старына.*
- Непераліўкі**, *прс.* (польск. *nie przelęki*)—не на шутку. Пачоў біцца, але боляй мужчын падбегла; — дык бачыць, што няпераліўкі—ды ходу. *В. Старына.*
- Нераст**, *у, м.*—метаніе ікры. Лінь пашоў на нераст. *В. Лядцо, Пух. р.*
- Нераставаць**, *дзс.*—метать ікру. Рыба ўжо пашла няраставаць. *В. Лядцо, Пух. р.*
- Нерат**, *а, м.*—особая сеть для ловлі рыбы і пціц. Папоўся ў нерат—ні ўзад, ні ўперад. *Прык.* Шчупака злавіў у нерат. Вярабейчык папоўся ў нерат. *В. Старына.*
- Несамавіты**, *прм.*—несамостоятельный, не имеющий внутренних достоинств. Нясамавіты чалавек ня ўмея гаспадарыць. Квас нейкі нясамавіты. *В. Старына.*
- Неспадзявана**, *прс.*—неожиданно. Няспадзявана прыехалі госьці. *В. Старына.*
- Неспадзяваны**, *прм.*—неожиданный. Прышоў к нам няспадзяваны госьць. Во й будуць табе няспадзяваныя грошы. Няспадзяваная гарэлка. *В. Старына.*
- Неспадобна**, *прс.*—не по вкусу. Хоць няспадобна, але трэба праўду сказаць. *В. Старына.*
- Неспакой**, *ю, м.*—неспокойствие. Адзін толька няспакой з малымі дзецьмі. *В. Старына.*
- Несыць**, *і, ж.*—нанасытний. Конь нейкая несыць: і есьць шмат і добра, а худы. *В. Старына.*
- Не'ткуль**, *прс.*—не откуда. Не'ткуль дастаць грошай, так і будам. *В. Старына.*
- Не'ткулькі**, *прс.*—неизвестно откуда. Не'ткулькі яна грыбоў насушыла. *В. Старына.*
- Нетшта**, *прс.*—весьма много, огромное количество. Нетшта народу з'ехалася на кірмаш. *В. Старына.*
- Неўмалотны**, *прм.*—со слабой урожайностью (что определяется во время молотбы). Авёс вялікі парос, але няўмалотны. Няўмалотная грэчка. *В. Старына.*
- Неўрадлівы**, *прм.*—неурожайный. Няўрадлівы еты год. Неўрадлівая лета. *В. Старына.*
- Неўсьцярога**, *і, ж.*—неосторожность. Няўсьцярога бяду робіць. *В. Старына.*
- Нехрысьць**, *і, аг.*—презр., некрещенный. Што ён бога баіцца, нехрысьць еты? *В. Старына.*
- Нехта**, *займ.* (пам. нехтачка)—кто-то. Нехта вінават, што ён гламазда, ня так зрабіў. Нехтачка прыдзя к нам. *В. Старына.*
- Нецярплівы**, *прм.*—нетерпеливый. Які-ж ты, дзяціна, няцярплівы! *В. Старына.*
- Нечвіць**, *і, ж.* *у аг. сэнсе*—прожора. От дзе нечвіць, ік ня ў сібe есьць ды есьць! *В. Старына.*
- Нечысьць**, *і, ж.*—презр., нечисть. Нечысьць есьць, ня памыўшы рук. У хаця нечысьць. Прысьнілася нейкая нечысьць. *В. Старына.*
- Нешпар**, *у, м.* (польск. *niezpróg, з лацінск. vesper*—вечер)—вечерня у католиков. Нашы пашлі ў касьцёл на нешпар. *В. Старына.*
- Нешта**, *займ.* (пам. нештачка)—нечто, что-то. Ну, нешта-ж да будзя з нашага суда! Хадзі, нештачка скажу табе на вуха. *В. Старына.*
- Нё'ж**, *выкл.*—а то как-же. Нёш як будзя!.. Нёш як ты думаяш! *В. Старына.*
- Неяк**, *прс.*—как-то. Вот неяк-жа ён ўмудрыўся дастаць сабе лесу на хату. *В. Старына.* (Пр. Не'к).
- Ніадсюль—ніадтуль**, *прс.*—ни отсюда—ни оттуда. Ніадсюль—ніадтуль наляцела бяда. *В. Старына.*
- Ніва**, *ы, ж.*—нива, пашня. Каб ніва радзіла, трэба яе добра абрабіць. *В. Старына.*
- Нівесць**, *прс.*—невесть, неизвестно. Нівесць, аткуль узялося ліха. *В. Старына.*
- Ні гадкі**, *прс.*—как ни в чем не бывало, как с гуся вода. Нарабіў кепства—і ні гадкі! *В. Старына.*
- Нідзе**, *прс.*—нигде. Нідзе й места ты ня знойдзяш сабе. *В. Старына.*

- Ні званьня**, прс. — совершенно ничего. Ні званьня ня 'сталосся, нічога. *В. Старына.*
- Нізіна**, ы, ж. — низменность. Самая нізіна, дык і замачыла жыта. *В. Старына.*
- Нізка**, і, ж. — связок небольших предметов: грибов, бус и пр. Насушылі тры нізкі добрых грыбоў. Купіла нізку пацяркак. *В. Старына. (Пр. Вясло).*
- Нікаць**, нігаць дэс. — высматривать, искать, быстро вертя головой. Вот дзяўчына — наўчылася ат мацяры нікаць! *В. Крамяні, Пух. р. Чаго ты там нігаеш на паліцы. В. Старына.*
- Нікодым**, у, м. — паникадило. Запалілі большы нікодым, што пасярод царквы. *С. Дукора, Сьміл. р.*
- Ніколі**, прс. — никогда. Ніколі дамоў ня позна. Ніколі етак ня было, мусіць і ня будзя. *В. Старына.*
- Нікуды**, прс. — никуда. Нікуды ня пайду, дома буду. *В. Старына.*
- Німа**, адмоўе — нет. Німа хлеба — жаніся, німа дроў — будуйся. *Прык. В. Лядцо, Пух. р.*
- Німа ведама** — невесть (кто или что). Надзейся, ік німа ведама хто. *В. Старына.*
- Німа чаго** — нечего, не следует, не стоит. За ета сьпірацца німа чаго. *В. Старына.*
- Німашака** (пам. німашачка), — гл. Німашака цюцюну закурыць. Вашага нічога ў міне німашачка. *В. Старына.*
- Німа што**, — гл. Німа чаго. На ета глядзець німа што, рабі як трэба. *В. Старына.*
- Ніт**, у, м. (мн. нітэ) — 1) часть ткацкого станка. Прытачыла ніт на тры пасмы. — 2) железный болт. Бальку ўзялі на нітэ, каб ня пакалолася. У калёса доў добрыя нітэ. *В. Старына.*
- Ніўзаметку**, прс. — незаметно. Ніўзаметку выкідалася дзіця. *В. Старына.*
- Ніц**, прс. — ничком. Дзіця кінулася ніц. Упоў пярэд ім ніц. *В. Старына.*
- Ніцалаза**, ы, ж. — ницелоз, ива ползучая (*Salix repens L.*). З ніцала-

лазы — добрыя венікі. *Пас. Дубраўка, Пух. р.*

Ніцма, прс. — стремглав. Дзэці кінуліся ніцма да дому. *В. Голацак, Сьміл. р.*

Нічагусенькі, нічагуткі, прс. — 1) ласк. ничего. Круп нічагусянькі ня'сталосся. Усё пярэвалі — нічагуткі німа, хоць зубы на паліцу кладзі. — 2) в см. хорошо. А дарма: болька заживе й нічагусянькі будзя. Нічагуткі — па етуй бядзе жыў будзяш. *В. Старына.*

Нішчымы, прм. — неприправленный, постный (о еде). Зварыла квасу нішчымнага. Капуста нішчыменная — і есьці ня хочацца яе. *В. Старына.*

Нішчыць, -цца, дэс. — уничтожают, истребляют, -ться. Ня глядзіць ён гаспадаркі, нішчыць яе. Што ета будзя: ета-ж усё нішчыцца, зводзіцца с сьвету?! *В. Старына.*

Ніяк, прс. — никак. Ніяк нельга падняць рукі. *В. Старына.*

Ногаць, ногця, м. — ноготь. Ён дзярэцца ногцямі, ік кот кіпцюрамі. *В. Старына.* У яго с-пад ногця гразі ня дастаняш. *Прык. С. Навасёлкі, Пух. р.*

Ножынкi, нак, мн. — ножницы. Малога абстрыглі ножынкамі, ік авечку. *В. Старына.*

Нокаць, дэс. — погоняць лошадей, говоря „но“. Нокай на каня, хай трухая. *В. Старына.*

Нораў, нораву, м. — упрямый характер с капризами. Выганю, чалавеча, увесь нораў с цібе! *В. Старына.*

Ноўза, ы, ж. — соты, не занятые медом, но годные. Трэба ўкласьці ў пусты вуляй ноўзы, мо' сядзярой. *В. Старына (Пр. Наўза).*

Ноч, ы, ж. — ночь. У ночы прыехалі дамоў. Якая ноччу язда! *В. Старына.*

Ночвы, ваў, мн. — корыто для мойки белья. Налі лыгоўкі ў ночвы ды намачы сарочкі. *В. Старына. (Пр. Начоўкі).*

Ношка, і, ж. — охалка сена или соломы, что несут на плечах. Навязоў ношку мурагу, чуць узняць. *В. Старына.*

Нуда, *ы, ж.* — тоска, печаль. Напала нейкая нуда на яго, нічога й есьці ня бярэ. З нуды аж вошы нашлі па ём. *В. Старына.*

Нудзіцца, *дзс.* — тосковать, горевать. Бяз бабы стоў нудзіцца чалавек. *В. Старына.*

Нудзіць, *дзс. безас.* — тошнить. Стала нудзіць: мусіць, нешта йзьзеў гнюсоя. Ці ня'д грыбоў етых толька міне нудзіць. *В. Старына.*

Нудна, *прс.* — тоскливо, печально. Ведама, дзяўчына маладая: нудна ёй цэлы дзень у хаця сядзець. *В. Старына.*

Нукаць, *дзс.* — говорить „ну“. Нечага нукаць. *В. Старына.*

Нутро, *а н.* — внутренности. От смашная, аж па нутры пакацілася! Гарэлкаю ўсё нутро папсаваў. *В. Старына.*

Нутрэц, *раца, м.* — жеребец со скрытым внутри одним яйцом, или у которого осталось одно яйцо после кастрирования. Нутрэц пазаядоў усіх чыста коняй. К нутрацу баюся й падходзіць: ашчэ заб'е. *В. Старына.*

Ныгаць, *дзс.* — перебирать еду, тыкать в нее. Яешні яму дала, а ён ныгая, ня хоча есьці. Парасята ня ядуць, а толька ныгаюць. *В. Старына.*

Ныдзець, *дзс.* — паршиветь, худеть. Ныдзяюць нешта парасята, саўсім блага ядуць. Ныдзяла, ныдзяла сьвінка ды й здохла. *В. Старына.*

Нырпаліць, *дзс.* — быстро бросать взгляды, высматривая. Як нырпаліць яна вачамі па куткох! *В. Крамяні, Пух. р.*

Ныць, *дзс.* — ныть, щемить. Аж сэрца ныя, ік падумаяш пра ета няшчасця. Усё ўсярэдзіна, баліць. *В. Старына.*

Нэндза, *ы, ж. (польск. nędza).* — нужда, горе. Напала на цібе нэндза нейкая, што аж рукі склоў. *В. Старына.*

Нэндзіцца, *дзс.* — горевать, печалиться. Нэндзіцца ён, а чаго — і сам ня ведае. Нэндзіцца дзіця німа ведама чаго. *В. Старына.*

Нэндзны, *прм. (польск. nędzny)* — печальный. Нешта ты сягонья нэндзны: ці табе трэба што, ці баліць у цябе што? *В. Слонишча, Шацк. р.*

Нэньчыць, *дзс.* — плакаться. Чаго вы, дзеткі, нэньчыць? *В. Слонишча, Шацк. р.*

Нюхаўка, *і, ж.* — презр., нос. Паб'ю ўсю нюхаўку табе. *В. Старына.*

Нябога, *і, ж.* — племянница. Нябога пазвала міне на вяселья. Пайду к нябозя пасабляць касіць. *В. Старына.*

Нябож, *а, м.* — племянник. Нябож убачыў міне на месця ды напай гарэлкаю. *В. Старына.*

Нябошчык, *а, м. (пам. нябошчычак) (польск. nieboszczyk)* — покойник. Нябошчыка ўжо абмылі, будуць надзяваць ды ў труну класьці. Бывала, бацька нябошчычак што ні возьма, дык уся зробіць. *В. Старына.*

Нябошчыца, *ы, ж.* — покойница. Маці нябошчыца ня блага была. *В. Старына.*

Нявейка, *і, ж.* — невоенный хлеб. Ядуць нявейку, а багатырэ завуца! *В. Старына.*

Нявехна, *ы, ж. (пам. нявехначка)* — невестка. Ну й нявехна ў цібе блага: грызіцца кажды дзень. Ёмкая работніца наша нявехначка. *В. Старына.*

Нявольнік, *а, м. (жан. нявольніца)* — невольник. Якая я ў цібе жонка, калі я ў цібе нявольніца: ўсё ат міне хаваяш пад замком. *В. Старына.*

Нявыдоба, *ы, ж.* — *гл.* Няўдобица. Зямлі шмат у Старыня, але адна нявыдоба, надта ня разжывеся. *В. Старына.*

Нягоднік, *а, м., нягодніца ы, ж.* — негодяй, -йка. Нягоднік еты толька шкоду людзям робіць. Пачакай-жа, нягодніца, ня паслухайся ты міне ашчэ раз! *В. Старына.*

Нягодны, *прм.* — скверный, злой. От які нягодны хлопец: каждага ён зачпіль, нікога ня прапусьціць! Нягодная дзяўчына яна, — набрахаць на другіх умея! *В. Старына.*

- Нягоцька**, і, ж. — плохая, дождливая осенняя погода. Кепская сяголята восень: скрозь нягоцька, моцьць, німа як і картоплі выбіраць. *В. Старына.*
- Нядбайнік**, а м., нядбайніца, ы, ж. — нерадивец, нерадивица. Малады, здаровы мужчына, а які нядбайнік: ані нічога ня хоча рабіць. Які мужык нядбайнік, такая й яна нядбайніца. *В. Старына.*
- Нядбалы**, прм. (польск. niedbały) — нерадивый, небрежный. Такі нядбалы: ні за што ня хоча й рук зачапіць. *В. Старына.*
- Нядоля**, і, ж. — недоля, неудача. Усё нядоля мая робіць так. *В. Старына.*
- Нядошліца**, ы, ж. — недоросль, недоразвившаяся слабая женщина. Такая нядошліца ня гадзіцца на работу. *В. Бор, Сьміл. р.*
- Нядошлы**, прм. — недоразвившийся, слабый. Ведама, нядошлы: яму ўсё ня пад сілу. *В. Старына.*
- Нядуж**, скар. прм. — болен. Стары нешта стоў нядуж. *В. Старына.*
- Няёмка**, прс. — неудобно, стеснительно. Няёмка тут сядзець. Няёмка самому пачынаць гаварыць. *В. Старына.*
- Нязграбны**, прм. — неизящный, некрасивый, неуклюжий. Нязграбныя твае рукі. Нязграбныя-ж ты зрабіў калёса! *В. Старына.*
- Няздара**, ы, аг. — неимеющий дара (способности) к чему. Няздара эта й кліна ня завострыць палюдзку. *В. Старына.*
- Нязьлюбіць**, дзс. — возненавидеть. Нязьлюбіла яна свае падчарыцы. Карова нязьлюбіла цяляці ды ня дае йссаць. *В. Старына.*
- Някемны**, прм. — непамятливый. Някемны-ж ты, чалавеча, — сам хаваю ды ня ведае дзе! *В. Старына.*
- Нялёгкая**, ж. — злая сила. Нялёгкая прынесла яго суды! *В. Старына.*
- Нялішкі**, у сэкс прс. — не особенно много. Пазычыў-ба табе хлеба, але ў самога нялішкі. *В. Старына.*
- Нялюднік**, а м., нялюдніца, ы, ж. — нелюдим, -мка. Удоўся ней-

кі нялюднік, што людзей баіцца. Нялюдніца тая баіцца й с хаты выткнуцца. *В. Старына (Пр. Нелюдзь).*

- Нямаль**, прс. — едва. Нямаль усе грошы выдаў. *В. Старына.*
- Нямыцька**, і, аг. — замарашка. Нямыцька, ідзі памыйся, тады будзеш есьці. *В. Старына.*
- Нянаракам**, прс. — гл. Ненарокам. Эта ён нянаракам табе зрабіў. *В. Карзуны, Сьміл. р.*
- Няпроўда**, ы, ж. — неправда. Няпроўда ты кажаш, ня етак яно было. *В. Старына.*
- Няпрыменна**, прс. — непременно. Глядзі-ж, няпрымянна зрабі мне эта! *В. Старына.*
- Няпрытомны**, прм. — беспамятный, бессознательный. Бегаю, ікняпрытомны. *В. Старына.*
- Няпрыхотна**, прс. — неприлично. Не'к няпрыхотна, каб стол быў у сьвята ня засланы. *В. Старына.*
- Няпэўны**, пам. — ненадежный. Ён няпэўны чалавек: сказоў, але можа й ня зрабіць. Дарога ціпер цяраз раку няпэўная. *В. Старына.*
- Нярана**, прс. — поздно. На дварэ, мусіць, ужо нярана: трэба йці статку даваць. Нярана ўжо — пара дамоў ехаць. *В. Старына.*
- Няраха**, і, ж. — неряха. Узёў замуж нейкаю нярахоу: у хаця гразі па вушы. *В. Старына.*
- Нясовесны**, прм. — бессовестный. Які нясовясны ён чалавек: пазычыў грошай ды ня хоча аддаваць. *В. Скобраўка, Пух. р.*
- Нясусьветны**, прм. — не виданный „светам“ — людьми. Шэльяма еты нясусьветны, ашчэ хоча судзіцца са мною. Гультай ты нясусьветный! *В. Старына.*
- Няўдалы**, прм. — неудачный. Няўдалы наш лён. Няўдалая пшаница. *В. Старына.*
- Няўдача**, ы, ж. — 1) неудача. Раз будзя няўдача, два, а трэйці мо' й павязе. — 2) незавидные, неказистые парень или девица. Папоўся мне жаніх, нейкая няўдача, — што я з ім буду рабіць?

В. Старына. За няўдачу даюць прыдачу, а добрую й так возьмуць. *Прык. С. Амельна, Пух. р.*

Няўдобица, і, ж. — неудобная земля. Цяжка жыць тут: зямля — адна няўдобица. *С. Навасёлкі, Пух. р.*

Няўжо, няўго, пытацьне, — неужели. Няўжо ета проўда? — А няўжо-ж як!.. — *В. Старына.* Няўго-ж ніхто нічога на ведае? *В. Клятное, Пух. р.*

Няўздолец, дзс. — не иметь силы одолець. Бацька ўжо наўздоля цібе выцяць. *В. Старына.*

Няўмека, і, аг. — неумелый. Раз няўмека, дык і ня барыся за работу, каб сапсаваць. У няўмекі — рукі калекі. *Прык. В. Старына.*

Няумысьля, прс. — неумышленно. Няумысьля зрабіў так. *В. Старына.*

Няўпамкі, прс. — не в память. Мне ета нешта й няўпамкі. *В. Старына.*

Няўпраўка, і, ж. — невозможность управиться с чем. Аднаму ў гаспадарца няўпраўка. Ашчэ с сенам няўпраўка. *В. Старына.*

Няўрокам, прс. — не на сглаз, чтобы не сглазить. Няўрокам кажучы, вам на скаціну шанцуя. *В. Старына.*

Няўшкоду, прс. — так и следует, не во вред. Абсудзілі — і няўшкоду злодзяю. *В. Старына.*

Няхай, дапамож. — пусть, пускай. Усё няхай ды няхай, — ды так яно й асталося няробляная. *В. Старына.* Няхай — нядобры чалавек. *В. Капейна, Сьміл. р.*

Няхват, у, м. — недостаток. Корму будзя няхват. *В. Старына.*

Няхлюства, а, н. — неряшливость. Кароста яго заела, — а ўсё няхлюства. *В. Старына.*

Няхлюя, і, аг. — неряха. Вот няхлюя — ходзіць ня муўшыся. *В. Старына.*

Няхрышчаны, прм. — некрещенный (о детях). Дзіця памерла няхрышчаная. *В. Старына.*

Няхрышчоны, прм. — некрещенный (об иноверцах). Туркі — няхрышчоныя й ашчэ шмат ё няхрышчоных. *В. Старына.*

Няць веры — верить. Ня хочу няць веры етаму. Ня йму табе веры ні на грош. *В. Старына.*

Нячystая сіла — злой дух. Нячystая сіла цібе прынесла сюды. Прыгнала яго нячystая! *В. Старына.*

Няядкі, прм. — не аппетитный. Няядкая сена ані: конь і ў рот браць ня хоча. *В. Старына.*

О.

О-о, выкл. — о-о. О-о, я ня то абы хто! *В. Старына.*

О-ё-ёй! *выкл.* — ай-ай-яй! О-ё-ёй, які ты разумны ў міне нашоўся! *В. Старына.*

Ой-вой, выкл. — ой, ой. Ой баліць,

ратуйця! *В. Старына.*

От, дапамож. — вот. От табе й на — усё яго панства прапала! *В. Старына.*

Охо-хо! *выкл.* — ох. Охо-хо, старасьць ня радасьць! *В. Старына.*

П.

Паабедаць, дзс. — плотно закусить. Калі па'бедалі, дык сабірайцяся ехаць. *В. Старына.*

Паабураць, -цца, дзс. — попрокидывать, -ться; пообрушать, -ться. Вецяр па'бураў платэ. Бабкі за гумном па'бураліся. *В. Старына.*

Пааддыхаць, дзс. — поиздыхать. Пагібяль на іх, нешта па'ддыхалі нашы парасята. *В. Старына.*

Пааджымаць, дзс. — помыть в первой воде грязное бельё. Па'джымала ў цёплай вадзе плацьця. *В. Старына.*

Паадкідаць, -цца, дзс. — поотбрасывать, -ться. Па'ткідай сьнег ад ганку. Уся гліна па'дкідалася, што ляпілі. *В. Старына.*

Паадсыпацца, дзс. — гл. Пааддыхаць. Па'тсыпаліся, ліха на іх, усе нашы пылянята! *В. Старына.*

Паакочвацца, *дзс.* — оягніцца (об овцах). У Халімонавых па'кочваліся ўсе авечкі. Па'кочваюцца й нашы, ік прыдзя пара. *В. Старына.*

Паараць, *дзс.* — вспахаць. На зіму па'ралі, ціпер будам малаціць. *В. Старына.*

Паарыштоўваць, *дзс.* — арэстовать многіх. Усіх зладзеяў па'рыштоўвалі ды атправілі ў Мінск. *В. Старына.*

Паатручваць-цца, *дзс.* — поотравліваць, -цца. Мышы, мусіць, па'тручваліся: ня чуваць нешта. *В. Старына.*

Пабажыцца, *дзс.* — побожыцца. От маньцель — ашчэ и пабажыўся! Яму пабажыцца, ік сьвіньні перднуць! *В. Старына.*

Пабак, *ж, м.* — недлінная толстая веревка для прыцэплення к хомуту лошади плуга, бороны, дышла молотилки; бывает обыкновен. в паре. Парвоўся адзін пабак. Доўга прывязаў ты пабаке. *В. Старына.*

Пабаранаваць, *дзс. (прм. пабаранованы)* — поборонить. Два разы пабаранаваў сваю картоплю. Як ета пабаранавана, ік на сьмех! *В. Старына.*

Пабасьці-ціся, *дзс.* — поколоть, -цца крапивою. Ня йдзі сюдэю: тут ногі аб крапіву пабадзеш. Гольмі рукамі ня рві травы: пабадзешся аб крапіву. *В. Старына.*

Пабацькаўскі, *прс.* — поотцовски. Рабі ты пабацькаўскі, дык будзеш жыць на сьвеця. *В. Старына.*

Пабачыць-цца, *дзс.* — повидать, -цца. Пабач, што тут робіцца. Яны хочуць, каб як пабачыцца. *В. Старына.*

Пабегчы, *дзс.* — побежать. Надзеўся аж ня пабегчы. Дзяўчата пабеглі ў грыбэ. *В. Старына.*

Пабэдаваць, *дзс.* — погоревать. Пабэдавалі троху ды й толька таго. *В. Старына.*

Пабіцца, *дзс.* — 1) побиться, расколаться. Пабілася новая місачка. — 2) подрацца. Хлапцэ за невашта пабіліся. *В. Старына.*

Пабіць на раны — поделаться от неизвестной причины язвам, ранам. Чыста ўсю нагу пабіла на раны. *В. Старына.*

Паблажэць, *дзс.* — 1) испортиться. Нешта ён паблажэў, уперад быў лепшы. — 2) похудать. Паблажэла наша дзеўка посьля хваробы. *В. Старына.*

Паблішчаць у вочы, — поторчать пред глазами. Паблішчыць у вочы ды пойдзя. *В. Старына.*

Паблутаць-цца, *дзс. (прм. паблутаны)* — попутать, помять. На што ты паблутаў пражу ў кроснах? Паблуталіся ніткі. Ат сьценкі ўвесь лён паблутаны. *В. Старына.*

Пабожаму, *прс.* — по-божески. Трэба мець совасьць, трэба рабіць пабожаму! *В. Старына.*

Побольшаць, *дзс.* — увеличиться. Шмат пабольшаў дзянёк. Ноч ужо пабольшала. *В. Старына.*

Побольшыць, *дзс.* — увеличить что. Сьвітка мала: трэба яе пабольшыць. Каб як шапку пабольшыць, ашчэ троха панасіў-ба. *В. Старына.*

Пабоўтаць (плацьце), — помыть, болтая в воде, бельё. К калодзіжу трэба несці пабоўтаць плацьця. Аж у двух вадах пабоўтала плацьця. *В. Старына.*

Пабрахаць, *дзс.* — полаять. Сабака пабрэша ды сьціхня. — 2) наговорить ругательства. Ты маўчы лепей: ён пабрэша ды пойдзя. *В. Старына.*

Пабрыціць-цца, *дзс.* — побрить, -цца. Пабрыціў вусы, каб у рот ня лезлі. Ці ня сам ты етак пабрыціўся, што каля вуха валасэ тарчаць? *В. Старына.*

Пабудаваць, *дзс.* — построить. Зарабіў сабе грошай ды пабудаваў новаю хату. *В. Старына.*

Пабукаца, *дзс.* — постукацца лбами (о баранах, козлах). Хай пабукаюцца баранэ. Казельчыкі пабукаліся. *В. Старына.*

Пабуцьвець, *дзс. (прм. пабуцьвеўшы)* — подгнить от сырости. Пабуцьвеля барвеньня, лежачы на

- дажджы. Пабучьеў зруб у калодзіжы. Етыя дошкі ня тавар:— пабучьеўшыя. *В. Старына.*
- Пабучнець, дзс.**—потолстеть от лучшего питания. Ёк сталі лепяй каровя даваць, дык атразу паправілася, пабучнела. *В. Старына.*
- Пабэрдзаць, пабэрсцаць, дзс.**—неаккуртно что сделать: сжать, сгрести, скосить и т. д. Ну й панчоxu ты робіш: вочкі ўсяроўна, як куры пабэрдзали! *В. Дайнава, Пух. р.* Нячыста пажалі: пабэрсалі з большага ды й толька. *В. Старына.*
- Пабялянне, я, н.**—полуда чугуной посуды. Ад гаршка отстала пбялянняя. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Павадок, дка, м.**—уменьш. поवाद. Німа павадка, чым увязаць мяшке. Пры вобрыці кароткі павадок. *В. Старына.*
- Павадыр, а, м.**—вожак (нищих). Ён-жа малым быў у староў за пвадыра, а ціпер гаспадар. *В. Старына.*
- Пвадыроў, прм.**—принадлежащий „пвадыру“. Ета старцава, а ета пвадырова торба. Пвадыроў кій. *В. Старына.*
- Пважаць, дзс.**—уважать. Етакага чалавека ўсе пважаюць. *В. Старына.*
- Пвала, ы, аг.**—поваленное бурей дерево; перен.—лежебок. Пвала ета ляжыць цэлы дзень. Ляжыць, ёк пвала. *В. Старына.*
- Пвалаводзіць, дзс.**—поводить за нос. Ці мала ён ашчэ міне пвалаводзіў, пакуль аддоў грошы! Пвалаводзілі нас здрава, пакуль дабіліся толку. *В. Старына.*
- Пвалакці, ціся, дзс.**—потащить, -ться. Вот цяжкоя бярвіно: аднаму чуч пвалакці! Адзін етага воза ня пвалачэш. Вэнь кабыла пвалаклася ў шкоду. *В. Старына.*
- Пвалаць, дзс.**—(польск. powołać), 1) позвать, попросить. Ёк пвалаюць, дык пайду на вяселья.— 2) потребовать. Хвадзея ў міліцу пвалалі. *В. Старына.*
- Пвалаіна, ы, ж.**—гл. Пвала. Выцягнулі з балота пвалаіну, *В. Вострава, Сьміл. р.*
- Пваліць, -цца, дзс.**—повалить, -ться. Ён міне ня пваліць. Ішоў ды пваліўся. *В. Старына.*
- Пвалодаць, дзс.**—осилить. Вот дзе калода: удвух яе ня пвалодаць, каб палажыць на калёса! *В. Старына.*
- Пвалтузіць, -цца, дзс.**—потаскать что, потаскаться с кем в драке. Парасюк пвалтузіў пасьцелку. Мужчыны пвалтузіліся загрудкі. *В. Старына.*
- Пвалэндацца, дзс.**—поканителиться, потягаться. Ці мала я пвалэндаўся з етым судом? хай яго парад! *В. Старына.*
- Пварачвацца, дзс.**—бывать, ходить где. А ён часьцяком тут пварачвацца. *В. Старына.*
- Пварочаць, дзс.**—гл. Пварушыць. Пварочалі сена, каб лепяй сохла. *В. Старына.*
- Пварочацца, дзс.**—повозвращаться. Шмат хурманак паехала ў Рудзенск па соль, ды пварочаліся пустыя. *В. Старына.*
- Пвартаваць, дзс.**—посторожить. Пвартуй, браток, за міне адну ноч коняй! *В. Старына.*
- Пварушыць, дзс.**—поворошить. Каб трошка пварушыць канюшыну, дык сягоння за дзень і прасохла-б. *В. Старына.*
- Пвар'янецць, дзс.**—посойти с ума. Пвар'яцялі вы, ці што? што вы робіця? *В. Старына.*
- Пвахтаваць, -цца, дзс.** (прм. пвахтованы)—нарушить определенное положение. Пвахтавоў шула, дык варота ня прыстаюць. Паскідаяцца, бо кола пвахтавалася. Балька пвахтована—ціпер трудна яе будзя зьняць. *В. Старына.*
- Пвашаваць, дзс.**—глубоко порыть. Чужыя сьвіньня пвашавалі картоплю за гумном. *В. Старына.*
- Пвек, прс.**—вечно, во-век. Пвек ня забуду твае ласкі. *В. Старына.*
- Пвеньдзіць, -цца, дзс.** (прм. павенджаны)—покоптить, -ться. Пвеньдзілі сьцягняке к сьвяту. Каўбасы блага пвеньдзіліся. Прадоў павенджаны куньяк. *В. Старына.*

Павесма, *ы, ж.*—мера льна, равная 6 „ручайкам“. Пастуху далі павесму лёну. *В. Матарова, Сьм.л. р.*

Паветрая, *аі, ж.*—мор, поветрие. Каб на цібе паветрая найшла с такім чалавекам. І паветраі німа ня яго! *В. Старына.*

Павець, *і, ж. (пам. паветка)*—навес для складкі дров, а такжэ і хозяйствен. інвентаря. Усю павець завалілі дрывамі да карчамі. Закаці калёса пад павець. Барана пад паветкаю. *В. Старына.*

Павіваць, *дзс. (зак. павіць)*—перевивать третьей веревочкой свитую веревку или кнут. Павівая вяроўку, каб крэпкая была. Паві мне пугу, ты лепяй умеяш. *В. Слотышча, Шацк. р.*

Павідлівы, *прм.*—завистливый. Ай які-ж ён павідлівы: што ўбачыць, усё каб яму! Павідлівая яна жанчына. *В. Старына.*

Павідна, *павінна, прс.*—должно. Павідна быць усё добра. Павінна свайго аўса хваціць на насённыя. *В. Старына.*

Павіднець, *дзс.*—посветлеть. На дварэ троха павіднела. Павіднелі ночы. *В. Старына.*

Павінен, *прм. скар.*—вынужден, должен. Павінен зараз Цімох сюды прыці. Яна ашчэ павінна нас там чакаць. *В. Старына.*

Павітацца, *дзс.*—поздороваться. Ня хоча ён і павітацца са мною, мусіць—срдзіт. *В. Старына.*

Павітуха, *і, ж.*—повивальная бабка. Марына ўжо пашла ў павітухі. *В. Старына.*

Паводка, *і, ж.*—полноводье. Паводкаю падняло сена іс пакосаў. *В. Старына.*

Павойкаць, *дзс.*—поохать. Павойкала яна, ік схапіў жывот яе! *В. Старына.*

Паволі, *прс.*—не спеша. Паволі едзь, ня разганяйся надта! *В. Старына.*

Павоўчаму, *прс.*—поволчьи. Наш сабака павоўчаму выя. *В. Старына.*

Павук, *а, м.*—1) паук. Вэньдзяка павук злавіў муху ды смочка яе.—

2) павлин. У Дукоры ў саўхозя водзяцца павуке. *В. Старына.*

Павучыньне, *я, зб. н.*—паутина. У хаця чоршта павучыньня вісіць. *В. Старына.*

Павывучваць, *-цца, дзс.*—повыучить, -ться. Павывучваў ён сваіх дзяцей, ік падрастуць, ня будуць клясьці. Усе сынэ яго павывучваліся: хто на каваля, хто на шаўца. *В. Старына.*

Павыкасоўваць, *дзс.*—повычеркнуть. Павыкасоўвалі ўсіх, толька пяцёх пакінулі ў сьпіску. *В. Старына.*

Павытузваць, *дзс.*—повыдернуть. Дзеці ўсю брушку павытузвалі з град. Каб с цібе зубы паватузвала! *В. Старына.*

Павыцягваць, *-цца, дзс.*—повытащить, -ться, издохнуть. Павыцягвалі дохлых кацянят у яму. Каб яны павыцягваліся, такія парасяткі! *В. Старына.*

Павярнуцца, *дзс.*—повернуться. У хаця цесна, німа дзе й павярнуцца. *В. Старына.*

Павярнуць, *-цца, дзс.*—поворотить, -ться. К сабе павярні каня. Надзеўся, аж ня павярнуцца. *В. Старына.*

Павячэраць, *дзс.*—поужинать. Павячэраем ды атразу спаць паляжам. Павячэраўшы, прыду к вам. *В. Старына.*

Пагабляваць, *дзс. (прм. пагаблёваны)*—постругать рубанком. Пятрок пагаблявоў свае лаўкі. Зуслончык пагаблёваны. *В. Старына.*

Пагадзіць, *дзс.*—пообождать. Пагадзі з мінуту—зараз прыду. Твой пагадзі, як яго пачакай. *Прык. В. Капейна, Пух. р.*

Пагадзя, *прс.*—обождавши. Троха пагадзя, заходзь па міне ды пойдам разам. *В. Старына.*

Пагаласіць, *дзс.*—поголосить. Ой пагаласіла яна па свайму мужыку! *В. Старына.*

Пагалець, *дзс.*—обеднеть. Пагалелі яны, ліха іх матары, картоплі й тае німа! *В. Старына.*

- Пагалоўшчына**, *ы, ж.*—подушная подать (от времени крепостного права). За паншчынаю плацілі пагалоўшчыну. *В. Старына.*
- Пагаманіць**, *дзс.*—1) поговорить. Мужчыны пагаманілі ды разышліся.—2) побранить слегка. Троха пагаманіў на этага шэльму, а боляй што ты яму зробіш. *В. Старына.*
- Паганашыць**, *дзс.*—ощипать до чиста. Бяз пары дзеці паганашылі ўсе яблыкі. *В. Старына.*
- Паганец**, *нца, м.*—скверный, мерзкий человек. От такі-ж паганяц еты хлопяц: пастаянна ўвядзецца с канём у шкоду! *В. Старына.*
- Паганы**, *прм.*—скверный, мерзкий. Які паганы чалавек ён: ні за што з ім ты ня згаворыся! *В. Старына.*
- Паганяты**, *ага, м.*—погонщик. Які с цібе паганяты, калі ты ня ўмеяш на каня пугаю махнуць! *В. Старына.*
- Пагарэлае**, *ага, як ім. н.*—нищенство-вание по причине пожара. Цэлаю восянь усе езьдзяць на пагарэлая. Ік настаня тоя лета, дык усё на пагарэлая ходзяць ды ходзяць. *В. Старына.*
- Пагаспадарыць**, *дзс.*—похозяйничать. Ня доўга пагаспадарыў ён: хутка памёр. *В. Старына.*
- Пагатове**, *прс.*—тем более. Ён і пагатовя ня пойдзя, калі яму ашчэ й ня сказалі. *В. Старына.*
- Пагібель**, *і, ж.*—1) гибель. Пагібляль на яго найшла: ад жывата кончыўся.—2) в смысле наречия: весьма много. А ягад у леся—пагібляль што іх робіцца! *В. Старына.*
- Пагінуць**, *дзс.*—погибнуть. Пагінулі нейдзя ў траве пыляята. Пагінулі агурке ат мароза. *В. Старына.*
- Пагледзіць**, *паглядзець, палядзець, -цца, дзс.*—посмотреть, -ться. Ня хоча й пагледзіць сюды. Пагледзь сабе, калі хочаш, я пакажу. Купіш, ня купіш, а паглядзець можна. Паглядзісься, што на маём будзя! Ну палядзіся-ж ціперака ў люстэрак, які ты харошы! *В. Старына.*
- Паглум**, *у, м.*—порча. Шмат дубцоў у паглум пашло—пасохлі. *В. Старына.*
- Паглуміць**, *-цца, дзс.*—попортить, -ться. Талька дарам паглуміў дошкі, а нічога ня зрабіў. Паглумілася шмат дабра этаю возкаю. *В. Старына.*
- Паглытаць**, *дзс.*—поглотать, жадно поесть. Адзін паглытоў усё, нікому ня пакінаў. *В. Старына.*
- Паглядаць**, *дзс.*—посматривать. Нешта ён скоса паглядая на міне. *В. Старына.*
- Пагнацца**, *дзс.*—1) погнаться, побежать. Сабака пагноўся за зайцам. *В. Старына.* Хацеў за ім пагнацца, але ж усяроўна ня даганю. *В. Крамяні, Пух. р.*—2) увлечься чем. Дурань ён, пагноўся на чужога дабро, а сваё пратраціў. Пагноўся за лёгкімі заробаткамі, ды сваё прарабіў. *В. Старына.*
- Пагнесці**, *дзс.*—потолочь. Якая эта каша: з большага пагналя картопля ды падае есьці. *В. Старына.*
- Пагнілак**, *лка, м.*—гнилое бревно, чурбан. Пагнілак парэзалі на дрова. *В. Старына.*
- Пагнільле**, *я, м. зб.*—гниль. Бярвеньня ў хаця—адно пагнільля. *В. Старына.*
- Пагной**, *ю, м.*—поле, удобренное навозом (гноем). На пагноі пасеялі картоплю. *В. Старына.*
- Пагнойка**, *і, ж.*—гриб шампиньон, навозник. Чоршта пагнояк у іржышчы. *В. Лядцо, Пух. р.*
- Пагнюсіць**, *дзс.* (*прм.* пагнюшаны)—загадить. Кот пагнюсіў вадую—ня пі. Зацірка пагнюшана. *В. Старына.*
- Пагнавіць**, *дзс.*—угневить многих. Хаця-ж каб гасьцей ня пагнавіць! *В. Старына.*
- Пагода**, *ы, ж.*—1) погода, ведро. Ах, пагода, аж зьвініць! (знач., очень хорошая, ясная погода). За пагодаю парабілі сена.—2) благоприятные обстоятельства. Уцякайма ат'етуль за пагодаю, ато 'к нойдзя хто, дык ашчэ наўскідая! *В. Старына.*

Пагортаць, *дзс.* — перевернуть. Пагортай картоплю ў печы, каб лепяй пяклася. *В. Старына.*

Пагоршаць, *дзс.* — стать хуже. Нашаму хвораму ашчэ погоршала. *В. Старына.*

Паграбец, *бца, м.* — погребок. Цэлы паграбец насыпалі картоплі. *В. Старына.*

Пагрубець, *дзс.* — потолстеть от беременности. Матруна шмат пагрубела: мусіць, хутка абродзіцца. *В. Старына.*

Пагрукаець, *дзс.* — поехать, стуча телегою. Ён аж вэнь дзе ўжо пагрукаеў! *В. Старына.*

Пагрызьціся, *дзс.* — сильно поссориться. Пагрызьліся, ік тыя сабакі, і гаварыць ня хочуць адзін з другім. *В. Старына.*

Пагрэбіны, *аў, мн.* — клочья при огребаньи стога или воза. Пагрэбіны ўскінь на воз. *В. Старына.*

Пагудзіць, *дзс.* — похулить. Пагудзь аднаго з іх, дык нядобра й пярэд другім. *В. Старына.*

Пагукаца, *дзс.* — иметь случку (о свинье) Свіньня пагукалася, дык і ня лётая боляй. *В. Старына.*

Пагукаць, *дзс.* — позвать. Трэба бацьку пагукаць, хай ідзе сьнедаць. *В. Старына.*

Пагуляць, *дзс.* — 1) погулять в обыкн. см. Пагулёў троха, а ціпер і за работу! — 2) поиграть, позабавляться. У коні пагулялі, а ціпер давайца ашчэ ў гусака пагуляем. *В. Старына.*

Пагурак, *рка, м. (польск. pagórek)* — холмик. Вятрак стаіць на пагурку. Ёх хата на пагурку. *В. Старына.*

Пагыркаць, *дзс.* — побюржжать. Ня бойся ты яго: пагыркаея ды сьціхня. *В. Старына.*

Падабаца, *дзс.* — нравиться. Ня вельма што мне падабаюцца твае выкрунтасы! *В. Старына.*

Падавальня, *і, ж.* — длинный шест с крючком для подавания снопов в „азярод“. Зрабіў ёмкаю падавальню: снапэ будзе добра падаваць. *В. Старына.*

Падавацца, *дзс. (зак. падацца)* —

1) подвигаться вперед. Падайся с сваім возам троха наперад. — 2) поступать на службу, или в учебное заведение. Кончыў вучэньня ў Сьмілавічах ды падоўся вучыцца ашчэ ў Мінск. *В. Старына.*

Падаваць статку — кормить скот. Падаю статку ды будам сьнедаць. *В. Старына.*

Падаглядаць, *дзс.* — досмотреть, покормить скот. Людзі даўно ўжо падаглядалі сваю скаціну, а ты ашчэ вылежваеся! *В. Старына.*

Пададзьмуць, *дзс.* — поддуть. Пададзьмі цяпло на комінку, ато нешта тухня. *В. Старына.*

Падазроны, *прм.* — подозрительный. Еты чалавек падазроны, лепяй ня зьвязвайся ты з ім. *В. Старына.*

Падакпіць, *дзс.* — подшутить, подсмеяться над кем. Троха падакпілі с таго дурня. *В. Старына.*

Падараваць, *дзс.* — простить. Я-ж табе ня падарую, гіцаль, боляй ты ня будзеш заводзіцца з дзецьмі! *В. Старына.*

Падаражэць, *дзс.* — подорожать. Крамніна падаражэла, а жыта падзяшавела. *В. Старына.*

Падарожнік, *а, м.* — подорожник большой (*Plantago major* L); прикладываюць к порезам, чирьям. Падарожнікам прылажы скулу, дык хутчэй прарве. *В. Старына.*

Падарожны, *ага, м.* — подорожный. Заехаў к нам на нач нейкі падарожны. *В. Старына.*

Падасінавік, *а, м.* — гриб осиновик. Падасінавікі са два паднёў, а больш німа. *В. Старына.*

Падаткі, *аў, мн.* — подати. Прадоў цялушачку на падаткі. Аддоў падаткі — ды лезь на падаткі. *Прык. В. Старына.*

Падаць, *дзс.* — 1) падать. Дзіця ня ўмея хадзіць, усё падае. — 2) слишком вдаваться в какое дело, работу. Падаў, падаў за работаю, пакуль ня падарвоўся. *В. Старына.*

Падбавіць, дзс. — падбавіць слегка, прибавіць. Падбаў цяпло, каб відней было. *В. Старына.*

Падбасоўка, і, жс. — трэтья струна в скрипке — „ре“. Ты вадзі цмыкам толька па басу й падбасоўца. *В. Старына.*

Падбіваць, дзс. (зак. падбіць) — 1) прыкрепляць, прибавіць што снизу. Падбіў падноскі. — 2) падбіць (глаз). Нехта падбіў яму вока. — 3) подстрекать. Падбілі другія, а ён дурань паслухаў. — 4) взбивать подушку. Падбі троха падушку, мякчэй будзя спаць. *В. Старына.*

Падбел, у, м. — 1) мать и мачеха (*Tussilago farfara* L.). — 2) тысячелистник обыкновенный (*Achillea Millefolium* L.). *В. Старына.*

Падбіцца, дзс. — слишком устать от ходьбы. Саўсім падбіўся я: шмат прайшоў, ня думайся! *В. Старына.*

Падбіцьцё, й, н. — подкладка. Парвалася ў катанца падбіцьцё. *В. Старына.*

Падбор, а, м. — каблук. У тваіх ботах высокія падборы. Пастроіў адзін падбор. *В. Старына.*

Падбрушнік, а, м. — череседельник. Тужэй падцягні падбрушнік каню. *В. Вострава, Сьміл. р. (Пр. Падпінак).*

Падбрушша, а, н. — брюшина. У вярэпаўкі серая падбрушша. *В. Старына.*

Падбухторваць, дзс. (зак. падбухторыць) — подстрекать. Няхай сабе сварацца, а ты ня падбухторвай, тваё дзела старана! Етаж ён іх падбухторыў, каб пабіліся. *В. Старына.*

Падбылы, прм. — гл. Паджылы. А ўжо яна падбылая дзеўка. *В. Старына.*

Падваротніца, ы, жс. — подворотня. Залажы падваротніцу, каб чужыя парасята ня лазілі на двор. У ток нехта ўлез праз падваротніцу. *В. Старына.*

Падводзіць, дзс. (зак. падвесьці) — 1) подводит кого к чему. Падводзьця коняй к вазом, — запрагаць будам. — 2) обманывать.

Я етага ня бяруся зрабіць і ня хочу дарам падводзіць людзей, каб міне клялі. Лоўка падвёў ён міне, прахвост! *В. Старына.*

Падвучваць, дзс. (зак. падвучыць) — подучивать, наускивать. Маладзец, добра робіш: падвучыў, каб дзеці кралі чужога. *В. Старына.*

Падвячорак, рка, м. — закуска перед ужином. Ета ў нас падвячорак, а вячэра ашчэ будзя. *В. Старына.*

Падвячоркаваць, дзс. — закусывать перед ужином. Жалі, жалі ды селі падвячоркаваць. *В. Старына.*

Падгальякнуць, дзс. — подбросить вверх. Высока падгальякнаў мячык. *В. Скрыль, Пух. р.*

Падгіньдзіцца, дзс. — потощать. Нешта-ж ты, дзяціна, саўсім падгіньдзіўся за лета! *В. Старына.*

Падглядаць, дзс. (зак. падглядзець, падгледзіць) — 1) подсматривать. Падкроўся ды падглядаю, што мы робім. Нехта падгледзіў, дзе ляжалі грошы, ды ўкроў. — 2) о пчелах вынимать мёд из ульев. Сьцяпан падглядаю пчолы. *В. Старына.*

Падгузы, аў, мн. — шлея. На кані новыя раменныя падгузы. *В. Турэц, Сьміл. р. (Пр. Нарытнікі).*

Падагэртц, ца м. — железный крюк, притягивающий шкворень к „трайні“. Падгэртц пагнуўся, нельга зачапіць за шворан. *В. Матарова, Сьміл. р.*

Паддаваць, дзс. (зак. паддаць) — подсоблять поднять на плечи тяжесть. Я буду насіць мяшке, а ты будзеш паддаваць мне на плечы. Ну паддай-жа, панясу! *В. Старына.*

Падданы, прм. — подданный. Нечага вельма камандаваць мною: я ня твой падданы. *В. Старына.*

Паддаць духу, ахвоты, — придать охоты, подзадорить в артельной работе. Ашчэ паддай духу, каб аж грывела! Паддай ахвоты, хлопцы! *В. Старына.*

Паддобрывацца, дзс. (зак. паддобрыцца) — паддабрывацца, подольшчацца. Бачыш, чуя, што трэба будзя прыці ў пазыку, дык стоў паддобравацца. Паддобрыўся к этаму дурню ды выманіў у яго ножык. *В. Старына.*

Паддрыпацца, дзс. — обрызгацца грязью. Дзе-ж ты етак паддрыпаўся: уся сьвіта ў гразі? *В. Старына.*

Паджылы, прм. — пожилой. Ён так сабе, паджылы чалавек, ня малады ўжо. *В. Старына (Пр. Падбылы).*

Падзейкаць, дзс. — поговорить. Падзейкаюць троха людзі ды сьціхнуць. *В. Старына.*

Падзённік, а, м. (жан. падзённіца) — поденщик. На работу давядзецца ўзяць аднаго падзённіка. Падзённіцам ашчэ трэба заплаціць. *В. Старына.*

Падзівавацца, падзівіцца, дзс. — подивиться, поизумляться. Ё, на што тут падзівавацца! Падзівіліся людзі, паглядзелі ды пашлі. *В. Старына.*

Падзіў, ва, м. — порча глазом; лежат заговорами. Дзіця хворая на падзіў, дык і ня спіць уночы. „Няхай ат Рамана атойдуць падзівы, і падумы, і урокі“. З заговору. *С. Навасёлкі, Пух. р. (Пр. Урок).*

Падзьмуць, дзс. — подуть. Вой які ён слабы: вецяр падзьме, дык і паваліцца! *В. Старына.*

Падзяка, і, жс. — благодарность. Ні якай падзякі табе ніхто ня дасць за тваю турботу. *В. Старына.*

Падзякаваць, дзс. — поблагодарить. Падзякуй цётца за гасьціняц. Ніхто й падзякаваць ня хоча за маё дабро. *В. Старына.*

Падзяўбці, дзс. — поклевать. Вяраб'е напалі на каноплі, мусіць хочуць даўшчэнту падзяўбці іх. *В. Старына.*

Падказваць, дзс. (зак. падказаць) — 1) подсказывать. Другім ён умея падказваць, а ік самому прыдзяцца гаварыць, дык маўчыць. Яму з боку падказоў нехта, што казаць. — 2) доносить. І мая-ж

другі ахвоту падказваць, дзе што робіцца. Людзі падказалі, дзе ён пахаваю крадзяная. *В. Старына.*

Падказчык, а, м. — 1) подсказчик. Хаця ты ня будзь падказчыкам, ня гавары за яго. — 2) доносчик. Ігнат першы паказчык у сяле: ета ён выдаў усіх, хто езьдзіў у лес. *В. Старына.*

Падкалотка, і, жс. — кусочки мяса и сала, изжаренные в жидком тесте. На сьнеданьня была падкалотка з блінамі. *В. Старына. (Пр. Мачаньне).*

Падкасваць, -цца, дзс. (зак. падкасаць, -цца) — подбирать низ одежды. Тут ня глыбокая вада: можна й ня падкасваць сарочкі. Падкасала яна спадніцу аж па пуп. Падкасвайся каб ня замарацца. ды йдзе так! Так ня йдзі, падкасайся, каб у гразь ня ўробіцца. *В. Старына.*

Падкаціцца, дзс. — 1) подкатиться. Аж пад ганак падкацілася палена. — 2) перен., подольститься. Падкаціўся, каб абдурыць яго *В. Старына.*

Падкі, прм. (скар. падак) — падкий. Ого, які ён падкі на чужой! На чужога дабро ўсякі падак. *В. Старына.*

Падкідаць, дзс. (зак. падкінуць) — 1) подбрасывать. Ён умея вісока падкідаць каменчыкі ўгару. Падкінь бліжай палена. — 2) незаметно класть что во дворе или в избе. Нехта нарадку падкінаў нам у клеў. Нашто ты падкідаеш мне чужога, я ня хачу. — 3) класть, давать корм домашним животным. Падкінь каню сена. *В. Старына.*

Падкрапіцца, дзс. — слегка подкрепить силы едою. Падкрапіўся троха, ашчэ параблю з гадзіну. *В. Старына (Пр. Пакрапіцца).*

Падла, ы, жс. — 1) падаль. Сабакі нейкаю падлу папалі ды цягаюць. — 2) бран. слово. Падла сьмярдзючая, што ты з міне кпіш! *В. Старына.*

Падласіца, ы, жс. — ласка, ласочка. Ня дала карова малака: мусіць, падласіца выссала. *В. Старына.*

Падласы, *прм.* (пам. падласенькі) — с белымі бокамі і грудзю. Падласая цялушка хоча бегаць. Прадоў падласянькага бычка. *В. Старына.*

Падлетак, тка, *м.* (польск. podlotek) — подросток. А дзеці яго ўжо падлеткі — шмат што падсобяць рабіць. *В. Старына.*

Падлётваць, *дзс.* (зак. падляецц) — падлётываць. Вярабейчыкі ашчэ ня лятаюць, а так падлётваюць. — 2) падбегать, быстра подскакивать. Усё падлётвая да яго, каб зачапіцца ды пабіцца. Падляцеў к яму с кулакамі. *В. Старына.*

Падліза, *ы, аг.* — подлиза. Падліза ета да ўсякага ўмея падлізацца, каб што выманіць сабе. *В. Старына.*

Падлога, *і, ж.* (польск. podłoga) — пол. Паклалі новаю падлогу ў сенцах. *В. Старына.*

Падлубаць, *дзс.* — поковырять. Чамуж ты ня еў кашы, толька падлубаў? *В. Старына.*

Падлюка, *і, аг.* — подлец. Вот падлюка еты Пятрок, трэба-ж яму так абманіць міне! *В. Старына.*

Падман, *у, м.* — обман. Падману тут німа: купляй сьмела. *В. Старына.*

Падманіцца, *дзс.* — обмануться. Падманілася дзеўка, думала лепшага жаніха выбяра. *В. Старына.*

Падманьваць, *дзс.* (зак. падманіць) — 1) обманывать. Ня люблю я падманьваць, каб лялі міне людзі. Такі падманіў ён міне, шэльма! — 2) подзывать собаку. Падмані к сабе сабаку. *В. Старына.*

Падміргваць, *дзс.* (зак. падміргнуць) — моргать кому с определенным значением. Нечага падміргваць яму: я ўсё бачу. Падміргнуў яму ды пашлі разам! *В. Старына.*

Падмурак, *рка, м., падмуроўка, і, ж.* — фундамент из камня. У хачя трэба строіць падмурак. Высокая падмуроўка, — дык ня так хутка пагніюць падрубы. *В. Старына.*

Падмянташыць *касу*, — немного поточить косу „мянташкаю“. Падмянташыў касу, дык лепай стала браць. *В. Старына.*

Паднімаць, *дзс.* (зак. падняць) — подымать. Ня трэбала аднаму паднімаць: я памог-ба. Пакажы, што ты паднёў? *В. Старына.*

Падносок, ска, *м.* — подметка. Адзін падносок стаптоўся, а другі, ік камянь. Ік ботам доў новыя падноскі. *В. Старына.*

Паднябенне, я, *н.* — 1) нёбо. Нешта аблезла шкура на паднябенні. — 2) свод изнутри в кухонной печи. У печы атвалілася паднябення. *В. Старына.*

Падобны, *прм.* — подходящий, соответствующий. Калі дзе трапіцца падобны конік, дык купляй. Калі будзя што падобная, дык бяры. *В. Старына.*

Падол, а, *м.* — нижний край юбки, женской рубахи. Забрызкаўся падол у спадніцы. Вытрыся падолам. *В. Старына.*

Падолець, *дзс.* — одолеть. Ня табе, чалавеча, яго падоляць! *В. Старына.*

Падонкі, аў, *мн.* — подонки, — нижняя худшая часть жидкости в сосуде. Які там булён — адны падонкі! *В. Старына.*

Падосак, ска, *м.* — 1) подосина — железная полоса, предохраняющая деревянную ось от изнашивания. Купіў зялеза на падоскі. Нож тупы, ік падосак. — 2) перен., нож тупица. Падоскам етым і хлеба ня ўрэзаць. *В. Старына.*

Падпал, у, *м.* — поджог. С падпалу загарэлася гумно. За падпал строга судзяць. *В. Старына.*

Падпалка, *жс.* — подтопка. На падпалку насека дробных дрэвак. *В. Старына.*

Падпальваць, *дзс.* (зак. падпаліць) — 1) затапливать в печке. Буду падпальваць у печы. У печы падпалілі, а гаршке ня гатовы. — 2) учинять поджог. Падпаліў нехта, дык і пагарэлі. *В. Старына.*

Падпасак, ска, падпасыч, а, м. — падпасок, помощник пастуха. Падпасак чуць цягаецца за пастухом. *В. Бор, Сьміл. р.* Падпасыч адзін лётая за статкам, а пастух ляжыць. *В. Старына.* Мой Юрка сягонья пашоў у падпасычы. *В. Старына.*

Падперці, -ціся, дзс. — подпереть, -ться. Хіба калом падперці варота, каб ня паваліліся. Падперся сабе кічкам ды стаіць. *В. Старына.*

Падпечак, ка: м. — помещение для кур под печкою: Загоні куры пад печак. *В. Старына.*

Падпінак, ка, м — чересседельник. На кані слабы падпінак. *В. Голац, Сьміл. р. Пр. Падбрушнік).*

Падпіць, дзс. — достаточно выпить вина. Нейдзя-ж такі ён падпіў, што язык яго блугаяцца! *В. Старына.*

Падплятаць, дзс. (зак. падплесьці) — намётываць лыком падошву лапты. От такі гультай: лянуецца сабе й лапця падплесьці. За раньню падплёў дзьве пары лапцей. Янушка ўмея крэпка падплятаць лапці. *В. Старына.*

Падпора, ы, ж. (пам. падпорка) — подпора из нетолстого бревна для „азярода“; подпора вообще. У вазяродзя падгніла падпора. У эта шула трэба падпорка. *В. Старына.*

Падправіць, дзс. — дать немного приправы к пище. Падпраўця кяпусту аляям. *В. Старына.*

Падпусыць, дзс. — испортить воздух. Ці ня ты эта толька падпусыціла, што аж нос верня? *В. Старына.*

Падпяразваць, -цца, дзс. (зак. падпяразаць, -цца, прм. падпяразаны) — подпоясывать, -ться. Бяры ты падпяразвай яго. Ой, як доўга ты падпяразваецца! Німа паяска, чым дзіцяці падпяразаць. Падпяразоўся папружкаю. Ходзіць падпяразаны нейкім лыкам. *В. Старына.*

Падпяразка, і, ж. — шнурок из веревочки или иное что для подпоясывания. На табе еты канчар на падпяразку. *В. Старына.*

Падрабіцца, дзс. — управиться по возможности с работой. Ёк с полям падрабімся, тады будам пярасыпаць істопку. *В. Старына.*

Падрабляць, дзс. (зак. падрабіць, прм. падраблены) — подделывать. Умея падрабляць чужую подпісь. Сам падрабіў ключык да замка. Мусіць падрабляным ключыкам атамкнулі ток ды ўлезлі. Нехта ўсунаў мне падрабляную бумажку. *В. Старына.*

Падрабязкі, аў, мн. — всякие мелкие предметы. Кублэ на' дзін воз паклоў, а падрабязкі на другі. *В. Старына.*

Падражніваць, -цца, дзс. (зак. падражніць, -цца) — подражничать, -ться. Ня падражнявай ты яго! Ёк той дурань, падражняваяцца з дзіцам. Толька падражніў іх, а нічога ня доў. *В. Старына.*

Падраіць, дзс. — посоветовать. Дзядзька мне падраіў купіць этага жаробочка. *В. Старына.*

Падратаваць свіней, — попротягивать свиньям в рыла кольцо из проволоки (дроту), чтобы они не рылись. Трэба свіньней падратаваць, каб ня рылі. *В. Слотішча, Шацк. р.*

Падрашэтнік, а, м. — губчатый съедобный гриб, подобный маслянику. Адных падрашэтнікаў назьбіроў каробку. *В. Старына.*

Падруб, а, м. падруба, іна, ы, ж. — подвалина, нижнее бревно в строении. Эта калода добра будзя на падруб. *В. Старына.* Адна падруба ў хляве саўсім уехала ў зямлю. У хату трэба даваць новыя падрубны. *В. Забалочце, Сьміл. р.*

Падрымоўка, і, ж. — вторая струна в скрипке. Ёк дэёрнаў цмыкам, дык аж падрымоўка лопнула! *В. Старына.*

Падрыпаць, дзс. — потащиться, поплестись. Падрыпаў па этакуй гразі ды ашчэ ўвечара! *В. Старына.*

Падрэпаць, дзс. — подрать ногтями, а также граблями. Куры падрэпалі грады. Вазьмі хіба граблямі

- падрэпай троха, параўні зямлю. *В. Старына.*
- Падсабляць**, *дзс.* — помогать. Сяголята мне будзе падсабляць і Рыгор мой — ужо падрос хлопяц. *В. Старына.*
- Па'дсаджваць**, *дзс.* — поотбивать, поотрывать, поотсекать. Ня лезь сюды, абы ногі па'дсаджвая! *В. Старына.*
- Падсалоджваць**, *дзс.* (*зак. падсаладзіць*) — подслащивать. Падсалоджваць ня трэба і так салодка. Падсаладзіўшы сталі есці, а так ня хацелі. *В. Старына.*
- Падсілкавацца**, *дзс.* — подкрепиться пищею. Я падсілкавоўся на ўсю раньніцу. *В. Старына.*
- Падсітак**, *тка, м.* — сито. Прасеяла мукі на падсітак, каб былі блінэ лепшыя. *В. Старына.*
- Падскок**, *а, м.* — подпрыгивание. Ідзе с падскокамі. *В. Старына.*
- Падскробак**, *бкв, м.* — последыш. Глядзі, што еты падскробак вытваряя! Ты-ж пасьледнім радзіўся, дык ты й падскробак! *В. Старына.*
- Падслухоўваць**, *дзс.* (*зак. падслухаць*) — подслушивать. А ён стоў пад вакном ды падслухоўвая, што яны гавораць. Да славечка падслухаў, што яны казалі. *В. Старына.*
- Падсобіць**, *дзс.* — помочь. Падсоб мяшок ускінуць на плечы. *В. Старына.*
- Падстрэшнік**, *а, м.* (*пам. падстрэшнічак*) — место под крышей „пуні“ или „тока“; служит для временного складывания снопов, соломы и проч. За лета стравілі патстрэшнік канюшыны. Наклалі патстрэшнічак пшаніцы. *В. Старына.*
- Подсяванка**, *і, жс.* — хлеб, приготовленный из непровеенного, а просеенного на решете зерна. Яўхімавы ядуць падсяванку, абы хлеба мала. *В. Старына.*
- Падтыка**, *і, аг.* — тот, кто подзадоривает. Маўчы ты лепяй, падтыка! табе хочацца, каб яны сва-рыліся! *В. Старына.*
- Падтыкаць**, *дзс.* (*зак. падаткнуць*) — подзадоривать. Падтыкаць ня трэба, хай самі ці сварацца, ці што хочуць робяць. Каб ня падаткнулі, дык бойкі-б ня было. *В. Старына.*
- Падубець**, *дзс.* — покоченеть. Такі холад, аж ногі падубелі. Сядзяць на вазох усе падубеўшы. *В. Старына.*
- Подужаць**, *дзс.* — осилить, преимуществ. при состязании силами. Думаесяся, ня падужаю цібе? Атразу!.. Ты етага несці ашчэ ня падужаяш: мал. *В. Старына.*
- Падужацца**, *дзс.* — посостязаться силами. Ну, хлопцы, хто хоча са мной падужацца, падхадзі сюды! *В. Старына.*
- Падужэць**, *дзс.* — стать сильнее. Падрасьце, дык падужэя. *В. Старына.*
- Падумкі**, *мак, мн.* — помыслы, мысли. У яго нядобрыя падумкі: ік гляня на скаціну, дык захварэя. *В. Старына.*
- Падупасьці**, *дзс.* — 1) притти в бедность. Падупоў ён етыя гадэ: навят хлеба свайго ня хапая. — 2) притти в слабость, ослабеть. Падупоў здароўям ат работы. *В. Старына.*
- Падурнець**, *дзс.* — поглупеть (говор. о многих). Падурнелі вы ці што: што вы робіця? *В. Старына.*
- Падхадзя**, *прс.* — удовлетворительно. Зрабіла добра, падхадзя. *В. Старына.*
- Падхопліваць**, *дзс.* (*зак. падхапіць*) — подхватывать. Я буду кідаць, а вы падхоплівайця. Вецяяр падхапіў шапку ды панёс. *В. Старына.*
- Падхватка**, *і, жс.* — маленькая сетка, употребляемая для ловли рыбы зимой. Пайду рыбу лавіць падхваткаю — шмат задушкавалася каля мосту. *В. Лядцо. Пух. р.*
- Падхінаць**, *дзс.* (*зак. падхінуць*) — подбирать под себя края одежды. Каб ня падхіноў пад сібе сьвіт, дык ня памароў-ба. Падхіні пад сібе кажух, мякчэй будзя сядзець. *В. Старына.*

Падходзіць, дзс. (зак. падыіці) — 1) падходзіць. Падходзьця ўсе сюды. Падыідзі бліжай.—2) прылічываваць. Саўсім ня падходзіць табе етак лапатаць языком! *В. Старына.*

Падходны, пр.м.—падходящій. Во еты аполачак будзя сюды падходны. *В. Старына.*

Падхупацца, дзс. (зак. падхупіся) —охотно із'являць желяне і абешаць што-лібо сделать. Мне німа часу, і я ня хочу падхупацца на ету работу. Быў падхупся, а ціпер ня хоча мне памагчы. *В. Старына.*

Падцікаваць, дзс.—подстеречь. Падцікавоў, ік нікога ня было дома, ды ўбіўся ў наш садок. *В. Старына.*

Падцінаць, дзс.—подпевать тонким голосом. Тыя пяюць, а яна падціная тонянькім галаском. *В. Старына.*

Падчапіцца, дзс.—подсесть на телегу. Падчапіся хоць іззаду, усё будзяш ехаць, а ня йці. *В. Старына.*

Падчапіць, дзс.—подцепить. Падчапіў за ногу яго ды паваліў. *В. Старына.*

Падчапурыцца, дзс.—принарядить, -т'ся. Ёш, як старая падчапурылася! К сьвяту трэба будзя падчапурыцца. *В. Старына.*

Падчарэвак, рэўка, м.—сало из подбрюшья свиньи. Буракоў зварылі с падчарэўкам. *В. Старына.*

Падшукаць,-цца, дзс.—обмануть, -т'ся. Падшукоў міне ічка: задарам, можна сказаць, купіў сем'я. Падшукоўся я на бычку: дзешава прадоў. *В. Старына.*

Падшчаміць, дзс.—поджечь. Падшчаміў кол пад корч. *В. Старына.*

Падшыванец, нца, м.—плут, шельмец. Сабраліся самыя падшыванцы ды пашлі ў мой гарох. *В. Старына.*

Падшэрхнуць, дзс.—о снеге: покрываться настом, слегка заледениться по верху после оттепели. За нач падшэрхла — добра будзя йці. *В. Старына.*

Падыбаць, дзс.—поковылять. Стары падыбаў с кійком памаленьку. *В. Старына.*

Падыліць, дзс.—слегка попошорыць снежку. Падыліў троха сьняжок. *В. Старына.*

Падыспад, прс.—на дно, вниз под что. Палажы яблыкі падыспад, каб ня выцяг хто. *В. Старына.*

Падыспадам, прс.—на дне, внизу под чем. Сала ў кадоўчыку падыспадам, а зьверху здор. *В. Старына.*

Падыхаць, дзс.—повевают (о ветре). Падыхая сьвежы ветрык. *В. Старына.*

Падыходзіць, дзс. (зак. падыіці) —о тесте: подниматься. Як доўга сягонья хлеб ня падыходзіць, пара-б ужо саджаць яго! Хлеб падышоў, будам саджаць. *В. Старына.*

Пад'есыць, дзс.—под'есть, покушать. Каб чаго смашнянькага пад'есыць! *В. Старына.*

Паенчыць, дзс.—постонать, помучиться. Паенчыў ён добра з нагою, ік расьсек! *В. Старына.*

Пажабіцца, дзс. (пр.м. пажаблены) —гл. Жабіцца. Думаў добрая будзя дуга, а яна пажабілася, ік гнуў. Ня добра выткала палатно: пажабілася. Адзін полаз добры, а другі пажабляны. *В. Старына.*

Пажаліцца, дзс.—пожаловаться. Сіраціня дык німа каму й пажаліцца. *В. Старына.*

Пажалкаваць, дзс.—посожалеть. Прапала ў няс цялушачка леташка—ну й пажалкавоў я! *В. Старына.*

Пажартаваць, дзс.—пошутить. Пажартаваць можна, абы ня біцца. Пажартавалі троха з дурня. *В. Старына.*

Пожаўцець, пажоўкіць, дзс.—пожелтеть. Пажоўцела трава. Могуць пажоўкіць агурке: німа калі іх выбіраць. Пажоўкла лісьця. *В. Старына.*

Паждаць, дзс.—подождать, обождать. Пажджы міне, я зараз прыду. *В. Старына.*

- Пажлукціць**, *дзс.* — позолить. Пажлукцілі пасьцелкі, дык будуць белыя. *В. Старына.*
- Пажоўклы**, *прм.* — пожелтевший. Пажоўклы ліст. Пажоўкля гарбузэ. *В. Старына.*
- Пажураць**, *дзс.* — попригореть. Пажуралі насеньнікі ў печы. *В. Старына.*
- Пажурыць**, *дзс.* — побранить. Троха пажурыў я свайго хлопца за такую работу! *В. Старына.*
- Пажурыцца**, *дзс.* — опечалиться. Ён такі чалавек: пажурыцца троха ды зноў павясялея. *В. Старына.*
- Пажыва**, *ы, ж.* — корм, еда. Німа на етуй пашы ніякай пажывы для статку. *В. Старына.*
- Пажывіцца**, *дзс.* — покормиться. Ведама, галодны сабака, дык цягацца па чужых дварох, каб дзе чым пажывіцца. *В. Старына.*
- Пажынаць**, *дзс.* — жать недолгое время. Пажынала дзянёк у дзядзіны. Пажынала да паўдня. *В. Старына.*
- Пажытак**, *тку, м.* — корысть, питательность. С аднаго сялядца ня вялікі пажытак. У етум кормя мала пажытку. *В. Старына.*
- Пажыткі**, *аў, мн.* — скарб, пожитки. Сабірай свае пажыткі ды выбірайся вон! *В. Старына.*
- Пажыўнасьць**, *ці, ж.* — питательность. Адзін хлеб бяз сала ня мая пажыўнасьці. *В. Старына.*
- Паз**, *а, м.* — паз. Трэба пазамазваць пазэ, каб цяплей было ў хаця. *В. Старына.*
- Пазагоджваць**, *дзс.* — задобрить взятками. Усім пазагоджваў, дык усе за ім і цягнуць—вот і судзіся з багатыром! *В. Старына.*
- Пазадзьдзе**, *я, н.* — сорное зерно, отделенное от лучшего зерна при веянии. З ячменю вышла шмат пазадзьзя. *В. Старына.*
- Пазайздросьціць**, *дзс.* — позавидовать. Нехта, мусіць, пазайздросьціў: папярхнуўся куском. *В. Старына.*
- Пазалетась**, *прс. (прм. пазалеташні)*—третий год тому назад. Ён ашчэ ўспамяна, што пазалетась было. Пазалеташні быў мокры год. *В. Старына.*
- Пазалкі**, *лак, мн.*—грязная вода после мойки белья. Выляйце із начовак пазалкі. *В. Старына.*
- Пазалота**, *ы, ж.*—позолота. Купіў вобраз с пазалотаю. *В. Старына.*
- Пазаркі**, *прм.*—взрачный, красивый на вид. Якія-ж пазаркія твае, дзеўка, рушніке, аж ня наглядзецца на іх! *В. Старына.*
- Пазарыцца**, *дзс.* — позариться. Пазарыўся на чужою, дык і папоўся. *В. Старына.*
- Пазаўчора**, *прс.*—третьего дня. Пазаўчора езьдзілі ў лес. *В. Старына.*
- Пазаходзіцца**, *дзс.*—потерять чувствительность от холода. Пазаходзіліся пальцы ат холаду. *В. Старына.*
- Пазваленьне**, *я, н.*—позволение. Ніхто ня доў яму на ета пазваленьня, самавольна робіць. *В. Старына.*
- Пазваляць**, *дзс. (зак. пазволіць)*—позволяют. Калі ваша ласка пазволіць, дык вазьму. Ня можна пазваляць так дзецям дурэць. *В. Старына.*
- Пазёмкі**, *мак, мн.*—земляника (*Fragaria vesca* L). Пасьпелі ў леса пазёмкі. *В. Клятное, Пух р. (Пр. Суніцы).*
- Пазіраць**, *дзс.*—смотреть. Ня туды пазіраяш, кот ты сяляпы! Пазіраю ў вочы, ік той дурань. *В. Старына.*
- Пазнавата**, *прм.*—довольно поздно. Пазнавата прышлі дамоў. *В. Старына.*
- Пазнаваты**, *прм.*—довольно поздний. Ячмень пазнаваты, але дарма будзя. *В. Старына.*
- Пазнакоміцца**, *дзс.*—познакомиться. Я яго ведаю: я з ім пазнакоміўся ашчэ летась у млыня. *В. Старына.*
- Пазначыць**, *дзс.*—пометить. Пазначылі свае авечкі. *В. Старына.*
- Пазногаць**, *гця, м.*—ноготь. Але пазногці вялікія ў цябе на пальцах! Задраўся пазногаць на меншум цальцы. *В. Вострава. Сьміл. р.*
- Пазорны**, *прм.*—гл. Пазаркі. Вот пазорны пояс: аж у ваччу мяняцца! *В. Старына.*

Пазыка, і, ж.—заём. Ён вечна ходзіць у пазыку к людзям. *В. Старына.*

Пазычаць, дзс. (зак. пазычыць, прм. пазычоны) — отдолжаты; брать в долг. Каб ня людзям пазычаць, дык сабе-б надоўга хваціла хлеба. Каб дзе пазычыць рубля грошай. На пазычоныя грошы справіў малатарню. *В. Старына.*

Пазьвягаць, дзс.—поруґаць. Дарма, пазьвягая ды сьціхня. *В. Старына*

Пазьдзеквацца, дзс.—поиздеваться. Пазьдзекваліся з яго людзі, колька хацелі. Пазьдзеквацца с чалавека вя наўда. *В. Старына.*

Пазьміраць, дзс.—поумирать. Пазьмірала ўся яго радня. *В. Старына.*

Пазьней, прс.—позже. Сягонья троха пазьней усталі. Пазьней прышлі з работы. *В. Старына.*

Пазьніцца, дзс.—опаздывать. Ня пазьніся надта, раней прыходзь да хаты. Позьняцца часэ. *В. Старына.*

Пазябнуць, дзс.—зазябнуть. Пазяблі рукі. От пазяб: аж і сьсінеў! *В. Старына.*

Пазяваць, пазяхаць,-цца, дзс.—позёвывать. Абы вечар, дык ён ужо й пазяхае. Нешта сягонья мне пазяхацца, мусіць ня выпаўся. Пара спаць, калі пазяхаеш. *В. Старына.*

Паікнуцца, дзс.—икнуть. Ці ня паміная міне хто, што паікнуўся? *В. Старына.*

Паімжэць, дзс. безас.—поморосить. Паімжэў дробны дожджык. *В. Старына.*

Паіскаць у галаве,—поискать в волосах головы вшей. Паішчы у міне ў галаве. *В. Старына.*

Пайма, ы, ж.—прядь. Ёк тузянуў яе за валасэ, дык цэлаю пайму вырваў. У каня с хваста выразаў пайму на цмык. *В. Старына.*

Пайсьці, пайці, дзс.—пойти. Трэба пайсьці пратапіць у варыўні. *С. Амельна, Пух. р.* Пара пайсьці да хаты. *В. Старына.*

Пак, а, м.—пенал. Згубіў пак з грыхвялям. *В. Старына.*

Пакаёўка, і, ж.—горничная. Вазьмі сабе пакаёўку ды няхай табе прыбірая ў хаця, а мне некалі! *В. Старына.*

Пакаленьне, я, м.—поколение. Эта хвароба йдзе аж у дзісятая пакаленьня. *В. Старына.*

Пакалечыць,-цца, дзс. (прм. пакалечаны) — изувечить,-ться. Глядзі-ж памалу едзь па мосьця, ато скаціну пакалечыш, і сам пакалечыся. Пакалечыў нагу тапаром. У яго пакалечаныя пальцы на правую руку. *В. Старына.*

Пакамячыць,-цца, дзс. (прм. пакамячаны) — помять. Пакамячыў шапку, аж нельга надзець. Пакамячылася жакетка валяючыся. Уся адзежа пакамячана. *В. Старына.*

Пакараціць, дзс. (прм. пакарачаны) — укоротить. Пакараціў дошку. Сьвітка добрая, але пакарачана. *В. Старына.*

Пакарчэць, дзс.—обратиться в корч, сильно промерзнуть. Такі холад, аж рукі пакарчэлі. *В. Старына.*

Пакасаваць, дзс.—поуничтожать, ануллировать. Даўнейшая ціпер усё пакасавалі. *В. Старына.*

Пакасьць, і, ж.—1) пакость. Жыў ня будзя, каб ня ўчыніць другому пакасьці.—2) ніштожество. Эта ня чалавек, а пакасьць нейкая. *В. Старына.*

Пакаціць,-цца, дзс. (прм. пакачаны) —1) покатить,-ться. Пакаціў кацёлку. Пакаціўся клубочак.—2) повалить,-ться. Пакаціўся на падлогу ды дрыгав нагамі. Ляжыць пакачаны. *В. Старына.*

Пакаштаваць, дзс.—попробовать вкус чего. Пакаштуй, ці смашная капуста. Пакаштуй нашых бліноў. *В. Старына.*

Паквапіць,-цца, дзс.—позариться. Паквапіў чалавек на чужыя грошы ды папоўся. *В. Старына.* Паквапіўся на чужога, то й сваё згубіш. *Прык. х. Саміп, Пух. р.*

Пакволна, прс.—осторожно, не торопясь. Пакволна, глядзі, едзь па грэблі. *В. Крамяні, Пух. р.*

Пакволны, прм.—свободный. Зробіш, як будзя пакволны час. *В. Крамяні, Пух. р.*

- Пакінуць**, *дзс.*—оставить. Пакінулі дома адных дзяцей. *В. Старына.*
- Пакірмашаваць**, *дзс.*—долго или удачно побывать на базаре. Сягоньня я добра пакірмашаваў! *В. Старына.*
- Пакладаць**, *дзс. (прм. пакладаны)*—кастрировать, холостить. Вясною будам пакладаць жарабка. Пакладаны парсючок. *В. Старына.*
- Паклапатаць**, *дзс.*—похлопотать. Чаму, каб паклапатоў разумны чалавек, дабіліся-б свайго. *В. Старына.*
- Паклапаціцца**, *дзс.*—позаботиться. Аб дзіцяці німа каму й паклапаціцца. *В. Старына.*
- Пакласьці**, *дзс.*—положить. Трэба так пакласьці, каб кот ня дастоў. Паклоў, і сам ня ведае дзе. *В. Старына.*
- Пакласьціся**, *дзс.*—полечь. Усе разам паклаліся спаць. *В. Старына.*
- Паклеска**, *і, ж.*—палка для закручывання веревкі при увязке воза с дровами или бревнами. Высячы пакляску закруціць вяроўку ды паедам. Маўчы, арыштант, ато пакляскі заробіш! *В. Старына.*
- Паклікаць**, *дзс.*—позвать. Пакліч дзяцей на дварэ, хай у хату бягуць. *В. Старына. (Пр. Пагукіца.)*
- Паклызьніць**, *дзс.*—помять в зубах, покачать. Кот паклызьніў мяса, а ён хацеў есьці. *В. Старына.*
- Паклыпаць**, *дзс.*—поглотать. Адзін паклыпаў усю зацірку. *В. Старына.*
- Пакой**, *я, м.*—1) дворец, большой барский дом. Уперад тут стаёў панскі пакой, але спалілі яго. — 2) комната. У палацы пакояў, аж заблудзіцца можна! *В. Старына.*
- Пакорны**, *прм.*—покорный, смиренный. Пакорная цялятка дзье маткі йсьсе. *В. Старына.*
- Пакос**, *а, м.*—скошенный ряд травы или хлеба. Ад дарогі забяры два пакосы, каб хто ня ўкроў. *В. Старына.*
- Пакот**, *а, м.*—щит, заделанный бревнами. Шчыт у гумне зрабілі пакотам. *С. Амельна, Пух. р.*
- Пакоўзацца**, *дзс.*—покататься на коньках, на салазках. Пакоўзаліся з гадзіну, дык марш дамоў, нечага мерзьці! *В. Старына.*
- Пакоўзаць**, *дзс.*—1) повозить, покатать на санках. Уперад ты міне пакоўжай на санькох, а тады я цібе.—2) попачкаць. Нашто ты пакоўзаў штанэ! *В. Старына.*
- Пакоўтаць**, *дзс.*—*гл. Коўтаць.* Пакоўтаў усе крышанэ. *В. Старына.*
- Пакрапіць**, *дзс.*—побрызгать. Дождык троха пакрапіў зямлю. *В. Старына.*
- Пакрапіцца**, *дзс. (польск. pokrzepić się)*—основательно подкрепить силы едою. Пакрапіўся добра: магу цярпець аж да вечара. *В. Старына (Пр. Падкрапіцца)*
- Пакрасьці**, *дзс.*—своровать. Зладзеі хацелі усё пакрасьці ў клеці. Пакралі сала ў каморца. *В. Старына.*
- Пакратаць**, *дзс.*—тронуть с места, сдвинуть. На што-ж ты пакратаў часэ—ціпер ня будоўць іці. *В. Старына.*
- Пакрыўдаваць**, *дзс.*—пообижаться. А дарма: ён пакрыўдаў, ды на том і кончыцца. *В. Старына.*
- Пакрыўдзіць**, *дзс. (прм. пакрыўджаны)*—обидеть, -тсья. Пакрыўдзіў ён міне, хай яго бог пакрыўдзіць! Напрасна ты на міне пакрыўдзіся, нічога я табе благога ня зрабіў. Ён пакрыўджаны сваімі братамі. *В. Старына.*
- Пакрыцьцё**, *я, н.*—покрытие. Атрэзалі кавалак палатна на пакрыцьцё дамавіны. *В. Старына.*
- Пакрэмзаць**, *дзс. (прм. пакрэмзаны)*—исциркать. Пакрэмзаў толька паперу, а нічога ня напісоў. Узёў пакрэмзаны ліст. *В. Старына.*
- Пакрэмсаць**, *дзс.*—изрезать, порезать полосками. Пакрэмсаў пальцы нажом. *В. Старына.*
- Пакудлачыць**, *дзс. (прм. пакудлачаны)*—всклокочить, покомкать, помять,-тсья. Пакудла-

чыў валася. Пакудлачылася кудзеля, аж нельга й прыступіцца да яе. Уся воўна пакудлачана. Лён пакудлачаны. *В. Старына.*

Пакуль, прс.—пока, покуда. Пакуль што, ўсё добра. Пакуль-жа я буду цярпець твае сьмехі, а? *В. Старына.*

Пакулье, я, н. зб.—пакля. Пакульям пазатыкалі дзіркі. *В. Старына*

Пакунак, нка, м.—запакованный связок. Пакуні паўкідоў у пярэдок, а сам сеў у задку. А што ў етум пакунку? *В. Старына.*

Пакурэць, дзс.—1) повалить столбом (о пыли). Аж пыл пакурэў, ік панесьліся коні! — 2) быстро побегать. Пакурыш ты аг'етуль у міне хутка! *В. Старына.*

Пакута, ы, жс.—мучение. Пакута мне адной з малымі дзецьмі. *В. Старына.*

Пакутваць, дзс.—страдать. Пакутваў, пакутваў век свой ды памёр. *В. Старына.*

Пакутнік, а, м. (пам. пакутнічак)—страдалец. Вот дзе пакутнік: увесь век свой гаруя! Хварэў, хварэў ды памёр мой пакутнічак! *В. Старына.*

Пакутніца, ы, жс.—страдалица. Нацярпелася яна, пакутніца, усяго за сваім п'яніцаю! *В. Старына.*

Пакуцьце, я, н.—красный угол. Святоў пасадылі на пакуцьці. *В. Старына.*

Пакуцьце, я, н.—мучение. Пакуцьця будзя з етым жнівом: дабро ня ўрадзіла, рэдкая. *В. Старына.*

Пакуштаць, дзс.—испробовать, стуча о зубы, крепость яйца (мацака). На, ты пакуштай майго мацака, ці крэпкі. *В. Старына.*

Пал, у, м.—жара от повышения температуры. У хворага вялікі пал, проста бяз памяці ляжыць. *В. Старына.*

Паладзіцца, дзс. безас.—посчастливиться. Калі паладзіцца, дык хутка кончу работу. *В. Старына.*

Паладзіць, дзс.—помириться. Пасварыліся, але йзноў паладзілі. *В. Старына.*

Палазок, зка, м.—1) уменьш. от полаз. Зграбныя палазке ў тваём

вазку.—2) полозак у плуга. У плузя сшаравоўся палазок. *В. Старына.*

Палайкі, паланкі, аў, мн.—небольшое, лёгкое корытцо для выпальвання семян. Прынясі палайкі: трэба куцьцю спалаць. *В. Старына.* У паланках спалай гарбузікі. *В. Крамяні, Пух. р.*

Паласкаць, дзс.—полоскать. Маці каля калодзіжа плацьця палашча. *В. Старына.*

Палаткі, аў, мн.—полати, которые подвешиваются к стене по высоте кухонной печки; пад ними пол. Стары ляжыць на палатках. *В. Старына.*

Палатнішча, а, н.—большое, длинное полотно. Вялізная палатнішча: усім хваціць на сарочкі. *В. Старына.*

Палатно, а, н.—1) холст. Выткала тры губкі палатна. Ня хватая палатна на сарочку.—2) плоскость косы. Нейкая вузкая палатно ў твай касе. *В. Старына.*

Палахлівы, прм.—пугливый. Палахлівая дзіця: абы што, дык і спужалася. *В. Старына.*

Палац, а, м.—дворец, хоромы. Разбурылі панскія палацы. У палацы ціпер школа. *В. Старына.*

Палаць, дзс.—1) очищать зерно пропальваннем. Насеньні чыстыя: ня трэба й палаць. — 2) пылахать, пылать. Агонь аж у комін палая. *В. Старына.*

Палаяць,-цца, дзс.—побранить, -т'ся. От чалавек: жыў ня будзя, каб с кім ня палаяцца. Пайду хоць палаю таго шэльму! *В. Старына.*

Палёгка, і, жс.—облегчение. Сынэ растуць—на старасьць будзя палёгка. *В. Старына.*

Палёглы, прм.—полегший. Пагніў палёглы лён. *В. Крамяні, Пух. р.*

Паленьне, я, н. зб.—поленья. У садок накідалі чоршта паленьня, абіваючы дулі. *В. Старына.*

Палепшаць, дзс.—улучшиться. Быў слаб, але троха палепшаў ціпер. Жыць ціпер шмат палепшала. *В. Старына.*

- Палету, прс.**—летом. Палету хадзілі ў ягады. *В. Клятное, Пух. р.*
- Палец, пальца і пάλца, м.** (мн. пальцы і палцы)—1) палец. Які палец ня ўкалі, 'сяроўна баліць. *Прык. С. Амельна, Пух. р.* У яго на руцэ німашака аднаго палца. Тапаром па'тсякоў палцы. Папухлі палцы. *В. Старына.*—2) тонкий, спецыяльна абделанный конец столба— шула или бревно, всаживаемый в другой столб или бревно для притачивания. Падсячы палец, каб улез у бярэвіно. Доўгі палец ты зарубіў, ня сойдуцца канцэ. *В. Старына.*
- Паліва, ы, ж.**—глазурь, мурава. На жбанку мала палівы. *В. Старына.*
- Паліванік, а, м.**—муравленый горшок или кувшин. Малако стаіць у паліваніку. *В. Старына.*
- Паліваны, прм.**—муравленый. Паліваны жбаночак купіла. *В. Старына.*
- Палік, а, м.**—столбик, межевой знак. Убіў на мяжы палік. Навяжы каня на палік. *В. Старына.*
- Паліца, ы, ж.**—валик, прицепливаемый к дышлу плуга, к бороне или к дышлу в молотилке. Паліца адчাপілася ад бараны, дык конь і пабег. Паліца б'е каню па нагах: каротка пабаке зачাপіў. *В. Старына.*
- Паліца, ы, ж.**—1) полка. Хлеб ляжыць на паліцы. Талеркі пакладзіця на паліцу.—2) полиция. За царом ён у паліцы служыў і шпер хоча камандаваць—ня будзя етак! *В. Старына.*
- Паліцікант, а, м.**—политик. Нашоўся етакі-то паліцікант: вельма ведае, што ў газетах пішуць! Глядзі, каб етакага паліціканта за рашотку ня павалалі! *В. Старына.*
- Паліць, -цца, дзс.**—1) жечь, -чься. Палець дрова, ня шкадуючы. Каб твая шкура палілася!—2) топить, -ться в печке. У печы паліцца—хучэй стаўця, што варыць. *В. Старына.*
- Палічыць, дзс.**—посчитать. Палічыў, ці ўсе грошы. За каго-ж ты міне палічыў? *В. Старына.*

- Палка, прс.**—жарко. Сягонья сонца палка грэя. *В. Старына.*
- Палозьзе, я, н. зб.**—полозья. У нядзельку на месць шмат прадавалася палозьзя. *В. Старына.*
- Палок, палка, м.**—малые полати около печи. Анучы ляжаць на палку. *В. Старына.*
- Палоса, ы, ж.** (пам. палоска)—полоса. Дзьве палосы закаціў аўса. Адно палоску пасеяў пшаніцы. *В. Старына.*
- Палосіна, ы, ж.**—одно лыко. Вот доўгая палосіна: хваціць на ўвесь лапаць! *В. Бор, Сьмл. р.*
- Палосьсе, я, н. зб.**—лыки. Купіў палосьсе на лапці. *В. Старына.*
- Палохаць, -цца, дзс.**—пугать, -ться. Ня палохай ты малых дзяцей. Дзіця вельмі часта палохаецца. *В. Слопішча, Шацк. р.*
- Палуднаваць, дзс.**—обедать. Пара ўжо палуднаваць. *В. Старына.*
- Палузаць, дзс.**—получить. Палузали пасолоу ды палажылі ў торбаца сушыць. Хутка ты палузоў свае насеньнікі! *В. Старына.*
- Палуўка, і, ж.** (пам. палуўка)—половинка квашеной капустной головки. Ядуць картоплю с палуўкамі. Пакрышыла ў гаршчок адну палуўчку. *В. Старына.* (Пр. Апалойка).
- Палукатак, тка, м.**—каток из прутьев прямоугольный, без передней стенки; укладывается в крестьянскую телегу для удобства езды. У палукатку лепай ехаць: сабе нічога ня выкідацца. *В. Старына.*
- Палумісак, ска, м.**—неглубокая миска. У полуміску сьпяклі яешню. *В. Старына.*
- Палучаць, дзс.** (зак. палучыць)—получать. Палучыў свае грошы. Палучыў пісьмо ат сына. А што: палучыў! я казоў, ня чапайся. *В. Старына.*
- Палын, у, м.**—полынь горькая (*Artemisia Absinthium L.*). Накідалі на нач у хату палыну, каб блохі ня кусаліся. Рэцька горкая, ік палын. *В. Старына.*

- Палыніць**, *дзс.*—1) *гл.* Лыніць. Дурань еты ўсе дзяге мне палыніў.
2) пожеват мясо. Палыніў, палыніў мяса ды выкінаў із рота. *В. Старына.*
- Пальчатка**, *і, ж.*—перчатка. Адна пальчатка ікраз на руку, а другая мала. К етуй зіме параблю сабе пальчаткі. *В. Старына.*
- Палюбоўнік**, *а, м.*—полюбовник. У яе мужык ё, але й палюбоўніка мая. *В. Старына.*
- Палюбоўніца**, *ы, ж.*—полюбовница. Палюбоўніца яму мілей, як свая жонка. *В. Старына.*
- Палюдзкаваць**, *-цца, дзс.*—побыць среди хороших людей, в хорошем обществе. Хай палюдзкуя дзеўка сьветам. Мала полюдзкавоўся ён там: хутка справадзілі. *В. Старына.*
- Палюдзку**, *прс.*—палюдзкі. Рабі ты палюдзку, а ня'бы з рук збыць. *В. Старына.*
- Палюк**, *а, м.*—*гл.* Палік. Атвядзі мяжу да таго палюка. *В. Лядцо, Пух. р.*
- Палюляць**, *дзс.*—поколыхать. Палюля дзіця, пакуль я з работаю ўпраўлюся. *В. Старына.*
- Паля**, *і, ж.*—свая. На мост ужо пабілі палі. *В. Старына.*
- Паляваньне**, *я, н.*—охота. Ня тады сабак карміць, ік на паляванья іш. *Прык. В. Старына.*
- Паляваць**, *дзс.*—1) охотиться. Пайду паляваць на вутак. — 2) быть в случке (о корове). Наша королева паляя. *В. Старына.*
- Палявец**, *паляўца, м.*—полевой сторож. Палявец пазабіроў коні на канюшынец. *В. Старына.*
- Палявік**, *а, м.*—житель сухого края, места. Сёньня прыяджалі к нам палявікі па сена. *С. Амельна, Пух. р.*
- Палягчаць**, *дзс.*—выхолостить. Палягчалі сваіх парсучкоў. *В. Старына.*
- Палягчэць**, *дзс.*—стать легче. Палягчэла жыць, дык і вяселей стала. *В. Старына.*
- Паляк**, *а, м.*—1) поляк. Ік прышлі былі паляке, дык усім далі бізуноў. Ік тыя палякі: ні хлеба, ні табакі.

- Прык.*—2) католик. Ён у касьцёл ходзіць, абы паляк. *В. Старына.*
- Палянтаваць**, *дзс.*—орать и браниться во всю. Палянтуя, ік шалёны, на ўсё сяло. *В. Старына.*
- Паляпіць**, *дзс.*—падаць хлопьями (о снеге). Зараз ік палепіць сьнег, дык нікуды й ня паедзяш. Паляпіў сьнег, аж сьвету божага ня відаць. *В. Старына.*
- Паляскаць**, *дзс.*—пощелкать. Ня ляскай ты пугаю,—я табе паляскаю! *В. Старына.*
- Палячка**, *і, ж.*—1) полька. Ажаніўся на палячка.—2) католичка. Яна палячка—нашых пастоў ня пілуецца. *В. Старына.*
- Памагаць**, *дзс. (зак. памагчы)*—помогать. Зяць будзя памагаць крыць пуню. Німа каму памагчы с сенам управіцца. *В. Старына.*
- Памаему**, *прс.*—помоему. Усё тут робіцца ня памаему. *В. Старына.*
- Памак**, *а, м.*—1) вымокший связок конопли. Еты памак ціпер трэба пацерці на пьнюк.—2) насмешливо,—неповоротливый толстяк. Паварачвайся хутчэй, памак ты. *В. Старына.*
- Памалесеньку**, *прс.*—помаленьку. Памалесеньку гукая, каб далёка чуць ня было. *В. Старына.*
- Памаліць**, *дзс.*—уменьшить. Шавец памаліў боты, што й на ногі ня лезуць. *В. Старына.*
- Памалу**, *прс.*—не скоро, исподволь. Помалку ты едзь, ня ляці етак. *В. Старына.*
- Паманіць**, *дзс.*—позвать собаку. Памані сабаку ў хату, хай ідзе есць. *В. Старына.*
- Паманка**, *і, ж.*—предмет забавы, развлечения. Дайця дзіцяці якую паманку, каб ня плакала. *В. Старына.*
- Паманьваць**, *-цца, дзс. (зак. паманіць, -цца)*—дразнить,-тсья. Ня паманьвай ты сабакі, ато ўкусіць. Ік малы ўсяроўна, паманьваецца з дзіцям. Талькі паманіўся, а нічога ня доў яму. Нашто ты паманіў цацкаю дзіця, каб плакала. *В. Старына.*

- Памараць, -ца, дзс.** (*прм.* памараны) — запачкаць. І собіла табе етак памараць хусту! Сам еш сваю булку памаранаю. *В. Старына.*
- Памарскаць, дзс.** — редко посеяць. Як ён там пасеяў — памарскоў троха! *В. Старына.*
- Памасьціна, ы, жс.** — доска для пола. У падлогу палажылі новаю памасьціну. *В. Старына.*
- Памаўза, ы, аг.** — прыныра. Памаўза ета ўсюды дагне. *В. Старына.*
- Памаўзьлівы, прм.** — прынырливый. Памаўзьлівы нейкі хлапец, усюды лезя, дзе трэба й дзе ня трэба. *В. Старына.*
- Памаўчаць, дзс.** — помолчать. Памаўчы ты ўжо, хай другія гавораць. *В. Старына.*
- Пама(э)цаць, дзс.** — пощупать. Паматай у пячурца, ці німа там маіх рукавак. Паматаў запазуху, ці ня згубіў грошай. *В. Старына.*
- Памерг(к)аваць, -ца, дзс.** — 1) прыкнуць в уме, сообразить. Памяргаваў так і етак — усё ня выходзіць. — 2) разделаться с кем. Памяргуйцеся паміж сабою харашэнька, каб ня сварыцца. *В. Старына.* З ім яшчэ можна памяркавацца. *В. Слосішча, Шацк. р.*
- Памерзьці, дзс.** — померзнуть. Чаго стаіце на дварэ — хочаця памерзьці? Памерзьлі ногі ў ботах. *В. Старына.*
- Памерці, дзс.** — умереть. Лягчэй-ба ўжо было, каб памерці. *В. Старына.*
- Паміж(з), прыйм.** — между. Ніяк яны ня падзяляцца паміж сабою. Бегая паміж платоў. *В. Старына.*
- Памінаваць, дзс.** — обогнать при езде. Памінаваў усе хурманкі ды паехаў наперад. *В. Старына.*
- Памінаць, дзс.** — поминать, вспоминать. Нечага таго памінаць, што прайшло. Паміная леташні сьнег (знач., весьма давнее). *В. Старына.*
- Памінкі, нак, мн.** — поминки, по умершем с угощением. Справілі па бацьку памінкі. Німа каму па ёй і памінак спраўляць. *В. Старына.*
- Памінтрэжыць, дзс.** (*польск.* mi-trężyć) — потревожить. Прабачайця, што памінтрэжыў вас! *В. Старына.*
- Паміркатаваць, дзс.** — принять барана-производителя (об овцах). Паміркатавала наша чорная авечка. *В. Старына.*
- Памост, а, м.** — пол, деревянный настил вообще. У хаця паклалі новы памост. У пуні пад сена палажыў памост, дык сена ня будзя псавацца. *В. Старына.*
- Памоўка, і, жс.** — молва, слух. На воўка памоўка, а мядзведзь с падцішка, *Прык. В. Старына.*
- Памочнік, а, м.** (*жс.* памочніца) — помощник. Пісара ня было ў канцэляры, а помочнік. Мая Домначка ўжо мне памочніца: картоплі набірая й сьвіньням дасьць есьці. *В. Старына.*
- Памуляваць, дзс.** — покрасить. Сам памуляваў вазок, — ік яечка зрабіў. *В. Старына.*
- Памы, яў, мн.** — помои. Зьлі ваду ў памы. Етыя памы дайця карова выпіць. *В. Старына.*
- Памякчэць, дзс.** — помягчать. Нябось, ік прабралі яго людзі, дык памякчэў! *В. Старына.*
- Памянтаць, дзс.** (*польск.* pamiętać) — попомнить (при угрозе). Памянтай-жа ты сабе ета добра! *В. Старына.*
- Памянташыць, памяньціць (касу), дзс.** — поточить косу „мянташкаю“. На мянташку, памяньці касу. Ня трэба етаі касы мянташыць, яна памянташана. *В. Старына.*
- Памяншаць, -ца дзс.** (*зак.* паменьшыць, -цца) — уменьшать, -ться. У стопца трэба вакно паменьшыць, каб холад так ня цягнуў. Ня трэ́-бала шмат памяншаць коробкі, ато ўжо саўсім малая. Паменьшыўся дзянэк. *В. Старына.*
- Памярг(к)оўны, прм.** — уступчивый. Ён ашчэ дарма, памяргоўны чалавек: згаварыцца з ім можна. *В. Старына.*
- Пан, а, м.** — 1) господин. Ня вялікі сцібе пан: і сам можаш сабе вады прынесці ды напіцца. *В. Ста-*

- рына.* — 2) помещик. Ёк прышлі бальшавіке, дык усе панэ паўцякалі да Варшавы. *В. Старына.* Дзе мужыку здорава, там пану сьмерць. *Прык. Х. Самін. Пух. р.*
- Панаваты**, *прм.* — похойжый на пана. Бачыш, пажыў троха ў горадзя, дык стоў панаваты. *В. Старына.*
- Панаваць**, *дзс.* — барствовать, жыць роскошно. Німа тут яму за кім панаваць, трэба самому рабіць. *В. Старына.*
- Панавучацца**, *дзс.* — наўчыцца (говор. о многих). Чаму добраму, а на сабак дык панавучаліся брахаць етыя шэльмы! *В. Старына.*
- Панавязваць**, *дзс.* — панавязать, попрывязываць. Панавязвалі коняй на жнеўніку ў лагчыня. *В. Старына.*
- Панадворку**, *у сэнсе прыслоўя* — по двору, на дворе. Сьвіньня шляюцца панадворку. *В. Старына.*
- Панажэ**, *оў, мн.* — педалі в кроснах. Пасьцелкі выткала ў чатыры панажэ. Па'трываліся панажэ ат нітоў. *В. Старына.*
- Паназначаць**, *дзс.* — пометить. Паназначалі сваіх ягнятак — па'тразалі ім кончыкі вушак. *В. Старына.*
- Панарад**, *а, м.* — рабочая телега в кресьціянском хозяйстве, — для возки навоза, лесоматериала и проч.; раньше боковицы устраивались из четырех дуг. Трэба справіць сабе асобнякі панарад на гной, і на іншае што, каб ня ламаць драбінкі. *В. Старына.*
- Паненка**, *і, ж.* — барышня. Етыя сьмілаўскія мяшчанкі дык строяць с сібе вельма вялікіх паненак. *В. Старына.*
- Паненка нітак**, — моточек купных ниток с маркою. Купіла паненку чырвоных нітак вышываць рушніке. *В. Старына.*
- Панетаваць**, *дзс.* — осматривать и оценивать потраву, покражу и проч. с понятами. Міхаль узёў панятых авэс панятаваць, што начлезьнікі стравілі. *В. Старына.*
- Пані**, *і, ж.* — 1) госпожа. Вышла замуж за'дукованага чалавека — будзя пані. — 2) помещица. Пан

быў благі і пані халерная. *В. Старына.*

Панікаць, *дзс.* — *гл. Нікаць.* Панікаў, панікаў па куткох, але нічога ня нашоў. *В. Старына.*

Паніч, *а, м.* — барчук. Ты, хлопча, ня паніч, каб пахаджаць с палачкаю — во йдзі гной накідаць! *В. Старына.*

Панок, *нка, м.* — 1) уменьш. пан в 1 знач. Ня крыўдуйця, панок, на міне! — 2) небольшой помещик. Ат так сабе, ён ня вялікі панок быў. *В. Старына.*

Паночак, *чка, м.* — ласкат. пан и обоих знач. Ціпер ня трэба казаць ні пан, ні паночак, а таварыш. І панке, і паночки — ўсе далі драла, ёк пачулі над сабою ліхал! *В. Старына.*

Панскі, *прм.* — барский. У яго ўсе панскія манеры, мусіць чалавек адукованы. Уперад тут былі панскія пакоі, а ціпер школа. *В. Старына.*

Панства, *а, н.* — 1) господство, владствование. Ня ўмеў чалавек шанавацца, — прагналі іс службы і ўсё панства яго прапала. — 2) роскошное житьё. Ат панства — да барабанства. *Прык. С. Навасёлкі, Пух. р.*

Пантопля, *і, ж.* (*польск.* pantofel з *ням.* Pantoffel) — туфля. Цягаюцца, як пантопля. *В. Бор, Сьміл. р.* Пагублёў пантоплі ўцякаючы. *В. Старына.*

Панцак, *ў, м.* (*польск.* рапсак) — перловая крупа. Купілі панцаку с паўпуда. *В. Старына.*

Панчохі, *х, мн.* — чулки. Парабіла сабе на зіму суконныя панчохі. *В. Старына.*

Паншчына, *ы, ж.* — крепостное право. Даўно ета было: людзі ашчэ паншчыну рабілі. *В. Старына.*

Паныгаць, *дзс.* — поперебирать, потыкаць пищу. Парасюк паныгаў, паныгаў цеста, і ў рот ня ўзёў. Ядун с цібе: паныгаў толька мацаньня, а й крошкі ня йзьзеў. *В. Старына.*

Паняты, *ога, м.* — понятой. Пазвалі панятых, каб шкоду ацанаваць ды на суд падаць. *В. Старына.*

- Паняцца**, *дзс.* — уразуметь что. Ніяк яму ня паняцца з этаю работаю. Трудна будзя, пакуль поймяцца. *В. Старына.*
- Папа**, *ы, м. (пам. папка), дзіцяч.* — хлеб. Алёксачка, с папаю еш малачко! Ня плач-жа, на табе папкі. *В. Старына.*
- Пападзьдзя**, *і, ж.* — пападья. Во як ціпер стала: наша пападзьдзя ў царкве пые за дзяка. *В. Старына.*
- Папаласкаць**, *дзс. (прм. папалосканы)* — пополоскать. Каля калодзіжа папаласкала рушніке. Усё плацьця папалоскана, — ціпер трэба вешаць, каб сохла. *В. Старына.*
- Папаліць**, *дзс.* — пожечь. Папалілі за зіму і дрова, і карчэ. *В. Старына.*
- Папалуднаваць**, *дзс.* — пообедать. Папалуднуям ды зноў пойдам на поля. *В. Старына.*
- Папаляваць**, *дзс. — гл. Паляваць (2).* Папалявала наша цялушачка, і карова ўжо папалявоўшы. *В. Старына.*
- Папанавачь**, *дзс.* — пороскошествовать. Папанавоў ён тут, — давольяй з яго! *В. Старына.*
- Папар**, *у, м.* — паровое поле. Узароў ганьке папару. Лубін пасеяў на папары. *В. Старына.*
- Папараць**, *і, ж.* — папоротник (Filices). Вялікая папараць парасла, ік лес усяроўна. *В. Старына.*
- Папасваць**, *дзс.* — немного попасти. Вядзі, сынку, папасвай троха да вечара каня! *В. Старына.*
- Папаска**, *і, ж.* — кормёжка лошадей в дороге. Аж два разы да Мінску рабілі папаску — такая цяжкая дарога! *В. Старына.*
- Папасьціць**, *- цца, дзс.* — попасти, стись. Каб дзе на лепшуй траве папасьціць каня. Ашчэ троха папасіма коні. Тут добра папасьліся каровы. *В. Старына.*
- Папаўдні**, *прс.* — пополудни. Папаўдні сталі на работу. Папаўдні пашоў сьнег. *В. Старына.*
- Папера**, *ы, ж.* — 1) бумага. Папераю абклеілі хату. Зьбялеў, ік тая папера. — 2) деловая бумага. Зга-рэла канцыляра, і ўсе паперы пагарэлі. *В. Старына.*
- Паперату**, *прс.* — впереди. Ты едзь паперату: твой конь ямчэйшы. *В. Старына.*
- Паперка**, *і, ж.* — 1) бумажка. Атадраў кавалак паперкі. — 2) записка. С сельсавету ярадалі члену нейкаю паперку. *В. Старына.*
- Паперці**, *дзс.* — 1) попереть что. Ня паперці аднаму воза. — 2) быстро побежать, поехать. Папёр — толь-ка й бачылі яго! — 3) с трудом понести тяжелую ношу. Чуць папёр ношку саломы. *В. Старына.*
- Папесьціць**, *- цца, дзс. — гл. Песьціць.* Німя ў яго бацькоў, і німа ў каго песьціцца. А чаму аднаго свайго дзіцяці ня папесьціць? *В. Старына.*
- Папіхаць**, *дзс. (зак. папхнуць)* — 1) каго, што: подталкивать. Я буду цягнуць воз, а ты папіхай. Здаровы воз, аж ня папхнуць. — 2) кім, чым: посылать кого по своему желанию куда угодно, командовать. Хто хоча, той і папіхая етым дурням. *В. Старына.*
- Папіхач**, *а, м.* — тот, которым все командуют. Ведама дурань: служыць ў братоў за папіхача. *В. Старына.*
- Паплавец**, *аўца, м.* — палочка с заостренным концом для печения на огне сала. На паплаўцы сьлёк скварку сала. *В. Турэц, Сьм.л. р.*
- Паплёт**, *у, м. зб.* — жердочки для прикрепления соломы в соломенной крыше. На хату навазілі паплёту. *В. Старына.*
- Паплеціна**, *ы, ж.* — одна тонкая длинная жердь, которой прикрепляется солома к стропилам. Выцяг іс страхі паплеціну. *В. Старына.*
- Паплысьці**, *дзс.* — поплыть. Каб хіба на чоўня паплысьці. Паплыў проці вады. *В. Старына.*
- Паплэвуха**, *і, ж.* — осока, появляющаяся ранней весной на лугах и болотах в воде. На возяры зазялнела паплэвуха. *В. Старына.*

Паплюхаць, *дзс.* — *гл.* Плюхаць (2). Некуды-ж ён паплюхаў па дажджы? *В. Старына.*

Папуница, *дзс.* — *гл.* Пнуцца. Ня вельмі што ты папнешся сюды! *В. Старына.*

Папокаць, *дзс.* — потрескацца (о многіх предметах или-же об одном в нескольких местах). Аж два камінке папокалі. Папокала шклянка. *В. Старына.*

Паполудні, *прс.* — после обеда. Паполудні і паедам па снапэ. *В. Старына.*

Папомніць, *дзс.* — вспомняць, припомнить. Папомніш-жа ты маё слова, чалавеча! скажаш, што проўду табе Васілёк казоў! *В. Старына.*

Папонка, *і, ж.* — *гл.* Лясёнка. Прынесла каровя папонку травы. *С. Амельна, Пух. р.*

Папоркаць, *дзс.* — попоротць, потревожить. Папоркаў чмялькоў пад мяжою, — дык яны гудуць! Ня еў ён яешні, а толькі папоркаў. *В. Старына.*

Папрадаць, *дзс.* — пряхць относительно непродолжительное время. Хоць увечара ўжо папрадаю, ато ўдзень усё некалі было. *В. Старына.*

Папраніць, *дзс.* — побить бэлье вальком — „пранікам“. Папраніла пасьцелкі й дзяругі, дык будуць бялейшыя. *В. Старына.*

Папраўляцца, *дзс.* (*зак.* паправіцца) — 1) поправляцца. Ціпер яны паправіліся: лепай жывуць. — 2) выздоравліваць. Наша хворая ўжо паправілася: сама ходзіць. *В. Старына.*

Папраўляць, *дзс.* (*зак.* паправіць, *прм.* папраўлены) — исправляць. Ніхто ня просіць цібе папраўляць тут. Боты папраўляны, ня павінны ціснуць ног. *В. Старына.*

Папрацаваць, *дзс.* — поработать, потрудиться. Даволяй папрацавоў ён за свой век. *В. Старына.*

Папруга, *і, ж.* — подпруга. Парвалася конская папруга, — трэба ішыць. *В. Старына (Пр. Пасак).*

Папрукка, *і, ж.* — ременный пояс. Падпязоўся папруккаю. Ушпы-

ліў яму добра папруккі! *В. Старына.*

Папрышчыцца, *дзс.* — покрыцца прышчы. У нашуй Алены ўвесь твар папрышчыўся. *В. Старына.*

Папрэгчы, *дзс.* — пожарить (о зерне и масле). Крошку ё бобу, дык і той вам хочацца папрэгчы. *В. Старына.*

Папсаваць, *дзс.* — попортить. Майсьцяр с цібе — толькі дошчачкі папсавоў мне! *В. Старына.*

Папудзіць, *-цца, дзс.* — поугаць, -тсья. Бяжы, сынку, папудзь там курэй на каноплях! Коні папудзіліся ды ік пабягуць!.. *В. Старына.*

Папускаць, *-цца, дзс.* (*зак.* папусьціць, *-цца*) — поддавацца кому, уступать. Свайго ня трэба папускаць задарам нікому. Ня папускайся яму, глядзі! Калі раз папусьцісься сваім братам, дык абдураць яны цібе, ік будзьяць дзяліцца. *В. Старына.*

Папутаць, *дзс.* — спутать (говорится о многих). Коні папуталі, а самі прыляглі. *В. Старына.*

Папушынка, *і, ж.* — почка. На вярбе вялікія ўжо папушынкы. На яблыня нешта мала відаць папушынак. *В. Старына.*

Папхнуцца, *дзс.* — потащиться. Папхнуўся с клункамі па гразі. *В. Старына.*

Папырсаць, *дзс.* — побрызгать. Слабы быў дожджык — толькі што зямлю папырсаў. *В. Старына.*

Папытаць, *дзс.* — спросить (кого). Папытай брата, мо' ён броў мой тапор. *В. Старына.*

Папытацца *дзс.* — спроситься (у кого). У людзей папытайся, калі сам ня ведаеш. *В. Старына.*

Папэцкаць, *дзс.* (*прм.* папэцканы) — попачкать. Рукі папэцкаў у цеста. Хлеб папэцканы, а ён есьць. *В. Старына.*

Папярэць, *прс.* — 1) поперець. Як ты лёг — папярэць ложку? — 2) наперекор (говорить). Нечага казаць папярэць свайму бацьку. *В. Старына.*

Папярхнуцца, *дзс.* — поперхнуться. Папярхнуўся ядучы. *В. Старына.*

Папярэдзіць, *дзс.*—опередить. Ён на кані, дык дагноў нас і папярэдзіў. *В. Старына.*

Пара, *ы, ж.*—пар, пары, испарение, 3 гаршка пара паваліла. Якая табе там душа: пара вышла, і кончыўся чалавек. Ад зямлі пара пашла. *В. Старына.*

Пара, *ы, ж.*—время. Пара ўжо ўставаць. Бяз пары кончыўся чалавек. За парою прыехалі дамоў. *В. Старына.*

Парабак, *бка, м.* (*пам. парабэчак*)—батрак. Я табе ня парабак дарам рабіць! Узёў к сабе на лета парабэчка. *В. Старына.*

Парабіць, *-цца, дзс.*—сделать,-ться. Сена ўжо парабілі. Паробіцца ашчэ ўсё, ня давися ты вельма! *В. Старына.*

Парабляць, *дзс.*—поделывать. Кум, што ты сягонья парабляш? *В. Старына.*

Парагатаць, *дзс.*—посмеяться. Ну й парагаталі з яго—проста баке пападрывалі! *В. Старына.*

Парада, *ы, ж.* (*пам. парадачка*)—совет. Пайду к добрым людзям на параду. Хто-ж мне дасьць, беднай, парадачку! Ні радачкі, ні парадачкі! *В. Старына.*

Парадзіха, *і, ж.*—родильница. Парадзіха ашчэ ляжыць у полазя. *В. Старына.*

Парадзіць, *-цца, дзс.*—посоветовать,-ться. Мусіць, нехта разумны яму етак парадзіў. Німа с кім парадзіцца. *В. Старына.*

Паразбрыньваць, *дзс.*—поразбухать от сырости, от воды. Паразбрыньваў гарох, лежачы на таку. Ямень паразбрыньваў. *В. Старына.*

Паразбураць, *-цца, дзс.*—паразрушать,-ться. Коні паразбуралі ўсе нашы крыжыкі. Будынак стары, бяз догляду, дык і паразбуроўся. *В. Старына.*

Паразумнець, *дзс.*—поумнеть. Падрасьце—паразумнея, а ціпер ашчэ дзіця. *В. Старына.*

Параіць, *дзс.*—посоветовать. Добрыя людзі параілі етак зрабіць. *В. Старына.*

Паралюш, *у, м.*—паралич. Хай цібе паралюш возьма с такім чалавекам! *В. Старына.*

Паралюшкі, *аў, мн.*—бранное от паралюш. А каб яго паралюшкі з мяшком: забыўся ўзяць на воз, дык во варочайся за ім! *В. Старына.*

Паранае малако,—паренное молоко. Дзіцяці на дзень будзя параная малако ў горшчыку. *В. Старына.*

Паранка, *і, ж.*—запаренные „умеці“, перемешанные с мукой и вареным картофелем. Замясіма каровам паранку. *В. Старына.*

Параскашацца, *дзс.*—пороскошествовать. Параскашоўся ён тут даволяй, а ціпер нейдзя, мусіць, з голаду пухня. *В. Старына.*

Параскласьці, *дзс.*—поразложить. Ведама дзіця: хача ўсе цацкі кала сібе параскласьці. *В. Старына.*

Парасон, *а, м.*—зонтик. Вэнь нейкія шляхцянькі пад парасонам ідуць. *В. Старына.*

Параспутваць, *дзс.*—поразвязать путы у лошадей. Нехта параспутваў нашы коні на начлезя. *В. Старына.*

Парастыцкваць, *дзс.*—пораздать что кому. Былі ў запаса цывіхе, але парастыцкваў суседзям. *В. Старына.*

Парасьцілаць, *дзс.*—порозостлять. На гумне парасьцілалі палотна бяліць. *В. Старына.*

Парасьцягваць, *дзс.* (*прм. парасьцягваны*)—порастаскать. Сынке парасьцягвалі ўсю гаспадарку. Авёс так і ляжыць парасьцягваны. *В. Старына.*

Парасюк, *парсюк, а, м.* (*пам. парасючок, парсючок*)—кабан. Аднаго парасюка заколям, а другога прададом. Парсюк нешта ня бярэ есьці, хачя каб ня захварэў, Сьвіньня прывяла чатыры сьвінкі і два парасючкі. Спакладалі свайго парсюка. *В. Старына.*

Парася, *парасё, сяці, н.*—поросёнок. Закалолі к калядам парася. Вэнь парасё ўбілася ў грады. *В. Старына.*

Паратунак, нку, *м.* — спасенне, по-
мощь. Загіня чалавек пасля па-
жару, — трэ'бала-б даць яму які
паратунак. *В. Старына.*

Параўніць, *дзс.* — 1) сравнить. Па-
раўні тоя яго поля і маё, чыё
лепшая?—2) один раз поводит
бороной по вспаханному полю,
чтобы сравнять его перад по-
севом. Да сьнеданья параўню,
а тады буду сеяць. *В. Старына.*

Парахвя, і, *жс.* (*польск.* parafia) —
приход церковный. Поп ат нас
параехаў у другую парахвяю. *В.*
Старына.

Парахня, і, *жс.* — гниль. Пунька твая
адна парахня: крані, дык і рас-
сыпляца. *В. Старына.*

Парваць, *дзс.* — 1) порвать, изорвать
что. Чыста ўсю сарочку парвоў,
возячы бяревенья.—2) покусать.
Сабакі хацелі міне парваць, але
не'к адбараніўся. *В. Старына.*

Паркалёвы, *прм.* — сделанный из бе-
лого ситца. Надзеў паркалёваю
рубашку. *В. Старына.*

Паркаль, ю, *м.* — ситец (белого цве-
та). Паркаль стоў саўсім дзяшавы.
Набрала паркалю на сьвяточную
сарочку. *В. Старына.*

Паркан, а, *м.* — бревенчатый забор.
Садок ат вулицы загарадзіў па-
рканам. *В. Старына.*

Парна, *прс.* — знойно. Ну сягонья
й парна было ўдзень: пот аж ру-
чаём леяўся! *В. Старына.*

Парны, *прм.* — насыщенный парами.
Парныя ночы — агурке будуць до-
бра расьці. *В. Старына.*

Парожны, *прм.* — порожный. Еты мех
парожны. Парожная кадушка. *В.*
Старына.

Паросная (*сьвіньня*), — беременная.
Пярапялёстая сьвіньня ўжо хо-
дзіць паросная. *В. Старына.*

Пароцька, і, *аг.* — 1) тот, кто копо-
шится, порется. Куды палез, па-
роцька, твайго там нічога німа!
Усё нешта поркаяцца — от дзе па-
роцька! — 2) плохой работник.
Які з яго работнік — пароцька
нейкі дый й годзя! *В. Ста-*
рына.

Парою, *прс.* — 1) порою, иногда.
Часам з квасам, а парою з бя-

дою. *Прык.* — 2) в свое время. Ра-
боту кончылі й ашчэ парою да-
моў прышлі. *В. Старына.*

Партабак, ё, *м.* — портсигар. Згубіў
партабак с цюцюном. *В. Ста-*
рына.

Парупіцца, *дзс.* — позаботиться. Ты
браця, рана парупіўся ўстаць!
В. Старына.

Паручыць, *дзс. безас.* — повестись
удачно (рукой). Суседу пару-
чыла: завяліся ў яго добрыя
сьвіньня. *В. Старына.*

Парушына, ы, *жс.* — порошина. У
вока ўляцела парушына. *В. Ста-*
рына.

Парушыць, *дзс.* — порошок. Сьня-
жок парушыць. *В. Старына* (*Пр.*
Паршэць).

Парушэньне, я, *н.* — болезнь живота
от чрезмерной работы. На ету
сіберную рабоця дастоў парушэ-
ня жывата. *В. Старына.*

Парх, а, *м.* — паршивец. С пархам і
гаварыць ня хочу! *В. Старына.*

Пархі, аў, *мн.* — парши. Вот і нясе
ат яго пархамі — аж нудзіць. *В.*
Старына.

Пархуцька, і, *жс.* — *гл.* Парх. Вот
пархуцька: хацеў міне абдурць,
ня дадоў быў залатоўкі! *В. Ста-*
рына.

Парця, і, *жс.* — партия. Ужо адну
парцю навабранцаў атправілі. Хве-
дар запісоўся ў парцю. *В. Ста-*
рына.

Парцяны, *прм.* — из льняной ткани,
из льна. Парабіла свайму Рыгору
парцяныя шкарпэткі. Парцяныя
ніткі. *В. Старына.*

Паршывы, *прм.* — скверный. У яго
злосьць паршывая. Яна паршывая
дзеўка — яе ніхто й замуж ня
возьмя. *В. Старына.*

Паршэць, *дзс.* — порошок. Сьнег
пачыная паршэць. *С. Амельна,*
Пух. р. (*Пр. Парушыць*).

Парывацца, *дзс.* — порываться. Па-
рывоўся трэсьнуць яму ў морду,
але ня дапусьцілі. *В. Старына.*

Парызыкаваць, *дзс.* — *гл.* Рызыка-
ваць. Доўга ён ня парызыкаваў,
калі с кождым будзя чапацца!
В. Старына.

- Парыла**, *ы, ж.* — медуница (*Spiraea Ulmaria* L.). *С. Блужа, Пух. р.*
- Парыць**, *дзс.* — 1) запаривать что. Буду парыць мякіну.—2) сильно бить кого. І давай яго парыць, падаброўшы пад сібе! *В. Старына.*
- Парышчыца**, *дзс.* — иметь случку (о суке). Парышчылася наша сука. *В. Старына.*
- Парэчкі**, *чак, мн.* — смородина красная (*Ribes rubrum* L.). Завялі ў садку сваіх парэчак. *В. Старына.*
- Пас**, *а, м.* — ременный или веревчатый провод в машине. Пас скінаўся с кола, дык і малатарня стала. *В. Старына.*
- Паса**, *ы, ж. (польск. fosa, faska)* — кадушка для ссыпания зерна. Насыпалі пасу жыта. *В. Турэц, Сьміл. р.*
- Пасага**, *і, ж.* — приданное. У пасагу даць далі карову і сто рублей. *В. Старына.*
- Пасад**, *а, м.* — 1) ряд хлебных снопов, положенных от стены до стены для обмолота цепами. За дасьвецца пасад жыта змалцілі.—2) в свадебном обряде, — место, куда сажают невесту. „Аец і маці, і добрыя людзі! благаславія маладую на пасад завесці“. *В. Старына.*
- Пасак**, *ска, м.* — *гл.* Папруга. У сядзёлца ашчэ крэпкі пасак. *В. Старына.*
- Пасакатаць**, *дзс.* — 1) пошебетать (о курице). Куры пасакочуць ды сьціхнуць.—2) быстро поехать. Ёк сеў на драбінкі, дык і пасакатоў! *В. Старына.*
- Пасарамациць**, *дзс.* — постыдить. Што,—але хоць ужо пасарамачу етага прахвоста пярэд людзьмі! *В. Старына.*
- Пасасьцягваць**, *дзс.* — стягивать, посшивать дыры в одежде. Німа часу пасасьцягваць кажух. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Пасачыць**, *дзс.* — последить. Пасачы, куды курыца пойдзя несцься. *В. Старына.*
- Пасварыца**, *дзс.* — поссориться. Ну й чалавек ён: кругом с усімі суседзьмі пасварыўся! Яны пасварыўшыся, дык ня гавораць. *В. Старына.*
- Пасеі**, *яў, мн.* — шелуха от просеивания муки. Ня добра памолата: з мукі шмат вышла пасеяў. *В. Старына.*
- Пасека**, *і, ж.* — поле, расчищенное от леса. Выкарчавалі пасяку пад жыта. На пасека пасеялі пшаніцу. *В. Старына.*
- Пасёрбаць**, *дзс.* — похлебать. Пасёрбай крупнічку з малаком. *В. Старына.*
- Пасердаваць**, *дзс.* — посердиться. Ён такі чалавек: пасярдуя троха ды атойдзя. *В. Старына.*
- Пасівець**, *дзс.* — поседеть. Пастарэў, пасівець Трапан, і ня пазнаць яго. *В. Старына.*
- Пасількавацца**, *дзс.* — подкрепиться пищею. Пасілкавоўся троха: скварку сала з блінам ізьзеў. *В. Старына.*
- Пасілкаваць**, *дзс.* — осилить. Аднаму, браця, ня пасілкаваць тут. *В. Старына.*
- Паска**, *і, ж.* — пасха. На паску салдат наш дамоў прышоў. Паска йдзе, трэба растарацца мукі на піраге. *В. Старына.*
- Паскакаць**, *дзс.* — поплясать. Ці паскачаш, ці паплачаш. *Прык. Х. Самін, Пух. р.*
- Паскалак**, *лка, м.* — отломок поле-на. Маўчы ты, халера, ато паскалак у зубы суну! *В. Старына.*
- Паскародзіць**, *дзс.* — поборонить зябь, жар. Пад авёс паскародзіў ужо. *В. Старына.*
- Паскароміцца**, *дзс.* — покушать скоромного. Забыўся, што сягонья пятніца, узёў ды паскароміўся. *В. Старына.*
- Паскідаць-цца**, *дзс.* — побрасывать, ться. Кот паскідоў жбанке с паліцы. Гарбузэ паскідаліся іс страхі ды пабіліся. *В. Старына.*
- Паскрыгаць**, *дзс.* — поскрежатаць. Толька зубамі паскрыгаў ад злосьці. *В. Старына.*
- Паскуда**, *ы, аг.* — нечистоплотный человек. Паскуда й рук ня памья есьці. *В. Старына.*

- Паскудзіць, дзс.**—1) грязнить, пачкаць. Ня паскудзь вады рукамі—2) неаккуратна дэлаць. Ня робіць ён, а толька паскудзіць. *В. Старына.*
- Паскуднік, а, м.**—пакостник, сквернавец. Паскудніка етага ня трэба пускаць есьці з аднае міскі. *В. Старына.*
- Паскудніца, ы, ж.**—пакостница. Паскудніца ты, што ты бярэсься ня за сваё дзела! *В. Старына.*
- Паскудны, прм.**—1) нечистый. Паскудны ён чалавек: што ні папоў, дык есьці!—2) скверный, плохой. Паскудная яго натура: абы што, дык і сварыцца! *В. Старына.*
- Паслаць, дзс. (прм. пасьцелены)**—постлаць. Цьвёрда ты паслала мне спаць. Дзеці, ідзіця спаць—вам ужо пасьцеляна! *В. Старына.*
- Паслухацца, дзс.**—послушаться, оказать послушание. Нябось, ік прыгразіў, дык паслухаўся! Вот якая блэга дзіцянь: ні за што яно цібе ня паслухаюцца! *В. Старына.*
- Паслухаць, дзс.**—послушать. Пайду паслухаю, што гавораць мужчыны. *В. Старына.*
- Паслухмяны, прм.**—послушный. Твае дык дыбрыя дзеці—паслухмяныя. *В. Старына.*
- Пасма, ы, ж.**—связка ниток. Аснвала кросна на тры пасмы. *В. Старына.*
- Пасоўваць, -ца, дзс. (зак. пасунуць, -ца)**—подвигать, -ться, посовывать, -ться. Асьцярожна пасовай у цапэ, ато руку хваціць. Ашчэ адзін вугал пасунуць,—дык зруб і роўна будзя стаяць. Пасунься наперад: я тут сяду. *В. Старына.*
- Пасоля, і, ж. (пам. пасолька)**—фасоль обыкнов. (*Phaseolus vulgaris* L.). Уставілі на дзень картоплі с пасоляю. Дробнінькая пасолька ўрадзіла. *В. Старына.*
- Паспавядаць, -ца, дзс.**—поисповедывать, -ться. Бацюшка ік бачыш усіх паспавядоў—доўга ня прымая ціпер! Паспавядоўся ў прошлаю нядзельку. *В. Старына.*
- Паспробаваць, дзс.**—попробовать. Паспробуй, зачэпіся з ім, дык палучыш! *В. Старына.*
- Паспытаць, дзс.**—попробовать на вкус. На паспытай, ці смашныя бураке. Ня паспытоўшы ня будзя есьці. *В. Старына.*
- Пассаць, дзс.**—пососать. Цялё пассала матку. *В. Старына.*
- Паставіць на сваём, —**сделать по-своему. Ён калі захоча, дык усяроўна на сваём паставіць. *В. Старына.*
- Пастаў, ва, м.**—1) ткацкий станок с основой. Я ўжо выткала адзін пастаў.—2) пара жерновов. У Дукоры меля на два паставы. *В. Старына.*
- Пастаўшчына, ы, ж.**—пастуший сбор весною от селян перед выгоном скота в виде яиц и денег. Мы пастуху далі пастаўшчыны дзесяць яец і залатоўку грошай. *В. Навасёлкі, Пух. р.*
- Пастаяньне, я, н.**—долгое стояние постройки. Пуньку добра зрабілі,—хай толька бог дае на пастаяньне! *В. Шарына.*
- Пастка, і, ж.**—1) мышеловка. Мыш папалася ў пастку.—2) в переносн. см., большой рот. Што ты расчыніў сваю пастку? чаго ты зьяваш? *В. Старына.*
- Пастроіць, дзс.**—починить. Пастроіў свае боты: доў новыя прышвы. Трэба пастроіць сенцы: пакласці новаю падлогу. *В. Старына.*
- Падсронак, нка, м.**—постромок. Тонкія пастронкі ты зьвіў: хутка парвуцца. *В. Старына.*
- Пастух, а, м.**—пастух. Зоўтра ў нас пастух будзя. У *пастух*—в поле под надзор пастуха. Цялё прагналі ў пастух. *Перад пастухамі*—подвечер. Кая прывядзеш дамоў так пярэд пастухамі. *В. Старына.*
- Пастушок, шка, м.**—мальчик пастушок. На лета ўзёў сабе к каню пастушка. *В. Старына.*
- Пасудак, дку, м. зб.**—посуда. Гарасім за зіму нарабіў сабе ўсякага пасудку. *В. Старына.*

- Пасудзіна, ы, ж.** (*пам. пасудзінка*) — посудина. Німа жаднаі пасудзіны, у што сала пакласьці. Каб дзе дастаць пасудзінку на'гурке. *В. Старына.*
- Пасуседзку, про.** — пососедски. Ня пасуседзку зрабіў ты: — нашто за'роў узьмежак? *В. Старына.*
- Пасыхаць, дзс.** — сохнуть непродолжительное сравнительно время. Сена хай ашчэ троха пасыхая ды будам насіць у пуньку. *В. Старына.*
- Пасыцець, дзс.** — пожиреть. Ік стала боляй мукі даваць, дык і парасята пасыцелі. *В. Старына.*
- Пасьвіць, -цца, дзс.** — пасти, -тись. Сямён нанёўся ў сяле пасьвіць сьвіньня. Сягонья добра пасьвіцца статак. *В. Старына.*
- Пасьвяньціць, дзс.** — освятить. На пакровы пасьвяньцілі новаю хату. *В. Старына.*
- Пасьледкі, аў, мн.** — остатки. Заброў с пунькі і пасьледкі. Пасяў пасьледкамі — наўрад ці будзя што. *В. Старына.*
- Пасьля, прс.** — после. Ужо пасьля свята возьмямся за поля. *В. Старына.*
- Пасьмяяцца, дзс.** — посмеяться. Пасьмяёўся гаршчок с катла, а тут сам такі. *Прык. В. Белая, Пух. р.*
- Пасьнедаць, дзс.** — позавтракать. Пасьнедай ды хутчэй бя жына поля. *В. Старына.*
- Пасьпець, дзс.** — 1) успеть во времени. Ашчэ пасьпеяш, ня ляці вельма. — 2) созреть. Пасьпела ўжо садавіна. Пасьпелі вішні. *В. Старына.*
- Пасьпільваць, дзс.** — поспилить. Каровя пасьпільвалі рогі, каб ня калолася. *В. Старына.*
- Пасьпірацца, дзс.** — поспорить. Ніякаі сваркі ня было, а так сабе пасьпіраліся троха. *В. Старына.*
- Пасьпіхаць, дзс.** — поспихнуть, посталкивать. Сідар усіх дзевак пасьпіхоў з воза, а сам паехаў. *В. Старына.*
- Пасьцелка, і, ж.** — 1) простыня. Выткала пасьцелку ў шэсьць нітоў. — 2) цыновка из ивовых прутьев для покрытия саней. Сплёў на сані пасьцелку. *В. Бор. Сьміл. р.*
- Пасьціць, -цца, дзс.** — пасти, -тись. Пагноў цялята пасьціць. Падвечар коні лепяй сталі пасьціцца. *В. Старына.*
- Пасьцягваць, дзс.** — 1) постаскивать что в одно место. Пасьцягвай картаплянік у кучу. — 2) поспинать что, стаскивая. Пасьцягвала на нач плацьця з жэркі. — 3) стащить, уворовать. У ночы нехта палатно пасьцягваў з гумна. *В. Старына.*
- Пасэсар, а, м.** — арендатор. Да этага году хваліварак трымоў пасэсар, а ціпер аддалі яго калякціву. *В. Старына.*
- Пасярод, прс.** — посреди. Стой, ік слуп, пасярод хаты: німа дзе й сесьці. *В. Старына.*
- Пасярэдзіня, прс.** — посредине. Пасярэдзіня вуліцы паклалі бяровенья, ашчэ хто ногі паломіць. *В. Старына.*
- Патаенна, прс.** (*польск. potajemnie*) — тайно, скрытно. Вот дачушка: патаенна ат маткі прдала палатно! *В. Старына.*
- Патаенны, прм.** — тайный. С пад цэрквы аж у пакоі ё патаенны ход. *В. Старына.*
- Патанець, дзс.** — стать тоньше. Ік вышла замуж дзеўка, дык паху дзела і патанела. *В. Старына.*
- Патанцаваць, дзс.** — потанцевать. Перш папрацуй, а тады патанцуй. *Прык. Х. Самін, Пух. р.*
- Патаўчы, дзс.** — 1) потолок. Патаўчы лепяй кашу, ато ня добра патаўкла. — 2) побить кого. Патоўк яму ўсю морду. — 3) поразбивать что. Наніўся ды патоўк усе міскі. *В. Старына.*
- Патваему, прс.** — потвоему. Патваёму мо'й так, а памаему — дык не! *В. Старына.*
- Патвараць, дзс.** — потворствовать. Нашоў ён каму патвараць: распусьніку етаму! *В. Старына.*
- Патлуміць, -цца дзс.** — подавить, -тсья (в бранном смысле). Хай ваша маць патлуміць, якія-ж вы благія дзеці! Каб ваша маць патлумілася, чаго вы сюды лезаць?! —

- 2) усердно и много поработать. Мала ён патлуміўся за этаю работаю? — дык ціпер во хварэя. *В. Старына.*
- Патлусьцець, дзс.** — пожиреть. Кабану ік сталі лепяй даваць есьці, дык атразу патлусьцеў. *В. Старына.*
- Патоля, і, ж.** — поблажка. Дзіцяці раз, другі дай патолю, дык посьля бяда з ім будзя. *В. Старына.*
- Патом, прс.** — 1) потом, после. Патом прыдзяш — ня дзе дзеняся. 2) всетаки. Дарма, што ён благі чалавек, а патом у яго хутчэй што дастаняш. *В. Старына.*
- Паторкаць, дзс.** — поторкать. Паторкай яго пад бок, хай прачынаяцца. *В. Старына.*
- Патоўпіць, -цца, дзс.** — поместить, -ться. Ты-ж етых яблыкаў ня патоўпіш у свой кадоўбчык. Сабралася народу, аж чуць патоўпіліся ўсе ў хаця. *В. Старына.*
- Патрабаваць, дзс.** — требовать. Німа каму ў нас патрабаваць школы ў сяло. *В. Старына.*
- Патрактаваць, дзс.** — угостить. Міне швагір добра патрактаваў гарэлкаю ды каўбасаю. *В. Старына.*
- Патрапаць, дзс.** — потрепать. Патрапала ўвесь лён свой. *В. Старына.*
- Патрапеняць, дзс.** — поскодитъ с ума. Хлопцы, што вы робіця? хіба вы патрапенялі?! *В. Старына.*
- Патрапіць, дзс.** — попасть. Ён адзін ня патрапіць дамоў. *В. Старына.*
- Патрашыць, дзс.** — потрошить. Буду патрашыць рыбу. *В. Старына.*
- Патроху, прс.** — понемногу. Усяго саброў патроху: сена, канюшыны, віві. *В. Старына.*
- Патрошку, прс.** — понемножку. Патрошку ты бяры, каб лягчэй было несці, ато падарвесься. *В. Старына.*
- Патрухаць, дзс.** — побежать трусцой. Во як хутка патрухаў — і ня дагнаць яго. *В. Старына.*
- Патрыножыць, дзс.** — стреножить, спутать три ноги. Коні патрыножылі, а самі паселі. *В. Старына.*

- Патрысьціць дзс.** — гл. Трысьціць. Патрысьціла два клубке нітак. *В. Старына.*
- Патрэба, ы, ж.** — надобность. Няхай валяяцца кавалак дзерава на ўсякаю патрэбу. За ўсякаю патрэбаю ўсё бяжы к людзям. *В. Старына.*
- Патрэбна, прс.** — нужно. Патрэбна эта яму было рабіць, — мог абыйціся! *В. Старына.*
- Патрэбны, прм.** (скар. патрэбен) — необходимый, нужный. Ён патрэбны чалавек у міне. Патрэбян ён тут, ік сабаку пятая нага. *В. Старына.*
- Патрэт, а м.** (пам. патрэцік) — портрет. Зьняліся па патрэт. Стаіць на партрэця, усяроўна, ік жывы. *В. Старына.*
- Патужыцца, дзс.** — посилиться. Патужыўся ды вырваў кол. *В. Старына.*
- Патузаць, -цца, дзс.** — подёргать, -ться (особенно в борьбе, в драке). Біць ня біў, а так троха загрудкі патузаў яго. Ведама выпіўшы абудва: патузалися загрудкі. *В. Старына.*
- Патуль, прс.** — потуда, до тех пор. Патуль чапіўся, пакуль ня надавалі ў каршэнь. *В. Старына.*
- Патупаць, дзс.** — 1) потиху пойти. Падзакусіў ды патупаў сабе памаленьку. — 2) побранить слегка кого, тупая при этом ногами. Троха патупаў на сваю бабу. *В. Старына.*
- Патурыць, дзс.** — 1) пойти быстро. Закурым ды патурым. — 2) погнать быстро. Ік патуру — аж закурым! *В. Старына.*
- Патухляць, дзс.** — сделаться тухлым. Патухлялі яйца, ведама доўга ляжаць. *В. Старына.*
- Патухнуць, дзс.** — погаснуть. Патухлі дрова ў печы. Патухла цяпло на комінку. *В. Старына.*
- Патыліца, дзс.** — затылок. Стукнаўся патыліцаю аб вушак. *В. Старына.*
- Патэльня, і, ж.** — противень. На патэльні буду пячы піраге. На патэльні сьпякла парасё. *В. Старына.*

- Паўгода**, — полгода. Наняўся служыць на паўгода. *В. Старына.*
- Паўгоні**, ней, *мн.* (*нам. паўганьке*) — половина гоняй. Лёну с паўгоней будзя. Паўганьке пакінаў канюшыны на насеньня. *В. Старына.*
- Паўз**, *прыйм. з вінав. скл.* — возле. Ідзі так паўз плот. *В. Старына.*
- Паўзыці** *дзс.* — ползти. Мурашка ўчалася за вялікаю саломіну, аж ня можа паўзыці. Дзіця паўзе пад ногі. *В. Старына.*
- Паўкварта**, *ы, ж.* — половина кварта = около $\frac{1}{20}$ ведра водкі = 0,60 літра. Захундуў мне паўкварта, дык памагу дакасіць. *В. Старына.*
- Паўкручок**, *чкя, м.* — половина кручка, = $\frac{1}{200}$ ведра водкі = около 0,06 літра. Паўкручка выпіў, дык і цяплей стала. *В. Старына (Пр. Шкалік).*
- Паўлоньне**, *я, н.* — полохапки. Паўлоньня травы назьбірала парсятам. *В. Старына.*
- Паўломваць**, *-цца, дзс.* — поуломливать, -тсья. Нехта жэрдкі ў плоця паўломваў. Паўломваліся бакі ў абячайца. *В. Старына.*
- Паўморга**, — половина морга = 0;35 гкт. = $\frac{1}{3}$ дес. У людзей дастоў на часьць паўморга сянакосу. Пасеяў паўморга вікі. *В. Старына.*
- Паўпадаць**, *дзс.* — подохнуть (в бранном смысле). Каб вы паўпадалі етакія парсяткі, ік вы усюды ў шкоду ўлезяць! *В. Старына.*
- Паўпіраць**, *дзс.* — 1) пораздавать. Маці ўсе рушніке паўпірала дочкам, а сабе дык і німа чым выцярціся. 2) в безличном значении — выпирать, выпушчывать, вздуть. Аж баке карова паўпірала — так наелася! *В. Старына.*
- Паўпіхаць**, *дзс.* — повпихнуть. На той сьвет табе ўсяго ня паўпіхаюць. *В. Старына.*
- Паўплятацца**, *дзс.* — вцепиться (говорится о многих). Паўпляталіся ўсе за яго ды валакуць. *В. Старына.*
- Паўрубель**, *бля, м.* — полтинник. На паўрубля купіў солі. *В. Старына.*
- Паўсараке**, *оў, мн.* — 20-тый день

по смерти кого; справляюцца поминки. У тую нядзелю будам спраўляць па бацьку паўсараке. *В. Старына.*

Паўставаць, *дзс.* — вставать (говорится о многих). Ужо ўсе суседзі паўставалі, будам і мы ўставаць. *В. Старына.*

Паўстанец, *нца, м.* — мятежник. Мой дзед расказваў, як панэ даўней хадзілі ў паўстанцы. *В. Старына.*

Паўстаньне, *я, н.* — восстание, мятеж. Я ашчэ быў малы, ік было паўстаньня, да панэ ўцякалі ў лес. *В. Старына.*

Паўсьцягваць, *дзс.* — повтаскивать. Дошкі трэба паўсьцягваць на вышкі, каб ня псаваліся на дварэ. Паўсьцягвайца цабрэ на гару. *В. Старына.*

Паўтарачка, *і, ж.* — доска толщиной $1\frac{1}{2}$ ". Паўтарачак нарэзалі на падлогу. *В. Старына.*

Паўтраця, — два с половиной. Зарабіў паўтраця рубля. *В. Старына.*

Паўцякаць, *дзс.* — поудирать. Усе паўцякалі іс садка, нікога й ня злавалі. *В. Старына.*

Паўчварта, — три с половиной. Пазычыла на бліне паўчварта хунта мукі. *В. Старына.*

Паўшоры, *аў, мн.* — шоры. Трэба спраўляць каню новыя паўшоры. *В. Голацак, Сьміл. р.*

Паўшуронак, *нка, м.* — половина шурки или $\frac{1}{6}$ сажени дров. Нарэзалі паўшуронак дроў. *В. Старына.*

Паўшывацца, *дзс.* — попрятаться. Паўшываліся пылянята ў каноплі й ня знайці іх. *В. Старына.*

Пах, *у, м.* — запах. Які добры пах ат мурага! Каб твоего й паху тут ня было! *В. Старына.*

Пахаваны, *прм.* — погребенный. Бацька пахаваны каля маткі. Ня ў добрум месьця яна пахавана; ля самаі дарогі. *В. Старына.*

Пахаваць, *-цца, дзс.* — 1) попрятать, -тсья. Усё пахавалі — нідзе нічога й ня відаць. А мы ў салому пахаваліся й ня знашлі нас. — 2) похоронить кого, быть погребену. Дзіця ў той-жа дзень і пахавалі,

- ік памерла. Хай будзя адна чыстая сарочка, каб было ў чом пахавацца. *В. Старына.*
- Пахаладзец, дзс.** — похолодать. Шмат ужо пахаладзела: зараз, мусіць, выпадаць сьнег. *В. Старына.*
- Пахапаць, дзс.** — порасхватать. Вот дзе дзеткі: усе яблыкі пахапалі! *В. Старына.*
- Пахарчаваць, -цца, дзс.** — покормить, -тсья. Трэба заехаць к каму на двор каня пахарчаваць і самім пахарчавацца. *В. Старына.*
- Нахвастаць, дзс.** — побить. Ня кінсьі, ато галаву пахвошчаш! *В. Крамяні, Пух. р.*
- Пахвіна, ы, жс.** — часть тела животного от ног до ребер. Карова есьць у праваю пахвіну. У каня ўпалі пахвіны. *В. Старына.*
- Пахібіць, дзс.** — сплеховать. Пахібіў наш лён: нешта ня ўдоўся. *В. Старына.*
- Пахіліць, -цца, дзс.** — наклонить, -тсья, накренить, -тсья. Пахілі воз на бок. Пахілілася рашэціна ў вязародзя. *В. Старына.*
- Пахінуць, -цца, дзс.** — нагнуть, -тсья. Пахіні на бок пляшку ды лей. Лейка пахінулася на бок, дык газа й разьлілася. *В. Старына.*
- Пахіснуцца, дзс.** — накрениться, поскользнувшись. Пахіснуўся ды чуць ня скінаўся ў раку. *В. Старына.*
- Пахмурнець, дзс.** — стать пасмурным. Пахмурнела — ці ня будзя дождж? *В. Старына.*
- Пахованы, прм.** — спрятанный. Вобыск зрабілі ў яго: усё было пахована, але пазнаходзілі. Нейдзя добра пахованы яблыкі, йгрушы, што ня знайці іх. *В. Старына.*
- Паход, у, м.** — 1) отправка, поход. Пашоў у паход на вайну. — 2) избыток, излишек. Атважыў пяць пудоў с паходам. Яму шэйдзісят год с паходам. *В. Старына.*
- Паходаць, -цца, дзс.** — одолеть, побороить, -тсья. Вот дужы ён: чуць паходаў яго! *В. Старына.* Калі хочаш, давай паходацы. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Пахрапастаць, -цца, дзс.** — 1) побить,

поломаць на мелкіе части. Ік шпурнуў, дык на дробныя кавалачкі пахрапастоў міску! — 2) поесть. Глядзі, каб карова ня похрапастала капусты ў возя. *В. Старына.*

- Пахрустаць, дзс.** — поесть с хрустом. Сьвіньня пахрустала ўсе яблыкі. *В. Старына.*
- Пахукаць, дзс.** — подышать на член тела для согревания его или на какой-либо предмет, чтобы покрыть его парами. Пахукай, нагрэй рукі. Пахукай на люстэрак ды вытры. *В. Старына.*
- Пахучы, прм.** — душистый. Якія пахучыя краскі! Пахучая сена. *В. Старына.*
- Пацапаць, дзс.** — похватать что. Усё пацапалі й палапалі — мне нічога ня пакінулі. *В. Старына.*
- Пацеляпацца, дзс.** — поплестись. Ці ня Базыль ета там пацеляпоўся к Ганьня? *В. Старына.*
- Пацеркі, рак, мн.** — бусы. Купіла дзьве нізкі пацярка. *В. Старына.*
- Пацеха, і, жс.** — 1) утешение. Вот паслухмяныя дзеткі — адна пацеха з іх! — 2) умора. Пацеха з ім дый годзя, з етым чалавекам! *В. Старына.*
- Пацікаваць, дзс.** — последить, постеречь. Думаю, пацікую, дзе-ж ты дзенясься? *В. Старына.*
- Паціснуць, -цца, дзс.** — подавать, -тсья. Пацісьні вяроўку мацней, ато воз раскідаецца. Паціснуліся яблыкі ў возя. *В. Старына.*
- Паціху, прс.** — 1) потихоньку, тихо. Паціху ты гавары, ня крычы етак! — 2) медленно. Ня ляці-ж ты, паціху едзь! *В. Старына.*
- Пацмакваць, дзс.** — почмокивать. Завідна яму стала, толька пацмаквая. *В. Старына.*
- Пацук, а, м.** — крыса (*Mus decumanus*). У каморца завяліся пацуке. *В. Старына.*
- Пацыбаць, дзс.** — о длинноногом: пойти. Рыгор пацыбаў на места. *В. Старына.*
- Пацыркаць, дзс.** — немножко подоить корову, когда она мало дает молока. Троха пацыркала ка-

- роўку, але малака ня больш шклянкі дала. *В. Старына.*
- Пацьвісьці, дзс.** — поплесневеть. У стопца ня кладзіца хлеба: ён там можа пацьвісьці. Пацьвілі су-харэ. *В. Старына.*
- Пацэліць, дзс.** — папаць в цель. Ён раз пацэліў у вока. *В. Старына.*
- Пацяг, а, м.** — тот, кто потягивается. Вот пацяг: пацягваяцца ды пацягваяцца. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Пацягнуцца, дзс.** — потащиться. Карова набралася, аж чуць пацягнулася. *В. Старына.*
- Пацягнуць, дзс.** — 1) потащить. Етага бярына я адзін ня пацягну. — 2) ударить чем-либо длинным. Пацягнуў яму па сьпіне чыстаколінаю! *В. Старына.*
- Пацяжка, і, ж.** — поленце. Падай мне танейшую. пацяжку падлажыць на комінак. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Пацяроб, поцяраб, у, м.** — сенокос, очищенный от кустов. С пацяробу прывёз калясьнічок сена. *В. Старына.* Пойдам касіць на поцяраб. *С. Амельна, Пух. р.*
- Пацяруха, і, ж.** — измельченные остатки корма: сена, клевера и проч. Прынясі каровам хоць якой пацярухі. *В. Старына.*
- Пацярушыць, -цца, дзс.** — 1) попоршить. Пацярушыўся нявялічкі сьнег. — 2) поморосить. Пацярушыў дожджык. *В. Старына.*
- Пачай, прс.** (старо-славянск. *паче*) — лучше. Баба, а рабіць пачай мужчыны. *В. Старына.*
- Пачакаць, дзс.** — подождать. Пачакай міне, разам пойдам. Пачакай-жа ты ў міне, і я табе етак дам што! *В. Старына.*
- Пачапіць, -цца, дзс.** — нацепить, -ться. Пачапіў на сібе нейкія плюндыры. Чаго ты пачапіўся там на плот, — хочаш абламаць? *В. Старына.*
- Пачасваць, дзс.** — хлестать. На чорта мне пачасваць яе: у суд лепяй падам. *В. Старына.*
- Пачаставаць, дзс.** — угостить. Міне кум пачаставоў гарэлкаю. *В. Старына.*
- Пачасьсе, я, н. зб.** — очёски льна.
- Напрала хунтаў з дзесяць пачасься. *В. Старына.*
- Пачатак, тку, м.** — начало. Ашчэ на самы пачатак пасьпеў. *В. Старына.*
- Пачканос, а, м.** — лилия пёстрая, царские кудри (*Lilium Martagon L.*). *Х. Самін, Пух. р.*
- Пачостка, і, ж.** — угощение. На вясельлі была добрая пачостка. *В. Дукарка, Сьміл. р.*
- Пачувацца, дзс.** — чувствовать себя. Як-жа пачуваеся ты: у баку ня балиць? *В. Старына.*
- Пачуцца, дзс.** — почувствовать себя. Пачулася маладзіца, што стала ўцяжку. *В. Старына.*
- Пачуць, дзс.** — 1) слышать. Усё раскажа, дзе што пачуя. — 2) почувствовать, почувять. Пачуў на сібe бяду — ды драла! *В. Старына.*
- Пачыкільгаць, дзс.** — поковылять. Антон ужо некуды пачыкільгоў с сваёю крывою нагою. *В. Старына.*
- Пачынак, нка, м.** — большое веретено ниток, свитых с „двух адкідзічаў“. Палажы за комін пачынікі, хай там прасохнуць. *В. Старына.*
- Пачынаць, дзс.** (зак. *пачаць, прм. пачаты*) — начинать. Разам пачынайма. Работу мы разам пачалі, разам і кончылі. Рэж пачатаю булку, а ня цэлаю. *В. Старына.*
- Пачырванець, дзс.** — покраснеть. Вот сором яму стала, — аж пачырваней увесь! *В. Старына.*
- Пачэзнуць, дзс.** — подохнуть. Пачэзьлі парасята бяз сьвіньні. *В. Старына.*
- Паша, ы, ж.** — 1) подножный корм. У етум гаду ані німа пашы скаціня. — 2) пастбище. Сяло вялікая, а пашы мала. *В. Старына.*
- Пашамятаць, дзс.** — порвать что на мелкие кусочки. Ад злосці аж сарочку пашамятоў на сабе. *В. Старына.*
- Пашанцаваць, дзс. безас.** — посчастливиться. Пашанцавала яму: двух зайцоў забіў. *В. Старына.*
- Пашараваць, дзс.** (прм. *пашарованы*) — почистить что песком или

- золую. На дварэ пашаравала лыжкі. Самавар пашарованы,—аж блішчыць! *В. Старына.*
- Пашарпаць, дзс.** (*прм.* пашарпаны) — подрать на мелкие кусочки. 'К відзіш пашарпаў жакетку ў карчо! (знач., выкапывая корчи, пни). Надзеў пашарпанья штанэ. *В. Старына.*
- Пашкадаваць, дзс.** — пожалеть. Пашкадуяш посьля, чалавеча, але позна будзя. Пашкадавоў мне кусок хлеба даць. *В. Старына.*
- Пашкодзіць, дзс.** — повредить. Муסיць яда пашкодзіла, што жывот баліць. *В. Старына.*
- Пашмат, прс.** — помногу. Ня бяры зараз пашмат, а патрошку. *В. Старына.*
- Пашня, і, жс.** — пахота. Сваю пашню й адным канём ураблю. *В. Старына.*
- Пашпурляць, дзс.** — пошвырять. Пашпурлёў каменья ў вадну кучу. *В. Старына.*
- Паштырхаць, дзс.** — потолкать кого в драке. П'янага паштырхалі туха ды пусьцілі. *В. Старына.*
- Пашукаць, дзс.** — поискать чего. Пашукай, дзе мая сьвіта. *В. Старына.*
- Пашчасьціць,-цца, дзс. безас.** — пошастливиться. Пашчасьціла яму: брат з Амэрыкі прыслаў таляраў. Пашчасьцілася маладзіцы: папала сабе добрага прымака. *В. Старына.*
- Пашэньціць, дзс. безас.** — пошастливиться. Але пашэньціла Юрку: з лесу прыцёг калоду й ніхто ня злавіў. *В. Старына.*
- Паямчэць, дзс.** — стать быстрее, более лёгким. Мая баба паямчэла, ік атсьцёбаў яе. *В. Старына.*
- Певень, пёўня, м.** — петух. Наш певянь адбіўся ат сваіх курэй. Паянсу пёўня на места прадаваць. *В. Старына.*
- Пекануць, дзс.** — 1) быстро коснуться горячим или раскалённым железом. Ня тарчы тут пад рукамі, ато ашчэ гарачым шылам пякану. — 2) быстро ужалить, укусить. Пчала пяканула жалам. Блыха

нейдзя пяканула за нагу. *В. Старына.*

- Пекла, а, н.** — 1) ад. Будзяш ты за сваю работу ў пекля чэрцам смалу вазіць. — 2) тяжелое житье. Эта ня жыцьцё, а пекла нейкая. *В. Старына.*
- Пелька, і, жс.** — прорубь в реке. Чуць быў ня ўтапіўся: ускочыў у пельку, але людзі выратавалі. *В. Старына.*
- Пена, ы, жс.** — 1) пена. Пена йз рота пашла. — 2) пеня. На стрыхоўку пена нарасла. *В. Старына.*
- Пенчаны, прм.** — пеньковый. Парваліся пянчанья набярды. *В. Старына.*
- Перабежышча, а, н.** — место перебежания. У раўку воўчая пярэбежышча. *В. Старына.*
- Перабівацца, дзс. (зак. перабіцца)** — 1) понапрасну ездить или ходить куда и утомляться. Скажы, хай людзі зоўтра ня пярэбіваюцца і напрасна ня едуць сюды. Дарам толька пярэбіўся: у сяльсавеця нікога ня было. — 2) перебиваться — бедствовать. Пярэбівамяся с хлеба на квас. *В. Старына.*
- Перабіваць, дзс. (зак. перабіць)** — расстраивать сделку, прерывать разговор, работу и проч. Чалавек угаварыўся купіць, дык нечага яму пярэбіваць. Ня пярэбівай яго, хай кажа. *В. Старына.*
- Перабіраць, дзс. (зак. перабраць, прм. перабраны)** — отбирать лучшие экземпляры. Зоўтра будам пярэбіраць картоплю на насенья. Пярэброў крупы ат усякай бузы. У каламашча пярэбраная картопля. *В. Старына.*
- Перабірачка, і, жс.** — переборчивость. За пярэбірачку выбраў гарачку (або: выбраў няўставачку, нябарачку). *Прык. В. Лядцо, Пух. р.*
- Пярэборлівы, прм.** — привередливый. Які-ж ты пярэборлівы: што ні дай, усё ня смашная яму! *В. Старына.*
- Пярэбытны, прм.** — могущий быть пережитым. Дзела гэта пярэбыт-

- ноя. Пярабытна, але ня заўтна.
Прык. С. Навасёлкі, Пух. р.
- Перабыць**, *дзс.* — прожить, пере-
несть. Каб як зіму пярабыць, —
там што-небудзь прыдумаям. *В. Ста-
рына.*
- Пераворваць картоплю**, — перапа-
хивать поле после выборки кар-
тофеля. Нашы паехалі пяравор-
ваць картоплю. *В. Старына.*
- Перавярнуць, -ца**, *дзс.* — 1) пере-
вернуть, -ться на другую сто-
рону. Пяравярнуўся на другі бок
ды зноў заснуў. — 2) принять
другое вероисповедание. Пяра-
вярнуўся на каталіка. *В. Ста-
рына.*
- Перавясло**, *а, н.* — связь для сно-
пов. Малы авёс парос, німа с
чаго й пяравясла зрабіць. *В. Ста-
рына.*
- Перагартваць**, *дзс. (прм. перагар-
таваны)* — перекалить. Трэба
пярагартваць сякерку, ато надта
мяккая сталь. Сярг пярагарт-
ваны. *В. Старына.*
- Перагатаваць**, *дзс. (прм. перагата-
ваны)* — вскипятить. Пярагата-
вала малако, каб сырога ня пілі
да жыватэ ня балелі. Пі пярага-
таванаю ваду, а сыроі ня можна.
В. Старына.
- Перагнуціць**, *дзс.* — перепачкать. Усе
міскі пярагнуцілі — і німа ў чом
есьці. *В. Старына.*
- Перадок**, *дка, м.* — передняя часть
телеги, повозки. Ты садзіся ў пя-
радку, дык ямчэй будзя паганяць.
В. Старына.
- Перадоўка**, *і, ж.* — короткая верев-
ка, которая концами прикре-
пляется к передней части теле-
ги, а сама накладывается в виде
петли на „рубель“ при увязке
воза. Чаплай пярадоўку за ру-
бля, будам ціснуць воз. *В. Ста-
рына.*
- Ператочка**, *а, н.* — площадка, вы-
битая глиной, находящаяся пе-
ред „токам“. На пяраточчы бу-
дам лён абіваць. *В. Старына.*
- Перадэ**, *оў, мн.* — кожа, которая
пришивается к голенищам и
образует ступню сапога. Ша-
- вец сапсавоў мне пярэдэ, і ботаў
ня пашыў. *В. Старына.*
- Перажабіца**, *дзс.* — покоробиться,
искривиться. Добрая арэшына
была на'бруч, але пяражабілася.
В. Старына.
- Пераймаць, перанімаць**, *дзс. (зак.
пераняць)* — 1) перенимать кого,
перехватывать. Бяжыма на ву-
лицу пяраймаць авечкі. Пярані-
майця — ета-ж ваша цялё. —
2) заимствовать. Нейдзя ўжо но-
ваю песьню пяранёў. *В. Ста-
рына.*
- Пераймо**, *а, н.* — вознаграждение
за найденную вещь или пераня-
тое животное. Ты знашоў мой
ножык, — аддай, дык дам пярайма.
Хлопцам трэба даць пярайма,
што каня ўлавілі. *В. Старына.*
- Перайначваць**, *дзс. (зак. перайна-
чыць)* — делать иначе, переде-
лывать. Як ё, хай так і будзя,
пярайначваць ня трэба. Ён у хаця
ўсё пярайначыў на свой манер.
В. Старына.
- Перайці на веру**, — принять като-
лическое или иное вероиспове-
дание. Васілёк пярайшоў на ка-
таліцкаю веру. *В. Старына.*
- Перакавік, пяркак**, *а, м.* — грядка,
что вспахивается попереk по-
лосы, когда нельзя проводить
плугом по длине до самого
конца. На пяркавік ня хваціла
насення. Далай там пасеян лён,
дык ты зробіш пяркавік. *В. Ста-
рына.* Каля ракі пяркак картоплі
стапталі. *С. Навасёлкі, Пух. р.*
- Перакалечыць**, *дзс.* — искалечить
многих. Ета вайна чоршта лю-
дзей пяркалечыла! *В. Старына.*
- Перакідацца**, *дзс.* — прожить кое-
как, перебиваясь (о прошедшем
времени). Зімку сяк-так пяркі-
даліся, а вясною бог бацька.
В. Старына. (Пр. Пракідацца).
- Перакідаць, -ца**, *дзс. (зак. перакі-
нуць, -ца, прм. перакінуты)*
— перебрасывать, -ться. Дошкі
прыдзяцца цяраз плот пяркідаць.
Снапэ лёгкія, дык аж нет куды
пяракідаюцца. Пяракінь мех на
еты бок. А жэрдка пяракінутая

так і ляжыць на Паўлюковым гумне. *В. Старына.*

Перакіднік, а, м. — тот, хто легко мяняе вероісповеданне. Вот дзе пяркіднік: учора быў рускі (православны), а сягонья пярварнуўся на каталіка! *В. Старына.*

Перакорыць, дзс. — проціворечыць. Што ты пяркорыш, нічога ня ведаючы? *В. Слупішча, Шацк. р.*

Перакрыўляць, дзс. (зак. пяркрывіць) — перадразніваць. Сядзіць ды пяркрыўляя ўсіх. Яно ўмея каждага пяркравіць, як хто гаворыць. *В. Старына.*

Перакулдыкнуцца, дзс. — перекуврыкнуцца. Запарам пяркулдыкнуўся тры разы. *В. Старына.*

Перакуліць, -цца, дзс. — опрокінуць, -цца. Пяркуліў чаркі дзьве гарэлки (знач., выпіл). Пяркуліўся воз у выбоіна. *В. Старына.*

Пералёт, у, м. — язвеннік обыкновены (Anthyllis vulneraria L.). Назьбіралі пяралёту пасьвянціць. *С. Блужа, Пух. р.*

Пераліўкі, (польск. przeliewki) — пустаківіна, шуткі; употребляється с отрицанием. Бачыць, што ня пяраліўкі, ды давай прасіцца *В. Старына.*

Пераліцаваць, дзс. (пераліцаваны) — перевернуть на другой бок. Пяраліцавалі малому сьвітку. Ня пазнаць, ці новая жакетка ці пяраліцаваная. *В. Старына.*

Пералічваць, дзс. (зак. пералічыць, прм. пералічаны) — пересчитывать. Даволяй табе ўжо пяралічваць етыя грошы. Два разы пяралічыў пылянта, — і аднаго такі ня хватая. Снапэ хай сабе будуць на полі — яны пяралічаны, мо' ніхто ня ўкрадзя. *В. Старына.*

Пералог, у, м. — луг среди поля или среди леса. Коні пасуцца на пяралога. *В. Падбярэжжа, Пух. р.*

Пералузаць, дзс. — очистить от скорлупы, перебирая каждый стручок, семячко. Адзін усе насеньнікі пяралузаў. Пяралузала пасоло. *В. Старына.*

Перамагачь, дзс. (зак. перамагчы)

— осилить, одолевать. Яго ніхто ня пяраможа: што захоча, тоя й будзя рабіць. Ня пярамагчы табе яго, браця! *В. Старына.*

Перамалоцца, дзс. — перемолотся. Пярамеляцца ўсё, — мука будзя. *Прык.* А, пяройдзя ета ліха, пярамеляцца ўсё — і забудзяцца. *В. Старына.*

Перамот, у, м. — 1) заграждение впереди саней из переплетенного в разные стороны шнура; то же в телеге для укрепления сиденья. У сані трэба даць новы пярамот. Зрабі ў перад пярамот у драбінца, тады накладзеш саломы на сядзенья. — 2) ошибка при сновании тканья. Наснавала пярамотаў, снуючы кросна. *В. Старына.*

Пераносиць, -цца, дзс. (зак. перанесьці, -цца) — переносить, -цца. На што пераносіць еты зуслон? — хай стаіць на месця. Мы будам пярасыпаць сваю хату, дык пяраносімся ў клець. Муку трэба пяранесьці ў каморку. Табе давядзецца пяранесьціся с сваімі паперамі на другі стол. *В. Старына.*

Перападаць, дзс. безас. (зак. перапасць) — перепадать, перепасть. Яго добрая служба: сяды-тады й гасьцінца пярападая ат каго. *В. Старына.*

Перапасьціся, дзс. — о животном: от голода похудать. Каніна галодная, саўсім пярапалася. *В. Старына.*

Перапечка, і, ж. — лепешка из пшеничной, ячменной или гречневой муки. Дайца мне пярापечку, дык я скажу вам праз печку. *Прыгав. В. Дайнава, Пух. р.* Напаялі с пшанічнай мукі пірапечак. *В. Раўнаполье, Сьміл. р.*

Пераплёт, а, м. — часть „азярода“ между столбами — решетинами. Жыта нажалі два пяраплеты. — 2) скверное положение. Глядзі, чалавеча, ато пападзесься ты ў пяраплет, — тады паскачаш! *В. Старына.*

Пераплысьці, дзс. — переплыть. Каб як пярापлысьці на той бок. Пя-

- рапльу самы глыб,—ціпер сьмела!
В. Старына.
- Перапляс, у, м.**—скверное, щекотливое положение. Во папоўся ў пярапляс і ты,—ціпер я пасьяюся с цібе. *В. Старына.*
- Перапой, ю, м.**—взаимные подарки в начале свадьбы жениха и невесты. Жених доў Парасца ў прапой чаравікі й спадніцу, а яна пашыла яму кужальныя штанэ й сарочку. *В. Старына.*
- Перапрашаць, дзс. (зак. перапрасіць)**—извиняться, просить извинения, прощения. Ня думайся, пярапрашаць цібе ня буду. Пярапрасіў, каб на суд ня падавалі за патраву. *В. Старына.*
- Перапрагаць, дзс. (зак. перапрэгчы, прм. перапрэжаны).**—перепрегать лошадь. Нічога ня будзя, траба каня пярапрагаць. Пярапрэжаны конь. *В. Старына.*
- Перапрэгчы, дзс. (зак. перапрэжыць)**—перезарить. Траба пільнаваць, каб не пярапрэгчы гароху. Пярапрогся алей. Вот пярапрэжаны боб—аж пагарэў. *В. Старына.*
- Перапуд, у, м.**—перепуг. Аж ня ведаю, што рабіць з вялікага пярапуду! *В. Старына.*
- Перапужаць, -цца, дзс. (прм. перапужаны)**—перепугать, -ться: Сабак пярапужоў дзіця. Маладзіца пярапужалася на пажары ды захварэла. Наша малоя хворая—пярапужаная. *В. Старына.*
- Перапялэсты, прм.**—кабан или свинья, с поперечными белыми и черными вперемежку полосами. Пярапялэстая сьвіньня гукацца хоча. *В. Старына.*
- Перарабляць, дзс. (зак. перарабіць, прм. перароблены)**—передельвать. Ня так зрабіў ты, прыдзяцца перарабляць. Пярарабілі мы сваю грубку. Эта тыя самыя калёса, але пярарабляныя. *В. Старына.*
- Перарывацца, дзс.**—1) перерываться. Тонкая нітка, дык пярарывацца. —2) сильно кричать, орать. Крычыць, аж пярарывацца. *В. Старына.*
- Перарэза, ы, аг.**—недоедливый до невозможности. Маўчы ты пярарэза, ня рэж ты майго сэрца!
В. Загай, Пух. р.
- Перасіліцца, дзс. (прм. перасілены)**—подорвать силы. Пярасіліўся паднімаючы бярвіно, дык жы вот балиць. Атрахім быў здаровы мужчына, але ціпер пярасіляны. *В. Старына.*
- Перастарык, а, м.**—престарелый. Ведама, пярастарык: узлез на печ ды качаяцца! *В. Старына.*
- Перастарыца, ы, жс.**—престарелая. Ашчэ ты, маладзіца, ня пярастарыца—мужык, нябось, трэба!.. *В. Старына.*
- Перасыпаць, дзс. (зак. перасыпаць, прм. перасыпаны)**—ремонтировать строение, разбирая брёвна и заменяя подгнившие из них новыми. Вясною будам пярасыпаць сваю хату. Хлеў добра пярасыпаны: скаціня будзя цепла. *В. Старына.*
- Перасьпеліваць, дзс. (зак. перасьпеліць)**—допустить до перезревания. Хай ашчэ сьпеюць дулі, але пярасьпеліваць іх ня можна—пагніюць посьля к 'бачыш. Пярасьпеліў я сваю грэчку, ціпер асыпацца косячы. *В. Старына.*
- Перасьпелы, прм.**—перезревший. Пшаніца аж крышыцца—ведама, пярасьпелая. Пярасьпелы ячмень асыпаўся. *В. Старына.*
- Перасьпяваць, дзс. (зак. перасьпець)**—перезревать. Пара касіцьканюшыну,—нашто, каб пярасьпявала. Пярасьпеў авёс. *В. Старына.*
- Перасьцерагаць, дзс. (зак. перасьцерагчы)**—предостерегать. Я яго пярасьцерагоў, каб ня броўся ня за сваё дзела. Ня было каму пярасьцерагчы яго, ён ня пашоўба туды к п'яным. *В. Старына.*
- Перасьцерага, і, жс.**—предостережение. Ня памагла яму ніякая пярасьцерага. *В. Старына.*
- Перасядаць, дзс. (зак. перасесьці)**—о пище: задерживаться в глотке. Сопкая картопля, аж у горла пярасядаю. Ігруша пярасела ў горла. *В. Старына.*
- Ператраіць, дзс.**—вспахать в тре-

- тий раз. Пятратраіў два загоны пад ячмень. *В. Старына.*
- Пєратрєсьці, дзс.**—1) переколотить што. Ашчэ раз пятратрасі салому.—2) произвєсть обыск. Міліца ў Пятрыка ўсє пятратрєсла й нідзе ня знашла самагонкі. *В. Старына.*
- Пєратужыць,-цца, дзс.** (*прм. пєратужаны*)—*гл.* Пєрасіліцца. Ня кладзі шмат на воз, ато каня пєратужыш. Добры быў конік, але пєратужыўся. Прыдзяцца збываць кабылу: пєратужаная, у работу ня гадзіцца. *В. Старына.*
- Пєрахацецца, дзс. безас.**—пройти желаниу чєго. Мнє піць ужо пєрахацєлася. *В. Старына.*
- Пєрахібіць, дзс.**—сплоховать. Ён табе й на валасок ня пєрахібіць. *В. Старына.*
- Пєрахіліць,-цца, дзс.**—перевесить,-тсья через што. Конь пєрахіліў галаву цяраз плот. Каб пєрахіліцца цяраз плот, дык падняў-ба яблык. *В. Старына.*
- Пєрахлябісты, прм.**—1) лошадь или корова с большими „пахвінами“ и тонкая в об’єме живота. Нєйкая пєрахлябістая кабыла: баке, ік дошкі.—2) с кривою спиной. У Васілёваі карова пєрахлябістая спіна. *В. Старына.*
- Пєрац, м. (пам. пєрчык)**—перец (Piper). У каўбасы палажыла пєрцу й сялітры. Люблю булєн с пєрчыкам.—*Пєрцу даць*—даты взбучку, нагоняй. Дам табе пєрцу, дзяціна, добрага! Ну й доў-жа яму пєрцу, закаяцца боляй етак рабіць! *В. Старына.*
- Пєрацінаць, дзс. (зак. пєрацяць)**—пересекать, перерезать. Ня трэ’-бала пєрацінаць етага шнура, хай-бы цэлы быў. Калясом пєрацяло яму нагу. *В. Старына.*
- Пєрацягнуць,-цца, (зак. пєрацягнуць,-цца),**—перетаскивать,-тсья. Будам ношкамі пєрацягнуць сєна на курган ды кідаць стог. Карова чуць пєрацягнулася на другі бок балота. Усє дабро пєрацягнуў к сабе ад брата. *В. Старына.*
- Пєрацягнуць, дзс.**—нанєсть удар чєм-лібо длинным. Каб пєраця-

- гнуў чыстаколінаю, дык ведаў-ба! *В. Старына.*
- Пєрашкода, ы, жс.**—препятствие. Каб хаця ня сустрэлася па дарозя якоі пєрашкода нам. *В. Старына.*
- Пєрашмуляць,-цца, дзс. (прм. пєрашмулены)**—перетереть,-тсья. Пєрашмуляў важке аб колца. Пєрашмуляўся повад аб палєна. Ляйчына пєрашмуляна. *В. Старына.*
- Пєрнік, а, м.**—пряник. Дзєцям купіў гасьцінца па пєрніку. *В. Старына.*
- Пєрхаць, дзс.**—сухо кашлять. Пєрхая, ік тая авечка,—пєрстудзіўся нєйдзя. *В. Старына.*
- Пєрці (пру, прэш), дзс.**—1) переть што. У зад трэба пєрці воз.—Ня туды прэш.—2) быстро бєжать, ехать. Прэ, аж пыл курьць!—3) с трудом нести тяжелую ношу. Чуць прэ мяшок.—4) выпирать назад пищу. Аж прэ з яго,—так наброўся! *В. Старына.*
- Пєрш, прс.**—спєрва, пєрвоначально. Пєрш так хацєў, а пєсьля так—вот і разьбяры ты яго! *В. Старына.*
- Пєршая прачыстая,**—пєрзодник 15 августа. На пєршаю прачыстаю паєдам у Дукору на кірмаш. *В. Старына.*
- Пєршы, прм.**—первый. Які ён ёмкі: усюды хоча быць пєршым! *В. Старына.*
- Пєршым чынам,**—пєрвым долгом, спєрва. Пєршым чынам узаяліся за лупцоўку, а пєсьля за дапрос. *В. Старына.*
- Пєрыць, дзс.**—избивать. Давай пєрыць яго палєнам. Пєр яго, гада, пєр! *В. Слєпшча, Шацк. р.*
- Пєсьціць,-цца, дзс.**—нежить,-тсья. Залішня вы ўжо пєсьціця свай дзяцєй. А што яму рабіць: толька пєсьціцца ў бацькоў. *В. Старына.*
- Пєўнік, а, м.**—петушок. Пєрапоў наш адзін пєўнік. *В. Старына.*
- Пєўнікі, аў, мн.**—погромок обыкновен. (*Alectorolophus L.*) На гумнє ё

- шмат пеўнікаў і ўсякіх красак.
В. Старына. (Пр. Званец).
- Пець, дзс.**—петь. Пець, скакаць— вот на ета яна дык маладзец! Ня пей ты етак жаласна! Пейма, дзевачкі, другую песьню! *В. Старына.*
- Печыва (хлёба), а, н.**—выпечка хлеба на один раз. Мукі ашчэ хваціць на 'дно печыва. Разышлося печыва хлеба. *В. Старына.*
- Піка, і, ж.**—копье. Паехалі казакі з доўгамі пікамі. *В. Старына.*
- Пілаваць, -ца, дзс.**—1) пилить, ться. Пойдам дрова пілаваць. Ня пілуяцца тоўстая палена.—2) мучить словами кого, попрекать. Пілуя, грызе сваю жонку.—3) плохо играть на музыкальном инструменте. Пілуя на скрыпца, толька струны ірве. *В. Старына.*
- Пілавіньне, я, н.**—опилки. Пілавіньям пашаравалі падлогу. *В. Старына.*
- Піластаў, ва, м.**—рабочий, настраивающий и правящий пилы. Па ояле ходзяць піластавы,—трэба й нам аддаць сваю пілу павастрыць. *В. Старына.*
- Піл'ёсіць, дзс.**—1) пилить тупою пилою. Што піл'ёсіш етаю тупіцаю?— ня парэжаш.—2) бранить, надосяждать. Вечна ён піл'ёсіць сваю Зою. *В. Старына.*
- Піліпаўка, і, ж.**—филиппов пост. Маці памерла не'к у Піліпаўку. *В. Старына.*
- Пілнаваца, дзс.**—придерживаться чего. Ты ўжо аднаго чаго пілнуйся: ці ў іх хэўру йдзі, ці ў нашу. *В. Старына.*
- Пілнаваць, пільнаваць, -ца, дзс.**—стеречь, чься. Пільнуў, каб коні ня лезлі ў шкоду. *В. Скрыль, Пух. р.* Пілнуў гаспадаркі—будуць у гаршку скваркі. *Прык.* Трэба пілнаваца, каб ня памачыцца. *В. Старына.* Піннуў канпель ат курэй, дык дам табе яйцо. *В. Крамяі, Пух. р.*
- Пілны, прм. (прс. пілна)**—усердный, старательный. Які ён пільны на работу: ік возьмяцца, дык і мінуты ня 'дыхне. Так-жа пілна яго просіць! *В. Старына.*
- Пільсьць, і, ж. (польск. pilść)**—очески с пылью от шерсти. Якая там воўна—адна пільсьць. З воўны шмат вышла пільсьці. *В. Лядцо, Пух. р.*
- Пінжак, а, м.**—пиджак. Справіў сабе новы пінжак. *В. Старына.*
- Піпа, ы, ж. (нам. піпка), дзіц.**—мужской половой орган. Ня бярыся за піпу, сорам! Ня чапай піпкі. *В. Старына.*
- Піргаць, -ца, дзс. (аднакр. піргануць і пірнуць)**—порывисто толкать. Стаіць з боку ды піргаяцца з усімі. Ік піргануў яго, дык атразу атляцеў! *В. Старына.* Пірнуў яго ў дзьверы галавою. *В. Старына.*
- Пірог, пірага, м. (нам. піражок)**—пшеничный хлеб, кулич. К вяликанью напаялі пірагоў. На, йзьзеш піражка! *В. Старына.*
- Пісака, і, аг.**—писец. Пісоў пісака, што ня разьбярэ й чытака. *В. Старына.*
- Пісаньне, я, н.**—писание, письмо. Яго якая чытаньня, такая й пісаньня. *В. Старына.*
- Пісклівы, прм.**—пискливый. Пісклівая нейкая дзіця ўдалося. *В. Старына.*
- Піскля, і, ж.**—женщина плаксивица, с слабым тонким голосом. Ведама піскля ета: абы-што, дык і плача. *В. Старына.*
- Пісулька, і, ж.**—записка, записочка. Во ат сына табе нейкая пісулька. *В. Старына.*
- Пісяг, а, м.**—шрам от удара кнотом и проч. подобного. Уся карова ў пісягох. *В. Старына.*
- Пісяжыць, дзс.**—бить кнотом или чем подобным, нанося шрамы. Ік узлавоўся пастух на цялушку,—давай яе пісяжыць! *В. Старына.*
- Піткі, пітачкі, дзіц.**—пить. Хачу піткі. На-ж табе пітачкі. *В. Старына.*
- Піхаць, -ца, дзс. (аднакр. піхнуць)**—толкать кого, толкаться. Што-ж ты піхаяш яго, ён-жа цібе ня чапая?! Ня піхайся, чалавеча, абы ік піхну, дык аж прах цібе возьмя! *В. Старына.*

Піценьне, я, н.—питьё. Хватаю яму і ядзеньня і піценьня. *В. Старына.*

Піць, дзс.—пить. Пі ты ўсю чарку, ня пакідай. Піця, госьцікі, ды заку-свайця. Піма, хлопцы, ды пойдаю парою дамоў! *В. Старына.*

Пішчом, прс.—насільна с писком, с криком иногда. Парасята пішчом лезуць у хату. Вот пішчом леза: дай яму ету цацку дый годзя! *В. Старына.*

Пішчык, а, м.—дудочка (из гусиного пера, кости) для подражания писку птенцов и приманивания их с целью ловли или стреляния. Пішчыкам прыманіў сіўцоў. *В. Старына.*

Плаксун, а, м. (ж. плаксуха)—плакса. Плаксун еты вечна плача ды плача. Нечага глядзець на ету плаксуху: паплача ды сьціхня. *В. Старына.*

План, а, м.—1) план-карта небольшого участка земли в увеличенном масштабе. Па плану ў нас зямлі павінна быць боляй. Па плану тут дароги німа.—2) географическая карта. Зірні ў план, дзе тая Сібір. *В. Старына.*

Планэта, ы, ж.—планета. Мусіць, ня ў добраю планэту ён радзіўся, што такі няшчаслівы. *В. Старына.*

Пласконны, прм.—посконный. Надзеў пласконнаю сарочку. *В. Старына.*

Пласконьне, я, н.—посконь. Іс пласконьня наткала пасьцелак. *В. Старына.*

Пласкуха, і, ж.—рыба плотва. Налавіў торбачку пласкухі. *В. Раўнаполье, Сьміл. р.*

Пласт, а, м.—пласт. Пазыч, кум, мне сена пластэ два. Пластамі пярабірай салому ды падавай на стог. *В. Старына.*

Плаціна, ы, ж.—небольшой кусок полотна, тряпки. Каб якою плацінаю абвязаць руку. *В. Старына.*

Плацьце, я, н.—бельё. Пастуху пашыла асобянная плацьця. Плацьця сохня пад страхом. *В. Старына.*

Плашка, і, ж.—половинка от по-

лена дров. Пакалоў тры плашкі ў печ. *В. Старына.*

Плёвалка, і, ж.—плевательница. У плёвалку ты смаркайся, а ня на падлогу. *В. Забалоцьце, Сьміл. р.*

Плёнка, і, ж.—силок. Злавіў сініцу ў плёнку. От папоўся ў плёнку! (говорят насмешливо про того, кто в затруднительном, безвыходном положении). *В. Старына.*

Плёскі, пром.—плоский. Падай плёскі каменчык падлажыць пад вугал. Лякарства ў плёскай пляшачца. *В. Старына (Пр. Пляскаты).*

Плесьці, дзс.—плесть. Макар умея плесьці ёмкія кошыкі. Пляту сабе лапці. Каму пляцеш еты бізун? *В. Старына.*

Плёткі, так, мн.—сплетни. Ета-ж ня проўла—плёткі! *В. Старына.*

Плёўка, і, ж. (там. плевачка)—1) перепоночка. Якоя ета мяса—адны плёўкі!—2) пенка, пленка, как накипь на жидкости. Усе плёўкі пацягоў з малака ды пажроў. Дай дзіцяці ету плевачку. *В. Старына.*

Плёхацца, дзс.—плескаться. Мыйся ты хутчэй, ня плёхайся, седзячы ў вадзе. *В. Старына.*

Плёхнуць, дзс.—плеснуть в воде. У рацэ плёхнаў шчупак. *В. Старына.*

Пліскаўка, і, ж.—трясогузка (Budytes). Вунь скача пліскаўка. *С. Дукора, Сьміл. р.*

Плісьнік, а, м.—гл. Плюшчай (Sparganium ramosum L.). У сены адзін плісьнік. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Плітаваць, дзс.—обтёсывать камень в виде плитки. На, во плітуй гэты камянь. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Плойма, ы, ж.—уйма. Ета ня жарты: етакая плойма курэй—дзіва што выдзяруць грады! *В. Старына.*

Плот, а, м.—забор из жердок. У гумне трэба новы плот ставіць, а то сьвіньня лязяць ды рыюцца. Нехта йз нашага плота выцяг дзьве жэрдыкі. *В. Старына.*

- Плужыць**, *дзс.* — пахаты (насмешливо). Малы яшчэ, а добра плужыць! *В. Старына.*
- Плысьці**, *дзс.*—1) плыць. За вадою лёгка плысьці.—2) медленна ітти. Плыве, ік няжывы,—ідзі хутчэй! Будзя плысьці з гадзіну табе. *В. Старына.*
- Плыт**, *а, м.* — плот. Па рацэ плытэ пагналі. Мужчыны пашлі на плытэ. *В. Старына.*
- Плытнік**, *а, м.* — плотовщик. Ік маладзейшы быў, дык і я хадзіў у плытнікі. *В. Старына.*
- Плюндыры**, *аў, мн.* — отрепье. Падаброў свае плюндыры — ды ходу! *В. Старына.*
- Плюскатаць**, *дзс.* — плескаць (о волнах). Рака саўсім ціхінька плюската. *В. Старына.*
- Плюскаць**, *дзс.* (*зак. плюснуць*) — 1) плескаць (о воде в обуви). У бот вады набралася, аж плюская.—2) целовать. Усе паходзяць да папа ды плюскаюць яму ў руку. Плюснаў цетца ў руку.—2) моргать веками глаз. Чаго ты плюскаяш вачымі? *В. Старына.*
- Плюснуць**, *-ца, дзс.* — плеснуть, бултыхнуцца. Шчупак плюснаў у рацэ. Плюснаўся ў ваду. *В. Старына.*
- Плюсь** *выкл.* — для передачи звука при поцелуе. Узёў ды плюсь дзядзьку ў руку! *В. Старына.*
- Плюхі** *выкл.* — для передачи звука при плевании. Іс шапку—плюх яму ў морду! *В. Старына.*
- Плюхаць**, *-ца, дзс.* — 1) плескаць, ться. Качкі плюхаюцца сабе ў вадзе.—2) шлёпать по грязи. Плюхая па гразі.—3) пlevать. Ня плюхай ты на падлогу, а ў куток. *В. Старына.*
- Плюшчай**, *ай, м.* — ежеголовка (*Sparanium ramosum* Huds.). Нарвалі плюшчаю раскідаць па хаця. Каля ракі толька адзін плюшчай парос, а травы ані німа — вот табе й сянакосі! *В. Старына.*
- Плюшчыць**, *дзс.* — закрываць глаза. Дзіця спаць хоча: ужо плюшчыць вочкі. *В. Старына.*
- Плява**, *ы, ж.* — 1) перепонка. На

жываце лопнула плява, дык кішкі самі й выхалі.—2) очень тонкая пленка, покрывающая какую-либо жидкость. Скінь пляву с квасу, ато як-жа піць! *В. Старына.*

- Плявузгаць**, *дзс.* — говорить вздор, чепуху. Нечага плявузгаць на чалавека дарэмна! *В. Старына.*
- Пляга**, *і, ж.* (*польск. plaga з лац. plaga*) — в ругат. смысле: наказание. Ну й каніна: пляга нейкая, — што ўбіў, то і ўехаў! *В. Старына.*
- Пляжыць**, *дзс.* — 1) с большим размахом сечь, рубить. Пляжыць дрова, аж лоб мокры.—2) сильно бить кого. Уваброў у свае лапы ды давай пляжыць паскалкам! *В. Старына.*
- Пляма**, *ы, ж.* — пятно. Чыста ўся спадніца ў плямах. *В. Старына.*
- Пляменьнік**, *а, м.*, **пляменьніца** *ы, ж.* — племянник, племянница. Пляменьнік пасобіць вазіць бярвеньня, а пляменьніца пажыная дзяньке два. *В. Старына.*
- Пляскаты**, *прм.* — плосковатый. Нейкі пляскаты твой нос. *В. Слопішча, Шацк. р. (Пр. Плёскі).*
- Пляскаць**, *дзс.* — 1) шлёпать чем по жидкости. Ня пляскай па вадзе, ня пудзь рыбы.—2) издавать ртом особый звук, закрывая и раскрывая губы и действуя языком. Ці ня ясі ты, што пляскаеш ротам?. Пляская, ік тая сьвіньня. *В. Старына.*
- Пляскаць**, *дзс.* — 1) бить в ладони. Пляшчы ў ладкі. Усе давай пляскаць у ладкі.—2) ковать молотом. Малатком ня лёгка пляскаць цэлы дзень на кавадлі.—3) говорить вздор. Плясча яна, чорт ведае што,—німа чаго й слухаць! *В. Старына.*
- Плясьці**, *дзс.* — лгать, наговаривать на кого. Слухай, што ён табе будзя плясьці! Пляце абы што й абы на каго. *В. Старына.*
- Плях**, — 1) бултых! У самую лужыну плях! — 2) шлёп! Плях яму ў морду раз, другі! *В. Старына.*
- Пляхаць**, *дзс.* (*зак. пляхнуць*) — 1) шлёпать. Усю дарогу ён п'яны

- пляхая ды пляхая. Пляхнаў у гразь аж расплыўся. Што ты пляхаш зра гразь?! *В. Слопішча, Шацк. р.*—2) наносить сильные удары. І давай пляхаць яму ў морду. Пляхнаў яму кулаком разоў са тры. *В. Старына.*
- Пляхнуцца, дзс.**—шлепнуться. Пляхнаўся пузам аб лёд, аж чуць ус-тоў! *В. Старына.*
- Пляц, а, м.**—усадебный участок земли. У Сьмілавічах усім даюць пляцэ, хто хоча сяліцца. Ён мая ў горадзя свой дом і пляц. *В. Старына.*
- Пляцень, плятня, м.**—плетень. У вагародзя ат Паўлюковага боку пастаўлю пляцень. *В. Старына.*
- Плячук, а, м.**—плечо. Баліць рука ў плячуку. Плячуке намуляў важкамі, носячы салому. *В. Старына.*
- Пляша, ы, пляшка, і, ж.** (*ням. Flasche*)—бутылка. Вазьмі вады с сабою хоць у пляшку. Пастаў мне пляшку гарэлки, дык памагу стога кідаць. *В. Старына.*
- Пнуцца, дзс.**—просовываться вперед, пролезать. Ня пніся ты сюды, ато раздаваць. Пнецца, ік тая жаба на корч. *В. Старына.*
- Побак, побач, прс.**—рядом. Сеў побак з ім. Яны жывуць побач з намі. *В. Старына.*
- Повад, а, м.**—1) повод (у лошади) Конь парвоў повад.—2) отрезок веревки. Повадам увязоў калоду. Повадамі звязалі яму рукі й ногі. *В. Старына.*
- Повіду, повідам, прс.**—в явности, на вид. Нашых парасят тут і повіду німа, —дзе-ж яны дзеліся? Ёх нідзе й повідам ня відаць. *В. Старына.*
- Погаласка, і, ж.**—слух. Пусьціў погаласку, што дачцэ дае вялікаю пасату, —хаця каб сваталіся. Я ня ведаю, ці проўда, але такая погаласка ё. *В. Старына.*
- Погань, і, ж.**—мерзость, пакость. Заваліця хвортачку, каб погань якая й ступіць на двор ня сьме-ла! *В. Старына.*
- Под, а, м.**—помост кирпичной печи. У печи выдраўся под: нельга хлеба пачы. *В. Старына.*

- Подаўна, прс.**—довольно давно. А подаўна ўжо, ік пашлі нашы. *В. Старына.*
- Подбіўка, і, ж.**—кайма, обшивка (только снизу платья). К чырвонай спадніцы дала аksamітаваю подбіўку. *В. Старына.*
- Подвязка, і, ж.**—узкий поясок для привязывания „калош“, обыкнов. бывает в паре. Кароткія мае подвязкі: нельга добра абвязаць калош. Згубілася адна подвязка, —трэба новаю выткаць. *В. Старына.*
- Подмазка, і, ж.**—мазок из тряпки и сала для подмазывания сковороды, когда пекут блины. Нешта ня ўстаюць блінэ: мусіць у подмазца німа здору. *В. Старына.*
- Подплетка, і, ж.**—специальное костяное широкое шило для ковчегания лаптя, при его подплетании. Подплеткаю толька раскавіроў лапаць. *В. Старына.*
- Подсьвінак, нка, м.**—молодая, еще не приводившая поросят, свинья; молодой кабанчик. Аднаго подсьвінка закалолі, а другога ашчэ будам карміць. *В. Старына.*
- Подцелак, лка, м.**—телёнак. Маю дзьве каровы й аднаго подцелка. *В. Старына.*
- Подсьцілка, і, ж.**—подстил для скота. На подсьцілку каровам пры нёс вязку саломы. У сьвіньней мокра, аж нельга ступіць —трэба зноў даць подсьцілку. *В. Старына.*
- Подцмык, а, м.**—приспособление для вытаскивания сена из болотного сенокоса; состоит из длинной палки, на которую накладывает-ся копно сена и увязывается веревкою; к более свободному концу палки прикрепляется валик с постромками для впрягания лошади. З возам нельга было ўехаць, дык подцмыкам выцягаў сена. *В. Старына.*
- Пожня, і, ж.**—жниво. Статак ік папашоў на пожню, дык лепяй стоў пад'ядаць. *В. Старына.*
- Позна прс.**—поздно. Позна я вы-

- шаў з дому, хаця каб пасьпець. *В. Старына.*
- Позны**, *прм.* — поздний. Позны авёс ашчэ лепяй удоўся за раньні. *В. Старына.*
- Поіла**, *а, н.* — пойло. Целяці ашчэ даём поіла. *В. Старына.*
- Покаць, -цца**, *дзс. (зак. покнуць)* — трескаць, -тсья, лопать, -тсья. Што эта такое: нешта ўсё покаюць у нас камінке? Яйцо покнула. Шкура кала больш стала покацца. *В. Старына (Пр. Шпокаць, 1).*
- Поклад**, *а, м.* — яйцо, подкладываемое под несущуюся домашнюю птицу. Ня забяры толька з яйцамі і покладла. У гнязьдзе аж два пакладэ. *В. Старына.*
- Пол**, *палá, м.* — полати. У Вяраб'ёвых дык сьпяць на ложку і на палу. *В. Старына.*
- Полаг**, *у, м.* — навес из простынь над полатами; в нем спят летом, чтобы избавиться от мух. Дзеці сьпяць у полазя. *В. Старына.*
- Поламя**, *я, н.* — пламя. Поламя аж у юшку шыбаі! *В. Старына.*
- Поле**, *я, н.* (ужыв. толькі ў адзін. л.) — поле. Людзі ашчэ поля ня засеялі. *В. Старына.*
- Поліва**, *а, н.* — полотьё. Поліва этага ў нас — аж ня 'бабрацца! *В. Старына.*
- Поліўка**, *і, ж.* — жижка в бульёне или „зацірцы“. Усю картоплю пацягалі, а мне адна поліўка асталася. *В. Старына.*
- Полка**, *і, ж.* — 1) кусок материи, который шьивается в женское платье. У спадніцу ня хватая аднае полкі. Спадніца шырокая, аж у пяць полак. *В. Старына.*
- Полудзень**, *дня, м.* — обед. На полудзьянь уставіла куцці з затаўкаю. Па полудні паедам па снапэ. *В. Старына.*
- Помач**, *ы, ж.* — помощь. Помачы ат сыноў я мала бачу. *В. Старына.*
- Понаж**, *панажá, м.* — педаль в кроснах. Пашўкай якоі вяровачкі прывязаць понаж. Дзе ён дзеўся: ня відаць нешта аднаго панажа? *В. Старына.*
- Попарску**, *прс.* — неожиданно. Бег ды попараску кінуўся. *В. Дайнава, Пух. р.*
- Попел**, *у, м.* — зола. У лечи шмат попялу, дык дрова блага гараць. *В. Старына.*
- Поплаў**, *ву, м.* — заливной луг. Сена прывезьлі с поплаву. *В. Старына.*
- Поплеч, прс.** — плечо-о-плечо, рядом. Якія-ж ета пашлі сялом два хлопцы попляч? *В. Старына.*
- Попрадкі**, *дак, мн.* — посиделки. Пайдү к нашим на попрадкі. Я дома боляй напрадаю, ік на попрадках. *В. Старына.*
- Поркацца**, *дзс.* — копошиться с работою. Поркаяцца цэлы дзень чорт ведаю с чым! *В. Старына.*
- Поркаць, дзс.** — пороть, тревожить. Узёў кіў ды поркая ў гняздо. *В. Старына.*
- Порсткі**, *прм.* — быстро выражающий неудовольствие. Надта порсткі еты Сідар: нічога ія скажы яму! *В. Старына.*
- Порт**, *у, м.* — льняная ткань. Шмат порту у сукне. *В. Старына.*
- Поруч, -чкі, прс.** — рука об руку, рядом. Эта вэнь тыя самыя, што стаяць поруч. Яны вэнь пашлі поручкі. *В. Старына.*
- Порхаўка**, *і, ж.* — дождевик (*Lycoperdon gemmosum Batsch*). Раздушўу нагою порхаўку. *В. Старына.*
- Порца**, *ы, ж. (пам. порцайка)* — порция. Ты-ж ізьёў сваю порцу ды ашчэ лезяш! Мне папалася маленькая порцайка. *В. Старына.*
- Поршы**, *аў, мн.* — парши. Ат нуды завяліся ў галаве поршы. *В. Старына.*
- Посік**, *а, м.* — мочевого пузырь. Надзьмуў с параскаю посік. С посіка зрабіў капшук на цюцюн. *В. Старына.*
- Посілка**, *і, ж.* — веревочка для носки ведра. На вядро пачапіў новаю посілку — ня парвецца. *В. Старына.*
- Посны**, *прм.* — постный. Посны полудзьянь ня смашны. *В. Старына.*
- Пост**, *у, м.* — 1) пост, воздержание в пище и образе жизни. Забылася, што сягонья пост ды забяліла крупнік. Хлеба свайго хва-

ціла да вялікага посту.—2) сама постная піцца. Ядуць яны круглы год с постам. *В. Старына.*

Пострык, а, м.—гл. Падавальня. Кароткі пострык: ніяк ня падаць снопа. *В. Крамяні, Пух. р.*

Посьніца, ы, ж.—постная піцца. Цэлая лецячка посьніца, і скварачкі німа сала. *В. Старына.*

Потарч, потырч, прс.—вниз головой, стремглав. Паляцеў потарч, чуць галавы ня скруціў. *В. Старына.* Потырч так і паляцеў. *В. Матарова, Сьміль. р. (Пр. Тарчма).*

Поўдзень, паўднй, м.—1) полдзень (время). С паўдня дождж пашоў. У самы поўдзень зрабілі прырадышку.—2) юг. Будзя цёпла: вецяр завярнуўся с паўдня. *В. Старына.*

Поўна, прс.—полно, много. На што ж етак поўна наброў, што ня падняць? *В. Старына.*

Поўнач, ы, ж.—1) полночь. Аж да поўначы мужчыны таўкліся ў хаця.—2) север. Вецяр завярнуўся с поўначы. *В. Старына.*

Поўніа, а, м., поўня, і, ж. (польск. *pełnia*)—вторая четверть луны. Ці ня ведаеш ты, калі будзя наставяць поўнік? *В. Скрыль, Пух. р.* Ужо падбіраюцца пад поўню. *В. Старына.*

Поўпрыца, ы, ж.—попурышка. Удаласі яна маленькая, як поўпрыца. *В. Крамяні, Пух. р.*

Поўсьць, і, ж. (польск. *piłść*).—вылазящая шерсть из кожи животного. С каня набралася чоршта поўсьці. *В. Старына.*

Поўха, і, ж.—удар кулаком по уху. Доў яму дзьве поўхі. Доў яму поўхі на закуску. *В. Старына.*

Поўшыць, дзс.—наносить удары кулаком по уху. Згроб яго за грудкі ды давай поўшыць. *В. Старына.*

Почапка, і, ж.—веревочка для подвешивания чего. Дай мне ету почапку павесць клубок. *В. Старына.*

Почут, у, м.—слух о ком. Тых

людзей тут і почуту німа. *В. Старына.*

Пошасьць, і, ж.—повальная болезнь. Ходзіць па людзях нейкая пошасьць: усе хварэюць на галовы да на жыватэ. *В. Старына.*

Прабарабаніць, дзс.—провесть время за пустыми разговорами. Ета ня жарты: цэлы дзень прабарабаніў на вуліцы, а к рабоця й ня прыкрануўся! *В. Старына.*

Прабасьці,-ціся, дзс.—бодать, проколоть,-тсья. Ня ступай сюды на на сучча: нагу можна прабасьці. Ня лез цяраз плот: ашчэ на цвьх тут прабадзесься! *В. Старына.*

Прабаўляцца, дзс.—кое-как проживать. Ат, памаленьку так і прабаўляюцца! *В. Старына.*

Прабачаць, дзс. (зак. *прабачыць*)—извинять. Прабачайця, госьцікі, на боляй: ік кажуць—чым хата багата!. За ета дзядзька, німа чаго сварыцца, трэба каб прабачылі! *В. Старына.*

Прабачэньне, я, н.—извинение, прощение. Папрашу прабачэньня, мо' даруюць: я нарочна ня хацеў шкоды рабіць. *В. Старына.*

Прабіраць, дзс. (зак. *прабраць*)—пробирать, давать нагоняй. Ік прабярэ раз, другі, дык і прыраста ня етак рабіць. Праброў я Пятрыка, ік таго цюцьку!—2) пронизывать тело холодом. У хаця холадна—так і прабірая. Ведама ў вадной жакетачца: холад праброў, дык і захварэў. *В. Старына.*

Праборка, і, ж.—проборка, нагоняй. Доў таму гіцлю добраі праборкі! *В. Старына.*

Прававацца, дзс.—оправдываться. Ашчэ ён хоча прававацца! Ашчэ ён тут правуюцца! *В. Старына.*

Праваленны, прм.—в смысле жадный, окаянный. Яму ўсё мала: вядома праваленны! *В. Лядцо, Пух. р.*

Праведкі, дак, мн.—навешение родильницы. Пайдуду к куме ў праведкі. Баба пашла ў праведкі (знач., да парадзіхі). *В. Старына.*

Праведна, прс.—по совести. Я пра-

- вядна кажу, а ты дык маніш.
В. Старына.
- Праведны**, *прм.* — честный, поступающий по совести. Сямён Яўсеяў — правядны чалавек: чужога ня возьмя. *В. Старына.*
- Правідла**, *а, н.* — правило, форма для выгібання кожи. Халява нацягнута на правідла. *В. Матарова, Сьміл. р.*
- Правінаваціца**, *дзс.* — провиниться. Правінаваціўся ён здрава, — муціць уляціць яму за ета! *В. Старына.*
- Правіцца**, *дзс.* — поправляться. Ну як ты: правісься ўжо ці не? *В. Слонишча, Шацк. р.*
- Правіць**, *дзс.* — 1) совершать богослужение. Поп ашчэ правіць службу ў царкве.—2) управлять. Разумны ён чалавек быў: усімі правіў, і ўсе яго слухаліся. Адзін хоча ўсім сьветам правіць.—3) говорить, твердить. Слухай ты яго, што ён правіць і правіць сваё. Яму так кажучь, а ён сваё ўсё правіць. *В. Старына.*
- Праводная нядзеля**, **праводніца**, *ы, ж.* — фомино воскресенье. праводнаю нядзелю пойдэм у Дукарку на кірмаш. *В. Старына.* Ат праводніцы стала на службу. *С. Навасёлкі, Пух. р.*
- Правучыць**, *дзс.* — проучить. Німа каму правучыць этага злодзья, каб ня рабіў ён етак. *В. Старына.*
- Правэндзаца**, *дзс.* (*замест прашвэндаца*) — протаскатся без дела. Правэндзаўся от так цэлы дзень, навят і лапця ня сплёў. *В. Старына.*
- Правэндзіць**, *дзс.* — прокоптить. Трэба правэндзіць кумпяк і каўбасы. *В. Старына.*
- Правядзець**, *дзс.* — слегка просохнуть. Хай правядзья канюшына, тады будам у кучкі ставіць. Сьвежа! каўбасы я ня хочу, — хачя троха няхай правядзья. *В. Старына.*
- Праг**, *у, м.* — сильное желание, вожеление. Аж праг яе бяра, як яна хоча на сваём паставіць! *В. Старына.*
- Прагавіты**, *прм.* — жадный. А які-ж ён прагавіты чалавек: усё-б сабе загроб! *В. Старына.*
- Прагаліна**, *ы, ж.* — прогалина. Заяц выскачыў на прагаліну. *В. Старына.*
- Прагарэць**, *дзс.* — сгореть (в бран. см.). А няхай ты прагары з этакою работаю! Хай яно ўсё прагарыць тут, пакуль я прыду сюды! *В. Старына.*
- Прагнуць**, *дзс.* (*польск. pragnąć*) — сильно желать. Чаго ты гэтак прагнаш за ім? *В. Слонишча, Шацк. р.*
- Прагонка**, *і, ж.* — широкая дорога, образованная из отрезков полос, для прогона скота на пастбище. Дзеці цялята пасуць на прагонка. Прагонку правялі ат сяла аж да Доўгага Балота. *В. Старына.*
- Прагоцаць**, *дзс.* — прогулять. Прагоцаў усе свае грошыкі. *В. Старына.*
- Прадзіва**, *а, н.* — прядение. У міне ашчэ свайго прадзіва хваціць на тыдзень. *В. Старына.*
- Прадушына**, *ы, ж.* — отдушина. У капцы трэба зрабіць добраю прадушыну, каб дух сыходзіў, — ато картопля папсуецца. *В. Старына.*
- Пража**, *ы, ж.* — пряжа. У цібе, дзеўка, нейкая тоўстая пража выходзіць! *В. Старына.*
- Пражытак**, *тку, м.* — *гл. Пражыцьцё.* Хлеба толька сабе на пражытак, продаць німа чаго. *В. Старына.*
- Пражыць**, *дзс.* — жарить. Даволяй табе ўжо пражыць ета сала — аж пагарэла! *В. Старына.*
- Пражыць**, *дзс.* — прожить. А, ня бяду! пражывом як небудзь! *В. Старына.*
- Пражыцьцё**, *я, н.* — прожитие. Ня ганюся я за вялікімі запасамі: абы сабе на пражыцьцё было. *В. Старына.*
- Праз**, *прыйм. з вінав.* — 1) в знач. о, об. У газетах ізноў піша праз вайну.— 2) в знач. через, чрез, — сквозь, насквозь, по толщине. Пуля прайшла праз усю нагу. Пазірая праз вакно. *В. Старына.*
- Празваньне**, *я, н.* — прозвание кличка. Эта яго такая празваньня, а ня прозьвішча. *В. Старына.*

- Праязбнуць**, *дзс.*—промерзнуть. Празьяб у вадной сьвітца, аж дрыжыць. *В. Старына.*
- Прайдзі-сьвет**, *а, м.*—проходимец, мошеник. Ой еты прайдзі-сьвет табе ўсё гадоў зрабіць! *В. Старына.*
- Прайсьці**, *дзс.*—пройти. Трэба прайсьці паглядзець гавяды. *С. Амельна, Пух. р.*
- Праказваць**, *дзс. (зак. праказаць)*—1) говорить что несколько раз, повторять слова. Эта самая ён часта праказвая. Аж два разы праказоў мне, каб хаця ня забыўся.—2) помогать ученику в чтении. Ціпер настаўнік праказвая чытаньня, а патам будзя пісаньня. *В. Старына.*
- Пракідацца**, *дзс.*—прожить кое-как, перебиваясь (о будущем времени). Ня ведаю, як мы пракідаюмся еты год с хлебам, што жыта ня ўрадзіла? *В. Старына (Пр. Перакідацца).*
- Праклён**, *у, м.*—проклятие. Цёнгла слухай праклён ат яе. Праклёнаў тваіх ніхто ня баіцца! *В. Старына.*
- Пракос**, *у, м.*—пространство между рядами скошенной травы или хлеба („между пакосамі“). Шырокі ў яго пракос. *В. Старына.*
- Пракоўтаць**, *дзс.*—с трудом проглотить. Ніяк ня пракоўтаць картопіны. *В. Старына.*
- Пралеска**, *і, ж.*—пролеска, печоначница (*Anemone Hepatica L.*). Пралескі ўжо распусьціліся. *Х. Самін, Пух. р.*
- Пралья**, *і, ж.*—пряжа. Во эта дык пралья—дзьве шпулі за вечар! *В. Старына.*
- Прамарудзіць**, *дзс.*—промедлить, протянуть время. Толька час прамарудзіў і нічога ня дабіўся. *В. Старына.*
- Прамількнучь**, *дзс.*—промелькнуть. Толька ў вакне прамількнуў паляцеўшы. *В. Старына.*
- Пранізаць-цца**, *дзс.*—проколоть, ться. Хай яно прагарыць: ета-ж я чыста ўсю нагу на цьвіх пранізоў! Конь персямі на плот пранізоўся. *В. Старына.*

- Пранік**, *а, м.*—валёк для белья. Пранікам добра выбіла плацьця—будзя белая. *В. Старына.*
- Пранімаць**, *дзс. (зак. праняць)*—1) пронизывать. От дзе дождж: аж да касьцей пранімая! Вецяяр пранёў, дык і прастудзіўся.—2) втягивать нитку в иглу. Ня праняць ніткі праз вушка. *В. Старына.*
- Праніць**, *дзс.*—выбивать бельё или холст „пранікам“—вальком. Маці панесла плацьця праніць. *В. Старына.*
- Пранцаваты**, *прм. (лаянка)*—скверный (в перен. см.). Які пранцаваты хлапец: ні за што ня паслухая! Пранцаватая тваё насеньня! *В. Старына.*
- Пранцы**, *аў, мн.*—сифилис; в ругат. см. Каб цібе пранцы елі! Пранцаў табе дам! А пранцаў табе, да ня есьці! *В. Старына.*
- Праныра**, *ы, аг.*—проныра. А, праныра, усюдых яно табе дапне! *В. Старына.*
- Пранюхаць**, *дзс.*—пронюхать. Дзе-б што ні рабілася, ён усё пранюхая. *В. Старына.*
- Прападаць**, *дзс. (зак. прапасьці)*—1) пропадать. Што з возу ўпала, то прапала. *Прым.* Прапасьці можна ў такую няпагоду. Дзе маё ня прапала!—2) в перен. см.: кое-как перебиваться. От жывуць! прападаюць на дной картоплі. *В. Старына.*
- Прапаліць**, *дзс. (прм. прапалены)*—протопить. А ня мяшала-б на нач троха прапаліць у печы. Добра прапаляна ў грубца, але ў хаця нешта холадна. *В. Старына.*
- Прапіцца**, *дзс.*—пропить свое состояние. Прапіўся ён у дошку. *В. Старына.*
- Праплысьці**, *дзс.*—проплыть. Цярэшка можа вярсту праплысьці ня'дыхаючы. *В. Старына.*
- Прапытваць**, *дзс. (зак. прапытаць)*—распрашивать. Трэба дзе даляя прапытваць: тут, мусіць, ня бачылі нашых коняй. Каб дзе прапытаць у людзей скарасьпелкі пасадзіць с асьміну. *В. Старына.*

- Прарэх**, у, м.—прореха. Разадраўся ў вандараку прарэх. *В. Старына.*
- Прас**, а, м.—утюг. Прасам паглядзіла хусты. *В. Старына.*
- Прасаваць**, дзс. (*прм.* прасаваны)—утюжыць. Хадора прасуя рушніке. Заслалі стол прасаванаю скаццярысцяю. *В. Старына.*
- Прасівераць**, дзс.—проветрыцца, побыць на свежым воздухе. Павешала ўсю адзежу на дварэ, каб прасівярала, ато моль есьць. *В. Старына.*
- Прасітак**, тка, м.—сито. Прасітак парваны: нядобра мука сеяцца. *В. Забалоцьце, Сьміл. р.*
- Прасла**, а, н.—часть забора между кольямі. Абмаласі цэлая прасла плоту. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Праслухоўваць**, дзс. (*зак.* праслухаць)—разузнаваць по слухам. Трэба праслухоўваць, мо' дзе зруб на хату прадаецца. Каб дзе праслухаць сабе маладзейшую карову. *В. Старына.*
- Праснок**, -нык, а, м.—лепешка в виде блина, испеченная из хлебного теста. Смашны праснок, але гарачы. Хлеба німа, дык ядом прасныке. *В. Старына.* Каб па табе напаякі прасныкоў! (знач., каб памёр той, каго клянучь). *В. Крамяні, Пух. р.*
- Праставалосая** (*жанчына*)—с не причёсанымі і не пакрытымі волосамі на галаве. А яна праставалосая выскачыла на двор. *В. Старына.*
- Прастарэка**, і, м.—краснобай, шутник, балагур. От дзе прастарэка: чаго ён толькі ня выдумая! *В. Старына.*
- Прастарэкваць**, дзс.—балагуріць, шутыць. А што яму: прастарэква сабе лежучы на печы. Чаго ня ўмея, а прастарэкваць дык умея! *В. Старына.*
- Прасьвістаць**, -цца, дзс.—промотаць имущество, промотацца. Паўлючок прасьвістоў сваю гаспадарку. Прасьвістоўся—боляй німа за што піць! *В. Старына.*
- Прасьніца**, ы, ж.—прялка. Увязала ў прасьніцу новаю кудзелю. *В. Старына.*
- Прасьці**, дзс.—пряць. Німа калі й прасьці: яшчэ каля печы тупаю. Увечары ўжо ня прала, а ніткі сукала. *В. Старына.*
- Прасьцірадла**, ы, ж. (*польск.* prześcieradło)—простыня. Заслала пожак крамнаю прасьцірадлаю. *В. Старына.*
- Пратануць**, дзс.—утонуть (в бран. см.). Хай ты пратані с такою работая! *В. Старына.*
- Пратрубіць вушы**—прожужжать уши. Ну й благі-ж ён чалавек: усе вушы пратрубіў мне сваю платая! *В. Старына.*
- Пратхланьне**, я, н.—передышка. І пратхланьня яму німа, усё п'е ды п'е. *В. Старына.*
- Пратэса**, ы, ж.—церковная хоругвь. Вэнь панесылі іс Сьмілавіч вобраз і пратэсы: па сяле будзе поп хадзіць. *В. Старына.*
- Прахапіцца**, дзс.—очнуться со сна. Прахапіцца са сну ды крычыць. *В. Старына.*
- Прахарчавачь**, -цца, дзс.—прокормить, -тсья. Прахарчавоў зіму каня й дзэве каровя. Сваім сенам прахарчавоўся толькі да вялікага посту. *В. Старына.*
- Прахвастацца**, дзс.—гл. Просьвістаць, -цца. Прахвост еты пражвастоўся: німа ні коніка, ні калёс—нічога! *В. Старына.*
- Прахтыка**, і, ж.—практика. На ўсё людзі маюць прахтыку. Я ўжо зьнёў прахтыку, што ўвоснянь класьці гной на'гарод лепяй. *В. Старына.*
- Прахтыкоўны**, *прм.*—практичный. Ён прахтыкоўны: зробіць табе акурат. *В. Старына.*
- Праца**, ы, ж. (*польск.* praca)—труд. За працаю німа калі й аддыхнуць. Бяз працы ня есьці калачы. *Прык. Х. Самін, Пух. р.*
- Працаваць**, дзс.—трудиться. Працуюць людзі да поту, а маюць ня вельма што. *В. Старына.*
- Працавіты**, *прм.*—работящий. Ого! яна працавітая, ік тая мурашка. *В. Старына.*
- Праціснуцца**, дзс.—протолкаться вперед. За народам чуць праціснаўся наперад! *В. Старына.*

- Працьверазіцца, дзс.**—протрезвиться. Хай паляжыць на дварэ, дык хутчай працьверазіцца. *В. Старына.*
- Працярэбліваць, дзс. (зак. працерабіць).** делать просеку для дороги. Працярабілі лазу на сынажаці. *В. Старына.*
- Прачнуцца, дзс.**—проснуться. Ня крычы, ато малоя прачнецца. Толька што прачнуўся. *В. Старына.*
- Прачухацца, дзс.**—протрезвиться. Ік напіўся, дык аж на другія суткі толька прачухаўся! *В. Старына.*
- Прачуць, дзс.**—узнать по слухам. Прачуў, што будучь лес даваць на бедных. *В. Старына.*
- Прачыніць, дзс.**—немножко приотворить. Прачыніця троха дзверы, хай дым сойдзя. *В. Старына.*
- Пра(ы)чыстая,**—праздник 15 авг. К прачыстай напаклі пярапечак. *В. Старына.* На прычыстую паедам у Пухавічы. *В. Клятное, Пух. р.*
- Прашмаравець, -ца, дзс.**—протереть, -гься насквозь. Прашмаравоў калені ў штанох. Патэльня не'к прашмаравалася. *В. Старына.*
- Прашыкацца, дзс.**—промотаться. Прашыкаўся наш Халімонка, німа за што боляй гуляць. *В. Старына.*
- Праява, ы, ж.**—необыкновенное происшествие. Ці чулі вы етакаю праяву: у Пудзіцку дзіця радзілася с хвастом? *В. Старына.*
- Прадаж, а, у, м.**—продажа. Што сабе пакінам добра, а што будзя на продаж. *В. Старына.*
- Прадаць, дзс. (зак. прадаць)**—продавать. Пяраціў будзя продаць муку толька на кніжкі. Прадоў асьміну аўса. *В. Старына.*
- Прозьвішча, а, н.**—фамилия. Усіх мужчын пяраклікалі па прозьвішчу. Як тваё прозьвішча? *В. Старына.*
- Прокляць, і, ж.**—проклятие. Прокляць нейкая еты сабака: жраць жарэ, а брахаць дык ня хоча. *В. Старына.*

- Проскурка, і, ж.**—просфора. У царквя купіў сьвянцонаю проскурку. *В. Старына.*
- Проста, прс.**—прямо. Проста йдзі етаю дарогаю, дык і пападзеш. *В. Старына.*
- Протар, а, м.**—игла с отломанным ушком; служит для прокалывания. Протарам пракалола скулу, дык яна ашчэ горай нарвала. *В. Старына.*
- Проўда, ы, ж=літ. праўда**—правда. Проўду табе кажу. Проўда твая, ік у рэшаця вада. *Прык.* Проўда твая, ік на вярбе ігрушы. *Прык. В. Старына.*
- Проўдзіць, дзс.**—говорить правду, истину. Ня проўдзіць твой каляндар: пісалі, што будзя пагода, а на табе—дождж! Вот тая гадалка проўдзіць. *В. Старына.*
- Проціў, прс.**—против, насупротив. Яны жывуць проціў нас. *В. Старына.*
- Продзіў, ва, м.**—тот, кто противится, упрямец. Прошіў еты халерны толька наругаюцца, а йці рабіць ня хоча! *В. Старына.*
- Процьма, ы, ж.**—пробасть. У хлеў падсьцілай салому, ік у процьму: усяроўна мокра. Ета-ж процьма, што пашло тых дошчак на шчыкет! *В. Старына.*
- Проша, (польск. proszę)**—пожалуйста. Проша, сядайця! Проша за стол! *В. Старына.*
- Прошлы, прм.**—прошедший. Прошлы год быў лепшы, ік сяголята: ня вельма што сухі і ня мокры. *В. Старына.*
- Прошча, ы, ж.**—место с камнем, или иконой обыкн. около родника или в лесной чаще, признаваемыми чудодейственными, куда стекаются богомольцы и происходят крестные ходы. У маладзікову нядзельку пайду к прошчы. *В. Старына.*
- Пруге, оў, мн.**—кресты для напывливания холста в красках. Пруге выскачылі іс палатна. *В. Старына.*
- Пруд, а, м.**—мельница. Павезьлі ў пруд сьвінням малоць. *В. Старына.*

- Пруданы**, аў, *мн.*—гости со стороны невесты, сопровождающие её в дом жениха. Паеду ў пруданы. „Пруданачкі, за стол, за стол, а курачкі пад стол, пад стол“! Вясельн. п. *В. Старына.*
- Прус**, а, **прусак**, а, *м.*— прусак. (*Phylodromia germanica*). У запячку чоршта прусоў. Прусэ паелі картоплю ў гаршку. У хаця прусаке завяліся. *В. Старына.*
- Пруткі**, *прм.*—упругий. Хартон пруткі ў руках. Сюды трэба кусок пруткага зялеза. *В. Старына.*
- Пруток**, тка, *м.*—1) вязальная спица. Прутке тарчаць пад трамаю. —2) прут, который кладется в жолоб „навоя“ для прикрепления холста. Зламоўся пруток ат навоя. *В. Старына.*
- Прыбегчы**, *дзс.*—прибежать. Ня можа ён хутчэй прыбегчы назад! *В. Старына.*
- Прыбіраць**, *дзс.*—убирать прочь, снимать. Прыбірайця пасуду іс стала. *В. Старына.*
- Прыбіраць**, -ца, *дзс.* (*зак. прыбраць*, -ца, *прм. прыбраны*)—наряжать, -тсья, прибирать, -тсья. Маладую прыбіраюць да вянца. Прыброўся ты, ік на баль. Прыбіраецца ўжо з гадзіну! Як ён хораша прыбраны. *В. Старына.*
- Прыбіцца**, *дзс.*—1) пристать к дому или к стаду. Нейчая авечка прыбілася к нашым. К нашуй чарадзе прыбілася чужая карова. —2) приватся к корму. Ік прыбецца кабыла к канюшня, дык ня тарваць. *В. Старына.*
- Прыблудак**, дка, *м.*—животное, оставшее от своей семьи и зашедшее на чужой двор. Ета ня наша ягнё—нейчы прыблудак. *В. Старына.*
- Прыборы**, аў, *мн.*—наряды. На спраўляла дзеўка сабе ўсякіх прыбораў цэлы купар: можна й замуж іці. *В. Старына.*
- Прыбраньне**, я, *н.*—наряд. Вынясі свае прыбранья ў каморку. *В. Старына.*
- Прыбудаваць**, *дзс.*—пристроить. Прыбудаваў к хаця новыя сенцы. *В. Старына.*

- Прыбытак**, тку, *м.*—прибыль. Ат прыбытку галава ня баліць. *В. Старына.*
- Прывалакці**, -ціся, *дзс.*—притащить, -тсья. Прывалокося к нам нейчы кот. Чуць прывалоко з гумна вязку саломы. *В. Старына.*
- Прыварак**, рку, *м.*—приварок к пище (запасы крупы, капуста и проч.). Бяз прыварку боляй хлеба выходзіць. Нарабілі круп—ціпер будзя прыварак. *В. Старына.*
- Прывендзіць**, *дзс.* (*прм. прывенджаны*)—слегка прокоптить. Троха прывендзіў сыцягняке—есьці можна. Каўбасы чуць прывенджаны, але чярвяк мо' ня завядзецца. *В. Старына.*
- Прыверадзіць**, *дзс.* (*прм. прывярэджаны*)—слегка свихнуть. Прывярэдзіла руку жнучы. Прывярэджана троха сьпіна мая. *В. Старына.*
- Прывітацца**, *дзс.*—поздороваться. Такі ж харошы чалавек ён: пастаянна, ік убачыць, прывітаецца. *В. Старына.*
- Прывядзёнак**, нка, *м.*—ребенок, приведенный в дом второй женою. Яна-ж табе ня прывядзёнак, а родная дачка: чаму ты ня глядзіш яе? *В. Старына.*
- Прывязка**, і, *жс.*—ветка для привязывания решетины к стропилам в соломенной крыше. Во із этага дубчыка будзя добрая прывязка. Ня хваціла на хлеў прывязак. *В. Старына.*
- Прыгадаць**, *дзс.*—придумать. Ня прычуя, дык прыгадае. *В. Старына.*
- Прыгаіць**, *дзс.*—слегка залечить. Саўсім ня вылячыў, але троха прыгаіў рану, каб ня гніла. *В. Старына.*
- Прыгалак**, лку, *м.*—небольшая полянка в лесу после пожара. Дрова пасьцягвалі на прыгалак. *В. Старына.*
- Прыганяты**, ага, *м.*—надсмотрщик, пригонявший к работе крестьян во время крепостного права: переносно: всякий, кто понуждает к работе. К яму прыганя-

- тага ня трэба: ён добры работнік. Ты за прыганятага ня стой, а барыся сам рабі! *В. Старына.*
- Прыгарка**, і, ж. — прыгоревшая часть картофеля, сала или каши. Дзеці паелі ўсе прыгаркі. Выбірая ўсё, каб дзе прыгарачку. Скваркі парабіліся на прыгаркі. *В. Старына.*
- Прыгарнуць,-цца**, дзс.—1) прыгрести,-тись. Прыгарні картоплю бліжай к цяплу, хай добра выпякаюцца. Галавешка прыгарнулася ў цялешнікі.—2) прыжати, приласкать,-тсья. Прыгарнуліся дзеці да маткі. Прыгарнуў яе да сібе. *В. Старына.*
- Прыгаршчы**, аў, мн. — прыгоршни. С прыгаршчы пасыпаў курам ячменю. *В. Старына.*
- Прыгарэняць**, дзс.—о пище: приобрести горьковатый вкус во время варки. Прыгарэнялі бураке, аж нельга есці. *В. Старына.*
- Прыгатаваць,-цца**, дзс.—приготовить,-тсья. Прыгатавоў трушанкі на зоўтра. Прыгатаваліся гасьцей прынімаць, але яшчэ нікога німа. *В. Старына.*
- Прыгаць**, дзс.—жадно пить. Сялядца йзьзеў, дык прыгая ваду ды прыгая. *В. Старына.*
- Прыгнаць**, дзс.—унавозить землю. Дзе прыгналі, дык там лепшая жыта. *В. Старына.*
- Прыгоркнуць**, дзс.—пригоркнуть. Вот прыгорклі яблыкі, дык саўсім ня той смак! *В. Старына.*
- Прыгруніць**, дзс.—принудить. Ня хацеў сам, дык сілаю прыгрунілі, каб ішоў. *В. Старына.*
- Прыгубіць**, дзс.—только взять рюмку в губы, но не выпить вина. Яна-ж ня выпіла гарэлкі, толька прыгубіла чарку. *В. Старына.*
- Прыгуменьне**, я, н. — край гумна, — место, поросшее травой и занятое постройками. Навязоў каня на прыгуменьні. *В. Старына.*
- Прыдабыць дзіця**,—гл. Дабыць дзіця. Хадзіў, хадзіў да яе, пакуль ня прыдабыў дзіцяці, а патом і кінаў. *В. Старына.*

- Прыдача**, ы, ж.—придача. Ашчэ ў прыдачу ўзеў рубля. *В. Старына.*
- Прыдбаць**, дзс.—доставить на место. Ледзь прыдбоў тую крошку сена дамоў. *В. Старына.*
- Прыдзіраць**, дзс. (зак. прыдраць)—обозначать линии паза в бревне „драпачом“. Я буду прыдзіраць бявеньня, а ты бартай пакуль. Ня гэтак ты прыдраў бявьяно. *В. Слотшча, Шацк. р.*
- Прыдзе крута**—продут, настанут стеснительные (крутые) обстоятельства. Ік прыдзя крута, дык папросісья ты ў міне! *В. Старына.*
- Прыдзяўбіць**, дзс.—заклевать. Курыца прыдзяўбла пыляне. *В. Старына.*
- Прыдрапаць**, дзс.—припереть. Чуць прыдрапаў да хаты. *В. Старына.*
- Прыдушыць**, дзс.—задавить. Яго ў леся прыдушыла калодаю. *В. Старына.*
- Прыжмурыць,-цца**, дзс.—прижмурить,-тсья. Прыжмурыўся, ік той кот. Адно вока прыжмурыць, а другім пазірае. *В. Старына.*
- Прызапасіць**, дзс.—наготовить на запас. Прызапасіў корму на ўсю зіму. *В. Старына.*
- Прызба**, ы, ж.—заваленка. Абсыпалі на зіму прызбу, каб цяплей было ў хаця. *В. Старына.*
- Прызначаць**, дзс. (зак. прызначаць, прм. прызначаны)—предназначать, определять. Так яму судзьбою прызначана: ня мець шчасця на сваём вяку. Так яму бог прызначаў: пахаваць другую жонку. Хай сабе тоя й бярэ, што яму ў судзе прызначылі, а што мне прызначана,—то я ня папушчу. *В. Старына.*
- Прызырыць**, дзс.—принудить. Як прызырыла, дык выпіў зельля, а так ня хацеў. *В. Клятное, Пух. р.*
- Прызыў**, зыву, м.—призыв на военную службу. Сяголята нашаму Алёксу трэба йці на прыём. *В. Старына.*
- Прыіцця**, дзс. безас.—прйтись. Прыдзяцца, мусіць, самому ехаць у Сьмілавічы ды зрабіць, што трэба. *В. Старына.*

- Прыказка, і, ж.**—пословица. Здацяна на прыказкі, як чорт ня прывязкі. *Х. Самін, Пух. р.*
- Прыкаратак, прм. скар.**—короток, коротковатый. Еты кол сюды ня гадзіцца: прыкаратак. Бярвенца добрая, але прыкаратка. *В. Старына.*
- Прыкаратка, прс.**—недостаточно, мало. Свайго хлеба будзя на год прыкаратка, прыззяцца дакупіць. *В. Старына.*
- Прыкарэць, дзс.**—пристать плотно к коже, ране или чему иному. Завязка прыкарэла к больца. Ануча аж прыкарэла к лаўца. *В. Старына.*
- Прыкідвацца, дзс. (зак. прыкінуцца)**—1) притворяться кем. Прыкідвацца, нібыта ён дурны. Нечага прыкідвацца на дурачка! —2) приставать болезни. Вот эта хвароба часта прыкідвацца да малога. Прыкінулася нейкая ліха: дзіця ўжо другія суткі хвора. *В. Старына.*
- Прыкладаць, дзс.**—шутить, говорить с прибаутками. Ік стоў ён прыкладаць на Альхіма, дык чыста ўсе жыватэ парвалі з рогату! *В. Старына.*
- Прыкладна, прс.**—красноречиво, искусно. Так прыкладна гаворыць, ік с кніжкі чытая *В. Старына.*
- Прыклянуцца, дзс.**—приключиться. Прыклянулася нейкая хвароба да курэй. *В. Старына.*
- Прыкра, прс.**—1) приторно. Салодка, аж прыкра.—2) противно, неприятно. Гаворыць чорт ведаю што, аж прыкра слухаць яго! *В. Старына.*
- Прыкрануцца, дзс.**—дотронуться. Да яго й прыкрануцца нельга: такі далікатны. *В. Старына.*
- Прыкуксіць, дзс.**—приколотить. Саўсім прыкуксілі яго, чуць жывога пакінулі. *В. Старына.*
- Прыламацца, дзс.**—приучиться к чему. Во ік пабыў троха ў горадзя, дык прыламоўся жыць далікатней. *В. Старына.*
- Прылатка, і, ж.**—тонкая жердочка для прикрепления соломы в

крыше. Насек прылатак на ток. Падай даўжэйшаю прылатку. *В. Старына.*

Прылашчыць, -цца, дзс.—прила-скать, -ться. Прылашчыў сабаку,—і ня брэша. Прылашчыўся к ёй, заброў грошы, ды ўцёк сам. *В. Старына.*

Прылегчы, дзс.—прилечь. Каб хаця троха прылегчы аддыхнуць: мо'б галава ня так балела. *В. Старына.*

Прылучыць, -цца, дзс.—присоединить, -ться. Прылучыў свае каровы к іх статку. Чужая авечка прылучылася к чарадзе. *В. Старына.*

Прымайстраваць, дзс. (прм. прымайстраваны)—1) мастерски приделать что. Прымайстравоў ручку к дзвярам. К сталу прымайстравана новая ножка.—2) устроить, пристроить. Прымайструй, каб добра было сесьці на возя. *В. Старына.*

Прымак, а, прымака, і, м.—зять, принятый на жите в дом тестя. У сваю хату прымака браць ня буду. Адну дачку замуж аддалі, а к другой прымаку ўзялі. *В. Старына.*

Прыманіць, дзс.—1) подманить. Нашто прыманіў сабаку сюды?—2) подолгать. А ён такі: што проўду скажа, а што прыманіць. *В. Старына.*

Прымаразак, эка, м.—утренник. Ужо пачаліся прымаразкі. *В. Старына.*

Прымацаваць, дзс. (прм. прымацованы)—прикрепить. Прымацавалі ў кутку карціну. Добра прымацована вядро ік круку—ня тарвецца. *В. Старына.*

Прымерна, прс.—примерно. У яго, прымерна, будзя сьнякосу тры дзісянціны. *В. Старына.*

Прымудраваць, дзс.—хитро что устроить. Вот як ён здаўмеўся прымудраваць сядзеньня ў каламашца! *В. Старына.*

Прымураваць, дзс.—пристроить что из кирпича. К пакою прымуравалі ашчэ адзін канец. *В. Старына.*

Примудрыца, *дзс.* — ухитрыцца, умудрыцца. Але-ж і примудрыўся ён сесьці на самым кончыку!

В. Старына.

Примурак, *рка, м.* — карниз у кухоннай печы; служыць месцам для спичек, мыла, лучінок. Запалкі ляжаць на прымурку. *В. Старына.*

Примушаць, *дзс. (зак. примусіць) (польск. przymusić)* — прынуждаць. Ня хоча чалавек, дык і нечага яго прымушаць. Вот бласлава дзіцяне: яго і ня примусіш, і ласкаў ня ўпросіш. *В. Старына.*

Прынада, *ы, ж.* — прыманка. І якую ён там прынаду чуя, што вечна туды валачэцца? *В. Старына.*

Прынадзіць, *-ца, дзс.* — прывлечь, -чыся, прыручыць, -тыся. Прынадзіў Хвадзей к сабе нашага сабаку, — і дамоў ня хоча йці. Нейчая авечка прынадзілася к нам і заўсёды начуя ў нас. *В. Старына.*

Прыніклы, *прм.* — подслеповатый; близорукий. Прыніклы — дык усё прыглядаюцца. *В. Скрыль, Пух. р.*

Прыпадак, *дку, м.* — прыключенне. С чалавекам усякі бывае прыпадак. *В. Старына. (Пр. Прыпадзь)*

Прыпадаць, *дзс. (зак. прыпасці)* — 1) о хлебе: не подниматься во время печения в печке. Нешта хлеб прыпоў: мусіць, ня падышоў добра. Вот ужо другі раз прыпадае наш хлеб, — 2) прыватывацца к корму. Вот прыпала чарада да'тавы: ходзіць, ік пабітая! — 3) в безлич. знач., — доставать. Што каму прыпадае, тоя й бяры — атказвацца німа чаго. Так яму прыпала, нічога ня паробіш. *В. Старына.*

Прыпадзь, *і, ж., прыпадак, дку, м.* — различные нервные припадки: крики по ночам и иные физические недомогания, главной причиной которых является испуг; лечат заговорами. Различаются: 1) *прыпадзь вадзяная* — от испуга при виде своего образа в воде; 2) *прыпадзь земляная* — от простуды вследствие лежания на земле (боль ног, головы и проч.); 3) *прыпадзь*

падумная — недомогание от мыслей, пожеланий; 4) *прыпадзь ветраная* — ломота в костях ног и рук от действия ветра; 5) *прыпадзь падзіўная* — недомогание от удивления, сглазу; 6) *прыпадзь прыпадная* — от неустановленной причины. Баба Марыся лечыць ат усякай прыпадзі. Дзіця захварэла на прыпадак. *В. Старына.*

„Лячу Саўку дванаццаць прыпадакў і дванаццаць пяралыхаў: і ветраных, і зямляных, і вадзяных, падумных, падзіўных і прыпадных“. (3 загавору). *С. Навасёлкі, Пух. р.*

Прыпадкам, *прс. (польск. przypadkiem)* — случайно, при случае. Прыпадкам ён калі і к нам загляня. *В. Старына.*

Прыпазычыць, *дзс.* — приодолжить. Троха сваіх ё грошай, а троха прыпазычу. *В. Старына.*

Прыпазыніцца, *дзс.* — немного опоздать. Троха прыпазыніўся прыці. *В. Старына.*

Прыпарыць, *дзс. безас.* — подпарить. Мусіць на дождж етак прыпарыла! *В. Старына.*

Прыпасць, *дзс.* — припасать, запасать. Лета прыпасая, а зіма зьядае. *Прык. В. Дайнава, Пух. р.*

Прыпацемкам, *прс.* — в пору, когда слегка станет темнеть. Прыпацемкам кончылі работу. *В. Старына.*

Прыперці, *-ціся, дзс.* — 1) припереть, -тыся к чему. Каб к сталу прыперціся, дык ямчэй-ба пісаць было. Прыпры зуслон к сьцяне, каб ня ківоўся. — 2) быстро притти, приехать. 'К відзіш, туды схадыў і назад прыпёр. Чаго ты йзноў прыпёрся сюды? *В. Старына.*

Прыпечак, *чка, м.* — площадка перед входом в самую печку; на ней обыкнов. стоят горшки, сковороды и проч. Скаравада стаіць на прыпячку. Падай гаршчок на прыпячку (знач., тот горшок, который стоит на „прыпечку“). *В. Старына.*

- Припечча**, а, н.—место около боковой стенки печи. Дзежку з блінямі пастаў ля прыпечча. *В. Дукарка, Сьміл. р.*
- Прыпілнаваць**, дзс. — подстеречь. Прыпілнавоў яго крадучы снапэ. *В. Старына*
- Приплодак**, дка, м.—приплод. Еты жарабочак—прыплодак ад гнядоі кабылы. *В. Старына.*
- Прыплюшчыць**, дзс. — прищурить. Нашто прыплюшчыў вока? ты-ж і так нічога ня бачыш! *В. Старына.*
- Прыпляскаць**, дзс. — приколотить. Прыпляскоў цьвіх і ні знаку. *В. Старына.*
- Прыпнуць**, дзс.—прицепить, подвезать. Прыпні хвартух,—ня так памараясься. *В. Старына.*
- Прыпол**, у, м.—приподнятая нижняя часть одежды (юбки, фартука, полы). Назьбірала ў прыпол яблыкаў. *В. Старына.*
- Прыполак**, лка, м.—доска горбыль. Каб прыполкамі якімі забіць дзірку. *В. Старына.*
- Прыправіць**, дзс.—положить в пищу приправу. Прыправіла сялядца с цыбулькаю, перчыкам і аляям. *В. Старына.*
- Прыпяць**, дзс.—скоро притти. Сюды, нябось, 'к бачыш прыпёў! *В. Старына.*
- Прырабіць**, дзс.—1) приделать. Прырабіў сам цыбук к люльца.—2) подработать. Сена прырабілі троха на чужом. *В. Старына.*
- Прырахманіць**, дзс. — приручить. Прырахманіў к сабе жарабётка,—дык яно йдзе к яму. *В. Старына.*
- Прырэзак**, зка, м.—добавленная полоса земли. У нас у сяле дык чуць ня кажды палучыў прырэзак. На прырэзку пасеяў авёс. *В. Старына.*
- Прысада**, ы, ж. — аллея; вообще древесные насаждения по сторонам дороги. На Чэрвень ехаць скрозь прысадаю. Прысада йдзе аж да самага пакоя, дзе ціпер школа. *В. Старына.*
- Прысак**, ску, м. — горячая зола. С прыску ды ў вагонь. *Прык. В. Старына.*
- Прысалиць**, дзс.—немного добавить соли. Прысалиць троха капусту: смашней будзя. *В. Старына.*
- Прысачыць курыцу**,—приучить к гнезду курицу. Добрая суседка: прысачыла маю курыцу ў сваіх сенцах несцься! *В. Старына.*
- Прысварыць**, дзс. — пригрозить. Ік прысварыўся на дзяцей, дык і пярасталі дурэць. *В. Старына.*
- Прысвойчыць**, дзс.—1) приручить. Прысвойчылі к сабе чужога ката.—2) присвоить чужое. Прысвойчыў мой ножык. *В. Старына.*
- Прысельле**, я, н.—поселение. Во дзе добрая прысельля: тут табе й лес, і рака. *В. Старына.*
- Прысліць**, дзс.—принудить насильно. Ніяк ня хацеў, але прыслілі выпіць. *В. Старына.*
- Прыскварыць**, дзс.—немного залить пищу жиром с мелкими кусочками сала. Троха прыскварылі булён—і то лепяй. *В. Старына.*
- Прысмакі**, аў, мн.—сласти. Прысмакі—во ета ён дык любіць. Жыве на прысмаках. *В. Старына.*
- Прысмалак**, лка, м.—земля видимая из-под снега на зимней дороге. Ну й дарога: як толька полаз узышоў на прысмалак, дык конь і стоў! *В. Старына.*
- Прысмаліць**, дзс.—1) приречь. Прысмаліў валасэ. У паўдні сонца прысмаліла.—2) слишком настойчиво пристать к кому. Ік прысмалілі былі ваўке, дык чуць абараніўся! *В. Старына.*
- Прыспаць дзіця**,—приспать ребенка во время сна. Пятрычыха прыспала сваё дзіця. *В. Старына.*
- Прыстарацца**, дзс.—раздобыть что. Каб прыстарацца дзе грошай на падаткі, ато ганяюць ужо несцьці. *В. Старына.*
- Прыстаўленьне**, я, н. — постановка пьесы. У Сьмілавічах у суботу ўвечара будзя прыстаўленьня. *В. Старына.*
- Прыстаўляць**, дзс.—1) шутить, представлять кого-н. А ён ік пачне прыстаўляць с каго—дык усе аж кладуца ат сьмеху!—2) играть на сцене, ставить пьесу. Нагля-

- дзеўся я ў цятры, як там прыстаўлялі. *В. Старына.*
- Прыстаць, дзс.** — устать. Чыста прыстоў за дзень за этаю работаю. *В. Старына.*
- Прыстол, у, м.** — престол. Поп стаіць ля прыстолу. *В. Старына.*
- Прыстолиць, дзс.** — положить потолок. Каб дзе дастаць дошчак: трэба сенцы прыстолиць. *В. Старына.*
- Прыстроіца, дзс.** — принарядиться. Ёх, Мархва прыстроілася, усё надзела новая! *В. Старына.*
- Прысуняць, дзс.** — приостановить лошадь на короткое время. Прысунімі каня, пагаворым троха. *В. Старына.*
- Прысьвялепіца, дзс.** — пристать, прицепиться к чему. Прысьвялепіўсі, як старац, ік плоту. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Прысьвятка, а, м.** — полупраздник. Сягонья ня вялікая сьвята: так сабе, прысьвятка. *В. Старына.*
- Прысьпець, дзс.** — попасть во время. Прысьпеў ік раз на полудзьянь. *В. Старына.*
- Прысьпічыць, дзс. безас.** — приспичить. Вельма табе прысьпічыла йці на места — дома аддыхні. *В. Старына.*
- Прысьценак, нка, м.** — боковая пристройка при гумне. Зрубілі прысьценак к току. *В. Дукоршына, Сьміл. р.*
- Прытаіцца, дзс.** — притаиться. У баразну ўскочыў, прытаіўся — і ніхто яго ня зьмеціў. *В. Старына.*
- Прытаміцца, дзс.** — утомиться. Прытаміліся ногі ходзячы. *В. Старына.*
- Прытаўчы, дзс.** — приколотить на смерть. Яго мо' дзе п'янага прытаўклі на месць — і ведаць ніхто ня будзя. Хацелі на сьмерць прытаўчы яго, але абаранілі. *В. Старына.*
- Прыткі, прм.** — прыткий. Ой які ты прыткі! Прыткая баба! *В. Старына.*
- Прытулак, лку, м.** (*польск. przytułek*) — приют, убежище. Німа яму беднаму нідзе й прытулку. *В. Старына.*

- Прытуліца, дзс.** — прислониться к чему. Мусіць, нейдзя за вугал прытуліўся, абы нідзе ня відаць. *В. Старына.*
- Прытупацца, дзс.** — устать от ходьбы. Прытупаўся за дарогу. Прытупалася за дзень, трэба паяздзець хоць увечара. *В. Старына.*
- Прытупваць, дзс. (зак. прытупаць)** — 1) притапывать, топтать. Прытупай зямлю нагамі. — 2) притопывать (танцуя). Так прытупвая ботамі, аж пол гнецца! *В. Старына.*
- Прытухнуць, дзс.** — немного протухнуть. Мука прытухла, хлеба нельга пячы. *Старына.*
- Прытыкам, прытычкамі, прс.** — урывками. Эта ня работа прытыкам. Памаленьку, прытычкамі, так і зрабіў калёса. *В. Старына.*
- Прытыкаць, дзс. (зак. прыткнуць)** — 1) прикасаться. Ня прытыкай пальцаў к скаварадзе, бо гарачая. — 2) вмешивать кого в какое-либо дело. Што ты прытыкаеш міне сьветкаў, калі я нічога ня ведаю?! Ня трэ'бала сюды прытыкаць старога. *В. Старына.*
- Прыўдалы, прм.** — удалой, удачный в высшей ст. Ну й прыўдалая-ж дзяўчына яна! Прыўдалы наш лён сяголята! *В. Старына.*
- Прыхваціць, дзс.** — слегка повредить (о морозе). Мароз прыхваціў градку агуркоў, дык і прапалі. *В. Старына.*
- Прыхіляць, -цца, дзс. (зак. прыхіліць, -цца)** — 1) пригибать, -ться. Ня прыхіляй да самаі зямлі вшні: ашчэ зломіш. Во эта нейкая крывая галінка, дык усё к другой прыхіляцца. — 2) прислонять, -ться к чему. Прыхіліўся к сьцяне ды стаіць, ік сіраціна. — 3) прижимать, -ться. Німа ў сіротак маткі, німа да каго прыхіліцца. *В. Старына.*
- Прыхінуца, дзс.** — 1) прижаться, приклониться. Прыхінуліся адно да другога ды гавораць ціхінька. — 2) оказать расположение к кому. Хутчэй ён прыхінецца к чужому, а ня к свайму. — 3) при-

- сесьць в защищенном месте. Каб дзе прыхінуцца каля дрэва ды палуднаваць. *В. Старына.*
- Прыхісьць, і, ж.**—прістаніще, место, где можно приклонить голову. Ведама, чыстая поля: нідзе ні-якаі прыхісьці німа. *В. Старына.*
- Прыходна, прс.**—прилично. Прыбралі хату як трэба: стол заслалі, лаўкі памылі, — дык і прыходна стала. Эта пальто яму прыходна, а табе нешта ня ліпня. *В. Старына.*
- Прыці, дзс.**—прыіти. Павінян дзядзька к нам прыці. Зоўтра прыдам к вам гуляць. *В. Старына.*
- Прыцікаваць, дзс.**—подстеречь. Ік раз калі прыцікуя да дасьць пуду, дык боляй ніхто ня палезя ў яго садок. *В. Старына.*
- Прыціскаць, дзс. (зак. прыціснуць, прм. прыціснуты)**—прижимать. Ня прыціскай надта, і так будзя трымацца. Прыціснаў палец дзвярамі. Быў прыціснуты возам, дык і памёр ат таго. *В. Старына.*
- Прыцмыкаць, дзс.**—затаскаць кого работою. Прыцмыкаў каня, што нельга й ехаць. Прыцмыкаў ён сваю жонку. *В. Старына.*
- Прыцыбаць, -цца, дзс.**—прыіти (о длинноногом). Прыцыбаў к нам Базыль і Даніла прыцыбаўся. *В. Старына.*
- Прыцягнуць, -цца, дзс.**—притащить, -ться. Начорта вы ету заразу прыцягнулі ў хату?! Ледзь прыцёгся дамоў: так-жа быў прыстоў! *В. Старына.*
- Прычакаць, -цца, дзс.**—дождать, -ться. Ня прычакаць нам тае пары. Чакалі, чакалі яго ды ня прычакаліся. *В. Старына.*
- Прычапіцца, дзс.**—пристать, привязаться к кому. Прычапіўся, ік сьляпы к плоту. *Прык. В. Старына.*
- Прычапіць, дзс. (прм. прычэплены)**—прицепить. Ік круку прычапілі новая вядро. Там вяроўка за колца прычэпляна. *В. Старына.*
- Прычапка, і, ж.**—придирка. Яму абы якую прычапку знайці ды сварыцца. *В. Старына.*
- Прычварыць, дзс.**—притравить животное собакою. Нехта прычварыў нашу сьвіньню—і вушы апусьціла. *В. Старына.*
- Прычмарыць, дзс.**—излишне поджарить. Троха прычмарыла сала на скаварадзе. *В. Старына.*
- Прычмуціць, дзс.**—приворожить. Прычмуціла яна к сабе чужога жаніха. *В. Старына.*
- Прычыніць, дзс.**—призакрывать. Троха прычыні юшку: хай чад сыходзіць. *В. Старына.*
- Прычытваць, дзс.**—причитать по покойнику. А як-жа яна галосіць да прычывая—аж самому шкода слухаць! *В. Старына.*
- Прышвы, ваў, мн.**—часть сапога,шиваемая к голенищам. Ік ботам доў новыя прышвы. *В. Старына.*
- Прышлы, прм.**—пришедший. Ён ня тутэйшы,—прышлы чалавек, ашчэ нічога тут ня ведае. *В. Старына.*
- Прышрубаваць, дзс.**—привинтить. Прышрубуй капу ў малатарні добра, каб вымалачвала лепай. *В. Старына.*
- Прышчуноуць, дзс.**—дать нагоняй. Прышчунаў дзядзей, дык ціхінька сядзяць!.. *В. Старына.*
- Прышчурыцца, дзс.**—с'ёжиться и прикинуть к чему, чтобы быть не заметным. Сеў ў запячку, прышчурыўся і маўчыць ціхінька. *В. Старына.*
- Прышчынак, нка, м.**—прыщик. На шчацэ ўсхапіўся прышчынак. *В. Старына.*
- Прышчыцца, дзс.**—покрываться прыщами. У Валены твар прышчыцца. *В. Старына.*
- Прышчэп, а, м.**—привитое молодое деревцо. У садку пасадзілі тры прышчэпы. *В. Старына.*
- Прышчэпліваць, дзс. (зак. прышчапіць)**—прививать оспу или дичок. Наш дзед добра ўмея прышчэпліваць яблыны й грушы. Малога трэба везьці ў больніцу во спу прышчапіць. *В. Старына.*
- Прышчэць, дзс.**—сильно рдеть. Кроў на шчаках аж прышчыць. *В. Старына.*

Прэгчы, дзс. — жарить (о зернах и масле). Будам боб прэгчы *В. Старына.*

Прэгчыся, дзс. — 1) жариться. Цыбуля пражэцца ў валеі. — 2) сильно желать чего. Аж пражэцца, хоча паглядзець. Чаго ты вельма пражэсься за ім?! *В. Старына.*

Прэнт, а, м. (польск. pręt) — толстый железный прут. Прэнтам выламалі дзьверы ды ўлезьлі ў хату. *В. Старына.*

Прэрва, ы, ж. (польск. przerwa) — прорва. Ёк у прэрву якую, садзі, садзі — і ўсё мала з яго! *В. Старына.*

Прэць, дзс. — преть. У вапрэлі зямля прэя. *В. Старына.*

Прэч! выкл. — прочь. Прэч вы атсюль, гадаў! *В. Старына.*

Псаваць, -ца, дзс. — портить, -ться. Нічога ня будзя, дзяціна, с твае работы, толька начыньня мне псуеш! Шмат псуецца добра пры етакуй рабоце. *В. Старына.*

Псель! выкл. — междом. для призвания жеребенка. Псель! псель! псель! бяжы сюды, чаго там асталося! *В. Старына.*

Пселька, і, ж. (дзіц.) — маленький жеребенок. Пселька іржэ. *В. Старына.*

Псець, дзс. — стареть (о собаке), а презрит. и о человеке. Наш Рабчык стоў псець. От чалавек: псець стоў, а думая чорт ведае праз што! *В. Старына.*

Псіна, ы, ж. — собачий запах. Мясца аддае нейкаю псінаю, — я ня буду яго есьці. *В. Старына.*

Пстрыкаць, дзс. — 1) щелкать пальцами. Ня пстрыкай мне па носу. Пстрыкнаў яму па лбу. *В. Старына.* — 2) понемножку бросать, или сыпать что-н. Што ты пстрыкаеш: ты добра сyp. Пстрыкая па жменьцы. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Пстрычка, і, ж. — щелчок. Доў яму пстрычкі, аж гузьяк усхваціўся. *В. Старына.*

Псярня, і, ж. — помещение для собак; презр., — толпа гуляк. С усяго сьяла саброў у хату псярню. *В. Старына.*

Псяюха, і, аг. (польск. psiajucha) — собачья кровь. Ах ты псяюха, што-ж ты мне тут нарабіў?! Псяюха яна старая, сарамà ёй німа самой лезьці да мужчын! *В. Старына.*

Птаства, а, н. зб. (польск. ptactwo) — птицы. Усякага птаства водзіцца ў том леся. *В. Старына.*

Пташка, і, ж. — птичка. Якая пташка, такая й песня. *Прык. Х. Саміп, Пух. р.*

Птушка, і, ж. (нам. птушачка) — птица. Папрыляталі з выраю птушкі. Вэнь якая харошынькая птушачка пяе! *В. Старына.*

Птушыны, прм. — птичий. Хлапцэ пабралі птушыныя яйца. Знашлі птушыная гняздо. *В. Старына.*

Пуга, і, ж. (нам. пужка) — кнут. Эта такая каніна, што бяз пугі ня паедзяш. Пужкаю яго сьцябані. *В. Старына.*

Пугаўё, я, н. (нам. пугавейца) — кнутовище. Выразаў ялаўцовая пугаўё. Ёмкая пугавейца зрабіў. *В. Старына.*

Пуд, у, м. — страх. Доў яму добрага пуду! *В. Старына.*

Пудзіла, а, н. — пугало. На'гародзя паставілі пудзіла, каб вяраб'е канпель ня грэблі. Пудзіла эта ўсунаўся ў хату ды дзяцей папужоў. *В. Старына.*

Пудзіць, -ца, дзс. — пугать, -ться. Нашто пудзіш авечкі? Конь нешта пудзіцца: ці ня чуя ён ваўка ў кустох? *В. Старына.*

Пудлівы, прм. — пугливый (о животных). Пудлівы конь — проста бяда з ім! Вот авечкі пудлівыя! *В. Старына.*

Пужаць, -ца, дзс. — пугать, -ться. Дзіця пужаяцца чужых. *В. Старына.*

Пужлівы, прм. — пугливый. Пужлівая варона куста баіцца. *Прык. Нейкая-ж пужлівая тваё дзіцянё! В. Старына.*

Пуза, а, н. (нав. пузішча) — пузо, брюхо. Разбухаў сваё пуза расолам да картопляю. Пузішча, ік начоўкі. *В. Старына.*

Пузатая — беременная женщина. Гарасіміха добра пузатая, зараз абродзіцца. *В. Старына.*

Пузаты, *прм.* — толстобрюхий. Грузны такі мужчына, пузаты. Карова нейкая маленькая, пузатая. *В. Старына.*

Пузаець, *дзс.* — брюхатеть. Дзіця пузаеця: мусіць, што картоплі шмат есьць. *В. Старына.*

Пузыр, *а, м.* — резервуар. Налаялі пузыр газы. *В. Крамяні, Пух. р.*

Пук, *а, м.* — пачка, пучок. Нацерлі пук лёну. Пук лык купіў. *В. Старына.*

Пукаты, *прм.* — с выдаючымися бокамі. Пукатая кадушачка. Цялё наелася, дык пукатая зрабілася. *В. Старына.*

Пукацца, *дзс.* — 1) покаться. Вярба ўжо пукаюцца. *В. Слопішча, Шацк. р.* — 2) орать, сильно кричать. Пукаюцца там, аж с шкуры вылазіць. *В. Старына.*

Пуня, *і, ж.* (*пам. пунька*) — сарай для складвання сена і соломы. Цэлаю пуню навалілі канюшыны. Вацька сьпіць у пуньца на сена. *В. Старына.*

Пуп, *а, м.* — пуповина. Сьсінеў, ік пуп гусіны. *В. Старына.*

Пупачка, *і, ж.* — всякое небольшое твердое вздутие, бородавочка, почечка. Сарві ету пупачку с шыі, ато нядобра пазіраць. *В. Старына.*

Пупок, *пка, м.* — 1) уменьш. пуп. У дзіцяці маленькі пупок. — 2) ручка в рукоятке косы. Тужэй трэба завязць пупок, ато кратаяцца, дык нельга касіць. *В. Старына.*

Пурьць, *дзс.* — гнать быстро. Пугаю пурь чужыя сьвіньня з двара. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Пуставаць, *дзс.* — пустовать. Хата пустая: ніхто ў ёй і ня жыве. *В. Старына.*

Пустадомак, *мка, м.* (*ж. пустадомка*) — ветренник, пустая голова. Пустадомак еты ня глядзіць работы, а ўсё круціцца нейдзя. Ведама пустадомка: кінула адных дзяцей у хаця, а сама барджэй паперлася на места. *В. Старына.*

Пустамалот, *а, м.* — пустомеля, болтун. Пустамалот еты толька языком меля. *В. Старына.*

Пустамалоціць, *дзс.* — болтать. Кінь ты пустамалоціць, ато абрыдала слухаць! *В. Старына.*

Пустапасам, *прс.* — без пастуха. Нейчыя цялята ходзяць па полі пустапасам. *В. Старына.*

Пустка, *і, ж.* — 1) пустошь. Уперад Сіман ат пана трымоў пустку, а ціпер ета зямля яму так дасталася. — 2) неурожайное поле. Вот дзе пустка: нічога ня расьце! *В. Старына.*

Пустошыць, *дзс.* — опустошать. Пустошыць гаспадарку, а посьля пойдзя красьці. *В. Старына.*

Пустэльнік, *а, м.* (*польск. pustelnik*) — отшельник. Жыве адзін, ік той пустэльнік. *В. Старына.*

Пустэляня, *і, ж.* — пустыня. Ёк у пустэльні, холадна ў хаця. *В. Старына.*

Пустэча, *ы, ж.* — пустота. На полі пустэча: німа чаго есьці скаціня. *В. Старына.*

Пусьціцца сарама, — потеряць стыд. Пусьціўся сарама чалавек: кінаў сваю жонку, а жыве з другою. *В. Старына.*

Пуца, *а, м.* — путо. Конь згубіў новую пуца на начлезя. *В. Старына.*

Путаніна, *ы, ж.* — путаница. Нарабілі вы тут путаніны, ціпер разьбірайся. *В. Старына.*

Путаць, *дзс.* — 1) путать, связывать лошади передние ноги путами. Блізка путай нага каля нагі, дык лепяй будзя хадзіць. — 2) сбивать с толку. Што путаць яго, калі ён прёду кажа. — 3) говорить сбивчиво, непоследовательно. Путаў ён, путаў, — так і ня дабіліся ў яго толку. *В. Старына.*

Пуца, *і, ж.* — пустота в пятке яйца. У яйца вялікая пуца. *В. Старына.*

Пухкі, *пухоны, прм.* — пухлый, рыхлый. Пухкі, смачны хлеб. *В. Слопішча, Шацк. р.* Пухоны хлеб. Пухоная булка. Пухоныякі піражок. *В. Старына.*

Пухліна, *ы, ж.*—опухоль. Па целя пухліна пашла. *В. Старына.*

Пухныр, *а, м.*—толстомордый. Каб натоўк етаму пухныру ў морду, дык ведаў-ба! *В. Старына.*

Пухнуць, *пухці, дзс.*—пухнуць. Пухнуць дзеці з голаду. Ціпер жыта гойшая, а посьля будзя пухці бяз хлеба. *В. Старына.*

Пуц! *кор. слова*—выражае хуткую астановку. Пуц!—ды стоў конь. *В. Старына.*

Пушка, *і, ж.* (*пам. пушачка*)—коробка. Ніткі ляжаць у пушца. Гузікі схавоў у пушачку. Іголки ў пушачца. *В. Старына.*

Пушча, *ы, ж.*—пушца. Ваўке ў пушчы задавілі карову. *В. Старына.*

Пушчаць, *дзс. (зак. пусьціць)*—пускать. Ня пушчайця сваіх сьвіньней на картоплю. Хоць трашчу, да ня пушчу. *Прык. В. Старына.*

Пушыць, *дзс. безас.*—вздуваць (от аб'ядення или болезни). Абышто йзьзеў, дык і пушыць яго. *В. Старына.*

Пахць, *дзс.*—пахць, толкаць. Усё пхя ў сваё горла. *В. Старына.*

Пшаніца, *ы, ж.*—пшеница обыкнов. (*Triticum vulgare Vill.*). Намалацілі свае пшаніцы с паўбочкі. *В. Старына.*

Пшоньнішча, *а, н.*—поле, бывшее под пшеницею. Узаралі пшоньнішча. *В. Старына.*

Пыкаць, *дзс.*—1) говорить с запинками, особ. при вранье. А што ён: пачырванеў, пыкая нешта. *В. Старына.*—2) неумело читать. Пыкая нешта: ведама, ня ўмея чытаць, ніхто яго й ня пойма. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Пыл, *у, м.*—пыль. Чоршта пылу нарабілі ў хаця. Пыл на дарозя аж курыць! *В. Старына.*

Пылі, пылі! *выкл.*—для приманивания цыплят. Пылі, пылі, пылі! *В. Старына.*

Пыльнуць, *дзс.*—1) быстро побежать, моментально ударить. Ёк пыльнаў щчупак, дык і ўцёк. *В. Лядцо, Пух. р.*—2) сильно ударить. Ёк пыльна яму ў морду,

аж зубы павыкрышваліся! *В. Старына.*

Пыляне, *няці, н.* (*пам. пылька, пылянеўтка*)—цыплёнок. Пылянта згубіліся ат курыцы. На, падзяржы пылку, пашкадуй яе! Прапала адно наша пылянеўтка. *В. Старына.*

Пынялка, *і, ж.*—гл. Хлыстак. Пынялкаю паранёў кацёлку. *В. Крамяні, Пух. р.*

Пыр! *выкл.*—звукоподражание при взмахивании крыльями птички. Пыр, пыр вярабейчык—ды паляцеў! *В. Старына.*

Пырнік, *у, м.*—пырей ползучий (*Triticum repens L.*). На папары ўзеўся пырнік. Нарвала лясенку пырніку. *В. Старына.*

Пырскаць, *дзс. (аднар. пырснуць)*—брызгаць. Пырская маленькі дожджык. Вада пырснула на стол. *В. Старына.*

Пырскі, *аў, мн.*—брызги. Аж пырскі ляцяць ва усе бакі! *В. Старына.*

Пырхаць, *дзс.*—порхаць. Сініцка пырхая ў клетца. *В. Старына.*

Пыршчаць, *дзс.*—брызгаць (о дожде). Чуць, чуць пыршчыць дожджык. *В. Старына.*

Пысы, *пыс, мн.*—конец морды с губами. Ня бі каня па пысах. У белаі каровы чорныя пысы. *В. Старына.*

Пыталь, *тлю, м.*—1) лучшего сорта помол предварительно очищенного зерна. Засыпаў пшаніцу на пыталь.—2) побранка. Доў сваёй бабя добрага пытлю, ціпер будзя маўчаць! *В. Старына.*

Пытаць, *-ца, дзс.*—спрашивать. У людзей пытай, дык скажуць. Ня буду ні ў кога пытацца, абы й сам патраплю зрабіць. *В. Старына.*

Пытлёўка, *і, ж.*—пеклеванная мука. Зьмяшоў пшаніцы троха, ячменю ды зьмялю пытлёўкі на бліне. *В. Старына.*

Пытляваць, *дзс. (прм. пытляваны)*—пеклевать. Павязу пытляваць пшаніцу ў Ноўбяла: там добра пытлююць. Скачковы дык ядуць хлеб пытляваны. *В. Старына.*

- П'янюга**, і, ж.—п'янчуга. П'янюга мой усё дабро п'ярацёг на гарэлку. *В. Старына.*
- Пэйсы**, аў, мн.—пейсы. Пэйсы табе па'брываю за твае хітрыкі. *В. Старына.*
- Пэкаць**, дзс.—1) неумело, неразборчыво чытаць. Ня вялікі ён грамацей: павестку й то пэкая, пэкая,—чуць разьбярэ.—2) курить трубку. Сядзіць сабе на ганку, пэкая люльку. *В. Старына.*
- Пэндзаль**, дзэля, м. (*польск.* pędzal або pendzel)—большая кисть. Пазыч хоць у каго пэндзэля ды харашэнька пабялі печ. *В. Старына.*
- Пэнся**, і, ж.—жалованьё. Жыве на пэнсі, дык лацьвей яму. *В. Старына.*
- Пэўня**, пэўня-ж, прс.—верно, достоверно. Ну пэўня ета яго работа! Пэўня-ж яно етак і было. *В. Старына.*
- Пэцкаль**, я, м.—1) пачкун. Пэцкаль памароў ужо рукавэ.—2) портач. Пэцкаль ты с сваёю работаю! *В. Старына.*
- Пэцкаць**, дзс.—пачкаць, марать. Ня пэчкай ты пальцаў у мачанья. *В. Старына.*
- Пякі** *выкл.*—для выражэня звука при паданні на землю плодов и др. мелких предметов. Яблык пяк на зямлю. Цукерка йз рук пяк у гразі! *В. Старына.*
- Пякаць**, дзс. (*зак.* п'якнуць)—падать (о фруктах и др. мелких предметах). Дулі ўжо пасьпелі, дык самі п'якаюць ды п'якаюць. Чуяш: мусіць, яблык п'якнаў? *В. Старына.*
- Пякельнік**, а, м.—мучитель. Вот пякельнік: малых дзэцей сваіх етак катаваць! *В. Старына.*
- Пякельны**, прм.—адский, мучительный. Пякельная ета праца, хай яна лепяй цяміцца! *В. Старына.*
- Пяколак**, лка, м.—выемка по ребру печи в виде лавочки. Палезу на пяколак пагрэцца. Што ета за печ бяз пяколка? *В. Старына.*
- Пякота**, ы, ж.—изжога. Нешта йзьзеў гнюсной, дык пякота п'ячэ. *В. Старына.*
- Пялегваць**,-цца, дзс. (*польск.* pielegować)—няньчыць, -цься. Надта пялегваюць яны сваіх дзэцей. Адна дачка ў бацькоў, дык і пялегваеца сабе. *В. Старына.*
- Пялёнка**, і, ж.—пелена, пелёнка. Дзіця ўмаралася ў пялёнкі. *В. Старына.*
- Пянчук**, а, м.—1) одно дерево. Добры папоўся пянчук: выйдзя тры бярвіны й вярхавіна.—2) торчащий остаток срубленного или сломанного бурею дерева. Зачапўся калясом за пянчук. *В. Старына.*
- Пяраз**, прыйм.—через. Пяраз плот скочыў, ік той сабака. *В. Старына.*
- Пярдун**, на, м.—1) тот, кто портит воздух. Вот еты Хведар пярдун: пуская ды пуская!—2) слабосильный. Пярдун еты адзін і рады ня дасьць бярвіну. *В. Старына.*
- Пярнаты**, таў, мн.—подушки. Добрыя пярнаты парабіла сабе Ганна. *В. Клятное, Пух. р.*
- Пярочка**, і, ж.—1) гл. Ляска. Пярочкі ляскаюць у драбінца.—2) перемычка в мебели. У сталё зламалася пярочка. *В. Старына.*
- Пярсьцёнак**, нка, м.—перстень. Пакуплёў к вяну залатыя пярсьцёнкі. *В. Старына.*
- Пярун**, а, м.—удар молнии. Пярун спаліў абору ў саўхоза. Пяруном расчпіла елку. *В. Старына.*
- Пяршак**, ў, м.—первак, лучший сору товара. Дастоў пляшку пяршаку (самагонкі). *В. Старына.*
- Пяршыня**, і, ж.—первый раз. Ета яму рабіць ня пяршыня. *В. Старына.*
- Пяршэць**, дзс. *безас.*—щекотать, беспокоить в глотке. Ат насеньнікаў толькі ў горля будзя пяршэць. Нешта пяршыць у горля—мусіць ад булёну. *В. Старына.*
- Пярэбранка**, -бірка, і, ж.—нагрбенное (перабранное) к ноге от общей кучи граблями сено или солома. Бэрку за дзёгаць доў дзьве пярэбранкі сена. *В. Старына.* Палажы ету пярэбарку на рэзьгіны. *С. Дукора, Сьміл. р.*

- Пярэвітка**, і, *ж.* — березовая или иная хворостинка для перевязывания (перевивания) колева в изгороди. Дай сюды крапчэйшаю пярэвітку. Пайдуй пярэвіткі: буду плот гарадзіць. *В. Старына.*
- Пярэдайка**, і, *ж.* — второй год доящаяся корова без теленка. Наша пярэдайка ашчэ дарма дае малака. *В. Старына.*
- Пярэдзіркі**, рак, *мн.* — лучшего сорта лён (аккуратно, несколько раз прочесанный, — передраный). Папрала свае пярэдзіркі на рушніке. С пярэдзірак выткала адну скацярсць. *В. Старына.*
- Пярэдніца**, ы, *м.* — *гл.* Перадоўка. Кароткая пярэдніца: нельга будзья ўціснуць воза. *В. Дукарка, Сьміл. р.*
- Пярэзвы**, ваў, *мн.* — последняя свадебная беседа, когда невеста с мужем приезжает в дом отца, — ровно через неделю после венчания. У Якубовых у нядзелю будуць пярэзвы. *В. Старына.*
- Пярэкляцьце**, я, *н.* — широкие подмости по длине всей стенки амбара, в которой имеется дверь. Пасып курам ячменю на пярэкляцьці. *В. Старына.*
- Пярэкуль**, *прс.* — кувырк. Ік штырхнуў яго, дык пярэкуль і паляцеў! *В. Старына.*
- Пярэсты**, *прм.* — полосатый. Ваўке задавілі нашу пярэстаю сьвінку. *В. Старына.*
- Пярэсуха**, і, *ж.* — мелкое место на реке от высыхания воды. На раце Птычу шмат пярэсух. *С. Амельна, Пух. р.*
- Пярэсьціць**, *дзс.* — избивать поленом, палкою. Узёў ды давай пярэсьціць яго паленам! *В. Старына.*
- Пярэхрыст**, а, *м.* — перекрещенец. Ня пазнаць, што ён пярэхрыст. *В. Старына.*
- Пярэчыць**, *дзс.* — прекословить, про-

тиворечить. Ніхто ня пярэчыць табе; рабі, як сам хочаш. *В. Старына.*

Пястун, а, *м.* (*ж.* пястуха) — баловень. Трэба купіць гасьцінца сваму пястуну. Наша пястуха абычаго табе ня возьма есьці. *В. Старына.*

Пятка, і, *ж.* — пятка, тупой конец яйца. Пятка ашчэ крапчэйшая за насок! *В. Старына.*

Пятраць, *дзс.* — сохнуть от истощения. Пятраюць яны цэлая лядзячка на'дноў цыбулі. *В. Старына.*

Пятроўка, і, *ж.* — петров пост перед 29 июня. Карова пабегала ў пятроўку. Жаніцца хоць і ў пятроўку, а лапка сплесьці ня ўмея! *В. Старына.*

Пяць, цэх, *ліч.* — пять. Ні ўпяць, ні ў дзевяць, — сделать что-л. совершенно плохо, негодно и при том непорочно. Зрабіў ты, чалавеча, так, што ціпер ні ўпяць, ні ў дзевяць! *В. Старына.*

Пячатка, і, *ж.* — печать. Хай-жа ашчэ старшыня падложыць на паперу пячатку. *В. Старына.*

Пячонка, і, *ж.* — печень. С пячонкаю мачанья зрабіла. Адбіў пячонкі, дык і хварэя. *В. Старына.*

Пячора, ы, *ж.* — пещера. Пяску прывёз аж із Лісычых пячор. *В. Старына.*

Пячу(орка), і, *ж.* — 1) норка. Дзедзі нарабілі ў глінішчы пячурак. *В. Старына.* — 2) небольшая духовочка в печи на уровне начала дымохода. У нашай печы шмат пячорак. *В. Турэц, Сьміл. р.* Палажы рукаўкі ў пячурку, хай там прасохнуць. *В. Старына.*

Пячы, чыся, *дзс.* — печь, жарить, — ться. Пячы яешню госьцю. Нічога ня паробіш: пячыся на сонцы цэлы дзень. *В. Старына.*

Пяшкур, а, *м.* — рыба бычок (*Gobio gobio* L.). Вялізнага пяшкура злавіў. *В. Жораўкі, Сьміл. р.*

Р.

Рабаваць, *дзс.* (*польск.* rabować) грабить, опустошать. Бандзіты раз былі ўскочылі ў Шацк ды

давай усіх біць, усё рабаваць. Вэнь куры каноплі рабуюць. *В. Слонішча, Шацк. р.*

- Рабак**, а, м.—червяк, глист. Рабаке ўспалі на капусту. — зараз усю паядуць. Ад глісьніку ў малога рабаке пашлі; адзін рабак вышаў с паўаршына. *В. Старына.*
- Рабаліцы**, прм. — рябой (человек). Тарас рабаліцы, але яго дзеўкі любяць. *В. Старына.*
- Рабаціньне**, я, н.—пятна от оспы, а также веснушки и пятна от загара. Увесь твар пакрыўся рабаціньням. *В. Старына.*
- Рабін**, а, м.—раввин. Рабін у Дукорах дык вельма навучны. *В. Старына.*
- Рабіна**, ы, ж. (пам. рабінка)—рябина (*Sorbus aucuparia* L.). Расьцьвіла наша рабіна. Пасадзіў пад вакном рабінку. *В. Старына.*
- Рабінавая ноч**, — грозовая ночь. Адзін год часта былі рабінавыя ночы: дождж, ік з вядра, лея, пярун, маланка — проста страх! *В. Старына.*
- Рабіць, -ца**, дзс. — 1) работать, -тсья. Рабі да поту, зьясі ў вахвоту. *Прык.* Час ё, але нешта работа ня робіцца.—2) делать, -тсья. Ня рабі ты людзям блага, дык і табе ніхто нічога ня зробіць. Само табе рабіцца ня будзя. *В. Старына.*
- Работа**, ы, ж.—работа. Абы зда-роўя да рукі, а работы хваціць. *Прык. В. Запярыйне, Пух. р.*
- Работнік**, а, м.—работник (в см. рабочий). На сянакос узялі двух работнікаў чужых. *В. Старына.*
- Работніца**, ы, ж.—работница (в см. рабочая). Агата ёмка работніца: работа ў яе руках аж гарыць! *В. Старына.*
- Рабочы**, прм.—работящий. Ён рабочы чалавек: ня згуляя табе й мінуціны. *В. Старына.*
- Рабына**, ы, ж.—одно ребро. Яму на'пярацы вынялі рабыну. *В. Старына.*
- Рабы**, прм.—рябой в см. пёстрый, яркопятнистый. Прадалі рабага бычка. *В. Старына.*
- Равесьнік**, а, м.—ровестник, сверстник. Мы-ж с Прахорам равесьнікі: разам на прызывя былі. *В. Старына.*
- Равесьніца**, ы, ж. — ровестница, сверстница. Наша Мар'я і Ганна Ляўшунова дык равесьніцы: аднаго году параджаліся. *В. Старына.*
- Равок**, раўка, м.—небольшой овrag. У Казакоўца ўзароў аж да раўка. Вада ў раўку аж гудзе! *В. Старына.*
- Рагавы**, прм.—угловой. Пяраціў аж взнь там, у рагавом домя. *В. Старына.*
- Рагатаць**, дзс. — громко смеяться. Рагоча, ік той дурань. *В. Старына.*
- Рагатлівы**, прм.—склонный смеяться. Які ты, дзядзіна, рагатлівы: усё рагочаш ды рагочаш! *В. Старына.*
- Рагатун**, а, м. (ж. рагатуха)—хохотун, -нья. Вот дзе рагатун: абы што, дык рагоча ды рагоча, ік малы ўся роўна. Рагатуха эта толька рагатаць умея, а да работы ня гадзіцца. *В. Старына.*
- Рада**, ы, ж. (пам. радачка)—1) совет. Добрыя людзі далі раду, як рабіць. Ні радачкі, ні парадачкі.—2) средство, способ действия. Рады ня даць етаму дзіцяці: усё плача ды плача. *В. Старына.*
- Радабодзьдзе**, я, н.—очень редкий холст или фабричная ткань. Выткала губкі дзьве радабодзьдзе—будуць мяшке на картоплю. Набрала ты, дзеўка, нейкага радабодзьдзе: ік станяш шыць, дык яно будзя разлазіцца. *В. Старына.*
- Радаўніца**, ы, ж.—радонца. На радаўніцу пойдям на могількі памінаць бацькоў. *В. Старына.*
- Радзей**, прс. в. ст.—реже. Дзе радзей картопля, дык там лепшая. *В. Старына.*
- Радзейшы**, прм. в. ст.—более редкий. Наш авёс гусьцейшы, а 'Мяльлянаў радзейшы. *В. Старына.*
- Радзімы знак**—родимка, родинка. У яго на руцэ радзімы знак. *В. Старына.*
- Радзім(н)а**, ы, ж.—родные, родня. Паеду пабачыць сваю радзіну. *В. Старына.* Пазвалі на бядесу ўсю радзіму. *В. Лядо, Пух. р.*

Радзіны, *ін, мн.*—родины. Кума аб-
радзілася—будам гуляць радзіны.
В. Старына.

Радзіць, *дзс.*—о земле: приносить
хороший урожай. Тут і бяз гною
будзя радзіць, абы зямля добрая.
В. Старына.

Радно, *а, н.*—холст худшого каче-
ства. Сяголята кепскі лён: увесь
пашоў у радно. Наткала нейкага
радна ды ашчэ хваліцца. *В. Ста-
рына.*

Радня, *і, ж.*—*гл.* Радзім(н)я. Ён-жа
табе ня радня, што ты яго поіш.
Етакаі радні ў міне шмат зной-
дзяцца! *В. Старына.*

Раднянка, *і, ж.*—тряпка из „рад-
на“. Укруціла дзіця ў нейкаю ра-
днянку. *В. Старына.*

Радняны, *прм.*—сделанный из хол-
ста худшого качества (раднѧ).
Ведама, радняны мех,—дык ён ху-
тка й парвоўся. *В. Старына.*

Раз, *у, м.* (*пам.* разочак)—1) раз.
Два разы хадзіў к кавалю плуг
накладаць. Ні разу ён ня папоў-
ся мне ў рукі—доў-ба я яму! Ха-
ця каб разочак калі мне зьезь-
дзіць праведаць сваю дачушку,
як яна жыве там замужам.—2) если.
Раз я кажу, значыцца проўда.
В. Старына.

Радоўка, *і, ж.*—очередь. Твая радоў-
ка сягонья вартавець на начле-
зя. *В. Старына.*

Разак, *ў, м.*—неровно замерзшая
поверхность земли. Сёньня зусім
стаптаў лапці, бо на дварэ разак.
С. Амельна, Пух. р.

Разбазыраць, *дзс.*—разбаловаться,
заняться. Вельма ўжо разбазы-
раў і гаварыць ня хоча са мною!
В. Старына.

Разбароньваць, *дзс.* (*зак.* разбара-
ніць)—разводит дерущихся.
Стоў іх разбароньваць, дык яны
мне надавалі. *В. Старына.*

Разбарсаць, *дзс.*—вытянуть из лап-
тя „aborы“. Разбарсай свае лап-
ці: яны ўжо патапталіся. *В. Ста-
рына.*

Разблутаць, *дзс.*—распутать. Вот
зблутаў нехта ніткі,—і ня разблут-
таць іх! *В. Старына.*

Разбойства, *а, н.*—разбой. Одно раз-
бойства настала на сьвеця ды
годзя! *В. Старына.*

Разборны, *прм.* (*прс.* разборна)—
разборчивый. Разборны ваш суд.
Разборная тваё дзела. Як ён ра-
зборна жака, аж любя слухаць!
Маладзец Лявонаў хлапец: разбор-
на чытая! *В. Старына.*

Разбракіі, *дзс.*—размокнуть и раз-
бухнуть. Вокна чыста разбраклі.
В. Старына.

Разбрыньваць, *дзс.* (*зак.* разбры-
няць)—разбухать. Ляжыць на
таку гарох ня сабраны,—раз-
брыньвая. Агурке толька ашчэ
разбрынялі, але ня прарасьлі. *В.
Старына.*

Разбураць, *дзс.* (*зак.* разбу-
рыць,-цца, *прм.* разбураны)—
разрушать,-ться, разбрасывать,
-ться. Старую страху трэба разбу-
раць. Разбурылі пуню. Хлеў так
і ляжыць разбураны. Разбурыўся
наш стог. *В. Старына.*

Разбухаць, *дзс.*—расширить,
набить пищей желудок; распол-
нетъ. Пузішча сваё разбухаў, ік
у каровы. Разбухаўся на чужых
харчоц ік той вол. *В. Старына.*

Разважаць, *дзс.* (*зак.* разважыць)—
рассуждать, обдумывать. Німа
чаго тут доўга разважаць: бяры-
ся за работу дый толька. Сьпяра-
ша хацеў, а посьля разважыў ды
ня пагнуўся за тымі заробтка-
мі. *В. Старына.*

Развалка, *і, ж.*—одна искривленная
жердочка, прикрепляемая к
краю саней для расширения их.
Выбраў крываватаю бярэзінку на
развалку. *В. Старына.*

Развалкі, *лак, развалы, л, мн.*—рам-
ка, накладываемая на сани
для расширения их. Зачапіўся
санямі ў леся ды развалкі пала-
моў. *В. Старына.* Зрабіў к саням
новыя развалы. *В. Дукоршчына,
Сьміл. р.*

Разварушыць, *дзс.*—расшеве-
лить,-ться. Разварушы яго, хай
прачынаяцца да ўстае. Пакуль
разварушыўся,—а тады, ‘к відзіш,
работа пашла! *В. Старына.*

Разводзъдзе, я, н.—весеннее половодье. У самая разводзя прышлося ехаць. *В. Старына.*

Развэдзгаць, *дзс.* (*прм.* развэдзганы)—размазатъ что-либо клейкое, густое. Малы развэдзгаў усю кашу па лаўца. Па ўсём стале развэдзгана мачанья. *В. Русаковічы, Пух. р.*

Разгаманіцца, *дзс.* — разговориться. Разгаманіліся мужчыны—і дамоў ня йдуць. *В. Старына.*

Разгарнуцца, *дзс.* — развернуться. Німа на чом тут мне разгарнуцца, каб добра гаспадарыць. *В. Старына.*

Разгарнуць, *дзс.* — разгрести, развернуть. Разгарні жар ды пастаў там на гарачум гаршчок. *В. Старына.*

Разгароджваць, *дзс.* (*зак.* разгарадзіць) — разгораживать. Трэба плот разгароджваць, каб ямчэй было хадзіць. Нехта ў гумне чыстакол разгарадзіў, дык праз дзірку сьвіньня лаяць. *В. Старына.*

Разгаты, *прм.*—ветвистый. Пастушке селі пад разгатаю бярозаю. *В. Міхалова, Пух. р.*

Разглядаць, *дзс.* (*зак.* разглядзецъ, разгледзіць) — рассматривать. Што ты там разглядаеш? Добра трэба разгледзецъ, а тады браць. Уперад ніколі ня мяшай разгледзіць, як што рабіць. *В. Старына.*

Разглядзецца, *дзс.* — осмотреться. Ня было калі й разглядзецца. *В. Старына.*

Разгортваць, *дзс.*—грести что-либо в стороны, разворачивать. Ячмень хай так з боку і ляжыць у кучы,—ня разгортвайця яго. *В. Старына.*

Раздабарваць, *дзс.*—калякатъ, болтатъ. Раздабарвая цэлы вечар, ік яму німа чаго рабіць. *В. Старына.*

Раздабрэць, *дзс.* — раздобреть. Бачыш, як ён годзіць мне, раздабрэў вельма! *В. Старына.*

Раздражніваць, *дзс.* (*зак.* раздражніць, *прм.* раздражнены) — раздраживать. Надта ня раздра-

жнівай сабакі, ато хутка парве! Раздражнілі каня, дык ціпер і ня ўлавіць яго. Ня падходзь к быку: ён ціпер раздражняны, гатоў атразу на рогі ўзяць. *В. Старына.*

Раздумоўцаць, *дзс.* — раздумывать. Нечага тут доўга раздумоўцаць: як пачалі, так і рабіця. *В. Старына.*

Раздурваць, *дзс.* (*зак.* раздурыць, *прм.* раздураны) — разбаловывать. Ня раздурвайця вы дзіцяці ўсякімі гасьцінцамі. Раздурлі ката ў хату пускаць,—ціпер ня хоча ў гумно йці мышэй лавіць. Эй, якія-ж раздураныя вышы дзеці: маці ашчэ ня ўсьпела бліна скарывады зьняць, а яны барджэй хапаюць! *В. Старына.*

Разжаліць, -цца, *дзс.* (*прм.* разжалены) — разжалобить, -ться. Разжаліў ты ўсіх нас, чалавеча, сваімі расказамаі! Ік разжалілася яна да стала плакаць,—і рады ня даць ёй! Калі чалавек прышоў етакі разжалены, дык, мусіць, нешта ё ў яго. *В. Старына.*

Разжыцца, *дзс.*—разжиться; достать, раздобыть что нужно. Каб як разжыцца на грошы. Разжыўся я ўжо на свае калёса. Год, два пагаруя, а патом і разжывецца. *В. Старына.*

Раззлаваць, -цца, *дзс.* — разозлить, -ться. Раззлуеш яго,—дык і етага ня палучыш. Глядзі, ік раззлуецца бацька, дык дасьць табе! *В. Старына.*

Разінкі, *нак, мн.* — изюм. Піраге сьпяклі з разінкамі. *В. Старына.*

Разлапатацца, *дзс.* — разболтаться. Сьціхіні ты, разлапатоўся на ўсю хату! *В. Старына.*

Разлупіць, -цца, *дзс.* (*прм.* разлуплены) — разодрать, -ться. Не'к за цьвіх зачупіўся ды ўсю рубашку разлупіў. Ік тузянула, дык хуста й разлупілася,—ціпер хадзі ў разлуплянай. *В. Старына.*

Размулёўцаць, *дзс.* (*зак.* размуляваць, *прм.* размулёваны) — раскрашивать что, расписывать красками. Ня размулёвай надта

- брамы, пакарась троха дый добра будзя! Як лоўка размулявоў ён куфар! У іх хаця вокна размулёванья. *В. Старына.*
- Разок**, *зкà, м.* — уменьш. от рэз. Добры яму папоўся разок: вазоў пяток дае сена. *В. Старына.*
- Раз-па-разу**, *прс.* — непрерывно, за каждым разом сейчас-же повторяясь. А пярун раз-па-разу жарыць ды жарыць! *В. Старына.*
- Разрагатаца**, *дзс.* — сильно расхотаться. Чаго вельма разрагаталіся, дурны сьмех папалі! *В. Старына.*
- Разробіца**, *дзс.* — растолстеть, разжиреть. Во разробіўся ваш парсюк, ік вол! *В. Старына.*
- Разрохкаца**, *дзс.* — расхрюкаться (о свинье). Аюсь у хлеў, чаго ты разрохкалася тут! *В. Старына.*
- Разрэзвац**, *дзс. (зак. разрэзаць)* — разрезать. Ня трэ'бала разрэзваць етаі дошкі, дык і ня сапсавоў-ба яе. Яблык разрэж напал. *В. Старына.*
- Разумець**, *дзс.* — разуметь, понимать, постигать. Ён нічога ня разумея, што ты яму кажаш. *В. Старына.*
- Разумнец**, *дзс.* — умнеть. С каждым днём хлопчык разумнея, пачыная гаварыць. *В. Старына.*
- Разумны**, *прм.* — умный. Разумная галава ў яго. *В. Старына.* Лепяй з разумным згубіць, чым з дурным знайці. *Прык. В. Загай, Пух. р.*
- Разьбедаваца**, *дзс.* — сильно разжалобиться, загоревать. Разжаліўся, разьбедавоўся чалавек, — ну мусіў-жа пазычыць яму с пуд мукі, хоць і ў самога вобмаль. *В. Старына.*
- Разьбіваць**, *дзс. (зак. разьбіць)* — о травах: расстилать их, колотя для просушки. Пойдам зараз сена разьбіваць, мо' да вечара ашчэ высахня. *В. Старына.*
- Разьвіваца**, *дзс.* — расти и укрепляться (о растениях). Разьвівайся, малады дубочак, — заўтра мароз будзя. *В. Забалоцьце, Сьміл. р.*
- Разьвіднец**, *дзс. безас.* — рассвести. На дварэ ўжо разьвідняла. *В. Старына.*
- Разьвіднюваць**, *дзс.* — рассветать. Паўставалі, ік пачало разьвіднюваць. *В. Старына.*
- Разьвесьціся**, *дзс.* — 1) раз'есться. Парасюк разьвееся, аж ня паверняца. — 2) сильно рассердиться. От чалавек: разьвееся, ік той зьвер! *В. Старына.*
- Разьленаваца**, *дзс.* — разлениться. Нешта ты разьленавоўся, нічога ня хочаш рабіць. *В. Старына.*
- Разьлягаца**, *дзс.* — давать эхо. Гукая, аж лес разьлягаца! *В. Старына.*
- Разьмяргоўваць**, *дзс. (зак. разьмергаваць)* — распределять. Глядзі-ж, так разьмяргоўвай, каб нікому крыўды ня было. Бацькаўшчыну падзялілі, разьмяргавалі бяз жаднаі сваркі. *В. Старына.*
- Разьюшыца**, *дзс. (прм. разьюшаны)* — раз'яриться, страшно разозлиться. Так-жа быў разьюшыўся сабака, — чуць ня загрыз таго сьвінчаці. Вот чалавек дзе: ік той зьвер разьюшаны кідаяцца біцца! *В. Старына.*
- Разявака**, *і, м.* — розиня, ротозей. А што, палучыў аглабіні, — ня будзь разявакаю, ня стой на самуй дарозы! *В. Старына.*
- Разяўляца**, *дзс.* — кричать на кого, бранить. Што ты разяўляеся на дзіця малоя: яно ашчэ нічога ня разумея! *В. Старына.*
- Разяўляць**, *дзс. (зак. разявіць)* — розевать, раскрывать рот, пасть. Ня разяўляй рота, а то муха ўляціць. Дурніла нейкая: разявіў рот ды пазірая. *В. Старына.*
- Райтузы**, *дў, мн.* — лоскутки из старья. Алена надрала райтузоў на пасьцелкі. *В. Старына.*
- Райтузьнік**, *а, м.* — босьяк; ходящий в лохмотьях. Ах, райтузьнік еты абдурў міне! *В. Старына.*
- Раіць**, *дзс.* — советовать. А мне людзі раілі вот етак зрабіць. *В. Старына.*
- Ральля**, *і, ж.* — вспаханное поле. Паральлі етага воза конь ня пацёгба. *В. Старына.*

- Раматус, а, м.** — ревматизм. Бяда з маюю рукою: раматус убіўся, дык баліць і ня падняць. *В. Старына.*
- Раменка, і, ж.** — ременная веревочка для лапця. Уцягни ў лапаць раменку. *В. Вострава, Сьміл. р.*
- Рамон, у, м.** — ромашка обыкнов. (*Matricaria Chamomilla L.*). Стала купаць дзіця ў рамона, дык і залатуха прайшла. *В. Старына.*
- Рана, прс.** — рано. Ашчэ рана: дамоў пасьпяеш. *В. Старына.*
- Рана, ы, ж.** — рана, язва. Нагу пабіла на раны. *В. Старына.*
- Ранак, нку, м.** — утро. Увечара падавоў каровам і на ранак ашчэ будзя корму. *В. Старына.*
- Рандэльчык, а, м.** — гл. Рондаль. Малако стаіць у рандэльчыку. *В. Старына.*
- Раней, прс.** — раньшэ. Сягоньня ўсталі раней, ік учора. *В. Старына.*
- Раненька, прс.** — ранешенько. Устоў ранінька, ашчэ да сонца. *В. Старына.*
- Раніца, ы, ж.** — утро. За раніцу толька пару лапцэй сплёў. *В. Старына.*
- Раньне, я, н.** — утро. Цэлае раньня прагоўся, і нічога ня зрабіў. *В. Старына.*
- Рапараца, ы, ж.** — операция. Ільюка павезьлі ў Мінск на рапарацу. *В. Старына.*
- Раптам, раптоўна, прс.** — нечаянно, вдруг, везапно. Раптам ік доў дождж, дык чуць дамоў дабраліся. Раптоўна наскочыла сьмерць на яго. *В. Старына.*
- Раптоўны, прм.** — нечаянный, везапный, неожиданный. Раптоўны мароз наскочыў, дык і памерзла картопля на полі. *В. Старына.*
- Рапуха, і, ж.** — 1) жаба полевая (*Bufo*). Вэньдзяка рапуха скача. — 2) бранное, — на некрасивую, рябую жаншину, особливо, злую, Пачакай-жа, рапуха ты халерная, прыдзяш ты ка мне ў пазыку, — я цібе вон патуру! *В. Старына.*
- Расада, ы, ж.** — рассада. Сяголята мы пасеялі свае расады, — ня трэба будзя бегаць у Сьмілавічы. *В. Старына.*
- Расаднік, а, м.** — небольшой садик под окнами, служащий местом для посева рассады (капусты), а также и цветником. Куры выграблі ў расадніку ўсю расаду. *В. Старына.*
- Расахаціна, ы, ж.** — суковатая хворостина. Конь прабіўся на расахаціну. *С. Дукура, Сьміл. р.*
- Раскашаца, дзс.** — роскошествовать, роскошничать. Адзін раскашайца на цэлуй палавіня. *В. Старына.*
- Расквасіць, дзс.** — размозжить (голову). Усю галаву расквасілі яму. *В. Старына.*
- Расквітаца, дзс.** — рассчитаться, расплатиться, взаимно свести какие-либо счета. Ціпер мы с табою расквіталіся: ні ты мне ня вінават, ні я табе. *В. Старына.*
- Расквэцаць, дзс.** — гл. Развэдзгаць. Расквэцаў па ўсёй скаварадзе яешню. *В. Старына.*
- Раскепа, ы, ж. (лялька)** — неповоротливый и притом малоспособный. Ат, нейкая раскепа ўдалася: да работы ані ня гадзіца! *В. Старына.*
- Раскідаца, дзс.** — расстроиться. Раскідалася ў Вандзулявых вясельля: мусіць яны дачэ мала пасагі даюць. *В. Старына.*
- Раскідаць, -ца, дзс. (зак. раскідаць, -ца, прм. раскіданы)** — разбрасывать, -ться. Што там трудна дзяліць сена: узёў раскідаў па пярэбранца ды ўсё. Як ты носіш сена, што яно ў цібе раскідацца? У хаця ўсё раскідана, і ня знайці, дзе што ляжыць. *В. Старына.*
- Раскірака, і, ж.** — раскоряка. Куды яна варта раскірака ета, — яе ніхто й замуж ня возьма! *В. Старына.*
- Раскірачваць, -ца, дзс.** — раскорячивать (ноги). Раскірачыў свае ногі ды стаіць. Ня раскірачвайся ты, роўна стой! *В. Старына.*
- Раскірмашавацца, дзс.** — зачастить на базар, — на „кірмаш“. Бачыш

- ты яго, як ён раскірмашавоўся: што нядзелі йдзе ў Сьмілавічы ды йдзе!
В. Старына.
- Раскол**, а, м.—буян, нахал в сильной степени. Раскол еты ашчэ галаву табе расхвошча. *В. Старына.*
- Раскоша**, ы, ж.—1) простор, приволье. Каровы ходзяць па раскошы, дык і малака даюць.—2) изобилие, богатство, роскошь. Жыве ён у раскошы: нічому ня жадэн. *В. Старына.*
- Раскудактаца**, дзс.—раскудахтаться. Раскудакталася курыца: рада, муціць, што яйцо зьнесла. *В. Старына.*
- Раскумекаць**, дзс.—с большим трудом прочитать что, сообразить, разобраться в чем. Чытоў, чытоў,—чуць раскумекаў. Пакуль ён раскумекаў,—тады ўжо згадзіўся. *В. Старына.*
- Расол**, у, м.—рассол. Ядуць картоплю з расолам. *В. Старына.*
- Распавіць**, дзс.—распеленать. Распаві дзіця, няхай так ужо паляжыць. *В. Старына.*
- Распагодзіца**, дзс.—развёдриться. Трэба пачакаць, мо' удзень распагодзіца,—тады сена будам сушыць. *В. Старына.*
- Распанець**, дзс.—приобрести барские замашки. Пабыў троха ў брата ў Мінску, дык распанеў: лянуяцца сам сабе вады прынесці. *В. Старына.*
- Распасорваць**, дзс. (зак. распасорыць)—расстрчивать необдуманно. Што ён робіць: распасорвая дабро, раздае каму трэба й каму ня трэба? Распасорыў усе грошкі,—ціпер сьвішча ў кулак! *В. Старына.*
- Распасьціраць**,-цца, дзс. (зак. распасьціраць, -ціраць)—1) расстилать, развёртывать что - л. широкое. Дай распастрыма коўдру, пагледзім ці харошая. Пускай, ато пасьцелка ня распасьціраецца.—2) широко занимает место, владение. Надта ня распасьцірайся тут, ато, 'к бачыш, сьпякуць! Адзін распасьціраецца, а другім дык і німа дзе дзеца. *В. Старына.*

Расплікаць,-цца, дзс. (зак. расплікнуць,-цца)—расстёгивать,-ться. Гузікі маленькія, дык само й расплікаецца. Расплікаецца яму хутчэй каўнер да вады ў рот улейца!
В. Старына.

Распрагаць,-цца, дзс. (зак. распрэгчы,-чыся, прм. распрэжаны)—распрягать,-ться. Распрагаецца коняй ды ў хату йдзіця. Што такая: другі раз конь у дароза распрагаецца? Хай ня стаіць распрэжана каніна, вядзі пасьціць. *В. Старына.*

Распрэчыся, дзс.—лопнуть, пропасть. А няхай ты распрэчыся, такая дзіцятка! *В. Старына.*

Распусны, прм.—1) распутный, развратный. Распусная яго баба: п'е, с чужымі мужчынамі цягаецца.—2) самовольный, чрезмерно шаловливый. Які ён распусны хлапец: моркаўка ашчэ, ік ніткі, а ён чуць ня цэлаю граду вытузаў яе. *В. Старына.*

Распушта, ы, ж.—распустство, разврат. З етымі дзеўкамі ціпер адна распушта: на сяле ўжо трэйцяя ходзіць с пузам.—2) самовольство, баловство, чрезмерная шалость. Ці бачылі вы етакаю распусту: дачка бацькоў ня хоча слухацца! Ці ета-ж ня распушта -- зялёнаю дульку абкалаціць? *В. Старына.*

Распусьнік, а, м. распусьніца, ы, ж.—1) развратник, развратница. Распусьніца яна: бегая за чужымі хлопцамі, пакуль ня дабегаяцца да чаго!—2) разбалованное дитя. Ну й распусьнік еты Сакаў хлапец абы ўбачыў чужою дзіця, дык і біца!.. Распусьніца яна добрая: каждага пярэдражніць і пярэкрывіць. *В. Старына.*

Распытваць,-цца, дзс. (зак. распытаць,-цца)—расспрашивать кого или у кого. Ты-ж харашэнька распытай яго, дзе ён быў, што бачыў. Каб стоў распытваць людзей, дык мо' хто й сказоў-ба. Убачыў дзядзька міне, ды давай распытвацца, як мы жывом. Распытвоўся ў хлапцоў, дык яны ска-

- залі, хто набіў майго Васіля.
В. Старына.
- Рассабачыца, дзс.** — распустіцца, потеряць стыд. Рассабачыўся ён да пасьледняга: людзей ня саромяцца, робіць, што хоча. *В. Старына.*
- Рассасульваць, дзс.** — расказываць с прыкрасамі. Пакінь ты лепяй рассасульваць пра свае салдаты: служыў, ік усе—дый толька. *В. Старына.*
- Расстарацца, дзс.** — раздобыць, приобрести. Каб дзе расстарацца дваццатку рублёў — трэба сына жаніць. Расстароўся сабе бяровенья на хату. *В. Старына.*
- Рассупоньваць,-цца, дзс. (зак. рас-супоніць,-цца)** — развязываць супонь. Рассупоньвай ты каня. Ня ўмеяш ты добра завязваць супонькі, што ў цібе хамут рассупоньваяцца. Рукі пакрыплі—ня магу каня рассупоніць. *В. Старына.*
- Растванець, дзс. безас.** — разліцца жидкой, непролазной грязи. На дарозя растванела: нельга й прайці, ня то што праехаць. *В. Старына.*
- Растрасаць, дзс. (зак. растрэсьці)** — растрясываць, теряць дорогамі от тряски: сено, солому. Ня ўціснаў добра воза, ды растрасая сена дарогаю. Трошка ўскіснаў саломы на воз і тую хоча растрэсьці, етак хутка едучы. *В. Старына.*
- Растрэбушыць, дзс.** — растребушыць, раскідаць. Конь растрэбушыў бабку аўса. *В. Старына.*
- Расходзіцца, дзс. (зак. разыйціся)** — расходіцца. Во калі ён прышоў на сход, ік усе сталі расходзіцца. Ужо нікога німа: усе разыйліся. *В. Старына.*
- Расходзіцца, дзс. (зак. расхадзіцца)** — 1) входить в азарт. Ня расходзься вельма: ніхто цібе ня баіцца! Ік расхадзіўся, дык чыстая бяда з ім! — 2) разбушывацца (о буре). Расхадзілася бура, аж стрэхі ірвэ! *В. Старына.*
- Расхвастаць,-цца, дзс.** — разбіць, -цца. Ужо ўсьпеў расхвастаць новы люстэрак. Расхвастоў галаву.
- Расхвасталася талерка. *В. Старына.*
- Расхіліць, дзс.** — раздвінуць. Расхілі калэ ды сунь жэрдку. *В. Старына.*
- Расхінуць, дзс.** — раскрыць, развернуть что. Расхіні кніжку да пачытай. *В. Старына.*
- Расхістаць, дзс.** — расшатать. Расхістоў ножкі ў заслоне. *В. Старына.*
- Расхіхатацца, дзс.** — расхотаться. Расхіхатаўся, як Сідар на базары. *Прык. В. Белая, Пух. р.*
- Расхлюпацца, дзс.** — сильно расплакаться. Расхлюпаўся, ік па нябожчыку. *В. Старына.*
- Расхрыстацца, дзс. (прм. расхрыстаны)** — раскрыть грудь. Холад, а ён расхрыстаўся. Ходзіць расхрыстаны. *В. Старына.*
- Расхутаць,-цца, дзс. (прм. расхутаны)** — раскутать,-цца. Холадна, а яна расхутала малаго. Дзіця расхутана. *В. Старына.*
- Расчыняць,-цца, дзс. (зак. расчыніць,-цца, прм. расчынены)** — растворять,-цца. Расчынілі варота, дык поўны двор сьвіней набегла. Лёгка расчыняцца ваша брама. Вакно ўсю ноч было расчыняна. *В. Старына.*
- Расчырванецца, дзс.** — раскраснеться. Расчырванелася яна, дык аж гарыць. *В. Старына.*
- Расшалопець, дзс.** — уразуметь, раскусить. Ніяк дурань етага ня расшалопая. *В. Старына.*
- Расшчэпліваць, дзс. (зак. расшчэпіць)** — 1) раскрывать, разнимать. Расшчэплівайця яму рот вады ўліць, мо'ачнецца. Ня расшчэпіць яго рук—вот крэпка сашчэпіў.— 2) расколоть (о дровах, голове). Ік хвазануў яму калом—дык і расшчэпіў галаву! Расшчэпі палены са два дроў у печ. *В. Старына.*
- Расшы(э)ўка, і, ж.** — кружева, вшиваемые в середине скатерти или простыни. Яўгінья зрабіла ў скацярьсьць нейкаю моднаю расшыўку. *В. Матарова, Сьм. р.* Вот харошая пасьцелка твая—з расшыўкаю! *В. Турэц, Сьм. р.*

- Расьляк, а м. (пам. расьлячок)** — росток. Картопля ў стопца пусьцела расьляке. Во ў вагурку маленькі расьлячок. *В. Старына.*
- Расьперазаць, дзс.** — распясаць. На, расьпяражы мне чажух. *В. Старына.*
- Расьпешціць, -цца, дзс. (прм. расьпешчаны)** — избаловать, изнежить. Расьпешцілі вы сваіх дзяцей: хлеба з малаком ня хочучь есьці. Такая расьпешчаная дзяўчына — проста бяда з ёю! *В. Старына.*
- Расьпілаваць, дзс. (прм. расьпілованы)** — распилить. Пойдам расьпілуям палена дроў. Дошка расьпілована. *В. Старына.*
- Расьцерабіць, дзс.** — очистить сенокос или поле от заросли. Да паўдня ўсяго расьцерабілі, ік на хату — так-жа зарасла сынажаць кустамі! *В. Старына.*
- Расьцьвітаць, дзс. (зак. расьцьвісьці)** — расцвётать. Ужо пачалі расьцьвітаць садке. Расьцьвіла наша яблынка. *В. Старына.*
- Расьцяпа, ы, ж.** — неповоротливый, ротозей. Расьцяпа ён: возьма ў рукі тапор ды пазірая. *В. Старына.*
- Расьцярушваць, дзс. (зак. расьцярушыць)** — рассеивать, разбрасывать. Нясі акуратна, ня расьцярушвай умецьця. Расьцярушыў сена па ўсяму гумну. *В. Старына.*
- Рата, ы, ж.** — срок уплаты податей. Адно рату падаткаў ужо заплаціў. *В. Старына.*
- Ратаваць, -цца, дзс.** — спасать, -ться. Ратуця, людзі! Барджэй трэба ратавацца, усё выносіць, абы пагарыць. *В. Старына.*
- Ратунак, нку, м. (польск. ratunek, з ням. Rettung)** — спасение, помощь. Трэба-ж даваць яму які ратунак, ато памрэ. Німа нам ратунку ад этага ліха. *В. Старына.*
- Раўнаваць, дзс.** — выравнивать. Трэба раўнаваць дарожку, ато сьвіньня зрылі. *В. Слопішча, Шацк. р.*

- Раўнуючы, прс.** — сравнивая. Нага распухла, ня раўнуючы, ік калода. Яму руку атрэзалі, ня раўнуючы, вот па етуль. *В. Старына.*
- Раўніць, -цца, дзс.** — 1) сравнивать, -ться. Ня роўнячы, ета й гразі ня варта. Раўніся, што у гаршку, а што ў міся. *Прык.* — 2) выравнивать. Бацька гумно роўніць. *В. Старына.*
- Раўня, і, ж.** — ровня. Ён табе ня раўня. *В. Старына.*
- Раўці, дзс.** — реветь. Раве, ік той мядзьведзь. Ік парэжаш паляць, ізноў будзьяш раўці. *В. Старына.*
- Раўчук, а, м.** — *гл. Равок.* Вада бяжыць раўчуком. *В. Старына.*
- Рахаваць, дзс.** — считать. Ціпер давай рахаваць, колька табе плаціць. *В. Старына.*
- Рахманы, прм.** — кроткий, спокойный. Рахманы конік: і малоя дзіця можа яго ўвесці. Рахманая дзяўчына яна: хлопцаў к сабе падпускае. *В. Старына.*
- Рахуба, ы, ж. (польск. rachuba)** — счет, расчет. Па маёй рахубя, дык мне трэба дабавіць. *В. Старына.*
- Рахунак, нку, м. (польск. rachunek)** — счет. Добры твой рахунак: як-жа ета ты налічыў мне етулька платы? *В. Старына.*
- Раца, ы, ж.** — причина, резон. Што за чалавек: ка ўсякаму чэпіцца бяз дай рацы? *В. Старына.*
- Рачок, чка, м.** — палочка с расчепленным концом: для швырняния вверх камушков — короткая и для снятия плодов — длинная. У рачок дык я вісока пускаю каменчыкі. Так ня дастаць вішань — трэба рачком. *В. Старына.*
- Рашаць, дзс. (зак. рашыць)** — сбывать, спускать, тратить. Ня трэба бала рашаць свае гаспадаркі, дык ня цягоўся-б ціпер па людзях. Рашыў усе свае грошыкі, і капейкі ня мая за душою. *В. Старына.*
- Рашотка, і, ж.** — 1) решетка в ограде. У ваградзя рашотку абла-малі. — 2) арестантская. За такія штукі, чалавеча, пападзеш за рашотку. *В. Старына.*

Рашэціна, *ж.* — столб с дырамі, в которые вкладываются жерди для „азярода“. У вазяродзя згінула рашэціна. *В. Старына.*

Ржэўнік, *у, м.* — жнивье. Скаціна пашла па ржэўніку. *В. Лешніца. Сьмил. р.*

Рзаць, *дзс.* — ржать. Коні рзуць на начлезя. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Рог, *у, м. (нам. ражок)* — 1) рог у животных. Каровя трэба рогі пасьпілоўваць, каб ня калолася. У баранчыка ашчэ маленькія рожкі. — 2) угол. Ідзі к таму Абраму, што жыве на рагу. *В. Старына.*

Рогат, *у, м.* — громкий смех. Рогату нарабілі з яго — вуй сколька! *В. Старына.*

Родны, *прм.* — родной. Родныя братэ, а етак сварацца. *В. Старына.*

Рожа, *ж.* — 1) роза (*Rosa L.*). У расадніку цвіце рожа. *В. Старына.* — 2) рожистое воспаление. „Рожа - ражыца, добрая ты маладзіца! Усе табе гасьцінцы: булкі да абаранкі, замаўляю цябе каляднымі славамі!“ З заговору. *С. Навасёлкі, Пух. р. (Пр. Ружа).*

Розгалас, *у, м.* — эхо, отзвук. Ік крыкнаў — толька розгалас пашоў па леся. *В. Старына.*

Розка, *і, ж. (нам. розачка)* — розга. Добрых розак нарэзаў на венік. Так чым ня можна біць малога, а розачкаю сьмела насыцьбаі. *В. Старына.*

Розум, *у, м.* — ум, разум. Людзей слухай, а свой розум май. *Прык. В. Старына.* Чужога розуму лыкам ня мерай. *Прык. С. Дукора, Сьмілав. р.*

Розьмін, *у, м.* — раз'езд в дороге. На дарозя розьміну німа: усё едуць ды едуць. *В. Старына.*

Рондаль, *ая, м.* — кастрюля. Зварылі вішні ў рондалі. *В. Старына.*

Рослы, *прм.* — 1) быстро растущий. Рослая твая дзяўчына: дзесяць гадкоў, а якая ўжо вісокая. — 2) спец. — о хлебах: проросший в снопах. Ячень рослы — на крупы ня гадзіцца. Жыта было

рослая, дык хлеб салодкі. *В. Старына.*

Роскідка, *і, ж.* — борозда, которая образуется посреди полосы во время пахоты. Палоса ня шырокая — ня трэба двух роскідак. *У роскідку араць (узараць),* — пахаты, начиная от меж полосы и отбрасывая землю от середины к межам. У роскідку ары, — ета-ж на зіму. Ганьке узароў у роскідку, а даляй пашло ў склад. *В. Старына.*

Росна, *прс.* — мокро от росы. Уранку сягонья было росна. *В. Старына.*

Росны, *прм.* — росистый. Росная сягонья раница. *В. Старына.*

Рот, *рота, м.* — рот. Сам ня можа й рота расчыніць — такі слабы. Усе ратэ паразяўлялі, што чалавек аправіўся ды троха лепяй стоў жыць. *В. Старына.*

Роў, *рвоа, м.* — ров. Етага рова мы з возам, мусіць, ня пярэдам. Вада парабіла равэ. *В. Старына.*

Роўны, *прм. (прс. роўна)* — равный. Роўны роўнага шукае. *В. Слопішча, Шацк. р.* Роўна ты цягай пілу, у бок ня крыві. *В. Старына.*

Рохканьне, *я, н.* — хрюканье. Парасята цэлы хлеў нарабілі рохканья. *В. Старына.*

Рохкаць, *дзс.* — хрюкать. Сьвіньня галодная рохкая на дварэ. *В. Старына.*

Руб, *а, м.* — грубый рубец у шитья. Дождж прамачыў аж да руба. *В. Старына.*

Рубанак, *нка, м.* — фуганок. Рубанкам спусьціў дошку. *В. Старына.*

Рубеж, *рубяжэ, м.* — граница. На рубяжы пасеяў насенны лубін. *В. Старына.*

Рубель, *бля, м.* — жердь для увязки снопов или сена, соломы. Рубля забыўся ўзяць с сабою: німа як уціснуць воза. *В. Старына.*

Рубель, *бля, м. (нам. рубельчык)* — рубль. Зарабіў цэлага рубля. Ня лёгка дастоўся мне еты рубельчык. *В. Старына.*

Рубіць, *дзс.* — складывать из бревен постройку. Пачалі ўжо хату рубіць. *В. Старына.*

Рублёўка, і, ж. — рублёвая бумажка. На стала палажыў рублёўку. *В. Старына.*

Рудзец, дзс. — рыжеть, темнеть. Сена мокня на дажджы, рудзец, — посья яго й сабака ня возьма есьці. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Руды, прм. — темнорыжий. Руды цюцька. *В. Старына.*

Ружа, ы, ж. — гл. Рожка 2 зн. У яго на назе вельма сярдзітая ружа. *В. Старына.*

Ружко, а, н. — ружье. Дастоў сабе ружжо, — буду хадзіць зайцоў страляць. *В. Старына.*

Ружовы, прм. — розовый. Набрала сабе ружовага на гестку. *В. Старына.*

Рука, і, ж. — 1) рука. Рукі твае, браця, ік граблі. Ат нас у Дукоршчыну блізінька, ік рукою падаць. — 2) сподручно. Мне ня рука туды йці. — 3) линия родства. Ета-ж Аньціп з бабінай рукі радня мне. *В. Старына.*

Рукаў, ва, м. (пам. рукавец) — 1) рукав. Уся жакетка ашчэ цэлая, толька рукавэ троха па'брываліся. У дзяцінаю сарочачку ашчэ засталася адзін рукавец ушыць. — 2) мешочек из рукава рубашки. Ёгруш насушыла два рукавэ. Мак усыпала ў рукавец. *В. Старына.*

Рукаўка, і, ж. (пам. рукавачка) — рукавица. Прышоў Іспас — гатуй рукаўкі ў запас. *Прыказка. В. Скрыль, Пух. р.* Цёплыя мае рукавачкі. Згубіў адну рукаўку. *В. Старына.*

Рукі залажыць, зацяць, — руки приложить (к работе). Беднаму чалавеку німа за што й рук залажыць. Сядзіць бяз хлеба, гаруя, німа за што й рук зацяць. *В. Старына.*

Рукою, прс. — удачно. Усё ік пойдзя рукою, дык будам добра жыць. Рукою пашлі мае парасяткі. *В. Старына.*

Рулі, лёй, мн. — тюря со сладкой или засоленной водой. Налейця рулей — есьці хачу. *В. Дайнава, Пух. р.*

Руля, і, ж. — дуло. Із жменю ўсыпаў шроту у рулю. *В. Старына.*

Рум, у, м. — место на берегу реки, куда свозят лес для сплава. Завёз на рум тры вазы бяревенья. *С. Амелна, Пух. р.*

Румза, ы, аг. — плакса. Румза еты толька ўмея румзаць. *В. Старына.*

Румзаньне, я, н. — плач навзрыд. Ну й надаела тваё румзаньня! *В. Крамяні, Пух. р.*

Румзаць, румаць, дзс. — плакать навзрыд. Сьціхні, даволі ўжо румзаць! *В. Крамяні, Пух. р.* Румая, чорт ведае чаго, цэлаю раніцу! *В. Старына.*

Руно (воўны), а, н. — количество овечьей шерсти с одной стрижки. У мяне ўсяго адно руно воўны. *В. Крамяні, Пух. р.*

Рунь, і, ж. — озимые всходы. Добрая рунь парасла. *В. Старына.*

Рунец, дзс. — зеленеть, становиться пушистым (о всходе засеянного хлеба). Зямля прасохла, жыццо стала руняць добра. *В. Старына.*

Рупасьлівы, руплівы, рупны, прм. — заботливый. Рупасьлівы гаспадар ня ўпозьніць свае сяўбы. Нябось, калі руплівы, дык хоча, каб скарэй кончыць работу. *В. Старына.* Рупны гаспадар ня будзя табе ляжаць да сьнеданьня. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Рупасьць, і, ж. — заботливость. Рупасьці німа ў яго ані. *В. Старына.*

Рупесьнік, а, м. — заботник. Які з яго рупасьнік, калі ён вечна сьпіць. *В. Крамяні, Пух. р.*

Рускі, як ім. — великорус. Замуж вышла за рускага. *В. Старына.*

Рупіцца, дзс. — заботиться. Чалавек усё рупіўся, староўся, каб як лепяй жыць. *В. Старына.*

Рупіць, дзс. безас. — заботить. Яму нішто ня рупіць. *В. Старына.*

Рута, ы, ж. — рута пахучая (*Ruta graveolens* L). Дзеўкі нарвалі руты. *В. Старына.*

Рухавы, прм. — подвижной. Ён — хлопец рухавы. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Рухнуцца, дзс. — шевельнуться, двинуться. Ляжыць і ня рухнецца. *В. Старына.*

- Ручаіна**, *ы, ж.*, **ручай**, *я, м.* — ручей. А ладная ручаіна цячэ. Там трэба пяраяжджаць цяраз ручай. Ручаём з яго пот лаяцца. *В. Старына.*
- Ручайка**, *і, ж.* (*пам. ручаечка*) — мера льна, пенькі, пучок волон, которые можно захватить в одну руку. Абтралала ручайкі са тры лёну. Каб дзе дастаць ручаячку пянькі на пута *В. Старына.*
- Ручачка**, *і, ж.* — рученька. У дзіцяці маленькія ручачкі. *В. Старына.*
- Ручыцца**, **ручыць**, *дзс. безас.* — вестись удачно (рукой). Нешта ня ручацца нам сьвіньня. 'Мяльлянуня ручыць на скаціну, усё здыхая: то конь, то карова. *В. Старына.*
- Ручышча**, *ы, ж.* — ручища. Ручышча тая, ік лапа ў мядззведзя. *В. Старына.*
- Рушаць**, *дзс. (зак. рушыць)*—1) трогаться с места. Ну, рушай, паедам! Калі мая рушыць маладзік?—2) трогать что. Ня руш на стале нічога. *В. Старына.*
- Рушнік**, *а, м.* — полотенце. Дайца чысты рушнік уцерціся. *В. Старына.*
- Рыгаць**, *дзс.* — 1) рыгать. Рыгая ік тая карова.—2) блевать. Ік стоў рыгаць, дык усю хату запаскудзіў—3) сильно рыдать. Годзя табе ўжо рыгаць, сьціхні!—4) скрипеть. Варота рыгаюць. *В. Старына.*
- Рыдаць**, *дзс.*—подавать признаки к какому-либо действию. Употребляется с отрицанием не(ня). Зруб і ня рыдаў гнісьці. Авёс тут і ня рыдаў расьці. *В. Старына.*
- Рыдлёўка**, *і, ж.* — железная лопата. Рыдлёўка паламалася, капаючы гліну. *В. Старына.*
- Рыжавацца**, *дзс.* — разгораться (о пламени). Ну й пожар: агонь рыжуяцца, і рады ня даць, каб утушыць яго! *В. Старына.*
- Рыжок**, *жкя, м.* — гриб рыжик. Мала грыбоў назьбіроў; толька падраштэнікаў троха, а рыжка дык і аднаго ня папалася. Чырвоны ён, — ік той рыжок. *В. Старына.*
- Рызіна**, *ы, ж.* (*пам. рызінка*)—тряпка. Німа ў хаця ніякаі рызіны, чым стол сьцерці. Падай во ету рызінку гаршчок узяць. *В. Старына.*
- Рызман**, *а, м.* — одна порванная одежда. Якая ета сарочка—рызман нейкі, ня хочу надзяваць яе. Ходзіць у рызманах. *В. Старына.*
- Рызы**, **рыз**, *мн.* — отрепья. Скідай етыя свае рызы. *В. Старына.*
- Рызыка**, *і, ж.* — хвостовство, заносчивость. Аткуль тая рызыка ў яго бярэцца?! І ўся рызыка яго прапала, ік засудзілі. *В. Старына.*
- Рызыкаваць**, *дзс.* — форсится, хвастаць. Лішня ты ўжо рызыкавай! *В. Старына.*
- Рызыконт**, **рызыканыць**, *а, м.* — форсун, хвостун. Слухай ты етага рызыканта, што ён табе будзя маніць!.. Ого, які знашоўся рызыканыць! *В. Старына.*
- Рызыкаўны**, *прм.* — форсистый, заносчивый. Ня будзь етакі рызыкаўны, дык лепяй будзя. *В. Старына.*
- Рызьзё**, *я, н. зб.* — лохмотья. Рызьзё паскідалі ў кучу. *В. Старына.*
- Рызьняк**, *а, м.* — порванная верхняя одежда. Начапіў на сібe нейкі рызьняк, ік той старац. *В. Старына.*
- Рык**, *у, м.* — рык, рычание. Усяго там было, на пажары: і плачу, і крыку, і рыку. *В. Старына.*
- Рыкаць**, *дзс.* — рычать. Карова галодная стаіць у хлевя, рыкая. *В. Старына.*
- Рыла**, *а, н.* (*пам. рыльца*)—1) горлышко бутылки. У пляшча адбілася рыла. Што ета за пляшка: рыльца нейкая маленькая, што нельга й вады наліць?—2) рыло, морда. А ты куды лезяш с сваім рылам? *В. Старына.*
- Рылаты**, *прм.* — толстомордый, с полными, отвисшими губами. Дурань ты рылаты! *В. Слoпiшчa, Шацк. р.*
- Рымар**, *а, м.* — шорник. У рымара купіў гатовы хамут. *В. Старына.*
- Рымарнічаць**, *дзс.*—заниматься шорничеством. Ён нічога ня робіць, толька рымарнічая. *В. Старына.*

Рымка, і, ж. — первая струна в скрипке-, ми⁴. Удалася ета рымка: із кішкі, але моцная. *В. Старына.*

Рынак, нку, м. — рынок. Купляй на рынку, а прадавай дома. *Прык. С. Дукора, Сьміл. р.*

Рынуць,-цца, дзс. — 1) броситься. Ня лезь сюды, абы рынясься галавою. Рынаў галавою вобзямлю. — 2) устремиться. Рынаўся уцякаць, але яго тут жа затрымалі. *В. Старына.*

Рыпацца, дзс. (зак. рыпнуцца) — намериваться итти. Сядзі і ня рыпайся нікуды. Рыпнаўся пайці, ды прыстанавіўся. *В. Старына.*

Рыпаць, дзс. — скрипеть чем. Ня рыпай ты дзвярамі! *В. Старына.*

Рыпець, дзс. — скрипеть (об обуви). Надзеў новыя боты, — дык рыпяць. На назе галёш рыпіць. *В. Старына.*

Рыса, ы, ж. (пам. рыска) — черта. Правядзі добра рысу, каб знаць было. Я ня бачу, дзе тут тая рыска. *В. Старына.*

Рыхтаваньне, я, н. — сборы, подготовка. Доўгая тваё рыхтаваньня, аж абрыдала ждаць. *В. Слонишча, Шацк. р.*

Рыхтаваць,-цца, дзс. — готовить,-тсья, собираться. Пайду рыхтаваць калёса. Рыхтуйся ў дарогу, — зараз паедзям. *В. Слонишча, Шацк. р.*

Рыхтык, -тыкам, прс. (яўрэйск. guchtyk, з ням. richtig) — тоць в тоць. Чый ета сабака — рыхтык ік наш. А ён-жа рыхтыкам бацька. *В. Старына.*

Рыцына, ы, ж. — касторка. У бальніцы мне далі ад жывата рыцыны. *В. Старына.*

Рыцьвіна, ы, ж. — яма от дождей или воды. Калёса залеяліся ў рыцьвіня. *В. Старына.*

Рыштаваньне, я, н. — леса при постройке. Скінаўся з рыштаваньня ды на сьмерць забіўся. *В. Старына.*

Рышчыца, дзс. — о суке, бегать с собакою — самцом. Сука некуды пабегла рышчыца. *В. Старына.*

Рэбры, аў, мн. — ребры. Кабыла худая, толька тья рэбры тырчаць. *В. Старына.*

Рэдзька, і, ж. — редька огородная (*Raphanus sativus* L.). Што яны ядуць: рэдзьку ды картоплю. *В. Старына.*

Рэз, у, м. (пам. разок) — полоса пахоты или сенокоса. С аднаго рэзу наброў пудоў пяцьдзісят сена. Ашчэ асталося скасіць адзін разок у Быстрыцы. *В. Старына.*

Рэзнуцца, дзс. — удариться (собственно головою) об что -н. острое или торчащее. Рэзнаўся галавою аб вушак. *В. Старына.*

Рэзьгіны, н, мн. — приспособление для носки корма скоту; состоит из двух сетчатых полукругов. Прынёс жарабку нанач рэзьгіны мурагу. *В. Старына.*

Рэйка, і, ж. — рэльса. Каб дзе дастаць мне кавалак рэйкі. Рэйкі паклалі, зараз і машына будзья хадзіць. *В. Старына.*

Рэкнуць, дзс. — сказать, проговорить. Рэкні ты мне ашчэ слова!.. І рэкнуць каб мне ня сьмеў! *В. Старына.*

Рэпа, ы, ж. — репа огородная (*Brassica rapa* L.). Вельма ж удалая наша рэпа: вялікая да салодкая! *В. Старына.*

Рэпка, і, ж. — 1) репка. Маленькая рэпка парасла. — 2) маленькое толстое сплошное колесо в машине. Пас скідаецца з рэпкі (у мала-тарні). *В. Старына.*

Рэха, а, н. — эхо. Па леса пакацілася рэха. *В. Старына.*

Рэхва, ы, ж. (пам. рэхвачка) — небольшой железный обруч, надеваемый на колесную ступицу, а также на конец палки, рукоятки и проч. для скрепления их. Уперад трэба рэхвы набіць на калёса, тады стаў іх сушыць, а так паколюцца. Рэхвачку набіў на полаз, каб ня калоўся боляй. *В. Старына.*

Рэхт! выкл. — достаточно, довольно. Рэхт, я больш ня буду чапаць! *В. Старына.*

Рэч, ы, ж.—1) разговор. С першай стрэчы ды ня добрыя рэчы. *Прык.* На печы — добрыя рэчы. *Прык.*—2) предмет вообще. Усякая рэч у хаця патрэбна: тапор, вілкі,

качарга... *В. Старына.*

Рэчыцца, дзс.—случыцца. Мо' дзе рэчыцца дастаць у людзей лепшага насеньня, а сваім пакуль сеяць ня буду. *В. Старына.*

С.

Сабака, і, м.—1) собака, пёс. Брэша, ік той сабака.—*У сабакі вачэй пазычыць (пазычыўшы),*—делать что-нибудь без стыда. Хіба ў сабакі вачэй пазычыць ды йці к ім прасіць хлеба.—2) переносн., скверный человек. Слухай ты этага сабака!—3) мерка для равномерного набивания на крышу—решетин. Памерай сабакам, як класьці лаціну. *В. Старына.*

Сабакар, а, м.—тот, кто дразнит собак. Ведама сабакар: ніднаго сабака ня прапусьціць, каб ня выцяць чым. *В. Старына.*

Сабаччая мята,—мята полевая (*Mentha arvensis* L). На, панюхай сабаччай мяты! *Х. Самін, Пух. р.*

Сабаччы, прм.—собачий. Сабаччая будка. Сабаку й сабаччая сьмерць. *Прык. В. Старына.*

Сабачы вузел,—неправильно завязанный узел, когда он легко развязывается. Завязоў вярхоўку на сабаччы вузел, дык яна сама й развязалася. *В. Старына.*

Сабаччы рамон,—пулавка вонючая (*Anthemis Cotula* L). Вот дурань: нарвоў сабаччага рамону ды носіцца. *В. Старына.*

Сабрацца, дзс.—собраться. Народу сабралася, аж німа дзе й яблыку ўпасці. *В. Старына.*

Савець, дзс.—опускаться, ослабевать от сна. Чаго ты савеш, ідзі спаць. *В. Старына.*

Саглас, у, м.—согласие. Німа ў іх сагласу: усё спорацца ды спорацца. *В. Старына.*

Садавіна, ы, ж.—фрукты. Сяголята нешта садавіна ня ўрадзіла. Леташні год быў добры на садавіну. *В. Старына.*

Садзіць, дзс.—итти на кого напролом. Мядзьведзь проста так і са-

дзіць на яго. *В. Старына.*

Садок, дка, м. (пам. садочак)—сад. Трэба свой садок завесьці, каб дзеці па чужых ня лазілі. Добра мець хоць маленькі свой садочак. *В. Старына.*

Садрыгнуцца, дзс.—содрогнуться, поколебаться. Аж зямля садрыгнулася! *В. Старына.*

Сажа, ы, ж.—1) сажа. У коміня загарэлася сажа.—2) головня. У ячмені шмат сажы. *В. Старына.*

Сажалка, і, ж.—яма с водою. Намачыў пяньку ў сажалца. *В. Старына.*

Сак, а, м.—рыболовная снасть. Паўлюк пашоў рыбу лавіць сакам. *В. Старына.*

Сакавік, ў, м.—древесны сок березы, клёна. Зрабіў лоцік, каб спусьціць сакавік. Накапала ядро сакавіку. *В. Вострава, Сьміл. р.*

Сакатаць, дзс.—кричатъ подобно курице. Курыца сакоча: мусіць, хоча несцься. *В. Старына.*

Сакатлівая (жанчына),—женщина, склонная к брани или любящая много и быстро поговорить. Ох, якая яна сакатлівая! *В. Старына.*

Сакатуха, і, ж.—1) курица, которая много „сакоча“. Пусьці ў хату ету сакатуху: мо з яйцом.—2) женщина много и быстро говорящая. От дзе сакатуха: вечна лапоча й лапоча языком! *В. Старына.*

Сакрэт, у, м.—секрет. Нейкія ў іх там сакрэты завяліся. *В. Старына.*

Сақун, а, м.—белорус, который возвратное, местоимение *ся* выговаривает, как *са* (напр., *паваліўса*). От сьмешныя гэтыя сақуны: купілі абаранкаў ды с хлебам ядуць! *С. Амеляна, Пух. р.*

- Саладзей**, прс. в. ст. — слаце. Саладзей ня трэба, і так салодка. *В. Старына.*
- Саладкаваты**, прм. — сладковатый. Вада троха саладкаватая. *В. Старына.*
- Саладуха**, і, ж. — кулага. Калі вы яе паясьце ету саладуху, што навадзілі паўцэбра?! *В. Старына.*
- Саламя**, я, н. — солома или кострика, накладываемая на гребень соломенной крыши, чтобы не было течи. Веяяр саламя ўзад-дроў іс страхі. *В. Старына.*
- Саламяны**, прм. — соломенный. Саламяная страха ашчэ крапчэй, ік якая йз гонтаў. *В. Старына.*
- Салапаты**, прм. — выговаривающий „с“ вместо „ш“, служит бранным. Сьцэрва ты салапатая! *В. Старына.*
- Салапач**, а, м. — тот, кто говорит „с“ вместо „ш“. Ой салапач! ня скажа шапка, а сапка. *В. Старына.*
- Салапяка**, і, ж. — рогозей, с глуповатым видом. От салапяка: пазірая й ня бачыць! *В. Старына.*
- Солодкій**, прм. — сладкий. Ня будзь ні горкі, ні салодкі, бо горкага праплююць, а салодкага праглынуць. *Прык. В. Загай, Пух. р.*
- Салома**, ы, ж. — солома. Саломаю аблажылі прызбу на зіму. *В. Старына.* Саломаю агню ня затушыш, а вадою ня падпаліш. *Прык. В. Белае, Пух. р.*
- Сальнік**, а, м. — торговец салом. Сальніку прадоў свайго парасюка. *В. Старына.*
- Саянка**, і, ж. — солонка. Падай соль у саянца. *В. Старына.*
- Самавол**, а, м. — своевольник. Ведама, самавол: што хоча, то й робіць. *В. Старына.*
- Самаволка**, і, ж. — своевольница. Ці-ж самаволка цібе паслухая: ты казала ня йці, а яна пашла гуляць. *В. Старына.*
- Самадзелак**, лка, а, м. — самодельная вещь. Еты ложка самадзелак. *В. Старына.*
- Самапасам**, прс. — без присмотра. Пусьцілі коні самапасам, дык яны пашлі па ўсох. *В. Старына.*

- Самапрадка**, і, ж. — прялка. Зламаласі к чорту самапрадка прадучы! *В. Крамяні, Пух. р.*
- Самапраўства**, а, н. — самоуправство. Самапраўствам спасьцілі атаву. *В. Старына.*
- Сама раз**, прс. — как раз в меру. Вот ета сама раз: чарку-дзьве выпіў і досыць. *В. Старына.*
- Самасейка**, і, м. — 1) самосейка — дикий полевой мак. Аткуль ён узёўся еты самасейка на градах — здаецца-ж добрыммакамсеяла. — 2) внебрачный ребенок. Еты хлапчук самасейка: ніхто ня ведае, хто яго бацька. *В. Старына.*
- Саматканец**, нца, м. — юбка из сука на домашнего изделия. Надзела саматканяц, дык шмат цяплей. *В. Старына.*
- Саменькі**, прм. — ласк. самы. А той саменькі чалавек, што вы кажаця. Каб твая саменька маці спухла. *В. Старына.*
- Санёчкі**, чак, мн. — санки, салазки. Зрабіў дзеяцям санёчкі коўзацца. *В. Старына.*
- Сапачываць**, дзс. — покоемся (об умершем). Няхай яго душачка са сьвятымі сапачывая! *В. Старына.*
- Сапляк**, а, м. — 1) сопливый, возгriвый. Сапляк ты, падатры ты свае соллі! — 2) слабосильный подросток, мужчина. Сапляк сам, а бярэцца за такую работу! *В. Старына.*
- Сапроўды**, прс. — действительно, подлинно. Сапроўды, братка, яно-ж так! *В. Старына.*
- Сапсавацца**, дзс. — похудать, стать хуже на вид. Наша малоя нешта троха прыхварэла, дык і саўсім сапсавалася. *В. Старына.*
- Сапсаваць**,-цца, дзс. (прм. сапсованы) — испортить, ться. Сапсавоў етакі кавалак дзерава!. Добры быў гэблік, але сапсавоўся. Сапсована долата, — нельга ім дзяўбаць дзіркі. *В. Старына.*
- Сапсець**, дзс. — состариться, как собака. Сабака сапсеў ужо — трэба зьвесьці куды. Сапсела баба. *В. Старына.*
- Сапці**, дзс. — сопеть, тяжело дышать. Ажня можа сапці. *В. Старына.*

- Сараке**, оў, *мн.* — праздник 9 марта. На сараке накідай трэсак на страху, дык будзях ведаць столькі гнездаў. *В. Старына.*
- Саракоўка**, і, *ж.* — монета в 20 коп. (40 грошей). На саракоўку купіў сітніцы. *В. Старына.*
- Сараматнік**, а, *м.* — бесстыдник. Сараматнік ты, што ты брэшаш пярэд усімі! *В. Старына.*
- Сараматніца**, ы, *ж.* — бесстыдница. Сараматніца эта хай-бы хоць грудзі захінула. *В. Старына.*
- Сарамаценьне**, я, *н.* — половые органы. Увесь голы, толька сарамаценьня прыкрыў. *В. Старына.*
- Сарамаціць,-цца**, *дзс.* — стыдить, -тсья. І пачоў яго сарамаціць пярэд людзьмі. Ня пайду я к людзям у пазыку, — сарамаціцца толька. *В. Старына.*
- Сарамяга**, і, *м.* — стыдливец. Вой які ты сарамяга: саромяясься праз сваё сказаць! *В. Старына.*
- Сарамяжы**, *прм.* — стыдливый. Сарамяжы ты, дзяціна! *В. Старына.*
- Сарачыны**, н, *мн.* — поминовение и обед по покойнике через 40 дней со дня смерти. Сарачыны па бацьцу прыпадаюць у еты чэцьвар. *В. Старына.*
- Сарока**, і, *ж.* — кроме названия известной птицы, переносно: специальный способ укорочения „перадоўкі“ при наклаивании её на жердь во время увязки воза. Карацейшаю рабі сароку, абы воз ня вісокі. *В. Старына.*
- Саромецца**, *дзс.* — стесняться, стыдиться. Ня саромяіцца, людцэ, есьця! *В. Старына.*
- Сарочка**, і, *ж.* (*пам.* сарочка) — сорочка, рубашка. Надзеў чыстаю сарочку. Дзяцінаю сарочачку трэба выпаласкаць. *В. Старына.*
- Сартаваць**, *дзс.* — сортировать. Сартуя іх па росту. *В. Старына.*
- Саслабнуць,-бець**, *дзс.* — ослабеть. Ат работы саслаб. Саслабеў саўсім мой хлапец. *В. Старына.*
- Сасматаць**, *дзс.* — сосать. Сасмак-тоў цукерку. *В. Старына.*
- Сксоннік**, а, *м.* — сон-трава (*Apetone Pulsatilla* L.). *Х. Самін, Пух. р.*
- Састарацца**, *дзс.* — состариться. Калі будзях усё ведаць, дык хутка састарацясься. *В. Старына.*
- Састоіцца**, *дзс.* — 1) успокоиться (о воде). Вада хай састоіцца, дык ня будзя мутная. Малако ашчэ ня скіслася, а так састоілася. *В. Старына.*
- Саступіць,-цца**, *дзс.* — сойти с дороги. Ня хоча, каб саступіць з дарогі. Саступіся ты з дарогі, ня стой, ік той кол. *В. Старына.*
- Сатлець**, *дзс.* — истлеть. Сена сатлела. Каб твая маць сатлела! *В. Старына.*
- Саўсім**, *прс.* — совсем. Саўсім адур-нела галава. *В. Старына.*
- Саха**, і, *ж.* — 1) соха. Прышоў Барыся — за саху бярыся. *Прык. С. Дукора, Сьміл. р.* — 2) столб при колодце, раздвоенный сверху, на котором удерживается „журавль“. Саха абвалілася ў калодзіжы. *В. Старына.*
- Сахар**, а, *м.* — переносно: бранчивый, злой, капризный. Ну й сахар наша нявестачка: ты слова ёй скажы, а яна табе дэсяць! *В. Старына.*
- Сахор**, харá, *м.* — деревянные вилы (навозные) с двумя широкими зубцами, на которые надеты железные наконечники. Пазыч мне сахара накідаць воз гною. *В. Старына.*
- Сачоўка**, і, *ж.* — пасма ниток, навитая отдельно на клубок. Навіў на клубок адну сачоўку. *В. Забалоцьце, Сьміл. р.*
- Сачыць**, *дзс.* — следить. Сягонья трэба за чорнаю курыцаю сачыць, каб ня згубіла яйца. *В. Старына.*
- Сачэўка**, і, *ж.* — чечевица настоящая или посевная (*Ervum Lens* L.). Наварылі сачэўкі с картопляю. *В. Старына.*
- Сашморгаць**, *дзс.* — износить, обтереть. Сашморгаў, ‘к бачыш, новянькія штанэ. *В. Старына.*
- Сашмуляць**, *дзс.* — истрепать, обтереть. Сашмуляў вяроўку, чуць трымацца. *В. Старына.*

Сашчапіць, *дзс.* — сжать руку в кулак. Сашчапіў кулаке ды кідаўца к яму біцца, ік шалёны. *В. Старына.*

Сварка, *і, ж.* — брань. У іх штодзень сварка ды сварка. *В. Старына.*

Сварлівы, *прм.* — бранчивый. Сварлівая баба яго, хай яе нараду! *В. Старына.*

Сварыцца, *дзс.* — 1) бранить кого. Ня сварыся ты на яго: ён ня вінават. — 2) ссориться. Вечна яны любяць сварыцца, ік ім німа чаго рабіць. *В. Старына.*

Сват, *а, м. (мн. сватэ)* — 1) сват. Сват ходзіць прывязоўшыся рушніком. К Ганьян прыехалі сватэ — *У сваты йці або ехаць*, — отпавляцца в дом невесты для сватанья. Мікола паехаў у сваты. — 2) отец жениха по отношению к родителям невесты или наоборот. Аддавай, Дзям'ян, сваю дачку за майго Івана — будам сватамі. *В. Старына.*

Сватаўё, *я, н. зб.* — сваты, гости со стороны жениха или невесты. Сватаўя наехала на вяселья вэнь колька! *В. Старына.*

Свацьця, *і, ж. (пам. свацьцейка)* — сватъя, — мать молодых. Свацьця приехала ў госьці праведаць сваю дачку. Частуйся, свацьцяйка! *В. Старына.*

Сваявейшы, *прм. в. ст.* — более родной, свой. Ты сваявейшы, сядзь на куце. *В. Старына.*

Сваяк, *а, м.* — родственник. Ён-жа троха нейкі й сваяк мне. *В. Старына.*

Сваяўство, *а, н.* — родня. Васілёва ўсё сваяўство ў Дукоры: — яго жонка аттуль. *В. Старына.*

Сваачка, *і, ж.* — родственница. Ажаниўся на сваячца. *В. Старына.*

Седала, *а, н.* — насест для кур. Намасьці курам пад паветкаю сдала. *В. Старына.*

Сей мінуты — сию минуту. Сей мінуты зраблю! *В. Старына.*

Селавы, *прм.* — сельский в отличие от совхозского. Эта-ж сялавя коні ходзяць, а ня саўхоскія. *В. Старына.*

Сёлета, *прс.* — этим летом, в этом году. Сёлата на жыта будзя ўраджай. *В. Раўнапольле, Сьміл. р.*

Селядзёўка, *і, ж.* — бочка из под селедок. Насалілі цэлаю сялядзёўку агуркоў. *В. Старына.*

Селядзец, *дцэ, м. (пам. сяледчык)* — селедка. Купілі два хунты сялядцоў. А добра йзьзесьці сяледчыка с цыбулькаю! *В. Старына.*

Сёмуха, *і, ж.* — праздник тройцы. На сёмуху буду жаніць сына. *В. Старына.*

Семя, *я, н.* — льняные семена. Набівалі шаснастку сем'я. *В. Старына.*

Сеніцца, *дзс.* — сохнуть, обращаться в сено (о траве). Трава на чала ўжо сеніцца. *В. Слонішча, Шацк. р.*

Сенцы, *сянэц, мн.* — сени. Паставіў хату бяз сянец. У сенцах пастоў ваду. *В. Старына.*

Сёнья, *прс.* — сегодня. Сёнья ўдалая пагода! *В. Клятное, Пух. р.*

Серадульшы, *прм.* — средний (брат, сестра). Гумно папала сярдульшаму. Аўдоцьця — сярдульшая сястра. *В. Старына.*

Сёрбаць, *дзс. (аднакр. сербануць)* — есть жидкое, производя особый звук потягиванием пищи ртом. Сёрбай боляй крупніку. Сярбануў раз буракоў ды кінаў: гарачыя. *В. Старына.*

Сердаваць, *дзс.* — сердиться. Ня стоіць надта ўжо сярдаваць на міне, калі й ня так мо'сказоў што. *В. Старына.*

Серка, *і, ж.* — сера. Сярнічкі іс серкі. Выкалупаў із вух серку. *В. Старына.*

Сёркаць, *дзс.* — испражняться (говорится о детях). Мама, Іванька сёркая ў пялёнькі! *В. Старына.*

Сечка, *і, ж.* — 1) секач, резак. Сечкаю пасячы картоплю. — 2) мелко порезанная солома для корма скота. Цэлы воз нарэзалі сечкі. *В. Старына.*

Сёя-тоя, — то-это (кое-что). Ат, парабляю сёя-тоя. *В. Старына.*

Сеяць, *дзс.* — сеять. Прышоў Мікола — сей, ня пытайся ні ў кога. *Прык. С. Дукора, Сьміл. р.*

- Сібер**, *ы, ж.* — погібельное место. Куды я табе паеду ў такаю сібер?! *В. Старына.*
- Сібернік**, *а, м. (жан. сіберніца)* — висельнік. Сібернік еты, чаго ён толькі ня нарабіць. Ета ня дзеўка, а сіберніца нейкая: ноч, а яна ляціць на нейкаю гульнію! *В. Старына*
- Сіберны**, *прм.* — 1) свирепый (о холоде от северного ветра). Сіберны халадзішча сягонья. — 2) буйны чалавек. Сіберны еты Нічыпар: нікога ён ня баіцца, са ўсякім б'ецца. *В. Старына.*
- Сівер**, *у, м.* — холодный северный ветер. На дварэ такі сівер, — што ня ўтрымацца! *В. Старына.*
- Сівераць**, *дзс.* — 1) подвергаться действию „сівера“, вообще ветра. Выкінь на двор гуньку, няхай сівярая, — 2) сидеть в девах. Сівярая дзеўка ўжо каторы год: ніто сватацца й ня думая. *В. Старына.*
- Сівец**, *сіўца, м.* — белоус обыкновенный (*Nardus stricta* L.). У лосца добры сівец атрос *В. Старына.*
- Сівець**, *дзс.* — сидеть. Старасьць ужо падходзіць, валасэ сталі сівець. *В. Старына.*
- Сівізна**, *ы, ж.* — седина. Сівізна пашла ў галаве. *В. Старына.*
- Сікаўка**, *і, ж.* — детская игрушка — насосик, сделанный из ствола тысячелистника. Сікаўку зрабіў ды абліваяцца. *В. Старына.*
- Сікі**, *сік, сікунэ, ноў, мн.* — моча. Жоўтыя сікі ў яго: мусіць, хворы. Хочаш, каб я твае сікунэ насіў с хаты. *В. Старына.*
- Сікун**, *а, м. (лаянка)* — тот, кто мочится. Сікун і сягонья ўсцоўся. *В. Старына.*
- Сікуха**, *і ж. (лаянка)* — девочка или взрослая женщина, не держащая мочи. Сікухі ніто замуж ня возьма. *В. Старына.*
- Сіламоцьцем**, *прс.* — насильно. Сіламоцьцем доў яму выпіць лекарства. *В. Старына.*
- Сіліцца**, *дзс.* — насилиться. Нечага сіліцца аднаму, я памагу. *В. Старына.*
- Сілкавацца**, *дзс.* — подкреплять силы пищею. Сілкуцца, мужчыні, ды ізноў за работу! *В. Старына.*
- Сілкам**, *прс.* — силком, насильно. Сілкам пасадзілі міне за стол. *В. Старына.*
- Сіло**, *а, н.* — силок. Слово употребляется редко, главн. образом в приказке: У сяле, як у сіле; обыкновенно заменяется словом плёнка. *В. Старына.*
- Сінька**, *і, ж.* — лазурь для подкрашивания белья при стирке. Сінькі пярдала — плацця будзя гадкая. *В. Старына.*
- Сіньцеж**, *ы, ж.* — сено, скошенное по верху льда, плохого качества. Сіньцежы накасіў з вазок. *В. Русаковічы, Пух. р.*
- Сінюха**, *і, ж.* — лучина, приготовленная из верхнего слоя дерева; не дымит. Запаліцца вялікую сінюху. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Сіняк**, *а, м.* — синяк на теле. Так зьбіў яго, што сіняке паўсхватваліся на плячах. *В. Старына.*
- Сіпаць**, *дзс.* — говорит сиплым голосом. Прастудзіў горла, дык сіпая. *В. Старына.*
- Сіроцкі**, *прм.* — сиротский. Ігнат зася сіроцкаю зямлю. *В. Старына.*
- Сітаваты**, *прм.* — ситовидный. Сітаваты дуб на шула ня гадзіцца. *В. Старына.*
- Сітнік**, *а, м.* — мастер по izdelию сит. Сітнік бердніку ня таварыш. *Прык. Х. Самін, Пух. р.*
- Сітніца**, *ы, ж.* — полубелый хлеб. На месцьця купілі сітніцы й сялядцоў ды папалуднавалі. *В. Старына.*
- Сітца**, *а, н.* — сетка от пчел. Надзень сітца, каб пчолы ня пакусалі. *В. Старына.*
- Сітцо**, *а, н.* — созвездие Плеяд; крестьяне по нему определяют время. Сітцо ўжо вісока паднялося. *В. Старына.*
- Скабка**, *і, ж.* — ребрышко. У буреке ўкінула скабку. *В. Старына.*
- Скаваць**, *дзс.* — травить собакою. Толькі сьвіньня паткнецца на двор, дык ён і скуе. *В. Старына.*

Сказаць, дзс. — сказаць. Сказоў, ік зьвязоў. *В. Старына.*

Скалануцца, дзс. — содрогнуцца. Аж у сярэдзіня ўсё скаланулася, так іспужалася! Зямля скаланулася. *В. Старына.*

Скалатнуць, дзс. — встряхнуць. Коўдру трэба скалатнуць, ато пылу чоршта. Скалатні дулю. *В. Старына.*

Скалец, дзс. — околеть. Скалеў пад чужым плотам. *В. Старына.*

Скалечыць,-цца, дзс. (прм. скалечаны) — искалечить, изувечить, -ться. Скалечыў нагу тапаром. Скалечылася карова — ступіла на цьвіх. Прышоў ён з вайны скалечаны. *В. Старына.*

Скалка, і, ж. — пятно жира по верху горячей пищи. Вот сытыя бураке — адны скалкі! *В. Старына.*

Скамячыць,-цца, дзс. (прм. скамечаны) — смять, -ться. Скамячыў сьвіту дык кінаў у куток. Шапка скамячылася валячыся. Жакетка скамечаная — аж брыдка надзяваць яе. *В. Старына.*

Сканаць, дзс. — умереть. Сканоў чалавек — і ўсё табе тут! *В. Старына.*

Сканчэньне, я, н. — конец. Будзя сканчэньня сьвету. *В. Старына.*

Скапыціцца, дзс. — 1) споткнуться (о лошади). Скапыціўся жарабок. — **2)** подохнуть, умереть. Ік хваціў яго жывот, дык атразу й скапыціўся. *В. Старына.*

Скараводнік, а, м. (metathesis скавароднік) — гл. Праснок. Хлеба німа на'бед, дык напякла скараводнікаў. Ізьзеў цэлы скавароднік. *В. Старына.*

Скарадзьба, ё, ж. — боронование весной озимой вспашки. Ня вялікая ў нас скарадзьба: ганькоў дзёсяцара. *В. Старына.*

Скарамяка, і, аг. — ядущий в пост скоромное. Скарамяка ты, што-ж ты ў пятніцу сала ясі?! *В. Старына.*

Скарбёнка, і, ж. — ящик для пожертвований. У эту нядзелю хадзілі па Сьмілавічах с скарбёнкамі — сабіралі грошы на бедных дзяцей. *В. Старына.*

Скарбовы, прм. — дворовый, принадлежащий имению. Тут уперад стаяла скарбовая карчма. Статак пасуць на скарбовум. *В. Старына.*

Скародзіць, дзс. — бороновать озимую вспашку или паровое поле. Скародзь, як мак, а барануй абыяк, — так будзя ўраджай. *Прык. С. Навасёлкі, Пух. р.*

Скарчэць, дзс. — замёрзнуть. Скарчэла дзіця на дварэ. *В. Старына.*

Скарынка, і, ж. (пам. скарыначка) — хлебная корка. Цэлы стол накідалі скарынак. Хлеба й скарынкі німа. Ік галодны, дык смашна й скарыначка з вадою. *В. Старына.*

Скарэць, дзс. — закореть. Ануча скарэла, лежачы на печы. *В. Старына.*

Скасаваць, дзс. (прм. скасованы) — уничтожить, аннулировать что. Уперад тут была дарога, але ціпер скасавалі. Даўней быў такі закон, але ціпер ён скасованы. *В. Старына.*

Скаціна, ы, ж. (пам. скацінка) — домашний скот. Пара скаціня даваць. Скацінка стаіць у хлявня поная. *В. Старына.*

Скачанець, дзс. (прм. скачанелы) — окоченеть. Як эта ты надзеўся — эта-ж ты скачанеяш у дарозя! Знашлі яго скачанелага ў сьнезя. *В. Старына.*

Сквапіцца, дзс. — зариться, жадничать. Нечага сквапіцца на чужою. *В. Старына.*

Сквапны, прм. — жадный. Вельма-ж ён сквапны на грошы. *В. Старына.*

Скварка, і, ж. (пам. скварачка) — кусочек сала. На полудзьянь с сабою ўзеў дзьве скваркі сала. І скварачкі сала німа — усё вышла. *В. Старына.*

Скварыць, дзс. — 1) заливать пищу жареным салом с жиром. Сала ё, дык і будзя чым скварыць. Будам здорам скварыць. — **2)** переносно, — о морозе. Мароз проста аж скварыць! *В. Старына.*

- Скверыцца**, *дзс.* — плакацься і ка-
прызнічаць (о дзіця). Дзіця,
муціць, хворая, абы нешта ўсё
скверыцца ды скверыцца. *В. Ста-
рына.*
- Сквірэць**, **сквірчэць**, *дзс.* — 1) о сале:
жарыцца, издавая непрерыв-
ны треск вследствие пригора-
ния. Сала ня пячэцца, а толька
сквірэць. Сала будзья сквірэць.
В. Старына. Сала сквірчыць на
скаварадзе. *В. Матарова, Сьмі-
лав. р.* — 2) о сильном морозе.
Мароз на дварэ аж сквірэць!
В. Старына.
- Скем**, *а, м.* — два козла для скре-
пления склееных досок при ра-
боте. Ціпер у скем трэба сьці-
нуць дошкі. *В. Старына.*
- Скеміць**, *дзс.* — понять быстро. Ат-
разу скеміў, у чом дзела. *В. Ста-
рына.*
- Скепка**, *і, жс.* — щепка. Вялікаю скеп-
ку загноў у паляц. *В. Старына.*
- Скіба**, *ы, жс.* — отворачиваемая плу-
гом земля. Плуг бярэ шырокаю
скібу. *В. Старына.*
- Скібішча**, *ы, жс.* — 1) увелич. *скіба.*
Плуг верня скібішчу, аж каню
цяжка. — 2) увелич. *скібка.* Ат-
кавуліў скібішчу хлеба. *В. Ста-
рына.*
- Скібка**, *і, жс.* — краюха хлеба. Ізьзеў
скібку хлеба, — ды ашчэ табе
мала! *В. Старына.*
- Скідаць**, **-ца**, *дзс.* (*зак. скінуць*,
-ца) — сбрасывать, ться. Ты вязі
скідаць гной. Скідаюцца снапэ з
воза. Скінулася дзіця йз лавы.
В. Старына.
- Скінуць** *дзіця*, — родить преждевре-
менно ребенка неживым. Ся-
мёніха скінула дзіця. *В. Старына.*
- Склад**, *а, м.* — 1) слог. Па складох
чытая. Пярайшоў ужо складэ. —
2) повернутые одна к другой
две „скібы“ земли посреди вспа-
хиваемой полосы. Склад роў-
нінька злажы, дык тады й арацца
будзья добра. Гоні ўзароў у склад,
а астальноя ў роскідку. — 3) те-
лосложение (говорится о живот-
ных). Склад у жарабка добры,
але ня вядома, які нораў. *В. Ста-
рына.*
- Складаны**, *прм.* — складной. Знашоў
на дарозя складаны ножык.
В. Старына.
- Складка**, *і, жс.* — 1) складка в платье.
У гестца парабіла складкі. —
2) складчина. Зрабілі складку на
выпіўку. *В. Старына.*
- Складна**, *прс.* — красиво, складно
(говорить). Так-жа складна га-
ворыць, аж любя яго слушаць!
В. Старына.
- Складны**, *прм.* — складный, строй-
ный. Складная дзядучына. Склад-
ны яго конік. *В. Старына.*
- Склеп**, *а, м.* — каменный погреб.
Вымуравалі склеп на картоплю.
Яблыкі пахавалі ў склепя. *В. Ста-
рына.*
- Скleshчыцца**, *дзс.* — совокупиться,
сойтись (о собаках и мухах).
Мяльянава сука ік скleshчылася
с Антонавым Рабчыкам, — дык і
ня разойдуца! Дзьве мухі скlesh-
чылісь дый лётаюць так. *В. Ста-
рына.*
- Склюд**, *а, м.* — широкий топор с
кривым в сторону топорищем,
употребляемый для обтесыва-
ния стен. Трэба пазычыць у каго
склюда высклюдаваць хату. *В.
Старына.*
- Склюдаваць**, *дзс.* (*прм. склюдава-*
ны) — обтесывать бревна в сте-
не. Будам і сенцы склюдаваць,
з большага. Склюдаваная наша
хата. *В. Старына.*
- Скляпеньне**, *я, н.* — свод. У муры па-
калолася скляпеньня. У печы пя-
растроілі скляпеньня. *В. Ста-
рына.*
- Скнара**, *ы, жс.* (*польск. sknera*) — скря-
га, скупец. Ня будзья скнараю, дай
лішняга рубля, дык людзі ўсё зро-
бляць. *В. Старына.*
- Скнарыцца**, *дзс.* — скупиться, бед-
ниться. Лішня ўжо ты скнарысь-
ся, шкадуяш на барыш цаць. *В.
Старына.*
- Скобля**, *і, жс.* — скребок, скобель.
Скобляю абскроб бярвіно. *В.
Старына.*
- Скогліць**, *дзс.* — вопить, выть. Чаго
ты скогліш цэлы дзень, вельма
яго нехта набіў ужо! *В. Ста-
рына.*

Скопыч, а, м. — деревянный крюк для сбрасывания навоза. Вазьмі скопыч, ато рукамі будзяш скідаць гной. *В. Лядцо, Пух. р.*

Скорам, у, м. — скоромная пища. У пост алей, у скорам—сала. *В. Старына.*

Скоса, прс.—искоса. Паглядаю скоса, ік бык. *В. Старына.*

Скочкі, чак, мн.—молодил кровельный (*Sempervivum tectorum* L.). *С. Блужа, Пух. р.*

Скрабаке, коў, мн.—опорки из старых сапог. Скробая па хаця ў етых скрабакох. *В. Старына.*

Скрампаваць, дзс. (польск. skrapować) —крепко увязать. Скрампавалі злодзяя вяроўкамі. *В. Старына.*

Скрануць-цца, дзс.—сдвинуть, ться. Камяня й ня скрануць з места. Ік сеў, дык і ня скранецца з места. *В. Старына.*

Скрозь, прс.—сквозь. Скрозь ганяцца плугам ад сьценкі да сьценкі. *В. Старына.*

Скрыгаць, дзс.—скрежетать (зубами). Аж зубамі скрыгая адзлосьці! *В. Старына.*

Скрылік, а, м.—тонкий ломоть хлеба. Нарэзаў хлеба тоньянькімі скрылікамі. *В. Старына.*

Скрыня, і, ж. (пам. скрынька) —1) сундук. Адзежу пахавалі ў скрыню. Цьвішша ляжыць у скрыньца.—2) большой ссыпной ищик. Насыпалі цэлаю скрыню аўса. *В. Старына.*

Скрыпка, і, ж.—скрипка. Лоўка ён грая на скрыпку. Іграя на скрыпка. *В. Старына.*

Скрыпуля, і, ж.—скрипка. Пайграю я на сваю скрыпулю. *В. Старына.*

Скрэбці, дзс.—1) скрести что. Нажом скрабе гразюку.—2) очищать от коры дерева. Будам скрэбці жэрдзя. *В. Старына.*

Скрэбціся, дзс.—чесаться. Што ты ўсе скрабесься—ці ня кусая цібе што? *В. Старына.*

Скубаць, скубці, дзс. (аднакр. скубянуць)—1) грызть траву. Трава маленькая—німа чаго й скубці. Жарабётка скубая канюшынку. Во тут во хай конь скубяне. —

2) обрывать шерсть, волоса. Скубая ззаду за валасэ. Скубянуў ды вырваў пук валос. *В. Старына.*

Скула, ы, ж.—1) вперед, чирей. Скула ўхапілася на назе.—2) переносно,—скверный, капризный человек. Чорт етуі скуле ўгодзіць! *В. Старына.*

Скупеча, ы, аг.—супец. Вот дзе скупеча: нічога ня дасьць свайго й панюхаць! *В. Старына.*

Скупярда, ы, аг.—большой супец. Во эта дык скупярда: ня прыпусьціць нічога! *В. Старына.*

Скурчыцца, дзс. (польск. skórczyć się)—скорчиться. Аж скурчыўся ад холаду. *В. Старына.*

Слабка, прс.—слабо. Слабка падпяразоў штанэ—чуць ня скінуліся. *В. Старына.*

Слабкі, прм.—слабый, некрепкий. Слабкі мяшок, дык і парвоўся. Слабкія ніткі, ік сьліна. *В. Старына.*

Слабодна, ы, ж.—свобода. Ня было даўней, пры панох, людзям слабоды. *В. Старына.*

Слабодна, прс.—свободно. Ачысьцілі ток, дык стала слабодна: ё дзе хоць павярнуцца. Слабодна што хочаш, то й кажы. *В. Старына.*

Слабодны, прм.—свободный. Зробіш, калі будзья слабодны час. Вот ён дык слабодны чалавек: заўсёды можа прыці к табе на работу. *В. Старына.*

Сланечнік, у, м.—подсолнечник (*Helianthus annuus* L.). Дзеці лужаюць сланечнік. *В. Голацак, Сьміл. р. (Пр. Слонца).*

Слата, ы, ж.—гл. Сьліхота. Слата проста ў вочы лепіць. Дзеці, ік тая слата, ў вочы лезуць. *В. Старына.*

Слова, а, н.—слово. І слова палюдзку выгаварыць ня ўмея. Слова с песьні ня выкінеш. *Прык.* Доў слова, дык і трымайся яго. Што слова—то й дзела. Во ён ведаю такая слова: ік скажа, дык і ўсе пройдзя. *В. Старына.*

Слоік, а, м.—высокая глиняная банка. Слоік заняты маслам. *В. Старына.*

- Слонца, а, н.**—гл. Сланечнік. У гародзя пасадзілі слонца. *В. Старына.*
- Слоўца, а, н.**—словечко. Я табе толькі адно слоўца скажу,—і ўсё добра будзя. *В. Старына.*
- Слугаваць, дзс.**—прислуживать. Німа каму табе слугаваць,—сам бяры ды еж. *В. Старына.*
- Служба, ы, жс.**—служба. Адзін сын дома, а другі на службя. Служба—ня дружба. *Прык. В. Старына.*
- Служывы, прм. (пам. служывенькі)**—военно-служащий, солдат. На нач у хату напросіўся служывы. На большая прабачай служывянькі,—што было, то й далі есьці! *В. Старына.*
- Слуп, а, м.**—1) столб вообще. Пагнілі ў шчыкеця слупэ.—2) столб верстовой. Суняліся каля слупа. *В. Старына.*
- Слупавы, прм.**—столбовой. Эта дарага слупавая. *В. Старына.*
- Слупок, пкà, м.**—столбик. Па канцох і па сярэдзіне ў плоця паставіў дубовыя слупке. *В. Старына.*
- Слухаць, -ца, дзс.**—слушать, -ться. А, слухай ты, што ён табе чаўпе! Старэйшых трэба слухацца. *В. Старына.*
- Случай, ю, м.**—случай. Усякі случай с чалавекам бывая. На ўсякі случай хай будзя рубель. *В. Старына.*
- Слых, у, м.**—слух, молва. Прапоў чалавек, і слыху аб ём німа. Я ня ведаю, ці эта проўда ці не, але такія слыхі ходзяць. *В. Старына.*
- Смага, і, жс.**—1) жажда. Хаця, каб глыток вады смагу прагнаць.—2) гноеватая влага в углах сухих губ и во рту, пересошем от жажды. Аж смага ў яго на губах—так піць хоча.—3) в перен. смысле. Смага ты мая горкая, што-ж эта ты робіш?! *В. Старына.*
- Смагнуць дзс.**—1) испытывать жажду. Смагна цэлы дзень бяз вады.—2) испытывать недостаток в какой-либо пище. Смагнуць цэлая лецячка бяз каплі малака. *В. Старына.*
- Смаголь, смагаля, м.**—головешка от смольного полена. Ну й чорны, як смаголь! *В. Голацак, Сьміл. р.*
- Смажыць, дзс.**—1) жарить в масле, в жире. Смажыць рыбу.—2) в безличн. см., томить жаждою. Смажыць—піць хочацца. *В. Старына.*
- Смак, у, м.**—вкус. Квас—адзін смак, аж ня ўесьціся! *В. Старына.*
- Смактаць, дзс.**—сосать. Дай дзіцяці драбок цукру—хай смокча. *В. Старына.*
- Смалец, смальцу м.**—гусиный жир. Добра памагая, калі смальцам націраць памарожаныя пальцы. *В. Старына.*
- Смаліна, ё, жс.**—одно короткое смольное поленец дров для „комінка“. Падлажы ашчэ адну смаліну. *В. Старына. (Пр. Смоль).*
- Смаліцаю, прс.**—назойливо, навязчиво, как липкая смола. Смаліцаю прычাপіўся чалавек дый годзя! Смаліцаю прыстоў ка мне—чыстая бяда з ім! Смаліцаю лезя ў вочы! *В. Старына.*
- Смаліць, дзс.**—1) обжигать мелкую щетину на свинье. Бацька смаліць парасюка на гародзя.—2) о солнце: сильно жечь. Сонца аж смаліць.—3) курить. Смаліць ды смаліць еты нячасны табачышча.—4) быстро идти, бежать, ехать. Смаліць, аж пыл курыць! *В. Старына.*
- Смаляк, а, м.**—полено из смолистого корня. Падлажы пад трыножкі смаляк, ато цяпло патухня. *В. Старына.*
- Смалянка, і, жс.**—дрема луговая (*Lychnis pratensis Spreng.*) и лесная (*Lychnis silvestris Hoppe.*) *В. Старына.*
- Смалярня, і, жс.**—смолокурный завод. Пайду ў смалярню, каб шпігнару дастаць. *В. Старына.*
- Смаркач, а, м.**—1) маленькая лампочка без стекла. У хаця запалілі смаркач. *В. Забалюцьце, Сьміл. р.*—2) малый или слабосильный. С смаркачом ня хачу й гаварыць! *В. Старына.*

Смаркачка, і, ж.—малолетняя дэвочка. Ты ашчэ смаркачка: етаі работы ня панімаеш. *В. Старына.*

Смаркачэ, оў, мн.—сопли. Падатры ты свае смаркачэ. *В. Старына. (Пр. Смэркі).*

Смаршчок, шчка, м.—гриб сморчек. Смаршкоў са тры паднёў. *В. Старына.*

Смач(ш)на, прс.—вкусно. Хочаш смачна есці, дык на печы ня сядзі. *В. Старына.*

Смач(ш)ны (скар. смачан), прм.—вкусный. Смачны праснык. *В. Вострава, Сьміл. р.* Чоран мак, да смачан. *Прык. Х. Самін, Пух. р.* Смашны хлеб. *В. Старына.*

Смокалкі, лак, мн. (дзіцяч.)—льнянка обыкнов. (*Linaria vulgaris* Mill.). *В. Капейна, Сьміл. р.*

Смолка, і, ж.—1) нежная смола из молоденьких сосновых шишечек; народной медичиной рекомендується от чихотки. Яму ат сухот нараілі піць смолку іс шышачак.—2) молочный сок у коровы перед тельнем. Карова зараз ацеліцца: у цыцках ё ўжо смолка. *В. Старына.*

Смолны, прм.—пропитанный смолой. Падлажы смолны корч. *В. Старына.*

Смоль, і, ж. зб.—короткие смольные полена дров для „комінка“. На тыдзянь насклі смолі. *В. Старына.*

Сморгаць, дзс. (аднакр. Смаргануць)—дергать за веревку, шнур и т. под. Ня сморгай ты за вяроўку, ато нельга завязаць. Ік смаргануў раз, дык вузял і развязоўся. *В. Старына.*

Смоўж, смаўжэ, м.—улитка (*Lімах*). Смоўж ізьзеў увесь карань у грыбя. *В. Старына.*

Смочка, і, ж.—осока болотная (*Sagex acutiformis* Ehrh.). О, каровы цягаюць смочку! *С. Навасёлкі, Пух. р.*

Смуга, і, ж.—1) муть. На вокнах смуга.—2) копоть на чубуке от табака. Ік курыш, дык смуга на сэрца падая. *В. Старына.*

Смурод, у, м.—вонючий, зловонный запах. У хаця смурод, аж нос

верня.—2) бранное: тот, кто портит воздух; паршивец. Смурод ты, пашоў вон атсюль! *В. Старына.*

Смуродзіна, ы, ж.—смородина черная (*Ribes nigrum* L.). *В. Старына.*

Смуродзіць, дзс.—портить воздух. Ня смуродзь ты, чаго ты ўбіўся сюды! *В. Старына.*

Смутны, прм.—печальный, невеселый. Смутны ён ходзіць: баіцца суда. *В. Старына.*

Смуціцца, дзс.—печалиться. Чаго там ужо вельма смуціцца—за ета ня павесяць! *В. Старына.*

Смык, а, м.—1) смычок. Із-за вуха рэжа смыкам.—2) худой. Вырабіўся хлопца у смык. Куды еты смык варт?! *В. Старына.*

Смыльнуць, дзс.—треснуть по затылку. Ня лезь, гавару, бо як смыльнулі. *В. Скрыль, Пух. р.*

Смэркаць, -цца, дзс.—сморкать, -ться. Ня смэркайся на падлогу. *В. Старына.*

Смэркі, аў, мн.—сопли. У цібе із носа смэркі цякуць. *В. Старына.*

Снавалкі, лак, мн., снавальніцы, ніц, мн., сноўніцы, ніц, мн.—гл. Асноўніцы. Трэба прыбіць снавалкі ды сначаць кросна. *В. Матарова, Сьміл. р.* Прыбілі к сьцяне снавальніцы кросна сначаць. *В. Бор. Сьміл. р.* Схадзі, дачушка, аснуй кросна, ато людзі атарвуць к сьвяту сноўніцы. *В. Харавічы, Сьміл. р.*

Снасьць, і, ж.—различные земледельческие орудия и хозяйственные принадлежности. Ік па снасьці йдзе—дык і работа спорна. *Прык. В. Старына.*

Снудатца, дзс.—сновать, таскаться без дела. Як трохі захварэя, дык і пачне снудатца. Снудаяцца цэлы дзень, нічога ня робіць. *В. Крамяні, Пух. р.*

Сокат, у, м.—крик курицы. Куры ў хляве нарабілі сокату: мусіць іх там сабака душыць. *В. Старына.*

Соладзь, і, ж.—сладость. Соладзь, аж нельга есці. *В. Старына.*

- Сон, сну, м.**—1) сон. Сну німа на яго, цэлу ноч смаліць газу. Дзіця выбілася са сну—усё крычыць.—2) сновидение. Сьніўся мне страшны сон. *В. Старына.*
- Сонца, а, н.**—солнце. Сонца ўжо стала падбірацца пад паўдня. *В. Старына.*
- Соня, і, аг.**—сонливый - вая. Вот соня—цэлы дзень сьпіць ды сьпіць! *В. Старына.*
- Сопель, пля, м. (мн. соплі)**—сопля Падатры свой сопяль. *В. Крамяні, Пух. р.* У яго ашчэ сопліц якуць із носа. *В. Старына.*
- Сопкі, прм.**—рассыпчатый. Сопкая наша картопля. Сопкія дулі. У мароз сопкі сьнег. *В. Старына.*
- Сорам, сарамá, м.**—стыд. Сорам ня дым—у вочы ня леза. *Прык. С. Дукора, Сьміл. р.* І сарам німа яму. *В. Старына.*—2) в знач. наречія—стыдно. Сорам яму стала, ік таму цюцьку. *В. Старына.*
- Сорамна, прс.**—стыдно. Сорамна етак рабіць. *В. Старына.*
- Сотка, і, ж.**—сотня. Чаму, каб мець сотку рублей, дык добра-б было. *В. Старына.*
- Соўгацца дэс.**—гл. Снудацца. Соўгаяцца па дварэ цалюткі дзень, ік бы ён што робіць. *В. Старына.*
- Соўгаць, дэс.**—совать, двигать толкая. Нашто ты еты зуслон соўгаеш па хаця? *В. Старына.*
- Соўнейка, а, н.**—солнышко. Каб хаця трошка паказалася соўняйка. *В. Старына.*
- Сохіці, дэс.**—сохнуть. Сягонья наўрад ці будзя добра сохіці сена: нешта хмурна. *В. Старына.*
- Соцікі, ага, м.**—сотский. Даўней Лявон усё часта служыў за соцкага. *В. Старына.*
- Сошкі, сошак, мн.**—столбики ткацкого станка. Паставілі сошкі—будам кросна сьнаваць. *В. Старына.*
- Спавядаць,-цца, дэс.**—1) исповедывать,-ться. У ету нядзельку поп будзя спавядаць. Пайду спавядацца.—2) читать нотацию, бранить. І пачоў яго спавядаць!.. *В. Старына.*
- Спаганяць, дэс. (зак. спагнаць)**—1) отомщать. Дарма, я яму спаганю за ета!—2) взыскивать следующее. Во калі ён уздумаў спаганяць даўнейшы доўг. Спагноў з яго ўсе свае грошы да капеечкі. *В. Старына.*
- Спад, у, м.**—сток. На маёй палосы самы спад вады. *В. Старына.*
- Спадзявацца, дэс.**—надеяться. Німа мне на каго спадзявацца: грэба самому рабіць. *В. Старына.*
- Спадкі, аў, мн.**—наследство. Ён ашчэ жыве дзедаўскамі спадкамі. *В. Старына.*
- Спадніца, ы, ж. спадняк, а, м.**—юбка. Набрала сабе на спадніцу ў кветкі. Надзену суконны спадняк, абы на дварэ халаднавата. *В. Старына.*
- Спадцішка, прс.**—исподтишка. Зладзюк, ета ён нейдзя спадцішка сьцягнуў сала! *В. Старына.*
- Спадылба, прс.**—из подлобья. Пазірая спадылба, ік тоя ваўчанё. *В. Старына.*
- Спадыспаду, прс.**—из-под-низу. Спадыспаду цягні палена. *В. Старына.*
- Спажываць, дэс. (зак. спажыць)**—употреблять, расходовать приобретенное. Хай здаровняк сваё спажывая—завідаваць німа чаго. Дабра таго—за ўвесь век свой ня спажыве! *В. Старына.*
- Спаймаць, дэс.**—поймать. Калі спаймаю каго ў сваём гарсю, дык прыдушу! *В. Старына.*
- Спаквала, прс.**—исподволь. Спаквала сабе робіць,—дык ня падарвецца й ня ўтоміцца. *В. Старына.*
- Спакладаць, дэс. (прм. спакладаны)**—выхолостить. Спакладалі свайго баранчыка. Купіў спакладанага жарэбчыка. *В. Старына.*
- Спакой, ю, м.**—спокойствие. За дурноу галавою німа нагам спакою. *Прык. Х. Самін, Пух. р.*
- Спакон-вякоў, прс.**—испокон. Спакон-вякоў тут была сьценка, і ніхто ня мая права яе разорваць. *В. Старына.*

- Спаласкаць**, *дзс.* (*зак. спаласнуць*), —1) смыць. Чыста ўсё сена спаласкала дажджом. —2) выполоскаць. Спаласьні міску.—3) свалить, ссечь. За Смоланкаю спаласкалі ўвесь лес—4) в бранном см. Каб твая маць спаласкала! Хай твая маць спалосча! *В. Старына.*
- Спалох**, *у, м.*—испуг. Ат спалоху трэба дзіця лячыць. *В. Старына.*
- Спалохацца**, *дзс.*—испугаться (внезапно). Дзіця спалохалася сабакі. *В. Старына.*
- Спамкі**, *прс.*—из памяти. Мне й спамкі ета сышло! *В. Старына.*
- Спанараўны**, *прм.*—приходящийся по нраву, по вкусу. Што табе спанараўна, то й бяры. Яму спанараўна вэнь тая дзеўка *В. Старына.*
- Спапялець**, *дзс.*—превратиться в пепел, в прах. Усё згарэла, спапялела, і галавешачкі ня'сталося. Каб яно спапялела такая гразкая балота! *В. Старына.*
- Спарадкаваць**, *дзс.* (*прм. спарадкаваны*)—привести в порядок, упорядочить. У таку трэба спарадкаваць, ато й павярнуца німа дзе. Ну, сена наша спарадкавана, ціпер спакайней будзя. *В. Старына.*
- Спарадку**, *прс.*—по порядку. Спарадку капай гной, а ня то што па ўсяму хляву. *В. Старына.*
- Спарахнець**, *дзс.*—обратиться в прах, сгнить. Чыста ўсе падрубы спарахнелі ў стопца. *В. Старына.*
- Спарней**, *прс.*—спорнее. Спарней работа пашла, ік падрос сын. *В. Старына.*
- Спарыжаваць**, *дзс.* (*прм. спарыжаваны*, (*польск. sparaliżować*)).—хватить параличем. Спарыжавала яму руку. У Мікіты спарыжаваны ўвесь левы бок. *В. Старына.*
- Спарыш**, *а, м.* (*пам. спарышык*)—двойные плоды (колосья ржи, жолуди, огурцы, яблоки и др.). Знашоў вялікі спарыш арэхаў. Часам і ў жыцця бываюць спарышэ. *В. Старына.*

- Спас**, *а, м.*—праздник 6 августа. На спаса будам сьвяняціць яблыкі. *В. Старына.*
- Спасеньне**, *я, н.*—спасение. Ня думайся, за ета спасьняння ня палучыш. *В. Старына.*
- Спаскудзіць**, *дзс.*—испортит работу. Ня зрабіў, а спаскудзіў. *В. Старына.*
- Спасоб'е**, *я, н.*—пособие. Яе мужык на вайне, дык даюць спасобя. *В. Старына.*
- Спасьціць**, *дзс.* (*прм. спашчаны*)—потравить. Нехта ўночы спасьціў нашу віку на клінку. На егум кавалку мала чаго й набяром канюшыны—ведама, спашчаная. *В. Старына.*
- Спатайка**, *прс.*—тайком. Спатайка выскачыў з-за вугла. *В. Старына.*
- Спаткі, спатачкі** (*дзіцяч.*)—означает приглашение спать. Хадзі, Сьцёпка, спаткі! Хлопчык хоча спатачкі. *В. Старына.*
- Спачатку**, *прс.*—сначала. Спачатку змалацілі пшаніцу, а патам ячмень. *В. Старына.*
- Сплужыць**, *дзс.*—соединить в упряжку лошадей двух хозяев для пахоты. Іван с Андрэям сплужылі коняй араць канюшынішча. *С. Навасёлкі, Пух. р.*
- Спод**, *у, м.*—низ. У кадушца на самум сподзя горшая мука. *В. Старына.*
- Сподак**, *дка, м.*—блюдечко. На сподак палажыла масла. Іс сподак п'е чай. *В. Старына.*
- Сподні**, *прм.*—нижний. Даствай сподні мяшок. Надзень сподняю сарочку. *В. Старына.*
- Спопараску**, *прс.*—впопыхах. Спопараску ік ляцеў—дык проста аж у канаву! *В. Старына.*
- Спорны**, *прм.*—1) спорый. Спорный дожджык прайшоў. Спорная работа. —2) спорный. Спорная іх дзела, трудна яго й разабраць. *В. Старына.*
- Спорыцца**, *дзс.*—спорить. Німа чаго з ім спорыцца: хай будзя так, як ён хоча. *В. Старына.*

- Споўніць, -ца, дзс.** — исполнить, ться. Споўніў сваё дзела акурат. Як казоў, такі споўнілася. *В. Старына.*
- Справадзіць, дзс.** — выпроводить. Етакіх гасьцей я чуць справадзіў. *В. Старына.*
- Спрагаць, -ца, дзс. (зак. спрэгчы, -чыся)** — соединять лошадей для упряжи в одно тягло. Пятрок з Міколам будуць спрагаць свае коні ды паедуць па бяревеньня. Яны удваіх спрэгліся араць лубін. Адным канём таго воза ня павязеш, — каб с кім спрэгчыся. Во каб ету парку спрэгчы — воз аж грымеў-ба! *В. Старына.*
- Спражка, спронджа, і, ж.** — пражка. У папружца новая спражка. Ня паскам б'ецца, а спронджаю. *В. Старына.*
- Спрасонку, спрасонья, прс.** — сонна. Спрасонку нешта гавораць сабе. Спрасонья схваціўся ды ня ведае, што рабіць! *В. Старына.*
- Спраўляцца, дзс. (зак. справіцца)** — 1) успевать по сравнению с кем. Бягучы з лятучым ня справіцца. *Прык. В. Белае, Пух. р.* — 2) заканчивать что-н во время. 'К бачыш, спраўлюся ды дамоў. *В. Старына.*
- Спраўляць, дзс. (зак. справіць)** — справлять. Трэба цяплейшаю адзежу спраўляць. Спраўі новыя боты. *В. Старына.*
- Спраўны, прм.** — 1) аккуратно сделанный, прочный. Спраўныя ягока-леса. — 2) исправный. Ён спраўны хлопяц. *В. Старына.*
- Спрахтыкавацца, дзс.** — 1) практиковаться, приобрести опыт. Якаў спрахтыкавоўся лоўка крыць. — 2) убедиться в чем на практике, на опыте. Я ўжо добра спрахтыкавоўся — у нас жыта трэба сеяць як найраней. *В. Старына.*
- Спрацавацца, дзс. (прм. спрацаваны)** — утомиться от работы. Дзіва, што слаб стоў — спрацавоўся. Конь еты спрацаваны, яго ня варта й купляць. *В. Старына.*
- Спробаваць, дзс.** — испытывать, пробовать. Спробуй, ці смашныя дулі. *В. Старына.*
- Спроўдзіцца, дзс. безас.** — исполниться, сбыться. Добра-ж, калі яно етак sproўдзіцца. *В. Старына.*
- Спроўдзіць, дзс.** — сдержать слово, обещание. Глядзі-ж каб sproўдзіў, ня падмані! *В. Старына.*
- Спружына, ы, ж.** — пружина. Каламашка на спружынах. *В. Старына.*
- Спрытны, прм. (прс. спрытна)** — ловкий, умелый. Спрытная баба: работа ў яе руках аж гарыць! Спрытна яна жне. *В. Старына.*
- Спрыяць, дзс.** — быть расположенным. Ня думайся, што ён табе спрыяе. *В. Старына.*
- Спружаць, -ца, дзс. (прм. спружаны)** — испугать, ться. Спружоў дзіця — ціпер будзя хварэць. Спружоўся, аж у сярэдзіня ўсё калоціцца. *В. Старына.*
- Спуск, у, м.** — 1) прощение (вины). Я яму за етыя штуки спуску ня дам! *В. Турэц, Свісл. р.*
- Спуск, а, м.** — фуганок. На спуск выгабляваў дашку. *В. Турэц, Сьміл. р.*
- Спускацца, дзс. (зак. спусьціцца)** — 1) израсходоваться. Ня спускайся ты с капейкі. — 2) полагаться на кого, доверяться кому. Ня спускайся ты на яго: падманіць ён цібе. Спусьціўся на этага дурня, ціпер рабі, што хочаш! *В. Старына.*
- Спускаць, дзс. (зак. спусьціць)** — 1) строгать что фуганком для окончательной отделки. Дошкі на стол склеіў, ашчэ трэба будзя спускаць. Вот добра ты спусьціў дзверы — вышла, ік с аднае дошкі зробляны. — 2) снимать с липки целостную кору для жалежки (свьісьцёлкі). Ня ўмеаш ты спускаць свьісьцёлкі: кара лопаецца. Спусьціў свайму хлапцу свьісьцёлку. — 3) уступать в цене. Спачатку шавец за боты быў запрасіў аж дваццаць рублей, але посьля трайка спусьціў. — 4) уступать при ссоре. Я табе этага ня спущу, што ты міне выцяў! Ня спускай яму — за што ён цібе лая напрасна?! *В. Старына.*

Спустошыць, -ца, дзс. (прм. спустошаны) — опустошить, -ться. Спустошылі яны сваю гаспадарку. Зямля спустошылася, дык ня родзіць. Спустошаная поля — наўрад ці парасьце тут што? *В. Старына.*

Спырскаяць, дзс. — избрызгать. Спырскаяў рой вадою, дык ён і асеў. *В. Старына.*

Спытляваць, дзс. — спеклевать. Спытлявоў троха ячменю с пшаніцаю на зацірку. *В. Старына.*

Срака, і, жс. — задница. Доў малому па сраца. Так біць дзяцей ня можна, а па сраца дарма, ня скалечыш. *В. Старына.*

Сраць, дзс. — испражняцца. Толькі тоя й робіць, што есьць ды сера. *В. Старына.*

Ссалавець, дзс. — осоловеть. Саўсім ссалавела дзіця: спаць хоча. *В. Старына.*

Ссапціся, дзс. — смочь дышать. Наеўся, аж ня ссапціся. *В. Старына.*

Сслупець, дзс. — остолбенеть. Так спалохаўся, што аж сслупеў. *В. Слупішча, Шацк. р.*

Ссушыць, дзс. — иссушить. Троха яблыкаў ссушыла. *В. Старына.*

Ссыпнік, а, м. — большая деревянная кадь для ссыпки зерна. Трэба знайсці ссыпнік у клеці ды ссыпаць пшаніцу. *С. Амельна, Пух. р.*

Ссыпшчына, ы, жс. — плата пастуху и кузнецу по осени зерном. Пастухом ссыпшчыну носяць к Паўлюковым у гумно. *В. Старына.*

Ставэ, оў, мн. — устои ткацкого станка. Паставілі новыя ставэ. *В. Раўнапольле, Сьміл. р.*

Стагнаць, дзс. — стонать. Цэлу ноч стагнуў: у баку балела. *В. Старына.*

Стадоля, і, жс. — большой заезжий сарай. Каня паставілі ў стадолі. Хата, ік стадоля. *В. Старына.*

Стаеньнік, а, м. (стаенны конь) — выездная лошадь. Пакаціў на стаеньніках. Стаенны жарабок. *В. Старына.*

Стайня, і, жс. — конюшня. У Яўсея заўсёды жарабок стаіць на стайні. *В. Старына.*

Сталавер, а, м. — старовер. У Вішаньках дык адны сталаверы жыць. *В. Старына.*

Сталачыць, дзс. (прм. сталочаны) — вытоптать (посев). Дазваньня сталачылі коні авёс. Уся грэчка сталочана. *В. Старына.*

Сталы, прм. — возмужалый и постоянный в своих поступках. Эта ня блазьян табе кажа, а сталы. *В. Старына.*

Стальвага, і, жс. — „пáлица“ для пары лошадей. Трэба ў каго дастаць стальвагу; будам парку запрагаць у плуг. *В. Старына.*

Стальмах, а, м. — столяр. К стальмаху павезьлі вокна рабіць. *В. Старына.*

Стальніца, ы, жс. — 1) верхняя доска стола. Сталяр зьбіў стальніцу на стол. *В. Вострава, Сьміл. р.* 2) ящик в столе. Нож ляжыць у стальніцы. *С. Дукора, Сьміл. р.* — 3) доска для рубки мяса, сала. Падай стальніцу пакрышыць сала. *В. Старына.*

Сталюга, і, жс. — приспособление для строгания обручей и проч. Прынясі сталюгу абручэ стругаць. *В. Старына.*

Сталыны, прм. — стальной. Сталыны тапор. *В. Старына.*

Сталяраваць, дзс. — столярничать. Умея сам сталяраваць. *В. Старына.*

Сталярка, і, жс. — столярное ремесло. Зямлі ён мала мая, а жыве іс сталяркі. *В. Старына.*

Стаміцца, дзс. — сильно утомиться. Стаміўся, аж гаварыць ня можа. *В. Старына.*

Стан, у, м. — телосложение. Дзяўчына харошага стану. *В. Старына. (Пр. Склад).*

Стан калёс, — четыре колеса, скат. Купіў стан калёс. *В. Старына.*

Стануць, дзс. — потонуть. Няхай яно стане такая жыцьця! *В. Старына.*

Станца, ы, жс. — станция. Паедам на станцу, а там сядам на машыну. *В. Старына.*

Старакол, а, м. — засученная часть нитки, когда она бывает круто

- свита, и засучивается сама. На нітца адны стараколы. *В. Старына.*
- Стараколіцца**, *дзс.* — засучиваться нитке, когда она бывает круто свита. Крутая нитка, дык стараколіцца,—нельга шыць. *В. Старына.*
- Старана**, *ы, ж.* — 1) сторона. Тваё дзела—старана, маўчы ды й толька.—2) страна, край. На чужой старане ня тоя, што дома. *В. Старына.*
- Старасьнік**, *а, м.*—короставник (*Scabiosa arvensis* L.). *С. Навасёлкі, Пух. р. (Пр. Гузікі).*
- Старац**, *рца, м.*—нищий. Пад старасьць хоць ты ў старцэ йдзі: німа, дзе дзецца. *В. Старына.*
- Старая**, *як і. ж.*—1) старуха. Наша матка ужо старая.—2) бабушка; хозяйка дома. Як старая хоча, хай так і робіць. *В. Старына.*
- Старчма**, *прс.* — перпендикулярно. Палацеў галавою старчма. *В. Старына.*
- Старчыха**, *і, ж.*—нищая. Валочыцца, ік тая старчыха. *В. Старына.*
- Стары**, *прм.*—1) старый. Стары, ік малы. Стоў стар, ік грыб.—2) старик. Стары палез на печ. *В. Старына.*
- Старызна**, *ы, ж.*—старьё, ветошь. Німа людзкаі адзежныны, усё нейкая старызна. *В. Старына.*
- Старэньне**, *я, н.*—старание. Бяз старэньня нічога ня будзя. *В. Старына.*
- Старэцкая скрыпка**,—музыкальный народн. инструмент с тремя струнами и гудящим колесом,—„рыле“. Сьяляпы Пятрок сам сабе зрабіў старэцкаю скрыпку. *В. Старына.*
- Старэцкі**, *прм.*—нищенский. Распусьціўся, ік старэцкая пуга. Старэцкая торба. *В. Старына.*
- Старэчы**, *прм.*—старческий. Цяжкая старэчая доля. *В. Старына.*
- Статак**, *тку, м.*—стадо скота. Статак пагналі на жнеўнік. Трэба йці статак напаіць. *В. Старына.*
- Статэчны пастух**—пастух пасущий коров. Статэчны пастух пагноў ужо. *В. Старына.*
- Стаўбун**, *а, м.*—глинянная банка. Мама купіла стаўбун у ганчара. *В. Вострава, Сьміл. р.*
- Стаўбуноўка**, *і, ж.*—высокая меховая шапка без ушей. Надзеў шапку стаўбуноўку. *В. Вострава, Сьміл. р.*
- Стаўчы**, *дзс.*—истолочь. Трэба стаўчы куцьці. *В. Старына.*
- Стаўчык**, *а, м.*—*гл.* Стойка. Пастаў дзіця ў стаўчык. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Стацца**, *дзс.*—сделаться, сбыться. Так яно й тут сталася. *В. Старына.*
- Стаць на пагодзе**—установиться благоприятной погоде. Мо' станя на пагодзя, тады будам і грэбці (сена). *В. Старына.*
- Стаяк**, *а, м. (пам. стаячок)*—печка голландка. Зрабіў ляжанку с стаяком. У Піліпа лоўкі стаячок: маленькі, але грэя добра. *В. Старына.*
- Стаяць на судзе**,—присутствовать при разборе судебного дела в качестве или обвиняемого, или обвинителя, или свидетеля. За яго на судзе стаёў адвакат. *В. Старына.*
- Стварыць**, *дзс.*—сотворить. І стварыў-жа бог етакаю пакасьць! *В. Старына.*
- Стварэньне**, *я, н.*—1) тварь, всё живое. Усякая стварэньня есьці хоча.—2) в бранном смысле. Ну й яно, ну й стварэньня—хай ты дохні етакая дзіцятка! *В. Старына.*
- Стлуміць**, *дзс. (польск. stłumić)* известь со свету. Стлуміць хай твая маці! *В. Старына.*
- Стойка**, *і, ж.*—приспособление для стояния детей. Хай дзіця троха ў стойца пастаіць. *В. Старына (Пр. Стаўчык).*
- Стол**, *а, м.*—1) стол—Сядайця, госьцікі, за стол!—2) поминальный обед. Мама пашла к Антонавым на стол: у іх памерла дзіця. *В. Старына.*

Столік, а, м.—1) уменьш. стол. Столік на трох ножках.—2) ящик в столе. У стале два столікі. *В. Старына. (Пр. Стальніца 2).*

Столка, і, ж.—часть. Сукою нітку ў дзьве столкі. Хоча злупіць з міне ў дзьве столкі. *В. Старына.*

Столь, і, ж.—потолок. На столь насыпалі пяску й палажылі лісьця, дык будзя цёпла. *В. Старына.*

Стопак, пка, м.—стопанный лапоть. Пакуль схадзіў у Пуховічы—з лапцэй асталіся адны стопкі. *С. Амелына, Пух. р.*

Стоўчык, а, м.—приспособление для поддержки мотовила. Падайца мне стоўчык: буду віць шпулю. *В. Матарова, Сьміл. р.*

Стоячы, прс.—стоя. Стоячы няёмка есьці. *В. Старына.*

Страва, ы, ж.—1) место, подвергающееся частым потравам. Уперад авёс трэба жаць за карчмою, дзе самая страва. *В. Старына.*—2) вареная пища. Наварылі ўсякай стравы, усяроўна, ік на дзядэ. *В. Старына.*

Стравіць, дзс. (прм. страўлены)—отравить (посев, луг). Нашу віку стравілі пад Ліпкаў. Ячмень страўляны—німа як і жаць яго. *В. Старына.*

Страечны, прм. (польск. stryjeczny)—двоюродный. Страечны брат. Страечная сястра. *В. Старына.*

Стражнік, а, м.—лесной сторож, полесовщик. Стражнік у леса атаброў тапор ат Сямёна. *В. Старына.*

Стракаць,-цца, дзс. (зак. стрэць,-цца)—встречать,-ться. Любіць, каб яго стракалі і праваджалі. З добрым чалавекам добра і стракацца. Стрэў яго у лававіна дарогі. Трэба так рабіць, каб ня сорам было с чалавекам стрэцца. *В. Старына.*

Страла, ы, ж.—1) стрела. Ляціць, як страла.—2) гл. Вочап. Выкінулася страла іс сахі. *В. Клятное, Пух. р.*

Стралок, лка, м.—стрелок, стрелец. Лаўрэн добры стралок: наляту пападая ў птушку. *В. Старына.*

Страміць, дзс.—срамить. Німа чаго яго страміць: нічога ён кепскага ня зрабіў. *В. Старына.*

Страмнік, а, м.—срамник. Страмнік ты, ці-ж етак можна брыдка гаварыць?! *В. Старына.*

Страмніца, ы, ж.—срамница. От дзе страмніца: пярэд хлопцамі спадніцу папраўляя! *В. Старына.*

Страмстваваць, дзс.—странствовать. Дзе ты страмстваваў цэлы дзень? *В. Слонишка, Шацк. р.*

Страта, ы, ж.—потрата, издержка. Судэ етыя—адна страта чалавеку. *В. Старына.*

Страха, і, ж.—крыша соломенная. Ат коміну загарэлася страха. *В. Старына.*

Страхоўце, я, н.—страх. Наброўся там ён страхоўця! *В. Старына.*

Страціць,-цца, дзс.—истратить,-ться. Грошай чоршта страціў, а толку мала. За дарогу толька страўся чалавек. *В. Старына.*

Страшка, прс.—страшно. Уночы страшка выйці на двор. *В. Крамяні, Пух. р.*

Страшыдла, а, н. (польск. straszydło)—страшилище. Высуналася нейкая страшыдла. *В. Старына.*

Страшэнна, прс.—ужасно. Страшэнна, што робіцца на дварэ! *В. Старына.*

Страшэнны, прм.—ужасный. Страшэнны мароз сягонья! *В. Старына.*

Строіць, дзс.—1) починять. Трэба хату строіць: даць падрубы й новаю падлогу. Панясу боты строіць.—2) приводит в порядок, поправляет. Строіць каню грыву, каб ня зьбівалася. *В. Старына.*

Стройна, прс.—красиво, изящно. Ік прыбралі ў хаця, дык стройна стала. *В. Старына.*

Стройны, прм.—стройный, красивый. Якая стройная дзяўчына! Стройны домік. *В. Старына.*

Строк, а, м.—род овода, летающего в полуденное время. 'К доў строк, дык коні, ік шалёныя, панесьліся! Карова баіцца строка. *В. Старына.*

Стромкі, *прм.* — высокий, как-бы стремящийся в высъ. Стромкая крыша. Стромкі воз наклалі. *В. Старына.*

Строп, *а, м.* — самый верх кровли. Съцірту наклалі аж пад самы строп. *В. Старына.*

Струга, *і, ж.* — рукав реки. У гэтым годзя стругі папярасыхалі. *С. Амельна, Пух. р.*

Струмант, *у, м.* — инструмент. Прышоў на работу, а струманту забыўся. *В. Старына.*

Стручча, *а, н. зб.* — стручья. У гарося парасло вялікая стручча. *В. Старына.*

Стрыгаваць, *дзс. (польск. fastrygo- wać)* — примётываць. Стрыгуя падкладку к катанца. *В. Старына.*

Стрыгчы, чыся, *дзс.* — стричь, чыся. Будам стрыгчы авечак. Пайдуды стрыгчыся. *В. Старына.*

Стрыжань, *жня, м.* — сердцевина дерева. Во ета дык бяревенья — адзін стрыжань! *В. Старына.*

Стрымаць, -ца, *дзс.* — удержать, -тсья. Ня стрымаць каня. Ня стрымацьца ат сьмеху. *В. Старына.*

Стрыножыць, *дзс. (прм. стрыножаны)* — стреножить. Стрыножыць каня, мо' лепяй будзя хадзіць. Кабыла ходзіць стрыножаная. *В. Старына.*

Стрыхмус, *а, м.* — приспособление для проведения параллельной линии при столярной работе — ресмус. Стрыхмусам атрысавоў, пакуль згабляваць. *В. Старына.*

Стрыхоўка, *і, ж.* — страховой платёж. Нам пара ужо стрыхоўку плаціць. *В. Старына.*

Стрычка, *і, ж.* — *гл. Пстрычка.* Доў яму стрычку ў лоб. Стрычкамі б'еца. *В. Старына.*

Стрэлка, *і, ж.* — 1) ледяная сосулька. На стрэхах панамярзали стрэлкі. *С. Дукора, Сьміл. р.* — 2) ствол луковины, на котором бывают семена. Цыбуля наша прапала: уся пашла ў стрэлкі. *В. Старына.*

Стрэмка, *і, ж.* — заноза. Стрэмку загнуў пад ногаць. *В. Старына.*

Стрэнчыць, *дзс. (польск. stręczyć)* — угождать капризам. А яна яму

ня ведае, як стрэнчыць! *В. Старына.*

Стрэча, *ы, ж.* — встреча. С першай стрэчы ды надобрыя рэчы. *Прык. В. Старына.*

Стрэчны, *прм.* — встречный. І стрэчны, і папярэчны — усякі яе зачэпіць. *В. Старына.*

Студзіць, *дзс.* — 1) охлаждать что дуновением. Студзі крупнік ды еж. — 2) угождать капризам. Студзіць яму, ік ліхой скуле! *В. Старына.*

Студня, *і, ж.* — колодезь. Схадзі да студні, прынясі сьвежаі вады. *В. Матарова, Сьміл. р.*

Стужа, *ы, ж.* — стужа. На дварэ стужа, проста ня вытрымаць! У стужу яго кідае. *В. Старына.*

Стузаць, *дзс.* — издергать. Ік хваціў загрудкі, дык чыста стузаў старога! *В. Старына.*

Стукат, *у, м.* — стук. Нарабілі поўну хату стукату. *В. Старына.*

Ступка, *і, ж. (нам. ступачка)* — 1) маленькая деревянная ступа для насыпания соли. Пазычыла ступку солі. — 2) чашечка из простой глины. Малако дзіяці будзя ў ступца. Узёў с сабою ступачку масла. *В. Старына.*

Стухнуць, *дзс.* — сопреть. Стухла жыта ў кадушца. *В. Старына.*

Стэрва, *сьцэрва, ы, ж. (лаянка)* — стерва. Стэрва ета ляжыць, ня хоча рабіць! Сьцэрва ты старая! *В. Старына.*

Сувоі, *ю, м.* — сверток, свиток, трубка домашнего холста. Дастань с кубла сувоі атрэзаць на штанэ. *В. Старына.*

Суганькі, *аў, мн.* — место, где сходятся „гоні“. На суганьках паскідоў мяшке. *В. Старына.*

Судар, *у, м.* — судорога. Судар узёў нагу. *В. Старына.*

Судзіць, *дзс.* — судить. За самагонку ціпер строга судзяць. Другіх ня судзі, а на сябе пагладзі. *Прык. В. Дайнава, Пух. р.*

Сука, *і, ж.* — 1) сука. Сука прывяла шчанят. — 2) в бранном смысле. Слухай, што ета сука табе будзя брахаць! — 3) приспособление для кладки длинных бревен, когда

передняя ось отделяется от телеги, а „сука“ накладывается на эту ось. Трэба зрабіць суку ехачь па жэрдзю. *В. Вострава, Сьміл. р. (Пр. Вузгалаўе).*

Сука(й)ла, а, сукальле, я, н.—при-
способление для навивания „цэ-
вак“. Сукала можна вынясьці с
хаты: цэвак боляй ня трэба су-
каць. *В. Матарова, Сьміл. р.*
Тата зрабіў новая сукайла—ця-
пер добра будзя цэўкі сукаць.
В. Вострава, Сьміл. р. Ня кру-
ці етак моцна сукальля, ато цэў-
ка скіняцца. *В. Старына.*

Сукацца, дзс.—1) ссучиваться. До-
бра сучацца ніткі.—2) приста-
вать к кому с целью побить.
І давай сукацца да яго... *В. Ста-
рына.*

Сукман, а, м.—одежда из сукна
(презр.). Надзявай во хоць еты
сукман. *В. Старына.*

Сукніна, ы, ж.—материя из чи-
стого сукна. Мая жакетка с ад-
нае сукніны. *В. Старына.*

Суконка, і, ж.—онуча из шерстя-
ной материи. Суконкамі па-
б-
кручваў ногі, каб цяплей было.
В. Старына.

Суконны, прм.—шерстяной. Пашы-
ла сабе суконны андарак. Сукон-
ныя ніткі. *В. Старына.*

Сукравіца, ы, ж.—сукровица. Ёк доў,
дык аж сукравіца пацякла! *В.*
Старына.

Сумата, ы, ж, сумачэньне, я, н.—
удивительность. Сумата з ім ды
й годзя: што ўздумаю, то й робіць!
Сумачэньня, што робіцца на
дварэ! *В. Старына.*

Сумна, прс.—печально. Аж сумна
слухаць, ік стаяя расказваць.
В. Старына.

Сун(м)астка, і, ж.—палочка для
поддержания „набілак.“ Вышай
падвяжы сунасткі. *В. Старына.*
Заткні ў набілки сумасткі. *В. Бор,*
Сьміл. р.

Сунімаць-цца, дзс. (зак. суняць,
-цца)—1) унимать говорящего.
Суніміця вы дзіця, хай ня кры-
чыць.—2) останавливать, ться.
Суніміця малатарню. Суніміся, ня

едзь, пагаворым троха. Нехта
сунёўся каля нашых варот.
В. Старына.

Суніцы, -ніц, мн.—ягода земляника
лесная (*Fragaria vesca* L.). Ха-
дзём у суніцы. *В. Старына.*
(*Пр. Пазёмкі).*

Супакой, ю, м.—спокойствие. За
дурною галавою ды нагам німа
супакою. *Прык. В. Раўнаполь-
ле, Сьміл. р.*

Супоня, і, ж. (пам. супонька)—ре-
мешок или веревочка для свя-
зывания клешией хомута. Пар-
валася супоня ў хамуце. *В. Ма-
тарова, Сьміл. р.* Кароткая су-
понька—ня зьвязаць добра хамута.
В. Старына.

Супор, у, м.—нервное расстройство,
причиной которого является,
по мнению крестьян, спор с
кем-н. Лечат заговорами.

„А на том прыстоля дзьве пан-
ны сядзяць

І нічога ня парабляюць,
Толька ў Мацьвея супор вы-
маўляюць“

З заговору. С. Навасёлкі, Пух. р.

Супуціцца, дзс.—притти в тупик.
Ёк папыталі яго, дык ён быў ат-
разу супуціўся і ня ведаў, што
казаць. *В. Старына.*

Супярачаць, дзс.—противоречить.
Як ты любіш супярачаць другім!
В. Крамяні, Пух. р.

Супярэчаньне, я, н.—противоречие.
Ня паможа тут нікая супярэ-
чанья. *В. Крамяні, Пух. р.*

Суравежка, і, ж.—гриб сыроежка.
Цэлы кошык назьбіроў сураве-
жак. *В. Старына.*

Суравы, суровы, прм.—серый, не
выбеленный (холст, нитки). На-
дзежнік зрабіла с суровага палат-
на. На мех добра й суравыя ніт-
кі. *В. Старына.*

Сурма, ы, ж.—духовая труба-сур-
на. Чаго ты надзьмуўся, як сурма?
В. Крамяні, Пух. р.

Сурміла, ы, м.—толстяк. Вот еты
Апанас сурміла, дык сурміла!
В. Бор, Сьміл. р.

Сусед, а, м.—сосед. Усе суседзі ўжо
паўставалі. Ня хачу я такога су-
седа й знаць! *В. Старына.*

Суседка, і, ж. — соседка. Нашлася якая суседка: чорт веда аткуль бяжыць у пазыку! *В. Старына.*

Сусім, прс. — совсем, совершенно. Сусім аслабела мая баба. Сусім німа грошай. *В. Крамяні, Пух. р.*

Сусла, ы, ж. — соска для ребенка из тряпочки и хлеба. Дайця дзіцяці суслу, хай ня плача. *В. Старына.*

Сустракаць, -цца, дзс. (зак. сустрэць, -цца) — встречать, -ться. Бяжыма гасьцей сустракаць. Ня хочу з ім і сустракацца. А ён сустрэў міне на вуліцы. Сустрэліся каля мосту. *В. Старына.*

Сухавей, ю, м. — сухой восточный ветер. Які сёння сухавей!... *С. Амельна, Пух. р.*

Сухадрэвіна, ы, ж. — дерево, засохшее на корне. Выбраў крэпкаю сухадрэвіну на шула. *В. Старына.*

Сухазлоціца, ы, ж. — поволоченная бумага. Кветкі ў вянку с сухазлоціцы. *В. Старына.*

Сухалёткі, так, мн. (*Sparhalium ageratum*. L.) — бессмертник песчаный. *В. Запярыйне, Пух. р.*

Сухама, прс. — сухомятку. Сухама адзін хлеб ня смашны. *В. Старына.*

Сушапецкі, прм. — худой и болезненный. Чужь жыве — такі сушапецкі, што ай!.. *В. Крамяні, Пух. р.*

Сухастой, сухапастой, ю, м. — сухое дерево, стоящее на корне. У ляснічысьцывя будуць продаць сухастой. Сухапастою навазіў на пуньку. *В. Старына.*

Сухі, прм. — сухой. Сухі сяголята год. *В. Старына.*

Сухотнік, а, м. — чахоточный больной. Памёр наш сухотнік. *В. Старына.*

Сухотніца, ы, ж. — чахоточная. Дзеўка - б добрая была, але сухотніца. *В. Старына.*

Сухоты, аў, мн. — чахотка, туберкулёз. Памерла маладзіца ат сухотаў. Хварэя на сухоты. *В. Старына.*

Сухутанькі, сухуткі, прм. — сухенький. Сухутанькая сена. Сухуткі авёс. *В. Старына.*

Суцэльны, прм. — цельный — из одного куска, сплошной. Іс суцэльнага палатна пашыла мех. *В. Старына.*

Сучна, ы, ж. (лаянка) — от слова сука (2), весьма скверная, бранчивая женщина. Сучна ты, што ты цэнгля лаясься! *В. Вінча, Пух. р.*

Сучыць, дзс. — бранить, шипеть на кого. Ён ня вінават, чаго ты на яго сучыш? *В. Слонішча, Шацк. р.*

Суш, ы, ж. — засуха. Сяголята цэлая лета стаіць суш. *В. Старына.*

Сушнік, ў, м. — лес, засохший на корне. Назьбіроў вазок сушніку. *В. Старына.*

Схаваць, -цца дзс. (прм. схованы) — спрятать, -ться. Трэба схваць куды добра чужога начыньня, каб хто ня сыцёг. Схавоўся ў каноплі. Ігрушы нейдзя схованы, і нікто ня ведае. *В. Старына.*

Схаўрусавачь, дзс. — сдружиться. Знашоў ён с кім схаўрусавачь!.. *В. Старына.*

Схібіць, дзс. — сделать промах, ошибку. Ён табе ня схібіць ані трошка. *В. Старына.*

Схітравачь, дзс. — схитрить. Хацеў схітравачь, але ня ўдалося. *В. Старына.*

Сход, у, м. — собрание. Член загадвае на сход іці, — мусіць нехта іс Сьмілавіч прыехаў. *В. Старына.*

Сходаць, дзс. — побороть. Мікіта сходаў Івана, абы дужэйшы. *В. Старына.*

Сходзіцца, дзс. (зак. сыйшся) — сходиться, собираться. Патроху сходзяцца мужчыны, мо' зараз усе зьбяруцца... Трэба, каб усе сыйшліся, — тады начном сход. *В. Старына.*

Сцалавачь дзс. (прм. сцалованы) — плотно наложит друг на друга цельные бревна, не делая паза. Бярвенья тонкая ў пуньца, дык пазоў ня рабілі, а так сцалавалі. Цэлая кляшня у таку сцалована. *В. Старына.*

Сцаць, -цца, дзс. — мочиться. На дварэ сцы, а не ў хаця. От дзе сараматнік: пара жаніцца, а ён ашчэ сцыцца. *В. Старына.*

Сцухмолиць, дзс. — извести все мыло. Сцухмолиць усё мыла. *В. Старына.*

Сшаткаваць, дзс. — Нашинковать. Сшаткавала троха капусты. *В. Старына.*

Сшумаваць, дзс. — снять пену с вареного в горшке. Сшумуй там у гаршку, ато кіпіць даўно. *В. Старына.*

Сыйці, дзс. — 1) сойти в сторону, покинуть место. Лепяй сыйці куды с хаты, каб ня чуць і ня бацьць етаі грызьні. — 2) уклониться, соскочить. Пас сышоў с кола. — 3) сойти, истечь определенному времени. Сышоў тэрмін на арэнду. *В. Старына.*

Сыйціся, дзс. — 1) встретиться. На дарозе сышліся. — 2) слюбиться. Агапон сышоўся з Ганнаю да пажаніліся. — 3) сжаться. Сукно сышлося: павузела на цэлаю чвэртку. *В. Старына.*

Сыйціся на цану — сойтись в цене. Калі сойдамся на цану, дык куплю. Ня сыйціся з ім на цану: вельма ён дарагі. *В. Старына.*

Сыкаць, дзс. — 1) произносить протяжно звук „с“. Сыкая, ік гадзюка. — 2) в перен. см. ворчать, негодовать. Сыкая на бацьку — вот сынок! *В. Старына.*

Сынажаць, і, ж. (нам. сынажатка) — сенокосный луг. Скасiў ужо дзэве сынажаци. Урадлівая ета наша сынажатка. *В. Старына.*

Сынулька, і, сынуля, і, м. — сыночек. Паслухай - жа, сынулька, свае маткі! Я свайму сынулі куплю гасьцінца. *В. Старына.*

Сырабойня, і, ж. — гумно (ток) в имени, совхозе. Цэлаю сырабойню завалілі адным жытам. *В. Старына.*

Сырадой, ю, м. — парное молоко. Наш хворы, ік стоў піць сырадой, дык і паправіўся. *В. Старына.*

Сыракваш, у, м., сырокваш, у, м. — простокваша. Выяў жбанок сыраквашу. Наліла міску сыроквашу. *В. Старына.*

Сыровадка, і, ж. — сыворожка. Напіся сыровадкі. *В. Старына.*

Сырымятны, прм. — сделанный из сыромяти. Надзень каню сырымятнаю вобрыць. *В. Старына.*

Сырыца, ы, ж. — сыромять. Павалок зрабіў іс сырыцы. *В. Старына.*

Сыскацца, дзс. — возвратиться домой после довольно продолжительной отлучки. Наш Алёкса ў ету нядзельку сыскоўся іс службы дамоў. Бацька сыскоўся із зароботак. *В. Старына.*

Сыскаць, дзс. — взыскать. Ня сыскаць с Пятрыка сваіх грошай. Пайду, сышчу свайго рубля, што зарабіў. *В. Старына.*

Сысун, а, м. (нам. сысунок) — сосун. Сысун ат мае кабылы, ік лялька! Прадоў сысунка. *В. Старына.*

Сыта, ё, ж. — заслащенная медом или сахаром вода. Куцьцю будам есьці с сытою. *В. Старына.*

Сыты, прм. (прм. сыценькі) — 1) сытый. Сыты галоднаму ня спагадая. *Прим. В. Старына.* На чужую работу глядзеўшы — сыты ня будзеш. *Прим. С. Навасёлкі, Пух. р.* — 2) жирный, упитанный. Сыты кабан. Сыцянькая парасётка. *В. Старына.*

Сыцець, дзс. — жиреть. Слаба сыцея наш парасюк. *В. Старына.*

Сыць, ці ж. — упитанность. Сьвіньня ня бярэ нешта сыці. *В. Старына.*

Сьведка, і, ж. — свидетель. Вазьму цібе за сьведку на суд. *В. Старына.*

Сьвентаянскае зельля, — зверобой обыкновенный (*Hypericum perforatum L.*). Нарвалі сьвяняціць сьвентаянскага зельля. *С. Навасёлкі, Пух. р.*

Сьвердзел, дла, м. (нам. сьвярдзёллак) — бурав. Сьвердзёл ступіўся — цяжка ім круціць. Сьвярдзёлкам пракруціў дзірку. *В. Старына.*

Сьвесць, і, ж. — свояченица. Да стоў заводных сьвіньней ат сьвесці. *В. Старына (Пр. Швагерка).*

Сьвет, у, м. — 1) мир, вселенная. Сьвет вялік, ды некуды дзецца. *Прим. В. Старына.* — 2) свет,

- ощуцаемы́ зрением. Чаго-б плакаў сьлеп, каб бачыў сьвет? *Прык. Х. Самін, Пух. р.—3)* люди, общество. Увесь сьвет з этага дурня будзя сьмяяцца. *В. Старына.*
- Сьветкаваць**, *дзс.* — празьно́ваць. Людзі сьвяткуюць, а ён ня глядзіць, усё робіць. *В. Старына.*
- Сьвечка**, *і, ж.* — свеча. Ён-жа ўжо памірае—дайца яму сьвечку ў рукі! *В. Старына.*
- Сьвіннапас**, *а, м.*—пастух свиньей. Ня хочаш вучыцца—будзьяш сьвіннапасам. *В. Старына.*
- Сьвіннарка**, *і, ж.*—гриб свинюха, свинюшка. Знашоў цэлаю кучу сьвіннарак—кошыкі два наброў. *В. Старына.*
- Сьвінчо**, *цаці, н.* — поросёнок. Аткуль-жа тоя будзя сала, калі ў нас німа й жаднага сьвінчаці. Чыё эта сьвінчо этакая сытая? *В. Старына.*
- Сьвірань**, *рня, м.* (*пам. сьвіронак*)—амбар. Цэлы сьвірань завалілі дабром. У сьвіронку паставілі грэчку. *В. Старына.*
- Сьвірдаваць**, *дзс.* — сверлить. Тут сьвірду́й дзірку. *В. Слупішча, Шацк. р.*
- Сьвіркаць**, *дзс.* — сверчать. Сьвіркун за печку сьвіркае. *В. Старына.*
- Сьвіркун**, *а, м.* — сверчок. Убіўся ў хату сьвіркун ды ня дае спаць: сьвіркае ўсю ноч. *В. Старына. (Пр. Цвыркун).*
- Сьвірэлка**, *і, ж.*—сурепица (*Brassica campestris L.*). У ваўсе адна сьвірэпка. *В. Старына.*
- Сьвірэць**, *дзс.*—эле светіцца. Газьніца чуць сьвірэць. Прыкруціў лянку, дык яна чуць стала сьвірэць. *В. Старына.*
- Сьвістун**, *а, м.*—мот, гуляка. Сьвістун усю сваю гаспадарку прасьвістоў. *В. Старына.*
- Сьвісьцёлка**, *і, ж.*—самодельный свисток из липовой коры или из дерева,—свирель. Спусьціў з ліпы сьвісьцёлку. Умея добра сьвістаць на сьвісьцёлку. *В. Старына.*
- Сьвіта**, *ы, ж.* (*пам. сьвітка*)—верхняя одежда, в роде пальто; шьётся из домашнего сукна, обыкновенно серого цвета. Надзеў на места новаю сьвіту. Хлапцу трэба пашыць сьвітку, ато німа ў чом хадзіць. *В. Старына.*
- Сьвіціцца**, *дзс.*—просканивать. Сукно ня зваляна добра, дык сьвіціцца. *В. Старына.*
- Сьвякруха**, *і, ж.*—свекровь. Благая мая сьвякруха: пастаянна грызецца ды грызецца. *В. Старына.*
- Сьвяньціць**, *дзс.* (*прм. сьвянцоны*)—освящать. Тата павёз пірагё сьвяньціць (на вяліканьня). Дай яму сьвянцона́й вады выпіць, дык мо й паправіцца. *В. Старына.*
- Сьвярбець**, *дзс.* — чесаться, зудеть. Усё цела нешта сьвярбіць—трэба ў лазню схадзіць папарыцца. *В. Старына.*
- Сьвята**, *а, н.*—1) праздник. Ведаём і бяз папа, што ў нядзелю сьвята. *Прык.—2)* особа. Ня вялікая ён у міне сьвята! *В. Старына.*
- Сьвятласць**, *і, ж.*—святыня,—церковные иконы, хоругви и кресты. Дзеўкі пашлі па сьвятласць: баюшка будзя па сяле хадзіць. *В. Старына.*
- Сьвятліца**, *ы, ж.*—чистая, лучшая половина избы. Іван Базылёў выстраіў сабе хату іс сьвятліцаю. *В. Старына.*
- Сьвяточны**, *прм.* — праздничный. І сьвяточная, і будзённая—адна ў міне адзежа. *В. Старына.*
- Сьвятля вячарэ**,—вечера от рождения до крещения, когда крестьяне считают всякие работы грехом. Ціпер сьвятля вячарэ—нічога ня можна рабіць. *В. Старына.*
- Сьледам**, *прс.*—в след. Сьледам за ім і пашоў. Сьледам—за дзедам. *Прык. В. Старына.*
- Сьлепавокі**, *прм.* — слеповатый. Вымяняў ён сабе нейкага сьляпавокага каня. Пятрок сьляпавокі за які шаг-два ат сібе дык нічога ня бачыць. *В. Старына.*
- Сьлепанда**, *ы, сьлепандзяка, і, аг.*—бранное, слепец. Сьляпанда эта нічога ня бачыць, прэцца куды

- папала! Сьляпандзяка ты, ты-ж прыгледзься лепай, што ты робіш! *В. Старына.*
- Сьлепет, у, м.—ветренница тенистая (*Anemone nemorosa* L.). Каровы пашлі на сьлепят. *В. Запярыйне, Пух. р.*
- Сьліва, ы, ж.—слива (*Prunus domestica* L.). Урадзілі сяголята вішні й сьлівы. *В. Старына.*
- Сьліза, ы, ж.—слеза. Маці памерла, а ў яго й сьліза ня капнула. *В. Старына.*
- Сьлізка, прс.—скользко.—На дварэ сьлізка—разэ са два паваліўся йдучы. *В. Старына.*
- Сьлізорык, а, м. (*польск. scyzoguk*)—перочинный ножик. Згубіў я свой сьлізорык, што быў з двума зьязлкамі. *В. Старына.*
- Сьліна, ы, ж.—слюна. У яго аж сьліна з рота цячэ. *В. Старына.*
- Сьлініць, дзс.—1) смачивать что слюной. Ня сьлінь ты ніткі.—2) плакацься. Чаго ты сьлініш вельма, сьціхні! *В. Старына.*
- Сьліхота, ы, ж.—снег с дождем, слякоть. Сьліхота на дварэ, аж ня'хвота йс хаты вылазіць. *С. Амельна, Пух. р.*
- Сьлюз, у, м.—гнойная жидкость, в которой половина воды. Слюз пашоў іс скулы. *В. Старына.*
- Сьляпак, а, м.—слепец. Аксеня ўзяла к сабе нейкага сьляпака ў прымы. *В. Старына.*
- Сьляпец, пца, м.—игра в жмурки. Давайця будзям гуляць у сьляпца. *С. Амельна.*
- Сьлясак, а, м.—особый крючок для забрасывания шеколды, вбиваемый в косяк. Сьлясак выкінаўся йз вушака,—нельга дзьвэрэй зашчапіць. *В. Старына.*
- Сьметнік, а, м.—1) навозная куча. Занясі еты друз на сьметнік. *В. Старына.*—2) воробей. Сьметнік зрабіў гняздо пат хлявом. *В. Скрыль, Пух. р.*
- Сьмецьце, я, н.—сор. У хаця чоршта сьмецьця. *В. Старына.*
- Сьмешкі, шак, мн.—шутки, смех в беседе. Яму ўсё сьмешкі, што ні скажы. Вот нашоў сьмешкі! *Старына.*

- Сьмешна, прс.—смешно. Сьмешна ён не'к гаворыць: ды-ды-ды... *В. Старына.*
- Сьмягнуць, дзс.—гл. Смагнуць. Сьмягня дзіцянё. *В. Старына.*
- Сьмялець, дзс.—становиться смелее. Цыган, як галея, дык сьмялея. *Прык. Х. Самін, Пух. р.*
- Сьмярдзец, дзс.—смердеть, вонять. У яго йз рота сьмярдзіць. *В. Старына.*
- Сьмярдзюка, і, ж.—бран. вонючка. Сьмярдзюка ты, убірайся ат'етуль! *В. Старына.*
- Сьмярдзючы, прм.—вонючий, зловонный. Якая-ж твая болька сьмярдзючая! Падла ты сьмярдзючая! *В. Старына.*
- Сьмярканыне, я, н.—сумерки. На сьмярканыні прышлі дамоў. *В. Старына.*
- Сьмяркаца, дзс. безас.—смеркаться. Пачало ўжо сьмяркаца. *В. Старына.*
- Сьмяротны, прм.—смертный, относящийся к смерти. Сьмяротная сарочка. *В. Старына.*
- Сьмяртэльны, прм.—смертельный, Эта-ж сьмяртэльны грэх! *В. Старына.*
- Сьнед, а, м.—отверстие для дверки в улье-колоде. Сяголята пчолы толькі па сьнед зацягнулі. *В. Лядцо, Пух. р.*
- Сьнеданьне, сьняданьне, я, н.—завтрак. На сьнеданьне будуць бліне. Просім к нам на сьняданьне. *В. Старына.*
- Сьнедаць, дзс.—завтракать. Пара ўжо сьнедаць. Ня сьнедаўшы пашоў на работу. *В. Старына.*
- Сьнежка, і, ж.—снежок—ком снега. Хлапцэ б'юцца сьнежкамі. *В. Старына.*
- Сьнежкі, жак, мн.—игра в снежки. Хадзім гуляць у сьнежкі. *В. Старына.*
- Сьнягур, а, м.—снегирь. Злавіў сьнягура ў гумне. *В. Старына.*
- Сьпёка, і, ж.—зной. У самую сьпёку вышлі на поля. *В. Старына.*
- Сьпеліць, дзс.—держатъ до полного созревания. Даваюля ужо сьпеліць еты ячмень, трэба жаць, ато зараз будзя сыпацца. *В. Старына.*

- Сьпелы**, *прм.* (*пам.* сьпеленькі) — зрелый. Пшаница ўжо сьпелая — пара яе жаць. Во дзе сьпелянькая дулька! *В. Старына.*
- Сьпераду**, *прс.* — спереди. Сьпераду жакетка добра, а йзаду, ік мех. *В. Старына.*
- Сьперазаць**, сьпярэжыць, *дзс.* — нанесть удар поленом, палкою или подобным чем. Каб сьпяразоў яго чыстаколінаю!.. Калом па сьпіне так-жа сьпярэжыў яго!.. *В. Старына.*
- Сьпець**, *дзс.* — зреть. Ня рві зялёных яблыкаў, хай ашчэ сьпеюць. *В. Старына.*
- Сьпірацца**, *дзс.* — спорить. Ашчэ ён уздумаў са мною сьпірацца! *В. Старына.*
- Сьпісаць**, *дзс.* — 1) исписать. Сьпісоў аркуш паперы. — 2) наделать на теле кровавых знаков розгами, плетью или иным чем подобным. Сьпісоў яму ўсю шкуру лейцамі! *В. Старына.*
- Сьпісяжыць**, *дзс.* — наделать на теле „пісягоў“ кнутом или иным чем подобным. Сьпісяжыў усяго каня. *В. Старына.*
- Сьпіхаць**, *дзс.* (*зак.* сьпіхнуць) — спихивать, сталкивать. Ня трэ́’бала яго сьпіхаць з воза, хай-ба сядзеў. Сьпіхнулі яго з лаўкі. *В. Старына.*
- Сьпіца**, *ы, ж.* — 1) спица в колесе. Павыкідаліся сьпіцы с пярэдняга каляса. — 2) деревянная линейка, на которой делают ушки лаптя. Згубілася адна сьпіца, і німа як лапця ілесьці. Шырокія сьпіцы, дык надта вялікія вушкі вышлі. *В. Старына.*
- Сьпяваць**, *дзс.* — петь. Сьпявайця, дзевачкі, сьпявайця! *В. Слупішча, Шацк. р.*
- Сьпякота**, *ы, ж.* — жара, зной. Сьпякота, аж ня вытрымаць! *В. Старына.*
- Сьпялейшы**, *прм.* *в ст.* — более зрелый. Наша жыта сьпялейшая, і то ашчэ ня думаям жаць. *В. Старына.*
- Сьпярша**, *прс.* — сперва. Сьпяршата хая ета наўчыся добра рабіць. *В. Старына.*
- Сьпячы**, *чыся, дзс.* — изжарить, -ться. Госьцю трэба яешню сьпячы. Сала сьпяклося, аж пагарэла. *В. Старына.*
- Сьсесьціся**, *дзс.* — (о молоке) скваситься. Малако сьселася, нельга бяліць. *В. Старына.*
- Сьсівераць**, *дзс.* — (о девнице) состариться в девах. Яна й сьсівярая дзеўкаю, ніхто яе замуж ня возьма. *В. Старына.*
- Сьсівець**, *дзс.* — поседеть. Пастарэў, сьсівеў чалавек. *В. Старына.*
- Сьсілкаваць**, *дзс.* — осилить. Адзін ня сьсілкуяш падняць меха. *В. Старына.*
- Сьсьебаць**, *дзс.* (*аднакр.* сьсьебануць) — стегать, хлестать. Узёў ды сьсьебая пугаю па чом папала. Сьсьябануў яму дубцом па сраца разоў са тры. *В. Старына.*
- Сьсьежар**, *а, м.* — шост, около которого укладывают стог. Крывата ўбіў сьсьежар, нельга будзя добра стога кідаць. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Сьсьежка**, *і, ж.* — тропинка. Там будзя сьсьежка цяраз поля. *В. Старына.*
- Сьсьепавацца**, *дзс.* — пожимать плечами, приподнимая их. От прывычка ў яго: абы-што, дык усё сьсьепавацца плячамі. *В. Старына.*
- Сьсьярагчы**, *чыся, дзс.* — беречь, -чься. Німа каму сьсьярагчы садка. Трэба сьсьярагчыся, каб ня папасьціся. *В. Старына.*
- Сьсьерпіць**, *дзс.* — стерпеть. Холод, аж ня сьсьерпіць! *В. Старына.*
- Сьсьерці**, *дзс.* — 1) стереть. Каб чым сьсьерці стол. — 2) без пользы провести время. Толька сьсьер час, і нічога ня дабіўся. *В. Старына.*
- Сьсьерціся**, *дзс.* — пропасть чему. Сьсьерлася дарам гаспадарка. Сьсьерліся іх пчолы бяз догляду. *В. Старына.*
- Сьсьіжма**, *ы, ж.* — огромное стеченье народа. У хату сьсьіжма народу набілася. *В. Старына.*
- Сьсьікаваць**, *дзс.* — подсмотреть из любопытства. Трэба-ж сьсьікаваць, куды ён пойдзе. *В. Старына.*

- Сьцінаць, дзс. (зак. сьцяць)**—1) срезываць, ссекать. Ня сьцінай маладога картапляніку. Сьцялі галаву яму. — 2) стягиваць, смякаць. Зубы сьціная. Аскома—зубоў ня сьцяць. *В. Старына.*
- Сьціпны, прм.**—весьма трудолюбивый, работающий. Вельма-ж ужо яна сьціпная, і мінуціны табе ня згуляя дарам! *В. Старына.*
- Сьціпціць, дзс.**—подтибрить Нехта сьціпціў мой сьлізорык. *В. Старына.*
- Сьцірта, ы, ж.**—скирда. Жыта зляжыл і сьцірту. *В. Старына.*
- Сьціск, у, м. (польск. ścisłk)**—теснота. Якоя тут жыцьця—адзін сьціск. *В. Старына.*
- Сьціскацца, дзс.**—перен., скупиться. Ня сьціскайся, і ты давай рубля! *В. Старына.*
- Сьціскаць, дзс. (зак. сьціснуць, прм. сьціснуты)**—сжимать. Ня сьціскай крэпка. Сьціснаў яго за горла. Вот венік крэпка сьціснуты—ужо ня раскідаецца! *В. Старына.*
- Сьціхамірыцца, сьцішыцца, дзс.**—успокойцца, утихнуць. Няхай сьціхамірыцца троха надвор'я. Пачакай, во зараз сьцішыцца бура, тады пойдзаш. *В. Старына.*
- Сьцюдзёны, прм.**—холодный. Вада сьцюдзёная. На дварэ сьцюдзяна, трэба цяплеў надзявацца. *В. Старына.*
- Сьцягацца, дзс.**—устать от ходьбы. Сьцягоўся за дзень, ходзячы за бараною. *В. Старына.*
- Сьцягваць, -цца, дзс. (зак. сьцягнуць, прм. сьцягнуты)**—1) стягивать. Стоў запрагаць каня, але хамут ня сьцягваецца. Супонька кароткая—німа як і хамута сьцягнуць. — 2) стаскивать, снимать. Памаленьку сьцягвай снапке з воза, каб ня'бываць іх. Боты нешта ня сьцягваюцца з ног. Мех, сьцягнуты з драбінак, так і ляжыць на таку. *В. Старына.*
- Сьцягно, а, н.**—1) ляшка. Воўк парвоў кабылу за сьцягно. — 2) окорок. У сьцягне завяліся чэрві—мусіць ня давэнджана. *В. Старына.*
- Сьцягнуцца, дзс.**—сташыцца, уйці куда. Сьцягнуўся некуды наш сабака. *В. Старына.*
- Сьцягняк, а, м.**—окорок. Павендзілі сьцягняке. *В. Старына. (Пр. сьцягно. 2).*
- Сьцяміць, дзс.**—сообразить. Ня сьцяміў атразу, у чом дзела. *В. Старына.*
- Сьцяна, ё, ж. (пам. сьценка)**—кроме прямого значения,—дорога, идущая по грани двух разных полей, просёлочная дорога около гумен и дорога впоперек полос для удобства переезда. Узароў усю Шырокаю аж да сьцяны. Паедам сьценкаю, а ня сялом. У Казакоўца ат першаі да другоі сьценкі пасеяў віку. *В. Старына.*
- Сьцярпец, дзс.**—стерпеть. Аж ня сьцярпец тае крўды! *В. Старына.*
- Сэплі, яў, мн.**—сопли Падатры сэплі с пад носу. *В. Вострава, Сьміл. р. (Пр. Сопель)*
- Сэрца, а, н.**—сердце. Толькі аж сэрца кіпіць ат тае злосьці! *В. Старына.*
- Сю! выкліч.**—окирик на корову. Сю ў поля, раба! *В. Старына.*
- Сюды-туды, прс.**—сюда-туда. Снуецца сюды-туды пярэд вачымі. *В. Старына.*
- Сюдю, прс.**—по этому направлению, этою дорогою. Сюдю йдзі, тут раўней. *В. Старына.*
- Сябар, бра, м.**—товарищ. Які ён табе сябар, што ты з ім вэндзаясься?! Папоў сабе такога сябра, як і сам. *В. Старына.*
- Сявалка, і, сявенька, і, ж.**—1) кузов для рассеивания зерна. Увесь ячмень расьсеяў, у сявалца засталася ўсяго якая жменя. Пара ўжо браць сявеньку ды сеяць памаленьку. — 2) толстобрюхий мужчына, женщина. Сявалка ты, хутчэй шавяліся! *В. Старына.*
- Сявец, сяўца, м.**—сеятель. Марцін—ёмкі сявец. *В. Старына.*
- Сягодні, сягонья, прс.**—сегодня. Што сягодні рабілі, то й заўтра будзем рабіць. *В. Запярыйне,*

- Пух. р.* Сягонья ўдалы дзянёк.
В. Старына.
- Сяголета, прс.**—в этом году. Сяго-
лята картопля ня ўрадзіла. *В. Старына.*
- Сяголетак, тка, м.**—жеребец или
бычок однолеток. Яго жарабок
сяголятак, а выдае на два гадэ.
В. Старына.
- Сяголетка, і, ж.**—однолетняя телка.
Прадоў сяголятку цялушачку. *В. Старына.*
- Сяголетні, прм.**—текущего, этого
года. Змалоў ужо сяголятняга
хлеба. *В. Старына.*
- Сядзёлка, і, ж.**—седелка. Сядзёлка
ў каня на карак зъехала. *В. Старына.*
- Сядзіба, ы, ж.**—*гл.* сядліба. Наша
шырокая сядзіба. *В. Белае, Пух. р.*
- Сядло, а, н.**—1) седло для лошади.
Едая на сядле.—2) в прялке, го-
ризонтальная доска для укреп-
ления самой прялки. Раскало-
лася ў прасьніцы сядло. *В. Старына.*
- Сякач, а, м.**—резак. Бяры сякач ды
насячы каровам картоплі. *В. Старына.*
- Сякера, ы, ж.** (пам. сякерка)—то-
пор. Ёмкая Цімахова сякера.
Лясьнік атаброў у леса сякерку
й дрва скінаў. *В. Старына.*
- Сякі-такі,**—кое-какой. Ат, сякі-такі
парос ячмень., „Сякі-такі мужычына,
альбы дрва да лучына“.
Прыпеўка. В. Старына.
- Сяк-так, прс.**—кое-как. Кідаямся
сяк-так памаленьку. *В. Старына.*
- Сяліба, ы, ж.**—усадыба. Яго каб усю
сялібу патрос, нічога ня нашоў-ба.
В. Старына.
- Сялібны, прм.**—усадебный. У нас
добрая поля толька на сялібных
палосах, а так дрэнная. *В. Старына.*
- Сяло, а, н.** (пам. сялцо)—село, се-
ление, деревня. У сяле, ік у сіле.
Прык. Блудзілі, аж пакуль ня
прыбіліся ў нейкая сялцо. *В. Старына.*
- Сяменіч, а, м.**—верхнее бревно в
поперечной стенке постройки.
У хлева згнуў сяменіч, мусіць што
дождж замочваў. *В. Старына.*
- Сяньнік, а, сяднік, а, сьяльнік, а,
м.**—матрац. Напхоў сяньнік
сьвежанькаю саломою. *В. Старына.*
Вузкі мой сяднік—німа як
і спаць на ём. *С. Дукора,
Сьміл. р.* Вытрасі ты свой сьяль-
нік, ато там блох чоршта. *В. Ту-
рац, Сьміл. р.*
- Сярнічка, і, ж.**—спичка. Купіў дзі-
сятак сярнічак. *В. Старына.*
(*Пр. Запалка*).
- Сяро(у)д, прс.**—среди. Сярод двара
скідаў дрва—трэба набок іх зла-
жыць. *В. Старына.* Сеў сяруд
хаты абувацца. *В. Раўнаполье,
Сьміл. р.*
- Сярун, а, м.**—1) малый ребенок, ма-
рающий испражнениями пелён-
ки. Дай цыцкі етаму сяруну, хай
ня крычыць.—2) пренебр., сла-
босильный. Вот сярун—адзін ме-
ха ня падніма! *В. Старына.*
- Сярунэ, оў, мн.**—испражнения ма-
лых ребят, особенно в пеленах.
Хватая работы одной з дзецьмі: па-
куль іх накорміш, сярунэ павыно-
сіш—дык і дзень. *В. Старына.*
- Сярэдзіна, ы, ж.**—1) середина. Дуб
у сярэдзіна здаровы, а зьверху
пагніў.—2) крестец. Нешта ба-
лиць мая сярэдзіна. *В. Старына.*
- Сястронка, і, ж.**—двоюродная се-
стра. Прыехала ў госьці ся-
стронка. У сястронкі пазычыў
грошай. *В. Клятное, Пух. р.*
- Сяўба, ы, ж.**—посев. Атойдзя сяўба,
тады будам каля дому ўпраўляцца.
В. Старына.
- Сяўня, і, ж.**—*гл.* Сявалка. Сяўні
дзьве ня хваціла дасеяць грэчкі.
В. Вострава, Сьміл. р.
- Сячкарня, і, ж.**—соломорезка. У
сячкарні нарэзаў сечкі. *В. Старына.*

Т.

- Табака, і, ж.**—нюхательный табак.
Панюхаў табакі ды пачоў расказ-
ваць. *В. Старына.*
- Таварыш, а, м.**—товарищ. Папоў
сабе ў таварышы нейкага п'яніцу.
В. Старына.

Таварышка, і, ж. — подруга. Марыля вядзецца ў хату с сваімі таварышкамі. *В. Старына.*

Тады, прс. — тогда. Тады тоя й будзя сьвята! *В. Старына.*

Тайком, прс. — тайно. Хацеў тайком зрабіць, каб ніхто ня ведаў. *В. Старына.*

Тайца, дзс. — утаіваць. Ня таіся, аддавай мае грошы! Ашчэ ён тоіцца! *В. Старына.*

Такі, прс. — всё таки. Такі па сваёму зрабіў! *В. Старына.*

Таксама, прс. — также. І мы таксама с пастам ядом. *В. Старына.*

Талака, і, ж. — рабочая артель из запрошенных соседей. Даўней дык талакою ходзілі жаць і малаціць. *В. Старына.*

Талан, а, м. — жирный, толстый. Во дзе мужчына — настаяшчы талан! Парасюк сыты, ік талан. *В. Старына.*

Талачыць, дзс. — топтать сенокос, посев. Коні талочаць грэчку. *В. Старына.*

Талерка, і, ж. — тарелка. На талерку нарэзалі сала. *В. Старына.*

Талька, і, ж. — моточек тонких покупных ниток. Купіла сабе тальку чырвоных нитак вышываць рушніке. *В. Старына.*

Талер, а, м. — доллар. Яму сын прыслоў с Амэрыкі талераў. *В. Старына.*

Тамабіла, ы, ж. — автомобиль. Сягонья йшла тамабіла. *В. Крамяні, Пух. р.*

Тамака, прс. — там. Усяроўна ці тутака, ці тамака. *В. Старына.*

Тандэт, у, м. — дешёвка, когда делается что для блезиру, с обманом. Пашыў боты на тандэт. *В. Старына.*

Тандэтны, прм. — дешевый, когда сделан для блезиру, с обманом. Тандэтная яго работа! *В. Старына.*

Таней, прс. в. ст. — тоньше. Празі, дзеўка, троха таней! *В. Старына.*

Тануць, дзс. — тонуть. Пачоў ужо тануць, але падхвацілі. *В. Старына.*

Танчыць, дзс. (польск. tańczyć) — танцевать. Чаго рабіць ня ўмея, а танчыць дык умея. *В. Старына.*

Таптуха, і, ж. — гл. Вата. У таптуху налавіў ужоноў. *В. Лядцо, Пух. р.*

Тапчан, а, м. — широкая скамейка. Ты ляжаш спаць на тапчане. *В. Старына.*

Тапырыцца, дзс. — топорщиться. Тапырыцца, ік вожык, — нехта яго баіцца! *В. Старына.*

Тарабаниць, дзс. — 1) волочить, тащить с трудом. Чуць тарабаниць кругляк. — 2) приводит, привозит кого (иронически). А вэнь бацька тарабаниць нейкага госьця. Тарабань яго сюды! *В. Старына.*

Тарало, а, н. — тарелка в висячей лампе. Пабялілі ў лямпі тарало. *В. Крамяні, Пух. р.*

Таран, а, м. (пам. таранчык) — тарань (*Rutilus Nordmann*). Булёну зварылі с тараном. У квас укінула аднаго таранчыка. *В. Старына.*

Тарарынка, і, ж. — железный скреп, соединяющийся винтом. Каваль на вась доў тры тарарынкi—ужо крэпка будзя. *В. Старына.*

Тарка, і, ж. — тёрка. На тарку надрапа картоплі. *В. Старына.*

Тармасіць, дзс. — тормошит. Сабак схваціў яго ды давай тармасіць за лытку! *В. Старына.*

Таройкацца, дзс. — затажно, не слишком сериозна, спорить с кем. Таройкаюцца ўжо з гадзіну. *В. Старына.*

Тарпа, ё, ж. — скирда. Наклалі тарпу жыта й тарпу ярыні. *В. Старына.*

Тарчма, прс. — торчком. Паляцеў тарчма галавою. *В. Старына.*

Тарчыца, ы, ж. — полуторadioймовая доска. Нарэзалі тарчыц на столь. *В. Старына.*

Тасемка, і, ж. (пам. тасемачка) — тесёмка, тесьма. Купіла белаі тасемкі, каб абшыць катанку. Вот стройная зялёная тасемачка, — каб ёю абшыць гестку! *В. Старына.*

Тата, ы, м. (нам. татачка, татка, татулька, татуля)—тятя. Як тата скажа, етак і будзя. У татачки папытаюся, ці можна йці пагуляць. Мой татка купіў мне новау шапку. Татулька паплёў мне лапці. Татуля, ідзі есьці! *В. Старына.*

Татаў, прм. — отцов. Татаў кажух надзеў. Татава шапка. *В. Старына.*

Таўкатня, і, ж. — толкотня, суета. Дзе там пачуяш што ці ўбачыш за етакаю таўкатнею! *В. Старына.*

Таўкач, а, м.—1) большой пест для ступы. Таўкачом пагнёў картоплю.—2) переносно,—глупый человек. Таўкач еты дурны нічога ня разумея. *В. Старына.*

Таўстуха, і, ж.—толстуха. Вот таўстуха й ня павернецца! *В. Старына.*

Таўсьцей, прс. в. ст. — толще. Таўсьцей ня трэба і так тоўста. *В. Старына.*

Таўсьцяк, а, м.—толстяк. Ну й таўсьцяк-жа ён, ік волі! *В. Старына.*

Таўчы, дзс. (прм. тоўчаны)—1) толочь. У гаршку буду таўчы кашу (з картоплі). Таўкучы кашу, разьбіла гліняны гаршчок. У ступца тоўчаная соль.—2) бить кого. Таўчэ ў морду.—3) разбивать что. Ік узлуецца, давай таўчы пасуду! *В. Старына.*

Таўчыся, дзс. — зря проводить время. Цэлы вечар у нас таўкліся мужчыны: усё расказвалі — адзін тоя, другі тоя. *В. Старына.*

Таўшчэразны, прм. — толстенный. Таўшчэразны дуб. *В. Старына.*

Тахкаць, дзс.—гл. Тыхкаць.

Тахт, у, м.—такт. Ня ў тахт пападаеш. *В. Старына.*

Твань, і, ж.—топь. Такая твань на дарозя, што ня вылязці. *В. Старына.*

Твар, а, м.—лице. Памый рукі й твар разам. *В. Старына.*

Ткальля, і, ж.—ткачиха. Дзьве дачкі маю: адна ткальля, а другая пральля. *В. Старына.*

Ткнуцца, дзс.—1) поткнуться куда итти. Цяпер ня ткінісі туды йці.

і ткнуцца німа куды яму! — 2) вмешиваться в чужие дела. Ня ткінісі ты хаця сюды с сваім носам! *В. Крамяні, Пух. р.*

Тлум, у, м.—шум, говор. Тлуму нарабілі ў хаця, аж нічога ня разабраць. *В. Старына.*

Тлумачыць, дзс. — раз'яснять. Тлумач яму кажды раз, што вот етак трэба рабіць. *В. Старына.*

Тлумачэньне, я, м. — раз'яснение. Тут усё панятна: ніякага й тлумачэньня ня трэба. *В. Старына.*

Тлуміцца, дзс.—1) дурить с кем. Тлуміся з етымі дзецьмі цэлы дзень—2) сильно кричатъ. Чаго ты тлумісяся, сьціхні!—3) мучиться за работу. Аж тлумяцца людзі за работаю! *В. Старына.*

Тлуміць, дзс.—1) дурить голову. Ня тлумі ты мне галавы.—2) травить. Запёр сьвіньню на дварэ ды давай тлуміць сабакамі.—3) мучить. Тлуміць цэлы дзень каня етаю работаю. *В. Старына.*

Тлустасьць, і, ж. — жир. Тлустасьцю памаж боты. *В. Старына.*

Тлусты, прм. — жирный. Які тлусты мужчына,—ік кабан! *В. Старына.*

Тня, — гл. Цень. Тня німа: сонца сьвеціць над галавою. *В. Старына.*

То-ж-то, — то-то-же. То-ж-то, чалавеча, і я кажу етак сама! *В. Старына.*

Ток, а, м. — постройка на гумне с полом выбитым глиною; предназначается для хранения и молотбы хлеба. Бацька на таку жыта абівая. Авёс злажылі ў таку каля жыта. *В. Старына.*

Топель, топля, м. — тополь (*Populus L.*). У саўхозя топлямі высаджана прысада. Засох топяль. *В. Старына.*

Торба, ы, ж. (нам. торбачка)—1) сума, мешок. Улажыў у торбу хлеба й сала. Нехта полудзянь сьцягнуў с торбачкаю.—2) переносн., неуклюжая, толстая женщина. Торба ета зробіць табе што!.. *В. Старына.*

Торг, у, м.—торг. Сягонья на месця ня было вялікага торгу. *В. Старына.*

Торгаць, *дзс.* (*аднакр.* таргануць) — дергать (о боли). Нарывая паяца, дык аж торгая. Аж у руку тарганула! *В. Старына.*

Торкаць, *дзс.* (*аднакр.* таркануць) — торкать. Ня торкай ты мне ў руку! Ета ён таркануў. *В. Старына.*

Торп, *у, м.* — торф. У хлeў навазілі торпу вазоў з дзесяць, каб гною было боляй. *В. Старына.*

Тоскаць, -ца, *дзс.* — толкать, -ться. Ня тоскай ты стала, ато нельга роўна пісаць. Вот якая дзіцянё, круціцца тут, тоскаяцца!.. *В. Старына.*

Тоўсты, *прм.* — толстой. Баба тоўстая, ік ступа. *В. Старына.*

Тоўхала, *а, аз.* — тот, который толкается. Тоўхала еты дурны толькі ведаю тоўхацца! *В. Старына.*

Тоўхаць, -ца, *дзс.* (*аднакр.* таўхануць) — толкать, -ться. Тоўха яго пад бок. Тоўхацца нагамі ў жыво́т. Глядзі, ато самому ік таўхану, дык і здохняш тут! *В. Старына.*

Точка, *і, ж.* — 1) веха, как знак для запрещения в пользовании пастбищем, дорогою, тропинкою. Цімох на канюшынішчы забіў точку. Трэба точку забіць, каб ня езьдзілі сюдыю. *В. Старына.*

Тпруцькі, *прс.* (*дзіцячае*) — в путь. Пойдам с хлопчыкам тпруцькі. *В. Старына.*

Трайна, *і, ж.* — балочка в крестьянской телеге, соединяющая переднюю и заднюю оси. Прысадіў трайню ў калёса. *В. Старына.*

Трайць, *дзс.* — пахать в третий раз. Паеду трайць на картоплю. *В. Старына.*

Трактаваць, *дзс.* — угощать. Давай трактаваць госьця яешняю да гарэлкаю. *В. Старына.*

Траляваць, *дзс.* — вывозит бревна и др. материал из лесу на ближайшую станцию, временно в ближайшую деревню или на край леса. Мужчыны паехалі траляваць бяревенья. — 2) топтать посевы, ходя по длине полос. Скрозь с канём па загонах і траляю! *В. Старына.*

Трама, *ы, ж.* — балка в избе. Прутке ўваткнула пад траму. *В. Старына.*

Трамбаваць, *дзс.* — убивать, уколачивать землю, камень в мостовой и проч. Мікіта трамбуя свой ток. *В. Старына.*

Трамцець, *дзс.* — *гл.* Трымцець. Маладзіца аж трамцець, так баіцы. *В. Крамяні, Пух. р.*

Трапаць, *дзс.* (*прм.* трэпаны) — 1) трепать лён. Нашы бабы трэплюць лён. Нашто-ж ты памяшоў трэпаны й ня трэпаны лён? — 2) быстро итти. Трэпля, аж пыл курыцы! — 3) болтать вздор. Слухай ты, што ён трэпля языком! *В. Старына.*

Трапенець, *дзс.* — безуметь. Трапеня, заліўшы вочы гарэлкаю! *В. Старына.*

Трапкач, *а, м.* — полотенце с длинными махрами. Падай трапкач уцерціся. *В. Старына.*

Трапло, *а, н.* — трепало (для льна) Надта вострая трапло, аж лён сячэ. *В. Старына.*

Трапляцца, *дзс.* (*зак.* трапіцца) — 1) нечаянно встретаться. Едамы — аж на дарозы трапляцца нам нейкі нязнакомы чалавек. — 2) попадаться. Трапляецца табе, чалавеча, чуць ня дарэмны конь! Каб дзе трапілася купіць дзяшавейшага бяревенья. — 3) в безличном знач. случаться. З ім трапілася бяда. *В. Старына.*

Трапляць, *дзс.* (*зак.* трапіць) — попадать. Трапляцца вы ка мне кажды раз, ік мне ўсё некалі. Трапіў грудкаю ў самую вока. *В. Старына.*

Трасца, *ы, ж.* — 1) лихорадка. Трасца яго схваціла ўжо. — 2) ничего, — как обозначение отсутствия. Трасца ў яго якая ё, а ня грошы. Трасцу табе дам! — 3) неведомая сила. А трасца яго ведаю, дзе ён дзеўся, еты тапор! *В. Старына.*

Трасянка, *і, ж.* — *гл.* Трушанка. Укінаў каровам трасянки. *В. Старына.*

Траха, *прс.* — чуть Траха ня ўся мука ў нас вышла. *В. Старына.*

- Траціна**, *ы, ж.* — треть надела земли. Яны сваю траціну ўжо падзялілі папалам. *В. Старына.*
- Траціны**, *ян. мн.* — поминовение и обед по покойнике через три дня со дня смерти. Ашчэ траціны ня тышлі па дзіцяці, а яна пяе! *В. Старына.*
- Траціньнік**, *а, м.* — владелец третьей части надела земли. Сабраліся адны траціньнікі. *В. Старына.*
- Траціць**, *дзс.* — потерять. Ён ня зарабіў на егум, а траціў. *В. Старына.*
- Трацяк**, *а, м.* — 1) бык трехлетнего возраста. Прадоў быка трацяка. — 2) третья часть. Сена парабіў на трацяк. *В. Старына.*
- Трацячка**, *і, ж.* — телка трёхлетнего возраста. У пасагу даччэ доў цялушачку трацячку. *В. Старына.*
- Трацячок**, *чкя, м.* — *пам. ад Трацяк* (1). Маю дзьве каровя і бычка трацячка. *В. Старына.*
- Трашчаць**, *дзс.* — 1) трещать. Мароз аж трашчыць! — 2) громко и быстро говорить. Трашчыць на усю хату! *В. Старына.*
- Трашчотка**, *і, аг.* — трещотка, болтун, говорун. Сьціхіні ты, трашчотка праціўная! *В. Старына.*
- Траюрадны**, *прм.* — троюродный. Пагарэў у Турцы мой траюрадны брат. *В. Старына.*
- Траяк**, *а, м.* — давнишняя монета на Белоруссии = 1½ коп. (3 гроша). Даўней, мой бсцька казоў, дык былі траяке. *В. Старына.*
- Тронкі**, *нак. мн.* — оправа у ножа. У нажы касьцяныя тронкі. *В. Старына.*
- Троха**, *трохі, троху, прс.* — немного. Троха намалаціў хлеба, а троха куплю, дык і будзя. Каб хаця трохі падрасылі дзеці, дык лягчэй было-б. Троху грошай ё, а троху пазычу. *В. Старына.*
- Трошка**, *трошачка, прс.* — немножко, немножечко. Шмат ня сyp солі — трошка. Трошачка боляй падсаладзі ваду. *В. Старына.*
- Труданюшка**, *і, ж.* — кожаная сумка для денег. Згубіў сваю труда-

ношку й рубля грошай. *В. Каробавічы, Сьміл. р.*

Трумкаць, *дзс.* — брэнчать струнами. Ня трумкай па струнах: ашчэ парвеш. *В. Матарова, Сьміл. р.*

Трумцець, **Трупцець**, *дзс.* — дребезжать. Гаршчок трумціць, мусіць нейдзя пабіты. *В. Матарова, Сьміл. р.* Жбанок трюшачка колаты, дык і трупціць. Гаршчок, мусіць, расколаты, абы трупціць. *В. Старына.*

Труна, *ы, ж.* — гроб. Калі памылі нябошчыка, дык надзявайця ды кладзіця ў труну. *В. Старына. (Пр. Дамавіна).*

Трупець, *дзс.* — издавать глухой звук (о гнилом дереве). Шула ў сярэдзіня трупіць. *В. Старына.*

Трухам, *прс.* — трусцой. Паганяй каня трухам. *В. Старына.*

Трухаць, *дзс.* — бежать трусцой. Хай конь трухая памаленьку. *В. Старына.*

Трухлы, *прм.* — гнилой и рассыпчатый. Трухлая гэта палена. *В. Слонішча, Шацк. р.*

Трухлявы, *прм.* — гниловатый. Рэцька нейкая трухлявая, дык ня мая смаку! *В. Старына.*

Трушанка, *і, ж.* — корм коровам, состоящий из перекрошенных соломы и сена. Карова ня хоча есьці трушанкі, толька пад ногі раскідая. *В. Старына.*

Трушком, *прс.* — мелкой рысцой. Дзе троха й трушком пад'едзя. *В. Старына.*

Тривалы, *прм. (пам. трываленькі)* — выносливый. Яго конь добры, трывалы. Быў у міне трываленькі конік. *В. Старына.*

Тривога, *і, ж.* — тревога. Паднялі на сяле тривогу. *В. Старына.*

Трыгубіца, *ы, ж.* — сетка, для ловли рыбы Мацьвей налавіў у трыгубіцу рыбы. *В. Турэц, Сьміл. р.*

Трымаць-цца, *дзс.* — держать-тсья. На, трымай мех. Трымайся, каб ня паваліцца. *Трымайць руку*, — держать чью-либо сторону, Усе сьведкі трымалі яго руку, дык і высудзіў. *В. Старына.*

- Трымкаць, дзс.** — брэнчать струнамі. Годзя табе трымкаць, іграй ужо! *В. Старына.*
- Трымцець, дзс.** — дрожаць. Аж у сярэдзіня ўсё трымціць, — так іспужоўся! *В. Старына.*
- Трыннанцаць, цёх., ліч. (збор. трыннанцацера)** — трынаццаць. Трыннанцаць дзеён хадзіў на работу к чужым. Вывялася трыннанцацера пылянят. Хлопцы сабраліся ў трыннанцацёх ды пашлі ў зароботкі. *В. Старына.*
- Трынога, і, ж., трыножкі, жак, мн.** — треножник. На трынозя сыякла сала. *В. Вострава, Сьміл. р.* На трыножках сагрэла вады. *В. Старына.*
- Трыножыць, дзс.** — треножить. Конь ня даецца трыножыць. *В. Старына.*
- Трэпнуць, дзс.** — неадзіжданно лягнуць. Пашла карову даіць, а яна ік трэпня нагою ў даёнку!.. Глядзі, каб жарабок ня трэпнаў табе капытом... *В. Старына.*
- Трыпутнік, а, м.** — подорожник (*Plantago L.*). На дарожцы расьце трыпутнік. *В. Вострава, Сьміл. р.*
- Трысьцё, я, н. зб.** — пластинки, из которых образуется решетка берда. Пакрывілася ў бёрдзя трысьцё. *В. Старына.*
- Трысьцен, а, м.** — пристройка из трех стен, четвертою стеною служит другое строение. К пуні треба прырубіць трысьцен на салому. *В. Старына.*
- Трысьціна, ы, ж. (пам. трысьцінка)** — пластинка берда. У зрэбнум бёрдзія расслабіліся трысьціны. Вык нулася йз бёрда трысьцінка. *В. Старына.*
- Трысьціць, дзс.** — сма тываць две нитки из двух клубков в один так, чтобы они шли одна около другой. Наста трысьціць ниткі. *В. Старына.*
- Трэба (скар. трэ')** — нужно, надо, требуется. Трэба ета, ік сабаку пятая нага. *Прык.* Трэбала (трэба было) папытацца ў людзей. *В. Старына.* Ня плюй у ваду, бо самому напіцца трэ' будзя. *Прык. Х. Самін, Пух. р.*

- Трэйчы, прс.** — троекратно. Трэйчы пярэхрысьціўся. *В. Старына.*
- Трэска, і, ж.** — шепя. Падлажы трэску на комінак. *В. Старына.*
- Трэскацца, дзс.** — разрывацца от крика. Чаго ты трэскаеся?! Трэскаеца, аж прах яе бярэ! *В. Старына.*
- Трэсьці, дзс.** — 1) трясти. Пайдз трэсьці йгрушы. — 2) производить обыск. Міліца прыехала ў сяло трэсьці, каб знайці самагонку. *В. Старына.*
- Трэсьціць, дзс.** — трястись. Так іспужоўся, аж трасецца! *В. Старына.*
- Туга! выкл.** — окрик на волка. Туга ваўка! туга ваўка! *В. Старына.*
- Туды, прс.** — туда. Куды людзі, туды й я. *Прыг. В. Старына.*
- Тудэю, прс.** — той дорогой, в том направлении. Ня тудэю ты пашоў, чалавеча! *В. Старына.*
- Тужыкі есьці,** — кушать поминальный обед. Выражение употребляется с оттенком насмешки. Ты сягонья тужыкі еў? Быў сягонья на тужыках? *В. Старына.*
- Тужыць, дзс.** — тужить. Тужыць Васіль па сваёй бабя. *В. Старына.*
- Тузаць, цца, дзс. (аднакр. тузюнуць)** — дергать, ться (особенно, в борьбе, во время драки). Піліп упіўся ды давай тузаць сваю жонку за валася. Мужчыны тузаюцца за грудкі. Тузюнуў яго за сьвіту. *В. Старына.*
- Тук, у, м.** — растопленный жир. Дзечи нашы дык вельма-ж любяць мачаць бліне ў тук. На скавардзе мала туку. *В. Старына.*
- Тукаць, дзс. (аднакр. тукнуць)** — кричать на кого, притоптывая ногами. На дзіця нечага дарам тукаць, яно ня вінавата. Тукні на яго, хай ён там вельма ня расходзіцца! *В. Старына.*
- Тулава, а, н.** — туловище. Машына атрэзала Арцёму ногі аж па самая тулава. *В. Старына.*
- Тулап, а, м. (рас. тулуп)** — кожан с ровной спинкой, без забор. Пашыў сабе кажух тулап. *В. Крамяні, Пух. р.*

Туліць, -цца, дзс. — 1) укрываць, -тэся. Дзіця туліцца за матку. — 2) Ён вока ня туліць (в глаза не стыдзясь гаворит правду). *В. Старына.*

Туляцца, дзс. — таскацца без дела. Туляцца гультай еты па сяле, дома нічога рабіць ня хоча. *В. Старына.*

Туляя, і, аг. — бездэльнік. Туляя ета цягаяцы па суседзях, дома цяжка рабіць. Туляі есьці ня трэ' даваць. *В. Крамяні, Пух. р.*

Тумак, а, м. — удар по затылку. Доў яму добрага тумака! *В. Старына.*

Туманець, дзс. безас. — появляцца туману. Як вечар, дык і пачыная туманець. Ужо туманея. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Туманіць, дзс. — одурманіваць. Папэ етыя толька людзей туманяць. Што ты туманіш мне вочы! *В. Старына.*

Тупля, і, ж. (мн. туплі) — туфля. Тацяна справіла сабе туплі. Парвалася адна мая тупля. *В. Старына.*

Тураваньне, я, н. — акомпаніраванне. Якая яго тураванья: ня ўмея ён добра тураваць! *В. Старына.*

Тураваць, дзс. (польск. wtórować) — акомпаніраваць. Адзін музыкі йграя на скрыпку, а другі туруя на басэтку. *В. Старына.*

Турбаваць, -цца, дзс. — беспокоіць, -тэся. Ня хочацца не'к чалавека дарам турбаваць. Ня турбуйся, дзядзька: я й сам зраблю! *В. Старына.*

Турбаца, ы, турбота, ы, ж. — беспокойство. Толька турбацы вам нарабіў. А, ня вялікая там турбота! *В. Старына.*

Турыць, дзс. (аднакр. турнуць) — быстро гнаць. Пастух турыць кароў, аж пыл курыць! Глядзі, ато так турну шібе, што й ног пад сабою ня ўбачыш! *В. Старына.*

Турэччына, ы, ж. — Турцыя. Мой дзядзька Адам Гвардзеяц хадзіў у Турэччыну ваяваць. *В. Старына.*

Тут, тутака, тутачка, прс. — здесь. Тут быў, тут яго німа. (Говорится для выражения быстроты отбытия кого). Тутака табе ня места. Я тутачка! *В. Старына.*

Тухнуць, дзс. — гаснуць. Нешта ўсе тухня ляпна. *В. Старына.*

Тхлявы, прм. — тухлый. Тхлявы твой квас. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Тхнуць, дзс. —дохнуць. За работаю німа калі й тхнуць. Заганёў сваю жонку работаю й тхнуць ёй ня дае. *В. Старына.*

Тыкаўка, і, ж. — гл. Мачаньне. Тыкаўкі наеўся з блінамі. *В. Вострава, Сьміл. р.*

Тылаваць, дзс. — 1) отсажываць лошаць назад. Тылуй каня назад, каб завярнуцца. — 2) отходить за дом. Цімох тылуя назад, убачыўшы ваўка. *В. Старына.*

Тылікаць, дзс. (гукаперайманьне) неумело играть на скрипке. Ат, нешта сам сабе тылікая! *В. Старына.*

Тылі - тылі! *выкл.* — междометие, передающее звук игры на скрипке. „Тылі - тылі, скрыпачка, сядзіць баба на прыпячку!“ *Прыпеўка. В. Старына.*

Тым часам, — тем временем. Ты папасвай троха каня, а я тым часам аддыхну. Тым часам — добра й рыбка с квасам. *В. Старына.*

Тынк, у, м. — штукатурка. Блага тынк палажылі мулярэ: нешта ён атразу атстоў ат сыяны ды й асыпаўся. *В. Старына.*

Тынкаваць, дзс. — штукатурыць. Налета й мы будам тынкаваць сваю хату. *В. Старына.*

Тых! *выкл.* — междометие, передающее звук от биения сердца. Сэрца тыхкая: тых, тых, тых!.. *В. Старына.*

Тыхкаць, дзс. — биться (о сердце). Утаміўся, аж сэрца тыхкая. *В. Старына.*

Тыц! *выкл.* — сунь! Тыц яму кукіш пад нос! *В. Старына.*

Тыцкацца, дзс. — соваться в чужое дело. Хаця ты ня тыцкайся суды с сваім носам! *В. Старына.*

- Тыцкаць, дзс.**—1) совать. Парасюк ня есьць цеста, а толька тыцкая лычам.—2) давать что кому, особ. скоро. А яна яму тоя й ета—ўсё тыцкая ды тыцкая. *В. Старына.*
- Тычка, і, ж.**—длинная палка для подпоры выющихся растений. На пасолу трэба нарабіць тычак. *В. Старына.*
- Тычка, і, ж.**—приспособление из шеста и шнура с крючком для ловли рыбы: шест вбивается в реке в землю. Паставілі ў рацэ тычку на рыбу. *В. Жораўкі, Сьміл. р.*

- Тычына, ы, ж.**—длинная палка. Тычынаю спароў гняздо з дулі. *В. Старына.*
- Тышчыца, дзс.**—проталкиваться, протискиваться среди толпы вперед. Вот дзе хлапчанё: ззаду ня хоча пастаяць, а тышчыца наперад. *В. Старына.*
- Тышчыць, дзс.**—совать. Куды ты тышчыш сваю руку? *В. Старына.*
- Тэпаць, дзс.**—ходить (о детях и слабых взрослых). Наш хлопчык ужо трешка тэпая. Старая сабе тэпая ў валёначках па хаця. *В. Старына.*

У.

- Убаёдаць, дзс.**—убить, ужокошить. Нешта-ж німа с суда нашага бацькі,—ці ня ўбаёдалі яго дзе тыя зладзеі? *В. Старына.*
- Убараніць, -ца, дзс.**—защитить, -ться. Чуць убаранілі каноплі ат вяраб'ёў. Ня ўбараніцца нам ат мышэй. *В. Старына.*
- Убачыць, -ца, дзс.**—увидеть, -ться. Пазіроў ты, да нічога ня ўбачыў. Каб як нам с табою ўбачыцца. *В. Старына.*
- Убіваць, дзс. (зак. убіць)**—наильно давать что, навязывать. Ня хоча браць грошай, дык сілаю нечага ўбіваць. І ня было ў міне ахвоты купляць ета парасё, але проста не'к убілі яго мне. *В. Старына.*
- Убірацца, дзс.**—наряжаться. Толька любіць цёнгля ўбірацца. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Убіраць, дзс. (зак. убраць, прм. убраны)**—1) прибирать. Убірайца ўсё іс стала.—2) наряжать, украшать. І мы к сьвяту сваю хату ўбралі. Сам ходзіць убраны, і жонка ўбраная. *В. Старына.*
- Убіцца, дзс.**—влезть, насильно войти куда. Чаго ты ўбіўся сюды, каб замінаць тут? Блыха ўбілася ў сарочку ды кусая. *В. Старына.*
- Ублутацца, дзс.**—запутаться. Курьца ублуталася ў кудзелю. *В. Старына.*
- Убогі, -гая, прм. у сэнсе ім.**—нищий, нищая. У хату зайшоў

- убогі. Адзін піражок маці дала на ўбогіх. Па сяле ходзіць убогая. *В. Старына.*
- Убоіна, ы, аг.**—бранное, —ленивый и не боящийся побоев. Вот убоіна еты конь: пугі ані ня слухая! Убоіна ета дзеўка: ці ты ёй кажы ці не, дык рабіць ані ня хоча, *В. Старына.*
- Убок, прс.**—в сторону. Атышоў далёка ўбок. *В. Старына.*
- Убраньне, я. н.**—наряды. Што таго ўбрання робіцца ў яе!.. *В. Старына.*
- Уброд, прс.**—вброд. Раку пярэйшлі ўброд. *В. Старына.*
- Убрыкнуць, дзс.**—улягнуть. Жарабок чуць ня ўбрыкнуў міне. *В. Старына.*
- Убырскаць, -ца, дзс.**—обрызгать, -ться. Спадніцу ўбырскала ў гразь. Ішоў па вадзе, дык увесь убырскаўся. *В. Старына.*
- Увагнаць, дзс.**—нагнать, догнать. Прэ й ня увагнаць яго! *В. Старына.*
- Увадраць штуку**—выкинуть коленце. Ну й увадроў-жа ён штуку, пряхвосьціна! *В. Старына.*
- Уважаць, дзс.**—обращать внимание. Ня ўважай ты на міне, што я раблю. *В. Старына.*
- Уважыць, дзс.**—уступить, оказать снисхождение. Трэба чалавеку ўважыць: ён ня вінават. *В. Старына.*

- Увазярэдзіць, дзс.** (прм. увазярэджаны) — навешаць снопы в „азярод“ Увазярэдзілі вазок ячменю. Наш авёс увазярэджаны. *В. Старына.*
- Уваліцца, дзс.** —1) вваліцца. Асьцярожна ідзі, ато ў яму ўваліцца. —2) напацьць болезні, несчасця Уваліцца ў сяло нейкая пошасць. *В. Старына.*
- Увамнуць, дзс.** — сожраць што-лібо в роде блина, пирога. От дзе жлукта: аж тры скараводнікі ўвамнуў. Адзін усю сітніцу увамнуў. *В. Старына.*
- Уварвацца, дзс.** — ворвацца. П'яныя іх уварваліся ў хату, дык усё паламалі й пакрышылі. *В. Старына.*
- Увартаваць, дзс.** — устерець. Ня ўвартавоў ён коняй на начлезя: усе пашлі былі ў школу. *В. Старына.*
- Уварыцца, дзс.** — сварыцца. Мясца добра ўварылася. *В. Старына.*
- Уваччу, прс.** — в глазах, перед глазами. Вот так уваччу ён і стаіць. *В. Старына.*
- Уведзяньне, я, н.** — прадзнік 21 ноября. На ўведзяньне памерла наша маці. *В. Старына.*
- Уверадзіць, дзс.** (прм. увярэджаны) — переутомить работою суставы в костях рук или позвоночника. Уверадзіла сярэдзіну жнуцы. Уверэджаная рука, дык нельга нічога рабіць. *В. Старына.*
- Увечара, прс.** — вечером. Увечара прышоў дамоў. *В. Старына.*
- Увільнуць, дзс.** — уклониться, избечь. Юрка хітры: не'жа ўвільнуў ат хурманкі, каб ня везьці салдатаў у Рудзёнск. *В. Старына.*
- Увіхацца, дзс.** — старательно что делать. Гаспадыня ўвіхаецца каля печы. А ён увіхаецца каля скварака. *В. Старына.*
- Уводзіны, ін, мн.** — введение родильницы с ребенком в церковь и угощение по этому случаю. Майсеіха ў ету нядзельку будзя спраўляць уводзіны — пазвала ўсіх сваіх кумоў. *В. Старына.*
- Уводзіць у вушы,** — часто говорит, напоминать о чем кому. Нечага яму ўводзіць у вушы, што ён тут удзельнік. *В. Старына.*
- Увоінка, і, жс.** — продольный край берда, в который увивается, всаживается „трысьце“. Пяраламаласі ў бёрдзі ўвоінка. *В. Крамяні, Пух, р.*
- Уволю, прс.** — вволю, досыта. Уволю наеўся. Уволю пагулёў. *В. Старына.*
- Увосень, прс.** — осенью. Увосень той плача, хто вясною скача. *Прык. С. Дукора, Сьміл. р.*
- Увярнуцца, дзс.** — обойтись без чьей-либо помощи. Увернамся й бяз цібе тут. *В. Старына.*
- Увяро(э)д, у, м.** — переутомление суставов в кистях рук или позвоночника от работы. Лечат заговорами. „Лячу Тяцяня увярод, пабег ён у гарод, па роўнінцкум полячку. на чырвоным конічку“. *З заговору. С. Навасёлкі, Пух, р.*
- Нарвала травы ат увярэду. *В. Старына.*
- Угаворы, аў, мн.** — убеждение, уговаривание. І ўгаворы яму ня памаглі — па-сваёму зрабіў. *В. Старына.*
- Угадзька, і, аг.** — угадчик. Ну, угадзька, адгадай, што ў міне ў руцэ? *В. Старына.*
- Угадніца, ы, жс.** — гадалка, всегда верно угадывающая. Пайду да ўгадніцы, каб яна адгадала, хто ўкроў нашу карову. *В. Старына.*
- Угаіць, дзс.** — излечить. Бяда: ніяк ня ўгаіць мае болькі. *В. Старына.*
- Угаманіцца, дзс.** — успокоиться. Малы ужо ўгаманіўся — сьпіць. *В. Старына.*
- Угаманіць, дзс.** — уговорить. Чуць угаманілі яго, ато хацеў ужо біцца. *В. Старына.*
- Угарадзіць-цца, дзс.** — обнести оградой, огородиться. Ціхон аполкамі ўгарадзіў гумно сваё. Нашы суседзі кругом угарадзіліся. *В. Старына.*
- Угару, угору, прс.** — вверх. Шпурнуў камянь угару. Угору падымі галаву, дык убачыш. *В. Старына.*

Угары, прс. — вверху. На яблынца толька ўгары штук пяць яблыкаў вісіць. *В. Старына.*

Угатавацца, дзс. — хорошо сварится. Крупнік добра ўгатавоўся. *В. Старына.*

Угіраваць, дзс. — суметь управить лошадыю. Ён ашчэ ня ўгіруа каня. *В. Старына.*

Угледзецц, дзс. — увидеть, заметить. І ня ўгледзяў, калі ён вышаў с хаты. *В. Старына.*

Угнойваць, дзс. (зак. угнаіць, прм. угноены) — удобрять. Мала ў іх гною, німа чым угнойваць поля. Добра ўгналі адну палоску. Угно-яная поля дык і родзіць. *В. Старына.*

Угнявіць, дзс. — разгневить. Ціпер, ік угнявілі яго, дык лепай ня пад-хадзі к яму. *В. Старына.*

Угодкі, аў, мн. — годовина. Спра-вілі па бацьку ўгодкі. *В. Старына.*

Угрэцца, дзс. — сильно согреться, разогреться. За работаю так угрэў-ся, аж пот пашоў. *В. Старына.*

Удалы, прс. (прм. удала) — ловкий, красивый, удачный. Удалая яна дзяўчынка: і работніца, і строй-ная... Удалы яго плужок: роўна йдзе й добра сьцея. Так удала пяе, аж любя слухаць! *В. Старына.*

Удар, у, м. — недомогание от уши-ба. Лечат заговорами.
„Сіні - камянь разьбівайся,
і удар мінайся!“
З загавору С. Навасёлкі, Пух. раён.

Ударнік, а, м. — колючник обыкнов. (*Carlina vulgaris L.*); парят в нем побитые места на теле. Трэ-ба ўдарніку назьбіраць ды выпарыць ў ём руку, што пабіў, ато баліць. *В. Старына.*

Удача, ы, жс. — 1) удача. Ні ў чом німа ўдачы. — 2) неудачник. От дзе удача сынок: ні ён табе араць, ні ён табе касіць — нічога ня ўмея і ня здаля! *В. Старына.*

Удвая, прс. — вдвойне. Удвая злупілі з міне за работу. *В. Старына.*

Удвух, прс. — вдвоем. Пойдам мы ўдвух. *В. Старына.*

Удзельнік, а, м. — соучастник. Які ты тут удзельнік — тут нічога твайго німа. *В. Старына.*

Удзень, прс. — днём. Удзень пры-ходзь ка мне, абы ўвечара я ня буду дома. *В. Старына.*

Удоўж, прс. — вдлину. Удоўж паба-ранавоў па два разы, а ўпапярок па разу. *В. Старына.*

Удражніць, дзс. — раздражить бо-лячку, нарыв. Удражніў скулу, дык яна аж есца! *В. Старына.*

Удрызіну, прс. — вдребезги. Патап-таліся мае лапці ўдрызіну. *В. Крамяні, Пух. р.*

Удубальт, прс. — вдвойне. Удубальт заплаціў кавалю, што плуг на-строіў. *В. Старына.*

Удушша, а, м. — удушье, астма. Вот удушша — ніяк ня дасьць здыха-ца! *В. Старына.*

Удырыць, дзс. — ударить; употре-бляецца редко, преимущественно, когда говорится о холоде, мо-розе. Удырыў холад, аж ня вы-трымаць! *В. Старына.*

Уесьціся, дзс. — 1) врезаться. Вяроў-ка ўелася ў цела. — 2) сильно на-доест. Уеўся ён мне ў косьці!.. — 3) с аппетитом есть что; в дан-ном скучае слово употребляется с отрицанием не. Капустасмаш-ная, аж ня ўесьціся! *В. Старына.*

Уехаць, дзс. — проехать. Сягонья я здорава ўехаў на кані — вёрст со-рак. *В. Старына.*

Ужо, прс. — уже. Ужо й ты тут! Ужо ўсё кончана. *В. Старына.*

Ужываць, дзс. — употреблять. Ік па-старэў Язэп, дык мяняй стоў ўжы-ваць гарэлкі. Яны ўжываюць яду! (Знач., хорошо едят). *В. Старына.*

Уз, прыйм. з він. скл. — возле. Ідзі так уз дарогу. Пілуй уз рысу. *В. Старына.*

Узапасіць, дзс. — призапасить. Уза-пасілі дроў на зіму. *В. Старына.*

Узараць, дзс. (прм. узораны) — вспахать. Да полудню ўзароў усю палоску. За гумном аж да гары ўзорана. *В. Старына.*

Узахвоціцца, дзс. — изъвить жела-ние. Сам узахвоціўся паехаць, я яго ня гноў. *В. Старына.*

Узбок, прс. — стороною. Вядзі каня ўзбок, а ня мяжою. *В. Старына.*

Узгадавацца, дзс. — возрасти, воспитаться. Каб ты ня ўзгадавалася еткая дзіятка! (*Кляцьба*). *В. Старына.*

Узгадаць, дзс. — вздумать что капризничая. Чаго толька ня ўгадай — дай ёй. *В. Старына.*

Узглед, у, м. (польск. wzgląd) — взгляд. Яго ўзглед нейкі сярдзіты. *В. Старына.*

Узгорак, рка, м. (нам. узгорачак) — холм. Вятрак стаіць на ўзгорку. Дажаліся аж да ўзгорачка. *В. Старына.*

Уздаражэць, дзс. — вздорожать, Хлеб ізноў ударажоў. *В. Старына.*

Уздужаць, дзс. — осилить что. Ужо ня ўздужаю адзін мяшка падняць. *В. Старына.*

Уздумаць, дзс. — вспомнить. Ніяк ня ўздумаць, дзе ета было. *В. Старына.*

Уздыхаць, дзс. (зак. уздыхнуць) — вздыхать. Нічога ня кажа ён, толька цяжка ўздыхае. За работаю німа калі лягчэй і ўздыхнуць. *В. Старына.*

Узірацца, дзс. — пристально всматриваться. Нечага ўзірацца на міне! Чаго ты ўзіраеся — ня бачу міне ці што? *В. Старына.*

Узлаваць, -цца, дзс. — рассердить, ться. Узлавоў ты бацьку — чыстая бяда з ім! Узлавоўся ён, аж кіпіць! *В. Старына.*

Узнасіцца, дзс. — прийти в сильную радость. Чаго ты ўзнасіўся, зараз будзья плакаць! *В. Старына.*

Узор, а, м. — образец для вышивок. Мархва вышыла рушнік с узораў. Во пазірай на ўзор ды вышывай. *В. Старына.*

Узрасці, дзс. — возрасти. Каб ты ня ўзрасло, ашчэ маладзенькая! (*Кляцьба*). *В. Старына.*

Узьбіцца, дзс. — 1) взобраться на верх чего. Узьбіўся на печ ды сядзіць. — 2) зажитись чем. Каб як узьбіцца на другую кароўку. Каб узьбіцца на сваю гаспадарку. *В. Старына.*

Узьвіжаньне, я, узьдзьвіжаньне, я, н. — Воздвижение (14 сентября). На ўзьвіжаньня зьезджу к цешчы ў госьці. *С. Амельна, Пух. р.* На ўзьдзьвіжаньня павяду карову продаць у Сьмілавічы. *В. Старына.*

Узьдзябурыцца, дзс. — вскарабкаться, с трудом взобраться, взлезть. Чуць узьдзябурыўсі на каня. Ня можа ён сам узьдзябурыцца на воз. *В. Крамяні, Пух. р.*

Узьдзябурыць, дзс. — одеть, напялить на себя что. Узьдзябурыў мой кажух ды пашоў. *В. Старына.*

Узьехацца, дзс. — рассердиться и кричать. Чаго ты етак узьехаўся, што аж людзі папужаліся?! *В. Старына.*

Узьяджаць, дзс. (зак. узьехаць) — взезжать. Хурманкі ўзьяджаюць на мост. Узьехаў з возам на дзіця. *В. Старына.*

Узьмежак, жка, м. — полоса вдоль межи. Ня йдзі самаю мяжою, а ўзьмежкам. *В. Старына.*

Узьмяшаць, дзс. (прм. узьмешаны) — вспахать поле под посев. Узьмяшоў пад ячмень. На грэчку ўжо ўзьмешана. *В. Старына.*

Узяць, дзс. — взять. Голымі рукамі ты яго ня возьмаш. Нехта ўзеў мой тапор. *В. Старына.*

Узяць на цыгуньдзер — сделать кому нагоняй. Я-ж яго вазьму на цыгуньдзар! *В. Старына.*

Указік, а, м. — маленькая указка для букваря. Хведар указікам папапроў усе буквы. *В. Старына.*

Укакацца, дзс. (дзіцяч.) — о ребенке, — испражниться, опачкаться. Дзіця ўкакалася ў пялёнкі. *В. Старына.*

Укапнуць, дзс. — 1) пролиться большому дождю. Сягонья ўночы здаровы дождж укапнаў! — 2) сильно похлестать кого. Ён укапнаў каню пугі, дык панёсься, аж ня стрымаць! *В. Старына.*

Укараніцца, дзс. — укорениться. Укараніліся ў гумне вішні й ніяк іх ня вывясці. *В. Старына.*

Укараціць, дзс. — обкоротить. Трэба ўкараціць канец, ато доўгі. *В. Старына.*

- Укарміць, дзс.** — накормить. Вот есьць кабыла—ета-ж яе й ня ўкарміць нам! *В. Старына.*
- Уквэцаць,-ца, дзс.** (*прм.* уквэцаны) — умарать,-тсья. Рукі ўквэцаў і ўвесь уквэцаўся нейдзя ў дзэгаць. Так і ходзіць уквэцаны. *В. Старына.*
- Укеміць, дзс.** — запомнить, заметить. Ня ўкеміў я, каторы з іх там быў. *В. Старына.*
- Укінуцца, дзс.** — 1) впасть. Укінула-ся дзіця ў калодзіж. — 2) появиться болезни, несчасцю. Укінулася ў статак нейкая хвароба. *В. Старына.*
- Укленчыць, дзс.** (*польск.* ukleńczyć) — стать на коленях. Укленчыў пярэд ім ды давай прасіцца! *В. Старына.*
- Уклюнуцца, дзс.** — нападць болезни. Уклюнулася нейкая хвароба ў нашы куры. *В. Старына.*
- Укляпацца, дзс.** — 1) сделать промах, не разобравшись в чем. Добра трэба разглядзець, каб ня ўкляпацца. — 2) неудачливо влюбиться. Укляпаўся ў старую дзеўку. *В. Старына.*
- Украдке, прс.** — украдкою. Усё робіць украдке ад бацькоў. Украдке купіў сабе стрэльбу. *В. Старына.*
- Украсьці, дзс.** (*прм.* украдзены) — уворовать. Уночы ў нас з двара нехта хацеў калёса ўкрасьці. Ты ўкроў мае грошы! Нож быў востры, ік брытва, але ўкрадзяны. *В. Старына.*
- Укроп, у м.** — укроп огородный (*Aepthum graveolens L.*). У вагурке трэба ўкропу палажыць, дык будзя расол смашнейшы. *В. Старына.*
- Укрывулю, прс.** — зигзагом. Ходзіць укрывулю, усяроўна ік п'яны. *В. Раўнаполье, Сьміль. р.*
- Укрыўдзіць, дзс.** — сильно обидеть. Малога ўкрыўдзілі, дык горкамі сьлязьмі пляча. *В. Старына.*
- Уладзіць, дзс.** — угодить кому. Хіба ты етуй скуле ўладзіш? *В. Старына.*
- Улазіны, ін, мн.** — новоселье. Кончым хату ды справім улазіны. *В. Старына.*

- Улегца, прс.** — належке, порожняком. Улегца й паехалі дамоў, нічога ня набрали. *В. Старына.*
- Улетку, прс.** — летом. Улетку можна й босаму бегаць. *В. Старына.*
- Улоньне, я, н.** — 1) лоно. Узьяла дзіця на ўлоньня. — 2) охапка. Прынёс у хату ўлоньня дроў. *В. Старына.*
- Улукаткі, прс.** — *гл.* Укрывулю. Бегая ўлукаткі, і ніяк яго ня злавіць. *В. Старына.* (*Пр.* Лукатка).
- Улучыць часіну, —** улучшить время. Улучы часіну ды прыходзь ік нам. Во аж калі ўлучыў мінутку, каб праведаць бацькоў. *В. Старына.*
- Улягаць, дзс.** (*зак.* улегчы) — 1) упорно гнацься за кем, преследовать. Сабакі ўляглі за зайцам. Ік улёг да ўлёг за ім, дык і дагноў. — 2) усердно браться за работу. Ік улягу вот етак, дык, ік пабачыш кончу работу. — 3) настойчиво ухаживать. Вельма-ж ён улягая за Тэжляю! *В. Старына.*
- Улякнуць,-ца, дзс.** — сильно испугать,-тсья. Улякнуў дзіця. Улякнулася дзеўка ды захварэла. *В. Старына.*
- Уляцець, дзс.** — 1) влететь. У сенцы вярабейчык уляцеў. — 2) быстро вбежать. Уляцеў у хату ён, ік шалёны. — 3) в перен. см. Уляціць табе за ета—вот пабачыш! *В. Старына.*
- Умалёгаць, дзс.** — с трудом упрости. Чуць умалёгалі музыку, каб пайгроў на вячарынца. *В. Старына.*
- Умалот, у, м.** — умолот. Жыта сяголята мая слабы умалот. *В. Старына.*
- Умалотны, прм.** — умолотный. Умалотны наш авёс. Умалотная пшаніца. *В. Старына.*
- Умарацца, дзс.** — обмараться. Умароўся ў гразь. Дзіця ўмаралася ў люльца. *В. Старына.*
- Умараць, дзс.** — обмарать. Рукі ўмароў у сажу. *В. Старына.*
- Умасьціцца, дзс.** — усестыся в тесноте. Тут і так цесна, — ашчэ ён умасьціўся... *В. Старына.*
- Умасьціць, дзс.** — 1) вставить какой-либо предмет в тесноте. Куды ты ўмасьціў свой мех: тут і так

- нельга...—2) устроить кого в должности, в учебн. заведение. Такі ўмасціў ён свайго дурня нейдзя ў Мінску на служба. *В. Старына.*
- Умацаваць, -ца, дзс.** — укрэпiць, укрэпiцца чэму, вoйтi в сiлу. Умацаваў шула на сто гадоў. Умацаваўся тут ды сядзiць ужо гадоў а пяць. Квас добра ўмацаваўся. *В. Старына.*
- Умежак, жка, м.** — межа. Конь грызе умежак. Схаваўся пад умежак. *В. Старына.*
- Умеру, прс.** — вмеру. Усё трэба ўмеру рабiць: i есьцi, i рабiць, i гуляць. *В. Старына.*
- Умесны, прм.** — совместный, общий. У iх малатарня умесная. *В. Старына.*
- Умесьнік, а, м.** — участник в чем. Хiба-ж ён ня ўмесьнік у сваёй бацькаўшчыня? *В. Старына.*
- Уметнік, а, м.** — закром в гумне для крупной мякiны из колосьев. З уметніка ўжо ўсё выбралі. *В. Старына.*
- Умецi, яi, мн.** — крупная мякiна из колосьев. Гнiлыя ўмецi: карова ня хоча есьцi. *В. Старына.*
- Умецьце, я, н. зб.** — мякiна. Дробная, харошая наша ўмецьця. *В. Старына.*
- Умітуські, прс.** — поворачиваясь в различные стороны. Умітуські бегаюць дзецi, i ня разабраць iх. *В. Старына.*
- Умлець, дзс.** — сильно обомлеть. Ат страху так умлеў, аж валасэ дыбам пасталі. *В. Старына.*
- Умомант, прс.** — моментально, в один момент. Умомант прыскочыў сюды. *В. Старына.*
- Умураваць, дзс. (прм. умураваны)** — замуровать в кирпичную стену. У ету сьцяну, кажуць, пан быў дзеўку ўмураваў. Знашлі грошы, умураваныя ў сьцяне. *В. Старына.*
- Умурзаца, дзс. (прм. умурзаны)** — обпачкацца (собственно лицом около рта). Дзiцянё ўмурзалася ў кашу. Малога трэба абмыць, ато ўвесь умурзаны. *В. Старына.*
- Унадзiцца, дзс.** — повадiцца. Унадзiліся чужыя парасята ў вагарод лазiць. *В. Старына.*
- Унаравiць, дзс.** — угодiць. Ёк лiхой скуле той, ня ўнаравiць яму. *В. Старына.*
- Унiз, прс.** — вниз. Злазь з вiшнi ўнiз. *В. Старына.*
- Унiзу, прс.** — внизу. Картопля, што ляжала ўнiзу ў пограбя, дык уся пагнiла. *В. Старына.*
- Уночы, прс.** — ночью. Уночы прыехалі с поля. *В. Старына.*
- Унук, а, м. (пам. унучак)** — внук. Даждалася ўжо Паладзьдзя i ўнучаў. Унучак мой, падай мне пiць! *В. Старына.*
- Унука, i, ж. (пам. унучка)** — внучка. Да бабы прыехала ўгосьцi ўнука. Унучца баба дала гасьцiнца. *В. Старына.*
- Уныць, дзс.** — замереть от страха. Ёк крыкнаў, аж усе ўнылі! *В. Старына.*
- Упадак, дку, м.** — упадок, понижение; употребл. при клятве. Каб на цiбе ўпадак найшоў! *В. Старына.*
- Упадобаць, дзс.** — полюбить. I стройнаю-ж дзяўчыну ўпадобаў ён! *В. Старына.*
- Упазьнiць, дзс.** — с опозданием произвесть посев. Упазьнiў авёс, дык i прапоў. *В. Старына.*
- Упалiць, -ца, дзс.** — разжечь, -чься. Трэба, каб ужо сьнеданьня было гатова, а тут ня ўпалiць дроў у печы. Чуць упалiліся дрова ў печы. *В. Старына.*
- Упамкi, прс.** — в память. Мне ета й ня ўпамкi. *В. Старына.*
- Упапялець, дзс.** — обратиться в пепел, прах (клятва). Каб ты ўпапялела етакая дзiцятка! *В. Старына.*
- Упапярок, прс.** — воперек. Палажы дошку ўпапярок. *В. Старына.*
- Упарты, прм.** — упрямый. Упарты, ёк казёл. *В. Старына.*
- Упарцiна, ы, аз.** — упрямец, -мица. Упарцiна ета ня вельма што паслухая цiбе. *В. Старына.*
- Упатрэбiцца, дзс.** — пригодиться. Уськiнь на воз ету вярхавiцу: дома на што ўпатрэбiцца. *В. Старына.*

- Упатрэбіць**, *дзс.* (*прм.* упатрэблены) — употребить. Усяе мукі на пірагè ня ўпатрэбіла, ашчэ троха высталася. Усе цьвіхе ўпатрэбляны й ашчэ мала *В. Старына.*
- Упаўголаса**, *прс.* — вполголоса. Уपाўголаса прагаварыў, і ніхто ня чуў. *В. Старына.*
- Упачатку**, *прс.* — вначале. Упачатку й нам трудна было, ік абзаводзіліся сваею гаспадаркаю. *В. Старына.*
- Уперад**, *прс.* — прежде, раньше. Мы ўперад прышлі, а вы посьля. *В. Старына.*
- Упікаць**, *дзс.* (*зак.* упікнуць) — прекратить. Нашто усякі раз упікаць тым самым? Во чым ён упікнуў — прыпомніў тоя, што нет ведама калі было. *В. Старына.*
- Уплнаваць**, *-цца, дзс.* — устеречь, -чься. Хіба ня ўпільнуе злодзяя, ік злаўлю, дык будзя помніць! Ня ўпільнавацца ат курэй: усе грады пагрэблі. *В. Старына.*
- Упіраць** (*з чым*), — испытывать в чем-либо крайнюю нужду. Ашчэ аддам табе грошы, ня вельма-ж табе ўпірая. Яму ўпірая с хлебам. *В. Старына.*
- Упіхаць**, *дзс.* (*зак.* у(ва)пхнуць) — впихивать. Сілаю нечага ўпіхаць, калі ніхто ня хоча браць. Увапхнуў сена ў мех. Зараз я табе ложку ўпхну ў горла! Маўчы лепяй! *В. Старына.*
- Уплесьці**, *дзс.* — 1) вплесть. Упляла ў касу істужку. — 2) обхватить руками. Уплёў яго аберуч ды трымая. *В. Старына.*
- Управа**, *ы, ж.* — управа. Думаеш, я на цібе ўправы ня найду, ці што? *В. Старына.*
- Упраўка** *і, ж.* — успех в работе. Аднаму ня ўпраўка ў рабоця. Ашчэ ў нас ня ўпраўка с сенам. *В. Старына.*
- Упраўны**, *прм.* — скоро, с успехом справляющийся с делом. Які ты ўпраўны ў міне! *В. Старына.*
- Упроч**, *упрочкі, прс.* — прочь, куда глаза глядят. Упроч зьбірайся, а жыта сей. *Прык. В. Загай, Пух. р.* Ці ня хочаш ты міне

выправіць упрочкі, што ясія кажды дзень? *В. Старына.*

Упыліцца, *дзс.* (*прм.* упылены) — запылиться. Увесь упыліўся ў муку. Ня бяры дзіцяці: ты ўвесь упыляны. *В. Старына.*

Упэўніць, *-цца, дзс.* — уверить, -ться. Ён уперад быў упэўніў міне, што пазычыць грошай, а ціпер ня хоча. Трэба самому ўпэўніцца, ці так яно, як кажуць. *В. Старына.*

Упэцкаць, *-цца, дзс.* (*прм.* упэцканы) — обпачкать, -ться. Сабака ўпэцкаў морду ў цеста. Упэцкаўся, ік той чорт. Рукі ўпэцканыя ў гной, а ён хлеб бярэ. *В. Старына.*

Урабляць, *дзс.* (*зак.* урабіць, *прм.* уроблены) — обрабатывать землю, тщательно ее разрыхляя и достаточно удобряя. Адным канём урабляю сваю палавінку, няўзаметку. Во, калі добра ўрабіў зямлю, дык і радзіць стала. *В. Старына.*

Ураджэнец, *нца, м.* — уроженец. Ён з другоі губерні ўраджэняц. *В. Старына.*

Урадлівы, *прм.* — урожайный. Урадлівы сяголята год. Наша картопля ўрадлівая. *В. Старына.*

Ураз, *прс.* — сразу, моментально. Ураз ізьдзелаў і гатова. *В. Старына.*

Уракаць, *дзс.* (*зак.* уракнуць) — изурочивать. Вы-ж глядзіца на маю карову, ды хаця ня ўракайця. Парасючка нехта ўрок, дык і прапоў. Каб хаця-ж ня ўракнуць яго! *В. Старына.*

Уранку, *прс.* — рано утром. Уранку малацілі. Уранку паказвала на дождж, а посьля распагодзілася. *В. Старына.*

Урасіцца, *дзс.* — обмочиться росой. Аж па калені ўрасіўся. *В. Старына.*

Уратаваць, *-цца, дзс.* — защититъ, -ться. Людзі найшлі ды ўратавалі ат ваўкоў карову с целям. Чуць уратаваліся ат пажару. *В. Старына.*

Уробіць, *-цца дзс.* (*прм.* уроблены) — обпачкать, -ться. Урабіў рукі ў дзгаць. Уробіўся нейдзя ў гразь. Кажух урабляны ў цеста. *В. Старына.*

- Урода**, *ы, ж.* — природа, характер. Яго ўрода такая, каб сцягнуць, калі што ёмка ляжыць. *В. Старына.*
- Урок**, *у, м.* — недомаганне от плохого глаза; лечат заговорами. Баба Марыся лечыць ат усякага ўроку. Дзіця байца ўрокаў. *В. Старына.*
- Урунец**, *дзс.* — зазеленіцца. Жыта добра ўрунела. *В. Старына*
- Уручкі**, *прс.* — вровень с верхними краями телеги. Сена наброў усяго уручкі. Снапоў там было ўручкі. *В. Старына.*
- Урыжавацца**, *дзс.* — об огне: сильно разгореться. Страшэнны пажар быў: агонь ік урыжаваўся, дык чуць рады далі. *В. Старына.*
- Урэзаць**, *дзс.* — 1) обрезать Доўгая дошка, трэба троха яе ўрэзаць. — 2) отрезать. Урэж мне хлеба *В. Старына.*
- Урэпіцца**, *дзс.* — пристать к чему-либо одному. Урэпіўся ў вадно места ды пазірая. Ня знойдзя ён сабе лепшаі дзеўкі — урэпіўся ў нейкаю падлу. *В. Старына.*
- Усердзіць-цца**, *дзс.* — рассердить, -тсья. Усердзілі прадсядацяля — ціпер і ня патыкайся к яму! Ік усердзіўся ён, дык чуць ня йзьеў міне! *В. Старына.*
- Усесьціся**, *дзс.* — усесться. Каб як добра тут усесьціся. Усеўся й ані скранецца з места. *В. Старына.*
- Ускінуць**, *дзс.* — 1) взбросить. Ускінь ета палена на воз. Клёпкі ўскінаў на гару (на чердак). — 2) побить кого. Ускінаў яму чыстаколіны, ня шкадуючы. *В. Старына.*
- Ускладаць**, *дзс. (зак. ускласьці)* — взводить напраслину, клевету. Нечага на міне ўскладаць бяды. Сам шкоду зрабіў, а на другога ўскладая. На міне ўсклоў сваю віну. *В. Старына.*
- Ускорасьці**, *прс.* — вскоре. Ускорасьці й мы вярнуліся. *В. Старына.*
- Ускрасаць**, *дзс. (зак. ускрэснуць)* — 1) воскресать. Ці-ж ета проўда, што мартвья будуць ускрасаць? — 2) перен. подниматься, поправляться в материальном отноше-

- нии. Ты там ня прападзеш, але й ня ўскрэсьняш. *В. Старына.*
- Ускруціцца**, *дзс.* — рано встать. Ускруцілася сягонья мая гаспадыня ашчэ да пеўняў. *В. Старына.*
- Ускруціць**, *дзс. безас.* — рано поднять со сна. Ускруціла яго нячыстая да поўначы. Чаго цібе етак рана ускруціла! *В. Старына.*
- Усмакавацца**, *дзс.* — войти во вкус. Хай усмакуяцца, дык будзя есьці. *В. Старына.*
- Успамінаць**, *дзс. (зак. успомніць)* — вспоминать. Нечага ўспамінаць пра леташні сьнег! *В. Старына.*
- Успаўзыць**, *дзс.* — всползти. Мурашка хоча ўспаўзыць на грудку. Малы ўспоўз на стол. *В. Старына.*
- Усплавіна**, *ы, ж.* — мох и трава, плотно сросшиеся и окаймляющие озеро или берега реки, а также находящиеся среди болота. Ня лезь далей — там усплавіна! Карова ўзбілася на ўсплавіну — ашчэ ўтопіцца. *В. Лядцо, Пух. р.*
- Усплысьці**, *дзс.* — всплыть. І на верх усплысьці ня ўсплыве. *В. Старына.*
- Усрацца**, *дзс.* — 1) внезапно испражниться. Бедны, с таго сполаху аж у штанэ ўсроўся! — 2) осрамиться. Узёўся за работу — ды ўсроўся. *В. Старына.*
- Устадоліцца**, *дзс.* — успокоиться. Прадсядацяля нічога ня гаварыў, пакуль народ ня ўстадоліўся. *В. Клятное, Пух. р.*
- Установа**, *ы, ж.* — установленный, введенный порядок, обычай. Дурная ўстанова етыя хрэзьбіны: толька патрата адна. *В. Старына.*
- Устаўляць**, *дзс. (зак. уставіць)* — вставлять. Шкляр устаўляя нам новыя вокна. Уставілі падвойныя рамы. *В. Старына.*
- Устрымацца**, *дзс.* — удержаться. Ня мог ты ўстрымацца, узёў ды ляпнаў. *В. Старына.*
- Устрэньчыць**, *дзс.* — угодить капризам. Ліха яму ўстрэньчыць, — такая благоя дзіцяні! *В. Старына.*

Усхадзіца, дзс.—разбушеваться. Усхадзілася бура, аж дрэвы крышыць! *В. Старына.*

Усхапіца, дзс.—взняцца. Усхапілася скула на руцэ. Усхапіўся раптам веяяр. *В. Старына.*

Усход, у, м.,—1) восход. Устоў пярад усходам сонца.—**2)** восток. Араплан проста так і паляцеў на ўсход. *В. Старына.*

Усцаца, дзс.—умочыцца. Ня было тае ночы, каб еты сікун ня ўсцоўся. *В. Старына.*

Усыпаць, дзс.—1) ўсыпаць. Картоплю ўсыпалі ў яму.—**2)** побіць кого хорошенько. Усыпалі яму па першая чысло! *В. Старына.*

Усьпіраць, дзс. (зак. усьперці)—1) поднимать. Стоў на плечы ўсьпіраць мех, а ён парвоўся. Аднаму ня ўсьперці шаснасткі з жытам на кош (у млыня).—**2)** напяливать на себя одежду. На што табе ўсьпіраць на свой маздан дзяцінаю шапку,—каб парваць яе? Усьпёр на сібe мой кажух. *В. Старына.*

Усьпісваць, дзс. (зак. усьпісаць)—отписывать имущество. На'днаго сына ня трэ'бала ўсьпісваць усяе гаспадаркі. Усьпісоў на дачку палавіну будоўлі. *В. Старына.*

Усьцярагчы,-чыся, дзс.—устеречь,-чыся. Каб як усьцярагчы каноплі ат курэй. Ня ўсьцярагчыся ат чужых сьвіньней: усё гумно парылі. *В. Старына.*

Усьцюбіца, дзс.—взлезть, взобраться. Каню й так цяжка, а ён ашчэ ўсьцюбіўся на воз. *В. Старына.*

Усюды, усюдых, прс.—езде. Усюды ён табе трапіць, проста дзіва! Усюдых ён пабывоў. *В. Старына.*

Усядно, прс.—всёравно. Усядно мне—ці тут, ці там. *В. Старына.*

Усяк, прс.—всякий,—о. Усяк бывая. *В. Старына.*

Усякі, прм.—всякий. Хочаш каб усякі на цібе пальцам паказваў. *В. Старына.*

Усяночная, ае, ж.—всенощная. Нашы паехалі ў Сьмілавічы на ўсяночную. *В. Старына.*

Усяроўна, прс.—всеравно. Усяроўна—ці так, ці етак. *В. Старына.*

Усячына, ы, ж.—всячина. Усякая ўсячына там была. *В. Старына.*

Утарэпіца, дзс. (літ. утарэпіца)—вперить взор. Чаго ты ўтарэпіўся, ці ты ня бачыў? *В. Старына.*

Утлумачыць, дзс.—вбить в голову знания, раз'яснить что. Вот галава! ніяк ня ўтлумачыць яму. *В. Старына.*

Уток, у, м.—уток. Нітак хваціла толька на'дзін уток. *В. Старына.*

Утрата, ы, ж.—потеря. Вялікая ўтрата мне была з этаю купляю. *В. Старына.*

Утраціць, дзс.—потерять на чем. Ня зарабіў, а ўтраціў на парсюку. *В. Старына.*

Утрая, прс.—второе. У яго ўтрая усяго болей, ік у нас. *В. Старына.*

Утупіца, дзс.—заупрямиться и стать на месте. Утупіўся, ік казёл той, і ня кранецца. *В. Старына.*

Утушыць, дзс.—погасить. Ня ўтушыць пажару—веяяр кідая цяпло нет ведама куды! Чуць утушылі пажар. *В. Старына.*

Утыкаць, дзс. (зак. уваткнуць)—втыкать, всаживать. Ня ўтыкай іголки ў падушку. Уваткні свой язык—ведаеш, куды! *В. Старына.*

Утыкаць, уваткнуць нос,—соватьсь в чужое дело. Нечага ўтыкаць свайго носа ў наша дзела! І ты ашчэ ўваткні сюды свой нос! *В. Старына.*

Утышыцца, дзс.—всунуться, пролезть. Народу етулька сабралася, цясната, а ён-жа вот не'к утышыўся аж у самую сярэдзіну. *В. Старына.*

Ухадзіца, дзс.—управиться с работою, с делом. Чуць ухадзіўся с сваею работаю. *В. Старына.*

Ухапіць,-ца, дзс.—1) ухватить что, ухватиться, взяться быстро за что. Ня вельма што ты там ухопіш. Ухапіўся за жэрдку.—**2)** получить от кого побранку, неприятность. А што—ухапіў? я казоў, ня чапайся лепяй з ім! *В. Старына.*

Ухібіць, дзс.—сделать ошибку, промах. Ніколі ён табе ня ўхібіць. *В. Старына.*

Ухмыляцца, дзс.—ухмыляться, тихо смеяться. Ухмыляцца сабе ў бараду. *В. Старына.*

Уходаць, дзс.—1) убить кого. Завялі нейдзя аднаго, ды ўходалі.—2) сожрать что, Адзін уходаў етакі кусок сала! *В. Старына.*

Уцёрпіць, дзс.—утерпеть. Ня ўцёрпіў—такі выпіў. *В. Старына.*

Уцёрціся, дзс.—1) вытереться полотенцем. Хай-ба ты ўцёрся лепяй, ато хутчэй есьці. На, во рушнік, утрыся.—2) надоест кому в высш. степ. От дзе злодзяй: усяму сялу ўцёрся! *В. Старына.*

Уцеха, і, жс.—утешение. Дзеткі іх—адна ўцеха. *В. Старына.*

Уціра, ы, жс.—потеря, урон. Усім уціра ат егаі вайны. *В. Старына.*

Уціральнік, а, м.—полотенце для утирания. Дайца чысты ўціральнік пацёрціся. *В. Старына.*

Уціраха, і, жс.—снаряд для терки льна, с двумя языками. Наша ўціраха добра ўцірае лён. *В. Вострава, Сьміль. р. (Пр. Церніца, Ламаха).*

Уціраць, -ца, дзс. (зак. уцёрці, -ціся)—утирать, вытирать, ться. Павесця рушнік рукі ўціраць. Уціраеся ты з гадзіну. Дзцяці німа чым уцёрці. Утрыся-ж ты харашэнька! *В. Старына.*

Уціскаць, дзс. (зак. уціснуць, прм. уціснуты)—увязывать воз с сеном, соломою и проч. подр. посредством веревки и жердки—„рўбля“. Зараз накладом вазе ды будам уціскаць. Добра ўцісьні воз, каб сена ня раскідалася. Слаба быў уціснуты воз, дык снапэ й раз'ехаліся. *В. Старына.*

Уціхамірыць, -ца, дзс.—успокоить, ться. Німа каму етых дзяцей уціхамірыць. Хай хвіля ўціхамірыцца. *В. Старына.*

Уцяжку, прс.—быть беременной. Альжбета ходзіць уцяжку. Наша нявестка ўжо йзноў уцяжку. *В. Старына.*

Уцякаць, дзс. (зак. уцячы)—удирать. Уцякайма, хлопцы, ат'

етуль! Вот папоўся—і ўцячы німа куды! Уцёк—і памінай, як звалі яго! *В. Старына.*

Уцяям, прс.—в память; употребл. с отр. не (ня). Нешта ега мне ня ўцяям. *В. Старына.*

Уцяяміць, дзс.—уразуметь. Ніяк ня можа ўцяяміць нічога. *В. Старына.*

Уцяямнець, дзс.—сильно почернеть. Уцяямнеў ён і ўчарнеў ад гора. *В. Старына.*

Уцяць, утнў, утнеш, дзс.—1) усець, урвать. Ні ўцяць, ні ўзяць яго!—2) укусить, угрызть. Цьвёрды яблык—аж зубамі ня ўцяць яго.—3) больно ударить. Такі ўцяў яго! *В. Старына.*

Учадзець, дзс.—угореть. Учадзяў, аж у вушшу зьвініць. *В. Старына.*

Учапіцца, дзс.—уцепиться. Учапіўся за сук ды парвоў жакетку. *В. Старына.*

Учарнець, дзс.—сильно почернеть, потемнеть. Учарнеў чалавек, ік галавешка. *В. Старына.*

Учацьвярых, прс.—вчетвером. Учацьвярых чуць паднялі калоду. *В. Старына.*

Учуць, дзс.—услышать, послышать. Дзе што учуі, дык і п'яракажа бацьком. *В. Старына.*

Учыняць, дзс. (зак. учыніць)—заквашивать хлеб или блины. Зоўтра йзноў прыдзяцца ўчыняць хлеб. Учыніла цеста на хлеб. Учыніла картапляных бліноў. *В. Старына.*

Ушалопацца, дзс.—опознаться. Ушалопаўся ў чужую каніну, узёў яе ды вядзе. *В. Старына.*

Ушалопаць, дзс.—1) уразуметь. Добра ня ўшалопаў ды кажа посьля чорт ведае што.—2) взять что на ум. Дурань што ўшалопая ды ляпая. *В. Старына.*

Ушпыліць, дзс.—нахлестать хорошо. Ушпыліў яму папружкі добра! *В. Старына.*

Ушчаць, дзс.—почать. Ёзноў яны ўшчалі сварку. *В. Старына.*

Ушчуваць, дзс. (зак. ушчунуць)—усмирять, вразумлять. Німа каму етых дзяцей ушчуваць, дык і

ходзяць на галаве. Бяда з етымі малымі, ніяк іх ня ўшчуваюць.
В. Старына.

Ушчыкнуць, *дзс.*—ушчипнуть. Ушчыкнуў яго, аж сіняк усхаліўся. *В. Старына.*

Ушчэнт, *прс. (польск. wszczęć)*—догла. Ушчэнт сьвіньня зрылі картоплю. *В. Старына.*

Ушыркі, *прс.*—вшырину. Палатно ўшыркі будзя локці два. *В. Старына.*

Ушэсьце, *я, н.*—Вознесение (праздник). На ўшэсьця майму хлапцу кончыцца дзясцяты год. *В. Старына.*

Уядлы, *прм.*—завзятый в работе. Уядлы с цібе лазавак: усю лазу выкараніў. *С. Амельна, Пух. р.*

Ф.

Фанабэрысты, *прм.*—спесивый, горделивый, чванливый. Такая фанабэрыстая дзеўка, што й ня падхадзі! От дзе фанабэрысты хлопяці! *В. Старына.*

Фанабэрыца, *дзс.*—спесивиться, гордиться, чваниться. Ашчэ фанабэрыца — пудумаяш, етакая цацка! *В. Старына.*

Фанабэрыя, *і, ж.*—фанаберия, спесь, чванство, гордость. Усю фанабэрыю зьбілі яму. *В. Старына.*

Фарангелька, *і, ж. (польск. chora-giewka)*—хоругвь церковная. Пабралі фарангелькі, будуць ха-

дзіць кругом царквы. *С. Дуко-ра, Сьміл. р.*

Фатыга, *і, ж. (польск. fatyga)*—беспокойство. Ня варта й фатыгі траціць, абы усяроўна ня выпраціш. *В. Старына.*

Філіжанка, *і, ж. (пам. філіжаначка)*—чайная чашечка. Ён п'е малако с філіжанкі. Малому купілі белаю філіжаначку. *В. Вострава, Сьміл. р.*

Фуліган, *а, м.*—хулиган. Ета-ж пярвейшы на сяле фуліган. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Фуліганскі, *прм.*—хулиганский. Фуліганскі ты хлапец! *В. Слопішча, Шацк. р.*

Х.

Хаваньне, *я, н.*—прятание. Якою тваё хаваньне: пахаваю ігрушы, а нехта знашоў ды паеў. *В. Старына.*

Хавець, *-ца, дзс.*—1) прятать, -ться. Німа куды добра хавець. Ня хавайся: усяроўна знайду.—2) хоронить покойника. Ужо павезьлі хавець Вінцэся. *В. Старына.*

Хада, *ё, ж.*—ход. Ну й хада яго: чужь валачэцца! *В. Старына.*

Хадак, *а, м.*—1) ходок, пешеход. Выправілі хадакоў у Сібір аргледзіць зямлю.—2) приспособление для упражнения ребенка в ходьбе; состоит из шеста и обруча. Дзіця вучыцца хадзіць у хадаку. *В. Турэц, Сьміл. р.*

Хаджалы, *прм.*—бывалый. Ён чалавек хаджалы, шмат дзе чаго бачыў. *В. Старына.*

Хадзіць, *дзс.*—ходить. Ходзіць цэлы дзень, нічога ня робіць. Хаджу

ўсё ды гляджу, дзе што робіцца. Хадзём пагуляем. Хадзім разам. *В. Старына.* Хаім на вуліцу. Куды ты хаіла? *В. Крамяні, Пух. р.*

—*Да ветру хадзіць*,—ходить в отхожее место. Хворы сам ня можа й да ветру хадзіць. *В. Старына.*

Хадуха, *і, ж.*—г.л. хадак, 2. Дзіця ў хадуса хадзіць, а так ня ўмея ашчэ. *В. Старына.*

Хай, *выкл.*—пусть, пускай. Хай сабе етак і будзя! Хай яно лепяй усё праваліцца! *В. Старына.*

Хакаць, *дзс.*—позёвывать. Сабака хакая на сонцы. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Халадок, *дку, м.*—тень. Давай прысядам у халадку. Толька ведаю, 'к халадке выціраць, а ня работу рабіць! *В. Старына.*

Халадэча, *ы, ж.*—сильный холод. Такая халадэча на дварэ—проста бяда! *В. Старына.*

Халепа, ы, ж.—снег с дождем. Вот халепа паваліла—будзя цяпер гразі! *С. Амельна, Пух. р.*

Халера, ы, ж.—1) холера. Халера схваціла яго.—2) в бранном см. Ты сама халера, нечага чапацца! *В. Старына.*

Халеры, прм.—(бранное) скверный, противный. От такая-ж халерная дзіцянё, усё раве ды раве! *В. Старына.*

Халодная, ае, ж.—холодная, арестантская. Во і папоўся: на суткі пасадзілі яго ў халодную. *В. Старына.*

Халява, ы, ж.—голенище сапога. Халявы парваліся ў ботах. Дурны, ік халява. *В. Старына.*

Халяўка, і, ж.—короткое голенище в женск. обуви. На гузіках пашыла халяўкі. Доўгія ў тваіх чаравіках халяўкі. *В. Старына.*

Халяўны, прм.—кожевен. товар, приготовленный для голенищ. Мне трэба дастаць халяўнага тавару на беты. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Хамут, а, м.—кроме прямого значения, перен.—грубиян, невежа. Хамут ты, што ты зубы скаліш с старога чалавека! *В. Старына.*

Хамуцік, а, м.—ремешок в виде кольца для прикрепления бича к цепу. Зарубі ў бичу добра галоўку, каб ня сарвоўся хамуцік. *В. Старына.*

Хапацца, дзс.—1) хвататься за что. Барджэй за хлеб хапаяцца. Ік топісься, дык за брытву хопісься. *Прык.*—2) спешить, стараться в работе. Ня хапайся надта, ато падарвесься. *В. Старына.*

Хапаць, дзс. (зак. хапіць)—хватать. Проста йз рук хапая, ік сабака. Хапіў мой кусок ды пабег. *В. Старына.*

Хапіцца, дзс.—1) быстро ухватиться за что. Хапіўся за нож.—2) спохватиться. Хапіўся, да позна ўжо, па чася. *В. Старына.*

Хапун, а, м.—по народному поверью: чорт, хватающий евреев в ночь под новый год. Прапоў. Абрам: нейдзя хапун яго схпіў. *В. Старына.*

Харч, ы, ж.—продовольствие. На нёў жней на сваёй харчы. Так служыць там ня цяжка, але на харч блага. *В. Старына.*

Харчаваньне, я, м.—продовольствование. У дарозя дорага харчаванья абышлося. *В. Старына.*

Харчавань, -ца, дзс.—продовольствовать, -ться. Німа чым скаціну харчавань. Слаба яны харчуюцца. *В. Старына.*

Хата, ы, ж. (пам. хатка, хатачка)—изба. Ідзі ў хату, там пагаворым. *В. Старына.* Чужая хата такая, як сьвякруха ліхая. *Прык. С. Новавасёлкі, Пух. р.* Цёплая ваша хатка. А хатачка тая маленькая—як яны там і жывуць?! *В. Старына.*

Хатковы, прм.—помещичий батрак, живший в дворовой избе. Макар даўней па дварох ўвесь час служыў хатковым. *В. Старына.*

Хаўрус, у, м.—1) товарищество, союз. Ня прымайма яго ў свой хаўрус.—2) дружба. Які чорта ў вас хаўрус: то б'юцца, то йзноў мірацца! *В. Старына.*

Хаўрусаваць, дзс.—дружить. Вельма ты ўжо хаўрусуяш з ім! *В. Старына.*

Хаўруснік, а, м.—товарищ, союзник. С хаўруснікам сваім усё прагулёў, што зарабіў. *В. Старына.*

Хаўрусніца, ы, ж.—подруга, союзница. Ня хаўрусніца яна табе, і нечага гуляць з ёю. *В. Старына.*

Хвабрыка, і, ж.—фабрика. Наш Палікар служыць на хвабрыца. Хвабрыкі сталі боляй выпушчаць тавару. *В. Старына.*

Хваёвы, прм.—сосновый. Нарэзалі хваёвых дошчак. Хваёвая шула. *В. Старына.*

Хваер, у, м. (яўрэйск. fajer, з нямецк. Feuer.—огонь),—перен. жар, строгое взыскание. Ну й доўжа я яму хваяру! будзя ведаць другі раз, як чапацца з малымі дзецьмі! *В. Старына.*

Хвазануць, дзс.—хватить. Хвазануў келом по галава. *В. Старына.*

Хвала, *й, ж.* — хвала, слава. Адзін зьеш вала—усёроўна адна хвала.

Прык. В. Загай, Пух. р.

Хваліварак, *рка, м.* — фольварок, небольшое имение. Каля нас дык усе панскія хваліваркі па'д-давалі на пасёлкі, толькі большыя дварэ пакінулі на саўхозы.

В. Старына.

Хваліць, -ца, дзс. — хвалить, -ться.

Хоць за плот валіць, але сваё хваліць. *Прык. С. Новасёлкі, Пух. р.* Сябе ня хвалі і людзей ня гань. *Прык. В. Капейна, Сьміл. р.* Німа тут чым хваліцца.

В. Старына.

Хвальч, *ы, ж.* — фальш, порок. Конь бяз хвальчы, купляць можна сьме-ла.

В. Старына.

Хвальчывы, *прм.* — фальшивый. Не-хта на месця ўсунаў мне хваль-чывага рубля.

В. Старына.

Хванар, *а, м.* — фонарь. Запалі хва-нар схадзіць у стопку.

В. Ста-рына.

Хванда, *ы, ж.* — фалда. Даўней сьві-ты насілі с хвандамі, а цяпер етак ня шыюць.

В. Старына.

Хваравіты, *прм.* — болезненный. Ней-кая хваравітая іх дзеўка.

В. Ста-рына.

Хварба, *ы, ж.* — краска. Купіла сіняі хварбы на спадніцу.

В. Старына.

Хварбаваць, *дзс.* — красить, окра-шивать. Мы свае вокна будам хварбаваць. Хварбуя яйца.

В. Ста-рына.

Хвароба, *ы, ж.* — болезнь. Па лю-дзях ходзіць усякая хвароба.

В. Старына.

Хварсіць, *дзс.* — форсить. Німа ўжо ў яго чым хварсіць.

В. Старына.

Хварсун, *а, м. (ж. хварсуха)* — франт. Нашоўся етакі хварсун, думая, яго ніхто ня ведае! Хвар-суха наша дык ня ведае, якія прыборы сабе вымышляць.

В. Ста-рына.

Хвартух, *а, м.* — передник. Набрала сабе на хвартух.

В. Старына.

Хварэць, *дзс.* — болей. Дзеці хва-рэюць на прастуду.

В. Старына.

Хвастаць, *дзс.* — 1) хлестать кого. Хвоща яго трапачком па чом папала. — 2) бить. І давай хва-

стаць яго чыстаколінаю. — 3) раз-бивать что. Уп'ецца ды хвоща пасуду.

В. Старына.

Хвасьліва, *прс.* — красиво, приятно.

Хвасьліва слухаць, як ты кажаш, сынку! кажы, кажы етак на бацьку!

В. Старына.

Хвасьлівы, *прм.* — красивый, фор-систый. Хвасьлівы вазок ён зра-біў. Хвасьлівыя драбінкі.

В. Ста-рына.

Хватацца, *дзс.* — торопиться. Ня хватайся, да вечара ашчэ пась-пеяш кончыць сваю работу!

В. Ста-рына.

Хвільгаваць, *дзс. (польск. figlowac)* — плутовать, мошенничать. Ты яму ня'давай работы: ён такі чалавек, што ўмея й хвільгаваць.

В. Ста-рына.

Хвіля, *і, ж.* — 1) буря. На дварэ ўзнялася хвіля. — 2) в бранном см. Куды цібё гоніць чортава хвіля? Хвіля якая ў яго ёсьцяка!

В. Ста-рына.

Хвіранка, *і, ж. (польск. firanka)* — оконная занавеска. Зацягні на вакно хвіранку.

В. Старына.

Вокна пазаўешвалі фіранкамі.

В. Вострава, Сьміл. р.

Хвойнік, *а, м.* — сосновый лес. Ваў-ке ў хвойніку парвалі кабылу.

В. Старына.

Хвортка, *і, ж. (польск. furtka, з ням. Pforte)* — калитка. Хвортку зачыняй, ато чужыя сьвіньня на двор налезуць.

В. Старына.

Хвортачка, *і, ж.* — *пам.* Хвортка, — оконная форточка. Заказоў ста-ляру новыя вокна рабіць і каб у вадном вакне была хвортачка.

В. Старына.

Хворы, *прм.* — больной. Ён ашчэ ляжыць хворы, мо' зараз папра-віцца.

В. Старына.

Хвоя, *і, ж. (пам. хвойка)* — сосна обыкнов. (*Pinus silvestris* L.). С аднае хвоі вышла тры бярэвіне й вярхавіна. Араць пайдуд па хвойку.

В. Старына.

Хвэйчар, *а, хвэльчар, а, м.* — фельд-шер. Хвэйчар даў зелья.

В. Кляпное, Пух. р. К хвэль-чару павезьлі дзіця лячыць.

В. Ста-рына.

- Хіб**, а, м. — хребет. На хібу ашчэ сала дарна. *В. Старына.*
- Хіба**, злуч. — разве. Хіба-ж я ведаю, што табе трэба? *В. Старына.*
- Хібіць**, дзс. — 1) делать ошибку, промах, выявлять недостаток в чем. Роўна хунт—вага ня хібіць ані.—2) не уродить. Хібіў наш ячень. Хібіла картопля. Жыта сяголята хібіўшы. *В. Старына.*
- Хікаць**, дзс. — хихикать. Ужо пачалі хікаць. *В. Старына.*
- Хіліць,-цца**, дзс. — наклонять, -тсья; накреньяць,-тсья. Елка сама ўжо хіліцца, ня падразайма боляй. Хілі шула ў еты бок ды абсыпай зямлею. *В. Старына.*
- Хінуць,-цца**, дзс.—1) наклонять,-тсья. Бяроза хінецца ат ветру, як ня зломіцца.—2) питать к кому благорасположение. Ня хінецца ён к сваім—чуроўся ўжо. *В. Старына.*
- Хістаць,-цца**, дзс. (зак. хіснуць,-цца) — качать,-тсья в стороны. Ня хістай стала. Аж іці ня можа—хістаяцца. Эта ён хіснуў зуслон, дык ядро й скінулася. Ішоў, не'к хіснуўся ды паваліўся. *В. Старына.*
- Хітраваць**, дзс. — хитрить. Вельмі стоў ты хітраваць! *В. Старына.*
- Хітры**, прм. — хитрый. У Хітры людзі хітры. *Прмк.* (Хідра—в. Пух. р.). *Х. Самін, Пух. р.*
- Хітрыкі**, аў, мн. — обман, плутовство. Хітрыкамі ўвесь сьвет пройдзаш, ды назад ня вернясься. *Прмк. В. Старына.*
- Хлапец**, пца, м. — отрок, подросток. Які ён нягодны хлапец: ні за што ня паслухая. *В. Старына.*
- Хлапецкі**, прм. — относящийся к парню. Эта хлапецкая гульня. Хлапецкая шапка. *В. Старына.*
- Хлапчане**, няці, м. мальчуган. Аبرىдоная нейкая хлапчане: усё лезя ды лезя, каб яму што даць. *В. Старына.*
- Хлапчук**, а, м. — подросток. Ладны ён ужо хлапчук: сам арэ й троха косіць. *В. Старына.*
- Хлапчына**, ы, м. — детина. Этакі вялікі хлапчына лезя к малым гуляць—эта-ж сорама! *В. Старына.*
- Хлеб** у сваём пуся (паловы),—хлеб, приготовленный из муки, зерно для которой не провеивалось. Ціпер яны сталі лепяй жыць, а ўперад дык тлуміліся адною картопляю ды хлеб елі ў сваём пуся. *В. Старына.*
- Хлёбаць**, дзс. — хлебать, есть жидкое. Хлёбая нішчымыя бураке. *В. Старына.*
- Хлёпаць, хлюпаць**, дзс.—плескаться, идя по воде, по грязи. Ня падкасоў штаноў ды хлёпая па вадзе. Абыйдзі бокам, ня хлюпай па гразі. *В. Старына.*
- Хліпаць**, дзс. — всхлипывать, плакать. Годзся табе ўжо там хліпаць, ідзі есьці! *В. Старына.*
- Хлістаць**, дзс.—1) хлестать. Хлішчы яго пугаю. *В. Слопішча, Шацк. р.*—2) есть что жидкое. Хлістая адну поліўку, а густышу ня хоча. *В. Старына. (Пр. Сербцаў).*
- Хлопчык**, а, м. (пам. хлопчычак)—мальчик. Ладны вырас ваш хлопчык. Стройны ваш хлопчычак. *В. Старына.*
- Хлопец**, пца, м. — парень. Гарасіму лацьвей: яго хлопцяц усюды йдзе ды йдзе. Сяголята буду жаніць свайго хлопца. *В. Старына.*
- Хлуд**, а, м. — деревянные стенки колодца. У калодзіж упусьцілі дубовы хлуд. *В. Старына.*
- Хлусіць**, дзс.—лгать. Што мне хлусіш, я сам ведаю. *В. Старына.*
- Хлыстак**, а, м.—палка для перенимания катаемого круга (кацёлкі). Хлыстаком доў ня па кацёлца, а па нагах. *В. Старына.*
- Хлюндра**, ы, аг. (польск. flondra, flundra)—неряха, нечистоплотный. Ну й хлюндра: увесь у грязь убырскаяўся! *В. Старына.*
- Хлюст**, а, м.—лгун и подлиза. З яго толька добры хлюст, а больш нічога. *В. Старына.*
- Хляпа**, ы, ж. (ляпа)—широкий рот: Усё ўваброў-ба ў сваю хляпу! *В. Старына.*
- Хляўчук**, а, м.—хлевок. Сьвіньней заганіця ў хляўчук. *В. Старына.*
- Хмара**, ы, ж.—туча. Насунула вялікая хмара—будзья здаровы дождж! *В. Старына.*

Хмурнець, дзс.—пасмурнеть. Пачало хмурнець, тутэй трэба згрэбці сена. *В. Старына.*

Хмурны, прм.—1) пасмурный. Хмурны сягонья дзень. Хмурная раница.—2) печальный. Сядзіць ён хмурны ды жалкуя. *В. Старына.*

Хмурыцца, дзс.—о небе: покрывацца тучамі. Нешта хмурыцца,—ці ня пойдзя с паўдня дождж? *В. Старына.*

Хмыліцца, дзс.—о лошади: заворачивать назад уши. Хмыліцца кабыла, ашчэ ўбрыкне. *В. Старына.*

Ходацца, дзс.—бороться. Хлопцы ходаюцца, а дзяўчата радуюцца. *Прык. В. Белае, Пух. р.*

Ходу (даць),—даць тягі, даць стрекача. А ён барджэй ходу с хаты! Вырваўся ды ходу! *В. Старына.*

Хопаць, дзс.—гл. Хапаць. Нечага надта хопаць! *В. Старына.*

Хораша, прс.—1) красиво. Хораша зроблян тапчан.—2) осторожно. Хораша лезь с печы, ня кінся. *В. Клятное, Пух. р.*

Хорма, ы, ж.—1) форма—внешний вид, очертание. Хормы на мая твоей сундук.—2) установленный порядок, образец. Прашэньня па хормя напісоў.—3) платье официального образца. Эта ў іх такая хорма—шапкі бяз казыркоў. 4) гнездо для отливки. Жуковіну выліў на хорму. *В. Старына.*

Хоць, злуч.—хоть. Бяда: хоць ты лажыся ды памірай! Хоць ты жывы ў яму лезь! *В. Старына.*

Хоцькі-ня-хоцькі, прс.—хочешь—не хочешь. Хоцькі-ня-хоцькі, а трэба йці. *В. Старына.*

Храбрасьць, і, ж.—храбрость. Чалавек ат воўка бароніцца ня сілаю, а храбрасьцю. *Прык. В. Белае, Пух. р.*

Храбры, прм.—храбрый. Храбры ён ваяка. *В. Старына.* У сярэдзіня хоць д'ябал, абы на верся храбрыя. *Прык. В. Загай, Пух. р.*

Храбустаць, хрпастваць, дзс.—жрать, что, раскалывая зубами. Сабака храбушча косьці. *В. Слопішча, Шацк. р.* Сьвіньня хрпашча жалудэ. *В. Старына.*

Храплівы, прм.—храпящий. Купіў ты сабе нейкага храплівага каня, *В. Слопішча, Шацк. р.*

Храпіць, дзс.—храпеть. Кінаўся на ложка ды давай храпіць, ік пшаницу прадоўшы. *В. Старына.*

Хрупцець, дзс.—хрустеть. Вот есьць моркву, аж хрупціць у роця! *В. Слопішча, Шацк. р.*

Хрустаць, дзс.—хрустеть кушая. Ён толькі хрушчыкі любіць хрустаць. Хрустая сухары. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Хрустка, прм.—хрустящий. Хрустка ваша хрушчыкі. *В. Старына.*

Хрушчык, а, м. хрустик, хворост, (печенье). К хрэзьбінам напяклі хрушчыкаў. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Хрысьціны, ін, хрэзьбіны, ін, мн.—крестины. Пайду к куму на хрысьціны. На хрэзьбінах у Сідара ўсе папіліса, аж ног пад сабою ня чулі. *В. Старына.*

Хрысьціць, -цца, дзс.—крестить, -ться. Хай сабе сердзіцца, я ня бяду: хрысьціць дзяцей у яго ня буду! Ён даўно ўжо ў царкву ня ходзіць і хрысьціцца, мусіць, забыўся—во як ціпер! *В. Старына.*

Хрышчоны бацька, (хрышчоная маці)—крестный. Хрышчоная бацькі трэба паслухаць, памагчы яму. Хрышчэнік прышоў у госьці да хрышчоной маткі (мацяры). *В. Старына.*

Хрышчэнік, а, м. (ж. хрышчэніца)—крестник, Хрышчэніку доў пару яец на вяліканья. Мая хрышчэніца ўжо вялікая: гасьцінцы ёй ня трэба. *В. Старына.*

Хрэст, хреста (хрыста) м. (пам. хрэсьцік)—1) крест. Бацюшка с хрестом пашоў ваду сьвяняціць. Бацюшка расьсердзіўся на яго ды ня доў хреста пацалаваць. У яго німа на шы хрэсьціка.—2) крещение. Дзіця ўжо павезьлі да хрыста. *В. Старына.*

Хрэсты, аў, мн.—трефы, масть карт. Хадзі хрэсты! *В. Старына.*

Хрэсны, аў, мн.—среда на „крестопоклонной неделе“. Трэба маку ў каго дастаць да сьпячы хрэшчыкаў к хрэсцам. *В. Старына.*

- Хрэшчык**, а, м. — маленький хлеб в виде креста, спеченный к „хрэсцам“. Аднаго хрэшчыка пакіньця заворваць! *В. Старына.*
- Худак**, а, м. (пам. худачок) — бедняк. Худаку нечага цягнуцца за багатым. Як памрэ багаты, дык па семера з хаты, а як памрэ худачок, — дык толька поп ды дзячок. *Прык. В. Капейна, Сьміл. р.*
- Худзенькі**, прм. — неказистый на вид. Дзіця худзенька, а бацьку й матцы міленька. *Прык. С. Амельна, Пух. р.*
- Худзізна**, ы, ж. — животное, страшно худое. Вот карова худзізна, аж страшна на яе пазіраць! *В. Старына.*
- Худы**, прм. — худой. Худы, ік рак. Худы, ік цмык. Конь стоў худ. *В. Старына.*
- Хукаць**, дзс. — 1) дышаць на какой-либо член тела, чтобы согреть его. Хукай у рукі, дык агойдуць. — 2) покрываць што парамі дыхання. Ня хукай на люстэрак, ато нічога ня відаць. — 3) внімательно, нежно ухаживаць за ребенком или за больным. Ня ведае маці, як хукаць на малага. *В. Старына.*
- Хунт**, а, м. — фунт. Там на хунты дуль ня прадаюць, а на гарцы. *В. Старына.*
- Хунтоўка**, і, ж. — крупный сорт картофеля. Пяць бочак накапалі хунтоўкі. *В. Старына.*
- Хура**, ы, ж. — фура, арба. На хурух паехалі па муку ў саўхоз. *В. Старына.*
- Хураваць**, дзс. — 1) бесперывно ездить. Цэлы дзень усё хуруа

ды хуруа па снапэ. — 2) бранить кого. Хуруа Васіля на сваю бабу. *В. Старына.*

- Хурман**, а, м. извозчик. Ён раней служыў у дварэ за хурмана. *В. Старына.*
- Хурманка**, і, ж. — подвода. Па соль паехала шмат хурманак. — У хурманкі паехаць, — отправиться на заработок с подводой. Усе людцэ ў хурманкі паехалі, а мой гаспадар дома вылежвацца. *В. Старына.*
- Хуста**, ы, ж. (пам. хустка, хустачка) — платок. Німа хусты на галаву. *В. Старына.* Завяжы новую хустку. *В. Слопішча, Шацкага р.* Абаранкі завяжы ў хустачку. Грошы ў хустачца. *В. Старына.*
- Хутка**, прс. (в. ст. хутчэй) — скоро, быстро. Хутка справіўся с кірмашу. Хутчэй ты йдзі, ато княваяш, ік няжывы. *В. Старына.*
- Хуткі**, прм. — быстрый нетерпеливый. Які ты хуткі — пачакай троха, ашчэ ўсьпяеш! *В. Старына.*
- Хутра**, ы, ж. (польск. futro) — шуба, покрытая чем-либо. У етакуй цёплай хутры ня зьмерзьняш. *В. Старына.*
- Хутраваць**, дзс. — утеплять, накладывая паклю, солому и проч. и всё это покрывая материей. Дзьверы хутруа, каб у хаця цяплей было. *В. Старына.*
- Хуцінька**, прс. — скорёхонько. Вот хуцінька прышоў! *В. Старына.*
- Хэ(е)ўра**, ы, ж. — компания. Папоў сабе зладзейскаю хэўру. *В. Старына.* У вас залатая хэўра. *В. Крамяні, Пух. р.*

Ц.

- Цабрышча**, а, м. (увелич. Цэбар). Навадзіла карова цабрышча пойла, аж ня панесьці. *В. Старына.*
- Цабэрак**, рка, цабэрчык, а, м. — небольшой ушат. У цабэрку намачы сарочки. Купіў новы цабэрчык. *В. Старына.*
- Цаган**, а, м. (пам. цаганчык) — чугунный горшок. Наварылі цаган

картоплі. У цаганчыку каша варыцца. *В. Старына.*

Цагельня, і, ж. — кирпичный завод. У цагельні купіў палянаі цаглы. *В. Старына.*

Цагліна, ы, ж. — кирпичина. У цялешніках вывалілася цагліна. *В. Старына.*

Цадзілка, і, ж. (пам. цадзілачка) — цедило. Цадзілка рэдкая: малако

- ня чыста цэдзіца. Выпалашчы цадзілачку. *В. Старына.*
- Цалёўка**, і, *ж.*—двоймовая доска. На шылёўку нарэзалі цалёвак. *В. Старына.*
- Цалік**, ў, *м.*—дорога, прокладываемая по непроезженному снегу. Хурманкі паехалі цаліком. Ня йдзі па цаліку: лапці атразу паляцяць! *В. Старына.*
- Цаліна**, ы, *ж.*—целина. Цаліну ароў, дык чыста пазамучваў коняй. *В. Старына.*
- Цалкам**, *прс.*—целиком. Так цалкам, ня кусаючы, і праглынуў. *В. Старына.*
- Цалы**, *прм.* (*полёнізм саўу зам. цэлы*)—весь. Цалы канец водзіца туды на пашу, а ня мы адны. *С. Новасёлкі, Пух. р.*
- Цалюсенькі**, люткі, *прм.*—целехонький, полнехонький. Цалюсянькі дзень прабарабаніў, і паляц а паляц ня выцяў. Цалюткі жбан малака выпіў. *В. Старына.*
- Цалаць**, *дзс.*—1) стучать зубами от дрожи. Цалая зубамі, ведама скарчэў.—2) хватать что. Ня цапай адзін хутчэй за ўсіх! *В. Старына.*
- Цапкаць**, *дзс.*—стучать зубами во время разъяренности. Сьвіньня разлавалася, аж зубамі цапкая. *В. Старына.*
- Цапу-лапу!** *выкл.*—звукоподражание при хватаньи. Цапу-лапу ды ўсё пахваталі! *В. Старына.*
- Цапэ**, дў, *мн.*—барабан в молотилке. Цапэ няспроўныя ў малатарні. *В. Старына.*
- Царква**, ы, *ж.*—церковь. Маладзеж ціпер у бога ня верыць і ў царкву ня ходзіць. *В. Старына.*
- Царык**, а, *м.*—толстая жердка на верху стропил в холодн. постройках. Наклалі сена ў пуні аж пад самы царык. *В. Раўнаполье, Сьміл. р.*
- Цаца**, ы, *ж.*—1) уменьш. Цацка. Ня плач, хлопчык, на во цацу!—2) своенравный, капризный. Ну й цаца наш сынок: тся дай—блага, а тоя дай—ня хочу! *В. Старына.*
- Цацка**, і, *ж.*—игрушка. Малому трэба якая-небудзь цацка. *В. Старына.*

- Цацкацца**, *дзс.*—забавляться, играть с ребятами, возиться с кем. Толька любіць с дзяцьмі цацкацца. Ціпер пазыч яму, а посьля цацкайся з ім. *В. Старына.*
- Цвыркун**, а, *м.*—сверчок. У хаця ў пячурца завёўся цвыркун. *В. Раўнаполье, Сьміл. р.*
- Цела**, а, *н.*—кроме прямого значения, перен. тучность. Конь у целя. Жаробка будзя шмат есьці, пакуль у цела ня ўвойдзя, а тады—меняй. *В. Старына.*
- Цёмна**, *прс.*—темно. На дварэ цёмна, хоць ты вока выкалы! *В. Старына.*
- Цёмрадзь**, і, *ж.*—большая темнота. Але ж такая цёмрадзь на дварэ, што хоць ты пальцам у вока сунь, дык нічога ня ўбачыш. *В. Старына.*
- Цёнг**, у, *м.* (*полёнізм сіаг*)—тяга. Цёнгу ў грубца ані німа, дык дрыва блага гараць. *В. Старына.*
- Цёнгля**, *прс.* (*полёнізм сіагле*)—постоянно. Цёнгля яна гыркая ды гыркая. *В. Старына.*
- Цень**, тня, *м.*—тень. У паўдні дык цень саўсім маленькі. Хворы баіцца свайго тня. *В. Старына.*
- Цёпла**, *прс.*—тепло. У хаце цёпла, ік у бані. *В. Старына.*
- Цёплінька**, *прс.*—тепленько. На дварэ цёплінька. *В. Старына.*
- Цепліць**, *дзс.*—топить, согревать. Бацька пашоў ёўню цепліць. *В. Старына.*
- Цёплыя воды**,—целебные источники (в теплых краях). Дахтарэ паслалі яго лячыцца ат раматусу на цёплыя воды. *В. Старына.*
- Цяпярся**, *прс.*—слишком давно. Цяпярся ён пашоў і німа ашчэ! *В. Старына.*
- Церабіць**, *дзс.*—1) очищать: дерево от сучьев, огородные овощи от ненужных листьев, сенокос или поле от заросли. Цярабіць хвойку. Цярабі буракэ. Пайду цярабіць лазу, ато цэлы загон ею зарос.—2) тормозить. Уплёў яго ды давай цярабіць за валасэ. Парасюк зьнх цярабіць пасьцелку! *В. Старына.*

- Цераз**, *прыйм. з вінав.* — через. Пяраскочыў цяраз плот. *В. Старына.*
- Церазчур**, *прс.* — черезчур. Цярасчур выпіў, аж чуць вычухаў! *В. Старына.*
- Церазьсядзельнік**, *а, м.* — чересседзельнік. Цярасьсядзельнік аслаб, трэба падцягнуць. *В. Старына.*
- Церая**, *і, ж.* — работніца па терке льна. Нанялі мы дзьве цяраі. Забрабіла сабе цяраю. *В. Скрыль, Пух. р.*
- Цёрла**, *а, н.* — ставец для терки мака. Пабілася цёрла, мак тручы. *В. Рудзенск, Сьміл. р. (Пр. Макацёрт).*
- Церніца**, *ы, ж.* — снаряд для терки льна. У вадну церніцу ўвесь лён пярцерла. *В. Старына.*
- Церці**, *дзс.* — тереть. Зоўтра будам каноплі церці. *В. Старына.*
- Церціся**, *дзс.* — 1) тереться. Ня спускай нізка снапоў, ато будуць церціся аб калёса. Лён сухі, дык добра трэцца. — 2) пропадаць, изводиться. У гаспадарца ўсё к чорту трэцца, прападая! — 3) ничего не делаю, ходитъ по соседям. Трэцца дзень пры дні па чужых людзях, а дома нічога ня робіць. Ведаю толька церціся. *В. Старына.*
- Церці час**, — зря, понапрасну теряю время. Толька будзьяш за ім час церці — і нічога ня зробіш. *В. Старына.*
- Цётка**, *і, ж.* — ласк. Цётка. Мая ты цётка, мая ты залаценькая! *В. Старына.*
- Цётка**, *і, ж.* — 1) тетя. К нам прыехала цётка. Пайду к цётца ў госяці. — 2) обращение к старшей женщине. Цётка, пазычця скаравады! *В. Старына.*
- Цётчын**, *прм.* — теткин. Завязала цётчыну хусту. *В. Старына.*
- Цешча**, *ы, ж.* — теща. У цешчы пазычыў грошай. *В. Старына.*
- Ці**, *злуч.* — 1) *вопрос.* ли. Ці ня бачылі вы майго хлапца? Ці-ж — разве? Ці-ж, ты ня чуў, што я табе казоў? — 2) *раздел.* или. Ці ты яму кажы, ці сыяне — дык усяроўна. *В. Старына.*
- Цігра**, *ы, ж.* — тигр. Ён, ік тая цігра, кінуўся да яе. *В. Старына.*
- Цікава**, *прс.* — удивительно, интересно. Цікава, што з этага ўсяго выйдзя! *В. Старына.*
- Цікавасьць**, *і, ж.* — 1) интерес. Аткуль у яго тая цікавасьць бярэцца да ўсяго?! — 2) *в см. нар.* удивительно. Цікавасьць, што ціпер робіцца на сьвеца! *В. Старына.*
- Цікаваць**, *дзс.* — 1) следить за чем с интересом. Цікуя, што-ж з этага даляй будзя. — 2) подстрегать кого. Цікуя, куды яны пабягуць. *В. Старына.*
- Цікавіцца**, *дзс.* — интересоваться. Ён усім цікавіцца, дзе што робіцца. *В. Старына.*
- Цікавы**, *прм.* — 1) интересующийся чем. Які ён цікавы, усё хоча ведаць! — 2) интересный. Цікавы іх быў суд! *В. Старына.*
- Ціп-ціп!** *выкл.* — выкрик для призыва курей. Курэй трэба паманіць у хату: ціп, ціп, ціп! *В. Старына.*
- Ціпер**, *цяпер, прс.* — теперь. Калі ня ціпер, дык у чацьвер. *Прыгав. В. Старына.* Цяпер ня маю часу. *В. Вострава Сьміл. р.*
- Ціперашні**, *прм.* — теперешний. Дай мне ціперашняга малака. *В. Старына.*
- Ціпка**, *і, ціпачка, і, ж.* — курочка. Ціпка мая, ціпачка! *В. Старына.*
- Ціскацца**, *дзс.* — жать, толкать кого. Ня ціскайся ты тут! *В. Старына.*
- Ціснуць**, *дзс.* — жать. Бот цісьня нагу. *В. Старына.*
- Ціў!** *выкл.* — звукоподорожание пискивому щибету птенцов. Маленькія вярabeiчыкі ціўкаюць: ціў, ціў!.. *В. Старына.*
- Ціўкала**, *а, н.* — ребенок, издающий раздражательные говору звуки. Ах ты маленькая ціўкала, ужо нешта гаворыш! *В. Старына.*
- Ціўкаць**, *дзс.* — пискиливо щebetать. Пыляняткі ўжо вывяліся ды ціўкаюць. Вярabeiчыкі ў гнязьдзе ціўкаюць. *В. Старына.*
- Ціхаця**, *выкл.* — тише вы (ты). Ціхаця, дзеці! *В. Старына.*

- Ціхі**, *прм.* (пам. *ціхенькі*)—тихий, спокойный. Сягонья ціхая надвор'я. Ціхянькі дзянэк удоўся,— добра сеяць. *В. Старына.*
- Цішаць**, *дзс.*—утихать. Вецяяр стоў цішаць. *В. Старына*
- Цішком**, *прс.*—тихо, незаметно. Цішком узёў, ніхто й ня бачыў. *В. Старына.*
- Цішэй**, *прс. в. ст.*—тише. Цішэй гаварыцца! *В. Старына.*
- Цмакаць**, *дзс.*—особо чмокать губами и языком при удивлении. У яго такая прывычка: абы-што, дык ўсё цмакая губамі. *В. Старына.*
- Цмокаць**, *дзс.*—(зак. *цмокнуць*—1) целовать. Цмокая яму ў руку. Цмокнаў у вадну руку да ў другую—2) чмокать губами и языком. Цмокні на каня! *В. Старына.*
- Цмыгаць**, *дзс.*—таскать, гонять лошадей в работе. Цмыгая дзень пры дні сваю каняку то ў лес, то ў Мінск. *В. Старына.*
- Цмык**, *а, м.*—смычок. Музыка аж цмык свой парвоў, іграючы! *В. Старына.* (Пр. *Смык* (1)).
- Цок!** *выкл.*—чмок. Падышоў ды цок дзядзьку ў руку! *В. Старына.*
- Цокаць**, *-ца, дзс.*—(зак. *цокнуць*)—целовать, ться. Даволяй табе ўжо цокаць ета дзіця! Ня люблю ні с п'янымі, ні с цв'ярозамі цокацца. Цокнаў баба ў руку. *В. Старына.*
- Цот**, *у, м.*—чот, четное число. Ёкраз папоў у цот. Угадай: цот ці лішка? *В. Старына.*
- Цуглі**, *яў, мн.* (пам. *цугелькі*, *польск. cigle*)—удила. Каня ўзёў на цуглі. Дай жарабку ў рот цуглі. Маленькія цўгялькі. *В. Старына.*
- Цугляць**, *дзс.*—брать лошадь наудила. Конь ня даецца цугляць. *В. Старына.*
- Цуда**, *а, н.*—чудо. Гэтакага цуда яшчэ ніхто й ня бачыў! *В. Слопішча, Шацк. р.*
- Цудавацца**, *дзс.* з каго—удивляться. Чаго ты цудуяцца з мяне?! *В. Слопішча, Шацк. р.*
- Цудоўны**, *прм.*—чудной, удивительный. Цудоўны с цябе чалавек! *В. Слопішча, Шацк. р.*

- Цугерак**, *рка, м., цукерка, і, ж.*—конфета. Купі мне хоць адзін цугерак. *В. Крамяні, Пух. р.* Ня еж, а йсьці цукерку! *В. Старына.*
- Цукар**, *цукру, м.* (*польск. cukier, ням. Zucker*)—сахар. Каб драбок дзе цукру дастаць дзіцяці. *В. Старына.*
- Цукаць**, *дзс.*—травить собаками. Цукай-жа, сынок, на парасяткі! *В. Слапішча, Шацк. р.*
- Цукровы**, *прм.*—сахарный. Мы завялі цукровых брукаоў. *В. Старына.*
- Цукроўка**, *і, ж.*—1) сладкая яблоня. С цукроўкі атрэсьлі асьміны дзёве яблыкаў.—2) сорт картофеля. Цукроўка наша ўраділа: бочак з восім накапалі. *В. Старына.*
- Цура**, *ы, ж.*—тюря. Постам толька ету цуру й сёрбаюць. *В. Старына.*
- Цурачка**, *і, ж.*—ничтожное количество. Каровы ўсё паелі даднае цурачкі. *В. Старына.* Дай мне хоць цурачку малака! *В. Клятное, Пух. р.*
- Цух!** *выкл.*—выкрик для призыва свиней. Цух, цух, цух! сьвінка чорная! цух, цух! *В. Старына.*
- Цухмолиць**, *-ца, дзс.*—мыть, ться. Ня цухмоць вельма рук, ато мыла ня хваціць! Ёк станя мыцца, дык цухмолицца ды цухмолицца. *В. Старына.*
- Цушка**, *і, ж.*—ласкательное название свиньи. Цушка мая, цушка! *В. Старына.*
- Цыбаты**, *прм.*—длинноногий. Ахрэм цыбаты, ёк бусял. *В. Старына.*
- Цыбук**, *а, м.* (*польск. суbuk*)—чубук. У дзедавуў люльца крывы цыбук. *В. Старына.*
- Цыбульлэ**, *я, н. зб.*—длинные сухие травы, а также зелень картофеля. Карова ўсё сена паела, толька адно цыбульлэ асталося. Цыбульлэ парасло вялікая, а картопля саўсім малая. *В. Старына.*
- Цыбуля**, *і, ж.* (пам. *цыбулька*)—лук обыкновенный. (*Allium Cera L.*) Цыбуля парасла вялізная, ёк рэпа. Сялядца прыстрой с цыбулькао. *В. Старына.*

- Цыгундзер**, дра, *м.* (*яўрэйск.* zuhunder, *з ням.* zu Hunden).—побранка, строгае взысканне. Ёк возьмуць яго на цыгундзар, дык ня дзе дзеняцца, прызнаяцца. *В. Старына.* Добра яго ўзялі на цыгундры! *В. Крамяні, Пух. р.*
- Цыкора**, *ы, ж.*—цикорий (*Cichorium Intubus L.*). Чай с цыкораю. *В. Старына.*
- Цымант**, *у, м.*—цемент. Атліў падлогу с цыманту. *В. Старына.*
- Цымантовы**, *прм.*—цементовый. Зрабіў пограб цымантовы. *В. Старына.*
- Цымус і чымус**, *у, м.*—1) сладкое кушаньне из моркови у евреев. На шабас нашы Сіманэ (ад імя гаспадара—Сіман) наварылі цымусу.—2) самая лучшая часть всякого кушанья. А на дне самы чымус астоўся.—3) лучшая, самая интересная, часть к-л. действія. Ой што тут было—ты ня пасьпеў на самы цымус! *В. Старына.*
- Цынбалы**, *аў, мн.*—струнный инструмент вроде цитры. Кандрат умея йграць на цынбалы. *В. Старына.*
- Цыраваць**, *дзс.*—штопать. Маці цыруя шкарпэткі. *В. Старына.*
- Цырамоніцца**, *дзс.*—церемоніцца. Ня цырамонься, чаго ты цырамонісься—еж! *В. Слонішча. Шацк. р.*
- Цыратовы**, *прм. (польск. ceratowy)*—клеенчатый. Цыратовая шапка ў яго. *В. Старына.*
- Цыркаць**, *дзс.*—доить коротко, когда корова дает мало молока. Годзя яе (карову) ўжо цыркаць: боляй ня дасьць малака! *В. Старына.*
- Цырубалка**, *і, ж.*—1) детская игрушка из косточки, перевязанной двойным шнурком; вертится на этом шнурке и жужжит. Хлапцэ параблі сабе цырубалкі ды йграюць.—2) палка, калодка, подвешиваемая к шее свиньи, чтобы та не могла быстро бегать. Сьвіньня ўцякая з пастуха, дык прывязалі ёй цырубалку.—3) тонкие дрова, из сучков.
- Цырубалкамі прапалілі ў печы, дык і холадна. *В. Старына.*
- Цырулік**, *а, м.*—цырюльник. Каб цябе цырулікі парэзалі на мяса! *В. Крамяні, Пух. р.*
- Цырыкаць**, *дзс.*—щебетать. Вяраб'е цырыкаюць на дождж. *В. Старына.*
- Цыца**, *ы, ж. (дзіцяч.)* материнская грудь. Дам хлопчыку цыцы—ня плач! *В. Старына.*
- Цыцка**, *і, ж.*—1) женская грудь, сиська, титька. Дзіця плача—цыцкі хоча.—2) сосец у самок животных. У каровы цыцкі маленькія, німа як і даіць. *В. Старына.*
- Цыцоха**, *і, ж.*—женщина с большими грудями. Цыцохі етаі нешта ніхто й замуж ня бярэ! *В. Старына.*
- Цьвенкаць**, *дзс.*—зря болтать. Ат цьвенкая языком, ня ведаючы, ў чом дзела! *В. Старына.*
- Цьвердзіня**, *і, ж.*—слишком что твердое. Канюшынішча—такая цьвядзіня, што й плуг ня бярэ! *В. Старына.*
- Цьвет**, *у, м.*—1) окраска, колер. Набрала на спадніцу цьмянага цьвету.—2) цветки деревьев. Насушылі ліповага цьвету ат кашлю. *В. Старына.*
- Цьвік**, *а, м. (пам. цьвічок)*—гвоздь. Убіў цьвік у сьцяну. Дошчачку зьбі цьвічком. *В. Вострава. Сьміл. р.* Цьвіхамі зьбіў скрыньку. *В. Старына.*
- Цьвінтар**, *у, м. (з польск. stętarz)*—погост. Сьвіньня рыюцца на цьвінтары,—ведама німа аграды. *С. Дукора, Сьміл. р.*
- Цьвісьці**, *дзс.*—1) цвести. Зараз будуць цьвісьці садке. Цьвіце яблына.—2) плесневеть. Хлеб у стопца, дык цьвіце. *В. Старына.*
- Цьвішша**, *а, н. зб.*—гвозди. На хату шмат цьвішша пашло. *В. Старына.*
- Цьвярозы**, *прм.*—трезвый. Цьвярозы етак-ба ня брахоў, ато ведама п'яны...*В. Старына.*
- Цьмяны**, *прм.*—темноватый. Нейкі цьмяны хлеб вышаў. *В. Старына.*

Цэбар, бра, *м.* — 1) ушат. У цэбры вады прынясіця. — 2) мешаный корм каровам і лошадам из мякны, картофеля і муки, даваемый в ушате — „цэбры“. Карова даём цэбар. Карова стаіць усю зімку над цэбрам. *В. Старына.*

Цэгла, ы, *ж.* (*польск.* cegła, *ням.* Ziegel) — кирпич. На комін купіў палянаі цэглы. *В. Старына.*

Цэліць, -ца, *дзс.* — метить, -ться. Так і цэліць, каб папасьці ў вока. Цэліцца, каб папасьці ў самаю точку. *В. Старына.*

Цэлка, і, *ж.* (*пам.* цэлачка) — девица, не имевшая половых сношений. Яна ашчэ цэлка. Сам стары, а хоча, каб узяць цэлачку. *В. Старына.*

Цэлы, *прм.* (*пам.* цэлінькі) — 1) целый, непочатый, здоровый, невредимый. Еты мех ашчэ цэлы. — 2) полный. Наліла цэлы гаршчок вады, аж нельга ў печ ставіць. Цэлінькаю конаўку вады зачэрпаў, ік вока. *В. Старына.*

Цэркаўка, і, *ж.* — церковь. Ён у сповядзі ня бывая і ў цэркаўку ня ходзіць. *В. Старына.*

Цэўка, і, *ж.* — 1) катушка ниток на длинной самодельной трубке; навивается на „сукальці“. Насукоў тры цэўкі. — 2) локтевая кость у кисти (цевница). Руки баляць у цэўках. *В. Старына.*

Цюкаць, *дзс.* — 1) легонько стучать, работая топором. Памаленьку цюкая тапаром, ведама нехаця. *В. Старына.* — 2) кричать на кого пугая. Цюкні ты на яго, каб ён аж галаву зламаў уцякаючы! *В. Слопішча, Шацк. р.*

Цюхцяя, і, *аг.* — неповоротливый. Бяжы скарэй, цюхцяя ты нясушьветная! *В. Крамяні, Пух. р.*

Цюцька, цюця, і, *м.* (*дзіцяч.*) — собачонка, щенок. На, цюцька, на!... Цюця, кусі яго! *В. Старына.*

Цюцён, ў, *м.* — табак (*Nicotiana Tabacum* L.). Свайго цюцёну пасеяў градку. *В. Старына.*

Цю-цю-цю! *выкл.* — междометие для подзыва собаки. Цю-цю-цю! на, цюцька, на! *В. Старына.*

Цягаць, -ца, *дзс.* — 1) таскать, -ться. Ня ёмка цягаць ваду с калодзіжа. Цягаяцца, ік той хвосьцік, за мною. — 2) судиться, вести тяжбу. Ці ета лёгка цягацца па судох?! *В. Старына.*

Цяглі, яй, *мн.* — ляшки. Ногі баляць у цяглях. Цяглі баляць. *В. Старына.*

Цягнуць, -ца, *дзс.* — тащит, -ться. Цягні ету жэрду к плоту. Цягнацца ззаду, ік посік. *В. Старына.*

Цягун, а, *м.* — презр. тот, кто все берет, таскает (цягая) от кого. Еты зяць мой дык чысты цягун: усё бярэ, бярэ ды бярэ. От дзе сынке цягунэ: усё забралі-б ад бацькі! *В. Старына.*

Цягунэ, оў, *мн.* — распаренная свёкла столовая с луком (кушанье). Увечара будам есьці цягунэ. *В. Харавічы, Сьміл. р.*

Цялё, цяля, яці, *н.* (*пам.* цялётка) — теленок. Цялё высыая карову ўночы. Атсаділі й мы сваё цяля. Рахманая наша цялётка. *В. Старына.*

Цялеш, а, *м.* — большой толстый обрубок бревна. Ня кладзі вялікага цяляша, ато казлэ йзломіш! *В. Старына.*

Цялешнік, а, *м.* цялешнікі, аў, *мн.* — проход в кухонную печь, а также и место в трубе над этим проходом. Усунаў галаву ў цялешнік. *В. Крамяні, Пух. р.* Гаршчок стаіць у цялешніках. Сажа загарэлася ў цялешніках. *В. Старына.*

Цялух, цялух! *выкл.* — выкрик при зове коровы. Цялух, цялух! іді дамоў! *В. Старына*

Цялушка, і, *ж.* — тёлка. Маю дзьве каровы й адну цялушку. *В. Старына.*

Цяльпук, а, *м.* — нескладный мужчина. Ну й цяльпук-жа ты! *В. Рудзёнск, Сьміл. р.*

Цяльпукаваты, *прм.* — о человеке: нескладный. Нейкі цюльпукаваты ён, ні пайці, ні павярнуцца палюдзікі ня можа. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Цяляпаць, -ца, дзс. — болтаць, ться чому падвешенному. Ня цяляпай клубка. Цяляпаяца, ік барановы яйца. *В. Старына.*

Цяміцца, дзс. — запрапастицца. А бадай ты цяміўся, які-ж ты дурны, браця! *В. Старына.*

Цяміць, дзс. — разуметь, смислить. Ані нічога ён ня цяміць. *В. Старына.*

Цямкі, прм. — сообразительный. Цямкі ён хлопяц: атразу зьмікіціў. *В. Старына.*

Цянжэр, ы, ж. (*полёнізм* *cieżar*) — большая тяжесть. Ого, етакая цянжэр! аднаму й ня падняць! *В. Старына.*

Цяпаць, дзс. — медленно делать. Цяпая, як на заўтра яму трэба. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Цяпелца, а, н. *паменш. ад* цяпло — огонёк. Якая вясёлая цяпелца! *В. Старына.*

Цяплей, прс. в. ст. — теплее. Сягоння шмат цяплей, ік учора. *В. Старына.*

Цяпліня, і, ж. — теплота. Вот німа цяпліні: усё сядзіць на месцы й расьці ня хоча. *В. Старына.*

Цяпло, а, н. — огонь (лампы, лучины или разведенный на поле). Цяпло запаліцца, ато ў хаця ўжо ня відаць. Усе сьпяць: ні ў кога цяпла ня відаць. Пастушке расклаті цяпло. *В. Старына.*

Цяплюсенькі, прм. — теплѳхонький. Вада цяплюсянкая. *В. Старына.*

Цярпеньне, я, н. — терпение. Аткуль у яго тоя цярпеньня бярэцца! *В. Старына.*

Цярплівы, прм. — терпеливый. Якая цярплівая дзіцянё: па марозу ў вадном рызьнячку ходзіць. *В. Старына.*

Цярушыць, -ца, дзс. — 1) порошок. Цярушыць маленькі сьняжок. — 2) рассыпать, -тсья чому-либо мелкому. Цярушыцца мука йз меха. Ня цярушы сьмецьця па хаця! *В. Старына.*

Цярэз, прійм. — гл. *цераз*. Схваціў чыстаколіну ды давай шпыляць яму цярэз галаву. *В. Старына.*

Цярэльніца, ы, ж. — гл. *церая*. На лён нам трэба аж пяць цярэльніц. Адну цярэльніцу нам дасьць дзядзіна. *В. Старына.*

Цясла, ы, ж. — тесла, инструмент для выдалблівання корыт, кадок и проч. Цяслою выглубаў начоўкі. *В. Старына.*

Цясьліць, дзс. — работать „цяслою“. Ня ўмеяш ты яшчэ акуратна цясьліць. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Цятрадзь, і, ж. — (*русізм*) тетрадь. Хлапцу трэба купіць цятрадзь. Сьпісоў дзьве цятрадзі. *В. Старына.*

Цяць, дзс. — нанести ловко удар. Цяў ему прэнтам по галава. *В. Старына.*

Цячы, дзс. — 1) течь. Тут будзя вясною вада цячы, дык залей капец. — 2) протекать. Кадушка ня гадзіцца на капусту: будзя цячы. Вядро цячэ ў дне. *В. Старына.*

Ч.

Чабор, у, м. — богородская трава (*Thymus serpyllum L.*); лекарств. Насушыла рукавец чабору ат кашлю піць. *В. Старына.*

Чабох! выкл. — междометие для выражения быстрого, моментального и шумного выливания жидкости. Чабох вядро вады! *В. Старына.*

Чабохаць, дзс. (*зак. чабохнуць*) — шумно лить жидкость. Даволяй табе чабохаць ваду: ужо цэлы цэбар. Чабохнула ўсю лыгоўку з

начовак на падлогу! *В. Старына.*

Чад, у, м. — угар. Атчыніцца юшку, чад пашоў на хату. Чаду нарабілі поўну хату. *В. Старына.*

Чадзіць, дзс. — издавать угар. Ляпна чадзіць, аж галава стала балець. *В. Старына.*

Чадна, прс. — угарно. У хаця чадна. *В. Старына.*

Чай, ю, м. — чай. Рэдка калі мы ўжываем чай, абы німа самавару. *В. Старына.*

Чаканьне, я, н.—ожидание. Горш за ўсё дык эта чаканьня: аж ачамярэя табе яно, і час лудзіш. *В. Старына.*

Чакаць, *дзс.*—ожидать. Чакай міне тут, я зараз прыду. *В. Старына.*

Чалавек, а, м.—1) человек. Чудак ты, чалавек, што эта ты кажаш? Дай зуслон, хай чалавек сядзя.—2) муж. Мой чалавек дык і слушаць ня хоча, што я яму кажу! *В. Старына.*

Чалавячнішча, а, м.—*увел.* Чалавек. Этакі дужы чалавячнішча, а лянуяцца рабіць! *В. Старына.*

Чаляднік, а, м. (*ж.* чалядніца)—наемный годовой или сезонный работник. Трэба ўзяць чалядніка, ато самі ня ўправімся з работаю. Чалядніцу нанялі да каляд. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Чаму, *займ.*—почему, зачем. Чаму ты етак робіш? Чаму ты ня слухаься міне? *В. Старына.*

Чаму не,—как не так. Чаму не—ціпер дай яму, а посьля прасі яго, каб аддоў. *В. Старына.*

Чапаць, -ца, *дзс.*—трогать, -ться. Нечага лезьці ка мне, цібе ніхто ня чапая. Ня чапайся з благім. *В. Старына.*

Чапёлка, і *ж.*—1) блок, на котором подвешиваются в кроснах „нітэ“; бывает в паре. Ніжай трэба апусьціць чапёлкі.—2) столбик между балкою и верхом крыши в холодных постройках. Скрывілася чапёлка ў хлевя. *В. Старына.*

Чапіцца, *дзс.*—приставать к кому. Чаго ты чэпісься ка мне? Дарам нечага чапіцца к чалавеку. *В. Старына.*

Чапляць, -ца, *дзс.*—цеплять, -ться. Чапляйця коні ў плуг. Салом чапляйця за ногі. *В. Старына.*

Чапурыць, *дзс.*—еле тащиться. Дзядзька чапурыць памаленьку ззаду. *В. Старына.*

Чапяля, ё, чапяля, і, *ж.*—ухват для сковороды. Ня ўзяць чапялю скаварады. *В. Старына.* Маўчы, або чапялею дам па нагах! *В. Крамяні, Пух. р.*

Чапяльнік, а, м.—палка для чапялы. Чапяльнік адгарэў у чапяле—трэба паправіць. *В. Старына.*

Чаравік, а, м.—ботинок. Ну й пашыла-ж ты чаравікі, хоць на нос надзявай! (знач., вузкія). *В. Старына.*

Чарада, ё, *ж.*—стадо. Карова ані ня пад'ядая ў чарадзе. *В. Старына.*

Чарвяточына, ё, *ж.*—мука из точенного бревна червем древо-точцем. Ёз бяравеньня чарвяточына ўжо сыпляцца. *В. Старына.*

Чарга, ё, *ж.*—очередь. Сёньня наша чарга вартаваць коні. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Чарговы, *прм.*—очередной. Заўтра наш чарговы дзень іці на варту. *В. Слопішча, Шацк. р.*

Чарка, і, *ж.* (*пам.* чарачка)—чарка, рюмка. Выпіў чарку гарэлкі, дык цяплей стала. Каму па дзьве чаркі папала, а каму дык і чарачкі ня дасталася. *В. Старына.*

Чарніцы, іц, *мн.*—черника (*Vaccinium Myrtillus L.*). Дзеўкі пашлі ў чарніцы. Чарніц троха ссушыла, дык добра будзя ад жывата. *В. Старына.*

Чарот, у, м.—тростник обыкновен. (*Phragmites communis Trin.*). Нажалі чароту на крышу. *В. Старына.*

Чартапалох, у, м.—чертополох огородный (*Carduus oleraceus Curt*) и полевой (*Carduus arvensis Curt*). Увесь агарод зарос чартапалохам. Назьбірала сьвіньням чартапалоху. *В. Старына.*

Чарцянь, яці, м.—чартёнок. Чаго ты верцісься па хаця, ік тоя чарцянь?! *В. Старына.*

Чарэнь, і, *ж.* чарэньне, я, н. зб.—верх печки „служашый для сідення, просушки и лежання. Чарэнь нагарэла, аж ня ўседзяць. *В. Старына.* Вывалілася ў печы ўсё чарэньня. *В. Голацак, Сьміл. р.*

Час, у, м.—время. За работаю німа часу, калі й аддыхнуць. Да часу хай будзя й так! *В. Старына.*

Часам, часамі, — порою, иногда. Трэба сена ў падстрэшнік злажыць, ато часам дождж пойдзя, дык намочыць. Усяк жывецца: часамі добра, а часамі й блага. *В. Старына.*

Часаць, дзс. — 1) обтёсывать. Сялівей чэша бяровенья на хату. — 2) чесать, скресть голову. Памалу ты чашы галаву мне, валасоў ня рві. — 3) быстро, старательно итти. Часоў, часоў пшэком—чуць да дому прышоў! Чэша, аж пыл курыць!—4) *хоць ты яму кол на галаве чашы,* — выражение применяется к упрятому человеку. Хоць ты яму кол на галаве чашы, дык усяроўна ня паслухая! *В. Старына.*

Часіна, ы, ж. (пам. часінка) — короткий промежуток времени, приблизит. час. Каб выбраць добраў часіну ды паехаць сеаць. Зайдзі, кум, да міне на часінку! *В. Старына.*

Частаваньне, я, н. — угощение. Ня хочу я яго частаваньня й ня пайду к яму. *В. Старына.*

Частаваць, -цца, дзс. — угощать, -ться. Любіць, каб яго другія частавалі, а сам дык нікога й ніколі. Зайшлі ў каморку ды сталі сабе частавацца. *В. Старына.*

Часьцей, прс. в. ст. — чаще. Часьцей хадзіця к нам гуляць. *В. Старына.*

Часьць, -і, ж. — часть. І будоўлю і зямлю сусё падзялілі на тры часьці. Ён с свае часьці (часьці) ня пражыве. *В. Старына.*

Часьцяком, прс. — довольно часто, зачастую. А ён часьцяком тут паварачваецца. *В. Старына.*

Час(о)эўка, і, ж. — отдельная пасма ниток на клубке. Ссыпалася с клубка часэўка. *В. Старына.* Крапчэй ві, ато часоўка зьдзярэццы с клубка. *В. Крамяні, Пух. р.*

Чаўнок, нык, м. — ткацкий челнок. Чаўнок ня сьлізкі, вязьня ў зявох. Трэба пазычыць у каго чаўныка: свой пакалоўся. *В. Старына.*

Чаўпці, чаўпіць, дзс. — несть окололесину, говорит чепуху. Чаўпе,

чорт ведае што! Ня хочу й слухаць, што ён будзя чаўпці. *В. Старына.* Што ты чаўпіш, ня ведаючы! Чаўпіць чалавек, чорт ведае што! *В. Слонішча, Шацк. р.*

Чацьвяртуха, і, ж. (пам. чацьвяртушка) — $\frac{1}{4}$ сажени дров. За дзень высяклі дзьве чацьвяртухі дроў. *В. Старына.*

Чачотавы, прм. — сделанный из корельской берёзы. Чачотавы партабак зрабіў. *В. Старына.*

Чачотка, і, ж. — корельская берёза (*Betula podosa*). Дастоў добраі чачоткі на калёса. *В. Старына.*

Чачэціна, ы, ж. — кусок корельской берёзы. Чуць папоў сабе чачэціны на калодкі. *В. Старына.*

Чашуйка, і, ж. — гл. Часэўка. Ня чапай клубка, ато ісыпляш чашуйкі. *С. Амельна, Пух. р.*

Чвартаваць, дзс. — четвертовать. Каб тваё мясо чвартавалі! *В. Старына.*

Чварыць, дзс. — травить животное собаками. Вот дзе чалавек: сьвіньня толька што ўзаткнулася на двор, а ён запёр ды давай чварыць сабакам. *В. Старына.*

Чвыр, у, м. (— літ. жвір) — крупный речной песок, гравий. Чвырам пашаравала пасуду. *В. Старына.* (Пр. Джвыр).

Чвыраваты, прм. — с примесью крупного песка, гравия. Чвыраватая глеба ня родзіць. *В. Старына.*

Чвэртка, і, ж. — четверть. Мы пазычлі хлеба тры хунты с чвэрткаю. *В. Старына.*

Чвякаць, дзс. — чавкать. Чвякаеш ты, ік ня жывы. *В. Старына.*

Чмарыць, дзс. — 1) излишне жарить. Даволяй табе чмарыць ета сала й так ужо яно пагарэла!—2) много, часто жарить. Чмараць кажды дзень на скаварадзе сала: ведама, сьвіньню забілі. *В. Старына.*

Чмель, я, м. (пам. чмялёк) — шмель (*Bombus terrestris*). Во чмель гудзе, лётая, каб дзе гняздо сабе зрабіць. Знашоў чмяльке пад мяжою. *В. Старына.*

Чмут, у, м. — туман, ложь. Ён такі чмут пусьціў, а ўсе думаюць, што праўда. *В. Старына.*

Чмуціць, дзс. — дурить кого. Чмуціць ён людзей ды й толька! *В. Старына.*

Чмыхаць, дзс. (*аднакр. чмыхнуць*) — фыркаць носом. Вот прывычка ў яго: чмыхая ды чмыхая носам. Вот чмыхнаў — аж пер'я паляцела! *В. Старына.*

Чмякаць, дзс. — гл. **Чвякаць**. Чмякая, ік тая авечка. *В. Старына.*

Чмыхала, а, аг., чмыхун, а, м. — фыркаючы носом. Думаеш чмыхала ета панімая што? *В. Старына.* Чмыхун ты, што ты ўсё чмыхаяш носам?! *В. Слонішча, Шацк. р.*

Чмяліны, чмяльковы, прм. — шмелиный. Каб дзе дастаць на лякарства чмялінага мёду. Чмяльковы крыльці. *В. Старына.*

Човен, чоўна, м., — челн. На чоўня праплылі на той бераг. *В. Старына.*

Чорт лазаты, — лаянка. Чорт ты лазаты, куды лезаш! Ах вы чэрці лазаты! *В. Старына.*

Чоршта, прс. (*ад: чорт [знае, ведае] што*) — слишком много. Чоршта дроў навалілі. У яго і грошай і дабра чоршта. *В. Старына.*

Чоўнік, а, м. — гл. **Чаўнок**. Цэўка выкінулася с чоўніка. *В. Турэц, Сьміл. р.*

Чуб, а, м. — хохол. Атрасьціў ты сябе чуб, — ік біцца, дык добра будзя тузаць за яго. *В. Старына.*

Чубаты, прм. — хохлатый. Нашы курры чубатыя. *В. Старына.*

Чуваць, дзс. *безасаб.* — слышать, слышно. Якія навіны ў вас чуваць? *В. Старына.*

Чужы, прм. — чужой. Ік бяда, дык чужы чалавек ашчэ хутчэй памога, ік свой. Ета ня наша, — чужая курыца. **Чужы - чужаніца**, — совершенно чужой. Хто ён мне? — чужы-чужаніца: я з ім ніякіх дзялоў ня маю! *В. Старына.*

Чурацца, дзс. — отрекаться. Ета ня сын, калі ён чуроўся бацькоў сваіх. *В. Старына.*

Чутае, ага, м. — слышимое. Дай-жа, божа, чутая бачыць! *В. Старына.*

Чутка, і, ж. — слух, молва. Я ня ведаю, як яно, але на сяле была такая чутка. *В. Старына.*

Чуткі, прм. — чуткий. Наш рабчык чуткі: здалёк пачуе, дзе хто йдзе. *В. Слонішча, Шацк. р.*

Чухаць, -цца, дзс. — чесать, - ться. Парасяткі любяць, каб іх чухаць. Чухаяцца: мусіць вошы яго кусаюць. *В. Старына.*

Чуцца, дзс. — чувствовать свои силы. Калі чуяься, што зробіш, дык бярыся. *В. Старына.*

Чуць, дзс. — 1) слышать. Ці чулі вы, што ета ён брэша на міне? — 2) чуять, чувствовать. Душа мая такі чула, што будзя бяда. *В. Старына.*

Чыгун, а, м. — 1) металл чугуна. Колца с чыгуна. — 2) чугунный горшок (*пам. чыгунчык, -нок*). Картопля сьвіньням варыцца ў чыгуне. Куцьці уставіла на дзень у чыгунчыку. Пабіўся наш чыгунок. *В. Старына.*

Чыгунны, прм. — чугунный. Чыгунья дзьверцы купіў у стаяк. *В. Старына.*

Чык! *выкл.* — междометие для выражения мгновенного действия ножом или ножницами. Чык — ды атрэжу табе пальчык! *В. Старына.*

Чыкаць, дзс. (*аднар. чыкнуць*), *дзіцячае* — резать ножом или ножницами. Ня чыкай ножыкам, а то ручку парэжаш! Дай я табе чыкну вушка! *В. Старына.*

Чыкілдун, а, м. (*лаянка*) — хромою, без одной ноги. Чыкілдун ты, пасядзеў-ба дома, ня хадзі! *В. Старына.*

Чыкільгаць, дзс. — итти хромая. Антон чыкільгая к нам. *В. Старына.*

Чырва, ы, ж. — кёр, червовая карта. Крыў чырвам! Чырвы першыя ходзяць. *В. Старына.*

Чырванец, дзс. — краснеть. Калі ты ня броў майго ножыка, дык чаго-ж ты чырваняеш? *В. Старына.*

- Чырвоны**, *прм.* (*скар. чырван*) — красны. Майсей зрабіўся чырвоны, ік бурак. Купіла на спадніцу чырвонаі кварбы. Мар'я ў чырвонум андараку. Неба аж чырвана стала! *В. Старына.*
- Чысок**, *ныку, м.* — чеснок посевной (*Allium sativum* L.). У булён укінула галоўку чысныку. *В. Старына.*
- Чыстакол**, *у, м.* — частокол. Абламаўся наш чыстакол у гумне — трэба яго паправіць. *В. Старына.*
- Чыстаколачны**, *прм.* — сделанный из частокола. Абгарадзіліся чыстаколачным плотам. *В. Слонишча, Шацк. р.*
- Чыстаколіна**, *ы, ж.* — частоколина. Узёў ды б'ецца чыстаколінаю. *В. Старына.*
- Чысьцёха**, *і, аг.* — чистёха. Бач, які чысьцёха: ня памыўшы рук, ня будзя есьці! *В. Старына.*
- Чытака**, *і, аг.* — чтец. Чытака с цібе ўжо: бэкая сабе пад нос! *В. Старына.*
- Чытаньне**, *я, н.* — чтение. Ня разборная яго чытаньня. *В. Старына.*
- Чыча**, *ы, ж.* (*дзіцяч.*) — нож. Ня бяры чычы: пальчык парэжаш! *В. Старына.*
- Чычырыць**, *дзс.* — быстро есть, грызть. Малы толька й тоя робіць, што чычырыць хлеб. *В. Старына.*
- Чэзлы**, *прм.* — истощенный, худосочный. Парасята нейкія худыя, чэзлыя і есьці ня бяруць. *В. Старына.*
- Чэзнуць**, *дзс.* — исчезать, худать. Сьвіньня нешта нам ня ручаць: вот толька купіш, дык адразу станя чэзнуць і прападзе. *В. Старына.*
- Чэканьне**, *я, н.* — тиканье. Часэ не'к памаленьку йдуць, ня чуць іх чэканьня. *В. Старына.*
- Чэкаць**, *дзс.* — тикать. Часэ як хуцінька чэкаюць! *В. Старына.*
- Чэрава**, *а, н.* — чрево, брюхо. Сьвіньня прабіла сабе чэрава. *В. Старына.*
- Чэрствы**, *прм.* — черствый. Хлеб чэрствы, аж ня ўкусіць. *В. Старына.*
- Чэрхаць**, *дзс.* — чиркать. Даволі табе чэрхаць етыя сьпічкі, усяроўна не запаліш! *В. Крамяні, Пух. р.*
- Чэрці яму (табе) загадалі**, — в отрицательном смысле. Чэрці яму загадалі ета рабіць! *В. Старына.*
- Чэсьць**, *і, ж.* — 1) угощение, ласковый прием. Добрая ў іх была чэсьць. Што с тае чэсьці, калі няма чаго есьці! *Прык.—2)* вежливость. Пара й чэсьць знаць: трэба дамоў іці. *В. Старына.*
- Чэўраць**, *дзс.* — истощаться от голодания. Якое іх жыцьце: ік прыдзя вясна, дык крышкі хлеба німа, дзеці так і чэўраюць. *В. Старына.*
- Чэцьвер**, *у, м.* — четверг. У еты чэцьвяр пойдуць зажынаць. *В. Старына.*

Ш.

- Ша! выкл.** — 1) тише, шш... Ша! маўчок ніхто ні слова! — 2) выкрик для успокоения лошади во время бега. Ша! ша! памалу, кося, ня ляці! *В. Старына.*
- Шабальоны**, *аў, мн.* — помидоры (*Solanum Lycopersicum*). Вялікія парасьлі шабальоны, па кулаку. *В. Загай, Пух. р.*
- Шабас**, *у, м.* — шабаш, евр. Вось і шабас зайшоў: газы ня купіш. *В. Старына.*
- Шабаш**, *прс.* — полно, достаточно. Шабаш, больш ты ў міне нічога ня палучыш! *В. Старына.* ў самы глыб — толькі й бачылі яго. *В. Старына.*
- Шабулдых!** *выкл.* — бултых. Шабулдых с канём у раку! *В. Старына.*
- Шабулдыхнуць**, *-ца, дзс.* — бултыхнуть, -ться. Шабулдыхнаў з галавою ў ваду. Шабулдыхнаўся

- Шабля**, і, ж. — сабля. Салдат ідзе с шабляю. *В. Старына.*
- Шабэта**, ы, ж. — кожаный кісет для табака. У шабэці няма цюцюну. *В. Вострава, Сьміл. р.*
- Шавец**, шаўца, м. — сапожник. Бязносы (празваньне такое) добры шавец, але дарагі. Адаў сына вучыцца за шаўца. *В. Старына.*
- Шавецкі**, прм. — сапожнический. Каб дзе дастаць мне шавецкаі смалы. *В. Старына.*
- Шаламіць**, дзс. — гл. Шаламуціць — дурить, омрачаць сознание, мутить в голове. Іці туды толька галаву шаламіць. Гарэлка шаламіць у галаве. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Шаламутны**, прм. — бестолковый. Які-ж ён шаламутны: аднаго ня кончыць за другое бярэцца, кідаецца сюды-туды. *В. Слупішча, Шацк. р.*
- Шаламуціць**, дзс. — гл. Шаламіць — дурить. Што ты шаламуціш міне: я й сам ведаю, як рабіць. *В. Старына.*
- Шалахвост**, а, м. — первейший хвостун. Нечага хваліцца, ведаям, які ты шалахвост! Слухай ты, што еты шалахвост брэша! *Б. Вор, Сьміл. р.*
- Шалёны**, прм. — 1) сумашедший. Шалёны чалавек — што ён робіць?! — 2) бешеный. Шалёны сабака пакусой бабу. *В. Старына.*
- Шалець**, дзс. — 1) бешенствовать, бесноваться. Вот нешта зрабілася, сталі сьвіньня на сяле шалець. Ік падойдзе маладзік, дык ён і шалея. — 2) сильно сердиться и ругаться. Крычыць, лаяцца й сам ня ведае, як шалець! — 3) шалить. Дзеці шалеюць. — 4) усердствовать слишком в работе. Людзі, аж шалеюць, возяць снапэ. *В. Старына.*
- Шалі**, яў, мн. (пам. шалькі) — весы чашечные или десятичные. На шалях зважылі муку. Парашок атважылі на шальках. *В. Старына.*
- Шалік**, а, м. — 1) кашнэ. Завязаў шалік каля шы. — 2) галстук. Надзеў манішку і шалік прычапіў. *В. Старына.*

- Шалудзівы**, -длівы, прм. — паршивый. І выбрала-ж яна сабе жаніха нейкага шалудзівага! Шалудлівая галава яго, але разумная. *В. Слупішча, Шацк. р.*
- Шалудзька**, і, аг. — паршивец. Шалудзька ты, с табою я й гаварыць ня хочу! *В. Старына.*
- Шалупка**, -пайка, і, ж. — кожица, снятая с картофелины. Шалупкі высып у кашэль. *В. Крамяні, Пух. р.* Ня скрабі етак картоплі, каб шалупайкі былі тоўстыя. Шалупайкі аддала каровя. *В. Старына.*
- Шалушай**, і, ж. — перхоть у животных. У жаробкі шмат шалушаі. *В. Старына.*
- Шальмаваты**, прм. — плутоватый. Шальмаваты чалавек ты, я табе ня веру. *В. Старына.*
- Шальмаваць**, дзс. — плутовать. Нечага табе тут шальмаваць. *В. Старына.*
- Шальмоўства**, а, н. — плутовство. Адно шальмоўства ціпер пашло на сьвеця. *В. Старына.*
- Шамятаць**, дз. — рвать что на мелкие кусочки. Хваціў ды давай шамятаць спадніцу яе. *В. Старына.*
- Шанаваць**, -цца, дзс. — 1) уважать, почитать кого. Ня шануя ён сваіх бацькоў. — 2) поддерживать своё достоинство. Будзяш шанавацца, дык будзяш чалавекам. — 3) беречь, -чсья. Шануй сваё здароўя, а то яно й так слабая ў цібе. Ня шануясься, чалавеча, атразу хваціш кашаль! *В. Сшарына.*
- Шанцаваць**, дзс. безас. — счастливиться, итти на лад. Калі шанцуя, дык і ў лапцях танцуя. *Прык.* Ня шанцуя яму на скаціну. *В. Старына.*
- Шапацець**, дзс. — шурщать. На ёй адзежа аж шапаціць! *В. Слупішча, Шацк. р.*
- Шапка**, і, ж. — 1) шапка зимняя. Купіў сабе шапку з вушамі. — 2) фуражка. Справіў на лета лёгінкаю шапку. *В. Сшарына.*
- Шапкаваць**, дзс. — усердно, униженно просить о чем. Уперад бывала, дык шапкуям, просім пана, каб доў якую крошку сянакосу. *В. Старына.*

- Шапран**, у, м. — шафран настоящий (*Crocus sativus* L). Пірагі сьпяклі с шапранам, дык яны пахнуць, жоўцінькія... *В. Старына.*
- Шаптун**, а, м. — колдун, знахарь, пользуючыся наговорами. Дзіця вазілі к шаптуну. *В. Старына.*
- Шаптуха**, і, ж. — шептуха. Шаптуха памагла ад грыжы. *В. Старына.*
- Шапяляць**, дзс. — шепеляветь. Усе малыя дзеці шапяляюць. *В. Старына.*
- Шар**, а, м. — ряд, шеренга. Усе сталэ паставілі ў вадзін шар. *В. Старына.*
- Шараваркі**, рак, мн. — общественная повинность, преимущ. по постройке дорог, мостов. Усё сяло пагналі на шараваркі строіць дарогу ў Марцыбулішкі. *В. Старына.*
- Шараваць**, -ца, дзс. — 1) тереть обо что. Ня шаруй нагамі па падлозья. — 2) чистить, -ться. Панясу на двор пяском шараваць пасуду. Лёгка шаруяцца гаршчок. *В. Старына.*
- Шарак**, а, м. — 1) серый заяц. Сабакі выгналі с кустоў шарака. — 2) серая шерстяная юбка домашнего изделия. Надзявай на картоплю шарак, ато холадна. *В. Старына.*
- Шарая гадзіна** (полёнізм: *szara godzina*) — время после заката солнца до полной темноты. Ня ўспела ўдзень, дык у шараю гадзіну памыла лаўкі. *В. Старына.*
- Шарпачь**, дзс. (зак. шарпануць) — рвать, разрывать. Ня шарпай полкі на дробныя кавалачкі, ато маленькія анучкі будуць. За цвьіх шарпануў рукавом. *В. Старына.*
- Шарун**, а, м. — замерзший после оттаивания снег. Прайдзі па шаруну дык лапцямі як і ня было! *В. Старына.*
- Шаршатка**, і, ж. — толстая игла для шитья кожи и проч. Шаршаткаю дык добра падшыў лапці. *В. Раўнаполье, Сьміл. р.*
- Шарэць**, дзс. безас. — темнеть. Ужо пачало шарэць. *В. Слонішча, Шацк. р.*

- Шаснастка**, і, ж. (пам. шасна-стачка) — мера сыпучих тел = 24 кг. ржи, = 1/2 осмины. У мех улезла гры шаснасткі жыта. Прадоў шаснастачку пшаніцы. *В. Старына.*
- Шастаць**, дзс. (зак. шаснуць) — трясти и шуметь чем в роде соломы. Нешта шастая ў саломя. Нешта шаснула ў жыця, аж я йспужоўся. *В. Старына.*
- Шасьцярык**, а, м. — старинная монета, равная 6 грошам, 3 коп.; в настоящее вр. название редкое. Купіў цукерак на шасьцярык. *В. Старына.*
- Шатан**, а, м. — сатана. Ня конь, а шатан нейкі: чуць ня разьнёс міне с калёсамі! *В. Старына.*
- Шатаньнэ**, я, н. зб. (лаянка) — так называют в бранном смысле парней, поздно шатающихся ночью. Вот дзе шатаньнэ, етыя хлопцы — німа спакою на іх, цягаюцца па вуліцы аж да поўначы! *В. Старына.*
- Шаткаванка**, і, ж. — шинкованная капуста. Удалася смашная шаткаванка. *В. Старына.*
- Шаткаваны**, прм. — шинкованный. Паставілі на зіму сялядзёвачку шаткаванаі капусты і сялядзёвачку палуяк. *В. Старына.*
- Шаткаваць**, -ца, дзс. — шинковать, -ться. Шаткуям капусту. Добра шаткуяцца наша капуста. *В. Старына.*
- Шатраваны**, прм. — пеклеванный. Добра й шатраваная мука, ўсё лепшай, ік так, ці на зацірку, ці на што... *В. Старына.*
- Шатраваць**, дзс. — пеклевать. Павязу шатраваць ячмень на бліне. *В. Старына.*
- Шатроўка**, і, ж. — пеклеванная мука. Нарабілі мы шатроўкі пудоў з дэсяць. *В. Старына.*
- Шаты-латы**, аў, мн. — наשמל. верхняя одежда. Схапіў шаты-латы ды ходу! *В. Забалоцьце, Сьміл. р. (Пр. Манаткі).*
- Шатынка**, і, ж. — сатин. Набрала сабе шатынкі на спадніцу. *В. Старына.*

Шатыром, *прс.* — способ ставить для просушки скошенную траву в кучках, приподнимая их и взбивая шатром. Шатыром поставілі канюшыну, каб хутчэй сохла. *В. Старына.*

Шатырыцца, *дзс.* — 1) о травах и злаках: раздаваться в стороны при высыхании. Ячмень, ік сохня, дык шатырыцца, тады яго блага і на воз класьці.—2) о лошади: настороживаться при пугании. Конь шатырыцца: ці ня ваўка ён у кустох чуя? *В. Старына.*

Шафа, *ы, ж.* — шкаф. Зрабілі сабе шафу на'дзежу. *В. Старына. (Пр. Шопа).*

Шашаль, *я, м.* — червь дровоточец. Шашаль патачыў усю сыцяну. *В. Старына.*

Швагерка, *і, ж.* — свояченица. Швагерка на вяселья пазвала — замуж ідзе. *В. Старына. (Пр. Сьвесьць).*

Швагір, *гра, м.* — шурин. Швагір доў выпіць. С шваграм пад'ехаў. *В. Старына.*

Швайка, *і, ж.* — широкое плоское шило (для шитья лубянок, колотья свиней). Трэба пазычыць у каго швайкі сьвалку пашыць. Швайкаю закалоў парася. *В. Воствава, Сьміл. р.*

Шворан(ь), *рна, м.* — шкворень. Шворнам разьбілі яму галаву. *В. Старына.* Зламоўся ў возя шворань. *В. Харавічы, Сьміл. р.*

Швэндацца, *дзс.* — шляться, таскаться без дела. А што ён робіць, толька швэндацца цэлы дзень. *В. Старына.*

Швэргаць, *дзс.* — говорит неразборчиво, невнятно. Швэргая нешта — нічога й ня паняць яго. *В. Старына.*

Шкада, *прс.* — жаль. Шкада мне цібе, але нічога ня паробіш! *В. Старына.*

Шкадаваць, *дзс.* — жалеть. Шкадуй, ня шкадуй — усяроўна прапала. Шкадуяш мне куска хлеба йзьзесьці. *В. Старына.*

Шкадлівы, *прм.* — 1) вредный сам по себе. Гэтыя чэрві шкадлівыя. —

2) причиняющий вред, ущерб. Шкадлівая карова іх: усё глядзіць, каб куды ўбіцца. *В. Слюнішча, Шацк. р.*

Шкалік, *а, м.* — мера водки в $\frac{1}{100}$ ведра (кручок) или $\frac{1}{200}$ ведра (паўкручка). Аднаго шкаліка ма-ла будзя на двух. *В. Старына.*

Шкарлятына, *ы, ж.* — scarlatina. На сяле ўсе дзеці хварэюць на шкарлятыну. *В. Старына.*

Шкарпэтка, *і, ж.* — носок для ноги. Надзеў шкарпэткі й анучы ашчэ па'бкручваў. *В. Старына.*

Шкліць, *дзс.* — вставляют в окна стекла. Будам шкліць новыя вокна. *В. Старына.*

Шкло, *а, н.* — стекло. Слабая шкло ў вокнах: краніся, дык і трашчыць. *В. Старына.*

Шклянка, *і, ж.* — 1) стакан. Купіў цэлаю шклянку гарбузікаў. Выпіў шклянку чаю.—2) кусок стекла. Шклянкаю парэзаў руку. *В. Старына.*

Шклянны, *прм.* — стеклянный. Шклян-ная пасуда патаўклася. *В. Старына.*

Шкляр, *а, м.* — стекольщик. Па сяле езьдзіць шкляр, — трэба й нам уставіць адну шыбу. *В. Старына.*

Шкода, *ы, ж.* — 1) вред. Кот нарабіў у хаця шкоды.—2) потрава. Кая забралі ў шкодзя.—3) *прс.* — жаль чего. Ня так шкода, як ня выгода. *Прым. В. Старына.*

Шкодзіць, *дзс.* — вредит. Гарэлка мне шкодзіць. *В. Старына.*

Шкоднік, *а, м.* — тот, кто причиняет вред, вредитель. От такі шкоднік: лезя ды лезя ў садок! *В. Старына.*

Шкодны, *прм.* — 1) вредный сам по себе. Шкодная трава.—2) причиняющий вред, ущерб. Такі шкодны кот: ік заброўся ў каморку, дык чуць ня ўсё сала паеў! *В. Старына. (Пр. Шкадлівы).*

Шкрон, *а, м.* — особый вид блока для подёма и опускания тяжестей; состоит из двух столбиков, соединенных под углом вверху и двух колёс. Шкронам апусцілі ў калодзіж трубу. *В. Турец, Сьміл. р.*

- Шкура, ы, ж.** (*пам. шкурка*)—1) кожа. С аднаго вала двух шкур ня дзяруць. *Прык.* Прадоў зайцаву шкуру. На пальцы задралася шкурка. — 2) скупец. От дзе шкура: чужому чалавеку й крошкі хлеба ня дасьць! *В. Старына.*
- Шкуралуп, а, м.**—шкуродёр. Шкуралуп і той ня хацеў марацца з яго кабылаю. — 2) насмешл. прозвание местных татар, как занимающихся выделкою кож. Шкуралупы етыя ціпер і сьвята ня глядзяць: усё цягаюць шкуры. — 3) тот, кто берет высокие проценты, шкурник. Поп наш дык чысты шкуралуп: дзярэ, сколька сам хоча! *В. Старына.*
- Шкурат, у, м.** (*пам. шкурацік*) — выделанная кожа. Купіў шкурату лапці падшываць. Каб дастаць дзе кавалачак шкураціку. *В. Старына.*
- Шкуратавы, прм.** — кожаный. Пашуў шкуратавыя лапці. *В. Старына.*
- Шкыра! выкл.** — окрик на овец. Шкыра ў хлеў! Ашкыра! *В. Старына.*
- Шлапаваты, прм.** — слишком отлогий. Шлапаватая страха вышла —хутка згніе. *В. Старына.*
- Шлапаке, оу, мн.** — опорки, котор. велики на ногу и шлёпают. Надзеў шлапаке ды шлёпая. *В. Старына.*
- Шлёгаць, дзс.** (*зак. шлегануць*) — хлестать. Ня шлёгай пугаю кароў! Шлягануў яму па вушах пугаю. *В. Слопішча, Шацк. р.*
- Шліхота, ы, ж.** — слякоть, снег с дождём. Ну й шліхота на дварэ! *С. Амельна, Пух. р.*
- Шлыкнучь, дзс.** — моментально ударить. Як шлыкнуў, дык я ня ўвідзяў, дзе ён дзеўся! *В. Слопішча, Шацк. р.*
- Шлёпаць, дзс.** — шлёпать. Шлёпая па гразі, ік дзіця малая. *В. Старына.*
- Шлюб, у, м.** (*польск. szlub*) — венчание, слово употребл. редко. Маладыя паехалі да шлюбу. *В. Старына.*
- Шляга, і, ж.** — колодочка с ручкой в виде молота для выравнивания глиняного пола, гумна и проч. Гумно трэба шлягаю параўніць, ато вельма сьвіньня зрылі. *В. Старына.*
- Шлях, а, м.** — большая дорога, особ. столбовая. Нагараваліся па гразі, пакуль выехалі на шлях. *В. Старына.*
- Шляхавая дарога,** — большая столбовая дорога. А даляй будзяця ехаць шляхавою дарогаю. *В. Старына.*
- Шляхціц, а, м.** — шляхтич. Шляхціц прыехаў у сяло найміткі шукаць. Надзеўся, ік той шляхціц! *В. Старына.*
- Шляхцюк, а, м.** — презр. шляхціц. Вачыш шляхцюк які, думая, што шышка вялікая! *В. Старына.*
- Шляхціянка, і, ж.** — шляхтянка. Вэнь шляхціянке разгульваюць па месцы с парасонам. *В. Старына.*
- Шмаравачь, дзс.**—1) пачкаць. Шмаруя рукавом па стале.—2) мазать. Шмаруя бліне здорам. *В. Старына.*
- Шмаравоз, а, м.**—1) замараха. Шмаравоз ты, нашто ты расквэцаў па ўсяму сталу кашу?!—2) никудышник. Шмаравоз еты зробіць табе што! *В. Старына.*
- Шмаргануць, дзс.**—быстро побежать. Ік шмаргануў —і канём ня угоніш яго! *В. Старына.*
- Шмат, прс.** — много. Шмат работы яшчэ засталася. Зарабіў шмат грошай. *В. Старына.*
- Шморгаць, дзс.** (*зак. шмаргануць*)—1) гл. Шоргаць. Шморгая нагамі па падлозя, ік німа яму чаго рабіць. Ік шмаргануў нітку, дык яна й парвалася.—2) втягивать носом сопли. Шморгая сабе ў нос. Смаркачэ вялязьлі, а ён іх сабе й шмаргануў! *В. Старына.*
- Шмуляць, дзс.** — тереть. Пабаке шмуляюць каню ногі. *В. Старына.*
- Шмырк! выкл.** — шмыг. Шмырк —і німа яго! *В. Старына.*
- Шмыркаць, дзс.** (*зак. шмыркнучь*)—шмыгать. Мыш выбягла з дзіркі ды шмыркая па хаця, а кот за ёю! А яна назад ік шмыркня —і прапала! *В. Старына.*

- Шнарыць**, *дзс.* — шнырять. Чаго ты тут шнарыш? *В. Слoпiшчa, Шацк. р.*
- Шнураваць**, *дзс.* — ходiть взад и вперед. Чорт ведае, чаго шнуруе па хаця! *В. Старына.*
- Шну(ы)роўка**, *і, ж.* — женская одежда без рукавов, вродe жилетки, корсет. Падыспад надзела шныроўку. *В. Бор, Сьмiл. р.* Пашыла сабе новаю шнуроўку. *В. Старына.*
- Шныпарыць**, *дзс.* — iскать. Усё шныпарыць у сваiх манатках. *В. Старына.*
- Шолудзь**, *я, м.* — парш. Шолудзi ўспалi на яго. *В. Старына.*
- Шопа**, *ы, ж.* — посудный шкафчик. Пасуду схавалi ў шопу. *В. Старына. (Пр. Шафа).*
- Шоргаць**, *-ца, дзс. (зак. шаргануць, -ца)* — тереть, ться. Ня шоргай ты нагамi. Спакойна сядзi, ня шоргайся. Iшоў ды шаргануўся аб маё плячо. *В. Старына.*
- Шорсткi**, *прм.* — колючий. Шорсткi сiвец, iк шчацiнныя. *В. Старына.*
- Шпак**, *а, м.* — скворец (*Sturnus*). Завёўся шпак у нашум садку. Шпакe прыляцелi. *В. Старына.*
- Шпаркi**, *прм. (прс. шпарка)* — быстрый. Шпаркi конiк яго. Ня йдзi етак шпарка, ато я й ня спраўляюся с табою. *В. Старына.*
- Шпарыць**, *дзс.* — 1) быстро итти. Шпарыць, аж пыл толька курыць. *В. Старына.* — 2) быстро бросать что. Шпар дрова вот сюды. *В. Слoпiшчa, Шацк. р.*
- Шпокаць**, *дзс. (зак. шпокнуць)* — 1) лопать, трескать. Камiнке на ляння шпокаюць ды шпокаюць. Шпокнула шклянкa. — 2) бить по чему, чтобы получался звук, подобный хлопанью. Узёў яго харашэнькa ды давай шпокаць. *В. Старына.*
- Шпонка**, *і, ж.* — 1) гл. Шпуга. Дзэверы зрабiў на шпонках. *С. Новацёлкi. Пух. р.* — 2) запонка. Сабочку заплiкнуў шпонкаю. *В. Старына.*
- Шпуга**, *і, ж.* — планка, врезаемая в дверь для скрепления досок. Моцна пазаганёў шпугi ў дзэверы. *В. Старына.*

- Шпуля**, *і, ж.* — катушка в самопрялке. Напрала дзэве шпулi за вечар. *В. Старына.*
- Шпурляць**, *-ца, дзс. (зак. шпурнуць)* — бросать, ться чем. Ня шпурляй ты ў садок усякага паленьня! Хлопцы шпурляюцца грудкамi. Вiсока шпурнуў камянь. *В. Старына.*
- Шпылька**, *і, ж.* — шпылька. Купiла сабе шпыляк у галаву. *В. Старына.*
- Шпыляць**, *дзс.* — хлестать. Шпыляе ды шпыляе яму цярэз галаву. *В. Старына.*
- Штанэ**, *оў, мн.* — штаны. Чуць штаноў ня згубiў сваiх уцянаючы. *В. Старына.*
- Штапаваць**, *дзс.* — 1) делать шов швейной машиной. Нешта машына добра ня штапуе. — 2) руками делать шов, подобно швейной машине. Рукамi штапуе усяроўна, iк машынаю. *В. Старына.*
- Што-году**, *прс.* — ежегодно. Што-году мы тут накошваем вазоў пяць сена. *В. Старына.*
- Што-дзень**, *прс.* — ежедневно. Што-дзень лея дождж ды лея. *В. Старына.*
- Што-небудзь** — что-нибудь. Купi там што-небудзь дзiцяцi, цацку якую. *В. Старына.*
- Штроп**, *у, м. (польское sztrof)* — часть, колено кадрили. Iграй трэйцi штроп! *В. Старына.*
- Штука**, *і, ж.* — кроме прямого значения, в переносном. Вот урэзаў ён штуку, дык ўрэзаў! *В. Старына.*
- Штукар**, *а, м.* — шутник, весельчак. Ну й штукар ён: iк прыложыць—усе й паедуць ат рогау! *В. Старына.*
- Шту(ы)рхаць**, *-ца, дзс. (зак. шту(ы)рхануць, штырыць)* — толкать. Штурхая яго пад бок, каб маўчаў. Штырхая ў грудзi. Памалу ня штырхайся надта! Iк штырхануў, дык i паляцеў потырч! Штырыў яго к чортаву мацяры! Ета-ж ты мiне штурхануў. *В. Старына.*

Штучка, і, *аг.* — перен., — своенравный, злой и хитрый человек — Ну й штучка эта Агакка: ты ёй слова, дык яна табе дзесяць! Ох і штучка-ж ён: ласачкамі с цібе духе вымя! *В. Старына.*

Штых, а, *м.* — штык. Штыхамі яго закалолі. *В. Старына.*

Шугаць, *дзс.* (*зак. шутнуць*) — полыхать. Агонь аж у неба шугая. А цяпло ік шугне да шугне, аж у самы строп! *В. Старына.*

Шукаць, *дзс.* — искать. Шукай тут, яно сюды паляцела! *В. Старына.*

Шула, а, *н.* (*пам. шульца*), шуло, а, *н.* — столб в постройке или ограде. Аб'ехала шула (знач., шула ўвайшла ў зямлю падгніўшы). Дастоў пару дубовых шульцаў. *В. Старына.* Згніло шуло ў пуні. *В. Бор, Сьміл. р.*

Шулак, а, *м.*, (*пам. шулачок*) — небольшой столбик для ограды или в постройке. Паваліўся шулак у плоця. Із этага кавалка ашчэ выйдзе шулачок. *В. Старына.*

Шума, ы, *ж.* — 1) навоз из сухой мелкой соломы и проч. остатков на гумне, слегка подгнивших. На загон навазіў шуму.—2) накипь в горшке при варке пищи. Скінь ложкау ету шуму. *В. Старына.*

Шумаваць, *дзс.* — кипеть ключом, производя пену. Зацірка ў гаршку шумуе. *В. Старына.*

Шумець, *дзс.* — 1) шуметь, производить шум. Шуміць у вушшу.—2) бранить кого. Шуміць ён часьцяком на сваю бабу. *В. Старына.*

Шумэркаць, *дзс.* — и в ус не дуть, не печалиться, не заботиться. Жонка захварэла, а ён і ня шумэркая. *В. Старына.*

Шумята, ят, *мн.* — мята (*Mentha L.*). Дай мне панюхаць шумят. *В. Старына.*

Шуп(ф)ель, пля, *м.* — большой совок для зерна, находящийся в гумне. Шуплям насыпай у мех. *В. Старына.* На шуфяль зьмяці зярнятки ды ўсып у мех. *В. Забалоцьце, Сьміл. р.*

Шупіць, *дзс.* — понимать, разумець. І яно ўжо нешта шупіць!.. *В. Крамяні, Пух. р.*

Шупляваць, *дзс.* — ссыпать, сгребать зерно „шуплям“. Шуплюй на бок, каб прайці можна было. *В. Старына.*

Шупляда, ы, *ж.* — подоконник. У вокнах пагнілі шупляды. *В. Вострава, Сьміл. р.*

Шуплядка, і, *ж.* — ящик в столе. Ножыкі ў шуплядца. *В. Старына.*

Шурпа, ы, *аг.* — гниль, перен., — сильно дряхлый. Яна ўжо, як шурпа, зрабілася. *В. Крамяні, Пух. р.*

Шустаць, *дзс.*, (*зак. шуснуць*) — действовать быстро и с шумом: падать, бросать, напирать. Вада проста й шустая цяраз застава. Не'к ня нарокам выняўзатычку ў бочца, дык газа ік шусьня —уса й выляццала! Сьнег іс крышы ік шусьня, дык я аж іспужоўся! *В. Старына.*

Шустры, *прм.* — шустрый. Ён дарма, што малы, але шустры хлапец. *В. Старына.*

Шуць, шусьць! *выкл.* — междом. для обозначения сильного движения или действия вообще с шумом. Заяц проста с пад ног шуць цяраз дарогу! Шуцьць яму пад ногі—ды ўцёк! *В. Старына.*

Шут-шут! *выкл.* — междометие для подзывания овец. Шут-шут-шут!.. Авечачка мая, авечачка! *В. Старына.*

Шутка, шутачка, і, *ж.* — ласкат. название овцы. Шуткі мае, шутачкі! Чаго вы пудзіцяся?! Шутка мая, шутачка. *В. Старына.*

Шчакоўкнучь, *дзс.* — произнести слово. Маўчыць і слова ня шчакоўкня. *В. Старына.*

Шчанё, няці, *н.* — 1) шенок. Сука нараджала шчанят.—2) бранное на малых. Маўчы ты, шчанё аблезлая! *В. Старына.*

Шчанюк, а, *м.* — *гл. Шчанё ў 2-ім знач.* Ты ашчэ шчанюк—ня лезь, куды ня трэба! *В. Старына.*

Щапаць, *дзс.* — щепать. Бацька лучыну щапая. Драбней дрэўкі щапай. *В. Старына.*

- Щчапіць**, *дзс.* — делать прививку. Агароднік дулю щчапіць. *В. Бор, Сьміл. р.*
- Щчасьце**, *я, н.* — счастье. Як чыё шчасьця: каму добра папала, а каму не. Ня вялікая ты ў міне шчасьця!.. *В. Старына.*
- Щчаціньне**, *я, н. зб.* — щетина. На щчаціньня купіла мыла. *В. Старына.*
- Щчокат**, *у, м.* — щекотка. Вот ён баіцца щчокату: проста ня дакрануцца да яго! *В. Старына.*
- Шчоўе**, *я, н.* — щавель обыкновенный (*Rumex Acetosa L.*). Наварылі маладзенькага шчоўя. *В. Старына.*
- Шчупак**, *а, м. (пам. шчупачок)* — щука (*Esox lucius L.*). Злавіў пару шчупакоў. Во эта дык шчупачок: адзін заважыў хунтаў дзесяць! *В. Старына.*
- Шчупаць-ца**, *дзс.* — щупать, -ться; ощущивать. Шчупае, ці гладка зробляна. Любіць ён шчупацца з дзяўчатамі. *В. Старына.*
- Шчуплы**, *прм. (пам. шчупленькі)* — щуплый, мизерный. Вот нейкая шчуллая іх дзіцянь. Шчупленькі хлопчык. *В. Старына.*
- Шчурачка**, *і, ж.* — клочок. Загіб чалавек і шчурачкі ня знашлі. *В. Старына.*
- Шчуць**, *дзс.* — почуют. Ік шчуў сабака воўка, дык ня ведаў, дзе дзецца! *В. Старына.*
- Шчыкатаць-ца**, *дзс.* — щекотать, -ться. Ня шчыкачы дзіцяці. Шчыкочацца за шыю. *В. Старына.*
- Шчыкотна**, *прс.* — щекотно. Шчыкотна, аж ня вытрымаць! *В. Старына.*
- Шчыліна**, *ы, ж.* — щель. Вот шчыліны ў хаця—па кулаку! *В. Старына.*
- Шчыльна**, *прс.* — плотно. Шчыльна дзэверы прыстаюць. *В. Старына.*
- Шчымець**, *дзс.* — болезненно сжиматься. Паляц так баліць, аж шчыміць. *В. Старына.*
- Шчыры**, *прм. (пам. шчыранькі)* — дорогой, очень близкий к сердцу. Браток ты мой шчыры! Дзядзюшка мілянкі, шчыранькі, ня біся! *В. Старына.*
- Щчэп**, *а, м.* — прививка. Пасадзіў два щчэпы. *В. Бор, Сьміл. р.*
- Щчэтка**, *і, ж.* — домашнего изделия щетка для чесания волос, в виде помазка. Добра вычасалася щчэткаю. *В. Старына.*
- Шыба**, *ы, ж. (пам. шыбка)* — отдельное стекло в оконной раме. Парабілі вокна на тры шыбы. Трэба ўставіць адну шыбку ў вакно. *В. Старына.*
- Шыбельнік**, *а, м.* — висельник. Шыбельнік еты хутка галаву сабе скруціць! *В. Старына.*
- Шыбзьдзік**, *а, м.* — слабосильный или малопонимающий. Шыбзьдзік ты ашчэ, браця, калі этага ня падымаш! *В. Старына.*
- Шыдэлак**, *лка, м.* — вязальный крючок. Куплю сабе шыдэлак ды нараблю анталаяжаў. *В. Матаравя, Сьміл. р.*
- Шылёўка**, *і, ж.* — обшивка дома из досок. Нарэзали дошчак на шылёўку. *В. Старына.*
- Шыляваны**, *прм.* — обшитый досками (о доме). Яго хата заметная — шыляваная. *В. Старына.*
- Шыляваць**, *дзс.* — обшивать досками (дом). Вяскою і мы будам шыляваць сваю хату. *В. Старына.*
- Шындзёлы**, *аў, мн.* — колочие травы на песчаной, малоплодородной почве. У жыця адны толька шындзёлы — усе рукі імі пакалола. *В. Старына.*
- Шынка**, *і, ж.* — засоленный, копченый окорок. К сьвяту звеньдзілі адну шынку. *В. Старына.*
- Шынкаваць**, *дзс.* — торговать водкою. Даўней ён шынкавоў гарэлкаю, а ціпер зямлю трымая. *В. Старына.*
- Шынкар**, *а, м. (ж. шынкарка)* — кабатчик, целовальник. Яго бацька тут быў за шынкара ашчэ ат пана. У гаі даўней стаяла карчма, а ў ёй сядзела шынкарка. *В. Старына.*
- Шынок**, *нкá, м.* — питейный дом. Заехалі ў шынок пагрэцца. *В. Старына.*
- Шырай**, *прс. в. ст.* — шире вообще, относительно самого себя. Шырай трэбала рукавэ шыць. *В. Старына.*

Шырозы, *прм.* — широченный. Якою тваё шырозная палатно вышла! *В. Старына.*

Шыршы, *прм. в. ст.* — более широкий. Мяльлянаў загон шыршы за наш. *В. Старына.*

Шырыня, *і, ж.* — ширина. Мерай удоўж і ў шырыню. *В. Старына.*

Шырэй, *прс. в. ст. — гл. Шырай.* Шырэй капай яму. *В. Старына.*

Шыцца, *дзс.* — пролазить, проталкиваться в толпе. Куды ты шыяся, тут і так цесна?! *В. Старына.*

Шышка, *і, ж.* — 1) шишка древесная. Нараілі яму парыць ды піць хваёвыя шышкі. — 2) желвак. У яго на галаве шышка ўсхапілася. — 3) в перен. см. — персона, особа. Ня думайся, ён вялікая шышка ціпер! Ня вялікая ты шышка у міне, цібе ніхто ня баіцца! *В. Старына.*

Шыя, *і, ж. (пам. шыйка)* — шея. Абы галава, шыя будзя. *Прык.* Тонкая ў дзіцяці шыйка. *В. Старына.*

Шэлег, *а, м.* — $\frac{1}{8}$ доля медной копейки. І шэляга ты ня палучыш ат міне! *В. Старына.*

Шэльма, *ы, аг.* — шельма. Пачакай-жа ты, шэльма, пападзесься ты ў мае рукі! *В. Старына.*

Шэньціць, *дзс. безас.* — счастливиться, везти (везёт). Яму нешта саўсім ня шэньціць. *В. Старына.*

Шэпт, *у, м.* — шопот, шептание. Нешта шэптам кажа яму на вуха. Ня люблю я етых ваших шэптаў! *В. Старына.*

Шэпты, *аў, мк.* — перен. наговоры, сплетни. Шэпты хату губяць. *Прык. В. Старына.*

Шэршань, *шня, м.* — 1) шершень, насекомое (*Vespa crabro L*) Шаршне чуць ня заелі яго! — 2) презр. шляхтич, а также небольшой чиновник. Вэнь паехаў на бядзе нейкі шэршань. Бачыш, які шэршань: і гаварыць с чалавекам ня хоча! *В. Старына.*

Шэўчык, *а, м.* — *пам. ад шавец.* Мікіта дарма сабе шэўчык: шыя добра боты і дзешава. *В. Старына.*

Ы.

Ыт! *выкл.* — междометие презрения, негодования. Ыт, падала нейкая сьмярдзючая! *В. Старына.*

Ых! *выкл.* — междометие презрения. Ых, як прэ яблыкі, аж нос

гнецца! *В. Старына.*

Ыш! *выкл.*! — междометие зависти, негодования. Ыш ты які хват! Ыш ты яго! *В. Старына.*

Э.

Эй! *выкл.* — эй (слушай). Эй, ты там, хадзі сюды! *В. Старына.*

Эт! *выкл.* — междометие, выраж.

безразличие, презрение. Эт, мне ўсяроўна! Эт, пісар з яго! *В. Старына.*

Ю.

Юда, *ы, ж.* — предатель (Иуда). Ня вер яму: ён усяроўна, юда, скруціць табе! Бачыш—юда які, як лоўка падвёў!.. *В. Старына.*

Юрэць, *дзс.* — возделеть. Дарма: яна табе атойдзя ды ізноў будзя юрэць. Баба юрэць. *В. Старына.*

Юр'я, *я, м.* — праздник 23 апреля. На Юр'я пастухе пагоняць пасьціць. *В. Старына.*

Ютрань, *і ж.* — утренняя. На ютрань ня пасьпела: позна з дому вы-

шла. *В. Старына.*

Юха, *і, ж.* — кровь из разбитого носа. З носа аж юха пацякла. *В. Старына.*

Юхта, *ы, ж.* — юфть. Наброў юхту на боты. Крэпкая юхта ўдалася. *В. Старына.*

Юшка, *і, ж.* — 1) жидкость в бульоне. Картоплю паелі, а мне юшку пакінулі. — 2) вьюшка. Залажы ў печы юшку, каб ня вышаў дух. *В. Старына.*

Я.

- Ябеда**, *ы, ж.*—ябеда. Нацягнулі яблуду на чалавека саўсім дарэмна. *В. Старына.*
- Ябеднік**, *а, м.*—ябедник. Ябедніку свайму ня зычу етакага ліха! *В. Старына.*
- Яблык**, *а, м.*, **яблыка**, *а, н.*—яблоко. Кіслы яблык папоўся. Зьбіў яго на горкая яблыка. *В. Старына.*
- Яблына**, *ы, ж.* (*пам. яблынка*)—яблоня (*Pirus Malus L.*). С аднае яблыны натрэсьлі ўсяго адну шаснастку яблыкаў. Яблынка ашчэ маладая, але яблыкаў шмат ё. *В. Старына.*
- Явар**, *у, м.*—аир (*Asogus Salatus L.*) Нарвалі явару хлеб пячы. *В. Старына.*
- Ягадка**, *і, ж.*—кроме прямога значення в перен. см.,—злая жэнщина. Ну й ягадка ета Матрунка: абы што, дык есца ды есца с сваею сьвякрухаю! *В. Старына.*
- Ягіня**, *і, ж.*—злая жэнщина (баба яга). От дзе ягіня: ад элосьці, аж кіпіць! Рашчырванелася, ік ягіня. Пэч нагарэла, ік ягіня. *В. Старына.*
- Ягомасьць**, *я, м.*—его милость, сударь. Сядайця, ягомасьць! *В. Старына.*
- Яда**, *ы, ж.*—еда. Якая яда, такая й работа. Каб яму доў добраму яду, от бы ён разробіўся! *В. Старына.*
- Ядзеньне**, *я, н.*—яство. Было на вясельлі ядзеньня й піценьня. *В. Старына.*
- Ядкі**, *прм.*—с аппетитом ядущийся. Сена свежанькая, зялёнянькая, дык вельма-ж ядкаю. Авес залежаўся дык нешта й няядкі. *В. Старына.*
- Ядра**, *аў, мн.*—ятра, яички самца. У барана вялікія ядра. *В. Старына.*
- Ядраны**, *прм.*—1) довольно свежий, холодноватый. Ядраная ра́ница была. Ядраная ноч.—2) крупный, полный (от ядра). Ядраная жыта ўрадзіла; ядраная пшаніца. *В. Старына.*
- Ядун**, *а, м.*—едок. Ядун с цібе, чалавеча: скваркі сала й то ня йзьзеў. *В. Старына.*
- Ячка**, *а, н.*—яичко. Хоча ячка ды ашчэ аблупляная. *Прык. В. Старына.*
- Яешня**, *і, ж.* (*пам. яешанька*)—яичница. Сьпяклі скавараду яешні. Усю яешаньку адзін паеў, а мне ня пакінуў. *В. Старына.*
- Яжджалы**, *прм.*—хорошо обвезженный (конь). Еты добры конік—яжджалы. *В. Старына.*
- Язык**, *а, м.*—1) язык—орган речи. У яго цялята язык аджавалі. *Прык.* (знач., маўчыць).—2) у льномялке двигающаяся доска. У церніцы язык зламоўся. *В. Старына.*
- Языкаты**, *прм.*—занимающийся сплетнями. Языкатыя яна баба: такога табе нагаворыць, чаго й на сьвеце німа. *В. Старына.*
- Язычок**, *чкà м.*—1) *пам.* язык. Маленькі язычок—2) в перен. см. для выражения остроты слова и сплетничества. От дзе язычок: ік скажа, дык у самаю точку й пападзе! Ну й язычок у яе: усіх табе абгаворыць, абмыя—і ні лыса! *В. Старына.*
- Яйцо**, *а, н.*—яйцо. Купіла соды на дзьве яйцы. Куры зьнеслі чатыры яйцы. Прадала на мыла пяць яец. *В. Старына.*
- Як**,—1) *прс.*—как. Як ты робіш? А ты як хочаш?—2) частица сравнения, причем в данном случае—ік. (главн. образ. в Смиловичск. р.). Халодны, ік лёд. Чырвоны, ік рак. *В. Старына (Пр. Ік.)*
- Як раз**, *прс.*—точь в точь. Як раз, як кроў, чырвоны. *В. Крамяні, Пух. р.*
- Ялавец**, *ялаўцў, м.*—можжевельник обыкновен. (*Juniperus communis L.*) Ялаўцу трэба насеч, будам каўбасы веньдзіць. *В. Старына.*
- Ялавіна**, *ы, ж.*—пустующая полоса, поросшая травой. На ялавіна напасьціў каня. *В. Старына.*
- Ялаўка**, *і, ж.*—яловая корова. Ялаўка наша зараз саўсім зэпусьціцца. *В. Старына.*

Ялаўцовы, *прм.* — можжевельниковый. Ялаўцовых лапак наскелі комін выціраць. *В. Старына.*

Яліна, *ы, ж.* — большая ель. Эта і аднае яліны хваціць на дошкі. *В. Старына.*

Ялчаць, *дзс.* — приобретать особый пригорькый вкус. „Ялчае“ обыкнов. сало и масло. Сала ў кубельчыку стала ялчаць. *В. Старына.*

Ямчыня, *і, аг.* — проворность, быстрота; перен. — скороход. То ямчыня; 'к бачыш зьбегаў! *В. Старына.*

Ямчэй, *прс. в. ст.* — быстрее, скорее. Ямчэй бяжы ты! *В. Старына.*

Ямчэйшы, *прм. в. ст.* — быстрееший. Ён самы ямчэйшы хлапец. *В. Старына.*

Ярдан, *у, м.* — иордань, — место на реке, где освящают воду 6 января. Захавай ваду з ярдану, каб пчолы вяліся. *Народ. прым. В. Старына.*

Ярчанё, *няці, н.* — подросток с визгливым, крикливым голосом. Вот дзе ярчанё! німа спакою на яго! *В. Старына.*

Ярчук, *а, м.* — визгливая злая собака. Такі-ж ярчук іх сабака: хто ні йдзе, дык усё брэша. *В. Старына.*

Ярыня, *і, ж.* — яровые посевы, хлеба. Сяголята добрая ярыня, толька картопля троха схібіла. Німа дажду на ярыню. *В. Старына.*

Ярыць, *дзс.* — об яйце: издавать чистый звук. Мацак, мусіць, крэпкі, абы добра ярыць. *В. Старына.*

Ясна, *прс.* — светло. Сярод ночы стала ясна, ік удзень. *В. Старына.*

Ятроўка, *і, м.* — жена одного брата по отношению к жене другого брата. Братэ дарма, але ятроўкі ўсё йграюць дзяліцца. *В. Старына.*

Яхкаць, *дзс.* — особо лаять собаке при погоне за зайцем. Нейдзя сабака яхкая на зайца. *В. Старына.*

Ячень, *ю, м.* — 1) ячень обыкновенный (*Hordeum vulgare* L.). Згарэў сяголята ячень: год сухі. — 2) ячень на глазе. Пара твоей ячень жаць на воку! (Кажуць у насъמשку). *В. Старына.*

Ячніца, *ы, ж.* — ячменная солома. Ячніцу каровы добра ядуць. *В. Старына.*

Ячнішча, *і, н.* — земля, бывшая под засевом ячменя. На ячнішчы жыта ня ўрадзіла. *В. Старына.*

Ячны, *прм.* — ячменный. Нарабілі на ўсю зіму ячных круп. Сьпяклі сабе ячнага хлеба. *В. Старына.*

Яшчарка, *і, м.* — 1) ящерица (*Lacerta*). У яшчаркі дык хвост сам атростая, калі атарвуць яго. — 2) бойкая девочка с живыми глазами. Ашчэ этаі яшчаркі ня хватала тут! *В. Старына.*